Nesrin PERİŞAN, Jiyan ÖZER ve Dürdan İLDAN'ın anısına

BAKIR SESLİ KADINLAR

1.bölüm

Ronya Aladağ ara sokaklardan dolaşıp zamanın çürütmeye yetmediği lale işlemeli büyük kalın tahta kapının önünde durduğunda şehre karanlık çökmek üzereydi. Yaz sıcakları başlamıştı ; bu diyarlara has kavurucu sıcakların ise bir kaç güne kalmaz şehri ele geçireceği söyleniyordu.Şimdi ılık bir yaz akşam üstünün tüm güzelliğiyle hissedildiği vakitlerdi.Sokaklara çiçek açan katmerlerin, güllerin, menekşelerin,fesleğenlerin kokusu evlerin balkonlarından,pencerelerinden akıyor,hafif bir baygınlık serpiştiriyordu.

Birazdan evlerin lambaları yanmaya başlayacak, perdelerin gerisindeki hayatlar nefes alabilsin diye pencereler,balkon kapıları sonuna dek açılacaktı ; ta ki gece,bütün konuklarını huysuzlandırana dek.

Bir şehri tanımayı belki de akşam vakitlerinde seçmek, akşamüstü vakitlerinin devinim dolu saatlerini öğrenmek lazımdır. Sokaklardan,

caddelerden evlere doğru akan kalabalığın gürültülü yorgunluğunda,açılıp kapanan dükkanların ışıklı vitrinlerinde,her adım başı görülen boy boy çocukların koşuşturmalarında, evlerin kapısında durmuş yol gözleyen,komşusuyla çene çalmaya dalan ya da ev gezmelerinden dönen kadınların telaşında bir şehrin görünen yüzü seyredilebilirdi.Şehrin bir de gerçek yüzü vardı ki,ancak gecenin tekinsiz kollarındayken anlaşılabilirdi ; tutkulardan, rüyalardan , iç çekişlerden,hayallerden,aldatmalardan,gözyaşlarından oluşan hayatın çarpık suratı… Korkaklığın, kaçkınlığın,ihanetin gizlice,yavaş yavaş geliştiği,sadakatin,kararlılığın bir şekilde varlığını koruyarak utancını dünyaya saldığı vakitlerde eklenirdi bu surete…Şehir işitilen,işitilmeyen, sezilen, algılanan ama tanımlanamayan tüm bu seslerden oluşurdu.Bu seslerin izini sürerek bir kentin,bir hayatın kalbine varılabilirdi.Ronya'nın çocukluk yurdu,büyümeye fırsat bulamadığı yalnızca

çocukluğunu biriktirebildiği bu şehir,bir zamanlar bu seslerden yapılmaydı.Hayatı tanımlayan bu seslerin şehirden ne vakit çekildiğini,ne vakit savaşı anlatan seslere dönüştüğünü kimse bilemezdi.Bu sesler bildik hayatından güvenli işaretleri olmakta uzaktı. Gerçeklerin dayanaklarından yoksun kaldığı gölgelerden ibaretti işaretler. Bu dönüşüm nasıl gerçekleşmişti? Şehir fark edilecek yavaşlıkta mı değişmişti!? Buna tam olarak yanıt verecek kimse yoktu. Kimilerine göre her şey birden bire değişmişti. Bir sabah uyanıp farkına varmak, birden bire anlamak gibi…Kimilerine göre ise ne zaman ve nasıl değiştiğinin bir önemi yoktu.İçten içe yanan bir ateş toprak üstüne çıkmış,herkesi cehennemin ortasına fırlatmış, cehennemin ortasında kalakalmışlardı. Asıl mesele bu dehşetin kendisiydi işte! Soğuk, sessiz taşlarına işlenmiş iki başlı kartal ve boğa-aslan kabartmalarıyla, savaş atları figürleri ve tarihi yazılarıyla surlar, kaleler, burçlar ve cehennemin hudut boylarından biriydi sadece. Zamanın derinliklerinden durmaksızın akıp gelen Dicle nehri, Hevsel bahçeleri mavi-

yeşil sınır nişanını oluşturmuştu. Sınırları aşıp cehennemi terk etmek isteyenler kendileriyle birlikte o ateşten,hal bilmez kor parçasından bir şeyler de götürüyorlardı. İçten içe yanan köz, zamanla bütün hayatlarını küle dönüştürüyordu. Kül olmaktansa ateşte yanmayı tercih edenler kalmayı seçiyordu. Birde şu koskoca yeryüzünde gidecek yeri olmayanlar, başka yerde tutunamayanlar vardı kalanlar arasında. Kalmayı bir tercih olarak değil,bir yazgı olarak taşıyanlar,yüklenenler…Cehennemi döngünün içine sıkışan hayatlarını gelecek güzel günlerin bekleyişiyle sürükleyenler,direnişle,özlemle, ölümle takas edenler vardı. Şehrin içten içe hızla dönüşümü, içinde yaşayanları da dönüştürmüş ve bu uzun zamandır bekleniyormuşçasına herkes bir şekilde ayak uydurmuştu.

Ronya'nın ayak uydurmasına gerek kalmamıştı. Çocukluğunun şehrine döndüğünde her şey, herkes değişmişti zaten. O da bu girdaba kaptırmıştı kendisini. Hiçbir çaba harcamadan. On bir-on iki yaşlarındayken gitmişti buralardan. Daha

doğrusu götürülmüş, koparılmıştı köklerinden.Geri dönmesi için uzun yıllar gerekmişti. Niye geri döndüğünü kimselere söylememişti. Korktuğundan ya da çekindiğinden değil. İhtiyaç duymamıştı. Hem kimse de sormamış onu, olduğu gibi kabul etmişlerdi. Kendisinin kabul ettiği gibi. Gönülsüz bir kucaklaşmaydı gösterilen. Hoşnutsuzluğun izi yoktu ama sevinmişlikten de bahsedilemezdi. Şimdi yaşadığı yeri bir aile dostunun aracılığıyla bulmuştu. Ev sahibesi güçlük çıkarmadan yerleşmesine yardımcı olmuş, bir odayı ona vermişti. Giysilerinin doldurduğu çantasından başka eşyası da yoktu. Çantasını boşaltıp tek gözlü küçük dolaba giysilerini dizdiğinde yaz sonuydu. Yerleştiği günden bu yana aynı saatlerde, başlarda iş aramak için, sonrasında ise gitmek için evden çıkıyor, karanlık çökmeden geri dönüyor . Her gün aynı saatte önünde ki büyük tahta kapının demir tokmağına uzanıyordu . Son aylarda evin karşısındaki dört katlı apartmanın ikinci katında yaşayan birileri tarafından izlendiğini hissediyor, duyduğu rahatsızlığı olay haline

getirmek istemediğinden şimdilik sadece bekliyordu. Anlamayı mı harekete geçmeyi mi, emin değildi. İşin tuhafı, seyredilme durumu ayda bir-iki kez gerçekleşiyordu. Perdeler kımıldıyor, bir gölge o içeri girinceye dek onu izliyordu.

Gözlerini karşı daireye dikerek bir an durdu. Hareket sezmeyince arkasını dönüp hızla tokmağı vurdu. Kapıyı ev sahibesi Gülten Ekin açtı. Gülten Hanım ufak tefek, hareketli konuşkan bir kadındı. Elli beş yaşında olmasına rağmen yaşını pek göstermez, yaşam enerjisiyle gençlere taş çıkarırdı. Yerinde duramayan her yerde hazır olan insanlardandı. Hoşgörülü olmakla övünüyordu ya, Ronya kısa zamanda onda ki hoşgörü sınırlarını anlamıştı. Her şeyin kendinse danışılmasını, her şeyi durup öğrenmeyi ve onayının alınmasını bekleyen bir yaradılışı vardı. İki evlilik geçmişti başından. İlk evliliğinde kocasını terk etmiş, çocuklarını bırakmak zorunda kalmıştı. Kocasını terk eden her kadına olduğu gibi Gülten Hanıma da çeşitli söylentiler dadanmış, omuz silkerek söylentileri

umursamamıştı. Hakkında yayılan gönül hikâyelerinden çok, "çocuklarını terk eden kalpsiz ana" gibi yakıştırmalar dokunmuştu. İkinci kez evlenmeyi talibinin çocuklarını geri alması karşılığında kabul etmişti. Ancak birincisi vermemiş, ikincisi de alamamıştı. Bunun üzerine çocuk doğurmamış, ikinci koca emekli maaşını ve oturdukları evin tapusunu bırakarak çocuk hasretiyle ölmüştü. Kırk beş yaşında hala güzelliğini ve çekiciliğini yitirmemişken tek başına kalakalmıştı. Yeniden evlenmek mi ? Asla ! diyerek tüm taliplerini geri çevirmiş, oturduğu evi satarak baba yadigarı bu avlulu eve dönmüştü. Ömrünün geri kalan yıllarını çocukluğunun geçtiği evde karşılamaya karar vermişti. Zamanla çok odalı evinin ve geçmiş anıların yalnızlığından sıkıldıkça hayatını çoğaltmanın, yalnızlığını paylaşmanın yollarını aramaya başladı. Sonunda gidecek yeri , sığınacak kimseleri olmayan kadınlara evini açmaya karar verdi. Böylelikle hem iki kızını terk etmenin kefaretini ödeyecek, hem de kızlarına duyduğu hasreti örten suçluluk duygusunu bir nebze hafifleşmiş olacaktı. Bu

yüzden gelenlerden kira istemezdi. Her taşınanın gücü oranında katkı yapacağı ortaklaşalık yeterdi. Aslında bu son fikri kendisine uzak akrabalarından olan ama kimseyle değişmeyeceği bir yakınlık kuran avukat Serhat Çınar vermişti. Ev kalabalıklaştıkça bu fikri zorluk çekmeden gerçekleştirebildi. Kimisi uzun süreli, kimisi kısa süreli gelip yerleşen kadınlardan kendisine bir aile oluşturdu. Eve en son taşınanlardan olan Ronya da başlarda garipsediği bu yaşama çok geçmeden uyum sağlayabilmişti .

“Sen miydin Ronya ? iyi misin, her şey yolunda mı ?”

Kapı açılır açılmaz Gülten Hanımın bu sorularıyla karşılaşacağını bilirdi. Her gün aynı saatte, aynı sorular.. belki de hayatı kolaylaştıran bildik, alışıldık sorular oluyor.

“Merak etme Gülten abla, her şey yolunda. Yalnız şu karşı ki dairenin hayalet gizemi çok canımı çok sıkıyor.”

Gülten Hanım göz ucuyla karşı daireye bakıp Ronya’yı içeri aldı, kapıyı kapadı.

“Sen canını sıkma, ben bir ara soruşturururum orda kimler oturuyor öğrenirim. Hem bir kötülüğü dokunmuyor ki sana, sende iyice psikolojik yaptın.”
Ronya gülümsedi, Gülten Hanımın psikolojik takıntı demek istediğini anlamıştı. Avinar yine yapacağını yapmış, adeta haz duyarak kavramı yanlış kullanmasını öğretmişti.
“Geçen ayda soruşturur, öğrenirim diyordun.” Fırsat mı buldum güzel gözlüm ? Şuraya koştur, buraya yetiş zaman mı kalıyor?
İç çekerek başını sallayan Ronya , bu soruşturma işinin daha çok sarkacağına emin oldu. Her işe koşuşturur hiçbirini tamamlamazdı. Fırsat bulamayışı da bundandı, yarım bıraktığı işler üst üste yığılırdı.
Dar girişi iki adımda geçip aşağı inen üç basamaktan sonra geniş taş döşemeli avluya girdiler. Dolambaçlı sokakları olan, yoksul görünümlü olan mahallenin tek avlulu eviydi. Giderek büyüyen, yayılan şehrin, zamana direnen yok edilemeyen ruhuydu adeta. Bu ruh evin taş duvarlarında, her adımında, her anında yaşıyor. Soluk alıp veriyordu sanki.

Diğerlerini bilmezdi ama Ronya , dolanıp duran bu ruhu hissettiğine tanıklık edebilirdi. Evin her bölümü taş işçiliğinin inceliğini, hünerli ellerin zarafetini çarpıcı bir şekilde sergiliyordu. İşlemeli kolonları, evin geniş kısmını taraçaya dönüştüren siyah-beyaz renkten sütunları, kalp süslemeli, boyanmış demirden pencere ve merdiven şişlikleri, tahtadan panjurları; evin tarihi çehresine masalsı bir hava veriyordu. Büyükçe olmayan bir şadırvan avlunun ortasında duruyor, duvar dibinde boylu boyunca ekili topraktan yeşerenler dışarıdan gelenleri karşılıyordu. Gülten Hanımın özel bahçesiydi burası; rengarenk menekşeler, sarı ve kırmızının çeşitli tonlarında açıveren akşam sefaları , sardunyalar, kasımpatılar, zakkumlar, horoz ibikleri üzerine yayılmışçasına dikiliydi. Kırmızıya dönüşmüş yapraklarıyla sur sarmaşığı, avlunun duvarlarını oluşturan bazalt taşlarına sımsıkı yapışmış halde muhteşem bir bütünlük duygusu yaratıyordu. Avludan sonra eyvana gelmişti. Eyvandan Gülten Hanımın yatak ve misafir odasına, mutfak ve banyoya, kilere gidilirdi. İkinci

kata çıkan merdivenler ise avludan, duvar boyunca başlardı. İkinci katı tümden çevreleyen sahanlığa açılır, dört odanın kapısının önünden dolaşılırdı. Avlunun diğer ucunda odunluk olarak kullanılan, gereksiz eşyaların, ıvır zıvırların da bırakıldığı bakımsız geniş bir oda vardı. Yemeklerini yazın avludaki büyük masada, kışın mutfakta yerlerdi. Gülten Hanım ev sahibesi olmanın bir kumandan edasıyla tüm işleri koordine etmeye çalışır, sonra kendini tutamadığından işleri yapar bulurdu kendisini. Ronya kaç kez Gülten Hanımın yok bu kez ben karışmayacağım hastayım zaten, siz gençler ortalığı temizleyin deyip dayanamadığını görmüştü.

Havalar güzel olduğu ve yalnızlığı tercih etmedikleri müddetçe zamanlarının çoğu avluda geçiyordu. Avlunun varlığı evden, odalardan daha önemliydi adeta. Kendilerini gösterdikleri, varlıklarını kanıtladıkları, acılarını ve sevinçlerini paylaştıkları bir meydan gibiydi. Avludaki büyükçe masa şadırvanın hemen yakında küçük bir toprak parçasına kök tutmuş kavak ağacının

gölgesine kurulmuştu. Ronya ilk geldiği günlerde en çok bu kavak ağacının varlığını yadırgamıştı. Bir hikâyesi var mıydı? Merak etmiş, günlerden sonra gözlerini kavak ağacına dikerek Gülten Hanıma sormuştu. Gülten Hanım hoşnutluğunu gizlemeden anlatmaya başlamış, sesinde ki belli belirsiz heyecan tınısıyla sarılmıştı hikayesine. Aslında dile getirdiği annesinin hikayesiydi. Ronya sonrasında anlayacaktı ki, Gülten Hanım; her sorana heyecanla anlattığı bu hikâyeyle annesine, kızlarına yer açıyor, başkalarının belleğinde onu yeniden diriltip yaşatıyor, ölümsüz kılmaya çalışıyordu. Kendi kızlarında oluşturmaya zaman bulamadı, anadan kıza devredilen bellek mirasını başkalarında gerçekleştiriyordu. Annesini hikayeyle yeniden oluşturuyor, dinleyen her kadında bir parçasını bırakıyordu. Sesinde ki heyecan ve coşku hikaye ilerledikçe hüzne dönüşüyor, çaresiz bir hasretle sonlanıyordu. Gölgesine oturdukları kavak ağacının altında kalp ağrısını an be an izleyerek dinlemişti.

Annemin ailesi Konya Kürtlerindenmiş. Bilmem kaçıncı dedem zamanında oralara sürgün edilmişler. Sürülenler yabancı topraklarda yaşayabilmek için koparıldıkları yurtlarını, ocaklarını yeniden kurmuşlar. Verimli sulak topraklarına duydukları hasret, içlerini yakıp kavurmasın diye çorak toprakları elleriyle kazıyıp yoğurarak kök salmayı öğrenmişler zamanla. Evlerini, köylerini yeniden inşa etmişler. Köyleri büyüdükçe kendilerini dünyaya kapatmışlar. Dünyadan koptukça köylerine kapanmışlar. Kendi içlerine kapandıkça köylerinde bir cennet yaratmışlar. işte annem bu doğup türlü güzellikler, türlü kuş sesleri , türlü rüzgarlar, türlü ağaç sesleri, su sesleri içinde büyümüş. Tan söktüğünde horoz sesleriyle uyanıp ışıldayan köy, kuş sesleriyle cıvıldaşır, kendinden geçermiş. O sesler gökyüzünde asılı kalırmış. Laciverdi atlasa yıldızlar konuk oluncaya dek. O vakitlerde annem yalnızlık duyar, kuş seslerini gökyüzünden teker teker toplar, gecelerine yaren kılarmış. Büyüdükçe anlamış: kim ki kendi cennetini yaratmak ister, ağaçlar büyütmeli, ağaçlardır kuş

seslerini toplayan. Ağaç toprağa kök saldıkça kişi kalıcılaşır. Yabancı diyarlar vatan olur ona… o köyün bütün kızları toprağının, suyunun, güneşinin güzelliğine doymuş. Annem de büyüdükçe bu güzellikten nasibini almış. Güneş ve gökyüzü onun saçlarında ve gözlerinde oynaşıyormuş. Bir gün köyün bağlı olduğu kasabada nüfus müdürü olan babamın köye işi düşmüş. Annemi görür görmez gönül vermiş oracıkta. Dedem vermeye yanaşmamış. Köyün ileri gelenleri araya girmiş.

Devlet memurudur, bir gün devlet kapısına işimiz düşer, lazım olur demişler. İkna etmişler. Böylelikle annem bilip tanıdığı tek yer olan köyünden uzağa sürülmüş, cennetinden yollanmış olur. Vazifesi gereği babamla diyar diyar dolaşmışlar. Gittiği her yerde kaybettiği cenneti yaratmaya girişmiş. Yerleştiği her evin bahçesine, avlusuna fidanlar ekmiş, büyüyüp ağaç olduğunda kuşları çağırsın diye. Rüzgar dallarına değdiği vakit ağaçlar dile gelsin diye. Fakat annem ektiği, suladığı, okşayıp dertleştiği hiçbir fidanın büyüyüp çiçeklendiğini göremeden

taşınırlarmış. Annemin bu can yakan çabasına babam üzülür ama vazgeçirmeye yeltenmezmiş. Varsın ahir avunmalar içinde günlerini devirsin diye… annem beni doğurduktan sonra da vazgeçmemiş bu çabasından. En son bu şehre gelmişler. Babamın akrabalarından biri, bu evi miras olarak bırakmış. Bu eve taşındığımızda ben dört-beş yaşlarındaydım. Annemin baştanbaşa taşlarla kapalı avluyu derin bir acıyla süzdüğünü hiç unutmam. Yine de yılmadı. Fidan dikecek bir yer bulmak için avlunun her köşesini inceledi, aradı, günlerce taşları oynatmaya çalıştı. Ben de onunla birlikte onun ne aradığını bilmeden koşturuyordum. Babam halimizi gördükten sonra dayanamamış olacak ki bir gün elinde kürekle ve balyozla geldi. Annemin suskun bakışları altında şadırvana yakın bir yer belirleyip taşları kırdı, kürekle düzeltti. Anneme hakkı olan toprak parçasını verdi. Annemle beraber gülerek, şarkı söyleyerek kavak fidanını ektik, suladık. Kavak ağaçlarını severmiş anacığım. Rüzgarla birlikte salınışı, gökyüzüne doğru yükseldikçe kuşlara daha yakın oluşu, şarkı

söyleyişi, dereleri, ırmakları anımsatışı yüzünden… Ertesi günü çuval çuval toprak getirdi babam, şu gördüğün köşeye yığdı. Duvar boyunca dizili avlu taşlarını kırıp küçük bir bahçeye dönüştürdü. Kendi elleriyle çiçekler ekti. Artık başka şehirler, başka diyarlar yok, çocuklarımız burada büyüyecek dedi. Ancak annem yine fidanının ağaca dönüştüğünü göremedi. Bu kez ölüm onu yolculuğa çıkardı. O zamanlar ölümün ne olduğunu bilmezdim. Söylenmeyen, dile gelmeyen derdin, yurt hasretinin içten içe usul usul ölüme dönüştüğünü bilmezdim. Yıllarca, kuşların gelmesini daha fazla bekleyemedi, kuşlarla beraber gitti. Güneşin parlak saçlı kızı sabah penceremizi tıklattığı vakit pencereden uçup gitti, diye düşünüp durmuştum. Ta ki ölümün beyhude karanlığını anlayana dek. Sonra, sonrası işte ağaç, annemin hülyalı, badem gözlerinden uzak tek başına büyüdü, serpildi. Ben her sabah odamın penceresine koşar, o zamanlar biz üst katta oturur. Alt katı dadım ve hizmetçiler kullanırdı. Bağışlamaz gözlerle ağacı izlerdim. Ölümü anladığım vakit ağacı

da, anneme kuş seslerini getirmeyen babamı da affettim. Babam, annemden sonra hiç evlenmedi. Son bir arzuyu, bir vazifeyi yerine getirir gibi ağaçla, çiçeklerle ilgilendi, bakımını aksatmadı. Ağaç yaşlanıp çürümeye yüz tuttuğunda keser, yenisini ekerdi. Hayatı hep görev duygusunun etrafında şekillenip geçmişti. Bana bile öyle yaklaştığını hissederdim. Ben evlenip evden ayrıldığımda bir görevi tamamlamış gibi rahatladığını hatırlıyorum. Bu nedense şaşırtmamıştı beni. İlk torunun kucakladıktan sonra, son görevini de tamamlamıştı. Çok geçmeden öldü haberini ulaştırdılar bana. Kalp krizi dediler. Ben de rahatlamıştım galiba, elbette ki üzülmüş, ağlamış, kırk gün yas tutmuştum arkasından. Ama içimde ki artık huzur içinde uyuyacağı fikri duygusu ile teselli buluyordum. Kavakların ömrü on- on beş yıl kadarmış. Ağacı her yenilediğimde annemle yeniden buluşuyorum. O kaybettiği cennetine kavuşmuş olmalı, benim cennetimse annemdi. Hüzünlü bir şarkı gibi biten bu hikayedeki çocuksu yanın,naifliğin ne olduğunu Ronya bir türlü çıkaramamıştı.Gülten Hanımın

anlatış tarzından mıydı bu çocuksu hava, yoksa kendi zihnine üşüşen çocukluk anıları mı bu hikayeyi dokunaklı kılmıştı,anlayamadı?! . Hikayenin sonunda Gülten Hanıma annesinin adını sorduğunda Ronya'ya bir gizi ifşa edercesine eğilmişti. "Hikâyeyi anlattıklarımdan kimse sormamıştı annemin adını. Sen dışarıdan soğuk,ilgisiz görünsen de değer-kıymet bilen bir kalbin var.Vefalısın.Olayların üzerinden geçmiyorsun.Bu, sahibine acı verse de iyi bir özellik." Birden susup gözlerini kavak dallarının arasında dolaştırarak annesinin tutunduğu sesleri duymaya çalışırcasına kulaklarını dikmiş, sonra usulca "Hêlin" demişti. "Annemin adı Hêlin'di.Yurt bilmez yuva bilmez annem …"

Kavak ağacının altına kurulu masaya doğru ilerlediklerinde Gülten Hanım bir misafirlerinin olduğunu, bir süreliğine yanlarında kalacağını söyledi. Ronya bu misafirin onun zihnini meşgul ettiğini kendisine işle ilgili bir şey sormamasından anladı. Havanın kararmasıyla birlikte avludaki ağaca asılı lamba yanmış, avluyu

aydınlatmıştı. Akşam yemeği kuruluyordu. Kendisine ayrılan sandalyeye çantasını bırakıp masadakileri selamladı. Meryem zarif bir hareketle selama karşılık verirken Avi mimikleriyle konuşmak istediğini anlattı. Nefel tabakları doldururken misafirine birilerinden –ortak bir tanıdık olmalıydı- bahsediyordu. Her ikisi de Ronya'yı selamladı. Ronya yeni gelenin,Melike diye tanıştırmışlardı, Nefel'in Farqin'den gelen dayısının kızı demişti Gülten Hanım, üzerinde durdurdu bakışlarını. Henüz yirmilerinde bir genç kızdı. Saçları kısacık kesilmiş, yanakları güneş yanığı olduğu anlaşılan bir kırmızılıktaydı. Gözleri çocuksu bir merakla Ronya'yı,diğerlerini inceliyordu.Evdekilerin çoğunun aksine sağlıklı bir görünüme sahipti. Geniş omuzları ve elleri, incecik belinin tezatlığını daha fazla öne çıkarıyordu. Bu arada Nefel'in dayı kızıyla konuşurken heyecanlı olduğu dikkatinden kaçmamıştı.Gülten Hanım Ronya'nın sorgulayıcı bakışlarını uzaklaştırmak için banyoya yöneltti onu,

“Hele bir elini yüzünü yıka da yemeğe başlayalım.”
Avi, Ronya’nın konuşmasına fırsat vermeden çekiştirerek banyoya götürdü. Acilen konuşmak istediğini mimikleriyle anlamıştı zaten. Gülerek boyun eğdi ona. Ronya ilk geldiği sıralarda Avi isminin anlamını merak etmişti. İsminin Avinar olduğunu kısaca Avi diye çağrıldığını öğrenince bu kez Avinar’ın anlamını çözmeye başlamıştı. “Ben doğduğumda çok yağmur yağmış, seller yükselmiş, toprağı,evleri,hayvanları su altında bırakmış.Benim bu hava olaylarıyla bir ilgim olmamasına rağmen, bağlantı kurmaktan, işaret görmekten hoşlanan yaşlı kadınlar bir bağ oluşturmuşlar. Adımı Avi koyarak suya yağmura adamaya karar vermişler beni. Uğursuz olduğumu düşünmüşler galiba. Babam itiraz etmiş buna. Garibim aşk anlamına gelen Avinar olsun demiş.Kaderin cilvesi, Avinar’ı kısaltıp Avi demeye başlamış herkes. Daha kolay geliyor.Siz de bana Avi deseniz yeter.” Avi’nin bu açıklamasıyla Ronya neşelendiğini,

memleketine geri dönüşün getirdiği kaygıların dağıldığını hissetmişti.
Avi arkasından banyo kapısını kapattığında Ronya bunun bir durum değerlendirmesi olduğu bilgisiyle kollarını göğsünde kavuşturdu, bekledi.Kendisi istemeyinceye kadar Avi'den kurtuluş yoktu. Hukuk okuyordu ne de olsa. Okulu bitirip avukat olmak için önünde uzun bir yol vardı. Fakat bunu pek umursadığı da söylenemezdi. "Okul ne ki, önemli olan hayattan öğrenmek" der,her durumda öğrenmeye değer bir şeyler bulurdu mutlaka. Gülten Hanım bir keresinde, "sen bakma bunun yirmi iki yaşında olduğuna, ruhunun yarısını huzur bulmamış eski ihtiyar kadınlarından biri ele geçirmiş" demişti ciddi ciddi. Ronya bu sözlere itibar etmemişti. Fakat bazı zamanlar Avinar'a baktığında kuşkuya düşmüyor da değildi. Bazen öyle bilgece laflar söylerdi ki herkesi şaşırtırdı. Bu sözleri nereden bulduğu sorulduğundaysa sıkıntıyla; "Bilmiyorum, önce yüreğimde beliriyor kıvılcım çakması gibi, sonra dudaklarımda" der geçiştirirdi.

“Sen içerdeki kızdan ne anladın?” Ronya bunun yanıtı istenen bir soru değil, bir giriş cümlesi olduğunu bilmişti.
“Ne anlamam gerekiyormuş?!”
“Hadi ama sen akıllı bir kadınsın. Analiz yeteneğin hepimizden iyi.Serhat abi seni boşuna takdir etmiyor. Bağlantıları kur, analiz et!”
“Bağlantıları sen kurmuşsun zaten. Benim yüksek analiz yeteneğime ihtiyacın yok görünüyor. Haydi paylaş da aydınlanalım.”
“Sen dalganı geç bakalım. Dua et küstüm çiçeği değilim ben. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinle,dinliyor musun?”
“Tamam, zakkum çiçeğim. Dök içindeki zehri.”
Avi gözlerini devirip iç çekti. Ama pes etmeye niyeti yoktu.
“Bak şimdi, onca zamandır Nefel’le birlikteyiz,bir güne birgün dayılarından bahsettiğini duydun mu hiç? Gelip giden arkadaşları oldu ama tek bir akrabasıyla tanışmadık. Nerden çıktı bu kız? Senden önce oturduk karşılıklı, sadece soru sordu. Hiç yanıt yok. Nasıl bir araya geldiniz, sadece

kadınların olduğu bir evde yaşamak zor değil mi? vs. vs. Peki yüzüne,ellerine dikkat ettin mi?Sanki günlerce,haftalarca güneşin altında tarlada çalışmış gibi. Yürüyüşünü bir görsen,düz yolda yürümeyi unutmuş sanırsın. Banyoya gidip gelene kadar iki-üç kez tökezledi. Yüzüme öyle bakma bunları uydurmuyorum. ”
Ronya ne demek istediğini sordu. Avi sesini kısarak Melike’nin bir Dağ Masalcısı olabileceğini söylediğinde kalp atışları hızlandı. Doğru olabilir miydi? Hiç Dağ Masalcısı görmemişti. Ama anlaşılan Avi bu konuda bilirkişi durumundaydı. Onlarla karşılaştığı ortadaydı. Konuşmasına devam ediyor, tedbir almak gerektiğinden bahsediyordu. Tabi önce durumu netleştirmek lazımdı. Sonra tedbirlere geçebilirlerdi. Zaten ev, ev değil yol geçen hanı mübarek. Ronya günün yorgunluğunu savuşturmak ister gibi ellerini kaldırdı. “Bazen çok yorucu oluyorsun Avi” diye geçirdi içinden. Söylemedi ama. En son Ronya Nefel’le konuşacağını, meseleyi netleştirmeye çalışacağını belirtince Avi başını salladı.

İçerlenmiş bir sesle, “İçimizde en akıllınız ben olduğum halde nedense Nefel bir tek seni dinliyor” dedikten sonra gülerek banyodan hızla çıktı. Ronya’nın cevap vermesine fırsat bırakmamıştı.
Arkasından kapıyı kapatan Ronya, “gerçek olabilir mi?” diye düşünüyordu. Sahiden içerdeki kız bir Dağ Masalcısı olabilir mi? Duyduğu, dinlediği tüm o Dağ Masalcılarının hikayelerini hatırladı. Ve hemen ardından babası geldi aklına. Uzun zaman olmuştu onu düşünmeyeli. Ve her anımsadığında olduğu gibi yakıcı bir sızının eşlik ettiği çocukluk anıları da sökün etmişti. Derin bir iç çekip hızla elini yüzünü yıkadı. Uzun saçlarını sıkıca topladı.
Yemek esnasında Gülten Hanım Ronya’ya avukatla ilgili sorular sordu. Nasıl olduğunu, sağlığını merak ediyordu her zamanki gibi. Ronya bir yandan yanıtlarken, diğer yandan melike’yi dikkat çekmeden inceliyor. Avi’nin haklı olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Gülten Hanıma işte her zaman ki rutinliğinin olduğunu bunun da aşırı yoğunluk anlamına geldiğini yeniden hatırlattı.

Avukat Serhat'ın selamını ileterek gönlünü hoş tutmaya çalıştı. Bir süredir avukat Serhat Çınar'ın yanında işe başlamıştı. Gülten Hanım baba tarafından akrabası olan avukatın bir sekretere ihtiyacı olduğunu söyleyince başvurmaya karar vermişti. "avukatın çok fazla geliri yokmuş zaten, vereceği maaşta az olurmuş" telkinlerine aldırmamıştı. Geçici bir süreliğine çalışabilirdi en azından, şu hayatta ne yapmak istediğine karar verinceye kadar. Okuduğu okulun bir faydasını görmemişti. Matematik bölümünden mezun olduğunda, "boşa geçirilmiş dört yıl" hem matematiğin şimdiye dek kime faydası dokunmuştu ki ! Hayat belirlenmiş denklemlerden ve kesinliklerden uzaktı. Kesin formüllerin, çok bilinmeyenli denklemlerin sayısal düzlemde bir karşılığı olabilirdi, fakat bu topraklarda her şey gelişi güzel, dağınık ve rastgeleydi. Hevesi kırılmış halde, "matematiği şiire benzeten" bilim insanlarına hınç duyarak diplomasını halasına teslim etmiş. Sandığında saklamasını istemişti. Halasının itirazları, bağırış-çağırışları, sızlanıp durması, gözyaşları

günlerce durmamıştı. “herkes küçük bir memuriyet için ne kapılar aşındırırken”… ile başlayan kınamalar ; “ seni okutmak için eniştene didinip durduğumuzu nasıl unutursun?” ile devam eden suçlamalar; “yaşlandığımızda bize bakarsın demiştik”. . ile sonuçlanan duygusal baskılarla dolu konuşmalar bittiğinde sonunda rahatlamışlardı. Avukatın sekreteri olarak işe başladığı gün halasını yad etmişti, gün boyu halasının yadırgayıcı bakışlarını üzerinde hissetmişti. İş görüşmesine gitmeden önce avukatı pek tanıdığı söylenemezdi. Sürekli yoğun programı olduğunu söylediğinden sadece Gülten Hanımla ayak üstü konuşuyor, ihtiyaçları olduğunda aramasını istiyor ve gidiyor. Ronya’yla yalnızca uzaktan selamlaşmışlardı. Evdekilerin bir çoğunun kaderinde önemli bir rolü olmuştu avukatın . Bunun tam olarak nasıl geliştiğini bilmese de Ronya, görebiliyordu. Sevip sayılıyor, fazlasıyla değer veriliyordu. İş görüşmesine ilk gittiği günü hatırlamıştı. Konuşmanın alacağı şekilden çekiniyor, geçmişine dair sorular sormaması için dua ediyordu .

Avukat Ronya'yı tanıyınca – 'bizim kızlardan' demişti ortağına – konuşmayı uzatmadan hemen işe koşturmuş, bir kaç cümleyle yapacaklarını sıralamakla yetinmişti. Laf arasında da birkaç cümleyle ortağı avukat Yılmaz Cihangir'i anlatmıştı. Bir duruşmaya yetişmek için acele ettiğinden sohbet etmek için kalamayacağını, daha sonra sohbete bolca vakit bulacaklarını söylemişti. İşler için merak etmesindi. Zamanla kendiliğinden öğrenir, üstesinden gelirdi. Ronya o an anlamıştı ki , bu tempo içerisinde sadece sohbete değil nefes almaya fırsat bulabilirlerse şükretmeliydiler. İstediği de bu değil miydi zaten ? Kapıdan çıkarken avukat bir an durur Ronya'ya bu işi istemesinin gerçek nedenini sormuştu. Ronya gülümsemiş, "bunu konşmak için zaman bulabilirsek anlatırım" demişti. Bu sözü avukatın hoşuna gitmiş kahkaha eşliğinde "seni görür görmez benimle anlaşacağını bilmiştim. Benim dilimden iyi anlıyorsun" diyerek gitmişti.

Şimdi, avukatın her zaman ki yoğunluğundan bahsedince Gülten Hanım üzüntüyle başını

sallamaya başladı. Bu hareketiyle bütün dikkatleri üzerinde toplamıştı. ‘ ah ! ah ! … ! dedi. ! eskiden böyle miydi? Onu eskiden tanısaydınız hak verirdiniz söylediklerime. Dağ gibi adam, yeni evlendiği karısının ölümünden sonra adeta birden bire çöktü, içine gömüldü kaldı. Siz bakmayın onun koşuşturup durmasına. Yaşamak için nefes almak lazım, değil mi ? işte o sırf acısını hatırlamamak için nefes almayı bıraktı. Başkalarının acısıyla uğraşarak kendi acısını unutuyor. Başkalarını dertlerinde kaybolarak kendi içinde kaybolmaktan kurtuluyor. Kaç kez dedim , “ kendini tüketiyorsun böyle, bir gün yığılıp kalacaksın bir köşede, haberimiz bile olmayacak. ” bana ne diyor biliyor musunuz ? “merak etme Gülten ablam, bir şey olmaz bana. Kötülerin erken göç ettiği nerden görülmüş ?” hem de kahkaha atarak. Hah ! … eğer o kötü biriyse biz iyiyi hiç tanımamışız demektir. Onda ki bu telaşın kaynağında hep o acı var.

Masaya sessizlik çökmüştü . İnsan haklarıyla ilgili her alanda çalışan ve kısa bir süre ceza evinde kalmış Nefel Çetiner için , avukat

Serhat Yıkılmaz, bir dağdı. Hukuk öğrencisi Avinar Arat için rahatlıkla güvenebileceğin bir danışman , sağlam bir insandı. Sanki o yaşadıkça hayattan beklentiler solmaz, dünya daha iyi bir yer olmaya devam ederdi. Meryem Derince için ise …Tümü de zihinlerde ki avukat Serhat ile Gülten Hanımın anlattığı kişi arasındaki benzerliği bulmaya çalışıyordu. Avukatı ele geçiren yoğun acıdan ilk kez haberdar olmuş ve ne yapacaklarını bilememişlerdi.

“Üzüldüm …” , dedi Ronya. Bunu söylediği an avukatla aralarında kopmaz bir bağın oluştuğunu anladı. Nedenini bilmeden bu bağı her şeyden koruyacağına dair söz verdi içinden.

“Anlıyorum. . ”, dedi Avinar. “Galiba avukatı anlıyorum acı başka mecralara yöneltilmese çıldırtır insanı . serhat abi de üstesinden gelemediği ölüm karşısında başkası daha iyi yaşasın diye kendini paralayarak tutum alıyor. ”

Nefel hafif tebessümle, “Bilge kadınımız konuştu” dedi . Eğer Serhat abi , onu böyle

psikolojik operasyona yatırdığımızı bilseydi … ‘

“ Ne operasyonu kızlar ? ! . operasyonlar yeni bitmemiş miydi ? yine mi düzenlemişler ?” Gülten Hanımın bu telaşlı çıkışı herkesi güldürmüştü. Avinar her zaman ki gibi bir öğretmen edasıyla “operasyonun” hangi anlamda kullanıldığını anlatmaya koyuldu. Ronya onları izlerken dalıp gitmişti. Melike’nin konuştuğunu fark ettiğinde dikkatle dinlemeye koyuldu.

“Ben de Avinar gibi düşündüm. Acıyla nasıl baş edeceğin önemli . acıya karşı sergileyeceğin duruş seni sen yapan temel niteliklerden biri. Ona verdiğin anlam hayatla bağlarını belirliyor”

Melike sözlerini tamamlamadan susmuştu. Avinar bir kaşını kaldırıp Ronya’ya “ne diyorsun?” dercesine baktı. Nefel bu bakışı kaçırmamıştı. Ronya’ya eğilip ne olduğunu sordu . Ronya sonra konuşabileceklerini belirterek masadan kalktı . Yorucu bir gün geçirmişti. Herkese “iyi geceler” deyip merdivenlere yöneldi. Vakit henüz uyunacak vakit değildi. Fakat uzanıp dinlenmeye

ihtiyaç duyuyordu. Taş basamaklardan yukarı çıkmaya başlamışken eski bir Diyarbekir türküsü avluyu doldurdu. Şaşırarak durdu. Yakınlardan geliyordu. Evin hemen yakınından bir yerlerde çalınan kaset masanın etrafındakileri de hararetlendirmişti. Avinar'ın, "kim bu ya? Ne bu efkar böyle ?" dediğini duydu.

Odasına girdiğinde etrafı gözden geçirdi, toparladı. Odasında ihtiyaç dışında fazladan eşya bulmak zordu. Yatak, giysi dolabı, küçük bir kitaplık masa, nadiren dinlediği radyo, büyükçe olmayan bir etajer ve avluya bakan pencerenin altına yerleştirdiği rahat bir kanepe. Eski olmasına rağmen kanepenin rahat, insanı bir yere ait hissettiren tanıdık havasını seviyordu. Kaç kez Gülten Hanımın, 'değiştirelim şu kanepeyi' talebini geri çevirmiş, Nefel'in , ablacığım, baksana körü körüne bağlanmış kanepesine' takılmalarına maruz kalmış, yine de gözden çıkarmamıştı. Duvarda eski zamanlardan kalma bir ayna, dağ manzaralı bir takvim vardı. Bazen takvim yapraklarını koparmayı unutur, saatindeki takvim ile duvardaki arasında

haftalık fark olurdu. Masa üzerinde çerçeveletilmiş fotoğraf dışında odada resim yoktu. Masadaki fotoğraf, sahip olduğu ailesinin tek resmiydi. Dedesinin kucağına oturmuş on yaşındaki hali, annesi, başını annesinin göğsüne yaslayan mahmur bakışları objektife yönelmiş sekiz yaşındaki kardeşi ve arkalarında ayakta hafif eğilmiş,annesiyle dedesini kollarıyla sarmış olan babası... ailesinden geriye sadece bu fotoğraf kalmıştı. Evde ayrılırken fotoğraf karesine hapsedilen bu mutluluğun bir daha geri gelmeyeceği içine doğmuştu. Bu yüzden çerçeveli resmi son anda kapıp çantasına yerleştirdiğinde bir daha fotoğraf çekmeyeceğine yemin etmiş ve sözünü tutmuştu. Okul için gerekli olanlar dışında hiçbir fotoğraf karesinde yer almamıştı. Albümünde, ölmüş, dağılmış, izi kaybedilmiş akrabaların ve öğrencilik yaşamı boyunca tanıdığı,yakınlaştığı ya da yitirdiği arkadaşlarının resmi bulunurdu. Ancak kendisinin tüm bu insanlarla fotoğrafı yoktu. Bir üzüntü duymadan, - bu albüme bakıp da benim yaşadığımı kanıtlayacak kimse çıkabilir mi? Şu an sadece hafızalarda varım.

Unutulup silinene dek. – diye çokça düşündüğü olmuştu.
Fotoğrafı eline alıp kardeşini öptü. Kardeşinin göz rengi yosun yeşiliydi. Annesinin gözlerine benzerdi. Siyaha çalan kendi gözleri babasından kalmaydı. Çocukken kardeşi Rohat'la en çok göz renginden dolayı kavga ederlerdi. Kardeşini çocukça bir kıskançlıkla, hayranlıkla izler, bazen dayanamayıp sataşırdı. "oğlan çocukları babalarına benzemeli, sen ne diye anneme benziyorsun?" der, eziyet ederdi. Her defasında Rohat itiraz edecek gibi olur, ardından küskünce bilmediğini söyler susardı. Kardeşinin kendisine olan düşkünlüğünden kimi vakit sıkılır, kendisinde uzaklaştırmaya çalışır, sonra dayanamayıp yeniden bağrına basardı. Kol kanat gererdi tüm dünyaya karşı. Ayrıldıkları günden bu yana geçen onca yıl ve her geçen gün biraz daha ağırlaşan suçluluğun zincirlerini yeniden ruhunda hissetti. Nefesi kesilir gibi oldu. Elini kalbinin üzerine koydu. Kendisini bir an bile suçlu görmekten vazgeçmemişti. Bu duygu suyun atılımları gibiydi. Bazen bu duygu coşuyor, onu dibe

çekiyor, ömrünün son anlarını yaşadığını söylüyordu. Kaskatı kesilen kollarını oynatamadığı için yüzeye de çıkamıyor, hayatla ilişiğini kesmeye bir anın yeteceğini biliyordu. Bazen de su geri çekiliyor, yatağında kuruyordu. Suyun uyuduğu yeri karıncalar istila ediyordu. Su çürüyordu. Belki de suçluluk duygusu ruhunu çürütüyordu.

Derin bir nefes almak için pencereyi açtı. Hafif bir rüzgar kara taşlardan süzülüyor, kavak ağacının dalları arasında gezinerek yumuşak içli bir ıslığa dönüşüyordu. Türkü duyulmuyordu artık. Bir süre evin ışıkları altında masal ağacına dönüşen kavak ağacını seyretti. Pencereler avluya bakıyordu. Sadece köşelerdeki odalarda ayrıca sokağa bakan pencereler bulunuyordu. Ronya avluya bakan pencereleri ilk gördüğü an irkilmiş ; Meryem'e, - kadınları dünyadan koparmanın yolu- demişti –içine kapanmış hayatların,kendilerinden başka hiçbir şeyi görmeyen gözleri – diye eklemişti dalgınlıkla. Zaman içerisinde bu evde yaşamış,gelip geçmiş ; boğulmuş sesleri, susturulan

hıçkırıkları, fısıltıyla aktarılan sözleri, çınlayan kahkahalarıyla dans eden, taş zemin üzerinde topuklu terlikleriyle, koşuşturan,ağlayan tüm o kadınları duyduğunu,hissettiğine yemin edebilirlerdi. Korkmamış sadece sevmek istemişti hiçbir şey istemeden ve beklemeden sevmek diye düşünmüştü; ölüleri de, yaşayanları da öylece sevmek… bu söz karşısında sevilen adına duyulan acı bile hafifliyordu. Babasını da yıllar yılı sevmemiş miydi? Hiçbir şey istemeden, ummadan, çaresizce…

Başını pencereden ileri uzattı. Avludan yükselen uğultu odasına doluyordu. Merdivenlerden ayak sesleri duyunca içeri girip perdeyi çekti. Nefel'di. Melike'ye odalarda kimlerin kaldığını anlatıyor, evi tarif ediyordu. Melike'nin kalacağı odayı gösterip yerleşmesine yardımcı olurken avludaki seslerde azalmaya başlamıştı. Avinar televizyon seyretmek için oturma odasına yönelirken Meryem'de odasına çıkıyordu. Tekel fabrikasında çalıştığından Ronya'yla birlikte erken uyananlar arasındaydı.

Üzerini değiştirip yatağını hazırlarken penceresinin tıklatıldığını fark etti. Meryem'di. Çiçekli pijamalarını giymiş uzun-kıvırcık saçlarını toplamıştı. Ronya, "bu saatte ne işin var ortalıklarda? Neden yatmıyorsun?" diye söylendiği halde Meryem umursamayıp gülerek elini salladı. Uyku tutmadığı belliydi. Ronya'nın içeri davetini reddedip pencere kenarına oturdu. Ronya'da kanepeye oturup dirseklerini pencerenin geniş kenarına dayadı.

"Söyle bakalım seni gece gece odandan,yumuşak yatağında kaçırtan ne? Yorgunluktan dökülüyorsun zaten. Kendine aynadan baktın mı hiç?! "

Meryem itiraz ederek güldü aynayla işi olmazdı. Evet yorgundu ama bu tütün tozlarını geride bıraktığı içi geçmiş bir yorgunluk değildi. "Masa başı işi yaptığın halde benden beter görünüyorsun" diye takıldı. Haklıydı, gün boyu avukatın temposuna yetişmek için koşturup duruyordu. Arada ortağı avukat Yılmaz Cihangir'in de randevularını ayarlıyor, görüşme saatlerini hatırlatıyor, katılacağı duruşmalara ilişkin

dosya bilgilerini masasına bırakıyordu. Meryem'e birden avukatı ne zamandandır tanıdığını sordu. Çünkü Serhat'ın Meryem'e daha özel bir yakınlık ve ilgi gösterdiğini fark etmişti. Meryem'de bunun farkındaydı ve çok doğal bir durummuş gibi kabulleniyordu. Aralarındaki özel bağın ne olduğunu çıkaramamıştı. Ronya'nın sorusunu Meryem omuz silkerek geçiştirmek istedi, ısrarı görünce;

"Çok uzun zamandan beri" dedi "kaç yıl oldu bende hatırlamıyorum sanki kendimi bildim bileli avukatı tanıyormuşum gibi geliyor. "

"Öyleyse Gülten ablanın anlattığı hikayenin doğruluğunu bana sen söyleyebilirsin. Sahiden Serhat abiyi değiştiren eşinin ölümü mü? Daha doğrusu eşine duyduğu aşk mı? "

"Seni uyutmayan bu aşk hikayesi mi? bence asıl keder bu hikayeden çok, başka bir hikayede saklı"

Ronya'nın kafası karışmıştı. Ne anlatmak istediğini sordu.

Serhat abi kendisinden, geçmişinden pek bahsetmez kimselere. Evet, onu içten içe kemiren bir acı var. fakat bu eşinden dolayı

duyduğu acı değil ya da şöyle anlatayım, eşinin ölümü onu çok sarstı. Üzerinde durduğu toprak adeta kaydı,bu çok açık. Onu daha derinden ele geçiren, tüketen acı ise çok başka bir şey. Bunun ne olduğunu ben anlatamam sana. Belki bir gün kendini anlatır. Yalnız şunu söyleyebilirim sana; büyük bir özveriyle, karşılık beklemeden, kendini bütünüyle vererek sevebilen insan herkesin acısına duyarlı olabilir. Herkesin derdine koşabilir. Yalanım yok, keşke bende bu şekilde sevilseydim diye çokça düşündüğüm oldu.

“ Ya Cihat ?! Cihat’ın sana olan sevgisine herkes tanık. “

“ Cihat bambaşka bir olay. Onunla istesek dahi kopamayız birbirimizden. Ölüme dek yazgılıyız birbirimize. ”

Son sözcüklerle birlikte Meryem’in sesi titremiş, susmuştu. Başını kaldırıp şehrin üzerine serpilmiş gibi ışıldayan yıldızları seyretti. Güzel, beyaz yüzü odanın loş ışığı ve gecenin karanlığıyla birleşmiş, gölgelenmişti. Ronya bir an karşısında bir heykel zarifliğiyle biçimlenmiş bu çekici

yüzü seyretti. Parlak kara gözleri yanaklarına dağılmış küçük, sevimli çilleri örterdi. En çok gülmek yakışırdı ona. Gülünce yüzü güneşlere batardı sanki. Kahkahaların başka bir kimlik kazandırdığı ender insanlardandı. Ve ne yazık ki çok az gülerdi. İlk geldiğinde kendisine en çabuk ısınan, yakınlık gösteren Meryem olmuştu . Bu yüzden Meryem'in yeri onun yanında her zaman farklı oldu. Avinar'dan Meryem'in sesini güzel olduğunu duymuştu. Bir sırrı ele verircesine gizemli bir havada söylemişti bu bilgiyi. Sonradan bunun nedenini anlayacaktı. Meryem sesinin güzelliğini önemsemiyordu ve bilinmesini de istemiyordu. Buna rağmen Ronya ısrar etmişti bir şarkı dinleyebilmek için. Defalarca reddetmişti Meryem, ta ki baharın ılık günleri hissedilene dek. Bir gün fabrikadan geç vakitte dönmüş, kavak ağacına asılı ampulün ışığı altında oturmuş kadınlara kederle bakarak şarkı söylemeye başlamıştı. Ronya o an duyduğu sesin eşsiz güzelliğine çarpılmıştı . kadın ruhunun en kuytu

yerlerine dek işleyen, dokunaklı bir ürpertiyle hezeyanlarla dolduran kadifemsi bir sesi vardı Ben bu dünyada en çok şarkıları severim; demişti şarkısı bittiğinde. Şarkı söylemeyi ve dinlemeyi, o anlarda kendimden uzaklaşır, artık belleğin örsleri altında unutulmaya yüz tutmuş anılarıma dolarım. Bir daha geri gelmeyecek olan ve yeniden yaşanması mümkün olmayan zamanlara . mesela köyümüze kar yağdığı zamanlar depreşir ta içimde. Kar sesiyle uyuduğumuz geceleri anımsarım. Uzun kış gecelerinde ninemin odun sobasının etrafında ban, kardeşlerime, amca çocuklarına anlattığı masalların yoksul evimize yaydığı ışığı ; sobada patlatılan palamut meyvesinin çıtırdayan odunların sesini; pestil, ceviz ve nar yiyip oynadığımız kıkırdayıp güldüğümüz kar günlerinin mutluluğunu hatırlar, içimde hissederim. Tıpkı sızlayan bir müzik gibi. Belki de kaybolmuş bir masalın müziğidir hala duyduğum… işte şarkılar beni o masal diyarının kapısına dek getirirler. Şarkı sona erdiğinde kapının önünde kalakalmışımdır. Ne içeri girebiliyorum, ne de geri

dönebiliyorumdur. Bu yüzden şarkı söylemek istemiyorum, şarkının sona ermesiyle beni ele geçiren yoğun acıdan dolayı. Lütfen anlayın beni!
Meryem'in seslenişiyle dalgınlığın sıyrıldı. Meryem'in soran yüzünden bir şeyler kaçırdığını anlamıştı. Mahcubiyetle tekrarlamasını istedi. Daha önce evlilik teklifi alıp almadığını sormuştu. Ronya hayretle gülümsedi. Bu saatte bu soru ?! " bir derdi olduğu belli," diye geçirdi içinden. Neden merak ettiğini soracakken vazgeçti. Soruya soruyla cevap vermekten hoşlanmazdı. Gözlerini önce Meryem'e, sonra kavak ağacına çevirdi. Gülümsüyordu. "iki kez aldım, ilki daha lisedeyken. Aynı okulda okuyorduk. Benimle tek kelime konuşmamışken, beni herkese sözlüm diye tanıtmıştı. "
" Rahatsız olmadın mı bundan ?"
" Yoo, dahası işime geliyordu. Bilmeden özgür bir alan sağlamıştı bana. Onun korkusundan kimse yaklaşamıyor, ben de uğraşmak zorunda kalmıyordum. İri, uzun kirpiklerle çekilmiş gibi gözleri vardı.

Gözlerimin içine çekinmeden bakabilmeyi becerseydi o gözler için kaçardım ona. Beceriksiz biriydi. Okul okumayacağı, baba mesleği olan lokantacılığı devralacağı belliydi. Mezun olmamıza birkaç gün kala bir arkadaşımın aracılığıyla beni pastaneye davet etti. Kabul ettim. Ne de olsa lise boyunca kol-kanat germişti bana!. Gittim. Ben rahat davrandıkça onun aklı karışıyor, önceden hazırladığı konuşmaya bir türlü giriş yapamıyordu. Sonra birden, " benimle evlenmeni istiyorum demez mi? şaşırıp kalmıştım. Hemen toparlanıp "tamam" dedim. Ama önce senin üniversiteyi kazanıp okuman lazım. Tıpkı benim yapacağım gibi. İkimizde meslek sahibi olduğumuzda evleniriz. Yalpaladı, "olmaz" dedi. Bu kadar okuduk yeter. Hem ailem fazla okumuş gelin istemezler, türünden laflar geveledi. Doğru söylemişti, tüm çabalarına rağmen ailesine beni kabul ettiremedi. Beni de ikna edemezdi zaten. Sonunda ailesine boyun eğdi. Galiba gönlümün olmadığını da anlamıştı.
"Peki ya ikincisi?"

Ronya bu kez durakladı. Yüzündeki gülümseme silinmişti. Meryem henüz kabuk bağlamış bir yaraya dokunduğunu anladı.
“İkincisi de okuldandı, fakülteden… ilk yılımda tanıştık. O bir üst sınıftaydı. Hemşeriydik. Bu tanışmamızı kolaylaştırmıştı. Okullarda genelde aynı bölgede olanlar birbirlerini bulurlar. Yabancılara karşı sahiplenmeye çalışırlar. Güç mücadelesi bir bakıma. Kapma mücadelesine dönüşmesi de kaçınılmaz oluyor. Benim her halükarda tarafım belliydi. Neyse tanıştık, yakınlaştık . her yere birlikte gidiyor, her eylemde yan yana duruyorduk. Okuyor, tartışıyor, hayata ve insanlara inanıyorduk. Zamanla daha çok sahiplenici, daha çok korumacı olmaya başladı. İlk tehlike sinyallerini almalıydım. Her şeyime karışıyor, beni sınırlandırmaya çalışıyordu. Tutarsızlığına karşı çıktığımda tartışıyor, tartışmalarımız kavgaya dönüşüyordu. Onun mezun olacağı yıl, yani benim üçüncü senemde bir gün parkta otururken elimi tuttu; gelecek planlarından söz etmeye başladı. Konunun nereye varacağını tahmin etmiştim.

Evlilikten bahsettiğinde sustum. Lisede ki ‘aşkımı’, lokantacı çocuğu hatırladım. Onun gözleri daha samimi, sesi daha içtendi. Oysa şimdi evlilikten söz eden adam, yerine getirilmesi gereken bir plandan bahseder gibi konuşuyordu. Üstelik mevcut evliliğe de inanmıyordum. Sadece , “ evlenmek istemiyorum” dedi. Aptallaşmıştı, nedenini sordu. Vermeyi düşündüğüm yanıtların hiç biri tatmin etmiyordu beni. Gülünç duruma düşmekten de korkuyordum. “ Devlet güvencesine alınmış bu bağa inanmıyorum desem kahkahalarla gülebilir, söylediklerimi çürütmek için bütün bildiklerini kullanabilirdi bana karşı. İstemediğimi, bir nedeni olmadığını söyledim. İnanmadı. Gelecek planlarımı sordu, bir karar vermediğimi söyledim. Çok tartıştık, geri adım atmadım. Yalvardı, kızdı, bağırdı, tehdit etti, her türlü yolu denedi. Yumuşamadım. Bir kez ‘hayır!’ demiştim. Benim için o anda bitti yani. Sonrasında da bir daha görmedim onu. Bir ara evlendiğini duydum, o kadar.
“ Aşık mıydın ona?”

Sevdiğimi sanıyordum, iyi anlaşıyorduk. Dünyaya kafa tuttuğumuz anlar hoşuma gidiyordu. Bütün bunların toplamından aşk çıkmaz ortaya galiba. Bittiğinde üzülecek fırsatı vermedi ki! Reddedilmenin öfkesiyle kırıp dökerken, biten bir ilişkinin hak ettiği sessiz acıyı , saygıyı, üzüntülü boşluğu da kırdı, tüketti. Erkekler, kadın tarafından reddedilmeyi yenilgi sayıyorlar galiba. Yenilgiyi hazmedemiyorlar en çok. Egoları yaralanıyor. Bu yüzden saldırganlaşıyorlar. Onlar için aşk da, sevgi de bir rekabet ve güç sahası olmalı. Kesin zaferin bir ön durağı gibi. Kadını ellerin de tuttuklarına inandıklarında diğer durağa geçiyorlar. Zaferini kalıcılığı , sevginin donmuş hali evliliğe yani… neyse ben bu konuda oldukça kötümserim. İyi şeyler çıkmaz ağzımdan. Sen anlat bakalım, ne bu gece yarısı soruları?! Öylesine sorulmuş olamaz, değil mi ?

Meryem “evet”, anlamında başını salladı. Başka bir gün anlatırım geç oldu, dedi usulca. Yüzünde ki sakinliğin zerresi sesinde yoktu. Ronya ısrar etmedi. Meryem’in kendi içine döndüğünü anlamıştı. Ona seslenmeyi

düşünürken kaval sesini duydular. Avinar'ın kavalıydı. Onu da uyku tutmamış olmalıydı. Meryem dalgınlığından sıyrılarak, " ben artık gideyim. Baksana yat borusu da çalındı. " Dedi. Gülüyordu. " güzel çalmadığını iddia edemezsin. İtiraf etmek gerekirse kaval sesini Avi'yle birlikte sevmeye başladım.

"Meselede bu ya! Güzel çalıyor, büyülüyor insanı. Hani bir keresinde komşunun çocuğuna anlattığın masal vardı, o masalda ki gibi. Bizi kavalıyla aç susuz ağrı'nın zirvesinde dolaştırabilir, sonra da aşağı atlamamızı sağlayabiliyor. Neyse ben gideyim. İyi geceler Ronya. "

Ronya'da iyi geceler diledi. Meryem gittikten sonra biraz daha oturmaya karar vermişti. Avi'nin kavalını iyi geliyor, ruhunu yatıştırıyordu. Gözlerini kapatsa Avi'nin ince, çöp gibi parmaklarının kavalın teninde salınışı görebiliyordu. Yumuşak dokunuşlarla, incitmeden kavala ruh verirdi. O an ruhunu değiş tokuş ettiğini dinleyen herkese sezdirirdi. Kaval çalmasını babasından öğrenmişti. Kavak ağacının altında bir gece, çocukluğundan bahsedince,

her sabah Agıri'nin zirvesine bakarak nasıl düş biriktirdiğini anlatmıştı. Babası çobanlık yapıyormuş. Büyük ve zengin ailelerin sürülerini otlatırken yüzünü Agıri'ye dönüp kaval çalıyormuş. Şöyle devam etmişti,

" Henüz küçük bir çocukken babamın kavalını dinlemek için okuldan kaçtığım olurdu. Benim için o ses her şeyden önemliydi. Babamın dışında ayrı bir vücuda kavuşurdu sanki. Öyle gelirdi bana. Büyüdükçe babamın o kavalla Agıri'ye anlatmak istediklerini anlamaya başladım. Çobandı babam, gariban biriydi.

Hiçbir zaman Bozid'in dışına çıkmamıştı. Agıri'nin ötesinde ne vardı, bilmezdi. Merak etmez sanırdınız. Oysa kavalıyla yoksulluğuna, başka memleket görmemiş gözlerine, çekip gitme tutkusunu koruyan yüreğine sitemler ederdi. O kavalıyla konuşurdu. Normalde birkaç kelimeyi bir araya getirmeyi beceremezdi. Sözcükler onun kafasının almadığı şeylerdi; kendisine kapısı kapatılmış, içeriye adım atmadığı bir dünya gibi. Onun için yalnızca ses vardı, ezgi, müzik, tını vardı. Hukuk fakültesini

kazandığımı öğrendiğinde kabına sığamamış, sevincini sözcüklerle ifade etmek istiyor, yapamıyordu. Onun o haline öyle üzülmüştüm ki, boynuna sarılıp ağladım. Gözyaşlarıma şaşırmıştı. Onların kaderini yaşamayacak, sitemler biriktirmeyecektim. Üstelik başka diyarlar görecektim. Bu gözyaşları niyeydi… yola çıkacağım günün gecesi, sabaha dek durmaksızın kavalını çaldı. Ayrılık acısını, duyduğu gururu göstermeye gücünün yetmediği sevgisini o son geceye ve kavalına yüklemişti. Bazen onu, Agıri kadar büyük sevgisini, şefkatini özlediğimde bana verdiği kavalı çalarım. Zihnimde canlanır Agıri'nin karlı zirvesi,sınır boylarında gezinen kaçakçı atları,çocukluk oyunlarına yer olmuş Bazid'in dar-ıslak sokakları,karlı gecelerde içilen kaçak çayın kokusu,babamın tabakasından sardığı Muş tütününün altın sarısı rengi,önce kaçakçıların sonra Dağ Masalcılarının yoksul damlarımızın altında yarattığı kahramanlık öyküleri…Gözlerimi kapatıp ta kavala yüreğimi, nefesimi üflediğimde giderim buralardan. Hasret beni kavurup kül etmesin diye…"

Ronya o vakit,Avi'nin her şeyi görüp öğrenme telaşının nedenini anlamıştı. Babası için de yorulmaksızın yaşıyor,çabalıyordu. Görünürdeki isyankarlığın giderilemeyen özlemlerden beslendiğini anlamış, içten içe hak vermişti. Nefel'in Avi için, "Bu kızın bitmeyen enerjisine hayranım" dediğini anımsadı. Bu enerjiyi yaşanmamış hayallerden alıyordu. Geride bıraktıklarının hasreti ve onlar adına yaşamanın suçluluğuyla…Ronya perdeyi kapatıp yatağına doğru ilerlerken, "Hasret karanlık bir kuyuya benziyor. Tıpkı suçluluk gibi. İçine attığın taşların hiçbir yankısı duyulmuyor, bağırtıların boğulup gidiyor. Kuyunun derinliğini anlayıp susuzluğu gidermenin yolu, kendini içine atmaktan geçiyor. Hasreti de suçluluğu da gidermek için boğulmak pahasına içine atlamak gerek. Başka yolu yok galiba. " diye düşünüyordu.

Nefel, kavalın ezgisine dalıp gitmişti. Bugün ummadığı bir şekilde Melike'ye rast gelmişti. Kalacak bir yer aradığını duyduğunda tereddütsüz, misafir edebileceğini söylemiş,güvenlikten yana kaygısının

olmamasını belirtmişti. Melike'yi cezaevine girmeden önce tanımış, kısa bir süre sonra patika yollardan mavi dağ doruklarına doğru yolculuğa çıktığını duymuştu. Önemli bir iş için geri döndüğünü söylemiş, ayrıntıları vermekten kaçınmıştı. Nefel de sormamıştı zaten. İçerden çıkanların gözetim altında olduğunu biliyordu. Bunu bilmek için kâhin olmaya gerek yoktu. Fakat Melike'nin deşifre olmadığını, henüz kayıt dışı olduğunu bildiğinden içi rahattı. Dernekte çalışmanın bir avantajı da çok fazla insanla haşır neşir olup tanımaktı. Herhangi bir şüphe karşısında derneğin bu avantajından yararlanabilirdi. Avi'nin kavalı içini hasretle doldurmuştu. Uzak düştüğü tüm sevdiklerini anımsamaya zorluyordu adeta. Kim bilir, belki hayalini kurduğu geleceğe daha yakındı artık. İçerdeki arkadaşlarını düşündü. Bir yıl içerde kalmış, sonra mahkemede sürpriz bir şekilde tahliye edilmişti. Vedalaşma anında arkadaşlarından kopmak zor gelmiş, çocuklar gibi hıçkırarak ağlamıştı. Adeta onu zorla dışarıya sürüklemişlerdi. İçeride hareketli,her anı dolu dolu, renkli bir yaşamın olduğunu

daha önceleri aklına dahi getirmemişti. Bambaşka bir dünya vardı. Yaşamın ortaklaşarak, paylaşarak çoğaldığını,zenginleştiğini içerideki dünya ile fark etmişti. Bu yüzden Gülten Hanımın evine yerleştiğinde onun projesini hayata geçirmede en büyük destekçisi olmuştu. Dağ Masalcısıyken öldürülen abisini tanıyan Serhat avukat, içerde de,dışarıda da sürekli yanında durmuş,ihtiyaç duyduğu her konuda yardımını esirgememişti. Serhat avukata bakarken abisini hatırlaması, derin bir özlemin genzini yakması boşuna değildi. İç çekerek yatağına yöneldiğinde abisini düşünüyordu.

Avi,bütün bu özlemleri hissedercesine kavalını susturdu. Odaların ışıklarını ardı ardına söndürdü. Sadece avludaki kavak ağacına asılı ampulden dalgalanan bir ışık yayılıyordu. Işığın kavak dallarından kurtulmuş bir demeti şadırvanda akan suya eğilmiş, havuzda dolanan birkaç başıboş yaprağı aydınlatıyordu. Gecenin sessizliğini bir anlığına dağıtan iki üç el silah sesi sokak köpeklerinin havlamalarına karışıyor, sonra

ağır ağır sönüyordu. Şehir her an eski yaz gecesi eğlencelerinin, park gezmelerinin, açık hava sinema gösterimlerinin, dam üstü sohbetlerinin,balkon rüyalarının şimdiki zamana yenildiğin,bir daha geri gelmeyeceğini hatırlatıyordu.
Şehrin hatırlatmalarından uzak, uykusuz bir geceye hazırlanan Meryem geçmişin kıyısında hayata dair inanç ve umut biriktirmeye çalışıyordu. Zorla alınan çocukluğun, istenmeyen gençliğin ve önünde yığılıp kalmış bugünün tam ortasında bocalıyor ; kuşkuların ve kararların kesiştiği çizgide durup bekliyordu. Herkes gibi sığınacağı ne güzel bir düşe,ne bağlanabileceği geçmişe,ne de avunabileceği bir yazgılar zincirine sahip olmadığını düşünüyor ; bunun için pek de üzülmediğini fark ediyordu. Ölmenin hazin bir lütuf olduğunu anladığında annesinin kokusunu hala taşıdığı çağdaydı. Şu geçen yıllar boyunca anasını yad etmemiş, anımsamaktan kaçınmıştı daima. Sanki anımsarsa el yordamıyla, kendi başına dağladığı yara ansızın açılacak ; büyüyüp bütün ömrünü

yutacaktı. Üzücü olan ise buna rağmen bitmeyecek olan yaşama uğraşının yorucu çabasıydı. Şehrin kalabalığını anımsattıklarıyla değil, anımsatma olasılığı bulunan gelecek günleriyle ayırt etmeyi öğrendiğinde henüz çocukluk zamanlarının esrimesindeydi.

Çocukluk bir nevi esriklik demek değil miydi? Bu düşünceden sonra bordo sarı renklerle boyanmış büyük bir binanın korkutucu siluetini görür gibi oldu. . .

2. BÖLÜM

Dış cephesi bordo sarı renklerle boyanmış, büyük binanın demir parmaklıklı küçük bahçe kapısından içeri girdiğimde, çocukluğumu geride bıraktığımı belli belirsiz hissediyorum. Henüz on bir yaşındaydım. Çocuk ömrüme ölümler, yıkımlar, aklın alamayacağı, kalbin kaldıramayacağı acılar sığmıştı. Tanımadığım yerlerin, anlamadığım, konuşamadığım bir dilin arkasına fırlatılmıştım. Nedenini bilmediğim bir zulmün sonucu olarak. Önümdeki devasa bina, bu zulmün devamı olacaktı ; sonradan anlayacaktım.

Ya giderek soğuyan havadan ya da binanın ürkütücü görünümünden dolayı –belki her ikisi birden etkiliydi- çok üşüyordum. Kışın

köyümüzü saran, metrelerce yağan karın içindeyken bile bu kadar üşüdüğümü hatırlamıyorum. Ninem hep derdi, “Kalbiniz sıcak olduğunda, elleriniz de sıcak olur. ” Bu sözün içinde taşıdığı gizli anlama aklım ermezdi. Lakin o an,bu kadar üşüyorsam,demek kalbim buz tutmuş; bundan sonra ellerim hiç ısınmaz,diye düşünüyorum bir kez daha.

Üzerimde yaz günlerinden kalma çiçekli entarim yıpranmış, eskimişti. Ayaklarım çorapsız. Soğuktan sertleşmiş naylon ayakkabılarım, ayak bileklerimi tahriş etmiş, kan içinde bırakmıştı. Çamura bulanan ayakkabılarımın yeşil rengi görünmüyordu. Çamur kurumuştu. Topak topak çamur, köyümün çamuru günlerdir benimle birlikte dolaşıyor ve şimdi de binanın tertemiz büyük giriş merdivenlerinden çıkıyordu. Önüm sıra basamakları sert adımlarla çıkan komutanın postallarına bakıyorum; cilalı, lekesiz, parlak. Tıpkı merdivenlerden sonra durakladığımız binanın giriş salonu gibi. Etrafta birçok kapalı kapı var. Bu kadar çok kapısı olan bir evi hayal bile edemezdim… salonun bir

köşesinde camla korunan resimler,yazılar – sonrasında duvar panosu olduğunu öğrenecektim- hemen yanında duran heykel ve bayrak, bana amcaoğlunun okul kitaplarını hatırlatıyor. Kitaplardaki resimlere benziyor. Yüzümü buruşturuyorum. Komutan sıkıntıyla ağzında bir şeyler geveleyerek bir çevresine, bir bana bakıyor. Nefretle başımı çeviriyorum. İçimdeki hıncın büyüklüğünü görse şaşıracak, eminim.

Bahçe kapısının öndeki küçük kulübede bulunan bekçinin telefonunu görmüştüm. Bizim köyün muhtarının da telefonu vardı. Bekçi telefonla haber vermiş olmalı ki,çok geçmeden ayak sesleri duyuluyor. Uzun boylu,sarı saçlı bir kadın aksayarak yanımıza geliyor. Giyinişi, hareketleri yine okul kitaplarını hatırlatıyor bana. Komutanla tokalaşıyor. Bir şeyler konuşuyorlar. Sonra önümüze düşüyor, hemen öteki küçük koridora girmeden köşede bekliyor. Komutan yerimden kımıldamadığımı görünce kolumdan tutup çekiştirerek sürüklüyor. Gerisin geri kaçmak istiyorum. Geldiğim yollardan geri geri gitmek istiyorum. Ninemin

kucağına saklanmak ve bütün bunların bir kabus olduğunu,yakında sona ereceğini söylesin istiyorum. Komutan durmuyor, sürüklemeye devam ediyor. Koridordan sonra büyük bir odaya giriyoruz. Oda kitaplarla, koltuklarla dolu. Komutanın eli hala kolumu sımsıkı kavramış durumda. Beni öne doğru itiyor. Kocaman masanın diğer tarafındaki beyaz saçlı, gözlüklü adama bir şeyler söylüyor. Ne konuştuklarını anlamıyorum. Beyaz saçlı adam, ben üşüdüğüm halde, alnındaki teri silip gözlüğünü düzeltiyor habire. Sonunda başını,sallıyor. Komutanın rahatladığını anlıyorum. Gözlüklü adam sesleniyor, içeriye başka bir kadın giriyor. O da gözlüklü, saçlarını sımsıkı topuz yapmış. Beyaz saçlı adam beni işaret edip konuşuyor. Ardından kısa bir duraksamadan sonra "Meryem" diyor. Meryem kim,bilmiyorum.
Gözlüklü kadın elimden tutarak odadan çıkarıyor. Meryem diyor,anlamadığım sözcüklerin başında. Başka bir salonun kapısından içeri giriyoruz. Beni bir sandalyeye oturtuyor. Günlerdir tarak girmemiş uzun,kınalı, kıvırcık saçlarıma

dokunuyor. Parmaklarıyla makas işareti yapıyor. Şaşkın bakışlarla bakıyorum kadına. Üşümem geçmemiş,titriyorum hala. Elinde makasla bana doğru gelen kısa boylu, tıknaz,saçları ağarmaya başlamış kadını gördüğümde anlıyorum ; saçlarımı kesecekler! Yerimden fırlıyorum. Gözlüklü kadın yakalıyor beni. Haykırmaya başlıyorum. İncecik kollarımdan tutup sandalyeye zorla oturtuyor. Çırpınıyorum ellerinde. Bırakmıyor. Kısa boylu kadına işaret ediyor. Kadın acıyarak bana bakıyor,tereddüt gösteriyor. Gözlüklü kadın sertçe,hızlı hızlı konuşuyor. Bunun üzerine saçları ağarmış kadın,uzun örüğümün köküne makası vuruyor,örüğü kesip atıyor. Uzun örüğüm yerde can çekişiyor. Annemin tarayan parmakları, babanın kaçak yollardan getirdiği kınası, sıkı sıkıya doladığım süslü saç tokası, ninemin örüğüme vurarak saçlarımı uyandıran tekerlemesi yerde can çekişiyor. İçinde saçlarımı yıkadığım köyümün deresi can çekişiyor. Kadın durmuyor, saçlarımı düzeltmeye çalışıyor. Başımı sürekli sağa-sola sallayarak

bırakmıyorum. Makas kulağıma denk geliyor, kanamaya başlıyor. Kadın ürkmüş bir halde elini durduruyor. Gözlüklü kadın öfkeyle başıma vuruyor. Acıyı hissetmiyorum. Gözlüklerinin arkasındaki gözlerine ulaşmaya çalışarak "kalbim buz tutmuş" diyorum. Kadın da beni anlamıyor. İkimizde anlamadığımız dillerin mahkumuyuz. Ya da sadece ben öyleyim. Hemen ardından yeniden kolumu tutup çekiştiriyor, odadan çıkarıyor.
Gözlüklü kadın,büyük salonda bulunan kapılardan birini boşta kalan eliyle açıp diğer eliyle sürüklüyor beni. Yukarı çıkan merdivenler yerine, aşağı inen merdivenlere yöneliyoruz. Basamaklara çarpa çarpa indiriyor beni.En alt katta karanlık bir yere varıyoruz. Gözlüklü kadın ışığı açıyor,koridor boyunca ilerliyoruz. Kimsecikler yok ortada. Hiç korkmadığımı hissediyorum. Gözlerim delici bakışlarla etrafı araştırıyor. On bir yaşımdayım ama ufacık bedenimle daha küçük gösteriyorum. Uzun bir tahta bankın yanında duruyoruz. Başka bir kadın geliyor ; elinde temiz kıyafetler,sabun,havlu. Bunların benim için olduğunu anlıyorum. Gözlüklü

kadın elbisemi çıkartmaya yelteniyor ; izin vermiyorum. Yine çekiştiriyor beni, diğer kadında yardıma geliyor. Kaçabileceğim bir yer yok. Üzerimdekileri zorla çıkarıyorlar, çırılçıplak kalıyorum. Boynumda ninemin taktığı açılıp kapanan demirden kılıfı içinde bir muska var. Beni kötülüklerden, kötü cinlerden korumak için boynuma takmıştı. Demir iyiymiş, görünmeyen,bizden üstün ruhları uzak tutarmış. Ondan sonsuza dek ayrılmazdan evvel, "kötüyseler neden bizden üstün oluyorlarmış" diye sormuştum. "Kötülüğün gücü derindir. Derin kökleri vardır. Şu dünyada iyilikten önce kötülük var olmuştur üzüm gözlüm. Habil'i öldüren Kabil kötülüğün bilgisini oluşturup yaymıştır şu dünya üzerine. Ondan sonra insanlar kötülüğü alt etsin diye iyiliği büyütmeye, yüceltmeye çalışmışlardır." Gözlerimi kocaman açarak, "Peki ya şeytan? Ya cinler?" diye sormuştum ürkütücü bir meseleye değinmenin ürpertisiyle. "Şeytan,insanın iftirasına uğrayan yalnız bırakılmış bir melektir. Cinler ise,gökyüzünün kapısı yüzlerine kapanan kötülerin haset dolu ruhlarıdır. Kapıdan geri

dönenler kahırlarından zayıf insanlara,iyi insanlara musallat olurlar.” Böyle demişti ninem. Ve ben onun her söylediğini tartışmasız kabul ederdim. Bana hiçbir zaman boyun eğmeyi öğretmedi. Kötülüğü anlatırken bile iyiliği övmedi,iyiliği bir zorunluluk,bir ödev gibi göstermedi. İyilik onun için, kalpteki ışıktı. “kalbine bütünüyle inandığın vakit iyilik güçlenecektir senin içinde” diyordu. “iyi olarak baş eğmek,her şeye razı olmak,sabırla katlanmak değildir. Bu sadece kötülüğe teslim olanların oynadığı bir oyundur. Karşı koyan,baş eğmeyen insan,iyi olandır. Ve eğer adalet terazisi bozulmamışsa, gökyüzünün kapılarının anahtarı onlardadır…” “Bu muska ne işe yarayacak nine?” Ninem el yordamıyla saçlarıma dokunup, “bu muska beni sana hatırlatacak. Bu sözlerimi hatırlatacak. Ve eğer gücü yeterse bu dünyanın kötülüğünden koruyacak.” demişti.

Garip bir şekilde o an her iki kadınla cebelleşirken ninemin bu sözlerini hatırlıyorum. Muskamı boynumdan koparıp fırlattıklarında ninemin sesiyle haykırıyorum

onlara. Şaşırıyorlar, ürküyorlar. Toprağın derinliklerinden gelen,bin yıllar öncesine ait bu ses karşısında ne yapacaklarını bilemez oluyorlar. Sonra toparlanıp yeniden üzerime yürüyorlar… Başımı yıkayıp üzerime yeni giysiler giydirerek koridora getirdiklerinde bankın altında unutulmuş muskamı görüyorum. Onu yerden almak için fırsat kolluyorum. Ardından umursamaz bir halde, her iki kadının kızgın ve yılgın bakışları altında naylon ayakkabıma yapışmış çamurdan bir parça alıyorum. Onlara "bu köyümün çamuru" diyorum. Beni anlamadıklarını düşünmüyorum bile. Aslında umursamıyorum da. İstiyorlarsa beni anlamaya çalışsınlardı. İstemiyorlarsa kendileri bilirlerdi. Saçları kısacık kesilmiş, yıkanmış,dövülmüş,üzerime bol gelen elbise ve ayakkabı geçirilmiş ben, çamurun ve muskanın gücüyle başımı dik tutup duruyorum. Sakince, hafiften tebessüm ederek… inanmaz gözlerle bakıyorlar bana. Kazandıkları zaferden şüphe duyuyorlar.

Koridor boyunca ilerlediğimizde de, yukarı merdivenleri çıktığımızda da,karışık büyük-

küçük koridorları geçtiğimizde de aynı sakinlik içindeyim. Sonraki zamanlarda yatakhane olduğunu öğrendiğim, birçok yatağın ve dolabın sıralandığı odalardan birine girdiğimde,bana ayrılan yatağa oturduğumda, odaya doluşan çeşitli yaşlardaki kızların meraklı bakışlarını gördüğümde,aklımda tek bir düşünce dolanıyordu ; “buradan kaçmalıyım, kaçmanın bir yolunu bulmalıyım!...” Yetiştirme yurdundaki yaşantım, giderek saplantı haline getireceğim bu düşünceyle başladı.

Yetiştirme yurdu, sonradan yapılmış ek binayla birlikte büyük bir alana kurulmuştu. Birbirine benzer sayısız koridorlarla bir labirenti anımsatıyor. O vakit labirentin ne olduğunu bilmezdim tabi. O koridorlarda kaybolmamak, farklı bir bölüme çıkmamak işten bile değildi.Aşağıya inen basamaklara yönelip zemin kata vardın mı, koyu karanlığın ürpertisini yaşamaman imkansız gibiydi. Unutmanı, yok saymanı istedikleri geçmişinin karanlığını çağrıştırıyordu. Oysa ben geçmişimi unutmak istemiyordum. Geride

bıraktığım, benden sonra ne olduğunu, yaşayıp yaşamadığını öğrenemediğim, gözleri görmeyen ninemi unutmak istemiyordum. Bizden sonra hangi sınır boylarında gezindiğini bilemediğim babamı, amcamı unutmak istemiyordum. Ve buraya getiriliş sebebimi; "yanlışlıkla" yerle bir edilen evimizi,ben çobanlık yapmak için çıktığımda evde yeni uyanan kardeşlerimi ve buram buram çiçek kokan kınalı annemi unutmak,yok saymak istemiyordum. Hem nasıl unutabilirdim ki?! Her gece gördüğüm kabuslar o günü yeniden yaşatırken bana, unutabilir miydim?

Köyden çok uzaklaşmamışken haki renkli cemseleri görüyorum. Kendi kendime kötü şeyler olacak diyorum. Eve dönmeliyim. Keçilerimizi orada bırakıp çamura bata çıka kestirmeden gitmeye çalışıyorum. Büyük bir gürültü kopuyor önce. Ardından haykırışlar. Evlerin üzerinden dumanlar yükseliyor. Koşuyorum, ağlayarak koşuyorum. Niye ağladığımı bilmeden. Bir haki renkli önüme çıkıyor, durdurmaya çalışıyor. Hırkamdan tutup çekiştiriyor. Sıyrılıyorum. Hırkam

askerin kalıyor. Bildiğim yollarda kaybolmam diyorum. Bırak beni. Eve gitmem lazım. Annem bu gürültüden sonra merak eder, beni aramaya çıkar diyorum koşarken. Kan-ter içinde eve varıyorum. Taş üstünde taş kalmamış derler ya, karşıma öyle bir manzara çıkıyor. Vardığım yer, bildiğim hiçbir yere benzemiyor. Ne duvarları, ne bahçesi,ne bacası tüten damı… Etrafıma bakınıyorum ; annemi,kardeşlerimi görmek umuduyla sağa-sola küçük adımlar atıyorum. Her yer haki renklilerle dolu. Erkekleri bir köşeye toplayıp çembere almışlar. Kadınlar dövünerek kendilerini yere atıyor, acıdan uluyorlar adeta. Annemi çağırarak yıkıntıların arasına yürüyorum. Bir haki renkli beni durdurmak için koşuyor. Yetişmesine fırsat vermeden hızla evimizin bahçesine dalıyorum. Daha doğrusu evden geriye ne kaldıysa… ellerimle taşları ayıklıyor, altını-üstüne getiriyor,annemi,kardeşlerimi nereye sakladıklarını bulmaya çalışıyorum. Taşlara soruyorum, ezilmiş atlara, devrilmiş elma ağacımıza. Haki renkli daha fazla ilerlememi istemiyor. Benim dilimde konuşuyor, “geri

dön” diyor. Ağlıyorum. Yerden taş alıp fırlatıyorum haki renkliye. Bir daha, bir daha. “annem nerede?” diye haykırarak soruyorum. Sonunda sinirleniyor, ensemden yakalayıp biraz öteye sürüklüyor. Başımı hiddetle eğerek “işte!” diyor. Taşların arasında bir kol görünüyor. Ait olduğu beden,taşların altında kalmış. Annemin eli… yüzü yok, bedeni yok. Sadece bir kol ve dua eder gibi açılmış el. Annemin eli. İnsan annesinin elini tanımaz mı? dizlerimin üzerine çöküyorum. Annemin avucu gözyaşlarımla ıslanıyor. Gözyaşlarımı silmesini, yüzümü okşayıp saçlarıma şefkatle değmesini istiyorum… gözleri görmeyen ninemin, köyün en uçtaki evinden birinin yardımıyla geldiğini fark ediyorum. Ağır-aksak, kendi karanlığından ilk kez ürkmüş sanki. Yaralı bir kurt gibi havayı kokluyor. Çatlak bir sesle yanındakine, “doğru mu?” diye soruyor. Yanındakinin onaylayan fısıltısıyla ninem iç parçalayıcı bir ulumayla kendini yerlere atıyor. Dizlerini, göğsünü dövüyor. “nine gel buraya” diyorum. “ben kalkamıyorum sen gel” ninem beni duymuyor. O kendi acısına gömülmüş,

kimseleri duymuyor. Çevreme bakıyorum, yardım çağırmak için. Komutanın muhtara bir şeyler söylediğini fark ediyorum ; beni işaret ediyor. Muhtar kafasını sallıyor. Bir haki renkli,köylülere iki gün içinde eşyalarını toplayıp köyü terk etmelerini haykırıyor. Köylülerden bir uğultu yükseliyor. Muhtarın babası Apê Mecit, "önümüz kış nereye gideceğiz?" diye soruyor. Ayağını toprağa vurarak, "ölsem de gitmem!" diyor. Muhtar, babasının yanına koşuyor, yalvarıyor susması için,susturmaya çalışıyor. Apê Mecit oğluna tiksintiyle bakıp itiyor. Muhtar aldırmadan çabasına devam ediyor. Apê Mecit daha çok öfkeye kapılıyor. Ayağını yine toprağa vuruyor… yanağımdaki yaşlar kurumuş, annemin elini bırakmadan merakla Apê Mecit'i izliyorum. Oturduğum yerden beyaz sakalının titrediğini görebiliyorum. Sanki onun söyleyeceği,yapacağı her şey bizim kaderimizi belirleyecek. Dövünüp duran ninemi, annemi,kardeşlerimi, ölümümüzden habersiz olan babamı unutuyorum. O an sadece Apê Mecit önem kazanıyor. Kader ipliğimiz onun elinde. Ne düşündüğümü

anlamış gibi, bir an durup benim olduğum yere dönüyor. Bana bakıyor, hafiften gülümsediğini görüyorum. “Oğlum senin kadar bile olmadı” dediğini duyuyorum. Oysa dudakları kıpırdamamıştı. Şaşırarak başımı eğiyorum. Sesi kafamda yankılanmaya devam ediyor. Bütün gücümle duymaya, dinlemeye çalışıyorum. Kar tanesine dönüşen bir peri kızının hikayesini anlatmaya koyuluyor. Büyülenmiş gibi dinliyorum. İçimdeki keder,son gözyaşı damlası olarak annemin koluna damlıyor. Kalbimin sıcaklığı, annemin eli gibi soğumaya başlıyor. kalbim buz kesiyor,kar kesiyor. Uyumak istiyorum. Sonsuz sene uykuya dalmak için canımı vermeye hazırım… Apê Mecit yüzündeki tebessümle bir kez daha ayağını toprağa vuruyor. Ellerini gökyüzüne doğru kaldırıyor. Sonra herkesin şaşkın bakışları altında, bir yere yetişmek istercesine köyün çıkışına yöneliyor. Sükunet içinde ama hızlı adımlarla. Bir süre sonra muhtar arkasından koşuyor. Komutanın işaretiyle iki haki renkli koşuyor. Bütün köy koşuyor. Apê Mecit köyün tam sınırında bulunan yüzyıllık ceviz ağacının

gövdesine dokunmak için duruyor. İhtiyar ağaca ihtiyar elleriyle dokunup bir şeyler fısıldıyor, vedalaşır gibi. İki eski dostun son anları gibi. Ceviz ağacının kocaman gövdesinin arka tarafına geçiyor, şöyle bir etrafını dolaşır gibi. Onun için koşanlar ceviz ağacına varıyorlar,kimseyi bulamıyorlar. Ağaca,ağacın dallarına yapraklarının arasına,kovuğuna bakıyorlar,bulamıyorlar. Bağ-bahçe,dağ-taş arıyorlar. Yer yarılmış içine düşmüş sanki. Ayağını sürekli yere vurması bundanmış diyorlar. Ceviz ağacının gövdesi esrarlı bir kapıymış ; o kapı onun için açılmış,içine almış ve kapanmış diyenlerde oluyor. Komutan hiçbirini dinlemiyor, canı sıkkın. Bir an önce köyden ayrılmak istiyor. Haki renklilere emir veriyor,kimilerini ayırıyor. Kimilerini cemselere yöneltiyor. Bir haki renkliye de beni işaret ediyor. Ne dediğini anlamıyorum. Haki renkli, bir eliyle tutup kaldırıyor beni. Çırpınıyorum. Bırakması için bağırıyorum. Ninem çığlıklarımı duyuyor,sesime doğru geliyor. Durduruyorlar onu. Haki renkli durmuyor, tuttuğu gibi askeri kamyonun arkasına

atıyor… Gitsem,Apê Mecit gibi ceviz ağacıyla konuşsam kapısını açar mı bana? Beni de içine alır mı? Saklayıp kollar mı? Belki o kapı gökyüzü kapısıdır. Ninem anlatmıştı. Apê Mecit baş eğmeyerek hak kazanmıştır. Belki bende onun gibi yapsam,baş eğmesem… Kamyonun arkasında dertop olmuş bir şekilde tüm bunları düşünüyorum. Nereye götürüldüğümü,beni ne yapacaklarını,muhtarla ne karara vardıklarını bilmiyorum. Beni öldürmeyeceklerdi bu kesindi. Ölümün için bu kadar zahmete katlanmazlardı. Kamyon saatlerce yol gidiyor,ya da bana öyle geliyor. Sonunda bizim köye pek uzak olmayan karakoldan daha büyük bir karakola geliyoruz. Biri kamyonun üzerindeki örtüyü çekip bana bakıyor. Beni kamyona atan haki renkli bu. Ona öfkeyle bakıyorum. Yüzüme bakmadan beni aşağı indiriyor. Yeniden peşi sıra sürükleyerek kirli sarı renkteki karakolun merdivenlerinden çıkarıyor. Bu işten hoşlanmadığı belli. Bir yük gibi beni oradan oraya taşıyor. Canımın acıyıp acımadığına aldırmıyor. Koridorlarda, odalarda haki

renkliler dolaşıyor,gidip geliyor. Kimsenin bize dikkat ettiği yok. Başımı dik tutmaya çalışıyorum. Sonunda bir odaya varıyoruz. Eskimiş bir kanepe, bir baş sandalye dışında hiçbir eşya yok. Tam çıkacakken, “rahat dur, birazdan yemek gelecek, yersin” diyor anladığım dilden. “Dur!” diyorum “beni ne yapacaklar?” Cevap vereceğinden emin olmadan soruyorum. Bir an yüzüme bakıyor. Hiçbir duygu belirmiyor yüzünde. Sıkkın bir halde omuzlarını silkiyor, “kimsen yokmuş. Komutan seni yetiştirme yurduna verecekmiş” deyip çıkıyor. “yetiştirme yurdu ne?” diye sormama fırsat kalmıyor. Odada yalnızım. Yemeği beklemeden eski kanepeye uzanıyorum, uyuyorum. Bu uyku ne kadar sürüyor, kaç vakit uyuyorum? Bilmiyorum. Tek bildiğim ağlayarak çığlık çığlığa uyandığım. Karakol odasında gözlerimi açıyorum. Yurt odasında gözlerimi açıyorum. Bu kâbus her gece tekrarlanıyor. Sürekli bu kâbusu görüyor, ağlayarak uyanıyorum. Böyle böyle sadece geceleri ağlamayı öğrendim. O günlerden sonra gündüz vakti hiç ağlamadım.

Yetiştirme yurdunda günlerim derin bir suskunluk içinde geçiyordu. Bilmediğim bir dilin sınırlarına hapsolmuştum. Dillerini bana öğretmek için ellerinden geleni yapıyor, bütün gün uğraşıp duruyorlardı. Öğretme ve öğrenmeme çabası büyük bir mücadeleye dönüşmüştü. O dil bana ait değildi. Annemin, ninemin, Apê Mecit'in dili değildi. Çocukluk dünyamın güzelliğini, ışığını, kuşlarını, keçilerini sürgün eden, yerle bir eden,yabancı,emredici, yok edici bir dünyaya aitti. Zamanla çocuk aklım onların harflerini, sözcüklerini kaydediyor, öğreniyor ama bu bilgiyi saklı tutuyordu.

Yatakhanede bütün bölümler beşer yatak ve beşer dolaptan oluşuyordu. Benim kaldığım bölümdeki kızlar yaş olarak benden büyüktü. Kimi zaman bir kaçının acımalarına maruz kalsam da, çoğunlukla benden uzak duruyorlardı. Niye aralarına karışmadığımı, niye genelde tek başıma dolaştığımı, niye konuşmadığımı anlamıyorlardı. Onlara yabanıl bir hayvan gibi görünüyor olmalıydım. Ve doğrusu bunun içinde üzüldüğüm yoktu. Öğretmenlerin benimle

uğraşmaktan bıktıkları anlarda karmaşık koridorlardan koşar adım geçiyor, bahçeye çıkıyordum. Yüksek duvarlarla çevrili bahçe çok büyüktü. Arka taraf spor sahasıydı. Havanın buz kestiği günlerde kimse olmazdı. Rüzgar tek başına dolanır durur, bu kimsesizlikte oynardı. Sağ bahçe boyunca dikili çam ve kavak ağaçları,rüzgarın şiddetine göre salınırlardı… rüzgarlı günlerde bahçede daha çok kalıyordum. Kocaman bahçenin ortasında gözlerimi kapatıp kollarımı iki yana açıyor,kendi etrafımda dönüyordum. Kısacık saçlarıma aldırmayarak, uzun saçlarımın rüzgarda savrulduğunu hayal ediyor,rüzgarın uzak diyarlardan taşıyıp getirdiği sesleri dinliyordum. Tanıdık sesleri ayırt etmeye çalışıyor, kendime yakın hissettiğim sesleri buluyor,onlarla konuşuyordum. Dudaklarımı kıpırdatmadan, kafamın içinden. Apê Mecit'in yaptığı gibi. Bazen onların hikayesini dinliyor, bazen de ben "kar tanesine dönüşen peri kızı'nın hikayesini anlatıyordum.

Bir varmış,bir yokmuş, zaman varmış, evvel yokmuş. Saman varmış, kalbur yokmuş…

Varlık yokluk içinde, yokluk varlık içinde dolanıp dururmuş. Dağın ova içinde, ovanın nehir içinde,nehrin insan içinde yaşadığı bir ülke varmış. O ülkede her insan dağın yüceliğini, ovanın yeşilini, nehrin duruluğunu taşırmış içinde. İçi-dışı, özü-sözü birmiş. Bu ülkenin peri soyundan gelen, periler şahı diye bilinen bir kralı, sevgi dolu kraliçesi ve nehir güzelliğinde bir kızı varmış. Peri kızı babasının adaletle, annesinin sevgiyle yönettiği ülkesinde mutluluk içinde büyüyormuş. Bütün dünyayı ülkesinden ibaret sanıyormuş... birgün dış dünyadan tesadüfen yolları bu ülkeye düşen bir grup atlı gelmiş. Ülkenin güzelliğinden, insanlarının cömertliğinden hayrete düşmüşler. Periler şahını görmeye gitmişler. Periler şahı onları kabul ettiği gün anlamış ki ; evvel,zamanı ; kalbur,samanı yok sayacak, yokluk varlığa galip gelecek. Yine de özümüz-sözümüz bir, dağımız-ovamız bir deyip konukseverliğini göstermiş. Evinin kapılarını açmış, bahçesinin binbir çeşit yemişlerinden sunmuş, her derde deva sularından içirmiş. Ertesi gün yabancıların konukluğunda habersiz olan peri

kızı, bahçede dolaşmaya,börtü böcekle,ağacı dalıyla,çiçeği yaprağıyla sevip konuşmaya,gülüp eğlenmeye başlamış… Yabancı konuklar peri kızının güzelliğinden,şen şakrak halinden büyülenmişler. Peri kızı bir anlık şaşkınlıktan sonra onlarla tanışıp sıcak karşılamış, yüreğini açmaktan çekinmemiş. Konukların her biri ilgiyi kendi üzerine çekmenin yollarını aramış, yarışır olmuşlar. Biliyorlarmış ki,peri kızının gönlünü kazanmak, ülkeyi kazanmak demekti. Konukların içinde sadece biri uzaktan olanları izliyor, arkadaşlarının girdiği yarışa içten içe gülüyormuş. Biliyormuş ki kadın en çok ilgisiz olana meyleder, en çok uzak durana çekilir, yalnız olana şefkat duyar. Peri kızı bilmiyormuş ki, erkek sevmekten anlamaz,kalbi aklına yenik, aklı güce-ihtişama yenik… İlgisiz konuğun gözleri mavi maviymiş. Bahçede yalnız dolaşıyor, dalıp gidiyormuş. Dalgın hali peri kızının ilgisini kısa sürede çekmiş. Şefkatle ilgi göstermeye, tüm zamanını ona ayırmaya başlamış. Bunun üzerine diğer konuklar

kendini geri çekmiş. Onlar için önemli olan peri kızının içlerinden birini seçmesiymiş. Ve peri kızı en akıllı ama en kalpsiz olanı seçmiş. Yapılacak bir şey yokmuş… Gel zaman-git zaman peri kızı mavi gözlü yabancıya daha çok bağlanmış. Konuğun ilgisizliği, acımasızlığı, peri kızının sevincini üzüntüye,şefkatini kedere dönüştürmüş. Günden güne sararıp solmuş. Periler şahı, kızının hali karşısında çaresizlik içinde bir yol aramaya,bir umar bulmaya koyulmuş. Konukları gönderse ev sahipliğine yakışmazmış. Mavi gözlü gencin kızıyla evlenmesini istese onuruna yaraşmazmış. Bir gün atlı bir haberci gelip uzun uzun konuklarla görüşmüş. Periler şahı bu habercinin neden geldiğini, ne haber getirdiğini öğrenememiş,öğrenmekte istememiş. O haberden sonra yabancı konuklar, alel-acele periler şahı ve kraliçeye ikramlarından dolayı teşekkür etmiş ve vedalaşmışlar. Peri kızı haberi duyar duymaz koşmuş ama yetişememiş mavi gözlü yabancıya. Büyük gecelerden kara atların geride bıraktığı toz bulutunun ortasında

kalakalmış. Günler geçmiş, geceler devredilmiş, sır gibi ortaya çıkan ve kaybolan atlı grubu ülke halkı unutmuş ; peri kızı unutmamış. Yollar,izler unutmuş ; peri kızı unutmamış. Hastalanıp yataklara düşmüş. Anne ve babası başucundan ayrılmaz olmuşlar. Annesi dua edip durmuş, "kızımın eski sevincini geri ver, canımı al" demiş. Babası, "sahip olduğum her şeyi al" demiş. Bir anlık mutluluk için bütün bir ömür verilebilirmiş… Aylar geçmiş, mevsimler renk değiştirmiş. Dağlar beyaza, ovalar kar yığınları altına gömülmüş. Nehirlerin mavisi solmaya,don tutmaya başlamış. Peri kızı mavi gözlü atlının kara kalbini beklemekten vazgeçmemiş. Kış, o yıl çok uzun sürmüş. Soğuk bitmek, kar durmak bilmemiş. Kışın en uzun gecelerinden birinde bir haber ulaşmış periler şahına ; sıra sıra,boy boy gecelerden kara atlı gruplar geliyormuş. Periler şahı anlamış atlı grupların niyetini. Anlamış ama bilirmiş ki yapabilecekleri sınırlı. Ülkesinin dört bir tarafına, savaş bilmez, barışçıl,cömert mizaçlı halkına haber salmış ; " evinizi,sokağınızı,komşunuzu savunun;

ülkenizi savunmuş olursunuz. Suyunuzu, toprağınızın çamurunu, tarlanızda uykuya dalmış tohumu, dağlarınızın kartalını savunun; ülkenizi savunmuş olursunuz. O vakit, çocuklarınızın masallarını , gençlerimizin şarkılarını , ana- atalarınızın mezarlarını savunmuş olursunuz. “ Periler şahının fermanı ülkesinin dört bir tarafına ulaşmış. Her ev, her sokak, her mahalle hazırlıklara başlamış, nasıl savaşacaklarını bilmeden. Buz tutmuş gecenin ak karanlığında, ağaran günün kara aklığında ülkelerini savunmaya girişmişler… Atlı gruplar saldırdıkça dökülen kanın sıcaklığıyla karlar erimeye, gökyüzü kırmızıya dönmeye başlamış… Haberi alan peri kızı acıdan, üzüntüden deliye dönmüş, sevdiği adamın böyle bir zulme katıldığını inanmak istememiş. Anasının engellerine rağmen yalın ayak evden çıkmayı başarmış. Atlıların aklarıyla, kılıçlarıyla gördükleri her canlıyı vurduklarını görmüş, acısından haykırmış. Kendisine doğru gelen atlı grubunun en önünde sevdiği adamı görmüş. Bunu durdurması için yanına koşmuş, bu

zulmü neden reva gördüklerini sormuş. Mavi gözlü atlı kanlı ellerini uzatmış ve gülümsemiş, “gel!” demiş. “seni kalbimin ve ülkemin kraliçesi yapayım…” Peri kızı geri geri giderken, “Senin bir kalbin yok ve bu ülke senin değil. Bir kadını ve bir ülkeyi kanlı ellerle alamazsın, kendine sevdiremezsin. Bu kan senin lanetin olacak.” demiş. Sevdiği adam bir anlık duraksamadan sonra peri kızına doğru atını sürmüş. Peri kızı kaçmaya çalışmış. Karlara bata-çıka. Kurtuluş yokmuş, gidecek yeri yokmuş. Adam peri kızını yakaladığı gibi atının terkisine atmış, atını dört nala sürmüş. Peri kızının sarayına gelmişler. Peri kızı adamın kollarından kendini kurtararak evine doğru koşmuş. Yerde karlar üzerinde boylu boyunca uzanan amcasının, dayısının cesetleriyle karşılaşmış,deliye dönmüş. Anasına seslenmiş, babasını aramış. Sonunda anasını tam kapının önünde evini savunur halde ölürken bulmuş. Sarılıp öpmüş, ağlayıp dövünmüş. Atlılar babasını yaralı yakalayıp getirmişler. Babasına doğru koşmuş, kucaklayıp yarasını sarmak istemiş.

Bırakmamışlar. Periler şahını zorla diz çöktürüp direnmesin diye yarasını deşmişler. Peri kızı, bir zamanlar çok sevdiği adamın babasının yanına gidip bir şeyler talep ettiğini, babasının ret ettiğini görmüş. Hemen sonrasında babasının ani bir hareketle mavi gözlü atlının kılıcına davranıp kendi sonunu getirdiğini izlemiş, çaresizce. Hissettiği acıyla peri kızının kalbi atmaz olmuş, buz kesilmiş, sonra kırılmış, parçaları karların üzerine dağılmış. Atlıların kollarından kurtulup kar sessizliğiyle babasının yanına ağır ağır yürümüş. Bir kurt acıdan nasıl ulursa peri kızı da öyle ulumuş. Bu ulumayı işiten herkes, halkından geriye kalanlar, peri kızının bulunduğu yere akmaya başlamış. Derin bir sessizlikle toplanmaya başlamışlar. Atlılar ne yapacağını bilememiş ; bu donmuş kalabalığı durduramamışlar. Peri kızı ellerini yukarı kaldırıp kadim tarihlerden kalma eski zaman şarkılarından birini söylemeye koyulmuş. Şarkı ağıda, ağıt bedduaya, beddua duaya evrilmiş. Şarkı bittiğinde peri kızının duası kabul olmuş. Atlıların, mavi gözlü yabancının şaşkın, inanmaz gözleri önünde kar tanesine

dönüşmüş. Onunla birlikte halkı da kar tanelerine dönüşmüş, gökyüzüne çekilmişler.
Bu hikayeyi o kadar çok seviyorum ki, her gün seslerden oluşan arkadaşlarıma anlatıyor, anlatmaktan bıkmıyorum. Belki bir gün bende kar tanesine dönüşür, köyümün, sevdiklerimin sıcacık başlarına yağardım.
Günler geçiyor, zaman ağır kanatlarıyla üzerimizden akıp gidiyor. Kış kapımızı hızla çalıyor. Soğuklar kar olup gökyüzünden dökülmeye başlıyor. İlk yağan karı, pencereden gördüğümde sevinç içinde ellerimi çırpıp, “peri kızı! Peri kızı!” diye tempo tutuyorum. Aynı odayı paylaştığım kızlar tuhaf gözlerle bakıyor. Sesi-soluğu olan bir canlının varlığından yeni haberdar olmuşlar gibi ürkekçe etrafıma toplanıyorlar. Kar birikince kar topu oynamak isteyip istemediğimi soruyorlar. O anda savunma zırhından azade, farkında olmadan başımı sallıyorum. Kulaktan kulağa bir fısıltı dolaşıyor. Onları anladığımı anlıyorlar. Dudağımı ısırıyorum. Sevincim dudaklarımda donuyor. İçlerinden en büyüğü hızla odadan çıkıyor. Kalan kızlar beni aceleyle

giydiriyorlar, bir oyuncak bebeği giydirir gibi. Üstlerine montlarını geçirip kollarımdan tutuyorlar. Koşuşturma içinde merdivenlerden iniyoruz. “ Kar topu” kelimesi havada uçuşuyor. Sihirli sözcükler söylenmiş gibi kızlar odalarından fırlıyor, merdivenlere yöneliyorlar. Arka bahçeye bir anda dolaşan kızlar bir anda kartopu oynamaya başlıyor. Çığlıkları kahkahalarına karışıyor, zıplayıp duruyorlar, onları seyrediyorum. Bu kızların sevinci karşısında ele geçen sırrımın sonuçları beni ürkütmüyor artık. xxxxxxxxSonuçlarına katlanabileceğimi düşünüyorum. Kollarımı iki yana açıp gökyüzünden salına salına inen kar tanelerine yüzümü çeviriyorum. Gözlerim kapalı halde etrafımda dönüp duruyorum. Anası, babası öldürülen, ülkesini kaybeden peri kızının sesini ta içimde duyuyorum. Dönüyor, dönüyorum. Kar taneleri göz kapaklarıma, kirpiklerime, yanaklarıma değdikçe eriyor,yüzüm ıslanıyor,içimdeki küllenmiş köze değiyordu. Bir an tanıdık bir ses, beni daldığım rüyadan uyandırıyor. Ayça öğretmenin sesi, “Meryem” diyor sevecenliğe zorladığı anlaşılan bir tonla. Adım Meryem

değil. Ama getirildiğim ilk günden bu yana "Meryem" diyorlar. Meryem Derince. Soyadımda yabancı. Babamın soyadı değil. Yeni bir kimlik düzenlediklerini öğrendiğimde kendimi yerden yere vurmuştum da bir işe yaramamıştı. "Babam beni aramaya kalksa nasıl bulacak?" diye kendi dilimde bağırdığımda suratıma tokadı yiyip susmuştum… Ayça öğretmen, uzun saçlarımı makasa vurdurtan gözlüklü kadın. Saçları hala topuz. Aylardır her gün görüyorum onu, saçlarında ki tek bir telin bile itaatsizlik edip kımıldadığı olmadı. O saçlar için üzülüyorum. Tekrardan "Meryem! Diyor. Gözlerimi açıp dik dik bakıyorum. "küçük fare nasıl da nefretle bakıyor," diyor kendi kendine. Artık ne dediğini anlıyorum elbette. Yüzümdeki tek bir çizgi bile oynamıyor. "dilimizi anlıyormuşsun. Kızlar söyledi. Ah! Çok sevindim. Hadi gel, etüt odasına gidip biraz alıştırma yapalım," diyor yapmacık bir neşeyle. Cevap vermeden bekliyorum. Az sonra sinirlenecek. İçimden sayıyorum, bir, iki, üç… on ikiye varmadan omuzlarımdan tutup önüne katıyor. Nereye gideceğimizi

tahmin ettiğimden sessizce yürüyorum. Giriş salonundan merdivenlere yürüyorum. Arkamda topuklu ayakkabılardan yankılanan sesle merdivenleri çıkıyoruz. Topuklu ayakkabıların sesi kafamda yankılanıyor. Başka bir şey düşünemez oluyorum. Bu ses zihnimi tümden ele geçirecek sanki. Sonunda etüt odasına varıyoruz. Beni içeri çekiyor. İçerde kimseler yok. Pencere kenarında dizili çalışma masaları ve sandalyeler bomboş. Bana yeniden soruyor, "dilimizi anlıyorsun. Öğrenmeye başlamışsın değil mi?" bu sefer ses tonu sert. Gözlerinin içine bakıyorum. Yüzüm yine bir heykel gibi… " Ne inatçı şeysin sen? bu inadın kime, neye ? ! " asıl o beni anlamıyor. Ne yaşadığımı bilmiyor. Mazlumun yakasından tutuyor, sarsıyor. Susuyorum. Bağırıyor, susuyorum. Küçük bir kız karşısında girdiği çıkmaz, öfkesini büyütüyor galiba. Dönmeye başlıyor. Yüzüme inen tokatlar canımı acıtıyor ama sesimin çıkmasına yetmiyor. Dudağımın kanadığını, burnumdan kan aktığını parmaklarına bulaşan kandan anlıyorum. Tiksintiyle elini montumla temizliyor. Cezalı

olduğumu, yatma vakitleri dışında bu odadan kesinlikle çıkmayacağımı söyleyip gidiyor. Kapı büyük bir gürültüyle kapanıyor. Pencereye yaklaşıyorum. Kar durmadan yağıyor. İçimdeki ağlama isteğine karşı koymaya çalışıyorum. Pencere kenarına oturup, başımı soğuk cama dayıyorum. Ve ilk kez o gün şarkı söylemeye başlıyorum, peri kızını hatırlayarak… köyümüzün şarkıları tek tek dile geliyor. Önce şaşırıyor, sonra köyümü yeniden bulmuşum gibi seviniyor, coşuyorum. Ardından apansız yakaladığım hayali ve sevinci yeniden kaybediyorum. Şarkıma bir hüzün çöküyor, dokunaklı bir hal alıyor. Sesim, hüznün kuytuluğunda ürpertiler geçiriyor.

O odada günlerce kalıyorum. Ayça öğretmen cezamın sonsuza dek sürmesini istiyor. Ama müdürün vazgeçirttiğini kızlardan öğreniyorum. Müdür bana okuma- yazma öğretsin diye Sinan hocayı görevlendiriyor. Sinan hoca sabırlı davranıyor. Sinirlenmiyor. Güler yüzle harfleri, sözcükleri anlatıyor, gösteriyor. Birkaç ay içinde okuma-yazma öğreniyorum. Öğrendiğimi yazıyla

gösteriyorum. Konuşmamakta hala diretmekteyim. Beni kendi halime bırakıyor. Bu serbestlik işe yarıyor. Daha rahat davranıyorum. Bana matematik öğretiyor, diğer dersleri anlatıyor. Yoğun bir ders öğretme uğraşına giriyor. Okula göndermeyi istediğinden akranlarımla aynı seviyede olmam için çabalıyor. Yaz mevsimini böyle geçiriyorum.

Yaz tatilinde –evlerine giden kızlar oluyor. On sekiz yaşından sonra devletin verdiği memurluklara atamaları yapılan kızlar oluyor ; uygun bir talip bulunup evlendirilen kızlar oluyor ; yurttan ayrılıyorlar. Tatil boyunca yetiştirme yurduna ıssızlık çöküyor. Bazı günler derslerden sıkıldığımda televizyon odasına gidip pencereden dışarıyı izliyorum. Yurdun duvarlarının ötesinde tek katlı, çift karlı evler, bahçeler, meyve ağaçları, yollar görünüyor. Uzaklarda bir yerde Van kalesi seçiliyor. Denizi görmeye gücüm yetmiyor. Kızlardan, okul olmayan günlerde bazı hocaların kızları toplayıp denizi görmeye götürdüğünü, geziler düzenlediğini duymuştum. Belki beni de götürürlerdi.

Denizle tanışır, ona içimdekileri anlatırdım. Bizim köyün deresiyle karşılaşıp karşılaşmadığını sorardım. Suyla konuşmak insanın içini ferahlatırmış. Ninem anlatmıştı. Belki benim de içim ferahlar, içimde dem tutmuş kimsesizliği yerinden kazıyıp sökerdi. Belki…

Sonbaharda okulların başlamasına yakın yurt yine eski haline dönüyor. Sinan hocanın müdüre tavsiyesi ve telkinleriyle okula başlıyorum. Seviye sınavıyla birkaç sınıf atlamamı sağlıyor. Sinan hoca zeki olduğuma inanıyor. Oysa ben, onunla aynı dilde rüya gördüğümüze,konuştuğumuza inanıyorum. Benimle benim dilimden konuşmadı hiçbir zaman. İnancımın sebebi bu değil. Gözlerindeki garip hüzündendi buna sebep. Ninemi, Apê Mecit'i, kaçak yollardan babamın gelmesini bekleyen kına kokulu anamı, Soryaz teyzeyi hatırlattığındandı. O gözlerdeki hüzün, köyümüzün sıcak ama yalnız, çaresiz şefkatini hatırlattığındandı. kimselerin bilmediği, dokunamadığı rüyalarımızda konuştuğumuz ortak dil, aramızda anlaşılmaz bir bağ oluşturuyor.

Görünüşte uyumluyum. Çevremle aramdaki uyumu bozacak her davranıştan kaçınıyorum. Dersler dışında yine yalnız başınayım. Yine "evet" ve "hayır" dışında pek konuşmuyorum. Görünüşteki bu sessiz ağırbaşlılığım yurt müdürü ve hocalar tarafından temkinli bir hoşnutlukla karşılanıyor. Hatta Ayça öğretmenin bile, büyük bir ilerleme kaydettiğimi kıskançlıkla Sinan hocaya söylediğine tanık oluyorum. Bunu istiyorum zaten. Çünkü kaçış planım olduğu gibi duruyor. Bu kabul edilmişlik hareket serbestliği kazandıracak bana. İçimdeki inatçı sabır, biraz daha bekle diyor,biraz daha bekle. Biraz daha…

Yurda adım attığım ilk gün doğum günüm olarak belirlenmiş. İlk yıl dönümümde bana ve benden biraz büyük olan Sevda ile Yıldız'a doğum günü partisi hazırlanıyor. Her ay mutlaka doğum günü partisi düzenlenir. O ayda doğumlar –kaç kişi olursa olsunlar-toplu bir doğum günü partisinde yeni yaşlarını kutluyorlar. Doğum günü çocuğu olarak üzerime yeni giysiler giydirip beni süslediklerinde soğuk bir kalp ve sükunetle

karşılıyorum eğlenceyi. Vali yardımcısı, garnizon komutanları, yüksek memurlar eşleriyle katılıyorlar. Haki renkli adamları görmem iyice tadımı kaçırıyor. Salonu terk etmeye yelteniyorum. Sinan hoca huzursuzluğumu fark edip hızla yanıma geliyor. Ne olduğunu soruyor. Cevap vermek yerine başımı çeviriyorum. Gözlerine bakmak istemiyorum. Kaybettiklerimi onun gözlerinde görmek içimi yakan kimsesizliğin zayıf kollarına atılmak istemiyorum. Bana lazım olan hınçtı, bitmez-tükenmez hınç. Sinan hoca anlamış gibi başını sallıyor. Bir an durduktan sonra komutanları göstererek sebebin onlar olup olmadığını soruyor. Kızgınlıkla "evet" diyorum. "Bütün devlete karşı koyamazsın, biliyor olmalısın. Zeki bir kızsın. Tüm karşı koyuşlarının sana zarar verdiğini anlıyorsundur. İyi bir kız olmak istiyorsan, onların hiddetini üzerine çekmeyeceksin." 'onlar' derken başıyla devleti temsil eden bütün o insanları gösteriyor, yurt müdürü ve öğretmenleri de dahil ederek. Farkında olmadan boynumdan bir an olsun çıkarmadığım muskaya

dokunuyorum. “Ninem karşı koyan, başını eğmeyen insan, iyi olandır,diyordu.” Sinan hoca şaşkınlıkla yüzüme bakıyor. Ninemden, yani geçmiş yaşantımdan bahsetmem onun için beklenmedikti. Benim için de. O ana dek geçmişime dair sorduklarını yanıtsız bırakmış, kayıtsız bir suskunlukla geçiştirmiştim. “Peki, şimdi çıkıp gidersen çok mu umurlarında olacak?” diyor yavaşça. “Sadece dikkatleri üzerine çekeceksin. Bazen beklemek baş eğmeyişin bir parçasıdır.” diye devam ediyor dalgın bir havayla. Yüzümü buruşturarak neyi bekleyeceğimi soruyorum. “zamanı” diyor. Saçma bir cevap! Ne kastettiğini sormaya fırsat bulmadan beni çağırıyorlar. Mumlar yakılmış. Sinan hoca beni doğum günü pastasının bulunduğu masaya doğru sürüklüyor. Mumlar, alkışlar,şarkılar, hediyeler, folklor grupları eşliğinde hayatımın ilk ve sahte doğum gününü kutlamış oluyorum. Gerçek olmayan bir mutluluğu mümkün kılma çabası, her şeyi daha bir acıklı hale getiriyor. Bu tür çabaların olmazlığının farkına çok sonraları varacaktım… kızların kahkahaları, sevinçli

davranışları, yüzlerindeki ışıltı, onları çepeçevre saran yalnızlığı sadece biraz gizleyebiliyordu. En derinlere inen yalnızlık, en ufak bir sarsıntıyla yüzeye çıkacak bir kırılganlıktaydı sanki. Geçmişe dair küçük bir çağrışım, bir anıştırma, çocukluktaki bir sesleniş biçimi, sıcak bir dokunuş ; bu kırılganlığı tehdit edebilir, olmadık sarsıntılara yol açabilirdi. Gülen yüzler aniden ağlamaklı olabilirdi. Tüm bu unutturma çabalarında, "sıcak yuva" uğraşlarına rağmen terk edildiklerini bilirlerdi çünkü. Aileleri tarafından terk edilmişlerdi. Yakalarını bırakmayacak bu gerçeklik, bu dünyada istenmedikleri doğrusunu kökleştirecek ; ya nefretle,ya da her şeye karşı kayıtsız bir boyun eğmeyle sonuçlanacaktı. İçimizdeki hayat ilmeği körleşmişti. Düğümü çözmeye, dağılmadan ilmeği yeniden işlemeye kimin gücü, kimin hevesi yetecekti ! Sinan hocanın ek dersleri ve yoğun çabalarıyla okuldan zamanla başarı düzeyimi yakalıyorum. Okul, yurda pek uzak olmadığı halde yürüyerek gitmemize izin verilmiyor. Servis otobüsü sabah bizi yurttan alıp okula

bırakıyor, dönüşte aynı yolu otobüs camlarının arkasında kat ediyoruz. Yol boyunca sıralanan evler, bahçeler, ağaçlar, dallardan sarkan meyveler hep o camların arkasında geçip gidiyor. Sanki gerçek hayata dair hiçbir şeye dokunmamıza izin yok. Okulda sınıf arkadaşlarımızın merhametlerine, acımalarına maruz kalıyoruz.bir aileye, bir eve sahip olanların kimsesizlere gösterdiği acıtıcı bir şefkatle cebelleşmenin nasıl da yorucu olduğunu hatırlıyorum. Farkında olunmadan, gösterilen bu incitici sevecenlik, maruz kalanı savunmasız kılıyor, karşı çıkmanın haklı dayanaklarını ortadan kaldırıyordu. Aldırmamaya çalışıyorum. Sınıfımdaki kızların arkadaşlık kurma çabalarını geçiştiriyor, genelde uzak duruyorum. Ders aralarında okulun alçak duvarlarına çıkıp oturuyor, etrafı tanımaya çalışıyorum…
Günler,haftalar devrilip duruyor, sonbahar yerini kışa bırakmaya hazırlanıyordu. Yine okul günlerinden birinde duvara çıkıp oturmuşken, ince-uzun boyuyla diğerlerinden ayrılan bir çocuk yanıma geliyor. Yüzünde

muzip bir ifadeyle koyu renkli, parlak gözlerini üzerime dikiyor. Neden her gün o duvarın üzerine çıktığımı, etrafı izlediğimi soruyor. O an eğer ses tonu dikkatimi çekmeseydi dönüp bakmaz, her zamanki kayıtsızlığımı takınırdım,ta ki, meraklı kişinin sıkılıp gitmesini sağlayana dek. Ancak derinden gelen, yumuşak,buğulu sesi yüzüne ilgiyle bakmaya yöneltiyor. Bu onun hoşuna gidiyor olmalı. “Bir sebebi yok” diyorum. İnanmadığını belirten bir omuz hareketi yapıyor. Ben de aynı hareketi ona karşı yapıyorum. Bu kez, elleri ceplerinde neden arkadaş edinmediğimi soruyor. Ben de bu kez aksi bir sesle yine, “bir sebebi yok!” diyorum. Aksiliğimi beklemiyor, bir anlık bocalama geçiriyor. Sonra gülümsüyor, “iyi” diyor. “Ben sadece yardımım dokunursa… Sadece sormak istedim…” Yine aynı omuz hareketi. Yanımdan ayrılmaya hazırlanırken, bu kez ben nedenini soruyorum. “Tek bir sebep söyle” diyorum. Şaşırıyor, neyi öğrenmek istediğimi anlamıyor. Kendimi beğenmiş bir havayla, “neden yardım etmek isteyesin ki?” diye soruyorum. Eğlenir gibi bir gülümseme

yayılıyor yüzüne, “bir sebebi yok!” diyor. Sözünün devamını getirmeye gerek duymadan arkasını dönüp bahçedeki gürültücü kalabalığa karışıyor. Biraz da hayal kırıklığıyla gidişini izliyorum. Benden birkaç yaş büyük olmalı. Erken uzayan boyu onu daha büyük göstermiyor. Belki bunun nedeni her an ortaya çıkmaya hazır, yüzündeki muzip ifadeden kaynaklanıyor. Belki gözlerindeki henüz kaybolmamış ışıltıdan. İnsanlar büyüdükçe gözlerindeki ışıltıyı yitiriyorlardı.
İşte Cihat’la tanışmamız böyle oluyor. Herhangi bir sebebe dayanmayan, yanıtsız sorularla,, daha doğrusu yanıt beklemeyen sorularla başlıyor. Bu iyi miydi? Kim bilir?! Cihat AKTAR iyi biri miydi , doğru insan mıydı,bunu da zaman gösterecek. Hem iyi ya da doğru olanın ölçütü neydi, neye göreydi, bunu bilmek mümkün müydü?

3.BÖLÜM

Her doğrunun bir yanlışı vardı. Doğrulama ancak zıttı üzerinden gelişebilirdi. Bu dünyada her birimiz durduğumuz yerde bir doğru muyduk, doğru olan mıydık? Yoksa bir yanlış mıydık, yanlışlığın kendisi miydik? Daha doğrusu nerede duruyorduk? Peki ya cihat nerede duruyordu? Hangi doğrunun yanlışıydı.

Ronya yine her zaman k gibi, erkenden uyanmıştı. İşe geç kalmak istemiyordu. Bir şeylere geç kalma duygusu hayatını bir azaba dönüştüren ender duygulardan biriydi. Gece yakasını bırakmayan düşüncelerle boğuşurken ne vakit uykuya daldığını anlamamıştı. Sabahın erken saatleri olmasına rağmen günün çok sıcak geçeceği şimdiden anlaşılıyordu. Dün ‘kavurucu sıcaklar’ deyimini bizzat teninde deneyimlemiş,

avukatın bürosunda gün boyu çalışan vantilatörlerin faydasını görmemişti.
Avluya indiğinde mutfaktan Gülten Hanımın sesini işitti. Kendi kendisine bir şarkı mırıldanıyordu. Ona yakalanmadan çıkmalıydı. Yoksa oyalanacaktı biliyordu. Mutlaka lafa tutacaktı. Masaya kurulan kahvaltıyı görünce üzüldü. Özenerek, sevgisini katarak hazırlamıştı. Kızların hiçbiri bu özeni görmeyerek doğru dürüst kahvaltıya oturmadan evden çıkacaktı. Ayak üstü birkaç lokma yemeye başladı. Bardağa doldurduğu kaçak çayın kokusu onu bir anda cezp etmiş, kavak ağacının altında serin ve sakin bir dinginlikle oturmanın keyfini düşündürtmüştü. Bu sıcakta burada çalışmak, bütün gün bir odaya kapanmak can sıkıcıydı. Yirmi-otuz yıl boyunca aynı saatlerde işbaşı yapan, aynı saatlerde evlerine dönen, eğer biraz şanslılarsa işlerinde yükselme hayali kurabilen,tekdüze bir hayata sahip insanları düşünmek bile içini kasvetle doldurmaya yetiyordu. Başka bir hayat mümkün değilmiş gibi işlerine sımsıkı yapışan bu insanların sahip olduklarından duyduğu mutluluğu bir

türlü anlamamıştı. Başını salladı. Onlardan biri olmak istemiyordu. Peki ya başka çaresi yoksa! Peki ya tüm bu insanlarında başka çaresi yoktuysa? Dedesinden kalma ve halasının da üstüne eklediği paranın sonu gelmek üzereydi. Parayı çok dert etmezdi ama gerçekliğini de inkar etmezdi. Lüks harcamalar, fiziksel görünüm, gösteriş fazla ilgisini çekmemişti. Bunda dedesinin yetiştirme tarzının etkisi büyüktü. Tutumlu olmayı, azla yetinmeyi dedesinden öğrenmiş ve bu yüzden ona sonradan minnet duymuştu. Yoksunluklarla büyümüş, şikayet etmemişti hiç. İradesinin çelikten yapıldığını söyleyenlere kayıtsızca gülüp geçmişti.

Gülten Hanımın seslenişiyle daldığı düşüncelerden sıyrıldı. Doğru dürüst oturup kahvaltı etmesini istiyordu. “Erken çıkmam lazım Gülten ablam” diyerek gönlünü almaya çalıştı. Onu Gülten Hanımın serzenişlerinden kurtaran kapının çalması oldu. Kapıya doğru giderken bunu telafi edeceğini, gücenmemesini söylüyor, gülüyordu. Kapıyı açtığı gibi Cihat’la karşılaştı. Bir süredir Cihat’ı gördüğü yoktu. Meryem de onu pek

görmediğinden bahsediyordu. Cihat mahcup bir bakışla merhabalaşıp Meryem'i sordu. Bu kadar erken bir saatte kapıya dayanması pek alışıldık değildi. Ama Ronya'nın en çok ilgisini çeken Cihat'ın uzattığı yeni sakallarıydı. Gözlerindeki parlaklığı gölgeleyen bir engel gibi yüzünü çevrelemişti. Genç yaşına uymayan tuhaf bir ağırbaşlılık kazandırmıştı. Ronya ani bir kararla ona yakışmadığını düşündü.

"Meryem şimdiye dek uyanmıştır. İçeri geç Cihat. Kahvaltı da hazır zaten. Gülten abla seni gördüğüne sevinecektir." dedi.

Cihat kararsızca eşikten adımını attı ama ilerlemedi. Ronya'ya bakıp ; "Bugün erkencisin. Hayırdır bir yere mi yetişmeye çalışıyorsun ?" diye sordu. Ronya, Cihat'ın zaman kazanmaya çalıştığını düşündü. Meryem'in uyanıp aşağı gelmesini bekliyor olmalıydı. Bozuntuya vermedi.

"Eh,bir süredir ortalarda görünmediğin için gelişmelerden haberin yok tabi. Bir avukatın yanında işe başlayalı epey oluyor. Sahi, sen de tanıyorsun Serhat abiyi! Nasıl da unuttum?!"

Avukatın adının geçmesiyle Cihat'ın yüzü aydınlandı. Sıcak bir gülüşle başını salladı ; "elbette tanırım. O mükemmel bir insan. Sağlam bir dost. Uğrunda canımı verebileceğim ender insanlardan. Meryem'le birlikte bize az iyiliği dokunmadı. Kalpten selamlarımı söyle. Epey vakittir onu ziyaret etmedim. Bizi vefasızlıkla suçlamasın, iş-güç,bilirsin."
"Söylerim söylemesine de sormasam olmaz. Neden sakal uzatıyorsun ?"
"Yakışmamış mı?" Yüzündeki kocaman gülüş birden solmuştu.
"Eski halin daha iyiydi. Malum,bu aralar bu biçim sakal pek iyiye yorumlanmıyor."
Cihat düşünceli bir şekilde elini sakalına götürürken, sıkıntıyla iç çekti.
"Dayım sakal bırakmanın erkekler için şart olduğunu söyleyip duruyordu. Sonunda pes ettim. Onu susturmanın en kolay yolu gibi göründü."
"Ne zamandan beri dayın her şeyine karışır oldu?" soruyu soran Meryem'di. Uyku mahmurluğuna rağmen huysuzluğu üstündeydi. Cihat huysuzluğunu es geçerek

Meryem'e yakıcı bir hasretle bakıp gülümsedi.
Ronya kapıya yönelirken, "Meryem ne yaparsa yapsın Cihat onu asla terk etmeyecek" diye düşündü. Meryem yine de şikayet ediyordu. Kapıyı arkasından kapatırken Cihat'ın "…sonra konuşuruz, hele sen bir kahvaltını yap, yolda anlatırım sana" dediğini işitti.
Ara sokaklardan şehrin en işlek caddelerinden birine çıkarken Ronya, çevresine göz attı. Büronun bulunduğu bina sol tarafta caddeye bakan binalardan birindeydi. Binaya yaklaştıkça içini yine bildik sıkıntı kapladı. Bu sıkıntının nedeni Serhat avukat ya da işlerin yoruculuğu değildi. Aksine avukatın çabasını, koşuşturmasını gördükçe ona duyduğu sevgi ve bağlılık artıyor, Elinden geldikçe yükünü hafifletme yolları arıyordu. Zaten avukat da, "bana esaslı bir yardımcı lazım, sen benim elim ayağım olacaksın" demişti. Mesele daha çok adalet, hak, hukuk gibi kavramların onda bıraktığı etkiyle ilgiliydi. Olumsuz bir etkiydi. Adalete, hukuka inanmadığı gibi, bu kavramları temsil

eden ya da temsil ettiğini söyleyen kurumlara da inanmıyordu. Dünya düzleminde adaletin bütünüyle gerçekleşmesi mümkün değildi. Devletle girişilecek bir hukuk mücadelesi beyhude bir çaba görünümündeydi. Her şeye rağmen mücadelesizliği savunmuyordu, sadece niye ve nasıl mücadele ettiğini bilmek önem kazanıyordu. Haksız gözaltılar, haftalar boyu süren gözaltı günleri, işkenceler, kayıplar, faili meçhuller, savaş suçları, insan hakları ihlalleriyle ilgilenen, bu tür dosyaları üstlenen Serhat Çınar gibi avukatlara ihtiyaç olduğuna tüm benliğiyle inanmıştı. Öyleyse bu sıkıntıyı bir kenara bırakmalı, işine bakmalıydı… Binanın giriş kapısında bir an, işlerine giden, dükkânlarını güne hazırlayan insanları, çocukları, geçip giden arabaları seyretti. Derin bir nefes alıp içeri girdi.

Avukatlık bürosu üçüncü kattaydı. Büyük sayılabilecek bir apartman dairesi büroya dönüştürülmüştü. Daireyi iki avukat bölüşmüştü. Giriş koridorundan sola dönüldüğünde Serhat Çınar'a, sağ tarafta ise Yılmaz Cihangir'e ayrılan bölümler vardı. Ronya, Serhat'ın odasını aceleyle

düzenlemeye koyuldu. Konfordan uzak sağlam mobilyalar odaya girer girmez göze çarpıyordu. Eşyaların sahiplerinden bağımsız bir zamana ve bir ömre sahip olmadığını çok sonra anlayacaktı. Yaşamış olmanın, çok şey görüp geçirmiş olmanın getirdiği yıpranmışlık, odadaki eşyalar ile sahibinin kader ortaklığını gösteriyordu. Avukatın çalışma masası, ziyaretçiler için ayrılan koltuklar, dosyalarla tıka basa dolu dolaplar, telefon ve telefon rehberleri, masa üzerindeki not kağıtları, ajandalar, hatta kalemler, daktilolar bile avukatın yoğun ve yorgun hayatından nasibini almıştı. Temizliği bitiren Ronya, avukatın geliş saatini hesaplayıp çay demledi, ajandayı kontrol etti, not aldı, hatırlatacak randevu ve duruşma saatlerini işaretledi. Dosya dolabına yöneldi. Bir önceki sekreterin işini titizlikle yaptığı anlaşılıyordu. Her bir dava klasörünün üstündeki tarihler, ilk sayfalara düşülen notlar,tarih sıralamasına göre yapılan düzenlemeler, önceki sekreterin takdire değer çabasının ürünüydü. Bütün bunları düzenlerken, yazıp çizerken, not

düşerken neler düşünmüş, aklından neler geçmişti ?
“Hayrola,şu mavi klasörlerde benim gözden kaçırdığım bir sanat şaheseri mi görüyorsun?” Duyduğu sesle irkilen Ronya, karşısında avukat Serhat’ı gördü. Bu adam güzel giyinmeyi seviyordu. Yine üzerinde şık bir takım elbise vardı. Tıraş losyonunun kokusu odayı doldurmuştu. Ancak bütün o iyi görünme çabaları, hatta yüzündeki güven verici gülümseyiş bile yorgunluğunu örtemiyordu. Özgüveni tam, iş bitirici, ne yaptığını bilen insanlara has havasıyla, bu yorgunluk uyumsuz kaçmıyor; aksine onda çekici bir kırılganlığa dönüşüyordu. Ronya, önceki sekreterin titizliğinden bahsedip klasörleri gösterdiğinde Serhat başını salladı. Önceki sekreteri çalışkan bir kızdı. Gitmesini istememişti. Fakat gitmekten başka seçeneği kalmamıştı. Ronya anlıyordu. “Eskiden herkesin mutlaka başka başka seçeneklerinin olabileceğine inanıyordum. Hayat türlü türlü seçenekler sunuyor diye düşünüyordum. Ama sonrasında yanıldığımı anladım. Başka yerlerde, başka topraklarda bu mümkün

olabilirdi. Fakat burada,bu şimdide çıkmaz sokaklar gibi önüne dikilen hayat tek bir seçenekle dikiliyor karşına. Seçmek bir zorunluluğa dönüşüyor…" Sözünün devamını getirmeden susmuştu. Görmüş-geçirmiş deneyimli bir avukat karşısında neler de söylüyordu?! Bu, her zamanki çok bilmişlik tutumundan canı sıkıldı. Avukat kollarını göğsünde kavuşturmuş, masasına dayanmış bir halde onu dinliyordu.

"Neymiş o seçenek?" diye sordu gözlerini kısarak. Ronya afalladı. Gözlerini inceleyici bir tarzda üzerine diken avukat karşısında kendini bir an mahkeme salonunda hissetmişti.

"Bilirsiniz işte" dedi tereddütle. "vazgeçmemek… mücadele etmekten vazgeçmemek…" bunu niye söylediğinden emin olmamıştı. Avukat,

"İyi" diye karşılık verdi. "Biz de işimize koyulalım. Daha sonra sohbetimize devam ederiz."

Ronya kızarmış bir yüzle aldığı notları okudu, bazı hatırlatmalar yaptı. Avukatın incelemek istediği dosyayı bulup önüne bıraktı. Serhat

masasının başına geçmiş, kağıtlara gömülmüştü bile. Ronya tam çıkmak üzereyken Cihat'ı hatırladı. Kararsızlıkla durdu. Avukat Ronya'nın beklediğini fark edince başını kaldırdı. Ronya özür dilercesine Cihat'ın selamını iletti. Cihat'ın adı geçer geçmez avukat duruşunu değiştirmiş, ilgilenmişti. Düşünceli bir halle nasıl olduğunu sordu. Ronya ayak üstü selamlaştıklarını, iyi göründüğünü,avukattan bahsederken yüzünün aydınlandığını söyledi. Avukat başını sallıyordu. Birden, Cihat'ta dikkat çekici bir değişiklik olup olmadığını sordu. Ronya kaşlarının çatıldığını avukatın neyin peşinde olduğunu anlamaya çalıştığında fark etti.

"Hayır" dedi. "Onu ilk tanıdığımdan bu yana hep aynı Cihat. Sadece… Sakal bırakmıştı. Çember sakal… Dediğine göre dayısının ısrarıyla bırakmış…"

"Meryem'i evlenmeye razı etmedi mi?"

"Evlilik sözünün edildiğini duymadım. Meryem karar vermiş olsaydı haberimiz olurdu…" Bu soruların varacağı yeri merak etti. Avukat Meryem hakkında kendisinden

daha fazla şey biliyordu. Meryem'in bir gece vakti penceresinin kenarına oturup evlilikle ilgili sorular sorduğunu hatırladı. Aslında evlilik teklifiyle ilgiliydi sorular. Sonra anlatırım demişti ama konuşmaya fırsat bulamamışlardı bir daha. Ya da Meryem kaçınmıştı. Böyle demeliydi belki de. Meryem anlatmak isteseydi, mutlaka bir fırsatını bulur-yaratır, paylaşırdı. Geçmiş neyi gizliyordu acaba?

"Meryem o çocukla bir an önce evlenip bir hayat kurmayı başarsaydı iyi olurdu. Ne yaptığını bilen,güçlü bir kız. Cihat'ı çekip çevirebilirdi. Cihat her şeye Meryem için katlandığı inancında olmalı…" Avukat sesindeki endişeyi gizlemeye gerek duymadan kendi kendine konuşur gibi söylemişti. Bu tuhaf,anlaşılmaz ve bu yüzden ürkütücü gelen sözler karşısında Ronya ne diyeceğini bilemedi. Kalmakla çıkmak arasında kalmıştı. Yılmaz Cihangir'in odaya dalmasıyla rahatladı. Selamlaştılar.

"Nerdesin abi? Dündendir sana ulaşmaya çalışıyorum. Haber bırakmadığımız yer kalmadı. Ama bu sabah bir bakıyorum ;

sevgili abimiz hiçbir şey olmamış gibi gelip masasına kuruluyor.”
Serhat, ortağı Yılmaz’ın aralıksız konuşması karşısında gülerek başını sallıyordu. Ronya, Serhat’ın ortağı hakkında söylediklerini hatırladı ; “Çok gürültücüdür ve kargaşadan hoşlanır” demişti. “Bu kadar gürültücü, geveze olmasına rağmen dinlemeyi nasıl becerdiğine hala şaşarım. Niye mi? bu şehirde bütün olup bitenlerden mutlaka haberdardır. Emniyetinden tut savcısına, militanından tut milisine, kim, nerede ne yapıyor bilir bir şekilde. Hatta her türlü karanlık güce kadar. Bu bilgilere nasıl ulaştığını bunca yıllık ortaklığımıza rağmen hala anlamış değilim…”
Yılmaz Cihangir,ortağından bir-iki yaş daha küçüktü. Gür, kıvırcık saçları kafasının üzerinde darmadağınık duruyordu. Açık kahverengi saç tellerinin arasındaki beyaz teller dikkatle bakılınca görülebiliyordu. Gözlerinin ardındaki açık renk gözleri karşısındakine yöneltilmiş samimi bir endişeyle parlıyordu.

Serhat yaramazlık yaparken yakalanmış çocuklar gibi ortağına bakıyor, yüzündeki gülümsemeyi saklamaya çalışıyordu. Döner koltuğunda ortağının sözlerini bitirmesini bekledikten sonra ellerini havaya kaldırıp ;
“Tamam, tamam bir soluklan hele. Bu yaşta bu kadar stres kalbe zarar…”
Ellerini gayri ihtiyari saçlarına götürüp düzeltmeye çalışan Yılmaz :
“Ne olmuş yaşıma? Asıl sen kendi kalbini düşün. Gerçi düşmanların, kalbinden önce götürecek seni ya, haberin yok. Tabi daha önce sen beni öldürmezsen” dedi.
“Merak etme ikimize de bir şey olmaz. Kötülerin bu dünyada daha çok yaşadığı kanıtlanmış bir gerçeklik. Pençelerimizi geçirdiğimiz bu topraktan hiçbir kuvvet söküp alamaz bizi. Bu bizim soyumuza özgü bir şey.
“Hah! Önümde ilgilenmem gereken bir yığın dosya dururken, sabah sabah ortağımın salvolarıyla uğraşıyorum. Neyse, bırak bunları da, aramalarımı niye yanıtsız bıraktın onu söyle.”
“Biriyle görüştüm. Görüşmem uzun sürdü, hiçbir yere uğramadan doğruca eve gittim.

Biraz efkar dağıtayım derken koltukta uyuyup kalmışım.”
“Sızıp kaldım desene şuna…”
“Ayıp oluyor ama, hem de Ronya’nın yanında. Bu tür konuşmalarla kızcağızın gözünü korkutacaksın.”
Başıyla Ronya’yı işaret etmişti. Varlığının birden bire hatırlanması Ronya’nın sıkıntıyla gülümsemesine yol açtı. Yılmaz, Ronya’nın kolay korkutulacak kızlardan almadığını söyleyerek övmeye başladı. Ronya bu durumu daha sinir bozucu oldu. Bu tür sözleri başkalarına saklamasını istedi. Yılmaz şaşırmış, Serhat’a “ben ne yaptım şimdi?” anlamında ellerini kaldırarak açıklama bekledi. Açıklama gelmeyince Ronya’ya,
“Sabah sabah sende mi benimle uğraşmak istiyorsun?” diye sordu. Serhat masasından kalkmış, yanlarına gelmişti. Gerilen ortamdan eğlenir gibi bir hali vardı. Yılmaz’a doğru eğilip :
“Sana demiştim bizim kızlara bulaşma diye. Belaya bulaşmış olursun,demedim mi?” dedi. Yılmaz savunmaya geçmişti. Serhat’ın çabasıyla gerilen ortam yumuşamış, Ronya’yı

güldürebilmişti. Aslında Yılmaz'la bir sorunu yoktu. Çalıştığı günler boyunca herhangi bir yanlışlığını, ters bir davranışını görmemişti. Aksine Serhat'ın zaman zaman ters tarafına denk geliyor, gücenmiş bir halde evine gidiyordu. Ertesi gün Serhat unutmuş olarak yine sıcak ve içtenlikle karşılıyordu onu. O vakit Ronya'da unutmayı tercih ediyor, üstünde durmuyordu. Çünkü onun bilerek kimseyi incitmeyeceğini, hesaplı ve kötü niyetli olmadığını biliyordu. Fakat Yılmaz Cihangir'in bütün iyi niyet gösterilerine rağmen insanı huylandıran, her an tetikte kılan bir hesaplılığı seziyordu. Bir tek Serhat'a karşı hesaplı değildi.

Ronya onları yalnız bırakıp odadan çıkarken her iki ortak,kısık sesle hararetle tartışmaya girişmişlerdi bile.

İki ortağın kahkahalarını işittiği zaman, mutfağa dönüştürülmüş küçük bir odada çayı ısıtıyordu. Az önceki gerginliğinden eser kalmamıştı. Bu kahkahaların sınanmış bir dostluğun sarsılmaz güveniyle sağlandığını bilecek kadar yaşamıştı. Yüzünde tebessümle, "iflah olmaz çocuklar gibiler" diye geçirdi

içinden. Bardakları tepsiye yerleştirirken aniden ürperdiğini hissetti. Sıcaklığı beklenmedik şekilde emen, soğuran bir varlığın yaydığı soğukluk gibi. Ani bir refleksle arkasını döndüğünde elindeki bardakların zemine çarpıp gürültüyle kırılmasını engelleyemedi. Karşısında kendisini dikkatle izleyen genç bir adam vardı.

“Korkuttum mu?” diye sordu. Yüzünü, bir maske gibi kullananlardandı. Konuşurken yüzündeki tek bir çizgi bile oynamamıştı. Sesinde ne bir özür, ne de mahcubiyet yansıyordu. Koyu renk gözlerinde soğuk bir ateşin yandığına yemin edebilirdi. “Maske” dedi kendi kendine, bunu söylediğine hayret ederek. Aynı düz ses,

“Bir şey mi dediniz?” diye sorunca Ronya başını salladı. Gürültüye gelen Serhat, genç adamı gördüğünde, önce şaşırarak, sonra gülerek genç adamı karşıladı. Elini omzuna atarak ;

“Uzun zaman oldu,ha! Ne aradın ne sordun? Gelişin fırtına gibi oldu, bizim fakirhaneyi iyice dağıtmış. Bizim kızı korkutmadın ya!”

Serhat hararetle elini sıktığında genç adam başını hafifçe eğdi. Avukata duyduğu saygı, sevgi duruşundan anlaşılıyordu. “Kusura bakma abi” dediğinde,Ronya bunun uzun süredir ortalıkta görünmemesine mi,yoksa kendisine mi yöneltildiğini bilemedi?! Genç adam Yılmaz’ın da elini eski bir dost gibi sıktı. Ronya tedirginliğini üzerinden atıp genç adamı incelemeye fırsat buldu. Otuzlarına yakındı. Düzgün, kısa kesilmiş saçlarında,erkenden belirmiş gümüşi saç telleri yüzüne bir yumuşaklık vermiyor ; aksine, uzak, erişilmez bir hava katıyordu. Boyu Serhat’tan daha uzundu. Avukat Serhat’a duyduğu saygıdan dolayı başını öne eğerek selamlaşmıştı her ikisiyle. “Bu adam, bir tek Serhat abi karşısında başını eğer” diye düşündü sebebini anlamadan. Birden Cihat’ı hatırladı. Cihat da Serhat avukattan bahsedildiğinde kocaman gülümsemiş, yüzünü örten karanlıktan sıyrılabilmişti. Apansız gelen bu çağrışım zihnine takıldı. Serhat’ın onunla en ufak teması olanların bile hayatında istemediği kadar büyük bir yer kaplıyordu.

Serhat yanındaki genç adamı kendi odasına yöneltirken son anda hatırlayarak Ronya'ya döndü :
"Ronya eğer kırılmamış bardak kaldıysa bize üç demli çay getir. Çay içersin,değil mi Memo?"
Adı söylenen adamın gülerek başını salladığını gördü. Karşısındaki adam ile bu ismin uyuşmadığını düşündü. Genç adamın soğuk, vakur hali, aldırmazlıkla yanıp sönen koyu renk gözleri ile bu isimdeki sevecenlik çok ayrı düşüyordu.
Tepsiyle odaya girdiğinde, Serhat : "Elimizden geleni yaparız elbette. Kuşkun olmasın Memo!" diyordu. Sesi titriyor muydu? Kederlenmiş miydi? Çaylar için Ronya'ya teşekkür ettikten sonra ortağına döndü. Yılmaz kısaca "deneyelim" cevabıyla yetindi. Düşünceli görünüyordu. Zihninde tarttığı, hesapladığı bir konu vardı. Ronya odadan çıkarken Yılmaz'ın bir sonuca vardığını anladı. Konuşmasını Memo'ya yöneltmişti ;
"Eğer böyle bir bilgi elimizde varsa yapabileceğimiz ilk şey savcılığa başvurup

toplu mezarın açılmasını istemek olur. Talebimiz ret edilmezse kan örneği, kimlik teşhisi gibi prosedürlerle uğraşmaya başlarız. Ki bu da aylar bulur haberin olsun. Tabi tüm bunlardan önce gidip yer tespiti yapmak lazım.”

“Toplu mezar” lafı Ronya’nın kanını dondurmaya yetmişti. Yılmaz’ın tüm ayrıntıları duygusuz,düz bir sesle –görev sesiyle- anlatışı gözünden kaçmamış, ani bir refleksle Memo’ya bakmıştı. Yılmaz’ın konuşması boyunca Memo gözlerini yere dikmiş, yüzünde karanlık bir gölge gezinip durmuştu. Yılmaz Cihangir’in tarafsız sesiyle, Memo’nun yüzünde gezinen karanlık gölge aynı anda yüreğine çöktü. Alelacele odadan çıktı. Hikayeyi daha sonra Serhat avukata sormaya karar verdi.

Tüm hikayeyi ancak haftalar sonra ofisten çıkmaya hazırlanırken öğrendi. Memo o görüşmeden sonra çok kalmadan çıkmış, çıkarken Ronya’ya alaycı bir gülümsemeyle bakıp başıyla selam vermişti. Bu bakış sonrası Ronya önce sinirlenmiş, sonra üzülmüştü. Belki içindeki acının körleştirdiği duygu

tanıdık olduğundandı. Belki de gördüğü ilk andan itibaren birbirlerine ne denli benzediklerini hissettiğindendi. Ama zaten bir önemi yoktu, bir daha onu göreceğini ummuyordu.
Ronya günler, haftalar boyu, kadınlı-erkekli, genç-yaşlı çoğunluğu yoksul olan insanlarla tanıştı, ilgilenmeye devam etti. Yakınları bir anda ortadan kaybolan, gözaltına alınan,tutuklanan insanlardı bunlar. Bu insanların gözlerindeki umut kararsızca salınıyor, beklentinin boşa çıkacağı kaygısıyla örtülüyordu. Ronya gelip giden bu insanların artık hayattan çok fazla şey beklemediğini sadece sevdiklerinin kalp atışlarıyla yetinebileceklerini düşünmüştü. Anlayabiliyor, içten içe hak verebiliyordu onlara. O kalp atışları duyulmaz olduktan y da susturulduktan sonra varılacak yerin, hayatın sınırları olduğunu biliyordu. Ondan ötesi bilinmezlikti. Ya yaşadıkları ortak zamanları, sevilenin her ayrıntıya sinmiş anılarını geçmişe gömüp yüreklerinde günden güne derinleşen bir boşlukla hayatlarına devam edeceklerdi ; ya da sınırı

geçip isyan kesileceklerdi. Bir keresinde Serhat avukat ;
“İnsanlara gidecek bir yol bırakmazsan, onları tehlikeli hale getirirsin. Her şeyi göze alabilecekleri bir mecraya sürüklersin. O mecranın bir kıyım tarlasına dönüşmesini kim engelleyebilir? Devlet sürekli suç işleyerek vebalinden kurtulamayacağı bir bataklıkta debeleniyor ve bizi, yaşayan herkesi bu bataklığa sürüklemeye çalışıyor. Kimi susarak, kimi kaçarak, kimi görmezden gelerek bataklığa çamur taşımış oluyor” demişti. Ronya, avukatın söylediklerini düşünmüş,sonra, “bu yüzden mi sürekli çalışıyor, konuşuyor, sürekli cebelleşiyor ve kaçmıyorsunuz?” diye sormuştu.
Serhat yüzüne düşen hüznün gölgesiyle, “çamur taşıyıcısı olmak istemiyorum hepsi bu. Olağanüstü bir şeyler yaptığım yok Ronya. Sadece insan olmaya çalışıyorum. Bu neyi gerektiriyorsa onu yapıyorum” demişti.
“Çamur seni kirletmekle kalmaz,beynine sıçrar, onu ele geçirir,gözlerin-kalbin kapkara bir perdeyle örtülür. Tarafsızım diye geçinenlerin bile anlamadıkları bu sıradan

gerçeklik işte!” diye eklemişti konuşmayı sonlandırdığını belirten bir hareketle…
Devrilip duran günlerden birinde, avukatla birlikte başvuran insanların şikayetlerini dinlemiş, not almıştı avukat her geleni aynı ilgililikle karşılamış,aynı içtenlikle yol göstermiş,üstleneceği davalar için gerekli belgeleri hazırlamıştı. O gün duruşması olmadığından dışarı çıkmamıştı. Zamanını büroda geçirmeye karar vermişti. Saatler ilerledikçe şehre çöken yaz sıcakları büronun pencerelerinden içeri sızmış, bunaltmıştı. Vantilatörleri tek tek çalıştırmaya başlamışlardı. Avukat, kaliteli kumaştan yapılı koyu renkli ceketini çıkarmış, kravatını gevşetmiş, gömleğinin kollarını katlamıştı. İşlerin yoğunluğu esnasında yorgunluğu ve sıcaklığı terk etmeyen Ronya, akşama doğru pes ettiğini hissetti. Avukattan yaşça genç olabilirdi ama onunla boy ölçüşemeyeceğini anlamıştı. Ona söylemeye ve karşılığında alaycı bir bakış almaya niyeti yoktu. Son toparlamaları yaparken artık Ronya’nın yorgunluğu gözle görülür biçimdeydi. Serhat gülümsüyordu. Rahatlatmaya çalışarak,

birkaç gün burada olmayacağını, bu arada dinlenebileceğini söyledi. Ronya nedenini sorar biçimde kaşlarını yukarıya kaldırdı. O an günlerdir aklına takılan soruyu sormaya karar verdi. Sesine ilgisiz bir hava vermeye çalışarak, gidişinin Memo'yla ilgili olup olmadığını sordu. Serhat'ın devam et der gibi başını salladığını görünce, "konuşmanızda 'toplu mezar' sözleri kulağıma çalınmıştı da" dedi. Son sözcükte sesi sönmüştü. Kulak misafiri imajı hiçbir yerde hoş karşılanmazdı. Endişeyle gözlerini kaçırdı. Avukat dikkatle yüzüne bakmaya devam ediyordu. Sonunda bir karara varmıştı.

"Hikayeyi mi öğrenmek istiyorsun?" Ronya cevap vermedi. Serhat :

"Benim yanımda rahat olabilirsin Ronya. Kendini bu kadar sınırlama, yanlış yapmaktan bu kadar korkmana gerek yok" diye devam etti. Kendisini sınırlıyor ve korkuyor muydu? Dışarıdan böyle mi görünüyordu? Elinde olmadan yüzünü buruşturdu.

"Korktuğum, çekindiğim yok kimseden. Hele de sizden" dedi. Sesinin güçlü çıkmasını

dilemişti. Avukat anlayışlı gözlerle kendisini izliyordu.

“Ben sadece rahat olmanı istiyorum Ronya. Burada yaptığımızın yalnızca iş olmadığın anlıyorsun. Güvensiz, tehlikeli bir nehirde yüzdüğümüzü farz et. Kıyıya çıkabilmemiz için her birimizin bir diğerine ihtiyacı var. Birbirimize karşı rahat olabilirsek aramızdaki güven bağları da güçlenir. Ne de olsa işimiz esasta, insanlarla, onların hikâyeleriyle…”

Ronya, avukatın tam olarak neden böyle konuştuğunu anlayamamıştı. Konuşmanın devamını beklemeyi tercih etti.

“Bu yoksul, savunmasız insanların hikayeleriyle karşılaştıkça vicdanın ne denli önemli olduğunu daha iyi anlarsın. Memo’nun hikâyesi de bunlardan biri yalnızca.” Konuşmasının bu noktasında durdu. Asıl hikâyenin tamamını anlatmak için derin bir soluk vermesi gerekiyordu. Ronya, bu hikâyenin avukatı etkilediğini, hatta onun hayatını önemli bir şekilde belirlediğini belli belirsiz sezinledi. Avukata bu konuşmaya kahvenin iyi gideceğini söyleyerek kalktı. Avukat memnun olmuştu.

Günün bunaltıcı yorgunluğundan sonra karşılıklı kahve içmek telaşlı hallerini silmiş gibiydi. Serhat konuşmaya kaldığı yerden devam ettiğinde daha istekliydi.

“Memo’yu çocukluğundan beri tanırım. Babası Kekê Ferzend namlı bir kaçakçıydı. Hudutlarda korkusuzca gezinen bir kartaldı adeta. Mübalağa etmiyorum. Keskin gözlere ve hislere, yırtıcı bir zihne sahipti. Avcı duyarlılığıyla tuttuğunu koparırdı, lakin sıra dostlarına geldiğinde onlar için canın dahil her şeyini vermeye hazır biriydi. Değer bilmezliği ve ihaneti asla unutmaz ve bağışlamaz, cezasız bırakmazdı. Bununla birlikte karanlık bir yanda taşırdı. Belki zaman zaman saplanıp kaldığı karanlık, hem kendi ölümüyle, hem de başkalarının ölümüyle sık sık karşılaştığındandı. Sınırın öte tarafında kalan Makü’nün bir köyünde doğmuştu. Kaçakçılıkla zenginleşmiş bir köydü. Köyün yakınlarında volkanik taşlar, kayalıklar, mağaralar doğal bir savunma hattı gibiydi. Ararat’ın bir parçası oraya fırlatılmış sanırsın. Bunları nereden mi biliyorum? Yıllar önce o köye, Kekê Ferzend’in isteği

üzerine birlikte gitmiştik. Doğup büyüdüğü yerleri göstermek istemiş, bu topraklar beni çağırıyor, ölümüm yakındır, demişti. Sevdiği kadın yani Memo'nun annesi uğruna ailesini, köyünü geride bırakıp sınırın bu tarafına geçmişti. Beşik kertmesi olduğu amca kızını, abilerini, babasını, aşiretini karşısına almış, kaçakçılık yollarında tanıyıp sevdalandığı Seyran hanımın köyüne yerleşmişti. Yıllar sonra köyünü ziyaret ettiğimiz o gün, "peki hiç pişman olmadın mı?" diye sormuştum. "Hayır!" demişti. "Tek bir gün, tek bir an bile pişmanlık duymadım. İnsanın kendi toprağından, taşından, suyundan, çocukluğundan vazgeçmesini bağışlatacak tek bir neden varsa o da sevdandır avukat yeğen. Bunu hiç unutma!..."

O yolculuğumuzda köyünün isyancı karakterinden bahsetmişti. Köy, İran-Irak savaşı sırasında Hacı Abdo liderliğinde İran'a karşı isyan başlatmış.Milli taleplerine rağmen herhangi bir altyapıdan yoksunmuş; ülkedeki karışıklığın işlerine yarayacaklarını hesaplamışlar. Hesapları boşa çıktı. İran'ın askerleri pasterler tarafından birkaç ay içinde

ezilmiş, köyleri yakılıp yıkılmış. Kekê Ferzend isyanın çıktığını duyar duymaz silahını alıp sınırdan geçmiş, isyana katılmış. Büyük oğlunu da yanına almış. Ailesi, akrabaları, eski hesapları bir kenara bırakıp ortak düşmanlarına karşı birbirlerini bağışlıyorlar. İsyan ezilip dağıtılınca Kekê Ferzend de bir umut ve çaresizlikle oğlunu alıp Seyran hanımın yanına geri dönüyor. O vakit anlıyor ki bu halkın okumuş, bilmiş insanlara ihtiyacı var. Hacılarla, şeyhlerle, aşiretliklerle bu iş olmaz. Ülke davasını güdemezsin. O yıllarda sınırdan sınıra yürüyen militanlar var. Yürüyüşleriyle bir efsanenin başlangıcını gerçekleştiriyorlar. Müthiş bir Dağ Masalı yaratıyorlar. Büyük oğlu Doğan'ı talebelere yardım etsin, sınır olan geçişlerinde yol göstersin diye göndermeye karar veriyor. "Büyük oğul vatan için kurbanlık koçtur. Eskiden dedelerimiz büyük oğullarını vatana hayrı dokunsun diye ilim-irfan öğrenmeye medreselere, alimlerin yanına gönderirlerdi, bende talebelere gönderiyorum" demiş Seyran hanıma. Dört oğulları olmuş. Dört oğuldan sonra ikizleri

dünyaya geliyor. Biri kız, Memo ikizlerden diğeri. Bir kız kardeşle aynı karında büyümek aynı anda dünyaya gelmek bazen bir lanet olabiliyor. Ferzend abi, kızı şaşırtıcı bir biçimde annesine benzediğinden değil, beş oğul arasında tek kız olduğundan çok severdi. Kar tanesi gibi parlak, gözleri ışıl ışıldı. Adını Zerya koymuşlardı. Memo'nun asıl adı Merwan'dır aslında. Merwan ile Zerya… Merwan'a Memo derdik, Zerya'ya da Zeri… ben kendimi bildim bileli Kekê Ferzend'i yanımda, yöremde görmüştüm. Amcamla birbirlerini yakından tanırlardı. Nereden tanıştıklarını Allah bilir. Makü nere, Amed nere değil mi? belki kaçakçılık işlerinden, belki çok daha eski bir meseleden. Bana hiç anlatmadılar. Kekê Ferzend bana ağabeylik yapmaktan, kol-kanat germekten ölünceye dek vazgeçmedi. Benim gibi bir serseriyi okutmak için elinden geleni yaptı. Bir çok kez gözaltına alındığımda, tutuklandığımda, '80'lerden sonraki korkunç karanlığında bir şekilde hep yanımda durdu. Bu yüzden üzerimdeki hakkını, emeğini hayata karşı, onun insanlarına karşı hep bir borç olarak

gördüm, yüklendim. Kekê Ferzend bir keresinde :
“Kendi soyundan, milliyetinden olan biri ancak senin yaralarını sağaltabilir. Sen bu halkın yaralarına borçlu olduğunu unutma” demişti. Tabi bu bilge sözlerin içerdiği anlamı çok sonraları anlayabildim. Oğullarına sürekli şu öğüdü verirdi : “Biz avız” derdi. “Eğer avcı olduğunun yanılgısına kaptırırsan kendini, avcının kibrini ömrün boyunca bir günah olarak taşırsın. Bu yüzden av olduğunu unutmayacaksın hiçbir zaman. Tehlikenin nereden geleceğini gecenin dilinden anlayacaksın. Av olduğun için, tuzaklar karşısında avcının dikkatine, refleksine, duyarlılığına sahip olacaksın.” Bu öğütlere bende kulak verirdim. Belki benim kaygısız yaradılışım bundan sonuçlar, dersler çıkarır diye. Ama bütün bu sözlerden en çok Memo ders çıkardı galiba! Babasına en çok benzeyen Memo oldu. Memo’yu ilk gördüğümde henüz çok gençtim. İlk kez köylerine gidiyordum. O da on-on bir yaşlarında ancak vardı. Van’ın sınıra yakın bir köyüne taşınmışlardı. Gecelerden kara bir

atın sırtında dört nala atını sürüyordu. Saf, vahşi bir sevinçle çığlık atıyordu. Memo'nun o sevincinin içime taştığını ve beni ele geçirdiğini hatırlıyorum. Memo'yu köyde hep sevinç içinde gördüm. Çevresini sevinciyle kuşatan, gözleri kor gibi parlak bir çocuktu. Ve galiba o köyden, at üstündeki o zamanlardan sonra bir daha öyle olmadı. Sevincinde olduğu gibi öfkesi ve kederiyle de vahşi, yıkıcı bir yan taşıdığını daha sonraları araya giren zamanla fark ettim. Bunun nasıl bir illet olduğunu sana söyleyemeyeceğim Ronya. Belki anlayabileceğin koşullar olur ilerde… o köye taşındıklarından birkaç yıl sonra Memo'nun bir büyüğü olan Neçirvan sınırdan geçerken vuruldu. Şüpheli sayılabilecek bir ölümdü. Kekê Ferzend'in dediğine göre kaçakçı grubunun sınırda bir sorunla karşılaşmasına sebep yokmuş. Gerekli bütün ayarlamalar yapılmış. Buna rağmen çatışma yaşanmış. Neçirvan'ın on yedi yaşındaki bedeni kurşunlarla delinmiş halde atının sırtında evine dönmüş. Seyran hanım oğlunun ölü bedeniyle kendini üç gün boyunca eve kapatıp yanına hiçbir canlıyı

istemedi. Cenazeyi alıp gömmek ancak Zerya'nın anasını iknasıyla gerçekleşti. Zaten o günden sonra Zerya bir şekilde annesinin hayatla arasındaki köprü oldu. Seyran hanım kocasını hiç suçlamadı. Oğlunun ölümünü, bu toprakların kabullenilmesi gereken bir yazgısı gibi ele aldı. Belki isyanı bu topraklara, bu yazgıyaydı… Zerya o vakitler on dört-on beş yaşlarında olmalıydı. Erken büyüyen, serpilen Kürt kızlarından biriydi. Ne kadar güzel olduğunu sana anlatmayacağım. Bu güzel ve cesur Kürt kızını sadece zihninde canlandırmanı isteyeceğim!... Kimi zaman Zerya anasına, kardeşlerine analık yaptı, kimi zaman anasının hayata tutunmasını sağladı, sebebi oldu. Ana ile kız arasındaki ilişki müthiştir, bilirsin. Biz erkekler bunu çok iyi anlayamayız. Kız anasında kendi geleceğini görerek bu geleceği düzeltmeye çalışıyor. Ana, kızında kendi geçmişini görerek kendi yanlışlarından korumaya çalışıyor. Anadan kıza aktarılan yaşam bilgisi doğanın bir lütfu olarak böyle böyle oluşmaya benziyor galiba. O bilgide neler saklı değil ki? Neyse, hikayeyi dağıtmayayım. Neçirvan'ın

ölümünden sonra, Kekê Ferzend de eski neşesini, hevesini yitirdi. Kalan oğullarını okumaya gönderdi. Sanki parçalanmış sınırlar ve hayatlar arasında gidip gelmekten yorulmuştu. Bazen köye geldiğimde onu sınırlara saatlerce bakarken görüyordum. Elinde tütün tabakasıyla çömelmiş halde hiç kımıldamadan tel örgülerle çevrili ufku seyrediyor, birilerini bekliyor gibiydi. İdris'in okumaya hevesli olmadığını anlayınca onu evlendirmiş, Mesut'u okutmaya gayret etmişti. Bir gün beni köye çağırdı. Yine sınıra yakın bir yükseltide oturmuş, tabaksından çıkardığı muş tütününden sigara sarıyordu. Yanına oturdum. Beni kardeşi, oğlu, yeğeni gibi gördüğünden aileden sayılıyordum. Sanki yarım kalmış bir sohbete devam ediyormuşçasına ; "Babam her zaman, 'ne yaparsan yap, çocuklar büyüdüklerinde kendi kaderlerini çizip ona göre yaşıyorlar' derdi" diye başladı. Bu konuşmamız onunla köyüne gittiğimizden kısa bir süre sonraya denk geliyordu. Bana ilk kez o gün, at binmeyi, silah kullanmayı öğreten babasından, babasının onu hayata hazırlama çabasından

bahsetti. Babasına bir sitemi yoktu ; sonuçta o da kendini ezdirmeyen, adil çocuklar yetiştirmeye çalışmıştı.
“Çocukluk, kutsal bir vatan parçası gibidir avukat oğlum” dedi devamla. “O vatan parçasından öğrendiklerinle hayata hazırlanırsın. İyi ya da kötü, güçlü ya da zayıf bir insan olman o vatanın toprağında, suyunda gizlidir…” Derin bir nefes aldı, yüzüme baktı. Sonra gözleri yeniden dalgınlaşıp ufukta eridi. “Oğullarım içinde bana en çok benzeyeninin Memo olduğunu düşünüp dururdum. Bugüne kadar çok yanlışlık yaptım, çok günah işledim. Ama kalbimin temizliğine güvendim. Dayanma gücümü bu güvenden ve sevdiklerimden aldım. Kimseye boyun eğmedim, hakkı yenilenin yanında yer almakta tereddüt etmedim. Ölümü göze aldığım da oldu ; öldürdüğüm de. Anlayacağın yeğenim, uzun bir ömür yaşadım. Altmış yıllık bir ömür bu topraklarda uzun sayılır…” Üzüntüm ve şaşkınlığım artıyordu. Tabakasını yeniden çıkarıp sigara sarışını izlerken, neden veda edercesine konuştuğunu sordum? Hasta

mıydı? Tanıdığım doktorlara götürebileceğimi söyledim. Susturdu beni. Söylediklerimle ilgilenmiyordu. Sertçe, “Benim vaktim geldi, biliyorum bunu. İnsan kendini bilmez mi?” dedi. Sonra, bakışları daha önce çokça seyrettiği ama her defasında acı veren bir görüntüye takılmış gibi kısıldı. Yeniden, yeniden görmenin dehşetinden kaçamayan birinin sesiyle konuşmaya devam etti. Sesi artık daha boğuk ve kederli çıkıyordu.

“Seyran hanım, oğlanın ölümünden dolayı beni hiç bağışlamadı. Seyran hanımın kapısına Neçirvan yerine benim cenazem at sırtında gelip dayansaydı, belki bağışlar, gönül rahatlığıyla helalleşirdi. Bugüne kadar dudaklarından beni suçlayan dair tek kelime çıkmadıysa bile, beni içten içe suçladı, cenazenin sebebi saydı. İnsan sevdiğinin gözlerinden kendi ölümünü gördükten sonra bu dünyada daha fazla yaşamamalı, göç etmeli. Yoksa o gözler, artık sadece azap verir sana… Ama benim seninle konuşmak istememin nedeni Merwan. Ben bu dünyadan göç ettikten sonra onun ne olacağı

kaygılandırıyor beni. O çocuk bana benzemiş diyordum. Fakat benim yalnızca karanlık yanımı alıp büyütmüş. Gittiği her yerde bütün ışığı yutuyor adeta. Neçirvan'ın ölümüyle böyle oldu. Şimdi anlıyorum. Eskiden ne kadar güzel, içten gülerdi, değil mi? Babam, "bir insan gülmekten vazgeçmişse içi acıdan kaskatı kesilmiştir. Kork ondan!" derdi. Oğlunun neye dönüşeceğini bilmemekten korkan adama yazıklar olsun! Bunu seninde bir oğlun olduğunda daha iyi anlayacaksın… Ona göz kulak ol yeğenim. Abilerini senin kadar sevmez. Seni dinler, sayar. Bu yüzden sana emanet ediyorum Merwan'ı…"

Bu konuşmadan kısa süre sonra Kekê Ferzend'in ölüm haberini aldım. Köye gittiğimde cenazesi kaldırılmış, taziyesi kurulmuştu. Kendimi onun ölümüne hazırlayamamıştım. Köye adımımı attığım an dayanamamış, ağlamaya başlamıştım. Çocukluğumdan beri hayatımı dolduran bu adamın yokluğu, varlığı kadar şiddetli ve yoğundu. Seyran hanım beni karşılayıp kucakladığında, Kekê Ferzend'in son söylediklerini hatırladım. Seyran hanımın

gözleri kupkuruydu. Sanırım benden çok daha fazla kendisini hazırlamıştı. Göğüs kafesinde yüreğiyle birlikte taşıdığı cenazenin matemini uzun süre önce tutmuş, zamanı geldiğinde de cenazeyi gömmüştü. Artık tutacak yası, dökecek gözyaşları kalmamıştı. Böyle bir bakışla sarmalayıp ağırladı beni. Seyran hanımı, Zerya'yı ve Memo'yu yanıma alıp geri dönmeyi planlıyordum. Memo'yu taziye boyunca görmedim. Kimse de nerede olduğunu bilmiyordu. İkinci gün Zerya ile karşılaştım. Büyümüş, geçen her gün onu daha da güzelleştirmişti. Keder yakışmıştı. Ağlamamaya çalışarak hal-hatırımı sordu. Ne yaptığımı, nelerle meşgul olduğumu merak ediyordu. Bu özel ilgi beni şaşırtmış, bulunduğumuz koşullara ters bir şekilde mutlu etmişti. Bahçede sohbete giriştik. Akşam güneşi onun yüzüne, tenine değiyor, bütün ışıklar teninin şeffaflığında kırılıyordu adeta. Başörtüsünün altından fırlayan bir tutam buğday sarısı saç, esen hafif meltemle birlikte salınıyor, omzuna düşüyordu. O an orada onu seyretmek için yıllarca dikilebilirdim. Eve yöneleceği vakit,

Memo'yu merak ettiğimi, onu göremediğimi söyledim. Bu kez kendini tutamadı. Gözyaşları yanaklarından süzülürken konuşmaya çabaladı : "Babam son nefesini verdiğinde Memo şu sırtlara doğru sürdü atını…" Gösterdiği yere baktım. Zihnimden geçenleri anlamış gibi başını salladı : "Tanırsın onu, kendisi istemedikçe dönmeyecektir. Gidip araman boşuna olur. Zaten İdris abim çok kızdı böyle çekip gitmesine. Fakat erken dönecek biliyorum. İnsan ikizini, diğer yarısını herkesten iyi tanır. Bizi en zor zamanlarda bırakmaz değil mi?" dedi sesi giderek boğulurken. Evet, Memo bırakmazdı, fakat onun ne yapacağını, nasıl davranacağını kim bilebilirdi?... Üçüncü gün İdris'in de bulunduğu bir ortamda Seyran hanıma onları kendimle birlikte Amed'e götüreceğimi, Memo ve Zerya'nın okumasını istediğimi, kimseye muhtaç etmeden onlara bakacağımı, Kekê Ferzend'in de beni onaylayacağından emin olduğumu söyledim. İdris hiddetle ayağa fırladı. Bunu kabul etmeyeceğini, annesine, kardeşlerine bakmanın kendisi için bir boyun borcu

olduğunu, ailesine başkalarının bakmasına izin verecek kadar onursuzlaşmadığını söyleyip durdu. Doğrusu ne bu hiddeti, ne de ailenin dışına bu kadar erken çıkarılmayı beklemiyordum. Karşı çıktım. Başkası değildim. Kekê Ferzend ailesini emanet etmişti bana. Bütün itirazlarıma, ricalarıma rağmen sonuç alamadım. Sonunda Seyran hanım beni aileden biri gibi gördüğünü belirtip oğlunu azarlasa da, benimle gelmeyi nezaketle ret etti. Yapacak bir şey yoktu. Belli ki aramızdaki tek güçlü bağ Kekê Ferzend'in mezardaki cesedi soğumadan vasiyetini çiğnemiş, üstelik Memo'yu görememiştim bile. Oradan ayrılıp buraya, işimin başına döndüm.

Uzun bir süre nerede yaşadıklarını, nasıl olduklarını öğrenemedim. İsteseydim öğrenirdim elbette. Sanırım aileden bu şekilde kovulmaya çok içerlenmiştim. İş-güç, koşuşturma derken zaman akıp gitmiş, ben de bu arada okuldan tanıştığım biriyle evlenmiştim. Ama aklımın bir köşesinde Zerya ve Memo hep vardı. Ne yaparsam

yapayım zihnim bir şekilde onlarla birlikte yaşamaya alışmıştı.
Bir gün, akşamüzeri işlerimi toparlayıp gitmeye hazırlanırken binanın kapısının önünde bir gölge gördüm. Dikkat etmeden ilerledim. Dışarısı buz gibiydi. Ayaz tutmuştu. Rüzgar insanın kulaklarını ısırıyor, gözlerini yakıyordu. Arabama doğru hızla yürürken gölge önümde belirdi. Hemen tanıdım ; Memo'ydu. Bana tereddütlü, güvensiz bakışlarla bir an baktı. Çok kısa bir andı ve ben o bakışların altında ezildiğimi hissettim. Hemen ardından güçlü bir kucaklaşmayla sarmaladım onu. Onları terk eden, arayıp sormayan ben olsam da, bu kucaklaşmayla kendimi de, onu da geri almak istiyordum. Çocukluğun geri kazanılması gibi bir dilek, bir umut… Benim bu sıcak karşılamamı beklemiyor olmalıydı ki güvensizliği, tereddüdü kaybolmuş, başını omzuma gömmüştü. O vakit başının cayır cayır yandığını anladım. "Sen hastasın!" diye bağırdım. Kabul etmedi, yorgunluğa bağladı. Sonradan öğrendim ki, o ayazda, o kıyamette binanın kapısında beni saatlerce beklemiş,

içeri girmeye yeltenmemiş. Arabaya bindirip eve götürdüm. Doktora kesinlikle gitmeyeceğini söyleyince başka çarem kalmamıştı. Evde kimse yoktu, eşim birkaç haftalığına akrabalarına gitmişti. İtiraz etmesine fırsat bırakmadan yatağa yatırdım. Bütün çabalarıma karşı koyuyor, iyi olduğunu söylüyordu. Sonunda ilaçlarla uyuyabilmesini sağlayabilmiştim. Sabaha dek başına bekledim. Birbirimizi görmeyeli kaç yıl olmuştu? Güçlü bir delikanlıydı artık. Buna rağmen Zerya'yla ortak paylaştıkları bir kırılganlık taşıyordu. Ateşi düştüğünde, esmer yüzünde ter damlaları belirdiğinde gün ışımıştı. Uyandığında, başının ucunda sabahladığımı anlayınca mahcubiyetle gülümsedi. Beni bağışlamıştı. Bu gülüş bütün yorgunluğumu almaya yetti. Kendine biraz geldiğinde bana Seyran hanımdan, Zerya'dan, yaşadıkları yerden, birbirimiz göremediğimiz bütün bu zamanlar boyunca neler yaptıklarından bahsetmesini istedim. Yüzü asıldı. Bir suçlu gibi başını önüne eğdi. İçindeki zehri gün yüzüne çıkarmaya karar vermiş biri gibi birden, "Zerya gitti!" dedi.

Ne demek gitti? Anlamamıştım. Boş gözlerle ona baktığımı görünce ellerini çaresizce kaldırdı ve aniden ağlamaya başladı. Onu hiç böyle görmemiştim. Çocukluğundan beri tanırdım. Çok iyi at binen, her türlü silahı çok iyi kullanan Memo'nun, kardeşi Neçirvan'ın ölümünde bile ağlamadığını biliyordum. Kalbimin sıkıştığını hissettim. Sormaya korkuyordum. Zerya'nın başına bir şey mi gelmişti? Memo'yu böyle çaresizce ağlatan ne olabilirdi? Sessizce sakinleşmesini, durulmasını bekledim. Zerya'nın son hali zihnimde, yüreğimde dolanıp duruyordu. Memo içinde barındırıp koruduğu en masum parça olan ikizi için ağladıktan sonra, "kusura bakma abi" dedi. Beni üzmek istemiyordu. Sesinde herhangi bir utanç yoktu. O an anladım ki, bir tek benim yanımda böyle ağlayabilir, zayıflık gösterdiğini düşünmezdi. O an fark ettim ki Kekê Ferzend'in neden Memo'yu bana emanet ettiğini… Korkarak, "Zerya'nın başına kötü bir şey mi geldi? Eğer öyleyse kendimi nefes aldığım sürece bağışlamam" dedim. Memo şefkatle baktı, "senin bir suçun

yok” dedi. “Sen bizi bırakmak istememişsin, Zeri anlatmıştı senin İdris’le girdiğin tartışmayı. Bu bizim için, bize sahip çıkmandan daha değerliydi, inan bana…”
Acımı anlamış, sıkışan kalbimi dinlemiş gibiydi. Yine aynı soruyu sordum. “Gitti!” dedi yeniden. Konuşmaya başladığında gözleri ömründen çok daha uzak bir geçmişe takılıp kalmıştı. Taziyeden sonra abisi İdris’le Adana’ya nasıl yerleştiklerini anlattı kaybolan bir sesle. Üç odalı bir eve, İdris’in eşi ve çocuklarıyla birlikte nasıl sıkıştıklarını, annesinin Zerya ve torunuyla kendisini avuttuğunu, yengesinin gelişlerinden memnun olmadığını, Zeri’nin ona zor katlanabildiğini anlattı. O günlerden bahsettikçe sitem ve umutsuzluktan kırılıyordu adeta.
“Bazen Zeri’yi de anamı da alıp yanına gelmeyi düşünüyordum. Anam karşı çıkmasaydı bir an bile durmazdım. Zeri de istiyordu. Fakat her defasında anam engel oldu. Belki de her şeye rağmen çocuklarını bir arada tutabileceğine inanıyordu… Adana’yı bilir misin? Kürtler birkaç

mahallede toplanmış, bir arada bulunuyorlar. Sokağa adımını attığında Şırnak'tan, Mardin'den, Siirt'ten gelip yerleşenlerle karşılaşıyorsun. Tüm bu insanların kendi memleketlerinden, yurtlarından kovuldukları gibi, göç ettikleri şehirlerde de yurt tutamadıklarını anlıyorsun. Bu Araf'ta kalma hali, kendi değerlerini de zamanla anlamsız kılmış farkında olmasalar da. Zaten yeni yetişen nesil kolay yoldan zengin olmanın peşinde. Sırf para için satmayacakları, yapmayacakları şey yok. Zamanla İdris'in de bunlardan pek farkı olmadığını gördüm. Kaç kez bu yüzden kavga ettik de anam aramıza girmek zorunda kaldı. Onun evinde bir sığıntı gibi yaşamamak için acilen bir iş bulmam lazımdı… Adana'nın havasını bilir misin? İnsanı gözkapaklarından ayak tabanlarına kadar karartan bir sıcaklık. Nemden soluğun tıkanır, boğuluyorsun sanırsın. Kavrulursun. Ama böyle buralardaki gibi kuru sıcakta, çöl sıcağında kavrulmaya benzemez. Bu topraklarda kararır, çelik gibi sertleşirsin. Orda ise hiç kurumayan bir ıslaklık. Kendini salyangoz gibi hissedersin. Üzerimize tuz

dökseler anında eriyip gideceğiz, kabuğumuz kalacak ortada. Böyle bir şey işte!... Serin, dağ havasından, ferahlatan sularından sonra Adana havası kabus gibi çökmüştü üzerime. Elbette mesele sadece havası, suyu, toprağı değildi. İçimdeki yabancılık hissini, bir leke gibi, bir ayrık otu, bir mantar gibi hayatın üzerine yapışmışım hissi veriyordu. Bir atım olsa çeker giderdim arkama bile bakmadan… Gün boyu dolanıyordum ve bir iş bulamıyordum. Kapılar yüzüme kapanıyordu. Galiba benim gibi birinden bir şey çıkmaz diye düşünüyorlardı. Seracılıktan, meyve toplayıcılığından, çapadan anlamazdım. Bana göre değildi. Diğer yandan, elçi ters bir şey söyleyecek, toprak sahibi ters bir harekette bulunacak ; katlanabilir miyim sence? Babam bizi buna göre yetiştirmemiş, bizi buna hazırlamamıştı. Babama, insana her şeyi yaptıran, başka yol bırakmayan yoksulluğa, her şeye, herkese kızıyordum. Sonunda İdris'e uyup onun tanıdığı birinin yanında çalışmaya başladım. Adamın he türlü pisliğe bulaştığını, bir mafya bozuntusu olduğunu kısa sürede anladım. İdris'in karşısına çıktım,

benim hesabım onunlaydı. Bilip bilmediğini sordum. Elbette bu pisliği biliyordu. Beni enayilikle, hiçbir şey anlamamakla suçladı. Para kazanmanın kolay olmadığı bu zamanda babamızın onur ilkelerinin bir hiç olduğunu, aptallığın ailemize faydası olmadığını, dürüstlükle karın doyurulamayacağını söyleyip durdu. Bu tür işlerin aslında babamızın yaptığı kaçakçılıktan bir farkı olmadığını yüzüme haykırdı. Haraç kesmenin, zayıfı dövmenin, para için adam öldürmenin, hükümranlık kurmanın, babamın kaçakçılık işiyle ne ilgisi olabilirdi? Babamdan yadigar gümüş kakmalı on dörtlük tabancayı doğrultup nişan aldım. Tek kurşunla beynini dağıtabilirdim. İnan, hiçbir pişmanlık duymazdım da. Zeri çığlık atıp araya girmeseydi… Anamın varlığını o an fark ettim. Odasının kapısında dikilmiş, ikimizi kınayan bakışlarla süzüyordu. Anamın yüzüne bakamadım, çekip gittim. Ucuz bir otele yerleştim. Geçici işlere girip çıktım. En nihayetinde silah kaçakçılığıyla uğraşan, bunun ticaretini yapan, görünürde şirket sahibi bir iş adamının yanında çalışmaya

başladım. Kan kanı çeker derler, değil mi? Bizi çeken ortak kan, silahtı. Silahtan, ticaretinden iyi anladığımı gören patron, beni yanından ayırmaz oldu. Adam senin memleketindendi. Amedli ahbaplarımız olduğunu söyleyince kimleri tanıdığımı sordu. Seni söyledim. Amcanı tanıyormuş. Amcanı tanımayan da yokmuş be abi!.”

Tam bu cümlede soluklandı. Ben de onunla birlikte soluklandım. Amcamın bahsi geçince içimde ona karşı derinlere gömdüğüm hasret duygusu depreşti. On yıldan fazla olmuştu onu görmeyeli. Hiçbir yerde kök salamayanlardandı… Memo’nun ateşini kontrol ettim. Daha iyiye gidiyordu. Asıl beni telaşlandıran gözlerindeki kordu.

“Amcanı mı özledin?” diye sordu dalga geçercesine. Kaşlarımın çatıldığını görünce omuzlarını kaldırdı.

“Yanlış anlama abi” dedi. “Özlersin elbette! Hayatında şöyle ya da böyle yer edinen biri çekip gittiğinde, bıraktığı yer sızlıyor. Apansız sızlıyor. Hiç ummadığın bir anda. Bedeninden çıkaramadığın bir şarapnel parçasının, bir mermi çekirdeğinin soğuk

havalarda sızlayıp kendisini hatırlatması gibi. Bilirim bu sızıyı. Nasıl mı? Bak şu sağ göğsümde doktorların çıkaramadığı bir mermi çekirdeği var. Bir hesaplaşmadan geriye kalan. Güldüğüme bakma, bununla övünmüyorum. Aksine utanç verici… Nasıl yaşadığımızı sormuştun, anlatıyorum, canını sıkarsam kusura bakma… Neyse, uzun bir süre sonra eve uğradım. Anamı, Zeri'yi özlemiştim. Zeri, diğer yanım, bir parçam, burnumda tütüyordu. Eve girdiğimde sevinçle karşıladı beni, kucaklayıp öptü, sarıp sarmaladı. Anam ise, önce baştan aşağı süzdü, elimi-ayağımı yokladı, sonra göğsüne bastırdı. "Nerelerdeydin oğul?" diye sordu usulca. Bu ses, bu soru bütün çektiklerimi unutmama yetti. Anne sesinin, anne kokusunun iyileştirici bir yanı olduğunu o an öğrendim. Onlara sadece bir iş bulup çalıştığımı, iyi olduğumu, merak etmemelerini söyledim. İdris yoktu, henüz gelmemişti. Yengem yarım ağızla selamlayıp komşulara gitmişti. Üçümüz kalmıştık. Zeri benim için endişelendiğini, sürekli rüyalarına girdiğimi, artık gitmemi istemediğini

söyleyince anama baktım. Benden asıl cevap bekleyen anamdı. Kalamazdım. Babam bir defasında, bir yeri terk edip gittiğinde geri dönmeyi de sileceksin kafanda, demişti. Belki geri dönenlerin, daha baştan yenik sayılacağını bildiğindendi… Zeri'nin ellerine takıldı gözlerim ; bembeyaz, narin elleri parçalanmış, incecik parmaklarına jiletle küçük yarıklar açılmış gibiydi. Kanım dondu. "Ne oldu? Ne yaptılar sana?" diye bağırarak sordum. Ellerini eteğinin içine sakladı. Gülmeye çalıştı. "Sen nasıl ki çalışmaya gittinse, ben de çalışmaya gittim. Mahalledeki kızlar, komşular gidiyorlardı. Ne var bunda? Bana öyle bakma kurban olduğum. Yanlış bir şey yapmadım. Ellerim pamuk toplarken böyle oldu. Acemilikten dediler. Zamanla öğrenirmişim." Zeri konuştukça içim acıdı. Erkek kardeşlerinin sevmeye kıyamadığı, babasının göz nuru şimdi çalışıyor, Adana güneşinin altında ellerini parçalıyordu. Yüzümü güldürmek için duyduğu, tanık olduğu acayip hikayeler anlatıyor, arkadaşlarından bahsediyordu. Yarım kulak dinliyordum. aklım uzak geçmişe gitmişti.

Biz daha 8-9 yaşlarındayken babam ikimize de birer tay almış, bakımını bize bırakmıştı. İkimize de ata binmeyi öğretmişti. Benim büyüttüğüm, yetiştirdiğim tay, vahşi, kabına sığmaz bir ata dönüşmüş, Zerya'nın ise sevimli, herkese yakınlık gösteren bir ata… Bir kış günü ava giden kardeşlerimiz Zeri'nin atını da götürmüşlerdi. Ertesi gün geri döndüklerinde Zeri'nin atı yoktu. Neçirvan, Zeri'yi kucaklayıp, bir kurt sürüsünün saldırısına uğradıklarını, atının kurtlar tarafından yaralandığını, saldırıyı savuşturduktan sonra acısı sona ersin diye atı öldürmek zorunda kaldıklarını anlattı. Zeri atı için uzun bir yas tuttu. Onu bir türlü avutamıyorduk. Sonunda kızgınlıkla, "o atı öyle yetiştirmeseydin şu anda yanında olurdu" dedim. Çocuk aklı işte. Zeri o gün ilk kez üzerime öfkeyle yürüdü. Bakışı acıyla, hayal kırıklığıyla doluydu. "Senin gibi vahşi olacağına erken ölmesi daha iyi oldu" dedi. Ne kadar haklı, değil mi? Babam ona bir at daha almayı istediyse de kabul etmedi… İşte o an Zerya konuşurken bu anı zihnimde canlanmıştı. İdris'in geldiğini görmemiştim.

Beni orda kendi evinde görünce, “mafya bozuntusuna razı gelmeyen kardeşimiz meğer daha büyük işler peşindeymiş” diyerek üzerime geldi. Nerde çalıştığımı, neler yaptığımı öğrenmişti demek. Anamın hatırına sessiz kalmaya karar verdim. Beni kışkırtmak için elinden geleni yaptı. En zayıf noktamın Zeri olduğunu biliyordu ; bu kez oradan vurmaya çalıştı. Benim sorumsuz olduğumu, sefamı sürerken, bu aileyi geçindirmek için kendilerini paraladıklarını, Zerya’nın da sırf bu aile doysun diye didinip durduğunu vs. vs. susmak bilmedi. Sonunda dayanamadım.

“ Yeter!” dedim. “Sen kendin, anam ile kardeşlerime bakmak, boyun borcum, demedin mi? sen bizi buralara kadar sürüklemedin mi?” diye patladım. Sanki evde bütün huzursuzluğun sebebi benmişim gibi yine beni suçlamaya başladı. Varlığım neden onda bu kadar rahatsızlık yaratıyordu, anlamıyordum? Olası bir yumruklaşmanın önüne geçmek için oradan ayrılmaya yeltendim.

“Yine kaçıyorsun!” dedi tükürürcesine. “Köyde de kaçıp giderdin. Canını sıkan bir

durum oldu mu atına atlar, giderdin. Neçirvan'ın ölüsü geldiğinde aynı şeyi yapmadın mı? Ya babamızın cenazesinde? Seni gözünün önünden ayırmak istemeyen, sürekli koruyup kollayan babamın cenazesinde?..." ilk kez bir insanı, üstelik kardeşimi, kendi kanımdan olanı bütün ruhumla öldürmek istedim. Bu istek, beni allak-bullak etti. Yumruğumu sıktım. Kapıdan çıkarken İdris son hamlesini yaptı. "Bu arada haberin olsun. Zerya'yı isteyen isteyene. Uygun bir talip çıkarsa…" sözünü tamamlamasına fırsat vermeden üstüne atladım. Benden büyük olabilirdi ama ondan daha güçlüydüm. Yumruğum sendeletmiş, kan içinde bırakmıştı yüzünü. Hıncımı alamamıştım. Üstüne yürüyüp bir daha vurdum, bir daha. "Eğer onu evlendirdiğini duyarsam babamın üzerine yemin ederim ki…" Herkes bu cümlenin nasıl biteceğini anlamıştı. Kendime gelmem, anamın, "…hakkımı helal etmem" diyen hırıltılı sesini duyunca oldu. Acısından göğsünü dövüyordu. Yengem eşikte korkudan donmuştu. Fakat bir tek Zeri'nin bakışı dokundu bana. Çocukken

üzerime yürüdüğü gibi yine acıyla, hayal kırıklığıyla doluydu. Ama bu kez gözlerinde yaşlar vardı. Ayağa kalkıp herkese tek tek baktım. Zeri dışında bütün bakışlarda korku vardı. Şeytan görmüş gibiydiler. Hatta anamın şeytan kovucu bir dua mırıldandığını iddia bile edebilirim.

Merdivenlere yöneldiğimde Zerya seslendi, peşimden geliyordu. Durmamı istiyordu. Sokağa çıktığımda durdum. Karanlık çökmüştü. Dar sokakta yan yana sıralanan iki-üç katlı yoksul evlerin ışıkları tek tek yanmaya başlamıştı. Sokak lambaları cılız ışığıyla, yanımızdan geçen işçi gruplarının bitkin yüzlerinde gölge oluşturuyor ; çamura bulanmış ayakkabıları, ellerindeki azık sepetleri ve yorgun düşleriyle karanlığa karışıyorlardı. Evlerine yetişmek, yorgunluklarından silkinebilmek için geçip giden, doğan günü karşılamak için sebepleri olan o insanlardan biri olsaydım diye geçirdim içimden. Herkesin ait olduğu bir yer, bir merkez vardı. O merkeze, evlerine, sevdiklerine doğru çekiliyorlardı her gün batımında. O insanlardan biri

olamıyorduysam, yürüdükleri sokak, adım attıkları eşik, sığındıkları duvar olaydım, ne olurdu sanki? Böyle işe yaramazlık duygusuyla sokakta dikiliyor, Zerya'nın konuşmasını bekliyordum. Zeri'ye sırtım dönüktü. Kesik kesik ağladığını duyabiliyordum. Zorlukla, "Memo gitme, kurban olayım" diyordu. Nedensiz bir istem, bir çağırıştı. Neden gitmeyeyim? Beyaz teninde kar gibi yanan gözlerine baktım. Bilirsin Serhat abi, onunla bir tek gözlerimiz aynı renk, aynı biçimde. Kuşku duyduğumuzda, öfkelendiğimizde, üzgün ya da sevinçli olduğumuzda aynı şekilde parlar, kısılır, kararır. "Böyle olmasını istemezdim" dedim. "Görüyorsun işte, istediğimiz hiçbir şey gerçek hayatta karşılığını bulamıyor. Bu hayat bana ağır geliyor Zeri, ya da bu hayat beni kaldıramıyor, emin değilim. Neden anam, abilerim, akrabalar hiç biri beni istemiyor? Bende hangi uğursuzluğu görüyorlar? Bunun yanıtı var mı sende? Ama biliyor musun, hiç umurumda değil?!"

Zerya'nın ağladığını görmek, beni kahrediyordu. İkimiz aynı anda, aynı kalbi

paylaşmıştık dokuz ay boyunca. O benim ne düşündüğümü, ben onun ne hissettiğini bilirdim. Fakat o akşam, o sokakta gücümüzün yetmediği, üstesinden gelemeyeceğimiz bir şey aramıza girip kalbimizi yardı. İkimiz de aynı anda ürperdik. Oysa ki hava ılıktı, sonbahardı. Pamuk toplamaktan kesikler açılmış parmaklarını avuçlarıma bıraktı.

“Gideceksen eğer, beni de götür” dedi. “Köye gidelim, ben bakarım sana. Sen de ava çıkarsın. Hiç kimseye muhtaç olmayız. Kekê Doğan, arkadaşlarıyla ara sıra köye uğrar. Neler gördüğünü, neler yaşadığını anlatır ; kar, usul usul bütün yollara yığıldığında, köyümüz dünyadan koptuğunda sobanın etrafına toplanırız… “yok” dersen sınırın öte yanına geçer, dedemlere gideriz. Amcalarımızdan biri, bizi mutlaka kabul eder. Ya da avukatın yanına gidelim. Ben… ben onu çok özledim. Hem biliyorsun Amed’i hep merak etmişimdir… Gideceğimiz çok yer var, yeter ki götür beni.”

O böyle sıralarken ben sessizce bekliyordum. Önüme türlü seçenekler sunmuştu. Oysa

anlamadığı şuydu : nereye olduğunu bilmesen bile bazen gitmek zorunluluktu. Ona beklemediği bir yanıt verdim.
“Ana kahrından ölür” Gözleri açıldı. Sinirlenmişti. “Umursamadığını söylemiştin” dedi. Başımı salladım. Bir süre sessizce birbirimizin iç sesini dinledik. Öfkesinin acıya, vazgeçişe, kabullenişe döndüğünü hissedebiliyordum. Ellerini avuçlarımdan kurtardı. Yüzüme bakmadı. Eve doğru yönelirken, “sana anlatmam gereken şeyler vardı. Bunları öğrenemeyeceksin artık. Ama ne olursa olsun kendini suçlamayacağına dair söz vermelisin bana.” Neden bu sözü istediğini sormayı aklımdan geçirdim, vazgeçtim. Başka bir zamana erteledim. Bezgindim, sıkkındım. Bir an önce çekip gitmek istiyordum. Bu onu son görüşüm oldu. Haftalarca eve uğramadım. Anamın hal-hatırını gidip de sormadım. Bazen tanıdıklar yoluyla para yolluyor, ihtiyaçlarını karşılıyordum. Sanki tek dertleri buymuş gibi. Ne oradan kopabilmiştim, ne de oraya ait olabilmiştim. Allahtan patronum Kasım abi iyi, anlayışlı bir adamdı. Yoksa yanında nasıl

tutunabilirdim?! Kendimi tüm dünyaya kapatmıştım. Olup bitenlerle ilgilenmiyor, yaşamın akışına kapılmış ; bu kapılışta bir teselli buluyordum. Düşünmekten, hissetmekten kaçınan insanlara has bir çöl tesellisiydi. Sadece önünde uzayıp giden boşluk dışında hiçbir şey vaat etmeyen çölün tek düzeliğinde büyüyordu bu. Çukurova'nın bol yağmurlu havasına rağmen benim çölümde hiçbir şey yetişmiyordu. Kervanların kaybolmasını önleyen yıldızlar görünmez olmuş, işaret kuyularını da kum fırtınasından dolayı ben görmez olmuştum. Günlerden bir gün anam, tanıdıklarla haber gönderdi, acilen onu görmemi istiyordu. Mevsim kıştı, kardan-ayazdan yoksun bir kış… Sokakta, kapı, pencere önlerine oturup, gelip giden hakkında konuşan, laf taşıyan mahalleli kadınları atlatabilmek için geç bir vakitte eve gittim. Kapıyı yengem açtı. Her zaman hoşnutsuz görünen yüzü, bu kez samimi bir acıyla çarpılmıştı. Bu kötüye işaretti. İçeri girdiğimde anam oturduğu somyadan kalktı. Zerya'yı göremiyordum. Türlü olasılıklar zihnimden geçerken anamın elini öptüm.

Zeri'yi sormama fırsat bulamadan anam içimi ürperten kısık bir sesle, "Kızımı bul bana!" dedi. Ne istediğini anlamamıştım. Yine de kalbimden bütün vücuduma yayılan bir titremeyle sarsıldım. Anam yeniden aynı kasvetle, aynı kelimeleri tekrarladı : "Kızımı bul bana! Kızımı bul, yoksa analık hakkımı helal etmem sana." Bu sözlerdeki acı veren kaybı anlayamıyordum. Yüzümü yengeme çevirdim. O açıkladı : Zerya'nın üç gündür bulunamadığını, işe gitmek için evden çıkıp bir daha dönmediğini, İdris her yerde aramış onu : işe alan elçiye, ağaya, tarlada-bahçede birlikte çalıştığı kızlara, mahalleden arkadaşlarına sormuş. Kimsenin görüp duyduğu yokmuş. Ta ki bu sabah düzgün giyimli, iyi konuşan bir genç evlerine gelene kadar. Genç adam Zerya'nın bir grup gençle birlikte Dağ Masalcılarına katılmaya gittiğini, durumunun iyi olduğunu söyledi. Zerya o genç adamı göndermiş, "Memo kimseyi suçlamasın ve yanlış bir şey yapmasın" demiş. Bir not vermiş, "Memo'ya ulaşsın" diye tembihlemiş. İdris bunları öğrenince çılgına dönüp evden çıkmış, şimdiye kadar da

dönmemiş. Yengem iç çekerek sözlerini tamamladı. Odanın ortasına yığılır gibi oturdum. Başımı ellerimin arasına aldım. Kendimi nasıl paramparça hissettiğimi, nasıl suçlu, nasıl aşağılık hissettiğimi bilemezsin. Kendimi kapattığım dünya kardeşimi dışarıda bırakmıştı. Dünyada değer verdiğim tek insanı. Yengemin bana uzattığı notu okumadan alıp evden dışarı çıktım. Anamın sesi benimle geliyordu : "Kızımı bul bana!"
Ondan sonraki günler tam bir sarhoşluk hali içinde, onu aramakla geçti. Kasım abi de bütün imkanlarını devreye sokmuştu. Sonunda grubun Botan'a hareket ettiğini öğrendim, yetişememiştim. Bazı bağlantılar yoluyla eyalete haber gönderdim, grubun sınırdan geçtiğini söylediler. Sınır köylerine gittim. Dedemin köyünden başlayarak bütün yolu izledim. Sürüsüne ulaşmak için kokuyu takip eden, sadece yaralarını yalamak için duran kararlı bir kurt gibi. Ancak karargaha ulaşamadım. Orada yol benim için bitti. Bütün yollardan sonra birden bire uçurumun başında bulmuştum kendimi… Onu dinlemiş

olsaydım, onu alıp o şehirden uzaklaşmış olsaydım…”
Sayıklar gibi bu sözcükleri tekrarlayınca araya girmek zorunda kaldım. Kendisini suçlamamasını istedim. “Zerya ne istediğini bilen, kararlı, akıllı bir kız. Benden daha iyi tanıyorsun. Belki seninle birlikte uzaklaşabileceğini düşündü ama yine de gidecekti. İnan bana. Burada onun gibi çok kişi gördüm. Bir kere gitmeyi akıllarına koydular mı, hiç kimse onları durduramaz?! Kendini suçlamayı bırakıp etrafına bak. Kendini kapattığın dünyaya bir dönüp bak. Ve Zerya’nın neden gitmeyi seçtiğini anlamaya çalış!” Sözlerim onun üzüntüsünü, acısını, öfkesini daha da arttırıyordu. Sesini yükseltmemek için dişlerini sıktığını görebiliyordum.
“Beni avutmaya çalışma avukat! Onun gibiler çok deyip beni avutmaya çalışma!” dedi. Bir an kendini kaybedeceğini sandım. Konuştuğunda sesi kederden parçalanmıştı. “Tamam, onun gidişinin ardındaki nedenleri anlamaya çalışacağım. Gerekirse o nedenler için ölümü de göze alacağım abi. Fakat onu

bulmalıyım. Onu görmem, geri getirmem gerek. Sonra onun yerine ben giderim.”
“Kabul etmeyecektir.” dedim sesimin sakin çıkmasına çabalayarak.
“Biliyorum. Onu benden daha iyi kim tanıyabilir? !” Başını kaldırıp gözlerimin içine baktı. Kan kaybeden yaralı bir atın bakışlarıydı. Daha fazla acı çekmemek için vurulmayı bekleyen soylu bir at gibi bakıyordu. Benden özür dilercesine Zerya’yı bulmamı istiyordu. Üstesinden gelemediği bir yükü başkalarının omuzlarına bırakan birinin duyduğu eksiklik duygusuyla istemişti adeta. İnan Ronya, biçimlenmemiş, görüp geçirmemiş gurur insanın kendi cehennemidir. Çok insan tanıdım ama Memo gibi kendi cehennemini harlandıranı görmedim. Ona, Zerya’yı bulmaya çalışacağımı ama kendini suçlamaktan vazgeçmesini söyledim. Bununla yaşayamazdı. Aslında bu sözleri kendim için de söylüyordum. Anlamıştı. “Olmaz Serhat abi, kendimi suçlamayı bırakırsam, onu da bırakmaktan korkarım. Onu unutup hayatıma devam etmekten korkarım. Bu duygu, bir

zamanlar çocukken beni seven insanlar arasında yaşadığımı, Zerya'nın var olduğunu hatırlatıyor bana. Bu acı ; varlığımı, yaşadığımı kanıtlıyor hiç değilse." dediğinde haklı olduğunu biliyordum. Bazen sırf bu hissettiğimiz acıdan dolayı yaşadığımızın farkına varıyorduk. Bunu çok düşündüm…"
Avukat Serhat'ın bir an duraksadığını düşünen Ronya, uzayan sessizlikten sözünü bitirdiğini anladı. Oysa bu hikayenin bitmediğini, söylenmeyenlerin çok daha üzüntü taşıdığını anlamıştı. Avukatı her gün daha derine inen bıçak sapı gibi yaralayanın ne olduğunu belli belirsiz seziyordu. Sadece kesinliğe kavuşmayanın dile gelmesine zaman gerekiyordu.
"Peki sonra ne oldu? Bu hikayenin devamı var, değil mi?"
Serhat gözlerini yumdu, derin bir iç çekti. Sanki anlatmakla, değiştirilemeyecek olanın etkisi artacak, anlatanı ele geçirecekmiş gibi baktı Ronya'ya "Devamında söylenecek farklı bir şey yok. Ulaşamadım ona. Gönderdiğim bütün haberler sessizlikle karşılık buldu. Yanına gidebileceğim halde

çağırmasını bekledim. Çağırmadı. Bunu bir cevap olarak aldım. Elbette onu bulmak kolay olmamıştı. Güney'den Lübnan'a, oradan da Kuzey'e geçtiğini öğrendim. Sonunda dayanamayıp onunda tanıdığı bazı ahbapları devreye koymuştum. Haber gönderdi, "söylenmesi gereken her şey söylenmişti zaten. Neden görüşelim ki?" demişti"

"Neden böyle bir haber gönderdi? Onu yıllardır görmediğinizi söylememiş miydiniz?" tutamamıştı kendini.

"Evet, yıllardır görmemiştim. Ne demek istediğini sonradan anlayacaktım. Elbette yazdığı notu kastediyordu."

Ronya bu kez notu okuyup okumadığını sordu. Avukatı sıkmak istemiyordu ama merak ediyordu.

"Okudum Ronya, okudum. Artık bitirelim bu sohbeti. Karanlık çöktü bile. Hazırlan seni eve bırakayım. Gülten ablayı da görmüş olurum."

Ronya itiraz etti. Serhat çıkmasını işaret etti. Hikayenin devamını öğrenemeyecekti. Hoşnutsuzlukla çantasını alıp merdivenlere yöneldi.

Avukatın son model arabasına bindiğinde, avukatın yaşam tarzı ile düşünceleri, savundukları arasındaki zıtlığa bir kez daha hayret etmekten kendini alamadı. Yol boyu avukat sessizliğini korumuştu. Eve vardıklarında içeri girmekten kaçınıp Gülten ablayı daha sonra görmeye geleceğini söyleyerek döndü.

Serhat Çınar, oturduğu apartmanın kapısına vardığında eve gitmek istemediğini anladı. Kimsenin onu beklemediği, odaların boş bir yankıyı barındırdığı bir ev kime cazip gelirdi ki?! Bazı günler sırf ev insan sesleriyle dolup taşsın diye müvekkillerinin uzak yerlerden, uzak köylerden, kasabalardan gelen ailelerini kendi evinde misafir ediyor, onların mahcubiyet ve minnet dolu sözlerini yerinde duramayan bir coşkunlukla ret ediyordu.

“Kalıbıma bakanlar her şeyin yolunda olduğunu düşünüyorlar. Bir de şu halimi görseler! Sırf hayattayız diye bir yaşama oyunu tutturmuş gidiyoruz” diye düşündü. Başını direksiyona dayadı. Biliyordu ki, Zerya ile ilgili en küçük bir haber, bir çağrışım, anıştırma bile onu alt-üst etmeye

yetiyordu. Merwan'ın çıkıp gelmesi, Ronya'yla giriştiği geçmiş muhabbeti, önünü almaya çalışsa da onu bugünden koparıyor, her yöne savurup duruyordu. Ceketinin iç cebine dokundu. Zerya'dan kendisine kalan yegane şey olan mektup duruyordu içinde. Eşi Esra'dan bile saklamıştı ; açıklama ihtiyacı duymasın diye. Açıklayamayacak bir şey yoktu ortada, doğrusu hiçbir şey olmamıştı ; kalpte olanlar söze bile dökülmemişti. Mesele yapacağı açıklamaların Zerya'ya saygısızlık olacağını düşünmesindendi. Zerya'yı o kadar uzun süre hayatının merkezinde tutmuştu ki, onun yerine bir başkasını, bir başka şeyi koymaya kalkışsa dağılıp gideceğini biliyordu. Eşine duyduğu sevgi-saygı yabana atılamazdı ama bunun adı aşk değildi. Evlendikleri gün, zaman içerisinde bazı duyguların değişebileceğini ummuş, bunu için çaba da sarf etmişti. Fakat değişen bir şey olmamıştı. Kendisini bir ilişkiye bütünüyle veremediğini, eksik kaldığını anlamıştı. Esra'da anlamıştı. Yaptıkları bütün kavga ve gürültülerden sonra Esra'ya kabullenmek düşmüştü. O andan itibaren evlilikleri

toplumsal bir görevi sürdürme çilesine değil, karşılıklı dostça bir dayanımaya evrilmişti. Bu durum ikisini de rahatlatmış, beklentileri asgari düzeye indirmişti. Beklentilerin boğuculuğu hayatı zehretmeye birebirdi. En sağlam, en sevgi dolu dostuna mal olan talihsiz kaza olmasaydı… Esra'ya Zerya'yı anlatmayı düşünmemiş miydi? Tabi ki düşünmüştü. Fakat asi bir kaçakçı kızına olan bağlılığını Esra'nın anlayabileceğine inanmamıştı. Bağlılık… Doğru sözcük bu muydu? Daha fazlasıydı. Hayatının, ruhunun merkezi yapmamış mıydı? Daha güçlü bir tanımı hak ediyordu. Belki de yazar E. Canetti haklıydı ; okuldayken kaeşfetmişti onu. Kitabın tümünü neredeyse ezberden bilirdi. Cümleler tek tek zihninde belirdi ; "insan, tek bir insanda tüm dünyanın mutsuzluğunu yakalayabilir ve o insandan vazgeçmediği sürece hiçbir şeyden vazgeçmiş değildir. Ve o insan soluk aldığı sürece dünyada soluk alır.(…)" Kendisi için o "tek bir insan" Zerya olmuştu galiba. Zihni Memo'ya kaydı. Ahbaplarını gönderdiği o görüşmeden sonra Zerya'yı görmek için artık

hiçbir girişimde bulunmamış, ancak izini sürmekten vazgeçmemişti de. Tıpkı Merwan gibi. Merwan'la bir ortak yönleri de buydu : iz sürmekten vazgeçmemek… Merwan'a onu bulduğunu, yerini bildiğini söylememişti. Bir çılgınlık yapmasından korkmuştu. Zaten kısa süre sonra Zerya'nın grubunun bölge değiştirdiğini öğrenmiş, Merwan'a karşı dürüst olmadığı duygusundan da kurtulmuştu… Sonrasında… Sonrasında bir çok kez Zerya'nın ölüm haberleriyle sarsılmış, üzerine bastığı toprak zangır zangır titremişti. Ve her defasında bu haberlerin doğru olmadığını görmüştü. En son Merwan'ın bahsettiği "Toplu mezar" olayında da gerekli işlemleri başlatmışlar, tanıkları dinlemişlerdi, konuşmak istemeyen tanıkları daha doğrusu. Sonunda birini konuşturmayı başarmışlardı, resmi kayıtlara geçmemek şartıyla konuşmuştu. Gömülenlerin arasında kadın olmadığını söylemiş, yemin-billah etmişti. "Kendi gözlerimle gördüm cenazeleri, kadın olsa anlamaz mıydım?" demişti. Memo öfkelenmiş, "Bir korucunun tanıklığından mı medet umuyorsun?" diye

bağırarak sormuştu. Korucunun gözlerindeki korku, yaltaklanma, sebep ve tanık olduklarının yarattığı bozulma, adamı yalan söylemeyecek noktaya getirmişti. Ve bu tanıklık, onu rahatlatmıştı. Küçücük bir ihtimal bile canını yakmaya yeterdi.

Hatırlıyordu, bir keresinde aldığı bir haber üzerine Yılmaz'la birlikte Şırnak'a kadar gitmiş, savcılıktan aldıkları izinle hastane morguna yönelmişlerdi. İzni almak kolay olmamıştı elbette. Bu ülkede kolay olan ne vardı ki?! Görevlilerin gözetiminde gördükleri gencecik cenazeler, yüreklerini burkmuştu. Parçalanmış bedenleriyle sevdiklerini bekleyen bu genç insanların sonsuz uykuya dalışlarındaki sükunet ürpertmişti onu. Geçmişinde çok ölüm görmüştü. Ama bu gençlerdeki huzur farklıydı. Tanrı'ya inanmış olsaydı, Kekê Ferzend gibi, "Allah onları cennet mekanında ağırlıyor" diyecekti o an. Ölümleri de en az yaşamları kadar değerli olduğu için, mezarlarında rahatça uyuyabildikleri için, bir ideale bağlanıp kendilerini adadıkları için biraz da kıskançlıkla seyretmişti onları. Son

anlarında ne düşündüklerini, mermiler bedenlerine saplanırken neyi, kimi özlediklerini merak etmişti. Sevgilileri var mıydı? Ailelerini, çocukluklarını bırakıp giderken ne hissetmişlerdi? O an onları sarsıp uyandırabilmeyi, onlardan dinleyebilmeyi çok istemişti. Sonra suçluluk duygusuyla ayrılmıştı oradan. Zerya o gençlerle birlikte morgda yatıyor olsaydı bu tür şeyleri düşünür müydü? Ne hale düşeceğini tahmin bile edemiyordu… Kısa bir süre sonra Esra'yı trafik kazasında kaybetti. Bir dostunu, yoldaşını kaybetmenin acısı ve hak ettiği, değeri, sevgiyi veremeyişinin suçluluğuyla yasını tutmuş, günlerce, "kefaret" demişti. Zerya'nın canına karşılık Esra'nın canı… Bu duygu hayatının üstüne öyle bir çökmüştü ki, bu ağırlıktan kurtulmak için gece gündüz dinlenmeksizin çalışıyor, öldürücü yorgunluğun ruhun kanatlanmış azabını azaltmasını bekliyordu. Erken yaşta kaybettiği anası şu an yanında olsa, "Oğul sen kendini kurtarmaktan acizsin. Milleti kurtarmak senin neyine?" derdi. Ama işte çok küçük bir olasılıkta dahi çabaları birilerine iyi

gelmiş, birilerine adalet sağlamışsa ona yeterdi. Hem kim bilir, bu şekilde kefaretini ödemiş olacaktı belki de…

Arabasının camının tıklamasıyla kafasını kaldırdı. Sokak lambalarının ve apartman ışıklarının aydınlattığı sokakta bir an arabasının yanında dikilen karaltıyı seçemedi. Eli torpido gözünde duran tabancaya gitti. Kekê Ferzend'in hediyesi bir on dörtlüktü. "Ölüme kolay teslim olmamak gerek yeğenim" demişti. Camı yarıya kadar indirdiğinde tanıdık bir çift gözle karşılaştı.

"Serhat abi!" diyen ses… Cihat'tı. Görmeyi beklediği en son kişi. Arabadan inip Cihat'ı kucakladı. Bir şeylerin ters gittiğini anlamıştı. Öyle ki bu sıcak yaz gecesinde üzerindeki yeşil parka ile Ronya'nın sözünü ettiği çember sakal Cihat'ı başka bir aleme ait kılmıştı. Her karşılaşmalarında olduğu gibi sıcak bir gülümsemeyle aydınlanan Cihat'ın yüzü, gelişinin altındaki sebeple gerilmiş, bu da Serhat'ı endişelendirmişti. Onu ürkütmemeye çalışarak kolunu tuttu.

"Gel Cihat, yukarı çıkalım. Uzun zaman oldu görüşmeyeli, sohbet edecek yığınla konu var.

Görüşmediğimiz günlerin acısını çıkartalım. Çayla, kahveyle demlenir gecemiz.”
Cihat irkilerek kolunu kurtardı. Bakışları korkunç işkencelerden geçen birinin bakışlarından farksızdı. Konuşmaya başladığında sesi çatlak çıkıyordu ; “abi, kurbanın olayım, git buralardan..”
“Neden Cihat? Memleketimi bırakmam için bana geçerli bir neden söyle…” Elbette Serhat Cihat’ın söylediklerini de, söylemediklerini de anlıyordu.
“Seni öldürmeyi planlıyorlar abi. Konuşurlarken duydum. Yemin ederim kulaklarımla duydum.”
“Sakin ol hele. İnanıyorum sana. Gel yukarı çıkalım. Kim ne diyor, benimle dertleri neymiş? Evde anlatırsın bana.
“Kafir diyorlar… Allah ve devlet düşmanlığı yaptığını söylüyorlar. Başkalarının namusuna göz diktiğini, cehennemden korkmadığını… Ben bunlara inanmam tabi. Seni bilmez miyim abi?”
“Öyleyse gitmeyeceğimi de bilirsin Cihat. Ölümden korkmadığımı da. Hem her gün bu şehrin sokaklarında insanlar öldürülüyor, her

gün birçoğunu nasıl öldüreceklerini planlıyorlar. Daha dün üç kişi farklı yerlerde, farklı saatlerde infaz edildi. Tek bir kurşun, ense köküne. O tek kurşun sadece bir insanı değil, o insanın sevdiklerini, geleceklerini, bugünlerini de öldürüyor. Anlıyor musun Cihat? Cehennemden korkmuşum, korkmamışım ne fark eder. Cehennem zaten burada, şimdi de. Her kime itaat ediyorsan, her kime boyun eğiyorsan bırak onları, bırak o çevreyi. Sen Meri için ananı, babanı kardeşlerini bırakmadın mı? Dayını mı bırakamayacaksın?"

Cihat'ın bedeni parkasının içinde zangır zangır titriyordu. Ellerini ceplerine koydu. Oradan kaçıp uzaklaşmak ile kalmak arasında bocalıyordu. Bir an başını eğip kaldırdı. Avukatın yüzüne baktı, görmüyor gibiydi. Üzüldü Serhat, karşısında titreyen, bocalayan, ne yaptığını bilmez halde olan genç, tanıdığı Cihat'a benzemiyordu.

"Abi ben zaten tam işin içine girmek istemiyorum. Dayım zorluyor… Bilirsin Meryem'e sözüm vardı, onu tekrar köyüne götürecek, orada yeni bir hayat kuracaktık.

Bir kitapçıda çalışmanın ne zararı olabilir ki dedim. Dayımın tanıdıkları dedim. Gelip gidenler oluyordu, dikkat ettiğim yoktu. Kitapçının arka tarafında toplanıyorlar beni ilgilendirmez dedim. Beni çağırıyorlardı ara sıra, ben karışmam dedim”

Serhat karşısındaki genç adam için gerçek bir üzüntü yaşıyordu. Onu ait olmadığı bir çevreden kurtarabilmek için her yolu denemeye hazırdı. Cihat’a yönelttiği bütün endişeler, sunduğu öneriler, yardım etme çabaları genç adam tarafından ret edildikçe Serhat kızıyor, öfkeleniyor, telaşlanıyordu. Her ikisi de kendisi için korkmuyor, her ikisi de bir diğerini kurtarmaya çalışıyordu.

“Cihat dinle beni, sen istemesen de, seni karıştırırlar işin içine. Hem de sen farkına bile varmadan. Bir an gelir, tetiği çeken elin sana ait olduğunu anladığında artık geç kalmışsındır… Meri’nin haberi var mı senin yapıp ettiklerinden?”

Meryem’in adı geçer geçmez Cihat’ın yüzünün karardığını gördü. Meryem’in hiçbir şeyden haberi olmadığını tahmin etmişti

zaten. Cihat'ın en hassas, en zayıf noktası Meryem'di.
Cihat, "Meryem" dedi bir an. Kadim zamanlardan kalma bir duaya başlar gibi. Dudakları kıpırdadı. Arkasını dönüp gitmeye koyulurken,
"Ben Meryem'e asla ihanet etmem. Ona verdiğim sözden dönmem." dedi. Avukatın bunu neden söylediğini sormaya fırsat bırakmadan koşar adımlarla uzaklaştı. İncecik bedeni fırtınaya yakalanmış gibi eğilip bükülüyordu. Serhat ancak bir yabancıya dönüşen bu genç adamın arkasından bakarken kederle başını salladı. "Bu çocuk umudunu kaybetmiş" diye düşündü. "Dağın piri boşuna 'umut zaferden daha değerlidir' demiyordu" dedi iç çekerek…

4.BÖLÜM

Umut cehennemi zamanlara dahildi. Umut, fırtınanın gökkuşağına, gecenin ağaran sabaha, pervanenin ateşe, ağcın yaprağa,

ırmağın denize kavuşmasını… Biz umuda en çok ihtiyaç duyanlar, kavuşma günlerini kutsayarak bekliyorduk.
Bir kış daha gelmişti kimsesizliğimin üzerine. Her sabah babamın gelip beni bulacağı, sahip çıkacağı ve alıp götüreceği duygusuyla uyanıyordum. Alelacele giyiniyor, yurdun dış kapısına koşuyor, uzayıp giden caddeye bakıyordum. Yurt bekçisi her defasında küçük kulübesinden çıkıyor, elini omzuma koyarak, "Gelirse seni çağırırım. İçeri gir, üşüyeceksin" diyordu. Soğuktan burnum, yanaklarım kırmızılaşmış, gözlerim ıslanmış halde gerisin geri yurdun aldatıcı sıcaklığının arasına dönüyordum. Bekçiye babamı beklediğimi söylememiştim, biliyor olmalıydı. Yoksa ne diye, gelirse çağırırım, derdi ki… Babam bir türlü gelmedi. Yağmur yağdı, soğuk rüzgarlar esti, fırtınalar, kar bulutları ardı ardına bizi yoklayıp gitti. Sonunda ilk kar yağdığında, sabah yatağımdan öfkeyle, hayal kırıklığıyla çıktım. Dış kapıya yöneldim. Kimselerin gelmediği, kimselerin bir türlü gidemediği büyük caddeye bakıp yumruğumu sıktım. "Gelme!"

diye bağırdım. “Seni artık beklemeyeceğim!” Ogün, o kapıda bütün bekleyişlerimi bırakarak çekip gittim. Ve ilk kaçış denememi ertesi gün yaptım.

Okula hazırlıkla gitmiştim. Her hafta düzenli olarak verilen harçlığımı, harcamamış, biriktirmiştim o günde dek. Yurt otobüsü bizi okula bıraktığında, geri dönmeyeceğim fikri beni coşturmaya yetmişti. Öyle ki sınıftaki herkese selam vermiş, şaşkın bakışlarına aldırmadan gülmeye devam etmiştim. Hatta teneffüste Cihat’ı bulup hal-hatırını sormuş, hoşnutlukla kıvrılan dudaklarına sevecenlikle karşılık vermiştim. Son dersimin boş olduğunu, öğretmenin gelmeyeceğini önceki günden biliyorduk.

Son ders zili çaldığında, boynumdaki muskaya dokunarak tüm kalbimle bir dua okudum. Köyümün, ninemin, kardeşlerimin, dağın-taşın adlarını yad ederek duamı tamamladım. Arka bahçede her gün üzerine çıkıp da çevreyi seyrettiğim, yollarını, sokaklarını tanımaya çalıştığım okul duvarından atlayıp hızla arka sokaklara daldım. Dün, gün boyu yağan kar akşama

durmuş, hava ayaza kesmişti… Okuldan uzaklaştığımda kar yeniden yağmaya başladı. Otogara gidecektim. Orada köy otobüslerinin kalktığı yeri soracak, biriktirdiğim parayla bilet alacaktım. Otogarın yerini odamdaki kızlardan laf arasında öğrenmiştim.

İki-üç katlı evlerin sıralandığı dar sokaklardan koşar adım geçiyor, önüme çıkan insanlara dikkat etmeden caddeye ulaşmaya çalışıyordum. Kar kocaman taneleriyle hızımı kesiyor, önümü göremeyecek hale getiriyordu. Sonunda caddeye çıkmıştım. Bir an durup etrafıma baktım. Kar taneleri altında şehrin batan ışıkları gözlerimi kamaştırmıştı. Nereye gideceğimi, hangi yöne sapacağımı bilemiyordum. Kimseye soramazdım da. Bilmediğim bir şehrin, bilmediğim insanların gölgesinde kalakalmıştım. Bir polis ya da haki renkli panzer gördüğümde bu gölgeliğe sığınıyordum. Korkmuyordum. Geri dönmek aklımdan bile geçmiyordu. Sokağın bitip caddenin başladığı yerde bir bina vardı. Tam köşedeydi. Binanın duvarına yaslanmış, loşluğuna eklenmiştim. O şekilde günlerce, haftalarca hatta yıllarca kalabilirdim. Yeter ki,

kimse ilişmesin, karışmasındı bana. Yeter ki, zaman şimdi olduğu gibi akıp gitsin, saatlere, dakikalara göre bölünmemiş olsundu. Yurt zamanına göre olmasındı. Ben o şekilde kımıldamadan durabilirdim.
Duyduğum bir sesle irkildim. Buğulu sesiyle Cihat'ı tanımıştım. Hemen yanımda belirdi. İzimi nasıl bulmuştu? Beni takip mi etmişti?
"Kaçmak için kötü bir zaman değil mi?" sanki orada öylece durmam çok doğalmış gibi, şaşkınlıktan uzak, oldukça kayıtsız görünüyordu.
"Seni ilgilendirmez" dedim tersleyerek. Aklımdan geçen soruları sormayacaktım. Fakat tersleyişim onu zerre etkilememişti.
"Şimdiye dek kaçtığın anlaşılmıştır. Polisler her yerde seni arıyordur."
"Bu beni ilgilendirir" dedim. "Polis" lafına sinirlenmiştim. Bu kadar sakin bir şekilde beni öfkelendirecek biri bu dünyada vardıysa, o da Cihat olmalıydı… Üzerinde uzun, kalın bir mont vardı. Ellerini cebine koymuş, gülüyordu. Gözlerimin montuna takıldığını fark edince ellerini cebinden çıkardı, fermuarına uzandı.

“Üşüdün mü? Montumu vereyim. Merak etme üşümem ben. Sıcak kalpliler üşümez ne de olsa.”
“İstemem” dedim. “Sıcak kalpli olabilirsin ama kendini beğenmişin tekisin de. Sende hiçbir şey istemem.”
Söylediklerime bozulduysa da renk vermedi. Benim kadar inatçıydı. Anlamıştım. Umursamaz bir havayla omuzlarını kaldırdı.
“Sen bilirsin” dedi. Gitmeye niyetli değildi. Onunla sanki o sokak başında, sessizce cadde ve sokakları, hızla evlerine giden insanları, gelip geçen arabaları, karşı tarafta ışıltıyla yanıp sönen mağaza vitrinlerini, kar tanelerini izlemeye gelmiştik. Sonunda sessizliği bozan Cihat oldu.
“Otogara gitmeyi düşünüyorsan şu karşıdaki caddeye geçip yukarıya doğru ilerlemen lazım. Tabi şimdi bu vakitte oralar tehlikeli. Seni ben götüreyim diyeceğim, kabul etmezsin zaten. Bu arada polislerin oraları tuttuğunu da aklından çıkarma.”
Haklı olabilirdi. Sırf beni bulmak için polislerin alarma geçmesine aklım ermediyse de, polislerin eşliğinde yurda geri dönmek

ihtimali bile can sıkıcıydı. Duraksadığını gören Cihat, beni yurda geri götürme teklifinde bulundu. İç çektim. Kabul etmekten başka çarem yoktu. “Bir dahakine” diyerek kendi kendimi teselli etmeye uğraşıyor, aptal durumuna düşmeyi hak ettiğimi kafamdan silmeye çalışıyordum.
Geri dönüş yolunda ben sessizliğimi korurken, Cihat belki de sırf bu yüzden konuşup durdu. Utancımı kendi sesiyle dağıtmaya çabalıyordu. Bana ailesinden bahsetti. Abiler ve ablalardan, kendisinden küçük iki kız kardeşiyle şimdi yaşadıkları evden, marangoz babasından, annesinden… Ruhum kendime karşı hayal kırıklığıyla dolduğundan yarım yamalak dinliyordum. kaç kardeş olduklarından çok sonra bile emin olamadım. Durmadan konuşuyor ve bir şekilde beni rahatlatıyordu. Her zaman böyle konuşkan mıydı, yoksa benim yanımda mı çenesi açılmıştı, bilmiyordum. Geçmiş yaşantıma dair o an bir şey sormaması iyi biri olduğunu gösteriyordu, içim minnetle dolmuştu.

Yurda yaklaştığımızda onu durdurdum. Görülmesini istemiyordum. Kaçışımdan onu sorumlu tutabilir, suçlayabilirlerdi. Umursamadı. Israr ettim.

“Yarın okulda olacak mısın?” diye sordu.

“Bırakmazlar” dedim. “Kaçtığım için beni cezalandıracaklardır. Bir süre yurttan çıkışıma izin vermeyeceklerdir.” Sesime doğal bir ton vermeye çalışmıştım. Bana acımasına izin veremezdim.

“Nasıl cezalar uyguluyorlar?” Endişelenmişti. Bu acımaktan farklıydı ve birinin benim için endişelenmesi ilk kez hoşuma gitmişti. Ama ona doğruyu söyleyerek üzmeye hakkım olmadığını düşünüyordum. Nedense ona karşı kendimi sorumlu hissetmeye başlamıştım. Tuhaf bir histi. O karlı gecede aramızda garip, tanımsız, güçlü bir bağın oluştuğunu ve bu bağın kaderimizi çizeceğini sonradan anlayacaktım.

“Önemsiz cezalar. Ders çalıştırma falan…” diyerek geçiştirdim. Yüzüme kuşkuyla baktı. Bir şey diyecekken vazgeçti. Galiba işin aslını kurcalayarak beni kızdırmayı göze alamadı.

Yaptıkları için teşekkür ettim. Kayıtsızca başını eğerek kabul etti.
Son anda, "Neden yapıyorsun?" diye sordum. Arkasını dönüp gitmeden önce gülerek, "bir sebebi yok" dedi.
Yurda varmıştım. Yüreğim ağırlaşarak dış kapının önünde durdum. Bekçi kolumdan tutup çekiştirmeseydi, sessizce odama çıkar, yatağıma uzanırdım. Bekçi, yatak hayalimi ortalığı ayağa kaldırarak darmadağın etti. "Anlamalıydım! Anlamalıydım!" deyip duruyordu. Neyi anlaması gerektiğinden emin değildim. Yurt müdürü, nöbetçi öğretmenler başımıza toplandı. Gürültüyü duyan kızlar gecelikleriyle pencere üşüşmüş, bizi izliyorlardı. Müdürün işaretiyle yataklarına dönmek zorunda kaldıklarında gösteriyi kaçıran seyirciler gibi üzgün görünüyorlardı. Polis arabasını o anda fark etmiştim. Benim için bu kadar kıyamet koparmalarını şaşkınlıkla seyrediyordum. Sinan hoca bir fırsatını bulup yanıma gelmeyi başardığında, "Kaybolduğunu söyle" dedi. Yalan söylememi istemişti. Başımı olumsuz bir şekilde salladım. "Yapma, bunu kendine

yapma!” dedi. Gözlerinin içine baktım. Gerçek bir kaygıyla, merhametle açılan bakışlarında yaralı bir hayvanın gözlerini gördüm. O bakışlardaki yaralı havyan ben olmalıydım. Nöbetçi öğretmenlerden biri, tehlikeli bir suçluymuşum gibi beni müdür odasına sürüklerken Sinan hocayı işitiyorum. Müdürle konuşmaya çalışıyordu. Cezamı hafifletmeye çabaladığını anladım. “Keşke yapmasa” diye geçirdim içimden. Nasıl olsa dinlemeyecekler, benim de onları dinlemeyeceğim gibi…

Müdür odasının kasvetli havasını soluduğumda yurda ilk getirildiğim günü hatırladım. Kalbim sıkışıyordu. Tek başıma, ayakta bir süre dikildikten sonra müdür hafif adımlarla ve gülümseyen yüzüyle içeri girdi. Yine ilk günkü gibi üşüyor ve titriyordum. Beni yatağıma erken göndereceğini umuyordum. Ne yapmıştım ki?! Bana ne yapabilirdi ki?! O an yatağıma gitmek için her şeyi kabul etmeye hazırdım. Müdürün gülümseme eşliğinde soğuk bir nefretle bakan gözlerinden korkmalıydım, biliyorum. Bakışlar ve dudaklar arasında bir zıtlık varsa

korkmak gerekir. Burada öğrendiğim temel derslerden biriydi. Bunun adı sinsilikti. Ya da gün yüzüne çıkmaya hazırlanan kuluçkaya yatmış kötülük. Ninemin anlattığı gibi…

Bir gün Sinan hoca, bana : "Dünyayı, bütün insanları bu küçük yurt odalarında öğrenebilir, tanıyabilirsin" demişti. Bu doğru muydu? Eğer doğruysa dünyada çok kötülük vardı demek ki! Devletin insana kötülüğünün tanığı, mağduru ve hafızasıydım. Ama insanın insana yaptığı… Yurttaki bazı kızların başlarına gelenleri bazen duyuyorduk. Bu duyulanların, söylentilerin içinde nasıl gerçek bir vahşetin barındığını sonradan anlayacaktım.

Müdür düz bir sesle, nerede olduğumu, bu saate kadar ne yaptığımı sordu. Yanıt vermedim. Sessizliğimin onu daha çok kızdıracağını deneyimlerimden biliyorum. Ve ilk kez onu kızdırmak istemiyordum. Ama verilecek cevabım yoktu.

"Kaçmak mı istedin?" Yine sessizlik. Sonunda öfkelendi. Giderek kızaran suratıyla üzerime geldiğinde kaçabilecek yerim yoktu. Yüzüme inen sert tokat nefesimi kesmişti.

“Buradan kaçış yok, bunu hala anlamadın mı? Aklına iyice sok! Buradan asla kaçamayacaksın! Anladın mı?”
Cevap vermemi istiyordu. Başımı kaldırıp yüzüne bakmaya çalıştım. “Evet” demem gerekirken, “hayır” diye cevap verdim. Bunu niye yaptığımdan emin olmayarak. Galiba hayır demeye çok alışmış, reflekslerim de buna göre şekillenmişti. Ya da belki de içimde, ruhumda ana-atalarım konup çadırlarını kurmuş ve bir şekilde yolumu-yönümü fısıldayıp duruyorlardı. Hayatımın daha tuhaf bir hal alışı bundandı. Bu son olasılığı gözlerimin önüne getirmeye çalıştım; çadır kurmuş kadın ve erkeklerin geliş-gidişleri, en büyük çadırda bir araya gelip kararlar alışı falan… Elimi kalbime götürdüm. Kendimi hiç bu denli kalabalık ve dolu dolu hissetmemiştim. Bu yüzden ikinci tokadın şiddetiyle yere düştüğümde şaşırmış ne olup bittiğini anlamamıştım. Yetmemişti. Müdür hazırda tuttuğu “Ceza” sopasını almış, ellerini kirletmemeye çalışan birinin yüz ifadesiyle vurmaya başlamıştı. İçimdeki tüm duygular silinmiş, bir tek şaşkınlık kalmıştı

geride. Bu şaşkınlığı ölç deseler, tasvir et deseler köyümüzün yakınında yükselen, başı bulutlu dağları gösterirdim. Ya da geçen yıl piknik yapmak için okulca gittiğimiz Van gölünün uzayıp giden maviliğini… Ama şaşkınlık mavi renkte değildi ki! Ne kırmızının paniği, ne sarının üzüntüsü, ne de beyazın sükuneti… Şaşkınlığın rengi turuncu olmalıydı. Belki de gördüğüm sadece müdürün kırmızıyla sarı bir renge dönüşen suratıydı. O anda odada birikmiş bunca nefret ve intikamın nedenini anlamıyor, şaşkınlığım korkunç bir gülme isteğine bırakıyordu yerini. Ben Meryem! Gerçek adını yasak bir dünyanın anılarını saklar gibi koruyan, ufak-tefek, on dört yaşındaki ben ; yaşını-başını almış, iri cüssesi ve yetkisiyle bir müdürü nasıl da çileden çıkarabiliyordu!! Komik – gülünesi bir durumdu.

Beni alıp küçük bir odaya kapattıklarında gülünecek durumların ötesine geçmiştim. Güne başladığım yer ile bitirdiğim yer arasında öyle derin vadiler, sarp kayalıklar vardı ki! Vardığım nokta, koyu yapış yapış bir yalnızlık olmuştu… Sırtımı duvara

yaslayıp başımı dizlerimin üzerine koyduğumda, içimde çadır kurmuş ana-atalarımı yardıma çağırdım. Ben ancak kanımdan birini yardıma çağırabilirdim. Beni ancak bizden biri anlayabilirdi. Saatlerce onlarla konuştum, her şeyi onlara anlattım. Sonra benden stran söylememi istediler. Sesimin güzel olduğunu biliyorlardı. Karanlıkta şarkı söylemek iyiymiş. Stranlar, kılamlar ruhun kaybolmasın engeller, vatan toprağı olurmuş sana. Bunları ana-atalarımdan biri Pira Rındê söyledi. Zamanında onun da sesi güzelmiş. Dinleyenleri büyüleyen, kendinden geçiren bir sese sahipmiş. Öyle ki yiğitleri birbirine düşürdüğü de olmuş, kendisine düşman kazandırdığı da. Sırf bu ses hiç kimseye, hiçbir erkeğe ait olmasın diye, kanlı kavgalar çıkmasın diye babası Rındê'yi kimseyle evlendirmeyeceğine yeminler etmiş. "Bu ses senin hem azabın, hem gazabın" demiş babası. "Gazabını ben yaratıyorum, azabını sen yaşayacaksın" diye eklemiş. Ettiği yemine sadık kalarak Rındê'yi istemeye gelen Mirin oğluna bile vermemiş. "Yeminim var"

demiş. Yemin karşısında Mirler bile duramaz. Yemin, Allah'ın yeryüzündeki ismiymiş ne de olsa!... Mirin oğlu sevdasından kendini bilmez haldeymiş ya Rındê, "bende sevdalıyım" diyememiş babasına. Bilirmiş, dünya ters de dönse, ölüler yaşayanların yerini de alsa babası dönmezmiş yemininden. Bilirmiş, sevdası hayra yorulmayacak bir rüyadan ibaretmiş…Tabi Mirin oğlu bu, Mir kendi soyu sürsün diye, Mirlikler arası ittifak güçlensin diye bir başka Mirin kızını oğluna istetmiş. Kızlar, oğullar ne isterler, diye sorulmazmış ki bu topraklarda! Mirin oğlu babasına karşı çıkmış, büyükler araya girmişler, sonunda razı etmişler. Yedi gün, yedi gece düğünleri olmuş… Rındê ne yapabilir ki?! Sesinin güzelliğinden başka bir önemi yokmuş ki! Vursa, kendini öldürse toprak bile kabul etmezmiş. Karıncaya, böceğe, cümle canlıya yuva olan toprak ona yuva olmazmış…

Mir'in yeni gelini ününü, namını duyduğu Rındê'yi merak edermiş.onunla tanışmak istermiş. Anasının kulağına çıtlatmış, aracı olsun, söylesin diye. Gelinin anası Mirin

hanımlarından birine, ünü sınırları aşan Rındê'yi görmek, düğünde sesini duymak istediğini söylemiş. Rındê'ye davet ulaşmış ancak Rındê hasta olduğunu ileri sürerek geri çevirmiş. Anasının tüm ısrarları boşunaymış. "Ya düğün, ya ölüm" diyen anasına, "ikisi de bir benim için" demiş de dinletememiş. Geri çevrilen davet, saygısızlık addedilerek tekrardan çağırılmış. Mirin büyük hanımı oğlunun sevdasını bildiğinden cezalandırılmasını önlemiş ama Rındê'nin düğüne getirilmesine engel olamamış. Rındê başka çaresinin olmadığını anlayınca öldürücü bir kederle kalkıp hazırlanmış, en güzel siyah elbiselerinden birini giymiş, huzurlarına çıkmış. Beti-benzi solgun Rındê'yi gören Mirin büyük hanımı üzülmüş. Gelinin anası, Mirin diğer hanımları, aşiretin ileri gelen kadınları, Rındê'nin saygısızlığını sürdürdüğünü söyleyerek öfkelenmişler. Düğün evine yas elbisesiyle gelmek de neymiş?! Olmadık şeyler söyleyip, küçümsemişler. Kadın kadının içini görememiş, ruhunu okuyamamış yani. Erkeklerin verdiği derde, derman ; yangına,

su olamamışlar. Rındê'ye erkeğin kadına ettiğinden çok, kadının kadına ettiği dokunmuş. Rındê, Mirin büyük hanımına bakıp gözlerindeki gölgeliğe sığınmış ve bir ağıda başlamış. Sesinin eşsiz güzelliği dipsiz kederiyle birleşip Mirin Qasrını sarsmış. Kadınlar tanıdıkları bir acıyla yerlerinde duramaz olmuşlar. Bir tek Mirin oğlu anlamış ve bu ağıdın kendi sevdaları için yakıldığını, bir ölümün arkasında yakılabilecek en güzel ağıtla onurlandırıldığını. Kendi ölümünü, Rındê'nin ölümünü görmüş ve böylelikle acıdan, ayrılıktan, hasretten arınmış… Bir tek Mirin büyük hanımı anlamış, bu ağıdın yeryüzündeki bütün kadınları anlattığını…

O günden sonra Rındê bir daha şarkı söylememiş. Onun büyüleyici sesini duymak için her diyardan, her yöreden gelen insanlar dinleyemeden geri dönmüşler. Bir gün dayanamayıp söyleyeceğine inananlar ise beklemeye başlamışlar. Günler, aylar, yıllar geçmiş, Rındê'den tek bir şarkı duymamışlar, konuşmayı da ret etmiş, tek bir kelime çıkmamış ağzından… Mir ölmüş, yerine oğlu yani sevdalısı geçmiş, büyük şenlikler

düzenlenmiş, dengbejler en güzel kılamlarını Mirin oğluna adamışlar. Rındê susmuş… İsyanlar başlamış, Mirlikler arası anlaşmazlıklar çıkmış. Yeni Mirin hanımı bir oğul doğurmuş. Rındê susmuş… Osmanlıyla savaş başlamış, Rındê'nin babası, erkek kardeşleri yeni Mirin yanında savaşa katılmış, cenazeleri tek tek geri getirilmiş evlerine, anası dövünüp durmuş. Rındê tek sözcük etmemiş…

Savaşın kıyasıya eşitsizlikle sürdüğü günlerde bir gece, yaz sıcağının serin boşluklara evrildiği, evlerde savaş yaralarının sarılmaya çalışıldığı, zamansız ağıtların dokunaklı ninnilere yerini bıraktığı bir vakitte Rındê'ye bir haber ulaşmış. Mir yani sevdalısı, köyün hemen aşağısında çağıldayıp duran ırmakta kendisini beklemekteymiş. Rındê yıllar sonra sevdalısını ilk ve son kez göreceğini bilmiş. Kendi düğününe hazırlanır gibi giyinip süslenmiş. Parlak ay ışığının altında süzülerek ağaçlıklı yoldan geçip ırmağın kıyısına varmış. Mirin oğlu yıllar önce nasılsa yine aynı tutkuyla, aynı çıldırtıcı aşkla bakıp sarmalamış onu. Rındê yıllar önce nasılsa

aynı imkansızlıkla, aynı zehreyleyen aşkla öpüp kucaklamış onu. Zamanın hükmü, her ikisinin saçlarına yaldızlı gümüşler serpmiş, göz kenarlarına kararan bir aşkın izlerini çizmiş. Ay ışığıyla yıkanan gözlerinde yeniden birbirlerini bulmuşlar… Zuhal yıldızı gökyüzünde belirince ayrılmaları gerektiğini anlamışlar. Mirin oğlu Rındê'ye. "Yine savaşa gidiyorum. Bu son olacak. Unutma, nerede, nasıl olursam olayım hep sana döneceğim" demiş. Rındê bu sözlerdeki anlamı sezmiş ya, yine de kendi elleriyle sevdalısını giydirip savaşa hazırlamış. Elbisesinden kestiği ince bir şeritle atının yelesinden bir tutamı örmüş, bağlamış. Atının kulağına, "onu bana geri getir" demiş. Gidişlerini hüzünle, sükunetle izlemiş…

Günler sonra, tüm beyliklerde savaşın yenilgiyle sona erdiği, Mirin ağır yaralandığı haberleri yayılmış. Mirin yiğitçe savaştığı söyleniyormuş. Ama Mirin ne ölüsü, ne de dirisi geri gelmemiş. Mirin atıyla birlikte kaybolduğu söylentisi karıştırmış ortalığı. Bilcümle kadınlar, çocuklar, savaştan geri dönenler Mirlerini aramaya koyulmuşlar. Bir

tek Rındê beklemiş. Ay ışığıyla dolanan gecelerden birinde, Rındê vaktin geldiğini sezerek dışarı çıkmış. Mirin atı orada onu bekliyormuş. Anlamış Rındê, ölüm kadar kesin bir sızıyla anlamış. Atın başını okşayarak yelelerinden öpmüş, onunla birlikte ırmağın kıyısına doğru yol almış. İçinde büyüyen ağıdın söze dökülmesini engellemiş, "bekle" demiş. "Biraz daha bekle." Irmağın kıyısına vardığında ırmağın uğultusu ulaşmış önce. Yüzyıllık ağaçların sonbaharın renkleriyle yakında kucaklaşacağını düşünmüş bir an. Sevdiğinin yanına gitmeden evvel, ay ışığında ırmağa doğru yol alan yengeçlerin suyun altında ağaç köklerine yaptıkları yuvalarına gidişini izlemiş. Sevdiği adam, en halis yünlerden yapılma, süslü Mir döşeğinin üzerinde uyuyormuşçasına, artık çürümeye yüz tutmuş otların üzerinde uzanıyormuş. Sevdiği adamın uykusunu, otları, sazlıkları incitmekten korkarmış gibi yavaşça yürüyormuş. Usulca yanına oturmuş. Kanlı göğsünden, saçlarından, dudaklarından öpmüş, koklamış. Seyretmiş karanlık gökyüzünden çekilinceye dek. Çoban yıldızı

ağaran gökyüzünde belirdiğinde hayatta kavuşamadığı sevgilisine ölümde kavuşmak için son şarkısını söylemeye başlamış… Bu şarkının nehrin sularıyla bütün ülkeyi, sınırları, beylikleri dolaştığı, sularından içen kadınlara umut ve şifa verdiği söylenip durmuş. Ne de olsa kadın, en çok umuda ve şifaya ihtiyaç duyarmış. Erkeğin dünyasında bulunmayan, erkeğin yoksun olduğu iki rüya…

Pira Rındê'nin, kapatıldığım dar-karanlık odada bana anlattığı hikayesi böyleydi. Sevdalısının ölümünden sonra Rındê'nin nasıl yaşadığını öğrenmem mümkün olmadıysa da, bu da Apê Mecit'in anlattığı hikayeyle benzer acıları anlatıyordu… "Karanlıkta şarkı söylemek ruhun kaybolmasını engeller" demişti Pira Rındê. Ben de gözlerimi kapatarak bir strana başladım. Daha doğrusu Rındê gibi içimde büyüyen ağıdın, korkunun, yabancılığın, hor görülmüşlüğün, hasretin söze dökülmesine yol verdim. Zamanın karanlık kanatlarında ruhum köyümüzün üzerinden uçup ağaçlara kondu. Üşüyordum. Köyümüzün dereciğinin yanında boy vermiş ;

gökyüzünü, dağları, kayalıkları seyredip duran kavak ağaçlarından biri olsaydım, diyorum. Ama bu dilek daha çok üşütüyor beni. Ya da bir ceviz ağacı olsaydım diye bir acıya dönüşüyorum. Kar değil, taş değil, bir ağacın gölgesine yapışmış sarı çiçekli yonca olsaydım. Üşüyordum. Kollarım, bacaklarım uyuşuyor, dişlerim zangırdıyordu. Aç karnına insan daha çok üşürmüş. Stranlar, kılamlar, ağıtlar ısıtmıyor, açlığımı gidermiyordu. Öfkeyle, hınçla, nefretle sustum. Evlerinde rahatça uyuyan, ısınan, karnını doyuranları, annelerinin sıcak kollarında yarına uyanan çocukları kıskançlıkla düşündüm. Uyku ile uyanıklık arasında gidip gelirken Cihat'ın buğulu sesini duyar gibi oldum. Ne işi vardı burada? Yoksa onu da mı kapatmışlardı. Beni durduran, engelleyen Cihat olmuştu. Onun yüzünden şimdi bu haldeydim? Öfkem ona yönelmişti. Derin bir uykuya daldığım sırada Cihat'a küfrettiğimi hatırlıyorum. Duyacakmış gibi…

Yoğun bir ışıkla gözlerim kamaştığında uyandığımı anlamıştım. Bu ışığın kaynağını bilmiyordum, yine zamanın hangi noktasında

durduğumu da. Nerede olduğumu, neden canımın bu kadar acıdığından da emin değildim... Sinan hocanın sesini işittim, önce uzaktan geliyordu, sonra daha yakından ve ısrarcı. Sinan hocanın üzerime eğilen endişeli yüzünü gördüğümde bildim ki bir kabusa uyanmışım.

“Meryem, Meryem!... Meryem, iyi misin?” diye soruyordu üst üste. Neden bu kadar çok çağırıyordu beni? Neden yüzüme, bedenime korkuyla bakıyordu? Ölmüş müydüm yoksa? Fakat ölmüş olsaydım canım bu kadar yanmazdı.

“İyiyim” demek istedim. Boğazımdaki tahriş, hırıltıya benzer bir ses çıkardı. Ağzıma kan dolmuştu, tadından anladım. Ellerim şişmişti. Yüzüme dokundum. Yüzüm şişmişti. Ama sorunun sadece bu olmadığı açıktı. Sinan hoca ürkütmekten çekinir gibi yavaşça yanıma çöktü. Tenime dokunmamaya çalışarak saçlarımı gözlerimin önünden çekti. Fısıltıyla, “Seni incitti mi? Söyle Meryem, korkma… Ben yanındayım… Bana söyleyebilirsin…” dediğinde kaşlarımı çattım. Olan, görünen dışında söylenecek ne vardı

daha? Üzerime-başıma bir daha baktım. O vakit fark ettim, kanıyordum. Önlüğümün etek kısımları kana bulanmıştı. Durup seyrettim bir an, hatırlamaya çalıştım. Şaşkındım. Sinan hocaya bomboş gözlerle baktım. Sonra, geçen hafta, bütün kızları, hepimizi, sağlık dersi için topladıkları o günü hatırladım. Bir kadın doktor ve bir sağlıkçıyı ders vermeleri için yurda getirmişlerdi. Genç kızlığın, kadınlığın ilk adımları demiş, ayrıntılarıyla bu aşamaları açıklamışlardı. Bazı kızlar utanarak gülüşüp durmuş, bazıları da, biz bu yollardan geçtik havasıyla, kibirle yerlerinden doğrulmuşlarda. Korkmamızı gerektiren bir durum olmadığını, biyolojik bir gelişim ve değişimi gösterdiğinden, asıl aksi bir durumdan korkulması gerektiğini söylediler. Kadın doktor sözünü bitirdiğinde, yaşça büyük kızlardan biri ayağa kalkmış, "kadınlık korkudur, korkmak zorunluluğudur hocam" demişti. O kızın duruşunda ve söyleyişinde kanıtlanmış bir gerçeklik hissi vardı. Bu his elimde olmadan ürpertmişti beni… Kaşlarımı çatmış eteğime bakarken, başka bir görüntü geçti zihnimden. Yaşı

bizden büyük Hale diye bir kız vardı. Pek sevmezdim onu, kendini beğenmişin biri diye düşünürdüm. Hiçbir şeye sahip olmadığı halde her şeyin sahibiymiş gibi kurumla dolaşmasına ben de dahil çoğumuz sinirlenirdik. Bir gün okuldan ağlayarak gelmişti. Okul formasının kirlendiğini, sınıftaki erkek öğrencilerin kıs kıs güldüklerini, bütün okula rezil olduğunu söylemiş, ağlayıp durmuştu. Aynı gece intihara kalkıştığını doluyduk. Ona sakinleştirici vermek zorunda kalmışlardı. Bu olayı duyduğumda, "kirlenmek, rezil olmak ve intihar" kelimeleri ile doktorun olağan anlatımı arasında bir bağ kuramamıştım. Belki henüz yaşımın elvermeyişindendi ; bu tür durumlarla karşılaşmamış, erkek dünyasıyla bu düzeyde temas etmemiştim. O olaydan geriye korkunç bir tortu kalmıştı içimde. Hale o günden sonra içine kapanmıştı. Bazı kızlar, "iyi oldu, havası söndü" , "Kendini beğenmişliğin sonu budur" diyerek bunu bir kutlamaya dönüştürdüler. Beni alıkoyan ise ninemin bir sözünü hatırlamak olmuştu, "Her kim,

kardeşini bir günah yüzünden ayıplarsa, onu kendisi de işleyinceye kadar ölmez” demişti de içime işlemişti bu söz.
Sinan hocanın sesini yeniden duydum. Yine aynı soru. Neyi öğrenmek istiyordu? Emin olmadığım halde başımı hayır anlamında salladım.
“Bu sadece kadınlığa ilk adımmış. Sağlık dersinde öyle dediler. Galiba benim yaşımda gelmiş artık” dedim. Nedenini bilmediğim bir utanç dalgası tüm bedenimi sarmış, utancımı gizlemenin yollarını aramıştım. Sinan hoca biraz rahatlamış göründü. Buradan çıkmak için elinden geleni yapacağını, şimdi nöbetçi öğretmeni çağıracağını, kadın öğretmenin temizlenmeme yardımcı olacağını söyleyerek kalktı. Göz kamaştıran ışığın içinde yürüyüp gitmeden önce, “sana daha önce söylediklerimi unut Meryem. Fırsatını bulur bulmaz kaç buradan. Yapabildiğin kadar uzaklara kaç. Ve kendin olmaktan asla vazgeçme. Seni bulmalarına izin verme. Çok üzgünüm, sana verebileceğim tek şey bu sözlerim.” dedi.

Bu, Sinan hocayı son görüşüm oldu. Ne garip bir durumdu ki, kadınlığa ilk adım atışım ile onu son görüşüm arasındaki bağlantı zihnimde yer etti, örtüştü. Ve o günden sonra her ay kadınlığımla birlikte Sinan hocayı da ağrılarla taşıyacak, öldürücü bir şifa gibi hatırlayacak, sancısını çekecektim.

Sinan hocayı bir daha görmedim, yurda bir daha dönmedi. İstifa ettiğini söyleyenler de oldu, kovulduğunu söyleyenler de. Bir süre sonra hiç var olmamış gibi ondan söz edilmez oldu.

Karanlık ceza odasından kurtulmam Sinan hoca ve kadınlığa adım atışım sayesinde oldu. Hastalanmamı, ilerde topluma-vatana hayırlı evlat doğurmamı engelleyecek sıkıntılar yaşamamı istememişlerdi. Bunun böyle olduğunu kızlardan öğrenmiştim. Bazen kızlardan biri, "Yumurtalıklarımız devlet güvencesinde" deyip dalga geçiyordu…

Gün ışığına çıktığımda ilk refleksim gökyüzüne bakmak olmuştu. Kar bulutları çekip gitmemiş, sanki yolumu gözlemişlerdi sabırla. Odada kırk sekiz saat kaldığım söylenmişti. Oysa bana çok daha uzun,

sonunda hiçbir ışık görülmeyen bir tünelde yürüyormuşum gibi gelmişti. Yurttan çıkmam, okula gitmem yasaklandı. Günde bir saat bahçede dolaşmama izin verildi. Tüm zamanımı onların belirlediği kitaplar üzerine çalışmam için kütüphanede geçirmem istenmişti.

Odadan çıktıktan iki gün sonra bahçede dolaşmaya karar verdim. Bir saat zamanın vardı. Hava açık ama soğuk keskindi. Tek başımaydım. Kızlar okulda, nöbetçi öğretmen de odasında olduğu için kimseler yoktu. Duvar boyu sıralanan ağaçlar sıkıntımı depreştiriyor, kavakların hüzünlü ıslığı eski zaman şarkıları gibi içimi ağırlaştırıyordu. Kendime karşı anlamsız bir acımayla dolaşıp duruyordum. Bir ara yüksek bahçe duvarından yana bir ses işittim. Tanıdık ama bir o kadar da imkansız bir sesti. Kollarımı kavuşturmuş bir şekilde o sese yöneldim. Başımı kaldırıp baktım ; Cihat'tı. Duvarın üzerinde oturmuş, yaramaz bir çocuk gibi bacaklarını sarkıtmıştı. Sanırım oturduğu yerden yüzümü görebiliyordu ki, beni görür görmez, "ne yaptılar sana?" diye haykırdı.

Daha az önce kendine acıyan ben, onu görür görmez derinlere saklandı. Kaşlarımı çatıp, “ne işin var burada? Seni görseler ne olur biliyor musun?” diye sordum öfkeyle. Öfkeme aynı tonda karşılık verdi : “Umurumda değil. Zerre kadar umurumda değil bana ne olacağı! Asıl sen benim soruma cevap ver. Dövdüler değil mi? namussuzlar! Bunun hesabını soracağım onlardan. Göreceksin!” Cihat’ın bu ahkâm kesmeleri beni hem sinirlendiriyor, hem de komik geliyordu. Bir duyan, bir gören olursa diye etrafıma göz atmayı ihmal etmeyerek duvara biraz daha yanaştım. “Bırak Allah aşkına. Ne yapabilirsin ki?” Küçümseyici tavrım onu incitmişti. Yurt binasını işaret ederek ; “tamam belki çok büyük şeyler yapamam ama burayı ateşe verebilirim” dedi. “Delisin!” deyip arkamı döndüm. Dinlemeyecektim onu. Uzaklaşmak en iyisiydi. Birileri görmeden. Korktuğumdan ya da sindiğimden değil, değmeyeceğini düşün. “Bekle!” diye bağırdı arkamdan. Durdum. “Seni buradan kaçıracağım, söz bak! Nereye istersen götürürüm seni” dedi hızla. Yapabilir miydi?

Gitmek istediğim yere götürebilir miydi? Sessizliğimden cesaret alarak devam etti. “Sadece birazcık inan bana. İstediğin her şeyi yaparım.” Bu sözlerdeki kırılgan kararlılık beklenmedikti, sarsıcıydı. Aniden boğazım düğümlenmiş, gözlerim yanmaya başlamıştı. Sinan hocayla birlikte tanıdığım şefkat, korumacılık; onda bir sahiplenmeye dönüşüyordu. Sürekli kaçınıp durduğum bu merhamet gösterisi niyeydi? Ve bu merhametin bedeli neydi?...

Cihat’a dönüp, “Şimdi git, daha sonra okulda konuşuruz” dedim, sesimin titremesine engel olamayarak. Bunu bir “evet” olarak aldığından, “Bekleyeceğim” dedi gülerek. Duvarın öte yanına atladığında rahatlamam gerekirdi. Nöbetçi öğretmenin sesini duymuştum, içeri girmem için çağırıyordu. Ama ben bir süre Cihat’ın geride bıraktığı boşluğa bakınıp durdum…

Cezalı günlerimi kazasız, belasız atlatmak için akıllanmış, gözü korkmuş kızı oynadım. Kim bilir belki iyi halim gözetilerek cezanın gereksizliği düşünülebilirdi. Öyle de oldu. Cezamın kaldırıldığını, artık okula

gidebileceğimi söylediklerinde yüzümdeki şişlikler inmiş, morartılar sarıya dönmüş, kaburgalarım da ve bacaklarımdaki ağrılar iyileşmek üzereydi. Rutin saç kontrollerinde saçımı artık kısaltmayacaklarını, büyüdüğümü bildirdiklerinde sevinmiştim. Saçlarımın özgürlüğünü elde etmiştim hiç değilse!...

Okula büyük bir hevesle gittim. Cihat'ı görecektim. Sınıf arkadaşlarımın meraklı bakışlarını, bana bakıp fısıldaşmalarını umursamadan ders saatlerinin geçmesini bekledim. Son dersimizin boş olduğunu öğrenmiştim. Son teneffüste bahçeye Cihat'ı aramaya çıktım. Bir grup arkadaşıyla duvar dibinde şakalaşıyorlardı. Elleri yine pantolon ceplerindeydi. Beni fark ettiğinde hemen yanıma geldi. Yüzünde şaşkın bir tebessüm vardı. Ben de gülerek yaklaştım. Cezamın bitip okula geldiğimi duymamıştı. Hayıflanarak neden haber vermediğimi sordu. Teneffüslerde bahçeye çıkmamıştım, şaşkınlığını görmek istiyordum. Üst sınıfların derslikleri başka bir koridorda olduğundan rastlaşmamız mümkün olmamıştı. Ona son

dersimizin boş olduğunu, isterse arka bahçede buluşabileceğimizi söyledim. Gözlerini açarak, “Sana ne oldu böyle? Sen tanıdığım huysuz kıza benzemiyorsun!” neşelenmiştim. “Geliyor musun, gelmiyor musun?” diye sordum. “Seninle, senin için her yere gelirim. Ama sen önce soruma cevap ver” diye karşılık verdi. “Yalnızca büyüdüm” dedim. Gözlerini dikmiş, bakıyordu. Bakışlarında bir an muzip bir kıvılcımın çakıp söndüğünü gördüm. “Ha, anladım!” dedi, neyi anladığını söylemeyerek. Israr ettim, ıslık çalıp durdu. Kızdırmak istiyordu. Arka bahçede beklediğimi söyleyerek yanından ayrıldım.

Çok beklemedim. Bir bahane bulup dersten çıkmayı başarmıştı. Buz gibi havada onu sıcacık karşıladım. İlk kez o an benim için her şeyi yapabileceğini, herkesi karşısına alabileceğini ve karşılığında hiçbir şey alamasa bile verdiklerimle yetineceğini anlamıştım… O arka bahçede, Van Gölü’nün denize öykünen kokusunu, tuz kristallerinin, dalgaların, Tamara’nın yalnızlığını taşıyan rüzgar ; saçlarımızı, bakışlarımızı dağıtırken, geçmişimden bahsetmeye başladım.

Ailemden ; kardeşlerimden ; gözleri kör, kalbi bilge ninemden söz ettim. Ailesi kaybolduktan sonra kendisi de kaybolan ve bu yüzden kıyamet gününe kadar mayınlı sınırlarda dolaşmaya yazgılanmış babamdan, ceviz ağacının gövdesine gizlenerek başka bir dünyaya açılan kapıyı bulan Apê Mecit' ten, babasının gizlendiği ceviz ağacını bir ömür boyu sırtında taşımaya mahkum olan Ape Mecit' in oğlu Muhtar'dan bahsettim. Bir gün köyüme geri dönme hayalimden de…Hiçbir şey gizlemeden, sakınmadan.Gün yüzüne çıkmayı bekleyen bir zehrin demlenmiş tadıyla, imkansız bir masalı gerçekleştirme arzusuyla; fısır fısır.Ağlayarak, iç çekerek.İç boşaltmanın yapışkan pişmanlığıyla…

Benden çok daha masum olan Cihat, dinledi beni. Sesimi , ruhumu bir tas zehir olarak sunmuştum ona.Tereddütsüz kabul etti.Merhamet göstermeli miydim?Yapmadım.

Büyük bir soğukkanlılıkla zehri içmesini sağladım.Yudum, yudum…

5.BÖLÜM

Hayatın ve ölümün zehrini alan neydi? Hayatı yaşanabilir, ölümü katlanabilir kılan neydi?

Bir amacı değerli kılanın, onun uğruna ölenlerin ne kadar değerli olması mıydı? Peki ya değer ile zehir arasındaki ince çizgiyi ayıran, belirleyen neydi? Aşk mı, özgürlük mü? Amaç mı, sadakat mı? yoksa ödenen kefaretin büyüklüğü mü?

Cihat, avukatın yanından ayrıldıktan sonra günlerce kendini bilmez halde yatmış, kemiklerine, şakaklarına işleyen ağrılı ateşi atlatması kolay olmamıştı. Dayısının yakın adamlarından olan Osman Eroğlu bir tazı gibi izini sürüyor, yığılıp kaldığı her yerde bulup yengesinin korunaklı kollarına taşıyordu. Bir gece camii avlusunun taş zemininde, cayır cayır yanan kafasındaki yangını sürdürebilir umuduyla yatmış, sabah ezanında onu bulup taşımışlardı yine. Kendisini biraz toparladığında tekrardan işlerin başına koşmuştu. Dayısının istediği şekilde… ilk çalıştığı yer olan kitapçıyı bırakmış, dayısının yönlendirmesiyle, "Hikmet yolu" dedikleri bir çalışmanın tam ortasında bulmuştu kendisini. Sonra tanık olduğu bir olay, ateşini yeniden tetiklemiş, hastalığı nüksetmişti. Zihninin içinde Serhat avukatın sözleri

dolanıp duruyor, içindeki ateş onu pençesinde kıvrandırıyordu. Serhat'ın gözlerinde gördüğü hayal kırıklığı peşini bırakmıyor, bir an olsun kurtulamıyordu. O son olay darmadağın etmişti onu.

Sersemlemiş bir halde caddelerde dolaşıyordu. Üzerine çöken yorgunlukla ayaklarını sürüyerek kendini adım atmaya zorluyordu. Serhat'ın bakışlarını yeniden üzerinde hissetti. Bu bakışlar takatini kesiyordu… Yatsı namazına az bir zaman kaldığını fark etti. İçindeki yapış yapış sıkıntıyla yönünü her akşam buluştukları camiye verdi. Adımlarını hızlandırarak caddeden ara sokaklara girdi. Gitmek istemiyordu. Ama orada görünmeyişinin dikkat çekeceğini adı gibi biliyordu. En azından dayısı Abdurrahman'ın gözünden kaçmayacak, hiçbir şey sormasa bile kırçıllı, gür kaşlarının arasında kor gibi yanan gözlerini üzerine dikecekti. Kafasını salladı, olmaz olsundu!...

Her geçen gün yönünü kaybettiği hissi, ürperti gibi yakasına yapışıyor, kendine dahi itiraf edemediği korkularının neye

dönüşeceğinden, kendisini neye dönüştüreceğinden emin olamıyordu. “Yarê Can!” dedi bir an, adımlarını yavaşlatarak. Sıcak yaz akşamında, alnında beliren boncuk boncuk teri elinin tersiyle sildi. Alnı, yüzü, boynu, elleri buz gibiydi. Üzerine giydiği uzun parka bile ısıtamıyordu onu. Parkasının yakasını çekiştirip buz gibi ellerini ovuşturdu. Ölüm kadar üşüyordu. Cehennem ateşi ısıtabilir miydi kemiklerini? Şimdi gidip dayısına söylese, dese ki, “cehennem ateşi bu gariban, buz tutmuş bedene iyi gelir mi?” diye sorsa… Dayısının cin çarpmış gibi gözlerini yuvarlayacağından, sakallarını çekiştirip, “tövbe et çocuk! Tövbe et çocuk!” diye bağıracağından emindi. Dört-beş katlı apartmanların gelişi güzel yükseldiği, giderek daralan sokakta durmuş, bu düşünceyle gülmeye başlamıştı. Önce kesik kesik, ardından boğulurcasına… Geçenlerde dayısının, etrafına toplanmış müritlerine bir hadis aktardığını hatırladı. Sanki o hadisi özel seçmiş gibi dayısı bakışlarını ona dikmişti, “Vücutta bir et parçası vardır ki o iyi olursa bütün ceset iyi olur. O bozuk olursa bütün

ceset bozuk olur. Dikkat ediniz, o kalptir." Tekrardan öksürmeye başladı. Oysa anası olsa, "Oğul senin bedenine değil, kalbine güneş lazım. Kalbini güneşe tutmak lazım" derdi. Sonra oğlunun ateşten yanan başını dizlerine koyar, dalgın bakışlarla oğlunun saçlarıyla oynardı, her şeyi unutarak. Anasına duyduğu hasret birden depreşmişti. Anası Emira, abisi Abdurrahman'a benzememişti. Kendi halinde sessiz bir kadındı. Konu, komşunun, akrabanın işine karıştığı, birilerinin arkasından konuştuğu görülmemişti. Belki de yıllarca başkalarının işlediği günahlarla ruhu yaralandığından zihninde boşlukların açılmasına gönüllü razı gelmişti. Ani unutkanlıkları, kimi vakit yüzünde oluşan boşluk, kimsenin kıramadığı dalgınlıkları, başka bir evrende yaşadığını düşündürttü. Anasının iri, güzel gözleri şimdi hangi boşluğa takılmıştı? Günahlardan yorulan ruhu hangi boşlukta dinleniyordu?... Tek katlı, üç odalı evlerinin çok çocuklu ortamında Cihat'ın varlığı ya da yokluğu en çok anasının hayatını mı kırmıştı? Ya babası ne düşünmüştü oğlu çekip gittikten sonra?

“Bir gün benim neden böyle davrandığımı anlayacak, hak verecek yaşa geleceksiniz” demişti de o yaşların çok daha ilerde olduğunu varsaymıştı. Babası şimdi onu bu halde görse, haklı çıkmanın verdiği keyifle, “Erken kocadın Cihat paşa, benden önce çöktün sen. Olmadık hayaller kurarsan, gücünün yetmeyeceği şeylerin peşinde koşarsan olacağı buydu. İnsanı erken öldüren yaptıkları değil, yapamadıklarıdır. Senin anlamadığın budur” derdi. Hayata dayanıklı olsunlar diye az çektirmediği oğullarından vefa görmüş müydü? Marangoz dükkânını hala aynı inatla işletiyor muydu? Hiçbir getirisi yoktu dükkanın, fakat babasını tanıyorsa son nefesine kadar diretecekti. Hiç kimse önünde duramazdı. Bazen giderek babasına benzediği korkusuna kapılmıyor değildi…

Babasının moloz, tahta kokan dükkanının kokusu, talaş yığınının ortasında geçen çocukluğunun kokusuydu. Okuldan arta kalan zamanında, yaz tatillerinde babası onu dükkana kaptır, elinin altında çalıştırırdı. İnce-kalın çeşitli ebatlarda düzgünce biçilen

ağaçların havaya savrulan tozu, nefes almasını güçleştirir, kendi yaşıtlarının sokakta, boş arsalarda, göl kıyılarında oynamasını, koşuşturmasını, vahşi bir hasretle izlerdi. Bu yüzden babasını hatırlatan, onu var eden ağaçlardan nefret eder, ıslak talaş kokusuna, verniğin bunaltıcı havasına dayanamazdı. Oysa şimdi, çocukluğunun bütün o kokularını içine çekmek için neler vermezdi?! Babasının ve abisinin hünerli ellerinde ağaç parçalarının büyük tekerlekli makinede nasıl kesilip soyulduğunu, kurşun kalemle üzeri çizilen tahtaların nasıl şekilden şekle girdiğini şimdi bile istese zihninde canlandırabilirdi. Ve bir de tüm çocukluğunu temize çeken, katlanabilir kılan Van gölünün keskin tuz kokusunu… Bazı günler babasının denetiminden kurtulmayı becerir, dedesinin yanına koşardı. Sessizce evden sıvıştığı her defasında dedesini denize açılmadan yakalamayı başarırdı. Van gölüne, “deniz” demekten bir türlü vazgeçmemişti ; yöredeki herkes gibi… Görüp bildiği, hayal kırıklıkları ile bulanmış gözlerini dinlendirebileceği deniz, o uzayıp giden tuzlu mavilikti.

Dedesinin emektar teknesine kahkahalar atarak biner, denize açılırlardı.
Dayısının geçen gece cemaatine aktardığı hadisi hatırladı ; “Eğer siz benim bildiğimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız.”
O zamanlar evinin sınırları dışında dünyayı bilmediği zamanlardı. Bilmediği için sayısız kahkahalar atar, çevresindekilere bulaştırırdı coşkun sevincini. Bilmek acının saf haliyle tanışmaktı. Bunu anlaması kolay olmamıştı ama sonuçta öğreniyordu insan. Hadisi ilk duyduğu zaman, dört yüz yıl önceki hadisin sahibiyle şimdi aynı noktada olmasına aklı pek almasa da içinden hak vermişti. Demek dünya yüzyıllar önce de aynıydı. Demek o zamanlarda da insanlar kötülüğün kaynağı, karanlığın yaratıcısı idi. Sevinci, kahkahası olmayan bir dünya karanlığa batmış değil de neydi? Kafasını sallayıp dedesini hatırlamaya zorladı kendisini.
Dedesinin hoşnutlukla titreyen beyaz sakalları canlandı gözlerinde. O sakallarda güneşin ve mavinin renkleri oynaşır, bu renkleri özgürlüğün ilk renkleri olarak karşılardı. Yılların ve dalgaların yıprattığı büyük ağ,

dedesinin denize atmasından saatler sonra ağırlaşır, yukarı çekilmeyi beklerdi. Pek konuşmazlardı. Dedesiyle birkaç sözcükten başka konuştuklarını hatırlamazdı. Dedesinin sessizliği deniz gibi yoğun, canlı ve berraktı. Dokunulmazdı. Vatanlarından koparılan balıkların ağdaki çırpınışlarını hatırladı. Birden görüntü öyle net ve keskin belirdi ki, bir an olduğu yerde kalakaldı. Zihnindeki görüntülerin gerçekliği umut kırıcıydı. Evlerden yayılan elektrik ışıkları gözlerine değiyor, gözlerini kırpıştırdıkça anıları ile bugünü arasında gidip geliyordu.

“Dede! Ben de balıklar gibiyim şimdi. Bir daha çocukluğumun vatanına dönmeyeceğimi bile bile ağlardan kurtulmak için çırpınıp duruyorum. Çok üzgünüm…” Dedesi yaşadığı gibi ölmüştü : zahmetsiz, sessiz. Kimseye yük olmadan. Zaten varlıklı bir adam değildi. İki gözlü bir eve ve tekneye sahipti sadece. Geride bıraktığı da bunlar olmuştu. Dedesinin toprağa değil de, denize gömülmesi gerektiğine inanmış, bunun için çok uğraşmıştı. Fakat tüm ailenin ona delirmiş gözüyle bakmasına yol açmaktan

başka bir sonuç elde edememişti. Babasına ilk isyanı dedesinin ölümünden sonra olmuştu. İhtiyaç duyduğunda sığınacağın bir yer ya da dayanağın olmadığında varlığın bir dönemeç olur. O dönemeçten sonra nereye gideceğin, ne olacağın belirsizdir. İnsanı çaresizlik içinde bırakmayacaksın. Ya kaplan gibi üzerine atlar, ya da akrep gibi kendi zehriyle soylu bir intiharı seçer. Her iki yolda bir teslim olmama haliydi.

Dedesinden sonra evden uzak kalmak için başka işler aramıştı. Sonunda şehirdeki iki büyük otelden birinde yatılı bir iş bulmuştu. Çok bir şey kazandırmıyordu ama en azından harçlığını çıkarabiliyor, babasının eline bakmasına gerek kalmıyordu. Çalıştığı otel, turistlerin, iş adamlarının, devletle işi olanların, devlete karşı çalışanların, yasal ile yasa dışı arasındaki çizgide gezinenlerin uğrak yeriydi. Böyle renkli bir çevreye hizmet vermek sıkıcı değil, eğlenceliydi. Kısa sürede kimin ne işle uğraştığını, kimin hangi çevreden olduğunu anlayabilmiş, hatta oturuş şekillerinden kıyafetlerine, sürdükleri losyondan bıyık ve sakal tıraşlarına,

ayakkabılarına kadar anında çözme kabiliyeti geliştirmişti. Serhat avukatı da o zamanlar tanımış, zamanla gönülden bağlanmıştı. Babası bu isyanına karşı, üstüne gelmektense durup izlemeyi seçmişti. Nasılsa oğlu bir işte tutunamayıp eline yüzüne bulaştıracak, burnunu sürterek geri gelecekti. Babasının beklediği gibi olmadı. O günlerde kalbi ve aklı Meryem ile meşguldü. Meryem'in kaderi her şeyin önüne geçmişti. Bütün gelecek kaygılarının önüne. Ona verdiği söz, hem gücü, hem güçsüzlüğü oldu. Hayatını kuşatan, çepeçevre saran, sarmalayan bir söz. Bu kuşatmanın sıcak mı, soğuk mu olduğuna bir türlü emin olamıyordu. Şimdi emin olduğu tek şey, bu yaz gecesinde kemiklerinin bile üşüdüğüydü. Van'ın en soğuk kış gecelerinde dahi bu kadar üşüdüğünü hatırlamıyordu. Halası bazen soğuktan, ayazdan bıkıp usandığında, "Allah'ım! Ne bu dünyada, ne de diğer dünyada bizi ateşinden mahrum etme" derdi. Kesik kesik gülmeye başladı. Allah'tan ne annesi, ne halası ne de diğerleri son haline tanık olmamışlardı. Aynalarda kendisi bile gözlerinin altında morartılar olan,

soluk rengiyle kendisini tanıyamaz olmuştu. Uzattığı sakalların biçimsizliği de bir tarafa… Eski zamanlardan bugüne bir tek gözleri kalmıştı sanki. İçini yakıp kavuran ateşin bir çift kara dönüştürdüğü gözler. Her şeyi gören, anlayan, fakat sessizce katlanan, ölümüne giden yolu tanıyan, ancak bunu kefaretinin bir parçasıymış gibi düşünmekten haz duyan genç bir adamın gözleri… Her şeyin farkındaydı. Serhat avukata bunu anlatmamışsa başka sebeptendi. Aklı yine tanık olduğu olaya takıldı. Hayır, şimdi düşünmek istemiyordu. Şimdi olmazdı. Hastalıktan kırılan bedenini iyileştirmeli, gücünü toplamalıydı…

Bir ses duydu. Onu çağırıyorlardı. Durup etrafına baktı. Karanlık çöktükten sonra ıssızlaşan sokakların kimsesizliğiyle, sesin geldiği yöne doğru yalpalayan adımlarla yürüdü.

Avinar, karanlık sokaklarda koşar adım ilerliyordu. Karanlığa yakalandığı için bir yandan kendine lanet okuyor, diğer yandan korkusunu bastırmaya çalışıyordu. Korkacak bir şey yoktu ; bir arkadaşının evinde

toplanmış, konuşurlarken saatin nasıl geçtiğinin farkına varmamışlardı. Olan-biten buydu, büyütmeye gerek yoktu. Tabi bu başka bir diyarda, başka bir zamanda makul bulunabilirdi. Burada, yaşadığı şimdi de değil. Üstelik sıradan bir arkadaş toplantısından da gelmemişti. Çalışmalar için şehre yakın zamanda gelen Bedran adlı bir Masalcıyla buluşmuştu. Önceki çalışmalar hakkında, yine öğrenci faaliyetleri hakkında bazı sorular sormuş, bilgiler almıştı. Konuşma arasında Avinar, Bedran'dan Melike'nin varlığından haberdar olup olmadığını anlamaya çalışmış ; sonunda Bedran'ın dikkatli bakışları altında susmaya karar vermişti. Melike'nin özel bir görev için şehre geldiğini Ronya'dan öğrenmişti. Nefel'den laf almaları kolay olmamıştı. Sonunda Ronya'nın herkesin güvenliği için, demesi Nefel'i yumuşatmış ancak özel görevin ne olduğunu söylememişti. Ronya'nın anlattığı bu kadardı. Avinar'a göre Bedran, Melike'den daha deneyimli görünüyordu. Daha önce şehir çalışmalarında kaldığı, iletişime geçme ve hitabette ustalaştığı anlaşılıyordu.

Birden bazı tıkırtılar duydu. Dönüp bakmak istemiyordu. Ayak seslerinin ayırımına vardı. Kalbi hızla atmaya başladı. Hızını arttırdı. Sokağa vuran evlerin ışıkları altında ilerlerken gözleri sığınacak ya da kaçacak bir yer arıyordu. Her gün eve döndüğü yollarda çevresini çok önemsemediği için çıkış güzergâhlarını ciddiyetle gözlemlemişti. "Bundan sonra ilk işim, bütün olası kaçış yollarının kaydını tutacağım" diye söz verdi kendisine. Ve yine aynı anda biliyordu ki, bu geceyi atlatsa bu sözün önemi gözünde azalacak, sonra unutup gidecekti. Rahatlığa geçiş yaptığımız an, zor zamanların korkuları, hevesleri, sözleri etkisi kırılmış halde birer anıya dönüşüyor. Zorluklar bütün zayıflıkları ortaya serdiği için, rahat zamanlarda yaşanmamış sayıyor ya da anılar dünyasında ait kılmanın yolunu arıyoruz. Duyduğu ayak seslerinin sıradan tekdüzeliği Avinar'ın koşmasına ya da bağırıp ortalığı ayağa kaldırmasına engel olmuştu. Fakat bu kez ilerde bekleyen iki karanlık figür dikkatini çekti. Yüzleri seçilemiyor, ancak duruşlarında tetikte bekleyenlere has bir gerilim

seziliyordu. Bir an sokak ortasında öldürüleceğini düşündü. Kolay bir hedef olacaktı. Eğer bu şekilde ölecekse kendisini şanslı saymalıydı. Hiç değilse babasına gidecek bir cenazesi olacak, mezarında kaval sesi eşliğinde rahatça uyuyabilecekti. Şanslı olanlar böyle temiz bir ölümle karşılaşıyordu. En kötüsü kaybedilmek üzere alınmak, kaçırılmaktı. Alındığın an ile kaybedildiğin an arasında yaşadığın dehşetin hiç kimse tarafından bilinmemesi, geri döneceğine dair hiçbir umudun kalmamasıydı korkunç olan. Bir zamanlar yaşadığına dair senden hiçbir izin geride bırakılmamasıydı. Neler de düşünüyordu? Hayır, şimdi kötü olasılıkları düşünüp kendini korkutmak yerine kaçıp kurtulmanın çarelerini aramalıydı. Dümdüz koşsa, sağa dönse, yine koşsa eve ulaşması pek zaman almazdı. Ancak ilerde bekleyenlerin arasından kaçmak zor görünüyordu. Aralarından geçmek için fare kadar küçülemezdi ya! Bu planı hemen eledi. Diğer planı sokak boyunca dizili üç-dört katlı binalardan birine girip ilk kapıyı çalmak ve içeri almalarını istemekti.

Hemen yan binaya yöneldi. Binanın dış kapısı aralıktı. İçeri süzüldü. Kapıyı kapatmadan kısa bir an durdu. Ayak seslerini duyduğu adamın yüzünü görebildi. Adamın refleksle yüzünü Avin'e çevirdiği o saniyelik anda, adamın kendisi gibi evine yetişmeye çalışan biri olabileceğini sezdi. Kapıyı kapatıp sırtını küçük koridorun soğuk duvarına yasladığında ürpertiyle sarsıldığını anlamıştı. Dairelerden birinin kapısına dayanıp dayanmamaya karar vermeye çalışırken kalp atışlarının normale dönmesini bekledi. Belki yukarı çıkmasına gerek kalmaz, sokağın ilerisinde yolu kapatan adamlar çekip giderlerdi.

Kapının dışında koşuşturan ayak seslerini duydu. İki kişiye ait nefes nefese kalmış hırıltılar, itiş-kakış, küfür-bağırış sesleri iç içe karışıp yükseldi. Avinar ne olup bittiğini anladığı gibi yukarıya çıkan merdivenlere koştu. Birinci kata vardığı anda üç el silah sesiyle irkilip olduğu yerde durdu. Kanı bütün vücudundan çekilmiş gibi donmuş, hissizleşmişti. Zihninde geçmiş ve yakın zaman anıları iç içe karıştı, ruhunda kımıldayan, harekete geçen bir ağrının

varlığını duydu. Kafasında canlanan bir görüntü hissizliğini alıp götürmüş, yerine keder dalgasını savurmuştu. Çoktan gömdüğünü sandığı anılar yığınının külleri bir anda karıştırılmış ve sakladığı şey ortaya çıkmıştı sanki. Merdivenleri yavaşça indi. Ne yapmalıydı? Eğer şimdi korkar ve sinerse utancı seçmiş olacaktı.

“Bence asıl kahraman, korktuğu halde dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye uğraşanlardır. Korkusuna rağmen insan olmaktan vazgeçmeyendir.” Bu sözü söyleyen kişiyi kurşun sesleriyle gömmüş ve yine kurşun sesleriyle diriltmişti. “Nasıl da özledim seni! Her an, her nefeste. Umutsuzca, kahredici bir yangınla” dedi fısıltıyla. Onu anımsamak kalbine iyi gelmişti. Hızla dış kapıyı açıp sokağı taradı. Yirmi adım ötede yerde bir adamın sırtüstü uzandığını gördü. Ona doğru koştu. Loş ışıkta az önce yüzünü gördüğü adam olduğunu anlamıştı. Kurşunlar onu anında öldürmeye yetmemiş, yardım bekleyen gözleri umarsızca büyümüştü. Avinar’ı fark ettiği anda bir eliyle boğazını tutarken, diğer eliyle doğrulmaya çalıştı.

Avinar yanına çöküp doğrulmasını engelledi, hareket etmemesini ; yardım çağıracağını söyledi. Kurşunlardan biri karnına, diğeri ise boynunu delip geçmişti. Boynunu tuttuğu, elini gevşettiğinde oluk gibi kan birden boşalmaya başladı. Avinar telaşla elini yaraya bastı. Kanı durdurmalıydı! Serbest kalan eliyle çantasından tampon işlevini görecek bir şeyler aradı, bulamadı. Kısa kollu tişörtünün üzerine giydiği gömleği aceleyle çıkardı, yaranın üstüne bastırdı… Neden kimse yardım etmek için evlerinden çıkmıyordu? Yardım istemek için bağırmaya başladı. Evlerden birinde telefon yok muydu? Hastaneyi arayan?!...
Adam inliyor, Avinar umutla bağırıyordu… Sonunda birkaç pencerenin açılıp kapandığını, birkaç kadının ağıda benzer ağlayışlarını duydu. Nihayet evlerinden çıkanlar olmuştu. Avinar kafasını kaldırdığında korkulu, hoşnutsuz, öfkeli, acıdan çarpılmış yüzler gördü. Çevresine toplanan insanlar hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey söylemeden öylece beklemeye koyuldular. Bir ölüm ayininde, çağrıldıkları

için gelmiş ve tek görevleri öylece durmakmış gibi ne tek bir söz, ne de bir devinim görülmüyordu. Avinar, bir kabusta çakılıp kaldığını düşündü. “Kimse telefon açmadı mı?” diye haykırdı yeniden. Ilık kan buz gibi ellerini ısırıyor, sönüp giden bir yaşamı tutamayışın suçluluğu elbiselerine sıçrıyordu. Adamın boğazına bastırdığı gömlek kızıla dönmüştü. Sonunda orta yaşlı, iyi giyinimli bir adam, “Kızım sen uzaklaş buradan. Birazdan polisler burada olurlar” dedi. Avinar şaşkınlıkla baktı adama, “Polis mi çağırdınız? Kimse hastaneyi aramadı mı?” Orta yaşlı adam çaresizlikle ellerini açtı. Bu hayat uğruna yapabilecek hiçbir şey kalmamış gibiydi. “Bu genç adam temiz bir ölüme layık görüldü. Allah onu cennetine kabul edecektir. Allah hepimize de böyle temiz bir ölüm nasip etsin. Hadi git artık!”

Evlerden birinde ağlama sesleri yükseldi. Başka bir kadın tekdüze bir sesle duraksız bir ağıda başladı. Yabanıl bir sesle tüyler ürperten bir ağıttı bu. Avin başını kaldırıp pencerelere göz gezdirdi. Genç adamın iniltileri yavaş yavaş kesildi, tümden

sustuğunda etrafındakiler ellerini karanlık bir göğe açıp Fatiha okumaya başladı. Avinar, "Hepimiz toplum olarak delirdik" diye düşündü. Bu düşünceyi rahatlıkla kabullenmişti… sokağın ilerisinde kadınlı-erkekli birkaç kişinin feryat-figan ederek kendilerine doğru koştuğunu fark ettiğinde ayağa kalkmıştı. Gelen kişilerin adamın yakınları olduğunu anladı. Polis arabalarının sesi, sokağı huzursuzca doldurunca sokaktakiler Avinar'ın gitmesi için ısrar ettiler. Bu kez onları dinledi.

Ara bir sokağa sapmış, koşuyordu. Her tarafı kan içindeydi. Kanlı ellerini tişörtüyle temizlemeye çalıştı, pantolonuna sürdü. Bir işe yaramıyordu. Kanın ağır metalik kokusu boğazına bir yumru gibi oturmuş, midesini alt-üst ediyordu. Sonunda yorgunluktan bitmiş bir halde koşmayı bırakıp soluklanmaya karar verdi. Ter içinde kalmıştı. Kan ve ter kokusu birbirine karışmış, genzini yakıyordu. Hiçbir şey düşünmeden yürümeli, eve varmalıydı. Köşeyi döndüğünde aniden durdu. Sokağın ortasında dikilmiş, kendi kendine konuşan, gülen birini fark etmişti.

Bıkkınlıkla kafasını salladı. Bu kez yüksek sesle, “hepimiz delirdik” dedi. Belki de delilik, gerçeğin dehşetinden kaçışın en iyi yoluydu. Kendisini delirmiş olarak hayal etti. Hayır, imkan sınırlarında dahi olamazdı. Ne olursa olsun, aklından şüphe etmeyecekti

Sokağın ortasında kalakalmış adamın yanından hızla geçip gitti. Tam uzaklaşıyordu ki merakına yenildi. Birkaç adım yaklaştı. Tanıdığı bir yüzdü. Sakallı hali yabancı gelse de bu bildiği, tanıdığı kişiydi. Gözlerini kapatmıştı. Avinar iç çekip üzüntüyle seslendi.

Cihat zorlukla gözlerini açıp çevresine bakındı. İsmini duymuştu. Yalpalayarak sese doğru yürüdü. Avinar’ı tanıdı. Avi şimdi gerçek dünyaya aitti. Meryem’in dünyasına. Meryem tutunabildiği tek gerçekti. Var eden ve yok edendi. Bu yüzden Meryem ile ilgili en küçük bir şey bile, onu eller tutulur bir zeminde ve zamanda tutuyordu. Zihni geriye doğru sıçramalar yapmayı bıraktı. Avinar’ı baştan aşağı süzerken göğsünden bir hırıltı yükseldi :

“Kimi boğazladın Avi? Kurban bayramında fazla mesai yapan kasaplar gibisin… Yüzün, yüzünün rengi kireç gibi. Hayalet görmüşsün diyeceğim ama hayalete dönmüşsün sen!...”
“Senin de benden aşağı kalır yanın yok efendi! Hele bir kendine bak.” Cihat derin bir nefes alarak Avinar’a eğildi. Bir sırrı açıklarcasına fısıltıyla :
“Desene ikimiz de hayalete dönmüşüz. Desene ikimiz de kaybolduk bu ara sokaklarda. Hiçbir yere varmadan ömrümüzün sonuna kadar dolanıp duracağız…” Ardından kesik kesik gülmeye başladı. Cihat’ın sözleri mi, yoksa gülüşü m ürperticiydi, bilemedi. Cihat’ın koluna girip götürmeye çalıştı. Onu böyle sokak ortasında bırakamazdı.
“Hiç iyi görünmüyorsun Cihat, gel, Meryem iyileştirir seni. Hadi gel, ateşin var, ateş kokuyorsun.”
“Sen de kan kokuyorsun. Her yer kan kokuyor… Öldürdükleri çocuğun hiçbir suçu yoktu. Sırf kardeşi… dağa gitmiş diye aldılar çocuğu…” Bu sözleri Avinar’a değil, görünmeyen birine fısıldar gibi söyledi.

Avinar onun az önce can veren genç adamdan bahsetmediğini anlamıştı. Genç adamın sadece ellerine, elbiselerine değil zihnine, yüreğine sinmişti, biliyordu. Aniden yükselen kan kokusuyla midesi bulandı tekrardan, kendini tuttu. Şu son zamanlarda bir çok kez yaptığı gibi kendini tuttu. Kendini tutmayı öğrenmişti. Aklını korumak için yaşadığı olayları hafızasının kuytuluklarına kaldırmayı öğrenmişti. Bir nevi zihnin kendisini koruma mekanizmasıydı. Yoksa başka türlü yaşanmayacak, ölümün gölgesi egemen olacaktı. Bu yüzden kendi yaşamını, sevdiklerinin yaşamını ölümden daha hafif olan bir çizgide tutmaya çalışıyordu. Elbette hiçbir şeyin unutulmadığını biliyordu. Yaşamaya yetecek kadar olsundu. Mücadele etmeye yetecek kadar . ötesi onu aşardı zaten.
Cihat konuşmaya devam ediyordu, “ben karşı çıktım ama dinlemediler beni. Ellerinden, ayaklarından bağladılar… Daha gencecik… İlk sakal tıraşının üzerinden çok geçmemiş. Gözleri yaprak yeşili… Çocuk çırpındı… Kurbanlık koyun gibi.” Cihat nelere bulaşmıştı? Bütün bunların sadece ateşten

kaynaklı bir sayıklama, geçici bir hezeyan olmasını umdu. Cihat'ın koluna daha çok asılarak, susmasını, Meryem'in hatırı için kendisini toparlamasını istedi. Meryem'in adının geçmesiyle beraber Cihat kendine gelir gibi oldu. Avinar'a çevirdiği gözleri eski zamanlardan kalma bir kederle doluydu. Zoraki bir gayretle camiye gitmesi gerektiğini söyledi. Tek başına ayakta durmakta dahi güçlük çekiyordu. Avinar kolundan tutup yürümeye zorladı. Cihat artık konuşmuyor, ayak uydurmaya çalışıyordu. Yirmi adım kadar ilerlemişken önlerine iki kişi çıktı. Cihat gibi çember sakal bırakmışlardı. Yakasız gömlekleri , hafif ceketleri ve kumaş pantolonlarıyla aynı tarz giyindikleri Avinar'ın gözünden kaçmadı. Cihat'ı tanıdıkları da. Duruşlarından hoşnutsuzluk yayılıyordu. Cihat'ı bu halde görmeyi beklemedikleri anlaşılıyordu. Kibirli adımlarla yaklaşıp,

"Selamün Aleyküm Cihat kardeş. Seni arıyorduk. Bekledik. Dayın kaygılandı. Hepimiz kaygılandık. Malum, darbenin nerden, nasıl, kimden geleceği belli değil"

dedi ikiliden uzun boylu olanı. Yakına geldiklerinde adamın sol şakağından alnına dek uzanana bir bıçak izini fark etti. Ve bu adamın ne aradığını merak etti. Ne aradığını ve ne bulduğunu? Hayır, ne bulduğunu anlamıştı ; ona sunulmuş bir güç ve bunun baş döndürücü arzusu. Cihat'a gitmeleri gerektiğini söylediklerinde, Avinar bir tehdit havası sezdi. Tuhaf olanı ise tehdit havasının konuşan uzun boylu kişiden değil, o ana dek tek kelime etmemiş olan kısa boylusundan yayılmasıydı. Cihat'ı almaya yeltendiklerinde, Avinar kolunu sımsıkı sarılarak geri geri götürmeye çalıştı. Pes etmeye niyetli değildi. Cihat'ı bu tekinsiz insanların eline bırakamazdı.

Cihat olanların farkına varmış, kendine gelebilmişti. Onu almadan gitmeyecek olan iki adama başını sallayıp geleceğini, biraz müsaade etmelerini söyledi. Kısa boylu olanı kabul etti, diğeri de durmak zorunda kaldı. Cihat Avinar'ın kulağına eğilerek gitmesini istedi ;

"Merak etme, bunlar bana bir şey yapamaz" dedi. Soluklanıp ekledi. "Beni korumak

istemen anlamsız. İnan bana, bu kadar değerli değilim…” Güçlükle nefes alıyordu. Avinar kaşlarını çattı. Diretiyordu.
“Bunların kim olduğunu bilmiyorum Cihat. Sezgilerim beni yanıltmıyorsa bunlar tehlikeli adamlar. O yüzden onlarla gitme. Gel eve gidelim.”
“Seninle gelemem. Git artık Avi, git! Onlarla gitmeliyim”
“Anlamıyor musun, onlarla gidersen o yolun sonunda sadece pişmanlık bulacaksın. Senin değerli olup olmaman umurumda değil. Meryem’in sana verdiği değeri düşünüyorum ben!...”
“Meryem!” dedi Cihat, kendi kendine. Yağmurdan korunmak için saçak altlarına sığınan serçelerin ürpertisiyle. “Serhat abi de beni caydırmak için Meryem’i hatırlatmıştı bana. Oysa her şeye onun için katlandığımı biliyordu…” avukatı andığında kurumuş dudakları hafif bir tebessüme dönüşmüştü. Avinar şaşkındı. Serhat Cihat’ın durumunu biliyor muydu? Şaşırmıştı… Serhat’tan yardım isteyebileceğini, yeter ki o adamlarla gitmemesini ısrarla tekrarladı. Cihat olumsuz

anlamda başını sallayıp duruyordu. Mecalsizdi. Serhat'ın asıl kendisine yardım etmesi gerektiğini söyledi. "Uyardım onu, ciddiye bile almadı. Bu şehri bir an önce terk etmeli. Uyardım onu…" bu son cümleleri fısıltıyla, duyulmayacak bir sesle aktarmıştı. Bu sözcükler Avi'nin bir adım geri çekilmesine neden oldu. Kalbi nedenini anlamadan huzursuz bir şekilde çarpmaya, zihninden önce tepki vermeye başladı. Söylenenleri zihninin idrak etmesi biraz zaman aldı… Cihat tekrar gitmesini istedi ve kendisini bekleyenlere doğru yürüdü. Attığı her adımda biraz daha uzaklaşıyordu. Attığı her adımda biraz daha yabancılaşıyordu. Avinar nefesi daralarak arkasından bakıyordu. Cihat'ı bir daha az önce tuttuğu gibi tutamayacaktı. Onunla bir daha konuşup aynı sofrada oturamayacak, dertleşemeyeceklerdi. Ortak bir sevginin parçası değillerdi artık. O bir dakika önce çizginin diğer tarafını seçmiş ve bu durum onları anında düşmanlaştırmıştı. Evine doğru attığı her adım giderek ağırlaşıyor, bu ağırlık Meryem'le karşılaşma anının azabına dönüşüyordu. Bu gece elini

neye attıysa tutamamış, ellerinden kayıp gitmişti. Belki de haklıydı Cihat, kaybolmuşlardı ve artık iflah olmazlardı. Bu ara sokaklarda bir çıkış yolu bulmadan dönüp dolaşacaklardı…

Memo arabaya binerken Serhat'ın endişeli yüzüne kaçamak bir bakış attı. Avukatı pek az kez endişeli görmüştü. Avukat, duygularını göstermeyen, yüz ifadesini kontrol edebilen insanlardandı. "Benim gibi" diyecekti, vazgeçti. Doğru olmazdı bu. Ortak yanları çok azdı, , hiç denecek kadar. Belki de bu yüzden severdi onu. Hatta uğruna canını verebilecek kadar. Tereddütsüz. Bu sadece geçmişten gelen tanıdıklığın, vefanın getirdiği bir bağ değil, daha derin derinlere kök salmış bir bağdan ileri geliyordu ; Zerya! Avukatın Zerya'ya karşı beslediği duyguları ta en başından bilmiş, anlamıştı. Üzerinde tek kelime konuşmadıkları bu sevginin Serhat'ı nasıl yakıp kavurduğunu fark etmemek için kör olmak gerekirdi. Buna rağmen Serhat'ın Zerya'ya açılmak için girişimde bulunmayışını ve gidişine engel olmayışını anlayamamış, mantıklı bir neden

bulamamıştı. Serhat'a kız kardeşinin yadigarı olarak bakıyordu. Adana'yı tümden geride bırakıp bu şehre gelmesinin tek nedeni de buydu. Avukatının hayatının tehlikede olduğuna dair kulağına gelen söylentilerden sonra Adana'da kalamazdı. Zaten onu oraya bağlayan ne olmuştu ki?! Avukatın bir zamanlar sarf ettiği tek bir cümlesi de onu yollara düşüren başka bir sebepti : "Kendini suçlayacağına Zerya'nın neden gittiğini anlamaya çalış. O dünyayı öğren ve gerekirse o dünya için savaş!..." demişti. Tanımak ve anlamak için gelmiş ve kısa sürede o dünyanın içinde yerini almıştı. Bazı tanıdıklar aracılığıyla bir yaşlı çiftin evinde bir oda bulmuştu. Yaşlı çift ondan kira ücreti istemese de kimseye borçlu kalmak gibi bir huyu yoktu. Ev sahibi Hamza dayının ağrına gitmesin diye ev masraflarına katkı sunarak bir şekilde ödemeyi sağlıyordu. Yerleştiği ev, sur içinde avlusu olan tek katlı bir evdi. O evi tekinsiz insanların dikkatiyle incelenmiş ; mahalleyi, komşu evleri, caddeye açılan sokakları fark ettirmeden ayrıntısıyla gözden geçirmişti. Babası olsa, "Kanındaki kurt

havayı iyice kokluyor” derdi. Gittiği her mekanda, kapana kısılmamak mekanın bütün girdisini-çıktısını bilmeliydi. Önce çevresini gözlüyor, olasılıkları hesaplıyor, zihnine not düşüyor, daha sonra rahatlıyordu. Onu böyle hareket etmeye itenin, çocukluktan taşıdığı kapana kısılma korkusu olduğunu anlamıştı. Ama anlamak, bu korkuyu gidermemiş, aksine güçlendirmişti. Çocukken tuzağa düşürdükleri hayvanların korkusunu yakından görmüş, o korkuyu koklamıştı. Babası, “Bir avcının kurnazlığıyla av hayvanının ürkekliğini birleştirmek gerekir” derdi. Ve Memo’nun av olmaya niyeti yoktu. Tedbir, hazırlık, temkinlilik… Adına ne denirse densin işin aslı bu duygunun kendisinde geliştirdiği alışkılardı. Yerleştiği ev, duvarları birbirine bitişik, damdan dama geçilen evlerin köşesinde, bir tarafıyla sokağa bakmaktaydı. Evin kilerinde sokağa açılan ve pek kullanılmayan gizli bir kapının olduğunu öğrenmek onu neşelendirmişti. Ani bir baskın durumunda çeşitli seçeneklerinin olduğu eve hemen yerleşmişti. Mahallenin bütün yol ve sokaklarını, çıkmaz sokaklarını Hamza dam

üzerinde verdiği kısa bilgilerle öğrenmiş, mahallenin krokisini zihnine kazıması pek zamanını almamıştı. Ve üstelik sokak isimleri akılda kalıcıydı ; Büyük bölüm, Küçük bölüm sokağı, Bismillah küçesi, Talu sokak. Evin sol tarafında bir çıkmaz sokak, ötesinde çeltik kilisesi ve böylece ilerleyip gidiyordu. Ev sahibi Hamza dayı, konu komşuya Memo'yu Adana'dan gelen yeğen olarak tanıştırmıştı. Bu tedbir, aslında bir örtülü sahiplenişti. Ev sahibi yetmiş yaşına dayandığı halde gücü kuvveti yerinde, çevik bir adamdı. Tek kusuru sinirlendiğinde en sunturlusundan küfürler sıralamasıydı. Memo hayatında onun kadar yaratıcı küfürler savuran birini görmemişti. Kıvrak zekasıyla sinirine basılmadığı müddet hoş sohbet bir ihtiyara dönüşüyordu.

Serhat'ın seslenmesiyle düşüncelerinden sıyrıldı. Merwan diye seslenmişti. Serhat'la yalnız kaldıklarında, "Merwan" derdi hep. Tıpkı babası Ferzend gibi. 'Memo' herkesin içinde çağırdığı isimdi ; şüphe duyulmayacak, korunaklı, naif bir isim. Merwan sadece türlü acıları, vazgeçişleri, mücadeleleri hatırlatan,

bir geçmişin yankısıydı. Serhat, neden gülümsediğini soruyordu.
“Ev sahibim Hamza dayıyı düşünüyordum. Saydığı küfürleri bir duysan toplum ahlakını bozmaktan dava açardın, inan!”
“O kadar kötü ha! Yalnız anladığım kadarıyla senin eğlenir gibi bir halin var” Memo omuz silkerek ;
“İyi ve dürüst bir adam, bu yeter bana. Bizim misafirhaneye bir gün gel, misafir edelim seni. Hamza dayı tanınmış bir avukatı ağırladığı için, ben de avukatın arkadaşı olduğum için bir süre taframızdan geçilmezdi.” Serhat’ın dik dik baktığını görünce,
“Bugün seninle konuşulmaya gelmiyor, değil mi?” diye mırıldandı.
“Evinde beni ağırlarsan senin için tehlikeli olmaz mıyım?”
Bu kez dik bakma sırası Memo’daydı. Yanıtını bildiği bir soru yöneltti ; “Tehlikeli misin? Yoksa tehlikede misin?”
Serhat iç geçirerek başını çevirdi. Bir müddet sonra ;

“Beni sürekli koruyamazsın Merwan. Her adımımı takip edemez, üzerime düşen her gölgeyi kovamazsın. Başka işler yap, başka şeylerle uğraş.”
“Benden bu kadar çabuk mu sıkıldın abi?”
“Senden sıkıldım desem gider misin? Hayır, çünkü senden sıkılmayacağımı biliyorsun. Bu düşünülmez bile. Lakin… Buraya yerleştiğinden beri sabah işyerime, akşam evime uğruyor, yokluyorsun. Her iki vakit arasında beni nasıl gözetlediğini Allah bilir ya! Demek istediğim hayatını, zamanını daha verimli işlerle geçir.”
Memo aldırmaz bir havayla, “yapacak daha iyi bir işim yok” dedi.
Serhat, Memo’nun üzerine çok varmak istemiyordu. Memo’nun huyunu tanıyordu. Başkalarının yanında iki cümleden fazla konuşmayan Memo, bir tek kendi yanında rahat ve kendi doğallığındaydı.
“Sen gücendirmek istemiyorum ama sen de şunu anlamalısın. Burada ölüm her birimizin etrafında kol geziyor. Yani bu bir ayrıcalık ya da nasıl desem büyük bir felaket değil. İnsanlar doğar, büyür ve zamanı geldiğinde

ölürler gibi doğal bir dizge geçersiz bu coğrafyada. İnsanlar doğar, belki büyür ama zamansız ölürler. Böyle işte. Yalnızca ne zaman ve nerden geleceği bilinmiyor o kadar. Eh, bu da çok önemli olmasa gerek. Giderek kötümser ve çekilmez birine mi dönüşüyorum? Aksine umudumu koruyorum. Sırf inat oldun diye de değil. Bunca karanlık çok daha güzel düşler gördürttüğü, yarınların hayalini daha güçlü kurdurttuğu için. Bunca karanlık, çocuğundan, yaşlısına, kadınından erkeğine herkesi, her çevreyi etkilediği, hepimizi politize ettiği için. Zulüm arttıkça direniş de yayılıyor ne de olsa! Kaldı ki, Ahmet abinin deyişiyle, "Dövüşenler de var bu havada." Anlayacağın bende bizim ihtiyar gibi düşünüyorum. "Uçurumun başına gelmeden kanatlanamazsın."

"Bizim ihtiyar?!"

"Bilirsin işte, karanlıkta umut için dövüşenlerin piri… Dağın Piri yani…!"

Serhat bir çocuk gibi gülmeye başladığında Memo içinin ışıdığını hissetti. Konuşmak için ağzını açacakken vazgeçti. Sözünü henüz bitirmemişti. Yüzünü Memo'ya çevirdiğinde

gözlerini kısmıştı. Kafasına takılan bir konuyu kovalarcasına elini kaldırdı.
“Dediğim gibi durum buyken tehlikede olduğumun bana sürekli hatırlatılmasından hoşlanmam. Kendi işime bakmayı severim ben.”
“Madem söz açıldı sorayım, şu içini kemirip duran kuşku nedir abi?”
“Kuşku?... Hayatın ne getireceği belli değil Merwan. Belirsizliklerle cebelleşmeye alışkınım ben. Ama… Son nefesimi verirken gördüğüm kişinin kim olacağı belirsizliği içimi kemiriyor, doğru. Gözbebeklerimde sönecek olan görüntünün bir dosta değil, düşmanıma ait olmasına isterim.”
Son söylenenlerin ağırlığı Memo’nun ruhuna taş gibi oturdu. Hiç kimse dost diye bildiğinin elinden yok olmayı hak etmezdi. Ve Serhat Çınar bu hiç kimsenin de ötesindeydi. Hayatını bu denli başkalarına adayan birinin uğrayacağı ihanet çok daha yıkıcı olurdu. Çünkü ihanet sadece birine değil, iyiliğin gücüne, insani olan her şeye yapılmış sayılırdı. Bazen bir insanda bütün insanlığın rüyasını yok edebilirsin. Bunu babası mı

söylemişti? Serhat'ı kaybedeceği düşüncesi bile tüm dünyaya karşı kin tutmasına yeterdi. Aralarına çökmüş olan kurşunlu havayı dağıtmak için söyleyecek sözcükler arandı, bulamadı. Susmakla yetindi.

Caddeden ara sokağa sapacakları köşede polis arabaları ve bir panzer beklemekteydi. Serhat, polis noktasında arabayı durdurarak, Memo'ya mümkün mertebe ağzını açmamasını söyledi. Arabadan indi. Birkaç adım ilerlediğinde resmi-sivil polislerin çemberine alındı. Onu tanıyan polisler vardı, Memo anlamıştı. Polislerle rahatça konuşup şakalaştığı, endişeli, gergin halinden çok çabuk sıyrıldığı, ya da ustalıkla gizlediği gözünden kaçmadı. Sivil bir polis arabaya yaklaşıp Memo'yu süzdü, kimliğini istedi. Memo kimliğini geri alırken, "iyi akşamlar" diledi hınzırlıkla.

Beş dakika sonra gidecekleri eve varmışlardı. Kapıyı çalmadan önce Serhat, "nereye ve niye geldiğimizi sormayacak mısın?" dedi.

"Sen söylersin diye bekledim. Söylemezsen bile bunun iyi bir nedeni vardır muhakkak. Hem senin nerede olduğunu bilmemektense,

seninle bilmediğim yerlere gitmem çok daha iyi bir seçenek gibi görünüyor.”
Serhat kaşlarını çatıp, seninle baş edilmez, dercesine bir elini kaldırdı. Kapı tokmağına uzanırken, ona daha önce bahsettiği akrabalardan Gülten Hanımın evi olduğunu söyledi.
Kapıyı Gülten Hanım açtı. Gözleri ağlamaktan şişmiş, dudakları titriyordu. Avluya girdiklerinde Memo, kadının, “Avi gelmedi bu saate kadar” dediğini duydu. Sezdirmeden etrafını incelemeye, evin bütün giriş-çıkışlarını tanımaya çalıştı. Eski Diyarbakır evlerinden birine ilk kez gelmiş oluyordu. Yeni yerleştiği yer sonradan yapılma toprak damlı taş evlerden biriydi. Oysa şimdi avlusunda dikildiği ev tarihi bir güce sahipti. Bu tür evlerde tarihin gücü hissediliyordu. Kara bazalt taşlarının nefes alıp verdiği, kendi başına bir varoluşa sahip olduğunu daha önce duymuş ama şimdi ne demek istenildiğini sezinliyordu. Bazı şeyler sahibinden, zaman ve zeminden bağımsız olarak varoluşunu tanımlayabiliyordu. Dikkatini Serhat’ın sarmış avludaki kadınlara

yöneltti. Gülten ablanın yanındaki Ronya'yı fark etti. "Ronya…" diye düşündü.ilk karşılaşmalarının üzerinden epey bir zaman geçmişti. Son haftalarda avukatı görmeye her gittiğinde Ronya'yı görüyor, aralarında kısa sohbetler geçiyordu. Bu sohbetler doğalında gelişiyor gibiydi. Oysa görünenin altında dikkatle seçilmiş sözcükler, dikkatli bakışlar ve birbirini kollamalar yatıyordu. Zoraki ilgisizlik halleri bir oyun gibi ustaca gizleneni örtüyordu. Ve bu oyun bu yerin iklimine uygun düşüyordu. Kendisine itiraf etmese de gördüğü ilk günden beri onu düşünürken yakalıyordu kendisini. Gecenin yıldırıcı karanlığında yürüyen bir yolcunun karşısına ummadığı bir anda çıkan ay gibi… Buna benzer bir görüntüye eşlik eden Ronya imgesi, onda hem şaşkınlık, hem de utanç duygusu uyandırıyordu. Karanlıktaki yolcu da böyle mi hissederdi? Gecikmiş bir yardıma eşlik eden sızılı bir kabulleniş, kederli bir minnettarlık mı duyardı? Yolun çoğu geçilmiş, zorluklar, engeller tanınıp alınan darbeler tespit edilmiş ; yolun kalan kısmına dair tüm güç kırıntıları biriktirilmişti. Bu geç

gelen şükranla ne yapılacağı bilinmemektedir. Galiba Ronya'yla durumu biraz böyleydi. O meçhul yolcu gibi. Birkaç kısa sohbet ve selamlaşmadan sonra var ettiği Ronya; parlak-soluk, mesafeli-yakın, ama hep değişken… Buydu işte.Ve bunu, bundan haberdar olması gereken kişi bilmeyecekti… Ronya'yla bakışları karşılaşınca hafiften gülümseyip başıyla selamlaştı. Ronya'da karşılık verdi. Serhat'ın etrafını saran kadınların güvenleri etkileyiciydi. Ronya'nın yanında duran genç kıza takıldı bakışları. Avludaki ışık gözlerini yanıltmıyorsa, cana yakın bir güzelliğe sahipti. Onu incelerken toprağı düşündü. Toprak gibi, sıcak, güvenilir, sabırlı. Genç kızın başını eğip parmağındaki yüzükle dalgınca oynadığını gördü. Nişanlı mıydı? Birden Serhat'ın bu genç kıza özel bir alakayla eğilip konuştuğunu gördü. Aralarındaki bağ neydi? Yakında öğrenirdi… Topluluğun tartışmasında heyecan eşiğinin aşılmasını beklerken avluya göz attı. Şadırvana doğru yürüdü. Şekil verilmiş, süslü taş kenarlarından birine çöktü. Hava bir yaz

gecesine göre serindi. Şadırvandan akan su yorgunluğunu hissettirmişti. Elini havuza batırıp suyu dalgalandırmaya başladı. Komşu evlerden yayılan müzik sesini ayırt ettiğinde gülümsüyordu. Bir teybin üzerinde unutulmuş eski bir kaset ya da bir ihtiyar delikanlının efkar dağıtmak için kurduğu rakı sofrasına eşlik eden eski bir şarkı olmalıydı ;

“Diyarbekir etrafında bağlar var
Fitil işler yüreğimde yarem var
Sen gidersen benim başka kimim var
İsterem ki bir gün evvel gelesin aman…”

Gülten Hanımın seslenişiyle dalgınlığından sıyrılan Memo, ayağa kalktı. Gülten Hanım küçük bir çocukmuş gibi boynundan tutup eğdi, saçlarından öptü. Kusura bakmamasını söyleyerek Serhat’ın oturduğu sedire yöneltti. Serhat’ın varlığı herkesi dinginleştirmiş gibiydi. Masanın etrafına dizilen ev halkını selamladı. Bu kocaman evde sadece kadınların yaşaması ilginçti. Çocukluğundan beri çevresinde gördüğü kadınlar bir çeşit özgüvene ve serbestliğe sahip kadınlardı. Hudut boylarındaki yaşamın getirdiği bir zorunluluk, yaşam tarzının

yükümlülüklerinden ileri geliyordu. Ama burada, şehirde?! Kadınların işine akış-sır erdirilmezdi. Bu yüzden en iyisi kafa yormamak, onları olduğu gibi kabul etmekti… Gülten Hanımın ev sahibesi rolüyle evdekilerle tanıştırma rolünü üstlenmişti. Nefel'i tanıyordu zaten, birkaç kez insan hakları derneğinde rastlaşmışlardı. Meryem… Bu adı anımsıyordu. Serhat'ın Ronya'yla aralarında geçen bir konuşmada Meryem'i sorduğu aklına geldi. Toprağa benzettiği genç kadın demek Meryem'di. Gözleri topluluğun biraz dışında kalan başka birine takıldı. Gülten Hanımın onu tanıtırken kısa bir tereddüt geçirdiği dikkatinden kaçmamıştı. Melike'ydi adı. Melike'nin bakışları Memo'nun üzerindeydi. Memo kabalaşmak istemediğinden bu bakışların nedenini sormadı. Fakat aklından iki ihtimal geçti, "ya kadın benden hoşlanmadı ; gözetim altında tutulması gereken biriyim. Ya da birine benzetti." İkinci ihtimal aniden duyargalarını harekete geçirdi. Dikkat kesildi. Aklı bu ikinci ihtimal üzerinde yoğunlaşıyordu.

Bu arada Ronya, elindeki çaydanlıkları masaya koyuyordu. Çevresinden tamamen kopmuştu. Sesler, konuşmalar ona ulaşmadan sönüyordu. Her geçen saniye endişelerini artırıyor, haykırmamak, bağırıp-çağırmamak için dişlerini sıkıyor, gidip geliyor, Meryem'e yardım ederek oyalanıyordu. Meryem bardaklara çay doldurmaya başladı. Kaçak çayın yükselen tanıdık kokusu, bardaklara çarpan kaşıkların şakırtısı, küçük kâselere dizili limon dilimlerinin ferahlatıcı kokusu, herkesi aniden susturmuş, bütün bakışları Meryem'in hünerli ellerine odaklanmıştı. Meryem sanki içlerindeki bir kabuğu çatlatmış, sislerin öte yakada bıraktığı ve artık seçilmez olan normal zamanlara ait anıları canlandırmıştı. Bir iç çekiş kadar ağır bir hasret genizlerini yakmıştı.

Serhat cebinden sigara paketini ve çakmağını çıkardı. Sigarasını yaktı. Meryem çakmağı tanımıştı. Cihat'ın hediyesiydi. Eline para geçer geçmez avukata hediye almaya koşmuştu. Gümüş işlemeli bir çakmakta karar kılmış, "Abime yakışır" demişti… Cihat'ı görmeyeli kaç hafta olmuştu? Her gün

mutlaka eve uğrayan ya da fabrika çıkışında bekleyen Cihat, haftalardır ortalıkta yoktu. “Seninle ya güne başlamalıyım, ya da günü bitirmeliyim. Sen başlangıcım ve sonumsun” demişti. Şimdi, “son” kelimesi gözüne korkutucu geliyordu.

Birkaç sokak öteden patlayan kurşun sesleri, anıların kabuğa çekilmesine yetti. Gülten Hanım, başına gelişigüzel örttüğü eşarbı çekiştirerek bir duaya başladı. Meryem yarım bıraktığı işe gönülsüzce devam ederek çayları dağıttı. Serhat’ı düşüncelerinden koparmak için birkaç kez seslenmek zorunda kalmıştı. Meryem sebebini bilmeden avukatın dalgınlığından kendisini sorumlu tuttuğunu fark etti. Sebep Cihat mıydı yoksa? Bu imkânsızdı. Cihat, özellikle avukatı üzecek hiçbir işe bulaşmazdı.

Avukatın dalgınlığı herkese yabancıydı. Avinar’ın yokluğundan sonra avukatın bu son hali felaket habercisiydi adeta… Serhat birden başını kaldırıp Memo’ya döndü ;

“Memo, etrafa bir bakalım, kolaçan edelim. İyi ya da kötü bir haber çıkar elbette! Böyle oturmaktan iyidir.”

Memo başını sallayıp kalktı. Rahatlamıştı. Serhat'ın yankılı sessizliği canını sıkmaya başlamıştı. Gülten Hanım avukatın koluna yapışarak, "Ya sizin de başınıza bir şey gelirse…" diye başlayan cümleler sıraladı peş peşe. Avukatın onu ikna etmesi kolay olmayacaktı.

Tam o esnada kapıdan tıkırtılar duyuldu. Kararsız, takatsiz tıkırtılardı. Memo kapıya yöneldi. Aceleci adımlarla Memo'nun önüne geçen Gülten Hanım nefesini tutarak kapıyı açtı. Avinar'dı. Boğazından küçük bir çığlık koptu. Avinar'ı tuttuğu gibi içeri aldığında Memo yardıma koşmuştu bile. Onu hemen sedire götürdüler.

Avinar şaşkın gözlerle çevresindekileri süzüyor, söylenenleri anlamaya çalışıyordu. Herkes kandan, kanlı giysilerinden bahsediyordu. Söylenenleri anlamamıştı. Gözleri Serhat'ı bulduğunda dudaklarından anlaşılmaz sözcükler döküldü. Serhat herkesi sakinleştirerek Avinar'a döndü. En yumuşak ses tonuyla, ürkütmekten çekinircesine konuştu. Ne olup bittiğini, giysilerinin neden kanlı olduğunu sordu. "Yaralı mısın Avi?"

diye ekledi. Avinar önce Serhat'a, ardından giysilerine, ellerine baktı. Başını "hayır" anlamında iki yana salladı.
"Ne oldu peki?" Bu kez ısrarcıydı avukatın sesi.
Avinar hatırlamaya çalıştı. Alnı kırışmıştı. Kendisini konuşmaya zorladı. Konuştuğunda sesi çatlak çıkıyordu.
"Akşamüzeri eve dönerken…sokak ortasında…birini vurdular. Genç bir adam… Yardım istedim. Yardım gelmedi. Herkes onun temiz bir ölümle kurtulduğunu söylüyordu. Adam kucağımda can verdi. Bu onun kanı."
"Sonra ne oldu? Polis mi götürdü seni?"
Avinar "hayır" anlamında başını salladı. Avukat yine sordu.
"Öldürülen kişi tanıdık mıydı?"
Avinar'dan yine aynı hareket geldi. Herkes nefesini tutmuş, bu diyalogdan ne çıkacağını bekliyordu.
"Sonra ne oldu Avi? Neredeydin öyleyse?"
"Cihat demişti zaten… Bir çıkış yolu bulmadan, ömrümüzün sonuna kadar bu ara sokaklarda dolanıp duracağız diye…

Haklıydı. Eve dönmek kolay olmadı. Dönüş yok aslında. Bu bir yanılsama. Zorladım kendimi. İç çekişlerinizin sesini takip ettim.”
Memo, Cihat’ın adı geçer geçmez Meryem’in irkildiğini ve kulak kesildiğini, Serhat’ın ise omuzlarının çöktüğünü gördü. Kimdi bu Cihat?!
Serhat, bir anlık kararsızlıktan sonra yeniden sordu.
“Cihat’a ne zaman rastladın? Yalnız mıydı? Ne yapıyordu?”
Avinar bu soruyu bekliyordu. Meryem’in yüzünü görünce başını eğdi. Söyleyeceği şey her neyse vazgeçmişti. Bu kez Meryem araya girdi.
“Cihat ne yaptı Avi? Neden susuyorsun?”
“Bilmiyorum… Hastaydı. Ateşi vardı. Buraya getirmeye çalıştım gelmedi. Kendinde değildi. Sayıklıyordu…”
Avukatın gözlerinin içine baktı. Gözyaşları yanağından süzülüyordu. Ani bir hareketle Serhat’ın boynuna atılıp sarıldı. Hıçkırıyordu. Serhat ne yapacağını bilemedi. Boynuna dolanan kollar sımsıkı sarmıştı. Konuşmak ister gibi… Dönüp Memo’ya baktı. Memo

tedirgin olmuştu. Bütün sinirleri ayaklanmış, gözlerini kısmıştı. Bilmediği şeyler vardı. Ve bu her ne idiyse Cihat'ın etrafında dönüyordu. Serhat Memo'nun kasıldığını anlayınca Ronya'ya seslenerek Avinar'ı banyoya götürmesini, daha sonra Avinar'la yalnız başına konuşacağını söyledi. Sesindeki sert vurguyu Memo'ya yönelttiği bakışla tamamlamıştı.

Serhat'ın seslenişi, herkesi harekete geçirmeye yetmiş, kadınlar Avinar'ı şefkatleriyle sarmaya koşmuştu. Serhat'ın bilmediği şey, Avinar'ın bu sevgiyle iyileşebileceğiydi.

Bir tek Meryem olduğu yerde kalmış ; dalgınlıkla parmağındaki yüzükle oynuyor, bir karara varmaya çalışıyordu.

6.BÖLÜM

Yüzük…Bir yüzük neyi ifade eder? Aidiyeti mi? başka bir hayata, başka bir kimliğe eklenmenin, geçiş yapmanın bir simgesi mi? Bir yemin mi? Yaşam sınırlarını mı? Çevreyle ilişkilerin hudutlarını mı? “Ben varım, beni sürekli hatırla” diyen bir ses mi? Bir anlaşma?! Yüzüğü taktığın an bir yeminden mi geçmiş oluyordun? Bu yolun sonunda ne vardı? Yalan ya da ihanet mi? unutmanın kibirli hazzı mı? Ya bu yolun ara konaklarında, gizli geçitlerinde, sığlıklarında, çürüyen suda, kokan tuzda, kuruyan tende?! Sadece tek bir yüzük tüm bunları anlatabilir mi? Peki ya, zaman kadar eski bir hikayenin düğümlerini çözmeyi heves etmeye nasıl cüret eder?!... Cihat, bu içimdeki tortuyu bilseydi, yine de yüzüğü verir miydi? Çökeltiyi elekten geçirdiğinde dibinde hiçbir şey kalmayacağını bilse yine de verir miydi?

Okulun arka bahçesinde ona kendimle ilgili bütün gerçeği, bütün yalanı bir hikayeye dönüştürüp anlattığım o günün üzerinden çok zaman geçmişti. Beni görenler artık

karşılarında yabanıl, ufak tefek, kıvırcık saçlı çocuğu değil, bir genç kızı görüyorlardı. Tamam, hala inatçıydım, hala kıvırcık saçlıydım ve hala öfkelendiğimde vahşi bir ayı gibi pençelerimi göstermeye hazırdım. Yine de büyüdüğümü, akıllandığımı ve etkileyici olduğumu söylüyorlardı. İçimden gülüp geçiyordum. Akıllı olmanın gem vurulmakla eş değer olduğunu öğrenmiştim. Akıllı olmak ile görünmek arasındaki farkı da. Ne de olsa birkaç kez girişiminde bulunmuş ve bunun bedelini ödemiştim. Her şeyin bir bedelinin olduğunu biliyordum. Aldığım cezalar beni zerre korkutamıyordu. Bağışıklık kazandığımdan değil elbet. Bedenim, ruhum yeni yaralar biriktiriyordu. Ama korku daha başka bir şeydi. Anlık korku ya da ürkmelerden bahsetmiyorum. Kastettiğim süreklileşen, hayatın özüne sinen korkuydu. İnsanı takatten düşüren, doğal bir refleks göstermekten bile alıkoyan türden söz ediyorum. Dipsiz karanlığa açılan kapı da denilebilir. Merdivenleri indikçe geri dönemeyeceğini bile bile en dibe kadar gitmekten kendini alamıyor, ayaklarını

sürüyerek de olsa devam ediyorsun. Korku seni ele geçirdi mi yaşayacağın böyle bir durumdu.
Bir kız vardı, benden sonra gelenlerden. Ben artık eskilerden sayılıyordum. O kız Kehribar diye çağrılırdı. Böyle çağrılmasının nedeni gözlerinden dolayı saçlarının tuhaf renginden olabilirdi. Onu gerçek ismiyle çağırmak istediğimden, bir gün yanına gidip adını sordum. Beni gördüğünde gözlerini fal taşı gibi açtı : "Sen o ünlü Meryem'sin!" Bu bir soru değildi. Bir vurgu… Ünlü olmadığıma dair bir açıklama, tersleme, acıma seçeneklerimi gözden geçirmeme fırsat vermeden yanımdan uzaklaştı. Sap gibi ortada kalmak derlerdi de anlamazdım. İşte o an saplarla ilgili bilgilerimi gözden geçirmeye karar verdim… Çoğu kızın benden hoşlanmadıklarından haberdardım. Benden uzak durmak isteyenlerin, cezalı olduğumda keyif alanların olduğunu da bilirdim. Bu tür durumların yabacısı değildim. Ama Kehribar bunların dışında bir yerdeydi. Gözleri boşlukta dolanan bir çift korku güğümüydü. Sanki korku, bir şeylerden, birilerinden

bağımsız oraya yerleşmiş, kalıcılaşmış, zihnini ele geçirmişti. Dikkatimi çekmişti… Onu takip etmeye başladım. Yaşı büyük kızlardan birinin kanatları altına girdiğini öğrendim. Adı Gözde olan kızın her işini yapıyor, onu memnun etmek için koşuşturup duruyor, karşılığında korunma elde ediyordu. Yurttaki güce dayalı sınıflamalar, ayırımlar toplumdakinden farksız fakat daha gülünçtü.

Sinan hocanın, "Toplumu tanımak istiyorsan, bu yurdun her bir odasını, her bir köşesini, kuytuluklarını, koridorlarını iyi incelemelisin" sözleri tüm berraklığıyla hafızamda duruyordu. Ben incelemekten kaçınmış, dahası istememiştim. Asıl merak ettiğim Kehribar'dı. Böyle mi doğmuştu? Geçmişte korkaklığa devrilmesine neden olan kırık cam parçacığı neydi?... Fakat bunları öğrenip ne yapacaktım? Hem neyi düzeltebilirdim ki?! Sonunda Gözde'yle konuşmaya karar verdim.

Gözde'nin odası üst katlardan birindeydi. Onunla konuşmak istediğimi söylediğimde beni geri çevirmedi. Yaşça bizden büyük ve bakımlı bir kızdı. Giydiği elbiseler,

ayakkabılar, taktığı takılar, bizlerin kolayca elde edemeyeceği cinstendi. Kendisine burada bir tarz oluşturmuştu ve taklitçileri de azımsanmayacak sayıdaydı. Güzel sayılmazdı ama dikkat çekiciydi, varlığını hemen duyumsatıyordu. O tarzı ve davranışlarıyla gündemdeydi ; ben ise çıkardığım olaylarla… Beni tabi ki tanırdı. Karşısına geçip Kehribar'ı rahat bırakmasını, bir hizmetçi gibi kullanmamasını söyledim. Uyarım karşısında yüzüme dik dik bakıp dudaklarını tiksinircesine kıvırdı. Sonra ağır ağır, "Bir köpek yavrusuna ihtiyaç duyduğumu sanmıyorsun ya?! Kendisi ısrar etti. Kabul etmezsem kendisini keseceğini söyleyerek sızlanıp durdu" dedi. "Kesme"nin ne anlama geldiğini herkes bilirdi burada. Sanırım yüzümde herhangi bir tepki bekliyordu. Yüzümü kasten ifadesiz tutarak bakıyordum. Bazen en küçük bir refleks bile zayıflık belirtisi sayılır. Zayıf görünmek istemiyordum. Nerden çıktığını anlamaya fırsat bulamadan Kehribar'ı hemen karşımda buldum. Yavaş adımlarla yaklaşıp aramızdaki mesafeyi kısalttı. Gözleri bomboş bakıyordu.

Belki tam olarak böyle denilemezdi. Hani güçlü fırtınalar sonrası yıkımlar arasında dolaşan teselli bilmez bir sessizlikle olur, ortalıkta dolanan rüzgar bir boşlukta oynaşır, geçmişten bugüne kalan öylesine bir boşluktur bu. İşte Kehribar'ın gözleri bana bunları hatırlatmıştı… Bana hiçbir şey sormadı, söylemedi. Zaten varlığı, duruşu beni istemediğini anlamama yetmişti. Ben de yüzümü çevirerek oradan ayrıldım… Hayır, Kehribar bir köpek yavrusu değildi. Korku onu başka bir şeye dönüştürmüştü. Ne olduğunu anlamadığım ama beni inceden inceye huzursuz eden bir şeye…

Sonraki günlerde Kehribar'ı aklımdan tamamen çıkardım. Madem ki, kendi yolunu seçmişti, ben neden karışıyordum ki! Seçimlerimizin çoğu zaman bir zorunluluktan ibaret olduğunu, başka çare kalmadığında kendi seçimlerimizmiş gibi sahiplendiğimizi henüz öğrenmemiştim. Henüz tam büyümemiştim demek ki!

Aradan uzun denilemeyecek ama gençliğin kendine has zaman döngüsüne vurulduğunda uzun sayılabilecek bir vakit geçti. Her

zamanki gibi okuldan yurda dönmeye hazırlanırken, tam servis aracına adımımı atmışken durdum. Beden eğitimi dersi için getirdiğim çantayı kızların soyunma odasında unutmuştum. Servis şoförümüze gitmesini, yurda yaya döneceğimi söylemem boşuna olurdu. Beni almadan gitmezlerdi. Müdürün kesin emriydi, kaçış teşebbüslerimden sonra kendilerine göre aldıkları bir tedbirdi. Şoföre beklemesini söyleyip hızla soyunma odasına yöneldim. Sınıflar, koridorlar boşalmış, geç kalan tek tük öğrenciler de koşarak bahçeye çıkıyordu. Soyunma odası, okulun temizlik malzemelerinin, ıvır-zıvırlarının doldurulduğu birkaç küçük odayla aynı koridordaydı. Çantamı bulup aldım. Kapıyı kapatmaya hazırlanırken yan odalardan birinde normalde duyulmayacak ama okulun boşalan sessizliğinde kulağa çarpan bazı sesler işittim… Duymazlıktan gelmeli, çekip gitmeli, hayatıma devam etmeliydim. Servis aracına binip hiçbir şey olmamışçasına yatağıma çekilmeliydim. Yapmadım… Sesin kaynağını aramaya başladım. Küçük odalara açılan kapıları tek tek sessizce açtım.

Duyduğum sesler bir anda ürkek, minicik hıçkırıklara dönüşmüştü. Son kapıda hıçkırığın kaynağına ulaştığımı anlamıştım. Kapıyı hafifçe araladım. Kehribar yığıntılar üzerinde. Yüzü kapıya dönük. Hareketsiz. Kolları iki yana açık. Cılız kollarında önceye ait sıralı jilet kesikleri. Gözleri kocaman açılmış, yine bomboş bakıyor. Çıplak bacakları ayrık. Üzerinde büyükçe bir erkek gövdesi. Zevkten kendini kaybetmiş, hırıltıları yükseliyor… Kehribar'ın gözleri beni görüyor, elini kaldırıyor ağır ağır, "git buradan" dercesine… Zihnim boşalıyor aniden. Ne yaptığımı bilmez durumda kapıyı kapatmadan oradan uzaklaşıyorum. İçim, tiksintiyle, nefretle, çaresizlikle doluyor. Bahçeye adım atar atmaz kusuyorum. Gözlerime hücum eden gözyaşları, ruhumdan artakalan oluyor. Bağırmalı, herkesi başıma toplamalı, olanları anlatmalıydım. Sonra yatağıma uzanmalı, geçmişin keskinliğine, geleceğin belirsizliğine dalıp gitmeliydim… Bağırmadım, kimselere anlatmadım. Servis otobüsüne bindiğimde bir karara varmaya çalıştım. Nereye, kime gitmeliydim. Yurt

müdürüne gitmek istemiyordum. Benim için müdür devletin kendisiydi. Ve ne müdürden, ne devletten bu yaşıma kadar bir iyilik görmemiştim. Bu yüzden servis aracı yurt bahçesinde durur durmaz Gözde ile konuşmaya gittim. Belki birlikte bir yol, bir çare bulabilirdik. Ne büyük beklenti, ne büyük yanılgı!!! Gözde beni gördüğünde şaşırmadı. Olan biteni anlattığımda beni dikkatle dinledi. Hakkını vermeliyim. İstediğinde iyi bir dinleyici oluyormuş. Anlatacaklarımı bitirdim. Başını salladı. Bir süre yüzümü inceledikten sonra, "Haberim var" dedi. O an bahçe duvarları canlanıp hareket etseydi, ağaçlar yapraklarını toplayıp göç etseydi bu kadar şaşırmazdım. Hayır! Hayır! O an kör ninem, kayıp babam ya da ceviz ağacındaki Apê Mecit birden bire karşıma çıkmış olsaydı, yine bu kadar şaşırmazdım.

"Ne dediğinin farkında mısın?" diye sordum giderek artan hırçınlığımla. Gözde sakindi, acıtacak denli sakin.

"Sakın burada, bu tür şeylerin yaşandığından haberdar değilim deme!"

“Sen ne diyorsun be!” Sesim istemim dışı yüksek çıkmıştı. Yüzünde küçümseyici bir tebessüm belirdi.
“Sahiden de burayı temiz aile ocağı, sıcak koruyucu yuva falan mı sanmıştın? Desen de inanmam.”
“Neler çektiğimi, nasıl karşı durduğumu herkes biliyor. Buranın ne sıcaklığını, ne koruyuculuğunu, ne de yuvacılığını gördüm. Ama bu, bu çok daha farklı, çok korkunç, çok daha zalimane!!” sesim artık hiddetten titriyordu. Aslında bütün bedenim titriyordu.
“Neden, ne farkı var ki?! Sen nasıl bildiğinden şaşmıyorsan, hayatta kalmaya uğraşıyorsan, bizler de hayatta kalmaya uğraşıyoruz işte!” itiraz edecek oldum, durdurdu. Söyleyeceklerini bitirmemişti.
“Seni ceza odasına kapattıklarında, canını yaktıklarında çaresizliği derinden hissediyordun, değil mi Meryem? O anlarda hayatta kalmak için her yolu denemiyor musun? Kim denemez ki?! O çaresizlik var ya, insana neler yaptırdığını bir bilsen… Buradaki tüm kızlar da senin gibi bir gün buradan ayrılmanın hayalini kuruyor. Bir işe,

ondan esirgenen bir aileye sahip olmak istiyor. Onu dövmeyecek, koruyup kollayacak, onu terk etmeyecek bir kocaya. Başka bir şey istedikleri yok. Ancak dünya bize göre dönmüyor. Biz bu dünyanın tortularıyız Meryem. Devletin sahiplendiği, toplumun dıştaladığıdır. Kural bu. Toplum ailesi olmayana acır ama hor görür. Gözyaşı döker ama aşağılar. Aklına gelir ama hatırlamaz. Yüzlerine çarptığımızda vicdanlarını kapatırlar, gözlerini değil. Bir soya, bir aileye, bir ağaca ait olmadığımız için herkese ait olabilirmişiz gibi görürler bizi. Kimi kızlar kurtulamaz ellerinden. Tek başına kaldığın anı kollarlar. Bazen bir öğretmen, bir öğrenci, bazen sokaktan geçen biri, bazen yaşını başını almış toplumda saygın bilinen biri… Ve hepsinin tek derdi herkese ait olduğumuzu kanıtlamak sanki… senin şu hoca, neydi adı? Hah, Sinan hoca! Niye gönderildiğini hatırla!”

Yüzümdeki boş ifadeden anlamaması mümkün değildi.

“Bilmiyorsun!” Ellerini tuhaf bir heyecanla birbirine çırptı.

“Hiç merak etmedin mi? Sevdiğin insanlara ya da şöyle diyeyim, sana değer verenlere karşı hep böyle ilgisiz misin?”
“Neden gönderildiğini söyle!” sesim buz gibi çıkmıştı. Gözlerini bana dikip bir süre baktı. Sonra omuz silkti.
“Peki… Sırf hamile bırakılan bir kızın hesabını sorduğu, ona sahiplendiği için gönderildi buradan. Galiba kahramanlığa soyunmuştu. Tek başına bir hiç olduğunu anlamamış. Ben bu halimle anladığım halde.”
“Kahramanlığa soyunmamış o! Sadece insan olmaya çalışmış” Sesim birden bire kırılan cam şıngırtısı gibi orta yere dökülmüştü. Gözde konuyu kapatmak istiyordu. Elini salladı. Devam etti ;
“Bu yurtta senin gibi şanslı olanlarımız da var, Kehribar gibi olanlar da… ‘Madem sizden yararlanıyorlar, siz de onlardan yaralanın’ diyorum. İstediklerini verin, siz de istediğinizi alın. Bir tür alış-veriş. Bakma bana öyle Meryem. Ben ne dediğimi biliyorum. İki yaşımdan beri bu yurtlarda yaşadım. Nasıl oldu sanıyorsun? Kaç kez ölümün kıyısına geldim de geri döndüm. Eğer

bu yıl üniversite sınavını kazanırsam, diğer herkesin içine karışacağım. Herkes gibi yaşayacağım. Ve dünyaya katranlı öfkemi sunacağım…”

İçimdeki isyana, itiraza, kedere rağmen sessizce onu dinliyordum. Herkes adına utanıyor, acı çekiyor, nefessiz kalıyordum. Gözde’nin çok şey görüp geçirmiş kadınları anımsatan haşin ifadesi beni susturmuştu. Belki ben ölümler, parçalanmış cesetler görmüştüm. Baskı, şiddet görmüştüm. Ama Gözde’nin bahsettiği daha iç parçalayıcıydı.

Kehribar’ın odaya ne zaman geldiğini fark etmemiştim. Bakışları benimle Gözde arasında gidip geldi. Sonra Gözde’nin bir işaretiyle ikna olmuş gibi dolabına yöneldi. Çamaşır torbasını hazırladığını, tasını-tarağın alıp yerleştirdiğini görünce onun hamama gideceğini anladım. Midemin yine bulandığını hissetmiştim. Midemin bulandığını gösterecek herhangi bir hareket onları aşağıladığım anlamına gelecekti. Onları aşağılamıyor, suçlamıyordum. Çıkacağıma dair belli belirsiz bir işaret yaparak Gözde’nin yanından ayrıldım. Uzun,

karmaşık koridorlardan düz, döner merdivenlerden hızla geçtim, dolandım, durdum, koştum. Sonunda bahçeye çıktığımı, yüzümü ısıran soğuk esintiden anladım. Çok yakın bir zamanda kış günlerinin üzerime çökeceği fikri içimi kemirip duruyordu. Önümde uzun bir kış vardı ve bir kışı daha burada geçirmeye katlanamazdım. Bahçede dolaşıp dururken Gözde'yi, Kehribar'ı, aynı yatakhaneyi, aynı yemek masalarını, dertlendiğimizde, özlediğimizde, ağladığımızda aynı kimsesizlik havasını soluduğumuz kızları düşündüm. Haklıydı Gözde, baktığım halde hiçbirini görmüyordum. Kendi dertlerimle o kadar meşgul olmuştum ki, tanık olduğum, rast geldiğim olaylar ya anlık dikkatimi çekmiş ya da ilgilenmemiştim. Öyle diş bilemiştim ki, şimdiki zamana; herkesi de bu "şimdi'nin gölgesinde giderek silikleştirmiş, bir gölgeye indirgemiştim. Herkesi mi? elbette herkesi değil. Sinan hocayı, Cihat'ı yok saymamış, hayatımda yer vermiştim. Fakat… fakat onları da geçmiş zamanıma ait kıldığım için mi silmemiştim? Sinan hocayı geçmişimden

bir parçayı taşıdığına inandığımdan, Cihat'ı da beni geçmişime yani köyüme geri götüreceğinden dolayı önemsemiştim galiba. Bu beni bencil mi yapardı? Ama ben ne yapabilirdim ki?! … Ne olursa olsun bu yurtta daha fazla kalamazdım. Dört yıl bir çileyi doldurmak için yeterli bir süreydi. Çilemi doldurmuş, elimi yıkamıştım. Bu hafta sonu geri dönmemek üzere kaçacağımı Cihat'a söylemeyecektim. Bu kez yakalanmayacaktım. Her şeyi göze almaya hazırdım.

Birden Gözde'nin sesini yanı başımda duydum. "Cihat'a nasıl güvenirsin? Erkeklerin çoğu ya katil, ya sapık! İyi olanlar çok az. Ve bu az kısmı da nedense gelip bizi bulmazlar." Sesi zihnimde yankılanıyordu. Çocukken dereye sektirerek attığımız taşların sudaki izleri gibi, halka halka… Elbette ki Cihat farklıydı. Cihat'la neredeyse birlikte büyüdük. Şimdiye dek beni üzecek, incitecek hiçbir yaklaşımına rast gelmemiştim. Beni her gördüğünde yüzünde büyüyen gülümseme dünyayı acımasızlığından arındırırcasına güçlüydü. Kötülük onun gülen dudaklarının

kıyısında bitiyordu sanki. Ona güvenecek, onu izleyecektim son kalp atışıma kadar…
Hafta sonları cezalılar dışında, dışarı çıkma izni verilirdi. Güneş solmadan önce yurtta olmamız istenirdi. Kısıtlı da olsa bu bizim için bir çeşit özgürlüktü. Avucumuza sıkıştırılan haftalık harçlıklarımız ya biriktirir ya da anında harcardık. Kimseler karışmadan, birileri tarafından belirlenmeden gönlümüzce seçmek, satın almak kolay yakalanmayan özgürlük anlarından biriydi. Cebimizde yüklü para varmışçasına uzayıp giden caddeyi boylu boyunca dolaşır, sıralanan dükkânlara, mağaza ve tuhafiyelere alıcı gözle bakar, kimi zaman dayanamayıp içeri girerdik. Bir takı almak, bir makyaj malzemesi seçmek, bir giysi denemek ya da dolabımıza gizlice astığımız ünlü şarkıcıların, artistlerin posterlerine bakınmak ; bizi diğer insanlarla eşit kılıyor, normal hissetmemizi sağlıyordu. Oysa bu küçük alışverişlerin abartılı mutlu etmesi bile-biz beğendiğimiz, biz para harcadığımız, biz sıkı bir pazarlığa girdiğimiz için- zaten bizi diğerlerinden farklı kılmış, ayırmış oluyordu. Küçük mutluluklarla

yetinmemiz isteniyordu ve biz de yetiniyorduk. Çok azdı verilen para. Yurdun dışındaki dünyanın parayla döndüğünü çoğumuz henüz bilmiyorduk. Fakat sahip olduğumuz para bizim için her şeyden önce, değiş-tokuş edilen başka bir dünyaydı.

Ben uzun süredir harçlıklarımı biriktiriyordum. Önce harcamayı bilmediğimden ; sonra, kaçtığımda yol parasına lazım olur diye düşündüğümdendi. Bir hayal… Yaşamak için, her sabah yataktan kalkmak için gereken bir neden. Bazen tek bir sebep bile iyi bir yaşama belirtisine dönüşebilir.

Hafta sonunu sabırsızlıkla beklemiştim. Yurttan çıkıp durağa doğru gittiğimde Cihat'ın her zamanki yerinde, bankta oturuyor gördüm. Fakat bu kez farklı olarak kafasını bir gazeteye gömmüştü. Ona doğru birkaç adım attığımda başını kaldırdı, ayağa kalktı. Gülerek elindeki gazeteyi katlayıp koltuk altına koydu. Üzerinde yeni bir spor ceket vardı. Vazgeçemediği beyaz gömlek ve kot pantolonuyla uyumsuz kaçmamış, en azından Cihat'a hoş bir hava vermişti. Bu

spor ceket hevesine nereden kapıldığını merak ettim. Nasılsa öğrenirdim! Her zamanki gibi beni görmeden varlığımı hissetmiş, başını kaldırmıştı. Tuhaftı ama ben nerede olursam olayım varlığımı hissedercesine yönünü bana döner, beni görürdü. Bu nasıl oluyor diye sormuştum. Biraz düşünmüş, sonra ciddi bir yüz ifadesiyle, "Şimdi bak, şöyle düşün, sen bir çoban yıldızısın. Ben de tek kişilik bir kervan. Seninle yolumu buluyorum. Olmadı mı? Şimal yıldızım ol, etki alanındayım.sen görünür görünmez sana dönüyorum." Bu açıklamaları ciddiye almadığımı fark edince pes ederek omuzlarını kaldırmış, ellerini açmıştı. "Bilmiyorum, hissediyorum işte!" demişti…

Cihat'a yaklaştığımda her karşılaşmamızda olduğu gibi, önce dikkatle beni inceledi, ardından nasıl olduğumu sordu. "İyiyim" diye geçiştirdim. Gözünden kaçmamıştı. Çay bahçesine oturmayı önerdiğinde onun da anlatacaklarının olduğunu anlamıştım. Bugün güneş son demlerinin tadını çıkarmamız için cömert davranmıştı. Yol boyunca ikimiz de

suskunduk ve ikimizin de aklı meşguldü… Seçtiğimiz masa uzak bir köşedeydi. Onun konuşmasını beklemek üzere gözlerimi yumdum, güneş ışıklarının kirpiklerimde oynaşmasına izin verdim. Beni dikkatle dinlemesi için onun söyleyeceklerini bitirmesi gerekiyordu. Hemen söze başladı.

“Seni biriyle tanıştıracağım. Çok iyi bir adam. Tanısan sen de hak vereceksin. Bize yardım edebilir. Onunla konuştum, ona seni anlattım.”

Kaşlarımı çatmıştım. Yüzümdeki ifade korkunç olmalıydı ki, sesi giderek söndü. Son kelimeleri artık ağzında geveliyordu.

“Ne oldu ters bir şey mi söyledim? Niye kızdın şimdi?” derin bir iç çektim.

“Hey güzel Allah’ım! Hep böyle yapıyorsun Cihat! Meseleyi en anlaşılmaz yerinden anlatmaya başlıyorsun, sonra da neden kızdığımı soruyorsun?”

Bir çocuk gibi yüzünü astı. Gücenmişti. Onunla uğraşacak ne istemim, ne de takatim vardı. Gönlünü almaya çalıştım. Birkaç güzel sözün ardından her şeyi unutmaya hazırdı.

“Tamam, haklısın, en baştan anlatmalıydım. Çalıştığım oteli biliyorsun. Uzak yerlerden, farklı şehirlerden her çeşit kalantor adam geliyor. İşleri biter bitmez gidiyorlar. Birkaç ay önce Amed’den bir avukat gelmişti. Burada bir dava için bulunuyormuş. Otelde birkaç gece kaldı. Duruşu, oturuşu, kalkışı öyle sade ve mütevaziydi ki. Karşındakinin kim olduğuna bakmadan hal-hatır soruyor, sorunlarıyla ilgileniyordu. Üstelik karşılıksız. Etrafında kendiliğinden olan bir saygınlık oluşmuştu. Herkesin ona nasıl yaklaştığını görseydin?! Güzel giyinmeyi de seviyor, oldukça şık giyiniyor adam, hakkını vermeliyim. Hangi davalara baktığını merak ettim ; arazi anlaşmazlığı mı, kan davaları mı? Sordum, soruşturdum… Siyasi davalara baktığını öğrendim…”

“Siyasi dava ne demek? Bunu hiç duymadım.” Son cümlesiyle ilgimi çekmeyi başarmıştı. Konuşmasına ilgi göstermiş, dahası bilmediğim bir konuyu açık etmiştim. Cihat sorum üzerine adeta coştu. Bu erkekler her yerde böyle miydi? Bir şeye ihtiyaç duyduğumuzu sezdiklerinde kendilerini

kaybedip diğer her şeyi unutuyorlar mıydı? Kendilerini önemli, yeterli ve ihtiyaç duyulan hissetmeleri bizim zayıflığımız üzerinden mi olmalıydı? Bu aynı zamanda onların zayıflığı, bizim gücümüz değil miydi?

Cihat karşısında bir çocuk varmışçasına tane tane anlatmaya başladı. Sinir bozucu olsa da takılmamaya çalıştım.

“Şimdi yarê can, siyasi dava demek devletle ilgili davalar demektir. Devlete karşı suç işlemiş olanlar ya da suç işlediği iddiasıyla yargılananları kapsıyormuş.”

“Devlete karşı suçlar?” aklımda dolaşan soru işaretlerine anlayışla yanıt vermeye çalıştı. Bu çocuk benden iki yaş büyük olmasına rağmen koca adamlar gibi davranmıyor muydu?! Kulağını çekip şamar atmamak için güç sarf etmek lazımdı. Söylediklerine odaklandım.

“Yani bu cinayet, hırsızlık, gasp, uyuşturucu v.b davalar dışında olanlar. İşte haksızlığa karşı çıkmak, mazlumdan yana olmak, milletine sahip çıkmak…” Bocalıyor muydu?

“Haksızlığa karşı çıkmak niye suç olsun ki! Tabi haksızlığı bizzat devlet yaratmıyorsa…” Son sözcükleri düşünceli bir halde

söylemiştim. Ne olduğunu çıkaramadığım bir his beni rahatsız etmişti.
“Benim de demek istediğim bu, Yarê can! Daha doğrusu onların söyledikleri, inandıkları ve karşı durdukları bu…”
“Onlar dediğin kim?” Tehlikeli sulara mı dalmıştık. Cihat gözlerimin içine baktı ;
“Onlar Dağın çocukları! Yola düşenler… Yani gece yolcuları ve yolun kendisi olanlar… Dağ Masalcıları… Yani ekmeğini ve tuzunu paylaşanlar. Hadi ama bunları biliyor olmalıydın. Köyünüzü yakıp boşalttılar. Öylesine miydi? Bilmiyor musun sahiden?”
Ben de bu sorunun cevabını merak ediyordum. Neden benim köyüm, diye… Ama bu çok saçmaydı. Köyümüz siyasi suç işlememişti ki! Yoksa ben mi dünyadan ve dağdan habersizdim? Apê Mecit’in korkusuzca karşı koyması bundan mıydı? Köy meydanına toplananların şaşkınlıktan ziyade bedel ödemeyi kabullenmiş, yas tutmaya hazır halleri bunu mu anlatıyordu? Belirsiz her cevap başka açmazlara varıyor, her açmaz bir ağıt gibi üzerime çöküyordu…

Sessizliğim Cihat'ı endişelendirmiş olmalıydı ki, elimi tuttu ilk kez. Tanıştığımız bu günden yana ilk kez. Yurtta sık sık maruz kaldığım cezaları bildiğinden fiziksel temastan hep kaçınmıştı. Sanki temas ederse yeniden yaralanacaktım, bütün çektiklerimi yeniden hatırlayacaktım. Koluna girmişliğim vardı, ellerimi avuçlarında ısıttığım olmuştu. Sinirlendiğimde sakinleşeyim diye yanağını yanağıma dayamışlığı, ağladığımda gözyaşlarımı silmişliği, küçümsediğimde dudaklarıma küçük bir öpücük kondurduğu olmuştu. Ama tüm bunlar kendiliğinden, üzerinde düşünülmeyen, ani gelişen temaslardı. Biraz çocukça, sevecenlikle ; biraz büyümenin kibriyle. Ellerine baktım. İnce uzun parmaklarına, avuç içlerine. Yer yer nasırlaşmış, marangoz günlerinden mi kalmaydı ; yer yer cam çizikleri, ellerinde camdan şişeler mi patlamıştı? Utandı, çekti ellerini. Beni üzüp üzmediğini soruyordu. Başımı iki yana salladım. Artık üzülmüyordum. Sayısız kez zihnimde ve rüyalarımda canlandırdıktan sonra, defalarca kez üzüldükten ve acı çektikten sonra artık

köyümü, köydeki son günümü hatırlarken hissizlik benzeri bir duyguya da katlanıyordum. Ne kadar şiddetli olursa olsun tekrarlanan duygular zamanla hissizliğe evirilebiliyordu demek. Bu bir eşik çizgisi miydi? Kati dönemeç, sınanan akıl?!

Tekrar sesini duymak için, "Avukatın adını söylemedin" dedim. "Hem bize nasıl yardımcı olacak? Sakın farkında olmadan devlet suçu işlediğimizi söyleme!" Elimin bir hareketiyle halimizle dalga geçtiğimi gösteriyordum. Bu hareketime gülerek karşılık verdi. Rahatlamıştı.

"Hiç öyle deme, neresinden bakarsan bak, varoluşumuz bile devletin bütünlüğü maddesini ihlal ve muhalefet etme kapsamına girer!"

"Vay! Bakıyorum, hukuk kodamanları gibi konuşmaya başlamışsın. Bunu da o avukattan öğrenmiş olmalısın."

"Ne desende gocunmam. O avukata canım feda! Neyse işte, avukata durumumuzu söyledim. Elinden gelen hiçbir yardımdan kaçınmayacağına söz verdi. Ama…"

"Ama?" Ne şart koştuğunu merak etmiştim.

“Önce seninle görüşmeliymiş. Her şeyi senden duymak istiyor. Yaşın on sekizden küçük ya. Emin olmak istiyor. Kızın başına bir iş getirmeyeceğini nerden bileyim dedi. Hem de bana! İnanabiliyor musun?”
Elimde olmadan gülümsedim. Beni mutlu görmek, iyi olduğumu bilmek onun için öyle önemliydi ki! Bu önemi hak ediyor muydum, emin değildim. Cihat keyifle anlatmaya devam ediyordu.
“Yok abi, dedim. Onu bir tanısan dersin ki, bu kız hepimizden akıllı…”
Cihat’ın beni avukata övdüğünü anlayabiliyordum. Bana özet geçmişse bu onun utangaçlığındandı. Sorularımla Cihat’ı sıkıştırmak yerine, tanışmayı kabul ettiğimi söyledim. Yarına sözleştik… Avukat, on sekiz yaşımı doldurmamı tavsiye edebilirdi, akrabalarımı bulup vasiliğin el değişimi için dava açmanın en uygun olduğunu söyleyebilirdi. Her halükarda isteyeceği şey zaman alacaktı. Ve benim de veremeyeceğim tek şey zamandı… Meseleyi dolandırmadan Cihat’a direkt söylemeye karar verdim.

Bir insana verdiğiniz değer, kullandığınız sözlerin inceliğiyle, hassaslığıyla ölçülür. Ağır, yıkıcı bir gerçeği bile yaralamadan söylemeyi başarmanız, o insana değer vermenizle ilgilidir. Benim sözcüklerim ise Cihat'a karşı çok az merhamet gösterdi. Kesin bir sesle konuştum.

"Bir haftaya kalmadan yurttan kurtulmalıyım. Ya beni buradan götürürsün, ya da cenazeme gelirsin!"

Cihat'ın aniden beti-benzi soldu, rengi uçtu. Kenetlenmiş dişlerinin arasından,

"Sana yine kötü mü davrandılar?" diye sorabildi. Hali içimi acıttı. Bu kez ben uzanıp ellerini tuttum.

"Hayır bana değil. Fakat başka bir kıza korkunç şeyler yaptıklarını gördüm… İstedikleri gibi kullanıyorlar, hırpalıyorlar…"

Gözlerim istemeden dolmuş, çıkmayan gözyaşlarımın fısıltısı sesime karışmıştı : "O an bağırıp çağırmadığım, ortalığı ayağa kaldırmadığım için öyle pişmanım ki! Kaç gündür kıvranıp duruyorum. Ah! Anlayamazsın o çaresizliği…"

Anlamıştı. Yüzü, kireçle sıvanan evimizin duvarları gibi beyaza kesildi. Elleri de aynı anda buz kesilmişti. Başını eğdi. Uzun kirpiklerle çevrili badem gözlerini göremiyordum. O anda normalde hiç yapmayacağım bir şey yaptım. Avuç içlerini öptüm, parmaklarını tek tek öptüm, yanağıma bastırdım. Ruhumdaki kesikler Cihat'ın avuç içlerinde, ellerinde belirmişti. Ben onda kapanmak bilmez bir yaraydım. Rüyasının en güzel yerinde kapkara bir boşluk, titreşen bir gölgeydim. Beni önce şaşkınlıkla, ardından ne yapacağını bilmez bir halde, sonunda dehşete düşmüş şekilde izledi. Ellerini çekip ne yaptığımı sordu. Davudi sesi çatlamış bir kısıklıktaydı.

"Sakinleşmeni istiyorum" dedim. "Benden yana korkmana gerek yok. Sen yanımda olursan ben her şeyin üstesinden gelebilirim." Gözlerimin içine baktı. Bir dağ keçisinin, uçurumdan yuvarlanmış ve can çekişen eşine bakışıydı bu. Kozasından çıkan kelebeğin ilk kanat çırpışındaki yalnızlığıydı. Yaralı bir geyiğin duvar halısına kıstırılmış av sahnesindeki kederiydi. Sonra birden ; "Bu

hafta içinde hazırlıkları tamamlayacağım. Haftaya buluştuğumuzda artık geri dönmeyeceksin" dedi kararlılıkla. Beklediğimi almış, istediğime ermiştim. İçim yine de yağmurlu günlerin kasvetindeydi…
İlgisiz bir konuya döndüm. Masaya bıraktığı gazeteyi göstererek ne okuduğunu sordum. Okumaya meraklı biri değildi. Okul kitapları dışında bir kitabın kapağını açtığını sanmıyordum. Avukatın okuduğu gazetelerden biri olduğunu, takip etmeye başladığını söyledi. Tehlikeli olup olmadığını merak ettiğimden ona doğru eğilerek kısık sesle sordum. Halim gülünç olmalıydı. Kahkahasını bastırmak için elleriyle yüzünü örttü. Bozulmuştum. Cihat gazeteyi önüme serdi. Gazetenin yasak olmadığını ama tehlikeli sayıldığını söyledi. Bütün toplatma ve yasaklamalara, çalışanların sürekli uğradığı baskınlara rağmen gazetenin pes etmediğini ciddi bir ifadeyle anlattı. Söyledikleri Cihat'a yönelik kaygılarımı arttırmıştı. Bir gazete nasıl tehlikeli olabilirdi ki?! Gazeteye göz attım. Yetiştirme yurdunda masa üzerinde gördüğüm ya da kızların elden

ele dolaştırdığı gazetelerden farklıydı. Sayfaları çevirdikçe tanıdığım-bildiğim her şeyin iç içe geçtiğini hissettim. Gözüme çarpan bir haber üzerinde durdum; köylerinden zorla göçertilen insanların hikayeleri anlatılıyordu. Kimi köylülerin zulümden kaçmak için dağa sığındığını, kimilerinin ailece uzun bir yolculuktan ve kayıplardan sonra sınırı geçtiğini, orada köylerini bir mülteci kampıyla değiştirmek zorunda kaldıklarını yazıyordu. Sarsılmıştım. Bu benim de hikâyem olabilir miydi? Köyümdeki bütün insanlar, hayvanlar, cümle canlılarda başlarını alıp sınıra mı vurmuşlardı kendilerini? Gitmişlerse bir daha dönmeyeceklerdi. Peki ben onları nasıl bulacaktım? Ben hangi köye geri dönecektim?

Cihat bu kez sessizliğime saygı gösterdi, bozmaya uğraşmadı. İkimiz de büyümüştük ve bu, olağan hızıyla olmamıştı. Baharda eriyen kar sularıyla beslenen ve coşan birer ırmak gibiydik. Yaz geldiğinde kuruyacak mıydık? Canımız çok yanacak mıydı? Aynı

kaygan sessizlikle yarın buluşmak üzere ayrıldık.
Diğer gün, otelin lobisinde bir köşede kurulu rahat koltukların üzerindeydik. Avukatı bekliyorduk. Cihat bir ev sahibi titizliğiyle koşuşturuyor, kendimi rahat hissetmem için elinden geleni yapıyordu. Onu keyifle izliyordum. Otel yöneticisine, çalışanlara, "avukata işi düşmüş bir akraba" olarak tanıtılmıştım. Nihayet Cihat'ın, "İşte geliyor" dediğini işittim. Ayağa kalktım. Karşıdan, yere güçlü basan, kendine duyduğu özgüveni her adımla dalgalanan biri geliyordu. Cihat'ın söylediği kadar vardı ; güzel giyinmeyi seviyordu. Üzerinde şık bir takım elbiseyle çarpıcıydı. Yurttaki kızlar bu tip erkeklere, "Karizma adam" derlerdi. Karizmatikti. Umduğumdan genç biriyle karşılaşmıştım. Saçlarındaki beyazların çokluğu ona ayrı bir hava katmıştı. Ama çok yorgun görünüyordu. Gözaltı torbaları şişmiş, günlerdir uyumadığını ele veriyordu.
Sıcak bir gülümsemeyle elini uzattı, "Sen Meryem olmalısın. Ben avukat Serhat Çınar" dedi. Bir avukata neler anlatılır, neler

söylenmez, bilmiyordum. Fakat karşımdaki avukat Serhat değil de, bir başkası olsaydı çok şey anlatmayacağım kesindi. Bir otel lobisinin yabancı ve tekinsiz ortamını bildik bir ev havasına dönüştürebilmiş, uzun zamandır birbirimizi tanıyormuşçasına güven duymamı sağlayabilmişti. Bu güven tıpkı kış gecelerinde soğuktan ve kar cinlerinden korunmak için toplandığımız odun sobasının kanımı mayıştırması gibiydi… Ona her şeyi anlattım : köyümdeki son günü, yetiştirme yurduna nasıl getirildiğimi, yurtta yaşadıklarımı, Cihat'a kaçış kararımı… Beni dikkatle dinledi. Bir sevgiliyi dinlercesine, annesini ya da kızını dinlercesine. Özen ve incelikle. Söyleyeceklerim bittikten sonra kollarını göğsünde kavuşturup koltuğa yaslandı. Bir süre düşünmek üzere gözlerini kapattı. Yorgundu, ölesiye yorgundu. Ve ben de dertlerimle ona ayrı bir yük oluyordum. Belki bir gün ona olan borcumu ödeyebilirdim. Gözlerini açıp yüzüme baktı. Yurtta bir süre daha idare edip etmeyeceğimi öğrenmek istiyordu. Tek kelimeyle ret ettim. Cihat'a döndü. Beni yerleştirecek bir yer

bulup bulmadığını, nüfus cüzdanı meselesini ne yapacağını, bu işin altından kalkıp kalkamayacağını sordu. Cihat, avukata eğilip planını anlatırken, avukat başını sallayarak onaylıyor, sonra karşılıklı fısır fısır konuşmaya devam ediyorlardı. Yarısını duymamış, çok azını anlamıştım. Sonunda avukat kartını Cihat'a uzattı. İş adresi ve telefon numarası yazılıydı. Acil bir durumda aramamızı istiyordu. Bir süre sonra bu şehre yeniden geleceğini belirtti. Bana döndüğünde yüz çizgileri yine yumuşamıştı.

"Köyünde geride kalan kimse var mı, göçertilenler nerelere gittiler, öğrenmeye çalışacağım. Lakin kolay olmayacağını bilmelisin. Genelde bu tür araştırmalar sonuçsuz kalıyor. Toprağından koparılan insan dağılıp gidiyor ve onlardan geriye pek bir iz kalmıyor. Anlıyorsun değil mi? hayal kırıklığına uğramayasın diye baştan uyarayım seni."

"Uyarın gereksiz" dedim. "Büyük hayallerle işim yok benim. Bu yüzden büyük hayal kırıklığı da yaşamam ben…" Avukatı etkilemek için mi böyle gösterişli bir cümle

kurmuştum, yoksa sahiden de hayal kurmadığıma mı inanıyordum, pek emin değildim. Belki her ikisi birdendi. Güçlü görünmek istiyordum. Yardım edilmeye değecek biri olarak görünmek… Zayıf insanlara kim yardım etmek isterdi ki?!

Hafta boyunca kafamdaki kuşkularla boğuşmaya çalıştım. Beni neyin beklediğini bilmiyordum. Her şeyi göze almaya hazır mıydım? Tek sağlam dayanağım Cihat'tı. Beni bırakmayacağından emindim. Diğer her şey ise belirsizdi, cesaret kırıcıydı… Cihat yıllar önce bir söz vermişti bana ; yeteri kadar paramız olduğunda köyüme dönecek, ceviz ağacının yanında bir ev yapacak ve orada yeniden yaşamayı öğrenecektik. Akrabalarımı bulmam mümkün müydü? Hayale kapılma demişti avukat. Bütün bunlar bir hayal miydi? Hayale kapılmak nasıl bir şeydi? Bilmiyordum ki!

Cihat'la kararlaştırdığımız üzere, gerekli birkaç elbise, çamaşır v.b bir çanta hazırlayıp Cuma gün spor çantamın içine gizledim. İzin günü çıkaramazdım, göze çarpardı, kuşku uyandırırdı. Okul bahçesinin bir köşesine

gizledim. Cihat aynı gün gelip alacaktı. Bu sene okulu bıraktığı için birbirimizi giriş-çıkış saatlerinde birkaç dakikalığına görebiliyorduk. Okulu terk edenlerin etrafta dolaşmasına izin verilmezdi. Oysa okulun çevresinde neler dönüyordu! Ben bile çok şey duymuştum. Her türlü toplum dışı faaliyet, toplumsal ilişkilerin öğretildiği okul etrafında işlek haldeydi. Görmek istemeyen görmemiş sahiden!

Cumartesi sabah soğuk, yağmurlu havaya rağmen bir güzel hazırlandım. Banyomu yapmış, uzun kıvırcık saçlarımı örmüş, biriktirdiğim harçlıkları yanıma almıştım. Ninemin muskası, içine gizlediğim köyümün toprağı boynumdaydı. Ve kendimi iyi hissediyordum. Gözde ve Kehribar'la son kez görüşmek istiyordum, vazgeçtim. Bir daha birbirimizin hayatına değmeyecek, kendi yaralarımızda birbirimizi boğazlamayacaktık nasıl olsa!

Sakin adımlarla arkama bakmadan yurdu terk ettim. Vedalaşmadım. İçimde hiçbir üzüntü, hiçbir sevinç yoktu. Ve bu yenilmediğim anlamına geliyordu. Durağa vardığımda bir

taksi yanımda durdu. Cihat arka koltukta oturuyordu. Kapıyı açıp beni içeri çekti, “Madem bir işe kalkıştık, tam yapalım” dediğinde benim aksime gergin olduğunu gördüm. “İyi misin?” diye sordu. Başımı salladım. Sakinliğim onu da etkiledi. Artık gülümsüyordu. Nereye gittiğimizi sormadım. Camdan dışarıyı seyrettim. Bir kez daha akıp giden hayatı camın arkasından izliyordum. Belki son kez!

Kısacık ömrüme dalıp gitmişken Cihat elimi tutup avucuma küçük bir kutu bıraktı. Şaşkınlıkla Cihat’a baktım. Sıkılmış gibi utangaççа gözlerini indirdi. Kutuyu açtım. Üstü küçük kırmızı-mavi boncuklarla dizili altın bir yüzüktü…

7.BÖLÜM

Ronya dedesinin eski dostu Şeyh Cemil’in evine geldiğinde hala doğru yapıp yapmadığından emin değildi. Meryem’in ısrarı olmasaydı, henüz küçük bir çocukken

geldiği bu eve adımını atmayacaktı. Tanınacağından, kabul göreceğinden bile emin değildi.
Öğlen sıcağına yakalanmadan evden çıkmayı düşünmüşlerdi. Fakat son anda Melike kendisiyle konuşmak istediğini söylemişti. Bu istek şaşırtmıştı onu. Bu yüzden ertelemeden avludaki masaya yönelmişlerdi. Melike sözü dolandırmadan Memo ve ailesi hakkında sorular sormaya başlamıştı. Bu sorulardan rahatsızlık duymuştu. Neden kendisine soruyordu ki?! Memo'yla yakın olduğu izlenimi mi yaratmıştı? Memo'yla avukatın bürosunda, şurada burada çok karşılaşmışlar ama ayaküstü sohbetlerin ötesine geçmemişti. Ronya, Memo'yla konuşmasının daha iyi olacağını söyleyerek konuyu kapatmıştı. Melike'nin Memo ile neden ilgilendiğini merak etmiş, gururuna yediremediğinden peşine düşmemişti. Melike, "Öyleyse ya beni Memo'ya götür ya da Memo'yu buraya getir." Demişti. Bu kadar ısrar ettiğine göre önemli olmalıydı. "Ayarlamaya çalışırım" demekle yetinmiş, bu söz Melike'ye yeterli gelmişti. Kendisinde Memo'nun adresi vardı.

Bir keresinde Serhat, tedbir olarak Memo'nun kaldığı adresi vermişti. Neyin tedbiri olduğunu sormuş ama yanıt alamamıştı… Memo'nun kaldığı eve gitmek doğru olur muydu?

Bu düşüncelerle evden çıkmış, Meryem'in yanındaki varlığını neredeyse unutmuştu. Dağ kapıdan cadde boyu ilerlemiş, Merdin kapı karakolunu geçmişlerdi. Deliler hanının hemen yan tarafında bulunan bir apartmanın önünde durmuşlardı. Yıllar içerisinde yer yer bakımsızlıktan dökülmüş dış cephesine rağmen apartmanın iyi dayandığı Ronya'nın gözünden kaçmamıştı.

Apartman girişine adım attığı gibi yıllar önce dedesiyle birlikte geldiği güne döndü. Dedesiyle birlikte birkaç gün şeyhe konuk olmuşlardı. Şeyh Cemil, uzun beyaz sakalını sıvazlayarak yanına gelmiş, başını tutarak bir dua mırıldanmış, gözleri kapalı halde bir süre durmuştu. Sonra birden gözlerini açarak, "Bana gördüğün kabusları anlat" demişti. Kabuslar… Yahut tek kabus. Babasını kanlar içinde sokakta boylu boyunca yerde yatar görmek. Koşmak isteyip koşamamak.

Bağırmak isteyip bağıramamak. Buydu kabusu. Bunun gerçekleşmiş ama nasılsa unutmuş olduğu bir anı veya kötü bir rüya, zihninin bir oyunu olduğunu bir türlü ayırt edemiyordu. Bir gece, babasının Lübnan'a gideceğini, orda dağ yolcularına katılacağını annesinin dedesiyle gizlice konuşmalarından öğrenmişti. Annesinin sesinde bir serzeniş, bir terk edilmişlik duygusu yoktu. Aslında hiçbir şey yoktu, boş bir yankı gibiydi. İki küçük çocuğa nasıl bakacağını bilemediğini söylüyordu. Dedesi gelinine merak etmemesini söylemiş, kısa süre sonra da dedesinin yanına taşınmışlardı. Konu komşuya, sorup sual edene, dosta düşmana babasının Avrupa'ya çalışmak için gittiğini söylemeye karar verdiklerinde Ronya çok şaşırmış, içten içe öfke biriktirmişti. Gerçeğin nerde başlayıp yalanın nerde bittiğini o günlerden sonra karıştırır olmuştu. Babasının gidişinden kısa süre sonra annesi hastalanmış, hastane koridorlarında çaresiz bekleyişlerin ardından nihayet annesi iyileşebilmiş, bu sefer de çocuklarını geride bırakarak abisiyle çekip gitmişti. Annesine duyduğu öfkeye,

özleme rağmen, gördüğü kabuslar hep babasına yönelikti. Belki düğümün başlangıcı babasıydı… Şeyh Cemil'i tüm bunlardan sonra tanımıştı. Şeyh, "Bana gördüğün kabusları anlat" dediğinde dedesine sitemkar gözlerle bakmıştı. Dedesinin şeyhlerle, mellelerle işi olmadığını biliyordu. "Çoğu sahtekar bunların" dediğini çok işitmişti. Demek ki Şeyh Cemil'i onlardan ayrı tutuyor, ona güveniyordu. Dedesinin zorlamasıyla o tek kabusunu, sürekli yinelenen ve haykırışlarıyla sona eren o tek kötü rüyayı anlatmıştı. Büyüdüğünde bunun bir terapi işlevi gördüğünü kabul etmek zorunda kalacaktı. O gece içini mengene gibi sıkan korkularını anlatarak onları özgür bırakmış, şeyh de onları tutarak bir sandığa kilitlemişti. O sandığın sırf bir çocuğu rahatlatmak için odaya getirildiğini sonradan anlayacaktı. O gece şeyhin gücünden çok, sandığın varlığına inanmıştı. Şeyh Cemil sabahın ilk ışıklarıyla kendisinin uyandırıp kahvaltısını yedirmiş ve ardından, "Işığım, sen benim can yoldaşım Tahir'in torunusun. Bu yüzden seni kendi torunum sayıyorum. Ne kadar zaman geçerse

geçsin, nerede olursan ol başın dara düştüğünde, bir derdin olduğunda, sıkıldığında bir deden daha olduğunu unutma. Bunda anlaştık mı?... Ölüm her zaman adalet demek değildir. Yine de bugünden sonra ölülerin yasını tutarken onların sevgisini de hatırla. Bazen baba evinden, ana ocağından alıp taşıdığın sevgi, bir anahtar gibidir. Sana iyi insanların kalbini, doğru hayatların kapısını açmana yardımcı olacaktır. Bu sevgiyi bir yük olarak görme. Bir yük olarak düşünürsen kabus görmen için uyumana gerek kalmayacak…" demişti. Kötü bir kaderi kovmak istercesine sağ elimi sallayarak. Ronya bu sözleri unutmamıştı ama bu sözlerdeki derin anlamı çözmek için yıllar gerekmişti.

Dairenin kapısının önünde aniden ürpererek çekilip merdiven başına oturdu. O ana dek sessizce yanında duran Meryem şaşkınlıkla ne olduğunu sordu. Arkadaşının ani değişen ruh hallerine alışkın değildi. Ve bu son dönemde herkeste görülen tuhaf değişiklikler oldukça can sıkıcı ve endişe vericiydi. Ronya iç çekerek sadece eski hatıraların canlandığını

söyleyerek sustu. Meryem'de Ronya'nın yanına oturdu. Geldikleri eve uygun sade elbiseler giymişlerdi. Merdiven sahanlığının serinliği yüzlerinden damlayan ter damlalarını kurutmaya yetmemişti. Meryem renkli- simli ipliklerle işlenmiş koyu renkli hafif bir şalla kıvırcık saçlarını örtmüştü. Ronya ise düz saçlarını arkadan topuz yapmakla yetinmiş, son ana kadar örtünmeyi düşünmemişti. Evden çıktıklarında Meryem onu durdurup, " Şeyhin inancına, yaşamına duyduğun saygıdan dolayı onun mekanında örtünmelisin. Senin bunu doğru görüp görmemen önemli değil. Kendine verdiğin çeki düzen, karşındakine duyduğun saygıdandır, değerdendir." Demeseydi yanına bir şal almayacaktı.

Dedesini namazında, niyazında bir adam olarak hatırlıyordu. İnandığı gibi yaşayanlardandı. İmanı bir başkasını baskı altına alma, hizaya getirme olarak ele alanlardan nefret eder, bunu imandan çıkma olarak görürdü. " Herkes benim yaşadığım gibi yaşasın, yapsın demek; kendini herkesten üstün görmektir. Büyük kibirdir.

Ve kibir Allah'a ters düşmek değil de nedir? " derdi. Herkese Allah'a ulaşma yolunu kendisi belirler, belirlerse bundan kuşku duymak niye? Yanlışlamak niye? Tek bir yol çizmek Rabbin yarattığı zenginliği inkar etmek değil mi? her mahlukatın Yaradanına ibadeti, şükranı kendisince değil mi?... dedesinin yumuşak ve sağlam inancını yansıtan sözcüklerinin berrak bir şekilde zihninde belirmesine şaşırdı. Sanki dedesi az önce konuşmuştu. Hatırlıyordu. Kimi zaman dedesinde ki hoşgörü, hoşgörüsüzlere karşı amansız bir öfkeye dönüşürdü. Bir keresinde evlerine gelen bir misafirine , "Asıl zındık, asıl münafık sizsiniz!" diye bağırmış, daha önce dedesinde rast gelmediği bu hiddet Ronya'yı titretmişti.

Şimdi şeyhin karşısına çıksa, şeyh manevi torununu hatırlar mıydı? Kötü rüyalar gören çocuğun çoktan büyüdüğünü ve artık hayatında güzel rüyalara yer olmadığını bilse, şeyhin gücünün bile bunu değiştiremeyeceğini söylese!...

“Artık girelim mi şu eve?” diyen Meryem’le dedesinin anılarından kendisini çekip aldı. Haklıydı, çok oyalanmıştı kapı önünde.
“İçerisi daha serin midir sence?” diye sorduğunda Meryem gülümsedi.
“ Ben soğuk iklimin çocuğu olduğum halde sıcaklardan senin kadar şikayet etmiyorum. Farkında mısın?
“Galiba sürekli sıcaklarla boğuşmak zorunda kaldığımız için bizde bıkkınlık yaratıyor. Olamaz mı? ya da yaşlanıyorum artık . Biliyorsun insan yaşlandıkça huysuzlaşıyor.”
“Hadi ordan, huysuzluğuna kılıf bulamadığından bahaneler üretiyorsun.”
Kendi aralarında konuşup gülüşürlerken kapının açılmasıyla yerlerinden sıçradılar. İçerden orta yaşlı, sakallı, sıcak havaya rağmen gömlek yakasını iliklemiş ceketli bir adam çıktı. İkisine değmemeye çalışarak gözleri yerde merdivenlerden indi. Ronya bu kez kararlı bir şekilde kapıyı çaldı.
Kapıyı genç bir adam açtı. Şeyhin oğlu olamayacak kadar gençti. Torunu muydu? Müriti mi? yakasız, önü işlemeli, beyaz gömleklerden giymiş, ilk iki düğmesini açık

bırakmıştı. Hafif sakalı ve güneşe pek çıkmayanlara has bir solgunluk onu hastalıklı değil, kırılgan gösteriyordu. Oysa çenesi ve burun yapısı ona haşin ve dalgacı bir ifade veriyordu. Ronya'nın dikkatini çeken gözleri ona şeyhi hatırlattı, koyu kahverengi, sürmeli gözler… Ronya'nın konuşmasını beklemeden , ninesi Ferizat hanımın evde olmadığını, şehir dışına çıktığını söyledi. Şeyhin torunu olduğu anlaşılmıştı. Ninesinden bahsediş şekli resmi ve gösterişliydi. Fakat sesindeki belli belirsiz bir ton, bu işi çokta ciddiye almamak gerektiğini hissettiriyordu.

" Biz şeyh Cemil'i görmeye geldik. Rahatsız ettik, kusura bakmayın. Ama Tahir'in torunu Ronya gelmiş derseniz bizi kabul edecektir. En azından bunu umuyorum"

Kapıda ki genç adam gözlerini kısarak Ronya'yı süzdü.

"İnşallah, " dedi. " Önemli misafirler bekliyordu. Zaman bulur mu, sorayım" içeri girip geri dönmesi zaman almadı.

"Haklıydınız. Sizi bekletmeden almamı istedi." Kapıyı açtı.

Geniş bir koridordan, büyük aydınlık bir odaya geçtiler. Odada, yerde duvar boyu serili minderler göz alıcıydı. Odanın ortasına işlemeli kilimler serilmişti. Tavan vantilatörü hafifçe vızıldıyordu. Meryem'in dikkatini bir köşede kaynayan İran işi semaver çekti. Bu semaver tanıdıktı, çocukluğunun ve ilk gençliğinin kaçak zamanlarına aitti. Sanki uzun süredir yokluğunu çekmiş yakın bir dostla, akrabayla yeniden karşılaşmıştı. Bazı eşyalar hatırlattıkları zamana aittiler. Ondan ayrı düşünülemezler. Bu yüzden bambaşka bir zamanda kendi başlarına ortaya çıktıklarında hüzne neden olurlar. Meryem gözlerinin dalmasına izin vermeyerek iç çekti. Ronya'ya baktı.

Ronya, Şeyh Cemil'in okuduğu Kur'an'ı bitirmesini bekliyordu. Şeyh hafif bir sesle "amin!" deyip Kur'an'ı kapattı. Rahleyi saygıyla köşeye yerleştirip ayağa kalktı. Yüzünü Ronya'ya çevirdiğinde gülüyordu. Ellerini uzatıp, "Işığım! Sevgili torunum! Yaradana şükür ki seni bana getirdi, " dedi. Ronya şaşkınlıkla , mahcubiyetle, utançla ilerledi. Şeyhin önce omzundan, sonra

sıcacık ellerinden öptü. Şaşırmıştı. Onca yıldan sonra yine aynı hitapla, aynı sıcaklıkla karşılanmıştı. Mahcubiyet duymuştu; şeyhin onu hatırlamayacağını düşünmüş, yanılmıştı. Utanmıştı; şimdiye dek şeyhi bir kere dahi yad etmemiş, ziyaretine gelmeyi aklına getirmemişti. Kendi vefasızlığıyla ezilmişti. Dede şefkatiyle aniden karşılaşmış olmak, ruhunda sızıya benzer bir dokunuşu hissettirmişti.

Şeyh Cemil, kimsesiz bir çocuğu göğsüne bastırırcasına, "Yoldaşımın yadigarı" dedi. "bunca vakittir seni aramadığım, seni kollayıp koruyamadığım için deden Tahir bağışlasın beni. Verdiğim sözü tutamadığım için Can ve Canan beni bağışlasın." Şeyhin bu kendi kendine söylediği anlaşılan sözleri Meryem'i de, şeyhin torununu da şaşırtmıştı. Şeyhin sesi bir duaya dönüştüğünde odaya mırıltıdan arta kalan bir sükunet yayıldı. Şeyhin yalnızlığı, bir ömür verdiği mücadele, ihtiyar yorgunluğu elle tutulur şekilde hissediliyordu. Şeyh bir nebze durulduğunda, Ronya onu oturtup yanına geçti. Sağlığını sordu, hala dinç göründüğünü söyledi. Daha

başka sorular sormaya da hazırlanmıştı ki şeyh durdurdu :
“Sen bu yaşlı ihtiyarı bırak hele. Sen neler yapıyorsun, bunca vakittir nerelerde oyalanıyordun? Cemil dedeni arayıp sormak aklına gelmedi mi? Tatlı, yumuşak bir serzenişte bulunmuştu. Fakat Ronya gözlerini yere indirmek zorunda kaldı.
“ Haklısınız efendim. Geçmişime dair her şeyi ihmal etti. Hatırlarsanız dedemle yanınıza gelmiştik. O ziyaretten sonra, halam dedemin bize bakamayacağını söyleyerek beni yanına aldı. Amcam da kardeşimi yanına almış benden sonra. Eniştemin işi dolayısıyla oradan oraya taşındık, iş tutamamasından dolayı demeliyim. Dedem vefat edene kadar her yıl tatillerde bir aylığına gelmeye söz vermiştim. İlk yıl dışında gelemedim… onu son kez göremedim, vedalaşamadım… belki ölümde kavuşuruz diye bazen umutlanıyorum işte, “ Son sözcüklerle sesinin titremesini engelleyemedi.
“Bu yaşta ne bu ölüm lafı?... sana yakışmıyor. Gerçi…. Ölüm o kadar sıradanlaştı ki! Bunun önünü alamadığımız

için asıl biz suçluyuz. Topraktan geldik, toprağa gideceğiz, ” deriz de toprakta gömecek yer bırakmadılar! Bu toprakların çoktan kana doyduğunu görmek istemediler!...” bu sözler Şeyh Cemil’in ağzından dünyaya yöneltilmiş bir suçlama olarak çıkmıştı. Ronya Şeyhi üzdüğünü fark etmiş, üzülmüştü. Ne yapacağını bilmez halde bakışlarını Meryem ve şeyhin torunu arasında dolaştırdı. Genç adam, dedesinin yanına gelip diz çöktü, dedesini yeniden şimdi ki zamana, odasına, odasında ki misafirlere uyandırdı. Şeyh hüzünle Meryem’e döndü, kusura bakmamasını söyledi. Meryem saygıyla başını eğdi. Fakat açıklamayı Ronya’ya bıraktı. Ronya;

“Arkadaşımın adı Meryem. Bir ricası olacak senden. Yardım isteyecek başka kimsemiz yoktu Cemil dede! Sen bir hal-çaresini bulursun dedik… Hem gelip gidenin çok. Olmasa da bir akıl verirsin.” Dedi.

“Ben artık yaşlandım Ronya’m. Vazifelerimin çoğunu Mazlum’un babasına, oğlum şeyh Fahrettin’e devrettim. Çok kan dökülüyor çocuklar. Kolumu, kanadımı

kıran, ruhumu azap içinde bırakan budur. Topluma öncülük etmesi gereken bizler artık rolümüzü oynayamıyoruz. “
“İşte biz de sana bu konuda akıl danışacaktık.”
“Biliyorum… Meryem kızımın bakışlarındaki çaresizlikten biliyorum.”
Bu sözler üzerine Meryem ilk kez konuşmaya dahil olmaya karar verdi.
“Şeyh Hazretleri! Tanıdığım biri var. Adı Cihat Aktar. Şeyh Abdurrahman’ın yeğeni…”
Cihat ismini bir günah, bir tövbe gibi, bir azap gibi söylemişti. O an Ronya , Meryem’i ne kadar az tanıdığını düşündü. Devam ediyordu; “ Bu şeyhi tanır mısınız bilmem ama Cihat’ın eskiden tanıdığım kişiye benzemediğini biliyorum. Cihat iyi bir insandır Şeyhim. Afrasından, tafrasından geçilmezdi ya, bir karıncaya zarar verecek yapısı yoktu. Şimdi… şimdi ne olduğu , ne yaptığı hakkında hiçbir fikrim bulunmuyor. Bilsem ki dayısı… Sizin gibi değerli bir alimin Cihat’a iyiliği dokunacak.”
Kopuk kopuk cümleler kuruyordu Meryem, derin bir iç çekip yeniden başladı;

“Duymuşsunuzdur, tanırsınız diye sizi ziyaret etmek, nasihatlerinizi almak istedim. Bilsem ki Cihat’a iyi gelmiyor… Ne pahasına olursa olsun şeyh Abdurrahman’ın karşısında dururum. Ben kim, koskoca şeyh kim, diye düşüneceksiniz. Olsun, hiç değilse ruhum huzur bulacak.”

Şeyh Cemil gözlerini yummuş, Meryem’i dinliyordu. Meryem’in söylediklerinden çok, söyleyemediği, yutkunduğu kelimeleri, nefes alışlarını, iç çekişlerini dinliyordu.

“ Sen zaten şeyh Abdurrahman’ı bilmiş tanımışsın. Senin güzel gözün hepimizden daha fazla derinlikleri görüyor. Geçmiş yaşadıkların sana bu melekeyi kazandırmış kızım. Bazı insanlar var ki, asla huzur bulamazlar. Mezarlarında bile. Yüce Allah bazı kullarını insanlığı sınamak için gönderir. O insanlar ki hep yalnızdırlar; her şeyi görür, bilir acı çekerler. O insanlara söylenen en küçük bir kötü söz, atılan bir fiske insanlığı değerinden düşürür. Sen de Hak Teala’nın o sevgili kullarından birisin.”

“Şeyh Hazretleri, ben Allah’ın sevgili kulu olmadığımı biliyorum. Allah beni terk edeli

çok oluyor. Öyle ki göklerin sessizliği hayatıma kalın bir sis tabakası gibi çöktü. Beni duasız kıldı. Çağrılarıma karşılık versin diye yok yere bekleyip durdum… köyümden ayrıldıktan sonra gecelerce, "Allah'ım! Senden yalan olmayan güzel bir rüya göstermeni diliyorum, " derdim. Çocuk aklı işte."

Şeyhin torunu Mazlum, büyük bir gürültüyle odadan çıktı .Kkapının önünde birileriyle konuşurken, Ronya Mazlum'un özellikle dışarı çıktığını düşündü. Meryem'in söylediklerinden hoşlanmadığını anlamıştı. Bu tür şeyler dedesinin deyişiyle sağlam iman sahibine yakışmazdı. Gerçi Ronya'da Meryem'den farksız düşünmüyordu. Şeyh Cemil ise oldukça sakindi.

"Güzel bir rüya görmüş olsaydın, uyanmak istemezdin. Yaşamak için çabalayıp duramazdın."

"Haklı olabilirsiniz. Ama bunu tecrübe etmediğim için bilemeyeceğim. O vakitler ömrümün çoğunu, güzel bir rüya karşılığında verebilirdim. Demem o ki, bahsettiğiniz Allah'ın sevgili kulu ne ben, ne de Cihat'ız.

Olsa olsa Avukat Serhat gibileri olur ve zaten tek istediğim onun başına bir iş gelmemesidir. Bunun için Şeyhin karşısında duramasam bile Cihat'ın karşısında durabilirim. Anlıyor musunuz Şeyhim? Bunun için ne gerekiyorsa diyorum."

Şeyh bir an gözlerini yumdu. Ronya dehşete kapılmıştı. Kafasında taşlar şimdi yerli yerine oturuyordu. Avukatın neden Cihat'ı sorup durduğunu, Meryem'in Cihat'la ilgilenmesi için neden haber gönderdiğini. O gece Avi'nin Cihat'tan söz ederken avukata neden sarıldığını… zihninde görüntüler akıp gidiyordu. Her şeyi anlamaya başlıyordu. Meryem'in neden şeyhi ziyaret etmek istediğini de … Mazlum odaya geri dönüp yerine oturduğunda Meryem sorusunu yineliyordu.

"Şeyhim bir şey demeyecek misiniz?

Şeyh Cemil gözlerini açmadan genizden gelen bir sesle Kur'an'dan bir parça okudu. Ronya bunun Bakara süresinden bir ayet olduğunu anlamıştı. Dedesi de dara düştüğünde, çaresiz kaldığında, imanı

sarsacak düzeyde acılarla karşılaştığında bu ayeti dillendirirdi.
“İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlanma dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.!”
Meryem böyle bir yanıtı beklemiyordu. Yüzü soldu. Gözlerini yere indirdi. Ronya ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilemedi. Şeyhin de yüzü en az Meryem kadar solmuştu. Uzun, beyaz sakalları bembeyaz mintanının üzerinde titriyordu. Meryem yeniden söz aldı. Bu kez gücenikti sözcükleri, kırgındı…
“ Şeyh Hazretleri, din işlerinden anlamam ben. Alimlerin, şeyhlerin kendi aralarında ki ilişkilerden de anlamam ben… Size desem ki, Şeyh Abdurrahman’la konuşsanız, Cihat’ı rahat bıraksın derseniz… Ama bunu yapmayacaksınız. Ve ben sadece haddimi aşmakla kalacağım… ben gidip konuşsam desem; hem kendimi hem Cihat’ı tümden kaybetmiş olurum. Zaten beni kapısının eşiğine bile layık görmezler. Şeyhim, Cihat’a ben sebep oldum. Ben onun buralara gelmesine sebep oldum. Bu yüzden vebali de

sevabı da benim de boynumda. Dayısı onu azad etmezse ya da o kurtulmak istemezse … o vakit ben de kefaretimi hem bu dünyada, hem de ahrette ödemeye razıyım., derim. Umudum o ki, kıyamet gününde büyük yargılama gününde Şeyh Abdurrahman gibiler cezasız kalmasın. Madem ki bu dünyada adalet yok, hiç değilse diğer dünyada adaletin işleyen ferahlığı mezarda rahat uyumamıza vesile olsun… Şeyhim , dileğimi dile getiriyorum. Bundan sonrası için ümit etmekte haklı olduğuma dair güç verin bana! Kalbimi kuvvetlendirecek sözler söyleyin!”

“Kim makbul ve iyi işler yaparsa kendi lehinedir kızım. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhindedir. Kitabı mukaddes böyle buyurur.”

“ Şeyhim başka bir şey demeyecek misiniz? “ Meryem bu kez umutsuz bir kararlılıkla sormuştu. Üç kez aynı soruyu soru, üç kez beklediği yanıtı alamadı. Ronya, Meryem’in neyi duymak istediğini anlamıyordu. Belki de Meryem ile Şeyh Cemil arasında geçen diyalogun derinliğini, barındırdığı gizli

anlamları anlamamıştı. Bir şeyler kaçırdığını sezinliyordu. Şeyh anlıyor, sorumluluk üstlenmek istemiyordu. Bu belliydi, konuşmaktan kaçınıyor, ayetlere sığınıyor ve tespih çeken parmakları giderek titriyor, birbirine dolaşıyordu. O ana kadar kendini zorlayarak sessizliğini koruyan Mazlum, hoşnutsuzlukla patladı.

“Meryem hanım, ehil olmadığınız işlere kalkışmaktansa neden Allah’a sığınıp onun adaletine güvenmiyorsunuz?”

Ronya dayanamayarak aynı gerginlikle karşılık verecekken Şeyh araya girdi.

“Oğul peygamber Efendimiz öfkenin şeytandan geldiğini söyler. Öfke yakışmaz bize. Sakin ol, derdi olan elbette konuşur, yarası olan elbette derman arar.”

Ronya bunu fırsat bilerek şeyhe, istediği cevapları bulmasında Meryem’e yardımcı olmasını istedi. Daha konuşması bitmeden şeyh yeniden kendi içine döndü. Dudaklarında “Allah’ım! Göz açıp kapayıncaya kadar bile beni nefsime bırakma.” Duası işitiliyordu. Tekrarlayıp durduğu bu dua Ronya’nın merhametini

uyandırmıştı. Meryem Ronya'dan bu meseleye karışmamasını istedi. Kendisi halletmeliydi. Meryem'in soğukkanlı hali tedirgin ediciydi.
"Şeyh Hazretleri!" dedi dikkatini çekmeye çalışarak. " Sizin dürüst, temiz bir Müslüman olduğunuzu anladım. Bunu söylediğim için affedin. Saygı da kusur ettiysem bağışlayın. Bundan sonra söyleyeceklerim için de …. Bizi içeri davet ettiğinizde kanın döküldüğünden, ocakların söndüğünden bahsettiniz. Ama bu topraklarda, çevreniz de çok daha korkunç olaylar gerçekleşiyor, zulüm her yerde etrafımızı sarıyor. Vicdanı rahatlatmaya sadece acı çekmek yetmiyor. Din adına da zulmediyorlar. Belki karışmak istemeyişinizin nedeni bütün bunların siyaset diye gördüğünüzdendir. Fakat sizin karşınızda dini siyaseten kullanıyorlarsa, sizinde bir şeyler yapmanız lazım gelmez mi? karşı durmanız gerekmez mi? sadece yazıklanmakla hiçbir şeyin kurtarılamayacağını öğrenenlerdenim. Elbette ne yapıp ne yapmayacağınızı söylemek bana düşmez. Ben cihat'tan ve kendimden geçtim.

Lakin din düşmanı diye kan dökmeyi cennetlik sayanlara söyleyeceğiniz hiç mi sözünüz yok?... velev ki bunlar sahiden din düşmanı, münafık olsunlar, ölüm kararını kim neye göre veriyor? Şeyhim İslam ilmine, hukukuna aklım ermez ama siz bütün bu haksızlığa, kana karşı durabilirsiniz! Özgürce yaşamak istedikleri için Allah'ın toprakları dışına sürüldüklerini siz daha iyi bilirsiniz. Ortada büyük bir haksızlık kol geziyor şeyhim. Zulme gözlerini kapatan zulmün parçası olmaz mı? Öyleyse neden susuyorsunuz? İbrahim Peygamberin yakıldığı ateşi söndürmek için su taşıyan karınca kadar olamaz mısınız?..." Meryem'in sesinde giderek belirginleşen soğuk dinginlik, Mazlumun öfkesiyle parçalandı, dökülüp dağıldı.

" Seni saygısız! Kiminle konuşuyorsun sen? Kiminle konuştuğunun farkında mısın?" Mazlum kendini kaybetmişti adeta.

Şeyh yorgun ellerini kaldırarak Mazlum'u durdurmaya çalıştı, başarılı olamadı. Ronya, şeyhin bu denli sarsılacağını beklemiyordu. Doğrusu Meryem de şeyhi sorgulamak için

sözü bu noktaya vardıracağını beklemiyordu. Meryem'i odadan çıkarıp dışarıda beklemesini söyledi. Kendisini suçluyordu. Dönüp şeyhin önünde diz çöktü. Özür diliyordu. Şeyh sağ elini Ronya'nın başına koyup üzülmemesini istedi. Tüm bunları hak ettiğini tekrarlayıp duruyordu. Sesi kısılmış, nefes almakta zorlanıyordu. Mazlum dedesini göğsüne doğru uzatmış, sakinleştirmeye çalışıyordu. Şeyh Ronya'ya doğru eğildi;
"Kızcağıza eziyet etmeyin. O doğru olanı yaptı. Tüm söyledikleri benimde de kendime sorduğum, yanıt aradığım şeylerdi. Ona deyin ki; peygamber efendimiz, "Cezası en çabuk olan şey zulümdür." Demiştir. "Buna inanmasını sağlayın." çok yorulmuştu. Mazlum dedesini kaldırıp koluna girdi.
Ronya eğilip ellerinden, omzundan öptü. "Beni bağışla Cemil dede! Üzüntüye sebep oldum." Dedi.
Şeyh yorgun bir gülümsemeyle."Yine gel beni görmeye ışığım. Ve kendini suçlama." diyerek avutmaya çalıştı. Mazlum onu başka bir odaya götürüyordu. Ronya'yla göz

temasından kaçınarak sadece başıyla selamladı.
Ronya dışarı çıktığında Meryem'i dış kapıya yaslanmış halde gördü. Sanki orda o kapının önünde düşünceler içinde yıllarca kalabilecekmiş gibi hareketsiz, kımıltısızdı. Başına örttüğü şal hafifçe kaymış, yumuşak, kıvırcık saçlarını açıkta bırakmıştı. Meryem'e duyduğu hiddet anında kayboldu. Bir konuşmaya başlamak, neler olup bittiğini sormak için erkendi. Meryem bir an tanımaz gözlerle baktı, kendini toparladığında başını salladı. Yürümeye başladıklarında Meryem iç çekip fısıltıyla özür diledi. Boğazı kurumuştu. Solgun yüzü gözaltındaki mavimsi damarları belirginleştirmişti. Kendini konuşmaya zorlayarak Ronya'ya döndü.
"Böyle olmasını istemezdim. Ama başka nasıl olacağını da bilemedim. Son çarem, tek kapım, son dayanağım oydu. Kapıyı yüzüme kapattı hem de iyiliğinden! Üstelik hiç ümit vermedi sonraya dair. İyi insanların, etkili insanların hiçbir şey yaşanmıyormuş gibi hayatlarına devam etmesi hıncımı arttırıyor. Oysa bir harekete geçseler…"

Ronya, şeyhin son söylediklerini aktarıp, cezası en çabuk olanın zulüm olduğunu belirttiğini ve buna inandığını, Meryem'in de inanmasını istediğini anlattı. Sözlere inanmayan, umutsuz bir gülümsemeydi bu, Ronya anlamıştı. Sessizce yürümeye başladılar. Bu sessizlik anlarında şeyhi ziyaret etmesiyle birlikte zihnine üşüşen geçmişin anılarını bir kez daha yutkunmaya, düşünmemeye gayret etti. Geçmişi bugünle unutacaktı. Bir süreliğine daha… birden Melike'yi ve Melike'nin ısrarla Memo'ya ulaşmak istediğini hatırladı. Nasıl da unutmuştu? Melike'ye laf anlatmak kolay olmayacaktı. En iyisi Memo'nun evine gitmekti. Orda olmasa bile anlayabileceği şekilde not bırakabilirdi.

İkindi ezanı okunalı epey olmuştu ve sıcaklık bu saatlerde iyice çekilmez hale geliyordu. Ronya alnın, burnunun üzerinde biriken ter damlalarını başındaki şalın kenarıyla silip şalı omzuna attı. Bir an önce sokakların bezdirici havasından kaçıp taşların serinliğine atmak istiyordu kendisini. Buna rağmen Meryem'i, Memo'nun bulunduğu adrese yöneltti.

Caddelerden geçip damları birbirine bitişik, avluları birbirine bakan tek katlı, çift katlı yoksul görünümlü evlerin bulunduğu sokaklara çıktılar. Meryem sessizce yürümeye devam ediyorken Ronya etrafına bakıyor, adresin bulunduğu evi seçmeye çalışıyordu. Sonunda iç içe geçmiş hayatları anlatan şekilde kümelenmiş evlerin bulunduğu sokağa geldiklerinde Memo'yu gördüler. Ronya rahat bir nefes aldı. Memo 9-10 yaşlarındaki bir çocuğa doğru eğilmiş bir şeyler anlatıyor, çocukta kafasını sallıyordu. Meryem'i durdurdu, Memo'yla çocuğu gösterdi. Çocuğun cesur duruşu ile üzerine büyük gelen eskimiş tişört ve pantolonu, yırtık ayakkabıları arasındaki tezatlık Ronya'nın gözünden kaçmamıştı. Memo'nun ciddi, soğuk havası ile çocuğun esmer sıcaklığındaki havası sanki birbirleriyle temas etmiyor ; kavgaya hazır bir şekilde güçlerini sınıyorlardı. Ronya güneşten sakınmak için Meryem'i biraz ilerdeki tamirci dükkanın tenteleri altına çekti. Dükkan sahibi içerde kapıya yakın bir yerde sıcaktan uyuşmuş halde sandalyesinde uyukluyor ve arada bir

eliyle yüzüne konan sinekleri kovalıyordu. Sonunda Memo, çocuğun başına hafifçe vurarak konuşmayı sonlandırıp gönderdi. Doğrulduğunda Ronya'yı gördü ; onlara doğru yürümeye başladı. Memo'nun yaklaşmasıyla Ronya yine serin bir rüzgara kapılırcasına ürpermişti. Şu an Memo'nun elini tutsa buz gibi ellerle karşılaşacağından neredeyse emindi. Memo herhangi bir selamlamaya gerek görmeden Ronya'nın hemen önünde durdu.

"Oturduğum ev hemen şurada. Eve gidelim" dedi.

Ronya kararsızlıkla Meryem'e döndü. Serin bir eyvanda oturup soğuk bir şeyler içmek için can atıyordu. Ama Meryem'in Cihat hakkında söyleyeceği tek bir cümle bile nelerle uğraştığına dair Memo'yu işkillendirmeye yeterdi. Avi'yi saatlerce bekledikleri o gece ; Serhat avukatın davranışları Memo'yu yeterince kuşkulandırmıştı. Burada Memo'nun avukatla bu konuda gergin bir havada tartıştıklarına bizzat tanık olmuştu. Memo öğrenmek için ısrar ettikçe, Serhat'ın, "Bu benim meselem"

demişti. Kafasında bütün bunları hızla değerlendirdikten sonra, “Yok biz gelmeyelim. Yeterince oyalandık zaten. Bu sabah Melike seninle acil görüşmek istediğini söyledi. Bu akşam ya da yarın acil olarak seni görmeliymiş” dedi.
Memo’nun dudaklarında hafif bir tebessüm gezindi.
“Beni bir tek senin bulabileceğinden eminmiş demek ki!”
Ronya gözlerini kıstı. Alaycı yaklaşımın farkındaydı. Fakat sıcakların getirdiği yılgınlıkla alaycılığını geçiştirdi. Tartışacak hali yoktu. Birilerinden mi duymuştu ; insan bu sıcaklarda çok rahat cinayet işleyebilir ve bunu tahrik unsuru olarak kolayca kabul ettirebilir, diye. Kendisini sakin olmaya zorladı.
“Eh, demek ki yanılmamış! Bu arada adresini üstün sezgilerimden dolayı bulmuş değilim. Serhat avukat gerekebilir diye vermişti.”
Memo’nun gözlerinde çakan bir kıvılcım son cümleyi düşünmeden kurduğunu anlatmıştı : “Niye gerekebilirmiş? Kimin için?”

“Sahiden bilmiyorum. Bir ara “aklında bulunsun, Memo’ya ne zaman ihtiyaç duyacağımızı kim bilebilir” demişti.”
Memo meselenin bununla sınırlı olmadığını ve Ronya’nın göründüğünden çok daha fazla şey bildiğini fark etmişti. Meryem’de ikisi arasındaki tuhaf diyalogu dinliyordu. Memo’ya daha dikkatli bakmaya başladı. Onun her hareketini, her ifadesini izliyor, Serhat avukatın neden bu genç adama bu denli güvendiğini anlamaya çalışıyordu. Belki de bütün bildiklerini Memo’ya anlatmalıydı. Cihat’ın neye bulaştığını ya da bulaşmak üzere olduğunu… İçindeki anlatma dürtüsüne yenilmemek için Ronya’nın koluna dokundu, eve gitmeleri gerektiğini hatırlattı. Memo hareketlenmelerine fırsat bırakmadan, şallarını işaret ederek nerden geldiklerini sordu. Ronya yaşlı bir akrabayı ziyaretten döndüklerini söyledi. Bu kez Ronya, Memo’ya az önceki çocuğu sordu. Memo’nun yüzündeki gülümseyiş her ikisinin de dikkatini çekmişti.
“Çocuk tam bir canavar. Hem de zeki ve sevimli bir canavar. Cebimden cüzdanımı

çalmaya kalkıştı. Yakaladığımda da üste çıkmaya çalıştı.”
“Yazık, bari çok hırpalamasaydın” Meryem ilk kez konuşmuştu.
Memo bakışlarını Ronya’dan alıp Meryem’e çevirdi. Gözleri aniden bir buz dağıyla örtülmüş, bakışları geride bir yerde kalmıştı adeta. Meryem üzerine çevrilen bakışlarla ruhunun derinliklerinde saklı karanlığın açığa çıkarıldığını ve üşüdüğünü hissetti. Neredeyse Memo’nun dikkatini çektiği için pişman olmuştu. Memo sakin bir şekilde Meryem’i yanıtladı.
“Merak etmeyin fazla üzerine gitmedim. Ama kimi zaman sevdiğimiz biri de olsa yanlış yapanı hırpalamayı göze almak lazım, değil mi? sevgi böyle bir şey olsa gerek ; bazen sevdiğin için sevileni hırpalamak, bazen de sevgiliye rağmen sevilenle hırpalanmak.”
Meryem bu sözcüklerdeki manayı, işaret edilen gerçeği anlamıştı. Kurumuş dudaklarını sımsıkı kenetledi. Ronya’da anlamıştı. O da sustu. Aralarına giren sessizliği yine Memo bozdu. Az önceki sessizliğe sebep olmamış gibi devam etti,

“Çocuğa, tutuklanacaksın böyle giderse, adli suçtan içeri atacaklar diyorum. Sonra ne olacak hiç düşündün mü?... Bana ne dese beğenirsiniz, “Abi burada hiçbir suç, adli suç kapsamına girmez. Köyümüz yakılmasaydı göç etmeyecektik, yoksulluk nedir bilmeyecektik. Ben de hırsızlık yapmayacaktım… Yani asıl suçlu şimdiki karar vericiler mi? diye sordum. “Öyledir abi, biz yanlış siyasetin sonuçlarıyız. O yüzden diyorum ya, bizi de siyasiden saymalılar” diye yanıt veriyor bana” Memo çocuğun zekasını hayranlıkla anlatarak gülüyordu. Ronya çocuğun haklı olduğunu belirtip vedalaşmaya geçti. Bu görüşmenin uzaması demek, her an tatsız bir tartışmanın fitilinin ateşlenmesi demekti.

Eve doğru sessizce yürüdüler. Akşam üstünün telaşlı hareketliliği birazdan başlardı. Caddelerden geçip Dağ kapı’ya vardılar. Asfalt yolda öğlen sıcağının izleri vardı. Sıcaktan erimiş asfaltın insanı canından bezdiren kokusu henüz canlıydı. Ronya bazen bu şehri yaz aylarında katlanır kılanın gece serinliği olduğunu düşünürdü. Geceleri serin

geçmemiş olsaydı bu şehri terk etmek için başka sebeplere gerek kalmazdı… köşe başında tezgahını kurup soğuk ayran satan on üç-on dört yaşlarındaki bir çocuğun önünde durdular. Soğuk bir ayran ikisine de iyi gelirdi. Ronya bol köpüklü ayranını çabucak içerken Meryem'i beklemeye ve caddeden akıp giden trafiği izlemeye başladı.

Cihat, eski model arabalardan birinin arka koltuğuna oturmuş, camdan, kaldırımda yürüyen, acele eden, trafiğe aldırmayarak arabaların arasından sakınmadan geçen insanları seyrediyordu. Ön kotluklara oturan kişiler dayısının adamlarıydılar. Aslında müritleri demeliydi, fakat bu adamların müride benzer hiçbir özelliği yoktu. Tabi sakal bırakmak tek başına yeterli değilse. Araba dikkat çekmeyecek bir hızda yol alıyordu. Cihat bunun nedenini sormamıştı. Zaten son dönemlerde pek bir şey sorduğu yoktu. Bugün gün boyu ziyaret ettikleri yerleri düşündü. Tenha sokaklardaki camiler, bir kitapçı, çok sayıda odalara sahip büyük bir ev, bir işyeri ve en son, az önce uğradıkları vakıf… Dayısı adına ve dayısı istedi diye bu

ve bunun gibi ziyaretlere katılmıştı. Gezdikçe, gördükçe dayısının sahip olduğu güç karşısında korkuya kapılmamış değildi. Dayısı nasıl böyle bir güce sahip olmuştu? Ve neden? Dini bir örgütleme ve gerçek dini yayma deniliyordu. Ama işin özünün bambaşka olduğunu bir süre önce anlamıştı. Hem de kuşkuya kapılmayacak şekilde. Sadece dayısının bu güçle tam olarak ne yapacağından emin olamıyordu. Uğradıkları yerde eğitilen çeşitli yaşlardaki çocukları düşündü. Başkalarına karşı nefret duymayı öğrenen, hoşgörüsüzlükle, mutlak itaatle şekillenen o çocukların nasıl bir silaha dönüştüğün bilmiyor değildi. Sorgulamasına izin vermeden, kuşkuya ve meraka yer bırakmadan mutlak bir itaatle amaca bağladığın kişi; donanımsız, savunmasız bırakıldığı gibi, bütün saldırı araçlarından daha tehlikeli olur. Duyduğu olaylar, her gün gelen haberler bunu kanıtlıyordu. Birçok olaya, yaratılan sebeplere, ortaya çıkan sonuçlara son dönemde anlam vermeye başlamıştı. Daha önceden avukatın anlatımlarını ya da okuduğu gazete ve

dergilerde geçen olayları sanki başka bir gerçeklikte, başka bir zaman seyrinde yaşanıyormuş gibi algılamış, üzerine kafa yormamıştı. Ama şimdi kaçınıp durduğu her şeyin tam ortasındaydı.

Bir süre önceye kadar da gördüklerini, duyduklarını, öğrendiklerini Meryem'e anlatır ve tartışırlardı. Meryem'in zekası kendisinden daha iyi işliyordu ve bundan da gocunmuyordu. Meryem'le yıllardır tanışmış olmanın getirdiği bir bütünlük hissi vardı. Kendisini Meryem'le bir hissettiğinden onun aklı, zekası dışında birine değil, kendisine aitmiş gibi gelirdi. Şehre ilk geldikleri gün Meryem'le birlikte oyalanmaksızın dayısının evine gitmişlerdi. Yengesi Nefise hanım onları hararetle, sevinçle karşılayıp kucaklamış, misafir etmişti. O ilk günü çok iyi hatırlıyordu. Yengesinin güleç yüzü Meryem'in hikayesini dinledikçe silinmiş, sonunda çatık kaşlı bir suskunluğa gömülmüştü. Meryem istenmeyeceğini anlamıştı. "Yetiştirme yurdunda kalmak" bütün olumsuz yakıştırmalara kapı aralığıydı. Meryem, kadının neler düşündüğünü

anlamıştı. Sonrasında Cihat'a, "Kadınlar bir mimik hareketinden, bir kaşın havaya kaldırılışından, gözlerin hareketinden sonuç çıkarmasını bilir. Onlara sözcüklerin sırrı, kelimelerin efsunu yasaklandığında; kadınlar, erkeklerin anlayamayacağı bir konuşma dili yaratmaya çalıştılar. Kimi zaman bu yüz ifadeleri, ellerin değişik hareketleri oldu. Kimi zaman işledikleri halılarda, nakışlarda, dantellerde bir şekil, bir düğüm, bir zincir oldu. Bu yüzden sen kendini üzme. Ben yengenin ne düşündüğünü, ne isteyip istemediğini anladım." demişti. Cihat hayretle dinlemiş, "Tüm bunları nasıl biliyorsun?" diye sormuştu. Meryem omuzlarını silkerek, "Biliyorum işte" demiş ve eklemişti : "Büyük, büyük ana-atalardan kuşaklar boyunca aktarılan bir kalıtım masalı gibi düşün, sonradan öğrenmiyoruz. Onunla doğuyoruz, sonra içimizde gelişiyor ve biraz aklımız varsa farkına varıyoruz. Hepsi bu!" Cihat büyülenmişçesine Meryem'e bakmıştı. Her gün ondan yeni şeyler öğrenir olmuştu… Dayısı eve geldiğinde elini öpmüşlerdi. Meryem'e bakışlarındaki sorgulayıcılık ve

hemen göze çarpan zekası ile ilk görüşte dayısını rahatsız etmiş ve sonra hoşnutsuzluğu derinleşmişti. İlk günkü misafirliğin ardından Meryem, avukat Serhat'ın verdiği adrese gitmek istediğini, eğer uygunsa oraya yerleşeceğini söylemişti. Meryem, dayısı ve yengesine yönelik herhangi bir yakınmada bulunmamış, ağzından olumsuz tek bir sözcük çıkmamıştı. Fakat Cihat anlamış ve kalbi kırılmıştı. Dayısına karşı bu kalp kırıklığı, onun için bir eşik oldu. Uyanık olacak, dayısının her hareketini, her konuşmasını dikkatle izleyecek, hemen amenna demeyecekti. Dayısı şehirdeki tek dayanağı olsa da körü körüne biat etmeyecekti. Evet ama annesinin saflığından, iyiliğinden bir şeyler geçmiş olmalıydı. Kafası biraz da karışmış halde Meryem'i verilen adrese götürmüş, Gülten Hanımla tanışmıştı. Gülten Hanımın, avukatın akrabası oluşu yeterli bir güvenceydi Cihat'a. Bundan sonra Cihat dayısında, Meryem'de Gülten Hanımda kalacak ve iş bulup çalışacaklardı. Biriktirdikleri parayla belki hayallerini gerçekleştirebilirlerdi.

Ayrılacakları an, Meryem Cihat'ı öpmüş ve dayısına güvenmemesi gerektiğini söylemiş ve ardından eklemişti, "Onun nasıl bir adam olduğunu bilmiyorum. Şeyh olması onu iyi bir adam yapmaz. Ona karşı içimde kötü bir his var. Seni benden ayırmak için elinden geleni yapacak…" Cihat'ın "bu dünyadaki hiç kimsenin buna gücü yetmeyecek" demesi de Meryem'i ikna etmemişti.

Meryem'i bırakıp geri döndüğünde yengesi, "Meryem nerde?" diye sormuştu. Meryem'in uzaktan akrabası olan dul bir kadının evine yerleştiğini söylemiş, bu haber yengesini rahatlatmıştı. Dayısı ise bu akrabanın kim olduğunu, müstakbel nişanlısı için makbul olup olmadığını sormuştu. Avukat konusunda başkalarına her zaman ketum olan Cihat, dayısına da ondan bahsetmemiş, "makbul" olduğu hususunda dayısını temin etmişti. En azından Meryem'in akıbetiyle ilgilenmesi Cihat'ı memnun etmişti.

Dayısı hemen ertesi günü Cihat'la uzun uzun konuşmuş, ne yapmak istediğini sormuştu. Bir işe ihtiyacı olduğunu öğrendiğinde bir tanıdığına ait kitapevinde çalışabileceğini

söyleyip, “İlim irfanın da gelişir” diye eklemişti. Bu teklifi hemen kabul etmişti. Avukatı tanıdığından beri kitaplara karşı alakasının geliştiğini saklamıştı elbet. Dayısı memnuniyetle başını sallamış ; “Eğer istersen zamanla yükümü hafifletmen için gerekli eğitim ve imkanı sağlarım. Ne de olsa oğulsun bizim nazarımızda. İlk doğduğunda seni kucağıma almış, adını kulağına ben fısıldamıştım. Tabi sonradan münafıklaşan baban, ne anneni, ne seni görmemi yasaklamasaydı… Ama görüyorsun kaderin önüne geçilmezmiş. Sen ilk doğduğunda kaderin bizimle yazılmış. Baban bunu anlamak istemedi…” demişti. Bu sözlerin ne anlatmak istediğini sonradan yengesinden duyacaktı. Tek oğulları henüz dört-beş yaşındayken hastalıktan ölmüş, hemen ardından Cihat doğmuş. Yengesi büyük bir huşu içinde yıllar önce gördüğü rüyayı aynı canlılık ve heyecanla anlatmaya koyulmuştu.
“Oğlumun kahrından deliye dönmüş, kendimi bilmez haldeydim. Dayın sabırlı olmamı öğütlüyor, yüce Rabbimizin takdiri neye göreyse onun gerçekleşeceğini söylüyordu.

Çok ağlayıp sızlanmak yüce iradeye karşı çıkmaktır. Bir mümin sevincini de, acısını da sessizce yaşamalı, ölçüyü kaçırmamalı. Hepimiz yine ona döneceğiz… Beni bu sözlerle teskin ediyor, içimde kabaran isyanı dindirmeye çalışıyordu. Son gününde yavrumun başında beklerken uyuyup kalmışım. Odaya bembeyaz cübbeli, nur yüzlü bir aksakallının girdiğini gördüm. "Nefise!" diye seslendi. "Sevgili kızım, kalbini temiz tut, acıyla bulandırma, oğlunun yerine Aziz Allah başka bir oğul muştuladı sana. Yeğenini oğul diye bağrına basacaksın. Kaderiniz çok önceden birleşmiş…" Bu rüya içimi huzurla doldurdu. Uyandığımda oğlum ruhunu teslim etmişti. Sonra senin doğduğun haberini aldık. Ve apar topar yanına geldik. Gerisini biliyorsun zaten." Bu konuşma Cihat'ın içini daraltmıştı. "Ne kadar saçma!" diye geçirmişti aklından. Oğulları olmayanların yeğenlerini "Oğul" diye aldıklarını ve hak iddia ettikleri çokça rastlanan gelenektendi. Haksızlık etmek istemiyordu. Şimdiye kadar dayısı ve yengesi büyük bir ihtimamla yaklaşmış, evlerine bir

sığıntı gibi yerleşmesini başına kakmamışlardı.
“Sığıntı” diye tekrarladı kendi kendisine, camdan dışarı görmez gözlerle, “Meryem’le ben şu dünyada bir sığıntıyız sadece” Dayısıyla Meryem konusunda ters düştüğünü biliyordu. Dayısı bunu açıktan söylememişse de bunun böyle olduğundan kuşkusu yoktu. Konuşmalarından, vaazlarından, örnek verdiği mesellerden bu sonucu çıkarıyordu. Cihat’ın en büyük kusurunun Meryem olduğunu bir şekilde anıştırıyordu. Cihat zamanla Meryem’i kabulleneceğinden duyduğu inancı yavaş yavaş yitiriyordu. Cihat’ı kaybetmemek uğruna dayısı elinden geleni yapacaktı. Ve Cihat da Meryem’i kaybetmemek uğruna. Başlangıç noktası Meryem’di. Kopuş da Meryem olacaktı. Lakin şimdi değil. Biraz daha zamana ihtiyacı vardı. Madem ki avukat şehri terk etmiyordu, onu korumanın bir yolunu bulmalıydı. Neler döndüğünü anlamalı, planlarını bozmalıydı. Dayısı avukatın nasıl bir insan olduğunu bilse… Hayır! Meryem’in korku ve telkinleri

boşuna olmazdı. Meryem boş yere konuşmazdı.

Arabanın ani fren yapmasıyla düşüncelerinden sıyrıldı. Bir çocuk aniden arabanın önüne çıkmış, koşarak uzaklaşmıştı. Ön tarafta oturanlardan, arabayı kullanan Hamit sunturlu bir küfür savurdu. Cihat, "böyle orijinal küfürleri hapishaneden öğrenmiştir" diye düşündü. Dayısının sadık adamlarındandı. İş bitiren koparıcı biriydi. Bulunduğu her yerde kendisini hemen gösterir, hangi işle uğraşırsa uğraşsın gözleri fıldır fıldır etrafı tarardı. Gasptan, hırsızlıktan ve adam yaralamaktan beş yıl mahpusta yatmış, tam bir soytarı olarak dışarı çıkmıştı… Hamit'in mahpustan çıktığı ilk günü hatırlıyordu. Dayısına el öpmesi için getirmişlerdi. Yüzündeki bıçak yarası Cihat'ın dikkatini çekmişti. Bir yıl içinde o adam gitmiş, dini-imanı kuvvetli, Allah ve dayısı Şeyh Abdurrahman adına korkusuzca öne atılan birisi gelmişti. Ön tarafta oturanların diğeri Osman'dı. Osman dayısının danışmalarındandı. Hamit'ten daha kısa boylu, tıknaz, daha kabuğuna çekilmiş

görünürdü. Hamit'ten daha akıllı ve kurnazdı. Cihat onun öfkelendiğine rast gelmemişti. Elindeki 99'luk tespihi ağır ağır çeker, mırıl mırıl dualar okurdu. Cihat nedense en çok ondan çekinmesi gerektiğini düşünürdü ; sakin, soğuk, öldürücü… Bazen günlerce ortadan kaybolur, geri geldiğinde bakışları irkiltici bir canlılıkla bakıyor olurdu. Cihat nerede olduğunu sorsa, Osman saygıyla başını eğer, "kardeşlerimizin müşkülatları vardı. Onları gidermeye çalıştık Şêxê civan. Bir problem, bir sıkıntı yaşamadınız ya!" derdi. Cihat "Genç şeyh" hitabından nefret ederdi. Sırf bu hitaba maruz kalmamak için daha çok Hamit'le iletişime geçerdi…

Osman'ın sesini duydu. Hamit'e küfretmemesini söylüyordu. Zaten ortada yeterince şeytan vardı, küfrederek şeytanları çağırıp toplamasına gerek yoktu. Kendi aralarında münakaşaya başladılar. Cihat omuz silkip camdan dışarı bakmaya devam etti. Bu şehre alışamamıştı. İnsanın içini kasvetle dolduran surlarına alışamamıştı. Yıkık, dökülmüş, bakımsız bir tarihin hüzünlü yüzü… Gözleri surlara her değdiğinde içinin

neden hüzünle, kasvetle dolduğunu anlayamıyordu? Yanlış yerde durduğundan mıydı? Yanlış insanlarla? Dünya yanlış dönüyorsa bu onun suçu muydu? Biliyordu ama, dağın çocuklarını sevenlerle birlikteyken kendini mutlu, bir amaca bağlanmış, güçlü ve değerli hissediyordu. Şimdi önüne konulan cennet onu mutlu kılmıyor, değerli hissettirmiyordu. Bu şehre geleli iki yıl olmuştu. Yine de alışmak elinden gelmiyordu. Kendi memleketini, doğduğu yerleri özlemişti. Göl kıyısında yalın ayak koşan, haylaz çocukluğunu, her gece yuvasına dönmeden önce denize dalmaya gelen akşam güneşinin soluk ve muhteşem ışıltısını, balıkların su yüzeyine yansıyan pullarını, gençliğin buram buram toz kokan havasını… Ve tabi birde Meryem'le olan anılarını ; heyecandan titreyerek Meryem ile gezdikleri cadde ve sokakları, Meryem'in ısrarla söylediği kılam ve şarkıları, Meryem'den dinlediği içli, sevda dokulu stranları… Dayısının çevresinde şarkıya, müziğe yer yoktu ilahiler dışında. Yoldan çıkarıcı diye televizyona izin yoktu. Ancak kimi zaman

göğe daha çabuk varmanın yollarını anlatan dini içerikli video kasetler izletilirdi. Şarkıya, takılmaya, gülmeye yer yoktu. “Zira çok gülmek kalbi öldürür” diye vaaz ederdi dayısı. Müzikten, şarkıdan, mizahtan yoksun bir insandan, bir düşünceden korkmak lazımdı. Kim demişti bunu? Avukat mı? Serhat abi söylemiş olmalı.

Bir an Meryem’i görür gibi oldu. Heyecanla yerinde kıpırdandı. Evet, oydu. Ronya’yla birlikte ayrancının yanında durmuşlardı. Meryem’in yüzü solgun, bakışları dalgındı. Üzgün müydü? Niye? “Benim yüzümden mi?” diye geçirdi aklından. Elinde olmadan, “yarê can!” dedi. Osman kulak kesildi. Hamit, “Bir şey mi dediniz?” diye sordu saygıyla. Cihat toparlandı.

“Yok bir şey. Caddedeki kalabalığa şaşırdım” dedi. Hamit, Osman’ın nasihatlerinden kurtulma fırsatı bulduğundan rahatlamıştı.

“Öğlen sıcağında buralarda kimseyi bulamazsın. Akşama doğru hava biraz serinledi mi millet işini halletmeye koşuyor. Bizim için de uygun zaman.”

“Neden, nereye gidiyoruz ki? Geri dönmüyor muyduk?” Osman’la bakışan Hamit kafasını salladı :
“Bir yere daha uğrayacağız. Hizmette kusur etmeyen bir kardeşimize uğrayacağız. Bizi görmek ister. Batman’dan gelen bir kardeşimiz varmış. Biz de çifte ziyaret yaparız” dedik.
Meryem’den gözünü ayırmadan konuşmaları yarım yamalak dinleyen Cihat, bir şeylerin döndüğünü anladı. Araba hareket edince Meryem giderek geride kaldı. Hayatından giderek biraz daha uzaklaştı. İçi kederle doldu. Arabanın nereye döndüğüyle ilgilenmedi.
Eve vardıklarında Ronya demir tokmağı vurdu, bekledi. Göz ucuyla karşı daireye bakmaktan kendini alamamıştı. Herhangi bir hareket yoktu. Bir süredir olduğu gibi. Sessiz, terk edilmiş görünüyordu. “Ne tuhaf, daha varlığını öğrenemeden yokluğu bize batmaya başladı” diye düşündü. Meryem kendi düşünceleri içinde kaybolmuş görünüyordu. Gülten Hanım kapıyı açtığında Ronya, Meryem’i kolundan tutup avluya sürükledi.

Gülten Hanımın canı sıkkındı. Peşinden bir kedi seğirtiyor, onu rahat bırakmıyordu. Ronya şaşkın bir halde bu kedinin nereden geldiğini sordu. Gülten Hanım iç çekerek ;
“Hiç sorma kızım, siz çıktıktan sonra ben de alış-verişe gittim. Dönüşte bu kediyi kapının önünde buldum. Kovaladım kaçmadı. Sanki kırk yıllık ahbabım. Kulağını çektim, oralı olmadı. Kapıyı açar açmaz benden önce içeri girdi. “Ajan mısın?” dedim. Tık yok. Yanımdan ayrılmıyor, habire sırnaşıyor. Sanki rahmetli kocamın ruhu girmiş.”
Ronya gülmeye başlayınca, Meryem de bugün ilk kez keyifle gülümsedi. Ronya’ya başını salladı. Ronya da onaylamıştı.
“Bırak kalsın ablacığım. Bir sokak kedisi ne de olsa, bizim gibi başını sokacak yer arıyor. Meryem de itiraz etmiyor. Kalsın burada.”
“Peki öyleyse rahmetli kocamın adını koyalım. Şevki olsun adı. Nur içinde yatsın. Ben de ara sıra Şevki efendiyi yad etmiş olurum.”
Ronya etrafına baktı, diğer kızların nerede olduğunu sordu.

“Herkese bir haller olmuş Ronyam. Nefel’le Melike sabahtan çıktılar, hala dönmediler. Avi de bilet almaya gitti. Eve gideceğini, babasını çok özlediğini söylüyordu.”
Bu haber Ronya’yla Meryem’i de şaşırtmıştı. Tuhaf bir durumdu. Son zamanlarda Avi’nin eve gitme planından söz ettiğini her ikisi de hatırlamıyordu. Gülten Hanım devam etti :
“Sizden sonra avukat uğradı. Nerde olduğunuzu sordu. Hele bir otur, soluklan dedim. Yok! Ben de “herkes bir yerlere gidiyor. Kimsenin bir şey söylediği mi var?” dedim. O da beklemedi zaten, gitti.” İçerlendiği anlaşılıyordu. Ronya gönlünü almaya çalıştı. Sıkıntısını gideremişti. Başka bir şeye canının sıkılıp sıkılmadığını sordu. Sabah televizyonda izlediği programa kızdığını anladılar. Söylenip duruyordu. “Beyaz perçemli adam” , “sinir harbi” sözcüklerini büyük bir öfkeyle tekrarlıyor, sinirinden çatlayacağını söylüyordu. Ronya sonunda araya girdi.
“Madem bu kadar sinirlendiriyor seni, izleme şu herifin programını.”

“İzlemeyeyim diyorum ama dayanamıyorum…”
“Kendini üzme abla, bizim de yakında televizyonumuz yayına başlayacak.” Nefel’in geldiğini görmemişlerdi. Melike’de hemen arkasında duruyordu. Nefel’e döndüler. Gülten Hanım hemen atıldı:
“Doğru mu? Sen söylüyorsan kesin bir bildiğin vardır” Nefel’in gözleri parlıyordu :
“Duyduğum şu, Avrupa’da deneme yayınları yapılıyormuş. Televizyonumuzun ismi bile konulmuş” Nefel öğrendiklerini ayrıntısıyla anlatmaya başladı.
Gülten Hanım ellerini yukarı kaldırarak şükürler ediyor, diğerleri de birbirini kucaklıyordu. Güzel bir haber almanın sevinci herkesi sarmıştı. Meryem’in yüzüne bile renk gelmiş, gülüyor, herkesi tek tek öpüyordu.
“Bir dakika kızlar!” Gülten Hanımın sesi yükselmişti. “Şimdi Avrupa’da yayındaysa bizim memlekete ne zaman gelecek? Devlet engel olmaz mı?”

“Yok abla, devlet karışamaz. Uydudan yayın yapılıyor. Bilemedin en çok gelecek sene biz de izlemeye başlarız.”
“Uydu ne ki kızım? Nerdedir, ne yapar? Devlet orayı basmasın sonra!”
Etrafında çember olanlar gülmeye başlayınca Gülten Hanımdan itirazlar yükseldi. Ronya açıklamaya çalıştı :
“Büyük bir anten gibi düşün. Uzaya fırlatıyorlar…” Gülten Hanımın yüzündeki ifadeyi görünce sustu. Nefel’e dönerek, “Valla bende bilemedim nasıl anlatayım?” dedi. Nefel gülümsedi.
“Gönlün rahat olsun Gülten abla, orayı kimse basamaz. Çok çok sinyallerini keserler. Radyo gibi yani…”
“Tamam, tamam. Hadi siz gidin sofrayı hazırlayın. Ben de çiçeklerimle ilgileneyim. Kaç gündür keyifsizdim, yanlarına uğramadım. Üzülmesinler dedim. Şimdi güzel bir haber almışız…”
Gülten Hanım yanlarından ayrılınca Melike Ronya’yı tutup Memo’yu sordu. Memo ile niye bu kadar ilgileniyordu? Kayıtsız kalmaya çalışarak Memo’yu bizzat gördüğünü, bu

gece ya da sabah erkenden geleceğini söyledi. Melike rahatlamıştı. İçeri yöneldi. Ronya arkasından bakakalmıştı. Gülten Hanım büyük bir itinayla küçük bahçesini sulamaya başladı. Sarmaşıklar duvar boyunca mavi, beyaz, pembe çiçekleriyle hayatlarına renk katıyor, akşam serinliğinde parlayarak hafifçe salınıyorlardı. Onlarla tek tek konuşup gönüllerini aldı, şarkılar söyleyip canlanmaları için şefkatle okşadı. Havaya katmerlerin, fesleğenlerin, kasımpatıların, çiçeklerini açan akşam sefasının, kolonya çiçeğinin, sur sarmaşığının kokusu karıştı. Serin rüzgar ıslak toprak kokusunu taşıdı sofralarına. Kavak ağacının salınan dallarına hasretliğin en eski en dokunaklı anıları takıldı.

Ağaca asılı lambanın loşluğunda masayı hazırlamış, Avinar'ı bekliyorlardı. Uzaktan yine aynı Diyarbekir türküsü çalınıyordu. Bu yaz gecelerinde hep aynı türküyü dinlemeye alışmışlardı. Tanıdık bir keder onları yokluyor, geçmiş güzel anılara tutunmalarını sağlıyordu.

"Diyarbekir etrafında bağlar var

Fitil işler yüreğimde yarem var
Sen gidersen benim başka kimim var
İsterem ki bir gün evvel gelesen aman.”

“Bu adam hep aynı kaseti dinlemekten bıkmıyor mu? Siz de öyle bizim oraların hindileri gibi düşüncelere dalmışsınız.” Avi’nin çınlayan sesini duymak içlerini rahatlattı. Ronya takılmak için,

“Ne biliyorsun kaseti çalanın adam olduğunu? Duyan da aynı sofrada oturup efkar dağıttığınızı sanır.”

“Yok be anacığım. Öyle bir rakı sofrasına beni beklediğini bilsem hemen gider kapısını çalardım.”

Gülten Hanım umulmadık bir tepkiyle, “tövbe de kızım! Tövbe de! Bu ne laflar! Allah Allah!...” dediğinde, Ronya Avinar’a eğildi. Kısık sesle,

“Bu aralar Gülten ablada sofuluk belirtileri görülüyor. Haberin olsun. Şeyh kapılarını aşındıran biz, imana gelen o oluyor nedense…” dedi.

Avinar Meryem’in neden iyi görünmediğini sorunca Ronya yine kısık sesle şeyhle görüşmelerinin beklenildiği gibi geçmediğini

söylemekle yetindi. Bütün görüşmeyi anlatmak en son istediği şey olurdu. Ürpererek yemeğini yemeye koyuldu. Yemek sessizlik içinde yenildi. Sofrayı toplamadan Ronya Avinar'a neden memlekete dönmek istediğini sordu. Başını hafifçe yana eğen Avinar, sofradakileri tek tek süzdü. Konuşmaya başladığında sesi kırıktı. Herkes vereceği yanıtı bekliyordu.

"Memleketi özledim. Burnumda tütüyor oralar. Hele şimdi de bu zamanlarda o kadar güzel olur ki! Anamı özledim, hatta kavgalarını da. Yaramaz kardeşlerimi, babamı, babamın gün doğumunu karşılayan içli kavalını… Sabahın tüylerimi diken diken eden serinliğinde Agıri'yle uyanmayı özledim… Sizi de davet etmeyi düşündüm, ama iş-güç diyeceksiniz

"İnsanın geri dönebileceği bir yer sahip olması büyük bir şans" Konuşan Meryem'di. Akşamki konuşmalara ilk kez dahil oluyordu.

"Evet, bu kan dünyasında geri dönebileceğim bir yere sahip olduğumu unutmuşum. Öyle bıktım ki bu korku sisteminden!" Ronya sitemle araya girdi : "Oralar farklı bir

ülkeymiş gibi anlatıyorsun. Zulmün dozajı her yerde aynı değil mi? Ben mi yanılıyorum?”
“Her yerde aynı ama orası benim topraklarım. Benim doğduğum yerler. Ve insan ancak doğduğu topraklarda üzerine sıçrayan kandan arınabilir. Çocukluğunun o güzel sabahlarında yıkanarak umutla uyanabilir.”
“Geri dönmeyecekmişsin gibi konuşuyorsun.” Gülten Hanım kaygıyla sormuştu. Yanıtı duymamak için hışımla tabakları toplayıp mutfağa yollandı. Masaya çöken keskin sessizliği yine Avinar bozdu.
“Dönüp dönmeyeceğimi bilmiyorum. Okula devam etmek çok anlamsız geliyor. Hukukçu olmak için ortada inandığın, herkesin inandığı, üzerinde uzlaştığı bir hukuk sistemi olmalı, değil mi? Geçen gün okuldan bir arkadaşımıza sırf katıldığı açlık grevinden dolayı on yılı bulan ceza verdiler.”
“Yani sen bedenini aç bırakıyorsun. Buna sinirlenip ceza mı veriyorlar?” Meryem anlamak için soruyordu.
“Evet mantıklı, “Sen kendini aç bırakamazsın, sen kendini öldüremezsin.

Ancak ben seni aç bırakabilir, öldürebilirim. Senin bir iraden yok. Sen bana tabisin.” Olunca istediğini yapıyorlar. Bu yakın bir örnek. O kadar şaşma, akıldışı gerekçelerle insanlara ceza yağdırıyorlar ki… Hadi bırak sokak ortasında infaz edilenlerin, kaybedilenlerin hakkını savunmayı… Anlayacağınız bu topraklarda hukuk yok hükmünde.”

Ronya itiraz etti bu sözlere, “ Buna rağmen vazgeçmeyenler var. Hukuk mücadelesi yürütenler var. Serhat avukat, ortağı Yılmaz, insan hakları savunucuları… Sen onlar kadar ter dökmeden konuşup duruyor, kaçışını normal göstermeye çalışıyorsun.”

“Kaçmıyorum Ronya. Tamam ben herkesi bir yapmayayım, haksızlık olur, ama sen de bana yapma. Serhat abi ve onun gibi olanların bu hikayede yeri yok. Onlar hiçbir şey beklemeden, karşılık ummadan ölecekler. Belki onları böyle asil ve güzel kılan da bu… Yılmaz ve Yılmaz gibiler ise yaşamaya devam edecekler, hak etmedikleri değeri görecek ve bunu hak ettiklerini düşünecekler. İnsanların acılarından, korkularından ve

bilmezliklerinden palazlanacaklar. İnan bana kehanette bulunmuyorum. Dahası dün Serhat abi ile Yılmaz arasında kıyamet kopmuş.”
“Ne kıyameti? Nerden duydun?”
“Duydum işte, para yüzünden iki eski dost birbirine düşmüş. Tahmin edeceğin üzere Yılmaz’ın garibanlardan yüklü bir ödeme istemesi Serhat abiyi deliye döndürmüş. Neden şaşırıyorsun Ronya? Eğer avukatlık ahlaki temelden yoksunsa hak ve adalet kavramları daha baştan başa düşmüş olmuyor mu?”
Ronya, avukatı düşünerek sustu. Avinar’ı ikna etmesi mümkün olmayacaktı. Belki de dediği gibi bazen başka yol bulunmuyordu. Gitmenin zorunluluk olduğu zamanlardı, tercih olduğu değil… Serhat avukatın bugün onu neden aradığını merak etti bir an. Önemli bir mesele olmasaydı buraya kadar gelmez, yarın işe gelmesini beklerdi. Bir aksilik mi olmuştu? Bu saatte evden çıkamaz, çıksa bile avukatı bulamazdı. Meryem’in sesini duydu. Kaybolmuş bir kız çocuğunun yardım isteyen çığlığıydı adeta :

“Yarın Şeyh Abdurrahman’ın evine gideceğim! Cihat’ı bulabileceğim tek adres bu…”
Ardı sıra gelen sessizlik bütün seslerden daha kıyıcı oldu. Gülten Hanım elindeki çay tepsisi taş avluya düştüğünde kırılan bardakların şıngırtısı, sessizliği keskinleştirmekten başka bir işe yaramamıştı. Melike, Gülten Hanımın yanına koşup oturması için sedire doğru çekiştirdi. Avinar hiç düşünmeden ağır adımlarla, dört bir yana saçılan çay tepsisinin yanına geldi, çömeldi. Kırılan cam parçalarını tek tek toplayıp küreğe yerleştirirken dalıp gitmiş, parmaklarının kesildiğini anlayamamıştı. Meryem, masanın etrafındakilere neden Şeyh Abdurrahman’ın evine gitmesi gerektiğini anlatmaya çalışıyordu. Avin parmaklarından süzülen kanı fark edince bir an içi bulandı. “Meryem benden daha cesur” diye düşündü. “Sonuç alamayacaksa dahi uğraşıyor. Kaçınılmaz olanla yüzleşmekten kaçınmıyor. Benim gibi değil.” Elini kaldırdı, kanın bileğine, oradan aşağı doğru süzülüşünü seyretti : “Ama kan izlerinden kaçmanın yolu yok.”

Memo, Melike'nin çağrısını almış, gitmek için sabahı beklemeye karar vermişti. Melike'nin kendisiyle neden görüşmek istediğini tahmin edebiliyordu: Avinar'ı bekledikleri gece Melike'nin yüzündeki ifadeyi fark etmişti. Evden çıkmadan önce bir fırsatını bulup, "Kız kardeşimi tanıyorsun, değil mi?" diye sormuştu. Melike yanıt vermemiş, sert sert bakmakla yetinmişti. Onu sıkıştırarak yanıt alamayacağını anladığından ses tonunu yumuşatmış, "Bak, senin kim olduğunu bilmiyorum. Öğrenmeye can attığımda yok. Tek bilmek istediğim kardeşimi görüp görmediğin, onu nerde bulacağım… Bak kardeşimi yıllardır arıyorum. Onu her buldum dediğimde ellerimden kaçıyor. Hiç değilse sağ mı, değil mi onu bileyim. Anama haber gönderebileyim. Ahdetti konuşmamaya. Yıllardır tek sözcük çıkmadı ağzından. Haber alıncaya dek konuşmayacak. Beni anlıyor musun?" Melike gözleri buğulanmış şekilde bakmaya devam etmişti. Kafasında bir şeyleri tarttığı anlaşılıyordu. Memo son anda, "Beni

çağırmanı bekleyeceğim” demişti yanından ayrılırken…
Nihayet Zerya ile ilgili bir şeyler öğrenebilecekti. Eğer hala yaşıyorsa Serhat’a söyleyecek, aksi durumda bu bilgiyi kendisine saklayacaktı. Varsın Serhat onu yaşıyor bilsindi.
Gece vaktiydi. Karanlık çökeli epey olmuştu. Ronya’nın verdiği haberden sonra Melike’yi görmeye hemen gitmeyişi önemli bir randevusundan dolayıydı. Bedran’la ofiste büyük bir apartman katında buluşmuştu. Adamın yetkili bir partili olduğu duruşundan, konuşma tarzından, güncel siyasete hakimiyetinden belliydi. Daha önce temasta olduğu Partilinin merkez karargaha çekildiğini duyduğunda pek şaşırmamıştı. Dürüst bir insandı, fakat amatörlüğü, tez canlılığı, fevri tutumları, çalışmaları ileri düzeye götürmekte yetersiz kalıyordu. Güldü. Tam bir militan gibi düşünmeye, değerlendirmeye başlamıştı. Bedran’ın söylediklerini anımsadı. Bedran küçük, cam çerçeveli gözlüklerini takıp, “Madem ki, bütün illegal çalışmaların içindesin, hiçbir

kişisel kaygı taşımıyorsun, hatta illegal yaşamayı hepimizden iyi becerdiğin söyleniyor. Peki resmi sıfat seni niye ürkütsün?" diye sormuştu. "Ben böyle daha iyiyim" demişti kendinden emin bir halde. "Sizinle sonuna kadar varım. Ama olmadı mı da başımı alıp gitme özgürlüğüne sahip olmalıyım." Bu cevap, Bedran'ın gözlerini kısıp uzun uzun kendisini süzmesine neden olmuştu. Ardından gözleri kararlılıkla parlayarak başını salamlı, planlamaya geçmişti. Memo kendisi hakkında Bedran'ın araştırma yaptığını, bilgiler topladığını öğrenmiş, bunu yadırgamamıştı. Kim olsa aynı şeyi yapardı. Kendisi de Bedran hakkında bilgi toplamamış mıydı?

Takip ediliyordu. Peşindeki ayak seslerinin hızlandığını anlayınca paniklemeden çevresine göz gezdirdi. Sokak, evlerden yayılan zayıf ışıkların erişemeyeceği bir derinlikteymiş gibi tenha ve uğursuzdu. Güvenle birkaç adımda önündeki duvar girintisine vardı. Duvarın bitip kapının başladığı karanlık bir girintiydi. Oraya sakince yerleşip belindeki silahı çıkardı.

Takip edenler iki kişiydi, polis olmadıklarını biliyordu. Nasıl bildiğini sorsalar bir yanıtı olmazdı, biliyordu işte. Çocukluğundan beri keskin sezgilere sahipti. Babası, "Havayı kokladığın an her şeyi fark edersin" derdi… Tabancanın emniyetini açıp mekanizmayı çekti. Çıkan mekanik ses peşindekileri duraksatmıştı. Takipçilerinin neyle karşılaşacağını bilmeyenlere has tedirginliği hissediliyordu havada. Yüzünde buz gibi bir sırıtış vardı. Şu anda her ikisini gözünü kırpmadan öldürebilirdi. Daha çocukken babası, kendisini koruması için her türlü silahı kullanmayı öğretmişti. "Ölmek kaçınılmaz olduğunda öldürmek bir kedere dönüşür. O sınıra varmamaya çalış oğul" demeyi de unutmayarak. O sınırı çoktan aştığını bilse babası ne düşünür, ne derdi acaba? Bu kaderi kabullenmesinde kız kardeşinin yokluğu mu etkili olmuştu? Yoksa içinde hep taşıya geldiği karanlığın ortaya çıkmasında bu yokluk, sadece tetikleyici mi olmuştu? Başkalarının kaderine hükmetme tutkusu…

"Av olmamak için avcı ol. Kul olmamak için kahhar ol." Bu düstur çocukluğundan beri

kazınmamış mıydı zihnimde? Babasının yıllar önce ki sözlerini hatırladı. Buruk bir hasret boğazına takılı kalmıştı. “Oğul, herkes gözlerindeki ateşi, ruhunda yanıp duran kora bağlıyor. Oysa gözlerindeki ateş, içinin boşluğundanmış. Seni içinde çeken o dipsiz boşluğa düşmemek için harcadığın insan üstü çaba seni yoruyor. Bu ölümcül yorgunluk, sıtma hastalarına dadanan ateş gibi seni ele geçiriyor, kemiriyor, gözlerine ateş olup yerleşiyor. Koru kendini bu yorgunluktan, dipsiz boşluktan koru…” babasının sesini dağıtmak için kafasını salladı. “ Geç kaldım baba. Her şey için artık çok geç!” bu kendi sesi miydi, başkasının mı? emin olmak için başını çıkarıp sokağa bakındı. Sokak sessizdi. Gitmişlerdi 16’lık tabancasını kemerine yerleştirdi. Sakin adımlarla kaldığı eve yöneldi.

Çevresinde ‘ Bahçeci Hamza’ diye tanınan altmış yaşlarında bir adam dış kapıyı açtı. Memo’yu görür görmez rahat bir nefes almıştı. Neden geç kaldığını sordu. Hafif bir azarlamayla yüzünde gerçek bir endişenin izleri seçiliyordu. Memo gülmeye çalışarak ,

her şeyin yolunda olduğunu söyleyerek yaşlı adamın omzuna dokunda . Bahçeci Hamza :
“ Tekinsiz zamanlardayız yeğen. Birbirini kollamak lazım. Namussuzlar arkadan vurdukça arkamızı sağlam tutmak lazım, ” dedi. Memo bu sözlerdeki çaresizliği, tıpkı bazı güvercinlerin ayağına takılan zillerin sesini yalnızca sahibinin duyması gibi; bu sözlerde kendisine yöneltilmiş, ürkekliği, korkuyu sezinleyebilmişti. Hamza dayı aklına bir şey takılmışçasına durdu, ardından okkalı bir küfür savurdu. Memo kendini tutamayıp ortalığı çınlatan bir kahkahayı bastı. Sesin üzerine evin hanımı Zarife Hanım eyvanda göründü. İnce, uzun boyu bulunduğu yükseltiden bir azamete dönüşüyordu. Ayıplayan bir tonla; “ Hamza Efendi! Çocuğu oyalama , gelip birkaç lokma yesin. Sabahtandır aç acına dolaşıyor sokaklarda…
“ Ben mi aç acına dolaştırıyorum onu ? Gelsin evine yemeğini yesin, yine gitsin.” Aralarındaki atışmalar sürerken Memo avludaki musluğa yöneldi. Elini yüzünü yıkadı, bir kez daha ev sahibinden gördüğü ilgiyi, şefkati annesinden görmediğini

anımsadı. Beton zeminli avluya geçici konuklar için bir sedir kurulmuştu. Sediri geçip sekiz basamaklı taş merdivenlerden eyvana çıktı. Asıl oturulan, yemek yenip konuşulan, her işin görüldüğü yer eyvandı. Memo bu evde Zarife hanımın anlatımlarıyla eski tarz Amed evlerinin her bir taşını, her bir köşesini öğrenmişti. Saksılara dizilmiş çay çiçeğini geçerek top reyhanların ekildiği kutulara yöneldi. Hafif dokunuşlarla reyhanları dalgalandırarak havaya yayılan keskin kokuyu içine çekti. Bütün her şeyden arınmak istiyordu.

Yere serili sofraya oturmadan önce, sokağı gören pencereden aşağıya uzayıp giden sokağı taradı. Bir olağanüstülük görünmüyordu. Memo yemeğini yerken, Hamza dayı tabakasından tütün sarmaya başladı. Parmaklarının ustalıklı hareketi, her iki elinin üzerindeki dövmeleri de hareket ettiriyor, canlandırıyordu. Memo bu dövmeleri ilk fark ettiğinde şaşkınlıkla incelemişti. H.z Ali'nin kılıcı Zülfikar, ay, yıldız ve noktalarla süslüydü ellerinin üstü. " Çocukken heveslenmiştik be yeğen! O vakit

ne bilirdik sonradan ay ve yıldızın bizi karanlığa boğacağını…" diyerek karşılamıştı şaşkın bakışlarını… ara sıra geçmişi yad etmek istediğinde elini kulağına götürür, kulak deliğiyle oynar, "Uzun bir süre küpe taktım" derdi. " Babam Botan mirlerindenmiş. Mir soyundan gelenler bir ayrıcalık olarak aha böyle kocaman firuze küpe takarmış sol kulağına." Memo kızdırmak için takılır. " senin mirliğin nerde kaldı Hamza dayı? Namını Bahçeci Hamza diye duydum" dediğinde köpürür, onu yumuşatmak zarife hanıma kalırdı. Hamza dayı durularak konuşmaya devam ederdi. Memo'ya öyle gelirdi ki, eski zamanların ihtişamını buruk bir hayranlıkla yad eden tüm hikayeciler gibi, Hamza dayı da artık kayıp sayılan bir zamanın ardından hevesle, gururla boşluğa düşmüş sözcüklere sığındığını fark etmeden anlatırdı.

"Annemin akrabaları, dayımlar, teyzemler bu şehre yerleşmiş vakti zamanında. Anam akrabalarını ziyarete geldiğinden hemen sonra babamın ölüm haberi gelmiş. Ben ve kardeşim çocuk yaştayız. Dayımlara anama ,

gitme oralara toprak paylaşımı, arazi kavgaları var. Sen ve iki oğlun daha oraya varmadan öldürülürsünüz. Bunlar toprak için her şeyi yapar, demiş. Anam ne yapsın geride gidememiş, çocuklarının hakkını savunamamış, babamın mezarını görememiş. Onun şanına uygun taziye kuramamış, kalmış buralarda. Gencecik, dul kadın. Ne yapsın çok geçmeden başkasıyla evlenmiş."
Memo kışkırtmadan duramazdı : " Sen de tek eşli durmamışsın dayı. Bir yolunu bulup güzeller güzeli Zarife anamı kapmayı başarmışsın." Derdi. Zarife hanım elindeki dikişi bırakıp güler, Hamza dayıda utangaç yeni yetme bir delikanlı gibi kızarırdı.
"Zarife annen, benim gözümün nuru, hayatımın kandili. Ona rastladığım için kendimi şanslı bir adam sanıyorum. Ama çocuklarımın anasına da haksızlık etmeyeyim. Birlikte büyümüştük. Teyzemin torunuydu. Babası iyilik yaptığını zannetti, bir hayrı dokunmadı bize. Gençken elimden her iş gelir, küçücük bir sermayeyi kısa zamanda büyütür, büyük kazandırırdı. Ama insan mutlu olmayınca iş tutan eli zayıflar, kolu

kanadı kırılır. Kanadına merhem aramak dahi istemez… Allah bir kapıyı kapatır diğerini açar. Allah Zarife hanımı karşıma çıkardı. Hamd olsun…”

Memo aralarındaki sevgiyi, saygıyı her gördüğünde annesi ile babasını hatırlardı. Neçirvan’ın ölümüyle zehirlenen sevdalarını...

Zarife hanımın ne ilk kocasından, ne de Hamza dayıdan çocukları olmamıştı. Fakat ara sıra evde rast geldiği Hamza dayının torunlarını kendi torunlarıymış gibi sevgiyle sarmaladığını görmüştü. Güzelliğinden hiçbir şey kaybetmemiş bu kadının şen- şakrak geçmişten söz açıldığında hüzünlü bir suskunluğa dönüşürdü. O anlarda Memo, “Hangi gizemin pençesinde ki, sözcüklerini bile yitiriyor” diye düşünürdü.

Hamza dayı birkaç sigara sarıp el alışkanlığıyla tabakasına dizdi. Bir tanesini de Memo’ya uzattı. Memo, Hamza dayının önemli bir konuşmaya hazırlandığını anlamıştı. Boğazını temizleyen Hamza dayı sigara dumanları arasında Memo’ya dikkatle baktı.

“Yeğen, şimdi bu hizbiler tam olarak ne istiyor?” Memo’nun beklemediği bir soruydu. Omuzlarının silkti.
“Bunu senin benden daha iyi bilmen lazım dayı. Bu şehrin siyaset nabzını tutanlardansın bildiğim kadarıyla…” memo’nun söyledikleri gururunu okşamıştı. Hoşnutlukla tütünden sararmış parmaklarını hırçınlaşan bıyıklarına götürdü, çekişti, düzeltti. Ciddi bir ziyaretçi ifadesi takındı. Bu adamın içtenliği, zararsız ciddiyeti, sakınımsızlığı Memonun hoşuna gidiyordu. Kendisi de havayı bozmamak için ciddiyetini korudu.
“Bütün bu olayların siyasetle alakası yok yeğeni dinle de alakası yok. Aklımın ermeyişi bundandır. Benim bildiğim siyaset halkla alakadır. Halkın çıkarlarını korumaktır. Elbette kastettiğim devlet siyaseti değildir. Ama ne istediğimizi bunların umursadığı yok. Kendi aralarında çatışıyorlar, bizimle çatışıyorlar. İslami bir rejim mi istiyorsun? Öyleyse niye devletle iş birliği yapıyorsun? Niye ondan yardım alıyorsun, lojistik alıyorsun? Dün kahvede sağlam bir tanıdıktan

duydum. Hizbilerin askeri militanları jandarma merkezlerinde eğitiliyormuş.”
“Bu bir şey değil dayı. Asıl mesele camilerin amacından farklı kullanılması. Cemaat yatsı namazı kılıp evine gittikten sonra, sabahlara kadar toplantılar yapıyor, eylem planları hazırlıyor. Kimi nasıl yok edeceklerini ayarlıyorlarmış. Sonra eğittikleri, gözlerini kararttıkları gencecik çocukların ellerine silah veriyor, o çocukları ölümün kendisine dönüştürüyorlarmış.”
Bahçeci Hamza derin düşüncelere dalmıştı. Konuştuğunda sesi çatlamıştı.
“ Din, iman insanın içinde, kalbindedir. Rabbül Alemin demiyor mu, “Ben size şah damarınızdan daha yakınım.” Diye! Demek ki Allah içimizdedir. Din-i Muhammed’in en büyük müjdesi, kudreti budur; insanın içindeki Allah… bırak kim, neye inanıyorsa inansın. Dini toprak olana, özgürlük olana, aşk olana karışma! İçinde ki Allah’tır onu yönlendiren… “
“ Örendiğimiz kadarıyla, bu halk düşmanlarını yönlendiren ise, “Şura’larmış.” En üstte yüksek şura; şehir, ilçe, mahalle…

bu örgütlenme en alta kadar iniyor. Her eve, her aileye ulaşmak için yardımı, desteği bahane ederek çocuklara el atmakla başlıyorlar…" memo anlatmaya devam ediyor, devam ettikçe Hamza dayının omuzları çöküyordu. Zihninde bazı taşların yerli yerine oturduğunu sezebiliyordu. Hamza dayı kafasını sallayarak;
"İlk sahabeler böyle değildi yeğen. İçi dışı bir, has Müslümanlardı. Namazı, yardımı gösteriş olsun ya da bir çıkar için yapmazlardı… sen bana geçen gün Mele Abdurrahman'ı okudun. O mele Garzan'ın tanınan aşiretlerindendir, yaşayan bir tarihtir. Zulmü görmüş, zalime baş kaldırmış, yenilmiş, yine ayağı kalkmasını bilmiştir. Sonunda ne yapıyor uzun ömrünü, beyaz sakalını, tarihini, umudunu yanına alıp soluğu Beka'da alıyor. Ülkenin dört parçasında dolaştıktan, zaferine inandığı isyanların yenilgisini gördükten sonra dağın Piri'ne, hakikat burada, yetiştirdiğim bu genç kız ve delikanlıların yüreğindedir" diyor. "Ben bu mücadelenin zaferine inandım." Diyor. Yazıklanıyor, genç bir

delikanlı gibi dağda ülkeyi, ülkede dağı yaratmadığına. Kutsal amacı görüyor. Ama bu Hizbilerin amacı başka. Buradaki başları olan Şeyh Abdurrahman'ın amacı başka. Kardeşinin, komşunu kanını kim sana helal kılıyor? Bu emri din adına kimler veriyor? Göklerde ki Rab içimizde yaşıyorsa bizi öldürdüğünde Rabbi de parça parça öldürmüş olmuyor mu? "

Memo, karşısındaki yaşlı adamın zekasına, çıkarsamalarına her defasında hayran kalıyordu. Şimdi bu adam, dile getirdiği düşünceleriyle vaaz vermeye kalkışsa din düşmanı, münafık ilan edilirdi. Oysa kendi sözcükleriyle imanın en özlü, en yakın halini cisimleştiriyordu.

Hamza dayı bir süre dalgınlıkla tabaksını evirip çevirdikten sonra kararını vermiş gibi Memo'ya dikkatle baktı, ses tonunu düşürerek;

"Yeğen biliyorsun, komşularımızla evlerimiz, damlarımız, hayatlarımız bitişik. Birbirimiz yıllardır tanırız, damdan dama gidip geliriz. Bir aile gibi. Sana anlatmıştım. Yan tarafımızdaki komşumuz Süleyman'ın hizbi

olduğu söylentileri dolaşıyor. Sokakta rast gelmiştin, hatırlarsın. Vakıflar hanında manifatura dükkanı var. Genç yaşta oğulları çok. Bu son zamanlarda bir haller olmuş. Bir yanda gücün kibri, diğer yandan nefret yayılıyor her taraflarından. Daha düne kadar selamlaştığımız, darlıkta, yoklukta birbirimizin yardımına koştuğumuz komşulardık. Şimdi gördüğünde başını çeviriyor, düşmanlık yayıyor… Adamın günahını almak istemem ya, bil istedim. Evine girip çıkanları pek gözüm tutmadı, dikkat et sen!”

Zarife hanım elindeki örgüyü bırakarak konuşmaya dahil oldu.

“Süleyman’ın karısı ve kızı da nasiplerini almış. Baştan ayağa kara çarşafa bürünmüşler. Daha dün sokakta gördüm, durdurdum onlar, nedenini anlayayım diye. Söz arasında, “soyu sopu belli olmayan, ipe sapa gelmez adamları evine alıyorsun. Seninle işimiz olmaz.” Demez mi? kusura bakma Hamza efendi ama ben de sakınmadım sözümü…”

“İyi yapmışsın Zarife hanım. Sessiz kaldın mı bunu asaletine değil, korktuğuna yorarlar. Anlayışı eksik olana hakikati dolandırmadan ortaya koyacaksın.”
Memo bu konuşmalarla birlikte onlar için endişelenmesi gerektiğini anlamıştı. Süleyman denilen hizbinin kendisine dair bilgisi olmasa dahi şüphelendiği belliydi. Bu adamı araştırmak üzere zihnine kaydetti. Memo, her ikisine gösterebileceği tüm sıcaklıkla, “Asıl siz kendinize dikkat edin” deyip Hamza dayıdan adamın evini göstermesini istedi. Üstüne çevrili kaygılı bakışları görmezden gelerek merak etmemelerini, onları tehlikeye atacak hiçbir harekette bulunmayacağının teminatını verdi. Zarife hanım kızmıştı.
“Biz kendimizi değil, seni düşünüyoruz oğlum. Acımazlar sana. Bu yüzden görünme onlara. Bilmesinler, anlamasınlar.”
Memo, “Bana bir şey olmaz Zarife ana” diye cevap verdiğinde Serhat’ı anımsadı. Onun savuşturma cümlesiydi bu. Hamza dayıyla dama çıktılar. Evler yan yana, iç içe olduğundan bir damdan diğerine geçmek zor

değildi. Hamza dayı az ilerde sokağa bakan köşedeki son evi gösterdi. Evin büyük avlusunu görebiliyordu. Avlu boştu. Her avluda olduğu gibi, bir sedir duvar boyunca kurulmuştu… Sedirin her iki yanında saksılarda boy atmış kasımpatılar avlunun tekdüze görüntüsünü kapatmaya uğraşıyordu adeta. Mahallenin eski yaz gecelerinde damlara kurulan etrafı perdelerle örtülü "taht" dedikleri karyolalarda uyuduklarını Zarife hanımdan duymuştu. Yaz akşamları tam bir piknik eğlencesine dönüşürmüş. Damların üzerine serili kilim ve yün döşeklerin üzerinde oturup sohbet etmenin, uzanmanın, serin rüyalar görmenin hafifliğine kapıldı bir an… Gerçekleşmemiş bir hayal gibi… Bir cırcır böceğinin sesini yakınında bir yerlerde duydu. Hayretle bakındı çevresine. Çocukluğundan beri duymadığı bir sesti bu ; köyünde, atının yeleleriyle savurduğu çocukluğunda bıraktığını sanıyordu. "Hewsel bahçelerinden düşmüştür buralara. Yaz sarhoşluğu onun ki. Kaybetmiştir yolunu" diye düşündü keyifle. "Yakında yaz geçip gidecek. O vakit ne yapacaksın bu

sarhoşluğunla?” Cırcır böceğinin sesine, ömrünün geçmiş zaman vadisinde yankısını kaybetmiş toynak seslerine dalıp gitmişken Hamza dayının seslenişiyle irkildi.
“Yeğen, bu ay ışığında seni hemen görürler. Tanırlar. İçlerine kurt düşürürsün… gel, başka bir zaman, başka bir yol bulalım.” O an döngüsünü tamamlamış ayın parlak ışığını fark etti. Bazı anlarda çevresindeki ışığı görmeyecek kadar daldığını söyleyenler çok olmuştu. “Sorun değil” gibisinden bir el hareketiyle ev sahibini geri gönderdi.
Bir cadde ötede polis panzerlerinin sirenleri geceyi doldurdu. Dert etmedi. Kanıksanan bir hayatın kabulleniş sınırlarında gezinenlere has bir aldırmazlık içindeydi. Ruhundaki yıkıcı boşluğu en çok bu vakitlerde hissettiğini, artık geride kalan bir zamanın bilgisiyle biliyordu. Uğursuz bir anıyı zihninden kovalar gibi başını salladı. Elini saçlarına götürdü eski bir alışkanlıkla. Saçlarına düşen zamansız beyazların kendisini daha çekici kıldığını Adanalı bir işçi kızdan duymuştu. Kızın sıcak, kahverengi gözlerini, kırmızı dolgun

dudaklarını , gülerken saçlarını geriye savuruşunu tüm canlılığıyla hatırlıyor, fakat ne zaman, hangi onunla tanıştığını bir türlü çıkaramıyordu. Suzan'dı adı. Zozan diye çağırırdı. Adana'nın boğucu ikliminde sığındığı yayla serinliğiydi… Zerya'yı aramaya çıktığı yolda, her şey gibi kıza da veda etmiş, geride bırakmıştı. Ne olmuştu ona? Sonunda aradığını bulmuş muydu? … Zerya'yı hatırlayınca onun yolunda tanıştığı , görüştüğü, rastlaştığı tüm o insanları da hatırladı. Sevdiklerini arayanlar; ölü ya da diri kavuşmayı bekleyenler… ne çok insanla aynı uğursuz yazgıya bağlandıklarını ve aradıklarını bulmadıkça mezarda dahi huzur bulamayacaklarını derinden anlamıştı. Bir gün oğlunun kayıp bedenini arayan bir ihtiyara rastlamıştı. Adamın inancına, vazgeçmeyen iradesine, hayran olmuştu. Kendisi kaç kez umutsuzluğa düşmüş , kaç kez pes etme noktasına gelmiş, ihtiyar adam sarsılmak nedir bilmemişti. "Şehitleri aramaya çıktık, " demişti. "Bir araya gelsek, hepimiz toplansak bir yere, dünya acımızın ağırlığı altında yıkılır, yerle bir olur…"

ihtiyar adamın sesi birden ruhunun bomboş vadiliklerinde yankılandı. Ürperdi. İhtiyar adamı kendi bildiği yolda bırakmış, kendisi başka bir yola çıkmıştı. Arayışının mekanı, anlamı değişmişti. İhtiyar adam kavuşmuş muydu kemiklerin adaletine? Bunu bilemeyecekti ! kayıplarını ararken birbirlerini bulmuş ve kaybetmişlerdi. Kendilerini kaybetmişlerdi bir müddet sonra. Kayıp bir beden, kayıp bir ruh; ona temas eden her hayatı içine çekerdi. Bunu öğrenmişti.

Cırcır böceği aynı kayıtsızlıkla ötmeye devam ediyordu. Birden az ilerde gözlediği avluda bir hareketlilik ayrımsadı. Toprak damın üzerine yüz üstü boylu boyunca uzandı. Havada tekinsiz bir şeylerin varlığını sezinledi. Avluya dört kişi girmişti. Birini tanıyordu, evin sahibi Süleyman'dı. Kurnaz ve fesat bakışları dışında çok da dikkat çekici bir yanını görmemişti. Asıl hikayesini bu gece dinlemişti. Süleyman'ın kapıya kadar uğurladığı konuklarının önünde hürmetkarca ellerini önünde kavuşturmuş olması ilginçti. Konuşulanları duymuyordu ama bu duruşu

nerde görse tanırdı. Uşak duruşuydu bu ; yeri geldiğinde çakala dönüşecek soysuz duruşuydu… Karşısında tıknaz ve kısa boylu olana son bir şeyleri kabul ettirme telaşıyla eğrilip bükülüyordu. Ondan daha cüsseli olanı kısa boylunun yanında duruyordu… Üçüncü kişiyi, sığındığı loşluktan çıktığı an gördü. Ay ışığı onu aydınlatmış, tüm ışığı üzerine çekmiş gibiydi. Bütün ilgisini bu üçüncü kişiye yöneltti. Bu kişi tamamen aldırmaz bir halde orada yanlarında dikiliyordu. Ne konuşmalara katılıyor, ne de buna istek duyduğunu gösteren bir harekette bulunuyordu. Dalgınca, her şeyin bir an önce bitmesini bekliyordu sanki. İnce, dal gibi bedeniyle avludakilerden daha uzun boylu ve gençti. Elleri pantolonunun ceplerinde kafasını kaldırıp ayı seyretmeye koyuldu…Memo ansızın durdu. Düşünceleri, bakışları, algısı anlık bir kararmayla baş etmeye çalıştı. Nerde, ne zaman? Hafızasını zorlarken, içinde bir şeylerin ters gittiğine dair o bildik tehlike sinyalleri çalmaya başladı. Gördüğü yüz, hissettiği huzursuzluk tanıdıktı. Bu huzursuzluk Avinar'ı

bekledikleri gece ortaya çıkmıştı. Avinar'ın Cihat'tan her söz edişinde , Serhat'ın yüz ifadesinin her değişiminde hissettiği aynı huzursuzluktu… Cihat! Bir fotoğraf? Fotoğraftaki yüz? Elbette! Birkaç ay önce avukat Yılmaz'ın masasında görmüştü fotoğrafı. Serhat'ın yanındaki delikanlının kim olduğunu sormuş, "Cihat" demişti Yılmaz. Serhat tam o esnada yanlarına gelmiş, sevgiyle yad etmişti delikanlıyı… Bu o Cihat mıydı? Serhat'ı acıyla kıvrandıran, yutulması zor gerçek bu muydu? Kendisinden gizlenilmeye çalışılan? Fotoğraf daha eskiye aitti ama aynı duruş, aynı yüz hatları, aynı bakış olduğundan emindi.

Gözlerini kıstı. Vücuduna bir ürperti dalgası yayıldı. Konumunu biraz değiştirse rahatlıkla vurabilirdi onu. Serhat'ın tepkisini umursamıyordu. Başka yol yoktu ve adil olan da buydu, "Av olmamak için avcı olmalısınız oğullarım" diyen babası sık sık hiç yanılmadığından dem vururdu. Serhat, babasının ekmeğini yediği, bir bakıma babasının elinde büyüdüğü halde her an

kurban edilmeye, av olmaya hazır olanların soyundan geliyordu…
Şimdi harekete geçmeye kalkışmayacaktı tabi ki! Sadece gözleyecekti. Önce iyi tanıyacak, ardından harekete geçecekti. Şimdi en küçük bir hata ev sahibini tehlikeye atardı. Kendisine bir şey olmazdı ya, Hamza dayının, Zarife hanımın zarar görme ihtimalini dahi göze alamazdı. Avludakilerin vedalaştığını anlayınca onları takip etmenin getireceği kar ve zararları zihninde hesaplarken hemen ötesinde birinin varlığını sezinledi. Anında konumunu değiştirdi. Zarife hanımdı. Damın üzerinde hafifçe esen rüzgarda elbisesi dalgalanıyor, sessizce bekliyordu. Memo eliyle içeri girmesini işaret etti. Zarife hanım gitmedi. Memo arada kalmıştı. Avludakiler sokağa çıkmışlardı bile. Hemen sonra araba motorunun sesi yükseldi. Memo çaresizce olduğu yerden ayrılıp Zarife hanımın yanına gitti. Öfkesini bastırarak, dişlerinin arasından gitmesini söyledi. Beklemesine gerek yoktu. Zaten buna değecek bir şeyde kalmamıştı. Zarife hanım etkilenmişe benzemiyordu. Sakince gözlerini Memo'ya dikerek :

“Beklerim” dedi. “Biz kadınlar ömrümüzün son anına dek beklemeyi bilmek için yetiştirildik. Beklemeye alışkınız. Bekleriz, kırılmayacak, bükülmeyecek bir sabırla…”

8.BÖLÜM

“Biz kadınlar beklemeye alışıktık. Erkeklerimiz dünyayı yerle bir ederken, kanı ve ölümü gücün sarhoşluğuyla yaygın kılarken ; biz kadınlar, hayatı yaşanılsın diye didinip durur, çabamızın anlaşılmasını beklerdik. Çocuklarımızla büyür, inandığımız masallarla dünyanın çok da kötü olmadığını, her zaman mutlu sonların mümkün olduğunu anlatarak onları hayatın öldürücü sınırlarına salardık. Ardından kendimizi ve çocuklarımızı bir yalanın pençesinde kıvranırken bulurduk. Yalan olurduk. Kadınlık bir bekleyişmiş derdik. Oluş ya da gerçekleniş değil, bir bekleyiş kimliği. Erkeğin insafına bırakılmış, onun hizmetine konulmuş bir varoluş. Erkeğe göre ayarlanmış bir hayatın nasıl çekilmez ve sıkıcı, tekdüze ve çürütücü olduğunu, dağ-taş, kurt-kuş

anlardı da bir erkeklerimiz anlamazdı. Kendi kof ilahlık gösterilerinden sarhoş olmuş vaziyette bizi itaate, ibadete ve hizmete çağırırlardı kendileri için. Kendi varlıklarına duydukları kuşku öyle derindir ki, bizimle doğrulamak isterlerdi. Bütün hayatları bu beyhude çabayla geçerdi; son ana kadar taşıdıklarıyla doğrulanmayan varlıklarının ağırlığıyla. Oysa itaate ve ibadete çağrılanlar, gizliden gizliye öç alırlar; hayatın içine sızarak itaatsizliği ilmek ilmek işlerlerdi. Nakış işleyenin, beşik sallayanın, bostan ekenin, ateşi besleyenin, kerpiçten tandır kuranın, sıcak ekmek kokusuyla hayata anlam verenin, erkeği yoğuranın becerikli, alışık ellerinden ne kurtulabilirdi?! Bu bilginin cahili erkekler, kendilerini bilginin ve gücün sahibi görerek avunurlardı. Biz ise daha küçük bir kız çocuğuyken başlayan yorucu bir bekleyişi sürdürmeye devam ederdik. Bütün istemlerimiz, arzularımız, hayallerimiz, korkularımız ; anne ve büyükannelerimiz, teyze ve halalarımız yani bütün bir kadın soyu tarafından bohçalanıp süslü sandıkların altına saklanır, üstü örtülürdü. Adet gördüğümüz

yani kadınlığa adım attığımız ilk günden itibaren maskelenirdik. Hiçbir duygumuz, hiçbir arzumuz yer edinemezdi suretlerimizde. Maskelerin bizi özgürleştirdiğini ömrümüzün sonlarında anlardık. Hiç kimse ve hiçbir şeyin benliğimize ulaşmaya yol vermediği, bizi umudun kötülüğünden de, iyiliğin küçük düşürücü merhametinden de koruduğu gerçeğini ömrümüzün sonlarında anlardık. Cennetten kovulmuş yani sonsuz bir hayalden, hesapsız bir iyilikten, kabusu olmayan bir düşten, bir umuttan kovulmuş Havva ananın teslimiyetine duyulan kadın soyumuzun acısını… acı çekmenin özgürleştirmediğini öğrenirdik. Acıyla baş etmenin, acıyla yaşamayı bilmenin arayış yollarında kendimizi, kendimizle birlikte geleceği özgürleştirdiğimizi öğrenirdik… Ve sonra apansız, tek tek, bekleyişle geçen bir ömrün ağırlığının ardından beklenmedik bir biçimde ölürdük ; zarafetle, hayıflanmadan, beklemekten vazgeçişin hafifliğiyle… aynı anda tüm kadınların kulaklarını çınlatırdık. Ait olduğumuz soy anlardı bu mesajı : “hayat

ağacından bir yaprak daha döküldü, kulaklarımızın çınlaması bundandır, ” derler kızlarına, soy sürdürücülerine… Bir yaprak kadar ağırlığımız ve hafif güzelliğimiz vardı. Hayatın döngüsü bedenlerimiz ve ruhlarımız kadar çarpıcı ne anlatabilirdi ki?! İnanç taşıyıcılarıydık ; bedenlerimizle, ruhlarımızla hayatın döngüsünün süreceği inancını taşırdık. Bekleyiş demlenmemizi sağlardı…”
Bütün bu anlatılar, evlerinde kısa süreli kaldığım kadınlardan duyduğum birkaç cümle, birkaç sözcük, birkaç kırık hikaye parçalarıydı. Kadının kadına anlattığı, teselli bulduğu, inançlarını tazelediği armağanlar gibiydi bu hikayeler. Ve ortaktı hikayeleri… Farklı aşiretlerden, farklı köy ve yerleşimlerden olsalar da, “Kadınlık” ortak bir yazgı olarak onları birleştirmiş, bu yazgıdan yaşanabilecek bir dünya yaratmaya girişmişlerdi… Devletten gizlenerek yaşadığım zamanlarda bütün o kadınlar, güçleriyle, şefkatleriyle, bilgelikleriyle beni yoğurmaya, hayata hazırlamaya çalıştılar. Nüfus cüzdanım yoktu ve Cihat’ın anlattığına göre polis havaalanında, otogarda, şehir

çıkışında kimlik kontrolü yapıyor, bana benzeyen aynı yaştaki kızları çevirip sorguluyormuş. Bu bilgi o kadar inanılmaz ve mantık dışıydı ki, devlet on altı yaşındaki bir kızla neden uğraşsındı ki! Sahte kimliğim bana ulaşana dek oradan oraya yer değiştirmem, göze batmamam gerekiyormuş. Bu benim için sorun değildi, göze batmamak, görünmez olmak şu geçen yıllar içinde öğrendiğim maharetlerdendi.

Aylar geçiyordu, fakat kimliğin hazırlandığına, yakında ulaşacağına yönelik hiçbir emareye rastlamıyorduk Benim halimden şikayet ettiğim yoktu, evler, bahçeler, kadınlar arasında gidip geliyor ; sofralarını, sevgilerini, özlemlerini paylaşanlarla karşılanıyordu. Çocukluğuma, çocukluğumun insanlarına kavuşmuş gibiydim. Fakat Cihat, sabırsızdı; kaygılıydı ; kuşku doluydu, bir aksilik çıkacağı korkusundan çok, benim sorumluluğumu almış olmak onu bazı anlarda ters biri haline getiriyordu. Onu sakinleştirmek, güven aşılamak her zamanki gibi bana düşüyordu. Bazen sözlerimden çok parmağımdaki

yüzüğün onu teskin ettiğini hissetmiyor değildim. Sanki o yüzük parmağımda olduğu müddetçe her şey yerli yerindeydi, sarsılmazlığını koruyordu. Sanırım bende yüzüğü sırf bu nedenle takıyordum; Cihat'ı sakinleştirmek, ikimizle ilgili hiçbir şeyin değişmeyeceğine inandırmak için… Tıpkı tüm kadınların erkeklerini dizginleyebilmek uğruna taktığı maskelerden birini oynayarak… Evlerine, hayatlarına konuk olduğum Xaçort kadınlarına mı benziyordum yavaş yavaş? Anlattıkları hikayelerle beni de mi almışlardı aralarına? Bu düşünceden, bu çıkarımdan duyduğum hoşnutluk beni hiç terk etmeyecek, yalnızlığımı katlanılır kılacaktı.

Cihat'la birlikte kendimi bir taksinin içinde bulmamın üzerinden iki ay geçmişti. Yola koyulduğumuzda sonbaharın son demleriydi. Şimdi ise umut kıran bir soğuğun, kaygılı bir kışın tam ortasındaydık. Taksideyken yol boyu önünden geçtiğimiz dükkanları, mağazaları, müzeyi, sinema binasını- sinemaya hiç gitmemiştim, okuldaki kızlar anlatır dururlardı- seyretmiş, etüt salonunun penceresinden belli belirsiz varlığını sezdiğim

kuzeydeki Van kalesini, türlü renklerle uçuşan denizi, Gümüşi martıları, flamingoları bir gün dilediğimce gezeceğime inanarak avunmuş, hayal kurmuş, heyecanımdan utanmıştım. Avucumda sımsıkı tuttuğum yüzükle Xaçort sınırlarına vardığımda hayallerimden kuşku duymaya başlamıştım bile.

Zamanla anlayacaktım ki, Xaçort dünyaya saldığı kuşkuyla yeryüzünü içten içe kemiren, yalnız bırakılmışlığın öcünü bu şekilde alan, kendi sınırlarını belirlemiş toprak parçasıydı. Mahalle demek, bu tanımlamaya hapsetmek yeterli olmazdı. Şehir merkezinin sınırlarına bir bedel gibi yayılmıştı. Şehrin görmezden geldiği, unutmak istediği geçmişin ve bugünün tekinsiz hafızasıydı. Işıltılı şehrin karanlığı, göz kamaştıran gecesiydi. Tekinsizlik, karanlık, bilinmezlik, dışında kalanlar için farklı bir güç gösterisiydi ne de olsa!

Erek dağının yamaçlarında kurulmuş mahalle, yoksulluğundaki cömertliği, kültüründeki zenginliği, bilgeliğindeki çocukluğu, inancındaki kuşkuları bütün gövdesiyle

savunuyor, kavga ediyor, yırtıcı bir haykırışla kafa tutuyor, aldırmaz bir direngenlikle tekrar kendi içine gömülüyordu.
Hayat için bir mola gibiydi. Her gün doğumunda şehre akan yüzlerce işçi, hamal, boyacı, seyyar satıcı, temizlikçi ve kaçakçıların yorgunluklarını ve menfaatlerini akşam batımında geride bırakıp eşikten geçtikleri topraktı. Paranın ve gücün yarattığı kargaşa ortamında bir dinlenme yeri, çamurdan ve döküntülerden kurtulmuş geçici bir konaklamaydı. Aykırılığın güzelliğini acı veren bir güvenle sırtlayan insanların ölümde de, doğumda da, kavga ve şenlikte de aynı coşkuyla sarıldıkları hayatın korkutucu kıyılarındaki devletsiz dünyaydı.
Eski çağlardaki kanlı ayinlere taş çıkartan bir kendini adayış hali ve kadim zamanlardan kalma bir bedduanın tekrarlanışıydı Xaçort… İki bin yıllık kitabelerin çatlamış kırık yüzeyinde saklayıp bugüne taşıdığı bir lanetin iflah olmaz sesiydi. “Kim adımı silerek suç işlerse tanrılar onu güneş ışığından yoksun etsin. Bütün tanrılar onun soyunu yeryüzünden yok etsin… Onları hiçliğe

yollasın!” Üç kez adı değiştirilip kayıtlardan, hafızalardan silinmeye, unutturulmaya çalışılan Xaçort’un direnci : adı değiştirilen köylerin, nehirlerin, dağların ve şehirlerin ahıydı. Bunu sonra anlayacaktım…

Xaçort’la ilgili içimde doğan, büyüyen, gelişen bu sözcükler zamanla tanık olduklarımdan ibaretti. Bu insanlar, bu topraklar artık benim parçamdı. Hele de Huba ana, Ethem baba, Burhan abi, Çiçek, Sarê teyze, Leyla… Bütün bu insanlar ailem olmuşlardı, ailemin yerini almışlardı. Kış aylarının ayazlı yalnızlığını yaşamama izin vermemiş, beni kendilerinden biri saymışlardı. Xaçort’u sevmek onları sevmek, onlara sevgiyle bağlılık demekti benim için…

Bir akşam vakti elimde çantayla Cihat’ın yanında Huba ananın evine doğru yola çıktığımızda ; Cihat, gideceğimiz evin insanlarını kısaca tanıtmaya çalışıyordu. Çıkaramadığım bir sebeple sıkıntılıydı. Yol boyu ona kaç kez sıkıntısının nedenini sormuş, sorumu duymamış gibi konuşmaya devam etmişti. Nihayet evin bahçesine girdiğimizde kolunu tutup durdurdum. İnsanı

donduran bir rüzgar esiyordu. Buz gibi ellerimle, ısınmış yüzüne dokundum ve anlatmasını istedim. Bakışlarını çevresinde gezdirdi. Bakışları üzerimde durduğunda acı çektiğini anlamıştım. Çektiği acı gözlerinin ışığını karartmak üzereydi.
“Buralar bildiğin gibi değil, ” dedi. “ tehlikeli zamanlardayız her an polis baskını, her an çatışma durumu yaşanabilecek bir yer burası. Ve ben seni burada evden eve dolaştırıyorum. Görüyorsun sana verebileceğim gelecek ancak bu kadar. Kendimden utanıyorum anlıyor musun?”
Büyük bir ciddiyetle: “ Pişman mısın? Beni kaçırdığından dolayı , sorumluluğumu üstlendiğinden dolayı pişman mısın?” diye sordum.
Tereddütsüz cevap verdi: “Hayır asla!”
Yine sordum : “ senin için bir yük müyüm cihat ?” nereye varmak istediğimi anlamaya çalışarak kaşlarını çattı :
“Kesinlikle hayır!” sesimi yükseltmeden :
“Öyleyse bu sıkıntın, bu utancın niye? Seninle bir geleceği paylaşmaya karar verdiysek neden bütün sorumluluğu üzerine

alıyorsun? Ben halimden memnunum, merak etme. Eğer bu insanların başına bir kötülük gelirse bırak bende yaşayayım. Ocağını paylaştığın insanların acısını paylaşmazsan vicdanın kararır. Biliyorsun bunu.” Cihat hayretle kaşlarını kaldırdı, bütün bunları nasıl öğrendiğimi sordu.

“Buralı kadınlardan çok şey öğreniyorum, ” dedim gülerek. Gözlerimdeki karanlık biraz dağılmıştı. Derin bir iç çektiğini gördüm. Rahatlamıştı. Ruhunun ağırlığını bir anlık da olsa unutmuş, hafiflemişti. Aniden beni kendine çekerek kucakladı, sıcak nefesini saçlarımın arasında, ensemde hissettim.

“Her şeye, her şeye rağmen ve hatta sana rağmen seni asla bırakmam. Bu benim sonumu bile getirse…” rüzgardan mıydı yoksa bu sözlerin altındaki tehlikeli anlamdan mıydı, ürpermiş , titremeye başlamıştım. .

“Üşümüşsün , ” deyip yine aniden öptü beni. Bu sefer şaşırma sırası bendeydi. Şaşkınlığım keyiflendirmişti onu. Gülerek elimden tutup evin kapısına getirdi. Kapıyı açan yirmi beş-otuz yaşlarında genç bir adamdı. Bıyıkların ender yakıştığı erkeklerden biriydi. Gözleri

cihat'ın gözlerine benziyordu.Güldüğünde kirpikleri kırpışmış , uzun kirpiklerinin iç içe girdiğini, bir daha birbirinden ayrılmayacağını düşündürtmüştü bana. Cihat'la tokalaşıp öpüştüler. Beni de başıyla selamlayıp hal hatır sordu. Ben içeri geçerken, Cihat kalamayacağını, Huba teyzeye, Ethem dayıya selam ve hürmetlerini bildirmesini söyleyip gitti. Elimde çantayla küçük koridorda tereddütlü adımlarla ilerlerken kapıyı açan adam arkamdan hızla gelip odaya yöneltti beni.

Oturma odasının içi sıcaktı. Cayır cayır yanan sobaya imrenerek baktım. Mutfaktan sesler geliyordu. Kaçak çayın ve mercimek çorbasının kokusu koridor boyunca yayılmıştı. Bardak, tabak sesleri yemek hazırlığına işaretti. Ev sahibini beklerken odayı baştan aşağıya süzdüm. Büyük bir odaydı. Tüm xoçart evlerinde buna benzer bir oda bulunurdu. Ailenin bir araya geldiği, misafirlerin ağırlandığı , yemek yendiği, televizyon izlendiği, radyoda ajansların dinlendiği -özellikle BBC- esas odaydı. Pencere önlerine kurulu sedirlerin üzerindeki

örtüler, eski debdebeli günlerin soluk yansıması gibiydi. Sobanın her iki yanına serili büyük minderler yerdeki acem halısının rengarenk güzelliğini tamamlar şekildeydi. Televizyon dolabı raflarındaki kitaplarla, gazete ve dergilerle devrilecek gibi görünüyordu. Cihat'ın yolda söylediklerini hatırladım : "Huba teyzenin oğlu Burhan ağabeyi gazetecidir. Hani benim avukatın okuduğu gazete varya, işte o gazetede çalışıyor. Çok değerli, saygın bir insan." İster istemez Burhan ağabeyi adına kaygılandım. Anası, babası, nişanlısı nasıl izin verir kendisini bile bile ateşe atmasına?

Bir hareketlenmeyle irkildim. " Devletten kaçan kız sen misin? Cihat'ın emaneti ? " karşımda uzun boylu, heybetli, elli-elli beş yaşlarında, çiçekli kefiyesi ve renkli elbiseleriyle bir aşiret kadını vardı. Buralarda aşiret kadını demek, tanınan ve aşirete sahip, aşiretin kendine has gelenek ve kültürüyle büyümüş, biçimlenmiş olan demekti. Karşımdaki kadın Huba anaydı. Beni baştan aşağı süzdüğünde kendimi hem korkmuş hem de rahatlamış hissettim. Gözlerimin içine

baktığı an, sanki bütün korkularımı , zayıflıklarımı, kendimi korumak için söylediğim yalanları, gizlediğim gerçekleri, başvurduğum hileleri anlayacak ve benim aslında iyi biri olmadığımı, korunmaya değmediğimi düşünecek diye korkmuştum.
Rahatlamıştım çünkü; beni olduğum gibi gören birine rastladığımı sezmiştim. Başımı sallayıp sorusuna, "evet." diye cevap verdim. Sesimin güçlü çıkmasını sağlayamamıştım. Halden anlayan bir sesle "iyi." Dedi. Neyi iyi bulduğunu anlayamadığımdan bekledim. Çantamı bırakıp elimi yüzümü yıkamamı söyledi. Yemek konulacaktı. Banyonun, tuvaletin yerini gösterdi, mutfağı işaret etti. Ardından Ethem babayla odasını, Burhan ağabeyinin odasını öğrenmiş oldum. En son evin köşesindeki daha küçük bir odanın kapısını açtı, "Bu evlenip giden kızım Çiçek'in odası. Artık burada kalırsın, " dedi. Çantamı odamda bir köşeye bırakıp banyoya yöneldim.
Sofraya Ethem babada oturmuştu.Cihat ondan bahsederken, " Eski eşkıyadır. Zamanında keskin nişancılığı buralarda nam salmıştı.

Devlet güvenmez ona , o da devlete güvenmez, ” demişti. Beni aileden biri gibi karşıladı. Oğluyla yarım kaldığı anlaşılan bir tartışmayı devam ettiriyorlardı. Huba ana, anlayış bekleyen gözlerle, “ Sen onların kusuruna bakma, birbirleriyle pek karşılaşmıyorlar. Birbirini gördükleri böylesi nadir zamanlarda da çevrelerini unutuyorlar, ” dedi. Yemekten sonra televizyondan haberleri sessizce izledik. Sessizlik diyorum ama arada Ethem babanın, Burhan ağabeyinin tartışmalarını saymazsam. Bir çatışma haberinden sonra, “Yalan haberler bunlar. Özel harp dairesinde hazırlanıyor. Sırf moral bozmak için , ” ya da “ gariban köylüleri, çobanları kurşuna diziyorlar, çatışma süsü veriyorlar, ” yorumları eksilmiyordu. Diğer evlerde de bu tür yorumları duymuş, tartışmaları dinlemiştim. Artık yabancısı değildim. Fakat hala çok şey tuhaf geliyordu. Aklımın almadığı şeyler vardı. Mesela hiç Dağ Masalcısı görmemiştim. Bir masalcı nasıl olur, bilmiyordum. Fısıltılar arasında birilerinin Masalcılara katıldığını duyduğumda

düşünürdüm. Katılmak ne demekti ? Nereye gidiliyordu? Avukat Serhat köyümün yakılıp boşaltılmasının nedeni olarak onları işaret etmişti . Oysa ben çobanlık yaparken onların izine dahi rastlamamıştım. Görmüş olsaydım bilmez miydim?... düşüncelere dalmışken masanın üzerinde fokur fokur kaynayan semavere takıldı gözüm. Kaçak işi olduğu belli güzel bir semaverdi….Bir kaç gün evlerinde kaldığım Ahmet amca, beyaz sakalını sıvazlayarak "Bak kızım, Serhatlılar evlerinden vazgeçer , semaverinden, çayından vazgeçmez."demiş , uzun bir süre gülmüştü...Hemen semaverin yanına seyirterek çayları doldurmaya, dağıtmaya başladım. Huba ananın beni seyrettiğini tepsiyi uzattığımda farkettim.

"Hadi çayımızı alıp odana gidelim. Konuşuruz, dertleşiriz biraz. Sen bakma evimizin bu gece sakin olduğuna. Geleni, gideni belli olmaz.Misafirleri eksilmez bu evin" dedi. Sonrasında haklı olduğuna, hatta az bile söylediğine tanık olacaktım.

Ellerimizde çay ardaklarıyla odaya geldiğimizde Huba ana bardağını bana uzatıp

elektrikli sobayı yaktı.İçerinin soğuğu hızla kırılmaya başladığında süslü kırlentleri olan somyaya oturduk. Kendi kendine " pencere kenarlarından soğuk esiyor içeriye, naylonla kapatmamız lazım" dediğini işittim. Sessizce çayımızı içerken odaya göz gezdirdim. Duvarda demir işlemeli, çerçevesiyle yuvarlak, ağır bir ayna vardı.Küçük bir giysi dolabı köşede duruyordu.Diğer bir köşede üzeri dantellerle örtülü bir komodin ve yanında tek kişilik bir koltuk bulunuyordu.Çiçek bu koltukta oturup neler düşünmüş, hayal etmişti acaba? Umduğunu bulmuş muydu? Evin tek aile fotoğrafı oturma odasındaki dolapta asılıydı. O fotoğrafta sekiz kişilik bir aile vardı. Odayı merakla süzdüğünü gören Huba ana:

"Çiçek ortanca kızım" dedi. " Dayısının oğluyla evlendi. Gelip giderler. Tanırsın yakında. Çok şükür evleri uzak değil. Arada gelir sorar, torunlarımı getirir. Temizliğe yardım eder, kalabalık misafir olduğunda yemek yapar, sağ olsun. Ben ondan razıyım, Allah ta ondan razı olsun... Büyük kızım Xecê, Ethem' in İzmir' de oturan yeğeniyle

evlendi. Yılda bir kez de olsa bizi görmeye gelir. Küzük kızım Sara...O abisinin peşinden dağa çıktı. İki evladım dağda diyorum ama oradaki tüm çocuklar benim evlatlarım. Kar - ayaz olduğunda aklım, ruhum oralarda kalır, onlar benim nefesim. Onlar üşüdüğünde benim de nefesim üşür. Şikayet ettiğimi sanma, her ev, her aile bir parçasını, en az bir canını bu uğurda vermiştir." Küçük kızından bahsetmeye başladığı andan itibaren sesi hüzünden çatallaşmıştı. Ne diyeceğimi bilmez halde öylece duruyordum. Yüzüm asılmış olmalıydı ki, konuyu değiştirmek istedi. Bir oğlunun daha olduğunu, fotoğrafta gördüğümü söyledim. Gözümden bir şey kaçmadığını belirterek gülümsemeye çalıştı. Bu gülüş yüzündeki çizgileri derinleştirmekten öteye gitmedi.

"En büyük oğlum akılsızın tekiydi zaten. Herşeye isyan edip Avrupa' ya kaçtı. Sanki orada cennete kavuşacaktı. Oralarda sadece içinde boğulacağın sahte cennetler olduğunu anlamıyor benim ahmak oğlum!.." Huba ana siyasetçilere taş çıkartırcasına değerlendiriyor, analiz ediyordu. O an bütün

bu kadınların neden bu kadar güçlü göründüğünü, sarsılmaz bir karşı koyuş içerisinde durduğunu anladım. Şu yabancısı olduğum savaş onları değiştirmişti. Kadınların ezikliğini, dilsizliğini, haksızlığı ve eşitsizliği bir şekilde savaşla aşmışlardı. Köklerindeki aşiret direngenliğiyle birleştirip kendine özgü bir eşitçilikle yaşam alanı oluşturmuşlardı. Savaş, doğası gereği bütün eşitsizlikleri ortadan kaldıran güç rolünü oynamıştı. Bunu fark etmiştim. Çünkü ölüm, acı ve direniş farklılık tanımıyordu. Herkesi eşit kılıyordu. Tıpkı kutsal kitaplarda geçen ahiret günü tasfiri gibi...

Huba ana yorgun olduğumu düşünerek sohbetimize yarın devam edeceğimizi söyleyerek yerleşip dinlenmemi istedi. Galiba burada, bu odada olmam onun dertlerini depreştirmiş, yüreğini ağırlaştırmıştı. Onu erken yatmaya yönelten kendi yorgunluğuydu. Giysilerimi dolaba dizerken, yatağımı düzeltirken, camı titreten rüzgarın sesiyle uyumaya çalışırken hep o konuyu düşündüm: savaşı ve kadınları... Gezdiğim evlerden, yaşadıklarımdan çıkardığım

sonuçlar yerli yerine oturuyordu. Erkekler her yerde anıydı. Kadınlar karşısında kendilerine duydukları güven sarsıldı mı, hınçlarını kadınların güvensiz olduklarına ve kendileri dahil kimseye güvenmediklerine bağlayarak alırlardı. Güven çarpışmasında sonunda erkeklerin üstün geldikleri kuşku götürmezdi. Fakat savaş kadını çok değiştirmişti. Önce anlam yükledikleri dünyalarını yerinden etmiş, donanımsız bırakmış, ardından yeni bir dil oluşturma gücü ve güveni vermişti. Bu güçlerinin farkında olmayanlar da vardı elbette. Fakat herşey kendi mecrasında akardı. Acıyla hak edilmiş güç, belki de en sarsılmaz, yıkılmaz olanıydı. Bütün bunlar bir yana ben bu savaşın neresinde olacaktım? Yer almak istiyor muydum? Cihat benim uzak durmam gerektiğini, yeterince acı çektiğimi, karışmamın doğru olmadığını düşünüyordu. Asıl ben ne düşünüyordum? Huba ana, her evin, her ailenin bu uğurda yitirdiklerini düşünerek kendi acısını, kendi kaybını taşıyabilinir kılmaya çalışıyordu. Peki benim kaybım, bana uzak durma hakkını veriyor muydu? Korkuyordum elbette!

Beğenilmemekten, istenmemekten, tek başıma kalmaktan, yalnızlığın korkutucu uçurumuna yuvarlanmaktan korkuyordum. Yetiştirme yurdundayken tıkıldığım "ceza" odasının karanlık, yaşadığından dahi kuşku duymana neden olan kimsesiz yalnızlığı beni korkutuyordu. İnsanların günlerce, haftalarca fare deliğinden farksız sorgu odalarında tutulduğunda, gözlerinin bağlanıp güneş ışığından yoksun bırakıldığını, inancı eksik olanların dayanamayıp en dibe savrulduğunu duyuyordum. Kendimi o hücrelerde düşünemiyorum bile. Yine ölmek korkutucu geliyordu. Sonsuza kadar soğuk toprağın altında, sonsuz karanlıkta kalma düşüncesi beni yıldırıyor, kolumu kanadımı kırıyordu. Bu düşünceler için henüz çok gençtim, biliyordum. Fakat ölüm her an bizimleydi ve kendisini her an hatırlatıyordu. Genç kızlar, erkekler tereddütsüz ölüme doğru yürüyordu: özgür bir ülke, adil, eşit bir dünya uğruna... Amaçlarının ve inançlarının bu olduğunu sorup soruşturarak öğrenmiştim. Cihat' ın yanıtları beni tatmin etmemişti. Şu geçen aylar boyunca anlamak istemiştim. Belki

anlama çabam kendimin ne bu dünyada inandığım bir gelecek tasavvuruna, ne de diğer dünyadaki cennet hayaline inancımın olmayışındandı. Bazen içimin boş bir yankıdan ibaret olduğunu hissedişim, gelecek günlere inanmayışımdan olmalıydı. İnanmak herşeyi, ölümü dahi dayanılır kılar mıydı? Yoksa Serhat abinin dediği gibi körü körüne inanmak değil, anlayarak, anlam vererek inanmak mıydı mesele? Yetiştirme yurdundan son kez kaçtığımda arkama bakmadan "devlet beni yenemedi" demiştim. Belki de yanılmış, kendi kendimi kandırmıştım. Bunca korku, zayıflık, bunca duygu boşalması, onun beklemedik zaferi olamaz mıydı? Dilimi, soyumu, geçmişimi unutmamıştım ama bugünümün pek parlak göründüğü de söylenemezdi.

Düşüncelerle cebelleşirken ne zaman uyuduğumu anlayamamıştım. Sabah kar aydınlığıyla uyandım. Huba ananın hakkı vardı, pencere aralıklarından içeriye soğuk hava akıyordu. Beni uykumdan uyandıran bildik, tanıdık kar kokusuydu. Yatağımı somyaya sermiştim. Yatağımdan doğrulup

camdan dışarıyı seyretmeye koyuldum. Kar sabaha doğru yağmış olmalıydı. Her taraf beyaz, göz alıcı bir örtünün altında kalmıştı. Ninem söylerdi: Küçük küçük, toz gibi yağan kar yeri hemen tutarmış. Kar bu hızla yağmaya devam ederse akşamı bulmadan dize kadar çıkardı. Köyümden, evimden uzakta karşıladığım ilk karı hatırladım. Yurdun bahçesini, küçücük bir sevince, değişikliğe susamış ve bir yalana tutunmaya çalışan tüm o kızları, Gözde'yi, Kehribar' ı hatırladım. Hemen ardından tüm uğursuz anılar sökün etti. Keşke zihnimi kapatmanın bir yolu olsaydı. Başımı ellerimin arasına alıp bildiğim tek çareye başvurdum; bir dengbej havasında şarkı söylemeye başladım. Ağır temposuyla hüzünlü, eski zaman şarkılarından biriydi. Bu şarkıları nasıl, ne zaman ezberlediğim benim için hala muammaydı. Cinlere, perilere inanmayı sürdürmüş olsaydım, onların parmağı var bu işin içinde derdim; rahatlardım. Ne de olsa cin, peri hikayeleri en çok ilgi çeken hikayelerdendi. Tabi Dağ Masalcılarından sonra! Bu düşünceyle keyiflendim.

"Kederli bir şarkı söyleyip de gülümseyeni ilk kez görüyorum." Huba ana kapıda durmuş, beni seyrediyordu. Demek gülümsüyordum. Utangaç bir şekilde başımı salladım. Ağır yün yorganı üzerimden atıp toparlanırken: " Hadi gel kahvaltı hazırladım. Misafirler doluşmadan rahat bir kafayla kahvaltı keyfi yapalım. Şimdi yaygaracı torunlarım kapıya dayanır" dedi.

Yere serdiğimiz kahvaltı sofrasında otlu peynir ve tereyağı iştah açıcı görünüyordu. Sıcacık kaçak çayın kokusu, sobanın üzerine dizilmiş kızarmış tandır ekmeğinin kokusuna karışıyordu. Zihnimden bütün uğursuz anılar kaçışmış, yerine çocukluğumun berrak, şen anıları doluşmuştu. Bir parça kızarmış ekmeğin üzerine sürdüğüm tereyağının erimesine fırsat vermeden dişlerken, Huba ananın beni süzdüğünü farkettim. Üzerime çevrilmiş bakışlar -Cihat'ın bakışları hariç- beni her defasında tedirgin ederdi. Bir kaplumbağanın tehlike anında kabuğuna çekilmesi gibi bakışlara maruz kalan benliğim kabuğuna çekilirdi. Hevesim kırılmış bir şekilde lokmaları ağır ağır çiğnemeye

başladım. Huba ana birden boynumdaki muskanın ne olduğunu sordu. Tereddüt göstererek ninemin hatırası olduğunu, köyümün toprağını da içine alıp sakladığımı söyledim. Bu itirafımı izleyen pişmanlık duygusu yakama yapışmıştı. Bu muskanın hikayesini Cihat'a bile anlatmamıştım. Oysa şimdi Huba anaya tekleyerek, fısır fısır bir sesle, söylediklerimden aynı anda pişmanlık duyarak anlatmaya koyuldum. Köyden çıkış hikayemi baştan sona ortalığa saçtım. Beni sessizce dinledi. Anlatırken gözlerine bakmadım. Eğer o gözlerde acıma, hor görü yada şaşkınlık görseydim arkama bile bakmadan çekip gitmek zorunda kalırdım. Bazen bilmemek, görmemek en iyi yoldu. Özellikle de benim gibi gidecek yeri olmayanlar söz konusuysa....Anlattıklarım bitince adımı sordu. Asıl adımı, anne-babamın, toprağımın bana verdiği adı soruyordu. O adı o adar uzun süre gizlemiştim ki... Ve geçmişimi silmek için o kadar çok uğraşmışlardı ki! Şimdi hatırlamıyordum. Dehşetten irileşmiş gözlerimle hafızamın kuytu yerlerini

araştırırken boş bir yankıdan başka bir şey bulamayacağımdan korkarak yanıt verdim:

"Babam beni Têli diye çağırırdı. Çok sevdiği bir şarkı vardı. Onu söyler durur, bana da öyle seslenirdi."

Halimden bilmişti nasıl korktuğumu. Geçmişte kaybolacak kadar unutmaktan korktuğumu anlamıştı. Beni teskin etmek için başını salladı. Çayımı doldurdu, " Têli güzel şarkıdır. O şarkıyı bilir misin?" diye sordu. Biliyordum. Bir adamın uzaktan gördüğü kadına duyduğu tutkulu aşkı anlatıyordu. Kimliğini, konumunu, aşiretini bilmediği bir kadın uğruna herşeyi feda edebilecek bir zozan aşkıydı. Fakat Huba ana bu şarkıyla ilgilenmiyordu.

"Yeğenim Cihat, senden bahsederken sesinin güzelliğinden de bahsetmişti. Az önce seni dinlediğimde Meryemxan' ı hatırladım. İlk kadın dengbêjlerimizden. Erivan radyosunu dinlediğimiz zamanlarda onun billur sesiyle yaralarımızı az sağaltmadık, içimizi az yıkamadık. Botan'ın havasından, suyundan olsa gerek böyle muhteşem stranbêjleri, dengbêjleri bağışlaması. Senin

gibi. Meryemxan kırkbeş yaşında Bağdat'ta öldüğünde, kısa ömrüne şarkılar kadar büyük bir aşk, yaşanmayan bir aşkın büyük acılarını da sığdırdı. Mir soyundan gelen Bedirxanilerden birine tutulmuştu. Yaşadıkları aşk dillere destandı. Tıpkı Meryemxan'ın dengbêjliğinin dillere destan olduğu gibi... Radyolarda şarkı söyleyen bir kadın dengbêj, Mir soyu ile başedebilir miydi? Onun aşık olarak, kadın olarak Mir soylusuna layık olmadığı aşikardı. Herşeye rağmen, bütün yargılamalara , ayıplamalara rağmen ayrılmadı. Ama sonunda onları ayıran Meryemxan' ın şarkı söyleme , dengbêjlik tutkusu oldu. Daha doğrusu bu tutkuyu anlamayan erkeğin, dengbêjlikten vazgeçmesi için yaptığı baskılar oldu. Meryemxan'dan tercih yapması istenmişti; ya dengbêjliği seçecekti yada Mir soylusunu. İki aşk arasındaki tercihti bu. Meryem'den her iki tutkusunu, her iki aşknı bir arada yaşayabileceğine, birinden birine zarar vermeden her ikisini de büyütebileceğine inanmıştı. Ve o da her kadın gibi yanılmıştı. Erkek sadece kendine ister kadını, başka

hiçbir şeyle paylaşmak istemez. Dünyanın tümünü avutabilir, bir yalana inandırabilirsin; kıskanç bir sevgiliyi ise apaçık bir gerçeğe bile inandıramaz, kalbini durultamazsın. Bütün dünyayla baş edebilirsin ama kıskanç bir sevgiliyle baş edemezsin. Kıskanç bir kadın da farklı değildir, hatta belki çok daha kıskanç olur. Zehri yudum yudum içer kadın. Önce kendi kendini tüketir, kendisiyle birlikte herşeyi tüketir, yutar. Dipsiz bir kuyu gibi... Meryemxan belki de sevdiği adamın anlayışsızlığına, yeteneğine saygı duymayışına, sonuna kadar yanında duymayışına içerlenmiştir. Kim bilir? Sonunda Mir soylusunu, aşık olduğu adamı arkasına bakmadan terk etmişti. Bütün yaşadıklarını, çektiği acıları, hayallerini geride bırakmış, bütün bunlardan azade olarak şarkı söylemeye devam etmişti. Bütün benliğiyle... O ayrıldıktan sonra kendisinden başka onu durduracak hiç bir şey kalmamıştı. Erkeğinden soyunmuş kadın, en özgür olandır, bilir misin? Hele o "Halim" şarkısını söylerken sesi öyle dokunaklı bir hal alır ki; doğa, otlar, çiçekler, başaklar, kuşlar tümü

o kadife sesinde dalgalanır sanki. Meryemxan'ın hikayesi aşkın kadın karşısındaki yenilgisidir. Bir gün sende bir yol ayrımına gelirsen bu söylediklerimi daha iyi anlarsın..."

Huba ana Meryemxan'ı neden anlatmıştı? Geleceğime dair bir kehanette mi bulunmuştu yoksa? Sorularımı sıralamaya fırsat bulmadan kapı çalındı. Çocuk sesleri yükselmişti birden. Huba ananın "yaygaracı torunları" olmalıydı. Ben kahvaltı sofrasını kaldırıp ortalığı toplarken Huba ana gelenleri karşılamaya gitti. Gelenler Çiçek ve çocuklarıydı. Üç-dört yaşlarında iki küçük çocuk soğuktan korunmak için sarıp sarmalanmışlardı. Çocukların üzerindeki montu, şapkayı, atkıyı çıkarmalarına yardım ederken yabancı birini görmenin yabanıl merakıyla bakıyorlardı bana. Ağırlıklardan kurtulan çocuklardan birinin kız olduğunu görünce elim gayri ihtiyari saçlarına gitti, saçlarını düzeltmeye başladım. Küçük kız şaşkınlıkla bir bana, bir annesine baktı; ardından bağırarak kim olduğumu sordu ninesine. Huba ana torununa:

" Ne bağırıyorsun Lulizer! Allah Allah burası benim evim, o da benim akrabam. Hadi içeri geçin, gidin ısının sobanın yanında " dedi. Gulizer' i sevgi ifadesi olarak Lulizer olarak değiştirmişti. Adı gibi saman sarısı saçları vardı çocuğun. Erkek kardeşi, büyüklerle ilgilenmeyen bir havada içeri girip televizyonu kurcalamaya koyuldu. Çiçek üzerindeki karları temizlemiş halde yanıma gelip kucakladı , öptü. Herhangi bir şeye ihtiyacım olup olmadığını sordu , kendisini bir abla olarak kabul etmemi istedi. Kendisiyle getirdiği poşeti elime verirken lazım olabileceğini düşünerek, bir kaç giysi, çamaşır getirdiğini ekledi. Teşekkür etmemi beklemeden annesine döndü. Annesine göre kısa sayılırdı, annesinin heybetini almamıştı. Fakat hamarat, iş bilen, gözünden hiç birşey kaçmayan, zeki bir kadın olduğu anlaşılıyordu. Yirmi iki, yirmi üç yaşlarında vardı. Ev sahibi güveniyle annesini alıp mutfağa girdi. Yemek hazırlığına girişmişti galiba. Ancak annesiyle konuştuğu konu önemli olmalıydı ki, arada tabak, çanak gürültüsü kesiliyor fısıltılar baskın çıkıyordu.

Konuşmalar anlaşılmıyordu. Küçük koridordan odama doğru giderken meselenin Burhan abiyle ve bir arkadaşıyla ilgili olduğunu çıkarabilmiştim. Çiçek'in hızlı konuşma şekline alışkın olmadığımdan sadece isimler aklımda kalıyor, en çok da "Rêwan" ismi. Anlamına takıldım: " Yolcu." Bunun bir kod isim olduğunu belki de Çiçek'in telaşlı, kaygılı ses tonundan anlayabilmiştim. Burhan abi için tehlike oluşturan biri olmalı. Eğer kadınlar bir konu hakkında konuşmaya başladılarsa eninde-sonunda birilerinin kalbi kırılacak yada birileri zararlı çıkacak demektir. Elimdeki poşetle odama girdiğimde dış kapının çaldığını duydum. Uzaktan gelen bir akraba gibi davranmalıydım. Davranışlarımın Cihat' ı da etkileyeceğini, Cihat'la birleşen kaderimizi unutmamalıydım. Az sonra içeriye misafirlerin doluştuğunu gördüğümde Huba anaya hak vermiş oldum.

Bu evde geçirdiğim ilk günden sonra evin misafirlerden boşalmadığını, ilk geceki yanıltıcı sessizliğin sadece tesadüf olduğunu anlayacaktım. Hergün çeşit çeşit, farklı

insanlar tanımaya başlamıştım. Ev sahibinin çevrede tanınması kadar cömertliği ve gönül zenginliğinin de payı vardı bunda. Uzak yerlerden gelenler , başka mahallelerden yada komşulardan gelenler olurdu. Akıl danışmak, birilerinden haber almak, haber göndermek, kalmak, konaklamak, yardım almak, hastane, mahkeme işlerini yürütmek, emniyet - cezaevi arasında gidip gelirken güvenilir dostlara, kirvelere yakın olmak v.s. v.s. için.... Bir de gündelik, evden sayılan misafirler vardı: Damatlar , yeğenler, amca çocuklarıyla başlayan akraba silsilesi...Bu kadar çok kişinin geliş gidişi başımı döndürür, koşuşturma beni yorardı. Huba ananın mükemmel bir organizatör olduğuna her defasında şahit oluyor ve yine her defasında hayranlığım pekişiyordu. Bütün bu kargaşaya dahil olmayan Burhan abinin arkadaşlarını da saymalıyım. Genç, ciddi, ağır arkadaşlardı bunlar. Eve geldiklerinde büyük bir hürmetle selamlaşıyor , kısa bir hal-hatır faslından sonra Burhan abinin odasına çekiliyorlardı.O sıralarda Ethem baba başkalarının konaklığındaysa, Huba anayla

sedire oturuyor, pencerelerden sokağı gözetliyorduk. Sobanın soğumasını engellemek için belli aralıklarla odun atıyor, odayı sıcak tutmaya çalışıyorduk. Serhat'ın kışı hep uzun ve soğuk geçer, bilirim. Ama bu kış çok erken gelmişti. Ya yetiştirme yurdunun rahatlığına ve sıcaklığına alışmış, çetin kışları unutmuştum ya da sahiden bu yıl çok zorluydu. Ellerim yıllardan sonra ilk kez çatlamış, kanamıştı. Sürdüğüm kremler çare olmayınca Huba ana zeytinyağıyla ellerimi yumuşatmaya uğraşmıştı.

Yolları kapatacak kadar kar yağdığında misafirlerimiz de azalırdı. Böyle zamanlarda Huba ana " dost da düşman da ocağının başından ayrılmak istemez" derdi. Bu sözlerle Dağ Masalcılarının da güvende olduğunu anlardım. Fakat bu, Huba ana için yeni kaygılar ve üzüntüler demekti. Çocukların - dağdaki çocukların- bu karda, kışta ne yediklerini, nasıl barındıklarını, kurda ayıya karşı kendilerini nasıl koruduklarını, sıcak çay içip içmediklerini merak eder, gözlerini Erek dağına dikerek dualar mırıldanırdı. Bir keresinde "ülkelerin, dağların, göllerin,

kurbanların tanrısına..." diye başlayan bir duasını işitmiştim. Şaşırarak bunun ne duası olduğunu sormuş, "sen bilmezsin, kadim zamanlardan kalma bir duadır" yanıtını almıştım. Bu toprakların en eski halklarından olan Xaldilerle ilgili olduğunu anlamıştım. Xaldilerle ilgili ilk bilgilerimi de Huba anadan öğrenmiştim zaten. Bu bilgiler, insanın kalbinde kavruk izler bırakan ağıt tadında hikayelerden oluşuyordu. Onun da ana-atalarından dinlediği dokunaklı, üzüntü verici hikayelerdi bunlar. Sonu mutlak bir ferman tarafından belirlenmiş, can acıtıcı, kıyıcı anlatımlar. Huba ana:

"Kök salmış bir halka acımadan kıyarsan, topraklarından koparıp, mezarlarından yoksun edersen hesabı sorulmaz mı sandın?" Hikayelerini bu soruyla bitirir ve bununla Dağ Masalcılarını işaret ettiğini bilirdim. Bir gün ona isminin ne anlama geldiğini sordum. Gözlerimin içine bakıp:

"Babamın bir Xaldili dostu 'eğer kızın olursa adı Huba olsun' demiş. Babamın aklına gelmemiş anlamını sormak" diye yanıtladı beni. Gönülsüz müydü, anılar şehrinin

kapılarını açmaya isteksiz miydi, bilememiştim. Fakat merakla beklediğimi görünce devam etti:

"Bir ara Burhan kafasına taktı bulacağım diye. Dolanıp durdu, baktı, sonunda 'ana, senin adın Xaldilerin tanrılarından birinin adıymış. Kadın tanrılarından birinin' dedi. Ben anlamam böyle şeylerden oğul, ne diye peşine düştün dedim. Babam dostuna vefa göstermiş. Birgün onun ailesi, soyundan birileri dönerse gelip bulsun, kendisini yabancı hissetmesin diye. Bazen ana-atalarının adları yuva olur, ocağın olur sana... Burhan işte, kafasına taktı mı, öğrenmek istedi mi , bırakmaz öylece; sonuna kadar gider. Bu kendi sonu olsa bile. Allah korusun! Allah onu ve arkadaşlarını her türlü beladan korusun!" Bu son cümleleri kederli bir dalgınlıkla söylemişti. Bundan cesaret alarak onları neden durdurmadığını, neden tehlikeden uzak tutmadığını sordum.

"Ne yapsam da vazgeçiremedim. Oğullar analarını bir tek, aşka tutulduklarında dinlemezler. Bazen sevgilinin gözlerinde bir hayale tutulur, bazen de hayalde sevgili

aranır. Onca aşk destanı boşuna dilden dile yayılmadı.."

Kendimi Huba ananın hüzünlü sesine kaptırmıştım. Merak ettiklerimi bir masalcı dinginliğiyle anlatıyordu. " Bilirsin" dediği aşk destanlarının hiç birini bilmiyordum. Şarkılarda aşina olduğum, söze dönüşenlerini saymazsam. Duymamıştım. Okulda edebiyat hocasının anlattığı ya da okul kitaplarından okuduğu tarihi aşk destanlarıyla uzaktan yakından ilgisi yoktu. Hiç bir okul kitabında Kürt aşklarına rastlamazdınız. Huba ana devam ediyordu:

"Bir de tüm bunlardan daha kutsal olan bir aşk var: Ülke aşkı... Ülke dara düştü mü, zulüm dayanılmaz boyutlara ulaştı mı, vatan toprağı gençleri çağırır. Bu çağrıya kulak vermeyen çok az genç bulunur. Çünkü onur kazanırlar, şeref sahibi, değer sahibi olduklarını önce kendilerine, sonra sevdiklerine kanıtlarlar... Bu yüzden kimseyi durduramaz, yolundan alıkoyamazsın. Diğer ikisini durdurabildim mi?! Her gece Burhan'ın eve dönüşünü beklerken ciğerimin nasıl sıkıştığını bir Allah bilir, bir de analar...

Bazen alsam onu, kendime zincirlesem, hiç bir yere bırakmasam, hep yanımda kalsa derim demesine de ondan çekinirim. Gönül koyar, tümden bırakıp gider diye. Diğer yandan alıp götürecekler diye korkarım. Bir gazeteci arkadaşı vardı. Kendi halinde, efendi bir çocuktu. Bazen gelir giderdi, karnını doyururdum. Anası yoktu, ölmüş hastalıktan...Birgün Burhan eve geldiğinde deliye dönmüştü. Yüreğim ağzımda ne olduğunu sordum. O çocuğun ortalıkta görünmediğini, hiç bir yede bulamadıklarını söyledi. Kaç gece anasının yerine ağladım. Anası mezarında huzursuzca dönmesin diye kaç gece dua edip durdum. Sonunda çocuğu göl kenarında bulmuşlar; bütün kemikleri kırılmış, öldü sanmışlar, bırakmışlar oraya. O çocuk bir daha kendine gelebilir mi? Kendine gelse bile, dünya onun yüzüne bakmaktan utanmaz mı? Babası gelip aldı oğlunu..."

Huba anayı derinden kahreden bir mesele de Burhan abinin evlenmeye yanaşmamasıydı. Aynı sokakta oturan akraba kızı Leyla ile üç yıldır nişanliydılar. Leyla,

Çiçek'in yaşlarında, sessiz, göze çarpmayan bir güzelliğe sahipti. Çiçek'ten öğrendiğime göre daha çocukken gönül vermiş Burhan abiye. Yıllardır bekler, dururmuş. Belki de bu bekleyiş, onu böyle sessiz, içine kapanık yapmıştı. Huba ana, evliliğin bir an evvel olmasında ısrar ettikçe, Burhan abi bu zamanda hangi yüzle evleneceğini söylüyormuş."Bu zaman" dan kastı savaş zamanları... Oysa yıllardır bu cephede değişen bir şey yok... Leyla'yla nadiren yanyana geldiklerini gördüm. Ve bu nadir anlarda dahi Burhan abinin nişanlı bir erkekten çok, şefkatli bir abi gibi yaklaştığı dikkatimden kaçmıyordu. Leyla her defasında, hayal kırıklığıyla evine dönüyor ve muhtemelen kuvvetini toplarcasına hayal toplamaya başlıyordu yeniden... Bu bana adil geliyordu; Leyla, Burhan abinin dengi değildi. Onların ilgi gösterdiği konulara alaka gösterdiğini, öğrenmeye heves ettiğini görmemiştim. Siyaset, savaş, dağ... bunlar onun dünyasının dışında kalan olaylardı. Onun dünyası sadece Burhan'ın sınırlarında başlayıp bitiyordu. Burhan'ın ne yaptığı,

neyle ilgilendiği değil, ona yeterli gelen sadece varlığıydı. Onun kendisine yönelttiği bir bakışı, tesadüfi bir gülüşü, hal-hatır soruşu...Bu aşk mıydı? Bir kadın nasıl böyle bir aşkın içine düşebilirdi? İçten içe Leyla'yı küçümsediğimi fark ettiğimde kendimden nefret etmeliydim. Çünkü bir kadını küçümsediğinde, seni doğuran kadının da içinde bulunduğu bütün bir kadın soyunu hor gördüğünü söylemişti buradaki görmüş geçirmiş kadınlar. Çünkü " Her kadının rahminde bir soyun başlangıç halkası yatar" demişlerdi. Buna pek aklım yatmamıştı ya, karşı koymaya da cesaret etmemiştim. Nihayetinde onlar, bilen kadınlardı. Bilgi onların ellerinin ve tenlerinin altındaydı. Yılların deneyimi tenlerinde, yüzlerinde, gözlerinin etrafında bir kanıt gibi şekillenmişti. Hatta bir defasında "neden kırışıklıklar, ilkin gözlerin ve dudakların çevresinde beliriyor?" diye sormuştum. "Çünkü görmek yaşlandırır. Gerçeği söylemek ve sahiplenmek korkutucudur, " demiş, hep birlikte gülmeye başlamışlardı. Söylediklerinde ciddi olup olmadıklarını

anlayamamıştım fakat bu yaşlı kadınların gazabından korunmam gerektiğini gayet iyi biliyordum... Yine de Leyla' yı sevmek elimden gelmiyordu. Bunun suçluluğuyla olsa gerek günlerce Burhan abinin çevresinde dolanıp durdum. Sonunda dikkatini çekmiş olmalıydım ki, beni yanına çağırıp ne istediğimi sordu. Lafı ağzımda gevelemeden aklımdan geçenleri bir çırpıda sıraladım:

"Bu savaş ne zaman bitecek Burhan abi? Leyla ile ne zaman evleneceksiniz?" Koyu renk gözleri şaşkınlıktan açılmıştı. Oldukça genel ve oldukça mahrem iki soruyu peş peşe sıralamıştım. Sanırım o an Huba ananın beni ayarlayıp ayarlamadığını düşünüyordu. Ne de olsa Huba ananın hayaliydi bu.

"Savaşın ne zaman biteceğini ben bilemem ki Meryem Can! Uzun süreli bir savaş bu. Bir halk savaşı. Bu halk kendisini kölelikten arındırmayana, kimliğini bir şeref gibi taşımayana dek bu savaş sürecek. Haklarımız tanınmayana dek mücadele sürecek."

"Yani esasta bu savaş bizim kendi içimizde mi olup bitecek? Kendimize karşı mı savaşıyoruz? Biz kendi kimliğimizi kabul

edip hak sahibi olduğumuza inandığımızda devlette kabul etmeye mecbur kalacak, öyle mi?

"Akıllı kızsın Meryem Can. Bu aklını boş şeylerle heba etme. Evliliği neden erteleyip durduğuma mesela. Sen kafanı yorma bununla."

İstediğimi alamamıştım ondan. Biraz daha ısrar etmeye karar verdim.

"Dağın Piri mi izin vermiyor evliliğe?" Bu sorum onu yerinden sıçratmıştı. Bu, evlilikten daha kutsal bir alana girdiğimi gösteriyordu. Hızla çarpmaya başlayan kalbime rağmen sakince beklemeye devam ettim. Sonunda merakımın masum olduğuna inanıp gülümsemeye çalıştı. Hala temkinliydi.

"Hayır, o hiç birşeyi yasaklamaz. Sadece yol gösterir. Bu yolda yürüyüp yürümemek sana kalmıştır." Dağın Piri'ni anlatmaya başladı. Söylediklerinin yarısını anlamıyordum zaten. Fakat sesindeki o coşkun, saygılı tını tanıdıktı. Cihat'ın, avukatın, mahalledeki kadınların, Ethem babanın ondan bahsederken kullandığı aynı ses tonuydu ve bu da benim daha fazla kafa

yormam gerektiğine işaretti. Bu "Yaşlı" adamı merak etmiştim. Neydi onu bu kadar değerli, saygın yapan? Onu sevenlerin de, ondan nefret edenlerin de anlaştığı tek nokta, onun sıradışılığıydı! Bunu öğrenecektim. Burhan abiye bir resminin olup olmadığını sordum. Onunla ilgili bildiklerim anlatılanlardan ibaretti. Cihat'ın okuduğu dergileri, kitapları, gazeteleri merak etmiş ama okumaya cesaret edememiştim. Öğrendiğim, bildiğim çoğu şeyin yalanlardan ibaret olduğunu biliyordum zaten. Bunun yeniden yeniden hatırlatılmasına gerek yoktu... Burhan abi talebim karşısında önce gözlerini kıstı, sonra gülümseyerek yerinden kalktı, odadan çıktı. Geri geldiğinde elinde küçük, renkli kumaşlardan işlenmiş bir bohça vardı. Sonradan bu bohçayı Leyla'nın aşkla, bekleyişle, umutla işleyip hediye ettiğini öğrenecektim. Küçük bohçada çeşitli resimler vardı. Bir resim çıkarıp elime tutuşturdu. Resmi incelerken yüzümün aldığı şekilleri izleyeceğini tahmin ediyordum. Elimdeki fotoğrafta askeri elbiseler içinde genç bir kadın ve yanında koyu yeşil renkli bir süveter

giymiş olan kırk yaşlarında esmer bir adam gülerek poz vermişti. Şaşkınlıkla, " Bu o mu?" diye sordum. Burhan abi "Evet" deyince yeniden resme döndüm. Buğday tenli, pos bıyıklı, kara kaşlı, koyu renk gözlü, karizmatik bir adamdı. Omuzları geniş, dik duruşlu, kendine güvenen ve çevresine güven veren bu adam, benim hayallerimdeki Dağın Piri'ne benzemiyordu. Beyaz saçlı, uzun sakallı birini bekliyordum. Ancak fotoğraftaki bu adam, hayranlık uyandıran bir enerjiye sahipti. Çocukluk, bilgelik, mahsumiyet, kararlılık... Tümü gülüşünde toplamıştı. İnancın ve zorlukların kazandırdığı sarsılmaz bir irade bakışlarına yerleşmiş, kendisini ve hayal ettiği dünyayı anlatma ve anlaşılır kılmanın zorlu çabası hazin bir gülüşe dönüşerek bakışlarını keskinleştirmişti. Sarsılmış bir halde yeniden Burhan abiye baktım. Hafiften başını salladı. Uzun bir süre fotoğrafı inceledikten sonra, yanındaki genç kadına bakmak aklıma geldi. İlk dikkatimi çeken Huba anaya ne çok benzediği oldu. O vakit bu resmin iki kez daha kıymetli, gözlerden uzak saklanması gerektiğini

anladım. Bu resmi görmemi istemişti. Kızkardeşiyle gurur duyan bir Kürt erkeğinin coşkusunu paylaşmak istemesiydi asıl olan. Ve bu da bu topraklarda yeni bir durum olmalıydı. Bu savaş yeni bir bağ, yeni bir ilişki tarzı oluşturmuştu. Şimdi kadınların üstü kapalı, gizli gizli öğrettiği şeyleri daha iyi farkediyordum. Burhan abinin "Bu savaş önce kendimize karşı" dediği böyle birşeydi galiba. Bildik tüm ailevi-toplumsal ilişkiler sarsılıyor, savaşın görece özgür kıldığı koşullarda yeniden tanımlanıyor, üretiliyordu.

Bu düşüncelerle günlerce boğuşup durdum. Sonunda Burhan abiden okumam için, daha iyi anlayabilmem için dergi, kitap ne olursa vermesini istediğimde içten içe Cihat'ın bundan hoşlanmayacağını düşünüyordum.

Bazen Ethem baba gezip dolaşmaktan, evlere misafir olmaktan yorulur, erkenden evde olurdu. Keyfi de yerindeyse evin curcunasından geçilmezdi. Çiçek, damat, torunlar da çağrılır, şamata büyürdü. Ethem babanın, evlerden çok kavak ağaçları

bulunan mahallenin güzide adamlarından biri olarak, kavak gibi bir boyu vardı. Ama düze inmenin, çoluk çocuğa karışmanın sonucu göbeği büyümüştü. Öylesi anlarda bana dönerek - ev halkına dahil olan son kişi olarak- konuşurdu.

"Sen beni eskiden görseydin kızım; taşların, kayaların, derin çatlakların üzerinden bir kaplan çevikliğiyle atlardım." Göbeğine vururdu. Huba ana:

"Şimdi ayı gibi ağır, kedi gibi miskinliğe gidiyorsun Ethem bey! Üstelik bizim kedilerin güzelliği de yok ki sende, seni baş göz edelim. Hem bizim kediyi birkaç günde eve alıştırırız da, seni ne yapacağız?! Kırk yılda alıştıramadık" derdi dudaklarını büzerek. Ethem baba gözlerini hoşnutsuzca yuvarlar

"Senin de eski ceylanlığından pek bir eser kalmamış hanım" der Huba ananın sataşmasına yanıt verirdi. Onların bu hallerine kıkır kıkır gülerdim. Kırk yıla dayanan bir evliliğin sonucunda kendi güçlerinin farkında olmanın ve karşıdakine saygı duymayı ihmal etmemenin yarattığı güven ortamına tanık

oluyordum. Ve bu benim için ilklerden sayılırdı. Burhan abi ortalığı kızıştırmak için anasına dönerdi:

"Hadi ana, cevap sırası sende. Yoksa babamın laflarını rahatlıkla yutacak mısın?" Huba ana, oğlundan aldığı bu destekle yanıt vermeye değmez havasıyla Ethem babayı süzerdi. Sonra en dikenli sözlerini, en aldırmaz tarzda söylemeyi becerirdi.

"Vah! senin arkandan yıllarca dağ dağ, köy köy dolanıp sana bakmasaydım, yedirip içirmeseydim, üstünü başını toparlamasaydım şimdi böyle konuşmaya takatin olmazdı. Beni kaçırmaya geldiğin gece bohçamı alıp, elinden tutmasaydım şimdi Allah bilir nerelerde sürünüyor olurdun." Ethem baba kahkahalar atarak bize döner:

"Allah var, anneniz yerden göğe haklı. Onu, silahlı koruması olan bey konağından kaçırdığım zaman gökteki Ay'ı kaçırdım sandım. Etrafına yaydığı ışık, ay ışığını gölgede bırakıyordu. Parıltısı gözlerimi kamaştırmış, biri görecek, fark edecek diye üzerine siyah bir şal örtmüştüm. Boşuna

babası onca silahla korumuyordu onu. Nasıl ki ay tutulduğunda, ay görülmediğinde silahlar patlatılıyorsa, ananızın ardından da az silah patlatılmadı. Gece ışığını kaybetmişti." Bu sözler Huba ananın hoşuna gider, beni de mest ederdi. İstemeden düşünürdüm: Kırk yıl sonra bizde Cihat'la böyle olur muyduk? Huba ananın bir ömür sürmesine yol veren aşkın o ilk hali, dokunulmamış, saf ölümsüzlüğe inanan hali bizde yoktu. Burhan abi, muzipçe annesiyle babasını göstererek:

"Bu düpedüz aşiret romantizmi! " der, bu kez romantizmin ne olduğu üzerinden yeni bir tartışma başlatırdı. Komikti, eğlenceliydi ve belki de bu yüzden hüzünlü bir tarafı vardı. Karanlıkta yolunu kaybetmiş çocukların korkmamak için birbirine tutunup eğlenmeye çalışmaları gibi, etrafımdaki bu insanların da birbirine tutunduklarını hissederdim. Üstelik güzel anılar diye bir şey yoktu. Mutluluk sadece içinde bulunduğumuz zamanın ağır yükü karşısında istediğimiz şekilde anımsadığımız anlardan ibaretti.

Kadınlardan dinlediğim aşiret anıları, yaşanmış olaylar vardı. Söylenmeyen, toprağa gömülen gerçeğin diğer yüzünü ister istemez düşünür, ürperirdim. Toprağın derinliklerine gömülen, gömülmek istenen yine kadınların hikayesi oluyordu. Aşiret töresi, topluluğun töresi deyip boyun eğen, erkeklerin kurbanı; masum, günahkar; fahişe, melek; sevgili, bacı; hafif, ağır; akılsız, uslu; karı, anne; gibi tanımlarla ayrıştırılan kadınlar... Küçük yaşta zorla evlendirilen, kuma üzerine giden, dul kaldığında bir yükmüşçesine başkasına verilen- devredilen- sevdiğine kaçtığında ya da gönül verdiğinde, el verdiğinde linç edilen, burnu, saçları kesilen, öldürülen, ölüme itilen, ölümden beter yaşayan kadınlar ve kadınların kanlı kurban ayinlerini aratmayan hikayeleri...Huba ananın dediğine göre bu tür hikayelerin artık pek duyulmaması çok az yaşanmasındandı. Bunun da nedeni savaş zamanlarını yaşıyor olmamızdı. Huba anaya bakılırsa erkekler birbirleriyle uğraştıklarından, kadınlarla uğraşmaya sıra gelmiyordu. Üstelik sırtlarını dayamak için kadına ihtiyaç duyuyorlardı.

Burhan abi ise daha farklı nedenler söylüyordu. Kızlar artık kocaya kaçmıyordu, evlenmeyi, koca-aile sahibi olmayı beklemiyorlardı. Dağa, özgürlüğe kaçıyorlardı. Ellerine aldıkları silahla herşeyden önce erkek karşısında güç haline geliyorlardı. Dağa gitmeyen, şehirde, köyde, evlerinde oturan kadınlar da bu güçten etkileniyor, boyun eğmeyi reddediyorlardı. Mitinglerde, basın açıklamalarında, yürüyüşlerde, kutlamalarda, toplantılarda, erzak toplama ve barındırmada kadınların en önde olmalarının nedeni de bu. Kolay kazanmadıkları özgür olma hakkını, eşitlik hakkını kolay da kaybetmeyeceklerdi. Burhan abiye bu kadar şeyi nasıl bildiğini soruyorum. "Dağın Piri yazıyor, anlatıyor, öğretiyor. Öğrettikleri dalga dalga yayılıyor" diyor. Bunun üzerine bana verdiği dergi ve kitapları daha hevesle okumaya çalışıyorum.

"Bir cümle bile anlasan yeterli. Yarın iki cümle olur bu. Aşina oldukça anladığın cümleler, sözcükler fazlalaşır. Ama anladığın her cümleyi bir başkasına öğretmeye çalış, öğrendiğini öğretmekle yükümlüsün. Bu

şekilde düşünen akla, söyleyen dile, yazan ele borcunu ödeyebilir, hakkını verebilirsin..."Burhan abinin bu söylediklerine karşılık " peki neden Leyla öğrenip, öğrenmiyor?"diye sormak istiyorum. Onu gücendirmekten korkuyorum. Belki onun da bana Cihat'la ilgili sormak istediği ama soramadıkları vardır. Kimbilir?!

Günlerimiz her zaman sakin, sıkıntısız geçmiyordu. Hatta çoğu zaman üstümüze çöken karanlığın yaldızlı bir örtüsüydü bu tür günler. Kısa, teselli parçacıkları, soluk alma çabasıydı. Ev baskınları, pusular, postallar, panzer projektörleri arasında gidip gelen kimliksizliğin, suç üstü yakalanmış görüntülerin çarpıklığından kurtarılabilen anlar da denilebilirdi. Bir olayla ya da kapı gümlemeleriyle uyanmadığımız, geçirmediğimiz günler nadirdi. Olaysız günler değişiklik sayılmaya başlamıştı. Olayların, keşmekeşliğin, bıçak sırtı yaşanmışlıkların gerisinde, iyi günlere olan özlemin tüten dumanları genzimize doluyor, ölüm kokusunu hissedemez oluyorduk. Ölümün o kesif, ayaz üşüten kokusu, hasrete, hayale,

yarın inancına dair duyuları köreltmeye yetmiyordu. İnanç her durumda ölümün soğukluğuna üstün geliyordu bir şekilde. Henüz tüyü bitmemiş oğlanların, yar eli değmemiş genç kızların herşeyi geride bırakıp, kardaki ayak izlerini bulmaya gittiklerini, devlet keskinliğindeki ölümü kendi ölümleriyle güzelleştirdiklerini öğreniyorduk. Geride bir bayram sabahının ya da bir festival akşamının renkli rüyalarını ve bunun özgürlük olduğu gerçeğini bırakıyorlardı. Hayat o gençlerle katlanılır hale geliyordu. Öyle ki uygulanan ambargolar, erzak sıkıntısı, yiyecek yokluğu, yoksulluk bir bedeldi sadece. Ödenmesi gereken kefaret, özgürlüğün kefareti! "Özgürlüğe ekmek ve sudan daha çok ihtiyacımız var"demişti Dağın Piri. Ona inanıyorduk. İnandığımız için bekliyorduk. Yılmadan, bezginlik göstermeden bekliyorduk. Onun da bizim gibi, bizim için kefaret ödediğini biliyorduk. Bir parça soğanı yoldaşlarıyla paylaştığını, bir bulgur tanesine bin yıllık değer yüklediğini, bir lokma ekmeği ve tuzu eski bir gelenekle bölüşerek

kopmaz bağlar yarattığını biliyor, inanıyorduk. İnandığımız için bekliyorduk.

Kar yağmaya devam ediyordu. Huba ana her kar tanesiyle daha bir soluklaşıyor, yüzünün rengi kar beyazlığına tutuluyordu. Köy yollarının kapandığı haberleri, gözyaşı damlasına dönüşüyor, acı saydamlaşarak kalbini görünür kılıyordu. Köylere erzak ambargosu yıldırıcıydı. Yiyecek kıtlığı , giyecek sıkıntısını düşündürtmüyordu bile. Dağ Masalcıları açlıkla da savaşıyorlardı. Son çare olarak köylere ekmek almaya inenlerin ihanete uğradıkları, kardan ellerin, ayakların yandığı , çığ altında kaldıkları haberleri yeterince iç burkutucuydu. Ekmeğe kan bulaşmıştı ve ekmeğe bulaşan kan dünya döndükçe çıkmayacaktı. "Çocuklar aç, " diyordu Huba ana. Bu sözcükler bir bomba gibi ortamıza düşüyor, sessizliğin kıyıcılığına terk ediliyorduk. Bazı günler kar taneleri üzerimize ölümün habercisi gibi yağmadığında bu kez gökyüzünden skorskiler, kobralar yağmaya başlardı. Kazanılmamış bir savaşın yanıltıcı zaferleriyle dolu tarihlerine bir çentik daha

eklemek için gökyüzünün parlamasını beklerdi dağ düşmanları... Ethem baba "Bizim çocuklar cesurdurlar, yiğittirler. Onlara bir şey olmaz, korkmayın! Bilirim bu dağları, sarıp sarmalayacak , koruyacaktır onları!" derdi. Ona gösteremediğimiz ters bakışlarla çayını doldurur, yemeğini önüne koyardık. Ters tarafımıza denk geldiğini yemeğin acımsı tadından, çayın katranlığından anlardı. Bazen Çiçek, çocuklarını, bizi, hepimizi oyalamak için televizyonu açardı. Belki başka dünyaların, başka hayatların da olduğuna kanıt olsun diye. Karla, devletle, yoksunlukla, kimliksizlikle kuşatıldığımız bu dünyada sıradan şeylere üzülüp sevinen, günlük dertlerle uğraşan, olağanlığın basit açık dolaylarında mutlu insanların var olduğunu kanıtlamak için. Başka diyarlarda, başka insanların yaşadığına inandırmak için. Televizyondaki düğünlerde, kutlamalarda havai fişekler patlardı, şaşkın seyrederdik. Üzerlerindeki toprağı yarmaya çalışan ve canlıların hayatlarına bakışlar atan ölülerin şaşkınlığıyla. Gulizer, "Niye izli mermiler atıyorlar?" diye sorardı. Mermilerle

çevrelenmiş beş yıllık ömrü, insanların havai fişeklerle niye mutlu olduğunu anlamazdı. Gulizer bütün silahları sesinden ve görüntüsünden tanırdı da, havai fişeklerin neye yaradığını anlamazdı. Bizim gibi... Kardeşi Zana'ya oyuncaklardan, kuşlardan, evcilikten önce silah seslerini, indirme yapan skorskiyle, ateş eden kobraların sesini ayırt etmeyi öğretirdi. Van Denizi'ni, gümüş kanatlı martıları değil, hayatta kalmanın yollarını öğretirdi. Yemek yemeği, konuşmayı değil, taş atmayı, saklanmayı, koşmayı, haber vermeyi, slogan atmayı öğretirdi. Bütün çocuklar gibi... Top oynamayı, bilye yuvarlamayı, topaç çevirmeyi değil, ölmeyi öğretirdi. Küçük generallerden olmanın asaletiyle panzer karşısında dimdik durmayı, Dağ Masalcılarına karışan teyzesi ve dayısından sonra nasıl yaşanacağını öğretirdi.

Kar yağardı durmadan. Fırtınaya dayanamayan şebekeler çöker, elektrikler kesilirdi. Gaz lambasının ışığında geceyi tüketmeye başlardık. Ve sürekli gidenler olurdu. Kimi Dağ Masalcılarına katılmak için

giderdi. Kimi kuşatılmış yaşamlardan bezdiği için, bir gün geri dönebilme hayalini de sırtlayarak başka ülkelere yol alırdı. Kimi, karanlık tarafından yutulur, birdenbire kaybolurdu. Sürekli gidenler olurdu ve hiç kimse geri dönmezdi...Kar yağardı belleklerimize. Yaşamaya devam etmek için unutmamız gerektiğini sürekli hatırlar ve hatırlatırdık birbirimize. Ve bu şekilde hiç bir şey unutmazdık. Her giden kendisinden, ömründen büyük hikayeler bırakırdı geride. Bu diyarlarda hikayeler asıl sahiplerini aşardı. Gaz lambasının titrek, soğuk alevinde hikayeler anlatırdık. İç ısıtan, aydınlık hikayelerle başlardık. Tipiye yakalanan çocukların sıcak, kesik, hızlı nefes alışlarını biraz olsun duymamak için..."Memê alan'ı Mem yapan, Beko'dur." derdi Ethem baba. "Aşktır." derdi Çiçek. "Ölümdür." derdi Huba ana. "Hiç biri değil, " derdi Burhan abi, "Kavuşma umududur. Parçalanmış toprakların, parçalanmış birliklerin, hayallerin kavuşma umudu. Zin ile kavuşma umudu." Her hikaye, anlatıcının kalbinde yeniden yoğrulur, dilinde yeni bir vücuda

bürünürdü. Ve sonunda her hikaye uzayan ayrılığın ve karanlığın gece yelpazesinde renk değiştirir, ses değiştirir, gerçeğe dönerdi. Bu diyarlarda, hikâyeler mutlu sonla bitmezdi. Gidenlerin dönmediği, dönenlerin hiç bir şeyi bıraktıkları gibi bulmadığı, kalanların zamana ve hayata hissettirmeden kaybolduğu topraklardı. Hayat hep gidenlerden yanaydı, geride kalanlara ise kayboluş düşerdi. Kendi topraklarında kalmanın cehennemi huzuru ve kayboluş. Bir düşte kayboluş.

Hikayeleri her zaman güzelleştiren insanlar vardır. Rêwan bu insanlardandı sanırım. Kendi içimize kapandığımız, dünyadan koptuğumuz, Allah tarafından unutulduğumuz zamanlarda bir soluk, korku üşüten gecelerde bir sıcaklık, bahar esintisi gibi girmişti yaşantımıza. Onu her düşündüğümde güvene, iyiliğe, sıcaklığa dair ne varsa herşeyi hatırlarım. Hayatımızda eksik kalan ne varsa... Onun bir gece yolcusu olduğunu, yurt tutmadığını bilirdik. Ambargoyu delmek, kuşatmayı yarmak için zorlu ve meşakkatli geçitleri aştığını, insan boyuna varan kar yükseltileriyle boğuştuğunu

bilirdik. En çok da bu yüzden Huba ana sonsuz bir şefkatle kucaklardı onu. Dağ yollarını, geçitleri avucunun içi gibi tanıyor diye, çocuklara erzak gidecek diye. Onun nereli olduğunu öğrenemezdik. Huba ana fikir yürütürdü, "Dağlı yörelerden değil derdi, " derdi. "Dağlı yörelerde büyüyenler haşin olurlar, konuşmayı sevmezler, sözcüklerle araları yoktur. Dağın, taşın, kayaların sessizliğinde büyümüşlerdir. Bu yüzden mahçup, koruyucu, sessiz bir öfkeyi biriktirirler içinde. Rêwan ovalı olmalı. Ovalılar sıcak, topluluğu, gülmeyi, güldürmeyi severler. Yaşadıkları yer gibi gönülleri engindir. Zorlukları, bereketli toprağın ve sabrın gücüyle karşılar, kabul eder ve onunla yaşamasını bilirler..." Huba ananın coğrafyaya göre karakter, karaktere göre coğrafya arayışı ben de hayranlık uyandırır, eğlenceli gelirdi. Beni "Dağlı" diye tanımlardı. Onun gözünde sessiz, yaşıma göre fazla ciddi ve hırçındım. "Şu kıvırcık saçların seni biraz yumuşatıyor, yoksa yanına bile yaklaşılmazdı." derdi. Fakat dünyayı seyretmeye, tanımaya, yutmaya hazır

yankısız gözlerimin ve sessizliğimin onu memnun ettiğine emindim. Bu, onda güvenilir olduğumun işaretiydi. Çünkü Rêwan'ın gelişiyle böyle birine ihtiyaç duyacaktı. Rêwan, gittiği her yerde çekim merkeziydi. Konuşmalarıyla, esprileriyle, zekasıyla, ajitatör yönüyle, ilgisiyle herkesi sürüklerdi. Hassasiyetiyle kadınların gönlünü çelmiş, özellikle anaların gözbebeği olmuştu. Güzel günlerin henüz gerçekleşmemiş rüyası gibiydi.

Çiçek'ten Rêwan adını duyduktan epey vakit sonra onu görebildim... O gece her zamanki gibi Huba anayla sedirlere oturmuş, pencereden sokağı izliyoruz. Sokak ıssızdı. Ethem babanın diğer odada dinlediği radyo haberleri bize kadar ulaşıyor. Artık her gece dinlemekten aşina olduğum BBC'nin açılış müziği haberlerden daha çok dikkatimi çeker, o müzik İngiltere'nin nasıl bir yer olduğunu düşündürtürdü. Londra saat kulesi okul kitaplarından kalma bir görüntü olarak zihnime kazınmış; bu dar, dağınık, bozuk sokakların ve yoksul evlerin gölgesinde kulenin görüntüsü giderek bozulmaya

başlamıştı. Huba ana yanımda renkli, nakışlı yün çorap örüyor, elleri hızla çalışırken, gözleri dalgınca sokağa bakıyor. Ethem babanın siyaset ilgisine inat hafif bir melodi mırıldanıyor. Şehrin ve Erek dağının üzerine gece çökmüştü. Karın beyaz örtüsü evlerden yayılan ışıkların yansısını yutuyor, kederli bir manzara seriyordu önümüze. Tek katlı, bir kaç katlı evlerin bahçesinde ekili bostanlar, Xaldilerden kalma mahalleyi baştan başa çevreleyen kehrizler yani su kanalları, şehrin en büyük askeri yapısı olan Xaçort'un her yerinden görülebilecek bir yükseltide kurulmuş kışlanın ışıkları kar altındaydı. Mahalleyi kollayan, saran, sulak toprakların ağacı kavaklar heryerde ve kar altındaydı. Sanki Xaldilerin huzursuz ruhlarıyla eğilip bükülerek uzayıp gidiyorlardı gökyüzüne doğru... Huba ana sessizliği bozuyor:

"Daha önce buralarda toprak damlı evler vardı. Daha sıcaktı evlerin içi. Kavaklar damlara doğru eğerlerdi dallarını, yani toprağa değdirirlerdi başlarını..." Benim yanıtsızlığım onu da vazgeçirtiyor konuşmaktan. Diğer odadan Ethem babanın

öksürük sesleri yükseliyor. Kalkıp süt ısıtıyorum. Huba ananın, "Öksürüğe iyi gelir, " dediği şekilde bal karıştırıyor, karabiber döküyorum. Ethem baba söylenerek içiyor, süt içecek kadar zayıf düşmeyi eski eşkiyalık havasına yakıştırmıyor olmalı. Huba ana sesleniyor, ne dediğini anlamaya fırsat kalmadan kapı çalınıyor. Ethem babayla birbirimize bakıyoruz. Yasak şeylerin listesi geçiyor aklımızdan. Ani bir refleks. Sakladığımızdan eminiz ama yine de o sinsi kuşku, "Herşey yerli yerinde mi? Unuttuğumuz bir şey yok mu?" sorusu yakalıyor bizi. Ethem baba beni durduruyor, kapıya doğru gidiyor. Burhan abinin sesini tanıyoruz, rahatlıyoruz. Burhan abi eşikte paltosuna yığılan karı silkeleyip, içeri giriyor, arkasında tanımadığımız biri. İçeriye alıyor. Gülerek, "Rêwan, " diye tanıtıyor. Son zamanlarda adını sık işittiğimiz Rêwan! Huba ana beklemediğim bir sevgi atılımıyla onu karşılıyor, sarıp öpüyor. Rêwan şaşkın gözlerimi fark ediyor. Huba ananın kucağındayken, "Elden ne gelir" gibisinden bir hareket yapıyor. Gülmemek için başımı

çeviriyorum. Burhan abi beni, "Meryem Can, " diye tanıştırıyor. Rêwan bildiğini gösterir şekilde başını sallayarak beni selamlıyor. Gözlerinde anlamlı bir bakış yakalıyorum. Onlar içeri geçerken ben mutfağa gidip yemek hazırlıyorum. Huba ana semaveri takmış bile. Aklımda Rêwan'ın bakışları var, "hikayeyi biliyor" diye düşünüyorum. Çevreden, konu komşudan duymuştur, Burhan abi anlatmaz...

Yer sofrasını sobanın yanına kurup, davet ediyorum her ikisini. Ethem baba her zamanki minderinin üzerinde fiyakalı tabakasından tütün sarmaya çalışıyor, elleri titriyor. Heyecandan mı kestiremiyorum. Belki Rêwan çocuklarından haber getirmiştir. Umut bu, tükenmez ki! Ethem babanın yanına oturarak, " Bana ver, ben sarayım." diyorum. Böyle işleri beceremediğimi düşündüğünden kuşkuyla uzatıyor tabakayı... İlk geldiğim günlerde, tütün sarmayı Huba anadan öğrenmiştim. Tütün içtiğimden değil, Huba ananın "herşeyi öğrenmek lazım, " inanışıyla öğrettiği onlarca el becerisinden biri olarak. Huba ana eski tiryakilerdenmiş, içmeyi

bıraktığı halde efkar bastığında bir tane yakmayı görev bilirdi; efkarına hürmeten... Başım önümde parlak sarı, salkım gibi iyi cins tütünden sigara sarmaya başlıyorum. Bir şeylerle uğraşmak rahatlatıcı. Sardığım bir sigarayı Ethem babaya uzatıyorum, yakıyor, derin bir nefes çekiyor. Duman içinde kalıyorum. Burhan abiye uzatayım mı diye işaret ediyorum. Gözleriyle olmaz deyip kafasını sallıyor. Sen görürsün, dediğini anlıyorum. Burhan abi babasının yanında içmez. Gülümsüyorum, yeniden sigara sarmaya dönüyorum. Sohbet koyulaşmış, dinlemekle yetiniyorum. Huba ananın gözleri ışıl ışıl. Ben mutfaktayken, Rêwan'ın, çocukları hakkında haber getirmiş olabileceğini düşünüyorum. Bazı konular aile içerisinde konuşulur. Onun adına seviniyorum. Sobanın sıcaklığı, tok karınlar sohbeti gevşetiyor. Ethem baba heyecanını bastırarak Rêwan'a Dağın Piri'ni görüp görmediğini soruyor. Vereceği cevaba pür dikkat kesiliyoruz. Rêwan belli belirisiz iç çekiyor. Ulaşılamayan sevgiliye özlemin ağır bastığı anlar gibi bir hüzün takılıyor

gözlerine. O an Dağın Piri'ni delicesine merak ediyorum.

"Hayır, " diyor. "Şimdiye kadar kısmet olmadı. Eğer işler rast gider ve aksilik çıkmazsa baharda ona doğru yol alacağım." Bu açıklama diğerlerinde saygılı bir sessizlikle karşılanıyor. "Ona doğru yol alacağım, " derken sesindeki tını, kutsal bir mabede yolculuk yapmaya hazırlanan bir hacıyı, bir çilekeşi hatırlatıyor. Oraya gitmek, onu görmek bütün günahlardan arınmaya yeter mi? Beni de kendinle götür, desem götürür mü? Onun yolunda ölsem varlığımın hiç değilse bir anlamı olur, desem kabul eder mi? Cihat ansızın takılıyor zihnime. Bu düşüncelerimi bilse... Beni değil bu evden, bu şehirden götürürdü. Başımı sallıyor, derin bir nefes almaya çalışıyorum. Cihat nefesimi tüketiyor.

"Sanıyorum Meryem Can'ın bize söylemek istediği bir şey var!" Burhan abinin seslenişiyle şaşırıyorum, ardından kıpkırmızı kesiliyorum. Anlamaz gözlerle baktığım fark ediliyor ki, Rêwan açıklama gereği duyuyor:

"Dağın Piri, özgürlüğe uçmak isteyenlerin önce uçurumun derinliğini tanıması gerektiğinden söz ediyor. Biz de bundan bahsediyorduk... Sanırım sen... Bunu bizzat deneyim ettin, yaşadın değil mi?" Bir soru gibi. Ama sormuyor. Yine de cevap bekliyor.

'Ben uçurumun kendisiyim zaten! Bir farkla. Bana yaklaşanlar kanatlanmıyorlar, yuvarlanıp düşüyorlar, gözden kayboluyorlar' demek istiyorum. Ağzımdan kesin, soğuk bir "Bilmiyorum" çıkıyor. Rêwan gözlerini kısıp dikkatle bana bakıyor. Odadaki büyüklerin hürmetine üstelemiyor. Gülerek Huba anaya dönüyor. Ethem baba hem Rêwan'a hem Huba anaya tabakadan sigara uzatıyor. Burhan abi babasına takılarak keyifli olmanın tadını çıkarıyor. Huba ana vakur bir edayla sigarasını yakıyor. Onları o keyifli anda bırakıp kalkıyorum, sofrayı topluyorum.

Mutfağa giderken Rêvan'ın Huba anaya, "Geçen gün Cihat'la tanıştım. Oldukça dürüst, atak, inançlı bir gence benziyor. Konuşurken gözleri çisil çisil parlıyordu" dediğini duyuyorum. Mutfak ile oda arasındaki yarı karanlık küçük koridorda olduğum yerde

duruyor, bekliyorum. Bir karara varmaya çalışıyorum. İçeri girip Rêwan'a "Cihat'a güvenmeyin. Onun tek inandığı benim!" demek istiyorum. Vazgeçiyorum. Tek güvenilir sığınağımı kaybetmekten korktuğumu hemen o an anlıyorum. Kendim için değil, kendimden korktuğumu o an anlıyorum...

9. BÖLÜM

Cihat!.. Meryem bu isimle uyandı, bu isimle yatağından doğruldu. Terden sırılsıklam olmuştu. Boynunu kaplayan teri avuçlarıyla silmeye çalıştı. Saç diplerine kadar terlemişti. Sıkıntıyla çarşafını yelpaze gibi sallamaya başladı. Yazın son demleriydi. Bunaltıcı sıcakların son keskinliği... İçine çöken kasveti sıcaklara bağladı. Ona olmadık oyunlar oynamış, uyku ile uyanıklık arasında gidip gelmiş, huzursuz kalbi rüyalarını tetiklemişti sadece. Yarına , diğer günlere dair bir kehanet yoktu ortada. Abartmamalıydı... Bu şekilde kendini teskin etmeye çalışsa da uyku tutmazlığının sebebi sıcaklar değildi. Gayet iyi biliyordu. Ve

üstelik, sabaha doğru hava hayli serindi . Taş duvarların oluşturduğu serinlik de eklenince uykusuzluğunu yaz günlerine bağlamak haksızlık sayılacaktı. Saatlerdir dönüp durmasının, uyanıp uyanıp uykuya dalmasının nedeni Cihat'la yapmayı planladığı görüşmeydi. Onu görmeyeli kaç hafta olmuştu? Dört, beş ... Ve bu, uzun bir süreydi. Cihat'ın tahammül edebileceğinden çok daha uzun. Onu bulup bulmayacağından bile emin değildi. Yengesi Nefise hanım, başından savabilir, yerini söylemeyebilir, haber göndermesine engel olabilirdi. Cihat'ın dayısı şeyh Abdurrahman'ın kendisine tiksindirici bir böcek gibi bakmasının nedenini anlayabiliyordu ama yengesinin davranışları, yutulması zordu... Kadın olarak daha şefkatli , hoşgörülü yaklaşmasını bekleyip durmuş, bir türlü umduğu gibi çıkmamıştı. Uzun zaman önce tanıdığı kadınlardan güç almış olmasaydı?!..Yengesi ya tövbe edip yanına taşınmasını, namazına-niyazına başlamasını ya da Cihat'ı rahat bırakmasını istemişti. İkisini de yapmamıştı. Neden tövbe etsindi ki ?! Sonu bu eve varmış,

çocukluğuna uzanan bütün olaylar zincirini başlatan kendisi miydi? Tamam, günaha girmiş olabilirdi. Yalan söylemiş, sözünü yerine getirmemiş, sadakatsiz davranmış -en azından kalben- kötülüğe karşı sessiz kalmış olabilirdi. Ama tüm bunların Allah'ın ve devletin kendisine yaptığı kötülüğün yanında lafı bile olmazdı. Tövbe etmesi gereken, bağışlama dilemesi gereken kendisi olmayacaktı.

Henüz ağarmaya başlamamış laciverdi havada sabah ezanının sesleri yankılanmaya başladı. İnsanın içini acıyla dolduran bir güzellikteydi bu yankı. Bir zamanlar tanıdığı bir kadının sadece sabah ezanlarını duymak için uykudan uyandığını ve yalnızca bu vakitte namaz kıldığını, geri kalan dört vakitte seccadeye bile yaklaşmadığını hatırladı. Oğlu anasından bahsederken "Anamın Müslümanlığı sabah ezanından önce uyanır, namazdan sonra yine uykuya dalar." derdi. Hatırlayınca gülümsedi. Ama anılara kapılmamalıydı. Odasından çıkıp avluya indi. Aşağı kattaki evin tek banyosuna girdi. Bir günahtan arınırcasına kırk tas su döktü başına,

soğuk suyla bedenini iyice ovdu. Saçlarının inatçı buklelerini sertçe taradı. Kıvırcık saç sevenleri bir türlü anlayamayacaktı. Banyodan çıktığında avlunun taş zeminine yalın ayak bastı. Zeminin soğukluğundan ürperdi. Kavak ağacını seyretti bir süre. Çocukluğundan beri kendisini bir gölge gibi izleyen, artık kaderinin işareti saydığı ağaç. Belki bu tek ağaç yazgının son dönemecine aitti. Her şeyin sonuca kavuşacağı son düşsel kavşak, herşeyin çözüleceği son düğüm noktası... Cihat'la birlikte bu eve gelip yerleşmesinden önce, Serhat'la gelip bakmışlardı. Hatırlıyordu o ilk günü... Avluya adım attığı anda ağaç gözüne çarpmış ve çocuklar gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlamıştı. Gülten Hanım şaşkınlığından ne yapacağını bilemez halde etrafında dönerken, avukat bütün bedeniyle, bütün kalbiyle, bütün yorgun yıllarıyla kucaklamıştı onu. Avukat ne o zaman ne de sonrasında gözyaşlarının nedenini sormuştu... Serhat'a karşı içi önce minnetle doldu, ardından yoğun bir sevgi ve bağlılık duygusuyla. Peşi sıra kaygı ve korkuyla...

Tam kavak ağacının altındaki sedire yönelirken bazı sesler işitti. Sokaktan geliyordu. Koşuşturmalar, sert telaşlı adımlar. Bir şeyler dönüyordu. Bu ayak seslerini nerde olsa tanırdı; polislerin, özel harekatçıların kendine has adımları. Banyo havlusuna sıkıca sarılarak, yalın ayak merdivenlere koştu. Tek tek kapıları çaldı, durumdan haberdar etti. Avinar, Gülten Hanımı uyandırmaya giderken Meryem üzerini giydi telaşla. Hazır olduğunda sokağı gören pencereye yöneldi. Nefel arkasında belirmişti bile. Huzursuzca sokağı izlemeye koyuldular. Meryem "Sokağı sarmışlar " dedi kısaca. Nefel başını salladı.

"Bizim için mi gelmişler, yoksa başkaları için mi?" diye sordu. Meryem,

"Birazdan öğreneceğiz." deyip arkasını döndü. Nefel'e baktı. Melike'nin nerde olduğunu sordu. Nefel bir an kararsızlıkla sallandı. Ronya odaya girdiğinde soruyu duymuştu, üsteledi.

"En azından bilsek, yani durumu bilsek, " dedi. Ne demek istediği anlaşılıyordu. Nefel'in konuşmak istemediği belliydi.

Avinar odaya daldığında, gerilimi hissetmiş ama konuşmalara yetişememişti. Çınlayan sesiyle,

"Sakladım onu!" dediğinde herkesin üzerinden yük kalkmış gibi oldu. Rahat bir nefes aldılar. Avinar devam etti:

"Gülten abla avluda. Ortada yasak şeyler kalmasın diyor."

Hazırlanmanın telaşıyla ne olup bittiği üzerine durup düşünmemişlerdi. Eğer sokaktaki evleri tek tek arıyorlardıysa bu, genel bir aramaydı ve korkulacak bir durum yoktu. En azından diğer seçeneğe göre. Melike'nin varlığı işleri zorlaştırıyordu. Bir gözaltı durumunda geride kalanların avukata haber vermesini kararlaştırdılar. Dikkat çekmemek için odalarına döndüler ve beklemeye başladılar.

Çok geçmeden kapı gümlemeye başladı. Telsiz sesleri uğursuz gece yaratıkları gibi yükseliyordu. Meryem başına bir şal atarak aşağıya indi. Gülten Hanımı yalnız bırakmak istemiyordu. Gülten Hanım ağırdan alıyor, uyandırılmaktan rahatsız olarak söylene söylene yürüyordu. Kapıyı açmasıyla, avluya

özel harekatçıların dolması bir oldu. Ellerindeki akrep silahlarıyla yeterince gaddar görünüyorlardı. Meryem yaşadığı ev baskınlarından sonra, her defasında, kar maskeleriyle, çelik yelekleri ve silahlarıyla, isimleri, kişilikleri, yüzleri silinen bu özel harekatçıların ölümden bile korkunç olduğunu düşünüyordu. İçeriye doluşanların şiddetiyle duvara doğru savrulan Gülten Hanıma yardıma koşmak isterken bu kez kendisi başka yere savruldu. Başına atmış olduğu şal, postalların altında görünmez olmuştu. Gülten Hanım başındaki eşarbı çekiştirerek sızlanmaya benzer bir sesle:

"Bunu yapmaya hakkınız yok. Kadınların, genç kızların olduğu bir eve baskın yapmaya hakkınız yok." diyordu. Bunca polisin içinde sesi eriyip giden Gülten Hanımı cesaretinden dolayı kutlaması gerekirdi. Ama Meryem, "Keşke sussa.." diye geçirdi içinden. Fırlatıldığı yerden kalkıp oturmayı becerebilmişti. Taşın soğukluğunu bir kez daha hissetti. Ellerinin derisi sıyrılmış, kanıyordu. Yukarıdaki odalarda gürültüler artmıştı. Avinar'ın sesini ayırt edebildi. Karşı

koyuyor, konuşuyor, küfrediyordu. Merdiven sahanlığından yastıklar, çamaşırlar, teyp kasetleri, Avinar'ın okul kitapları avluya atılıyor, avlunun ortasında üstüste yığılıyordu. Avlu kısa sürede enkaz görünümüne bürünmüştü. Meryem gözlerini kapattı. Mutfağın darmadağın olduğunu seslerden anlayabiliyordu. Yere çarpan kab-kaçak sesleri, kırılan porselenlerin, cam bardakların sesleri, Gülten Hanımın çeyizi olan ince İran işi kahve fincanlarının parçalara ayrılması... "En çok fican takımına üzülecek." diye düşündü. Birden bir şangırtı duydu, ardından Ronya'nın haykırışını. Gözlerini açtığında etrafının sarıldığını gördü. Özel harekatçılar tek sıra halinde dizilmiş, duvar oluşturmuşlardı. Ter ve postal kokusu midesini bulandırdı. Sıralanmış bacakların arasından birşey göremiyordu. Yere çarpıp parçalanan eşyaların taştaki yankısı çok daha büyük oluyordu. Yeniden gözlerini kapattı. Eski bir oyunun tanıdık zeminine yuvarlanmak üzereyken bir hareketlilik hissetti. Önündeki postallar biraz aralandı.

Çelik yelek giymiş, iri yarı, amirleri olduğu anlaşılan biri elindeki telsizi bacağına vura vura, sıkılıyormuş havasında evi, odalara doluşan özel harekatçıları, avludaki eşya yığınını , şadırvanı incelemeye başladı. Yerdeki kitaplar dikkatini çekmiş olmalıydı ki, ağır adımlarla eşya yığınına yanaştı. Ayağıyla kitapları itip ne olduğuna baktı. Hukuk kitapları sırıtmasına yol açtı. Yanındaki polislere hukuk okuyanın kim olduğunu sordu. Hemen ardından yine bir hareketlenme yaşandı. Önce Avinar'ı, sonra sırayla Ronya'yı ve Nefel'i arkadan kolları bükülmüş halde merdivenlerden sürükleyerek avluya fırlattılar. Yan yana gelmelerine izin verilmeyecek biçimde aralarına girdiler. Meryem onlara ulaşamayacağını anlamıştı. Bu esnada bir polisin, nüfus cüzdanlarını getirip amire uzattığını gördü. Amirin yüzü anlaşılmaz bir biçimde çarpılmıştı. Elinde yazılı bir dosya kağıdı tutan polis, kimlikleri incelemiş; amirinin kulağına bilgileri fısıldıyordu. "Bak sen!" dedi amir. Gülten Hanımın karşısına geçip adeta kükreyerek : "Ne bu lan! Burası örgüt evi mi? Ne işi var bu

kızların senin evinde, " dedi. Gülten Hanım ağzında bir şeyler geveledi. Ne dediği anlaşılmadı. Meryem tam beklediği gibi Avinar'ın sesini duydu. Onu görmeye, onun yanına gitmeye kalkışırken yediği bir postal darbesi nefesini kesti. Yine de sinmedi. Pozisyonunu değiştirdi, ancak o zaman Avinar'ı görebildi. Başına darbe almıştı. Omuzlarına ulaşmayan düz, siyah saçlarının arasından ince bir şerit gibi akan kan incecik boynuna , ensesine akmış , beyaz tişörtünün yakasını kızıla dönüştürmüştü.

"Bunda yasadışı bir şey yok. Okuyor, çalışıyoruz. Yasalarda belirtilen hak ve özgürlüklerden yararlanıyoruz. Üstelik hepimiz şu ya da bu şekilde ev sahibinin akrabasıyız." Avinar'ın bilerek seçtiği alaycı ses tonu Meryem'i kaygılandırmıştı. Zaten başındaki kanamadan dolayı yüzünün rengi solmuş, bembeyaz kesilmişti. Alacağı bir darbeyi daha nasıl kaldırırdı?

Amir eğleniyormuş gibi Avinar'ın karşısına geçti. Etrafındaki korumalara : "Akıllı kız, değil mi? Severim akıllı kızları." diyerek küçük bir alkış tuttu. Sessizlik... O

sessizlikte Gülten Hanımın mırıl mırıl dua okuduğunu duydular. Meryem kederlendi, "Hiç bir dua bizi kurtaramaz Gülten abla. Cehennemde okunan dualaların işitilmediğini, gökyüzüne ulaşmadığını öğrenemedin mi hâlâ?" dedi içinden.

Amir dizleri üzerine çömeldi. Avinar'ın tam karşısındaydı. Bakışlarını dikti. Bir korku, kaygı görmeyi umuyordu. Avinar korksa bile bunu göstermezdi, biliyordu Meryem. Amir kaldığı yerden devam ediyordu.

"Akıllı kızsın. Şu hukuk kitaplarına inanmayacak kadar akıllısın. Burada, başka bir hukukun geçerli olduğunu , hüküm sürdüğünü iyi anlamışsın sen. Benim merak ettiğim neden okumakta ısrar ettiğin?! Hiç bir geçerli hükmü olmayacak bir hukukla ne yapacaksın? Tabi biz nihayetinde bir hukuk devletiyiz. Öyle değil mi çocuklar?" Attığı kahkahalar Meryem'i irkiltmişti. Avinar dik dik bakıyordu ona. Avinar'a yumruğunu kaldırdı.Yumruğun inmesine Ronya'nın sorusu engel oldu.

"Bizden ne istiyorsunuz?" diye soruyordu. Amir bu kez Ronya'ya döndü. Onu bir süre inceler gibi elini çenesinin altında tuttu.

"Sen şu ünlü avukat Serhat Çınar'ın sekreterisin, " dedi yüksek sesle. Ronya'nın gözleri açılmıştı. Amir yarattığı etkiden hoşnut, durdu. Sonra:

"Şimdi neyi merak ediyorum biliyor musunuz? Serhat Çınar köpeğinin leşinden başka geriye ne kalacak?" dedi. Ronya kanı donmuşçasına bir an afalladı. Arkasından nasıl olduğunu kendisi de anlamayarak dişlerinin arasından: "Köpek sensin!" dedi. Herkesin duyacağı tarzda, nefretle söylenmiş bu söz istediği etkiyi yaratmıştı. Şaşkınlıktan doğan sessizlik kısa sürdü. Yanağında patlayan tokadın etkisi en az onun kadar ağırdı. Ronya yerdeydi. Meryem haykırarak fırladı. Onu tutan kolların geriye ittiği bedeni ileri atılmak için cebelleşti. Haykırışları avluyu doldurdu. Çok eski bir tarihten kalma beddualar dudaklarının arasında vücud bulmuşçasına yükselmiş, haykırışa dönüşmüştü. Bu kez pençe gibi kollarını kavrayan eller daha uzağa savurdu onu.

Bedeni çiçeklerin ekildiği toprağa çakıldı. Keskin bir ağrı omurgasına saplandı, nefesi kesildi. Çiçeklerin biriktirdiği çiğ damlaları çarpmanın şiddetiyle Meryem'in yüzüne serpilmiş, kapanmak üzere olan akşam sefaları, kadife çiçekleri, menekşeler baygın bir kokuyla etrafını sarmıştı. "Ölmek için ne güzel bir gün, hele de zahmetsiz bir ölüm olursa." dedi, niye böyle düşündüğünü kendisi de anlamayarak... Gökyüzü henüz tam aydınlanmamıştı. Laciverdi karanlığın yavaşça çekilip, yerini soluk bir kızıllığa bıraktığı bu anın güzelliğine dalıp gitmişti. Odalardan gürültüyle avluya inen kar maskeli özel harekatçıların sayısına takıldı aklı. Ne kadar çok gelmişlerdi? Zorlukla yerinden kalkmaya çalıştı.

Bu arada Amir ayakta dikilip ne yapacağına karar vermeye çalışıyordu. Başını kaldırdı, eve, çatıya baktı. Birden kapı önünde, sokakta bir hareketlenme oldu, telsizler cızırdamaya başlamıştı. Aynı anda çok yakından gelen silah sesleri herkesi yerinden sıçrattı. Neye uğradığına şaşıran Amir bir küfür savurarak hızla kapıya

yöneldi. Çatışma sesleri aşağı sokaktan gelmeye başlamıştı bile. Özel harekatçılar geldiklerinden daha büyük bir gürültüyle evden çıktılar. Geride ağır, belirsiz bir sessizlik kalmıştı. Bir süre oldukları yerde oturmaya devam ettiler. Gürültüler, haykırışlar, panzer sirenleri, silahların, helikopterlerin sesleri aşağı sokakta yoğunlaşmıştı.

Gülten Hanım ansızın aklına bir şey gelmiş gibi kalkıp dış kapıyı kapattı, kilitledi. Kızların yanına gelip, "Melike!" dedi fısıltıyla. Onu bulamamışlardı. Avinar zorlukla yerinden kalktı. Başına aldığı darbeden dolayı sendeliyordu. Gülten Hanım eşarbını Avinar'ın kafasına bastırdı. Ronya destek olmak için yanına gelmiş, hastaneye gitmeleri gerektiğinde ısrar ediyordu. Ronya'nın ısrarını geri çevirdi, kilere yöneldi. Melike'yi sakladığı yerden çıkarmaya gidiyordu. Ronya'nın desteğini elinin bir işaretiyle red edip Gülten Hanımın kendisiyle gelmesine ses çıkarmadı. Meryem çiçeklerin içinden zorlukla kalkarak alışkanlıkla üzerini silkeledi. Yine düşünmeden eşya yığınağına

yöneldi. Hukuk kitaplarını yerden kaldırıp eliyle sayfalarını düzeltti, masanın üzerine koydu. O anda Ronya'ya ilişti gözü. Bir şeyleri hatırlamaya çalışırcasına uzunca baktı. Sonra aniden Ronya'nın yanına gidip hastaneye gitmeleri gerektiğini söyledi. Tokadın ve taş zemine çarpmanın şiddetiyle Ronya'nın dudağı patlamış, yüzünün sağ yarısı yakında morartıya dönüşecek olan kırmızı lekelerle kaplanmıştı. Kol dirseğine kadar uzun bir kesikle yaralanmış, üzerindeki kan kurumuştu. Odasındayken darbe almış olmalıydı. Dikiş atılmalıydı. Ronya da Avinar gibi, 'boşver' dercesine elini kaldırdı. Nefel merdivenlerden sürüklendiğinde dizlerinin derisi soyulmuştu. Meryem'in elleri gibi. Meryem bir süre kanlı ellerine anlamsızca baktı. Sonra hatırlayıp ellerini yıkamaya gitti. Geri geldiğinde yanında küçük ecza dolabını da getirmişti.

Madem kimsenin hastaneye gitmeye niyeti yok, kendi yaralarımızı kendimiz saralım." dedi. Ronya başını sallayarak onayladığını gösterdi. Banyoya girip bir süre aynada yüzünü, saçlarını inceledi. Berbat

görünüyordu. Yüzünü yıkadı. Dudağındaki kesik fena sayılmazdı. çabuk iyileşirdi. Ama yanağı yarına varmaz şişer, morarırdı. Morarmış bir yüzle dolanıp durmak can sıkıcı olacaktı. Bugün avukatı görmeye gitmeliydi. Kendisini iyi hissetmiyordu fakat avukatın onu görmek için eve kadar gelişi hayra alamet değildi. "İki elim kanda da olsa gelirim." denildiğini hatırladı bir yerlerden. Yanağındaki sızıya rağmen gülümsedi. Sırf romantizm olsun diye söylenmemişti demek. Kolunu soğuk suyun altına tuttu. Kanın akıp gidişini izlerken Avinar'ı düşündü. Belki de Avi haklıydı, buralarda durulmazdı artık. Gitmek tek çözüm gibi görünüyordu. İşe ilk başladığı günlerde Serhat'a " Her zaman bir yol vardır, " deyişini hatırladı. O gün avukatın karşısında nasıl da kendini beğenmiş bir şekilde konuşmuştu. Her zaman bir yol bulunmuyordu işte! Avluya döndüğünde ortalıkta ters giden bir durumun olduğunu anladı. Kaygıyla sordu. Avinar kollarını açarak Melike'nin gizlendiği yerde olmadığını söyledi. Gitmişti. Ronya nasıl kaçtığını sordu. Avinar bitkin bir sesle, kilerde küçük bir

sığınak yaptıklarını, duvarda da sokağa açılan kısımda birkaç taşı yerinden söküp acil çıkış için yer hazırladıklarını söyledi. Özel olarak yeri bilinmedikçe göze çarpmazdı. Melike sığınakta beklemek yerine kaçmayı tercih etmişti.

"Memlekete dönmeden evvel yerini size söyleyecektim zaten. Sığınağa ihtiyacınız olabilir diye. Her zaman tedbir lazım, değil mi?" dedi iç çekerek. Avinar ağır adımlarla sedire yöneldiğinde, Ronya bu sığınağı hangi zamanda yaptığını düşünüyordu. Akıl erdirmek zordu, üstelemedi. Melike'nin bulunmayışı Gülten Hanımı tedirgin etmişti. Aniden eliyle ağzını kapattı. Zorlukla konuştuğunda beti benzi atmıştı.

"Ya o silah sesleri ona aitse? Allahım sen onu koru! Ya Rabbi onu koru!... Nefel de tehlikeyi yeni farkediyordu. O olabilir miydi? Avinar omuz silkti. Şu an yapılabilecek bir şey yoktu. Vakit henüz erkendi. Helikopter sesleri kesilmiş, silahlar susmuştu. Bu saatte sokaklarda görünmek yalnızca dikkat çekerdi. Ronya da hak verdi Avinar'a. Buna rağmen Nefel olumsuz anlamda sallayıp kalktı.

Topallayarak odasına yürüdü. Üzerini değiştirmeye gidiyordu. Melike'yi aramaya kararlıydı. Dizlerine merhem sürülmesini istemedi. Geri geldiğinde herkesi yoğun bir sevgiyle kucakladı, vedalaşırcasına öptü. Gülten Hanımın gözyaşlarına bakmadan aksayarak kapıdan çıktı. Yutkunması zor bir vedanın ardından söylenecek sözcük bulamamışlardı.

Meryem yavaşça kalktı, önce Avinar'ın başındaki yaraya, ardından Ronya'nın kolundaki kesiğe baktı. Temizleyip bandajladı. Tüm bu süre boyunca tek kelime çıkmamıştı ağzından. Bu sessizliği Ronya'nın gözünden kaçmamıştı. Yine de sormadı, kendi haline bıraktı. Meryem'in ellerini sarmak da Gülten Hanıma kaldı. Tüm karşı koyuşlara rağmen ellerinin üstündeki sıyrılan deriyi ilaçla temizleyip sardı. Kollarındaki morartılara merhem sürdü. Kimsenin içinden ortalığı toparlamak gelmiyordu. Sessizce oturdular. Tuhaf, yabancı oldukları bu dinginlik havada asılıydı. Sabah esintisi kavak ağacının dallarını hafifçe sallıyor, serçeler dolanıp duruyordu. Bu yanıltıcı,

baştan çıkarıcı dinginliğe kendisini kaptırmak istemedi Meryem, kendisini zorlayarak doğruldu. Mutfağı toparlayacağını, kahvaltı için çay demleyeceğini söyledi... Az sonra mutfaktan süpürülen porselen ve cam parçalarının duyulmaya başlandı. Gülten Hanım da oyalanmak üzere Meryem'e yardım etmeye kalktı.

Avinar mutfağa girenlerin arkasından baktı. Masadaki kitaplarını eline aldı, evirip çevirdi. Ronya'ya döndüğünde gözleri buğulanmıştı.

"Bu kitaplara göre bizim şimdi kalkıp hastaneden 'iş göremez' raporu almamız ve şikayetçi olmamız gerekir. Oysa gerçek hayatta, yani şimdiki zamanda hiç bir şey yazıldığı gibi değil. Tüm cesaretini toplayıp böyle bir süreç başlatsan bile herşey senin şansına ve tesadüflere kalıyor. Rapor alma süreci başlı başına bir eziyet zaten. Devlet hastanesinde darp edildiğini söylediğinde şikayet ettiklerin hemen yanında bitiyor. Psikolojikmen sindirmeye çalışırlar. Hastane çıkışı seni almamaları, tamamen şansına. Yine rapor verecek bir doktora rast gelmen de

öyle. İhtimaller yüzde beş dolaylarında bile değil. İyi olduğunu söyleyip gönderir. Hadi diyelim yüzde birlik ihtimalle şans senden yana ve raporu aldın. Bu kez avukat, adliye koridorları ve savcılık arasında mekik dokursun. Şikayetinin takipsizlikle sonuçlanacağını bile bile. Üstelik aksi ihtimal binde bir değil"

"Bu kadar gerçekçilik kalbe iyi değil Avinar, bilmiyor muydun?"

Avinar Ronya'nın şişmiş yüzündeki çarpılmış gülümsemesine bakarak:

"Benim örneğimde kafaya iyi değil. Halimi görmüyor musun?" diye iç çekti. Başını yavaşça geriye attı. Konuştuğunda sesi çatlamıştı.

"Adalet sistemi büyük bir oyun gibi. Hukuk, yazılı kanunlar sadece kısıtlayıcı özelliğe sahip. Yetkinin, gücün kısıtlayıcılığına değil. Hak ve özgürlüklere yönelik, adeta boşa çıkarıcı, aşağılayıcı özellikte. Bu oyun bana göre değil. Yasalar hiç bir güvence vermiyor. Bırak hak, özgürlük güvencesini, yaşama hakkının bile teminatı yok. Belki oynanan bu oyunun içinde

yer alabilir, bir şeyler düzeltebilirim diye düşünmüştüm. Ama sonra bizim cepheyi, yani bizim avukatlar cephesini gördüm. Yasalar karşısında yani devlet karşısında kişinin haklarını korumak ve savunmakla yükümlü avukatlar bu yasalara teslim olmuş durumdalar. Kişinin lehine yasayı nasıl kullanabilirim, hangi yasal boşluktan ya da caydırıcılıktan yararlanabilirim üzerinde çalıştıklarını, kafa yorduklarını görmedim doğru dürüst. İlgisizlik had safhada. Bizim avukatlar daha baştan, 'bunlar siyasi davalardır.' deyip hükme razı geliyorlar, dosya üzerinde, deliller v.s. üzerinde çalışmadıkları gibi kafalarındaki sabit fikirden kaynaklı çabasızlıklarını da sahte bir tevazu ve üzüntüyle 'siyasi dava' ların arkasında saklayabiliyorlar. Aslında kendi işlevlerini boşa düşürdüklerini fark etmiyorlar. Devlet, hukuku siyaseten kullanıyor ya da hukuk zaten devleti koruyor diyelim. Ama avukatlar da buna yol veriyor, katkı sunuyor, güçlendiriyor. Cezaevlerindeki yüzlerce insanın onlarca yıl hüküm almasının nedeni devlet ise, avukatlar

da masum değil. Üstelik aldıkları paralar da cabası. Gör bak sen, bunlar yarın, öbürgün ortam biraz düzeldiğinde Kürt aydınları olarak öne çıkacaklar, halk adına konuştuklarını 'avukatsız bir halkın avukatları' olduklarını iddia ederek talepte bulunacaklardır. Statülerini yükseltmenin peşine düşeceklerdir. Eğer ben o günleri görmezsem beni düşünerek hatırla."

"Sen bu meseleyi bayağı derin düşünmüşsün Avi. Ama yine herkesi aynı kefeye koyuyorsun. Bu doğru değil. İyi insanlara haksızlık olur. Bedel ödeyen, ödemekte olanlara haksızlık olur."

"Evet, çok düşündüm Ronya, kimseye haksızlık etmek istemem. Fakat devlet kimlere bedel ödeteceğini iyi biliyor inan... Vaziyet kısaca böyle. Ölmek hali hazırda haksızlık, hele ki hiç birşey yaşamamışken, bu kadar erkenden. Ama yine halihazırda vicdanen tercih edilecek en temiz yol... Hayatına müdahale edebilirler, nasıl öleceğine değil..." Bu sözler Ronya'ya Serhat'ı hatırlatmıştı. "Bataklığa çamur taşımamak için, çamura bulanmamak için , "

demişti yaptıklarının insani olduğunu, kahramanca bir nitelik barındırmadığını açıklamak amacıyla. Şimdi Avinar da çamura bulanmamak için ölümün arındırıcı gücüne sığınıyordu. Avi'nin zayıf kahkahasıyla dalgınlığından sıyrıldı.

"Amire çok iyi bir cevap verdin. Hiç beklemiyordu. Nasıl afalladığını gördün mü? Sen söylemeseydin ben aynısını ona iade etmeye hazırlanmıştım.Babama küfretse o kadar zoruma gitmezdi... Serhat'ın koruyucu melekleri mi olduk ne?!" Ronya da gülüyordu. Yediği tokat canını acıtmıştı ama umurunda bile değildi. Asıl cevap vermeseydi kendini kötü hisseder, affetmezdi. Bir yastık getirip Avinar'ın uzanmasını, rahatça yerleşmesini sağladı. Kaybettiği kan rengini soldurmuş, güçten düşürmüştü. Avinar gözlerini yumunca Ronya onu bir meleğe benzetti. Acıyı bilmeyen, zamanın ve hayatın verdikleriyle tatmin olmuş, bütün hislerin ötesine geçmiş bir melek...

"Avi uyumamalısın, kuralı biliyorsun. Uyanık kalmalısın."

"Biliyorum, biliyorum. Çocukken o kadar çok kafam kırıldı ki, bu uyarıyla büyüdüm sayılır. Babam sırf uyumayayım diye neler yapmazdı! Kavalını çalar, masallar anlatırdı. Oysa en çok bunlar uykumu getirirdi. Yapma baba, daha çok uykumu getiriyorsun dediğimde gözleri üzüntüyle yaşarır, "Hiç bir işi beceremiyorum değil mi?" derdi. Onun üzüntüsü beni uyanık tutardı. Benim için yaptığı küçük kavalla çalar, zonklayan başımın ağrısını giderek unutturdu.. Bensiz nasıl baş ediyor hayatla, merak ediyorum. Öyle özledim ki onu! Başıma bir iş gelmeden son kez görebilsem..."

Ronya Avinar'la biraz daha oturdu. Daha sonra yanlarına gelen Gülten Hanıma emanet etti. Odasına çıktı. Odasında fazla eşya bulundurmayışına bir kez daha sevindi. Giysileri, çamaşırları dolaptan çıkarılmış; ortalığa atılmıştı. Yastık kılıfları parçalanmış, yünler odanın her tarafına saçılmıştı. Kanepesi, yatağı ters çevrilmiş, odasındaki çerçeveli fotoğraf kanepenin altında kalmıştı. Ne aramışlardı acaba? Neyi bulamamışlardı? Ağrıyan koluna ağırlık vermemeye çalışarak

odasını düzeltmeye girişti. Gözleri yerdeki resime ilişince herşeyi bırakıp yere oturdu. Masa üstü çerçeveli fotoğrafı uzun zamandır ihmal etmişti. Günlük yaşam telaşı içinde zamana yetişmeye çalışırken bir vakitler bir ailesi olduğunu, her aile gibi birarada olduklarını, sorunlar yaşadıklarını, sevilip mutlu olduğunu, en az herkes kadar mutlu olduğunu kendisine hatırlatma ihtiyacı duyardı. Böylelikle zamanın kabuk bağlattığı yarayı kaşıyarak suçluluk duygusunun azalmasına engel oluyordu. Kardeşi için duyduğu suçluluk duygusu... Şeyhi görmeye gittiklerinde kardeşini neden sormadığını sonradan merak edip durmuştu. Utanç mıydı onu engelleyen? Kardeşinin nerede yaşadığını, nasıl olduğunu bilmeyen biri olarak vefasız denmesini hak etmiyor muydu zaten? Ondan uzak kalarak, yaşamına temas etmeyerek; geçmişi onda silebileceğini ummuştu. Sanki kardeşi geçmişi hatırlatan birileri olmasa daha az acı çekecekmiş, hayatın ona sunduğu fırsatları daha fazla değerlendirecekmiş gibi düşünmüştü. Kardeşi adına karar vermiş ve inanmıştı. İnanmış

mıydı sahiden? İçten içe bu şekilde sorumluluktan kaçtığını, aslında ondan uzak durarak geçmişinden kaçtığını düşünmemiş miydi? Kardeşinin yosun yeşili gözlerinde annesini göreceğini, kimsesiz boynunda babasının izlerini seçeceğini bildiğinden, kaçışını bir özveriymiş gibi sunması düpedüz korkaklıktı. Boğazının tıkandığını hissetti, derin derin nefes almaya çalıştı. Kaç kez bu korkaklığının üstesinden gelmek için kendisini paralamış, kararlar almış ancak oyalanıp durmuştu. Belki artık zamanı gelmişti. Bu yıkımın ortasında durup beklemenin anlamı yoktu. Kardeşinin yıllar önceki hali, onu en son bıraktığı çocukluk hali geldi gözlerinin önüne. Annesi, dayısıyla birlikte onları terk ettiğinde kardeşi, "Biz birbirimizi hiç bırakmayalım olmaz mı?" diye sormuş, iri-yeşil gözlerinde yaşlar yuvarlanmıştı. Kardeşinin incecik boynuna sarılmış, "Seni asla bırakmayacağım, yemin ediyorum, " demişti. Yerine getirilemeyen bu yemin, bütün ömrünü ele geçirmiş, boşlukta asılı kalan söz tutmazlığın kendisine yönelttiği nefreti kalbini gün gün

dondurmuştu. Halası elinden tutup arabaya doğru çekiştirdiğinde kardeşiyle vedalaşamamıştı. Dedesi oyalansın diye onu kendisiyle birlikte kahveye götürmüştü. Ancak bir his onu geri getirmiş, son anda gözgöze gelmişlerdi. O birkaç saniyelik bakışma birbirlerine herşeyi anlatmaya yetmişti. İhanet etmişti ona. Ve o gözleriyle bunu hiç bağışlamayacağını haykırmıştı. Şimdi bile o son anı hatırlayınca canı yanıyordu. Küçük ellerini yumruk yapmış, arabaya binmesini bekledikten sonra yerden taş alıp fırlatmıştı. Bir taştı onun gözünde ve bağışlamaz bir yürekle fırlatıp atmıştı kendisinden uzağa. Belki de haklıydı kardeşi. Babası öldürüldükten, annesi terk edip gittikten sonra yavaş yavaş kalbi taşa dönüşmüştü. Ve kardeşinin kalbini o taşla kırmıştı. Kardeşi bunca yıldan sonra bağışlayabilmiş miydi? Ya kendisi, annesini affedebilmiş miydi?

Annesi zayıf yaradılışlı, yaşamaya güç getiremeyen birisiydi. Bunu çok erken yaşlarda anlamış olmalıydı ki, annesinden hiçbir talepte bulunmamayı öğrenmişti.

Sevgiyi bağımlılık üzerinden tanımlardı. Kocasına duyduğu bağımlı sevgi iradi zayıflığını örtmüştü. İyi bir ev kadınıydı, kocasını el üstünde tutuyordu. Bir dediğini iki etmiyor; evine, ailesine bağlı kalmasını sağlıyordu. Bütün evli kadınlar böyle davranmıyor muydu? Annesini bu konuda suçlayamazdı, bu şekilde yetiştirilmişti. Fakat Ronya'ya göre yine de bu kadar güçsüzlük öğretilemezdi. Babasının evde olmadığı zamanlarda annesinin enerjisi çekilmiş, yaşam soluğu kesilmiş bir bez bebeğe dönüşmesine dayanamaz, kardeşini alıp sokakta oyalanmaya çalışırdı. Onun kocasına gösterdiği ilginin çok azını bile çocuklarına göstermeyişi Ronya için bir utanç kaynağı olmuştu. Öylesi anlarda annesinin yüzüne bakamazdı. Annesi hastalık bahanesiyle ya yatağa girer ya da sessizlik isterdi. İlahi adalet miydi bu, yoksa doğanın dengesi mi çözebilmiş değildi. Babası eğlenceli, zeki, bilgili ve güçlüydü. Yeri geldiğinde sert olabilmeyi bilmiş, ödünsüz davranabilmişti. Sözünden döndüğünü görmemişti. Babalık koruyuculuk,

güvenilirlik değil miydi? Yıllar geçtikçe babasını ne çok aramış ve özlemişti! Yıllar geçtikçe babasına ne kadar az benzediğini görmüş, onun geride bıraktığı puslu boşluğa salmıştı kendisini. Çoğu zaman kararlı olmamış, ne istediğini bilememişti. Verdiği sözleri tutamamış, söz vermeyi bırakmıştı artık. Annesine benzememek için harcadığı çaba sadece görünürde güçlü olmakla sınırlı kalmıştı. Kız çocukları belli bir yaştan sonra istemeseler dahi annelerine benzemeye başlıyorlarmış. Kaderin yada doğanın bir lütfu ya da cezası!... Resimdeki annesinin üzüm tanesi gibi iri yeşil gözlerine baktı. Onu bağışlayabilir miydi? Rahmine düştüğü kadın onun açmazı, çıkmaz sokağı olmuştu. Dönüp dolaşıp her seferinde o sokaktan ileriye gidemediğini görüyordu. Sıkışıp kalmıştı bir kez. Ve gözünün alabildiği yerlerde hiç çıkış işareti de yoktu.

Aynı anda bir şarkı sesi giderek eve dolmaya, içindekileri ele geçirmeye başladı. Ronya sesi tanımıştı. Meryem'di. Uzun bir zamandan sonra Meryem'i ikinci dinleyişiydi. Ve ilk dinleyişinde olduğu gibi sesin

güzelliğinden çarpılmış halde kalp atışları hızlanmıştı. Bu büyüleyici sesin gizemini anlamıyor ama bir gizem barındırdığından neredeyse emindi. Meryem'in sesi bir kederin dalga dalga yayılışı gibi yükseliyor, hafif dokunuşlarla sarsıyor, örseliyor, geride incecik, derin, kanlı bir iz bırakıyordu. Bir ağıttı bu, Ronya anladı. Yitirilen sevgililere adanmış bir ağıttı. Bir kan pıhtısına takılı kalmış ömrün dokunaklı kılamıydı. Bir daha ayın parlamayacağına, nehirlerin bir daha ay ışığıyla yıkanmayacağına işaret... Bir kadının, ölen tüm çocuklar adına çocuk doğurmayacağına dair ettiği yemin... Göç yollarındayken evinden uzak vurulan bir gencin vatan topraklarına bir daha geri dönmeyeceğinin bilgisiyle kavrulduğu hasret... Bir türlü gelmeyen baharların yarattığı kalp kırıcı umut... Bu ağıt insanın bilip tanıdığı tüm acıları ilmek ilmek işliyor, örüyor ve sonra onu dünyanın suratına çarpıyordu. İnsanı kanatsız bırakıp uçurumun ötesine salıyordu. Ronya şarkıyı dinlerken kendisini gelincik tarlasında hissetti. Rüzgârda salınan gelinciklerin incecik

saplarıyla dans edişine kapıldı. Gelincikler rüzgârla birlikte toplanıyor, açılıyor, toprağa doğru eğiliyor, gökyüzünü seyre dalıyor, sonra yeniden dansa katılıyordu. Ronya şarkının esintisiyle gelinciklerin dansına kaptırmışken kendisini, birden kıpkırmızı gelinciklerin kanla sulandığını farketti. Dehşette uyanmıştı. Hemen ardından derin vadilere, tehlikeli yokuşlara, dik, geçit vermez koyaklara götüren bir uçurumun başında, uzak ufukları seyrederken buldu kendisini. Bütün ölümlerin ve hayatların üstünde, bütün insani hislerden ve arzulardan arınmış; düşerse, herşeyi geride bırakacağının bilinciyle; atlarsa, özgürleşeceği sezgisiyle orada öylece dikildiğini gördü. Ve bu hayalin kendi hislerinden çok Meryem'i ifade ettiğini anladı. Meryem bir karara varmış, bu son şarkısını ona adamıştı. Ve Ronya yıllardan sonra ilk kez Meryem için, annesi ve kardeşi için ağlamaya başladı. Cihat, Avinar ve tüm sevdikleri için ağlıyordu artık.

Evden hızla çıkıp Serhat avukata giderken aklındaki tek düşünce Cihat'tı.

Memo, sabah ezanıyla birlikte uykusundan sıçradı. Ezan sesine karışan silah sesleri artık bildik, günlük yaşamlarının bir parçası olan sesler arasındaydı. Top oynayan, korsan gösteri yapan, molotof atan gürültücü çocukların sesleri gibi. Ya da seyyar satıcıların, eskici, tatlıcı, bohçacı sesleri gibi. Olağanlaşan ama asla hayatın akışına ait olmayacak bir sesti silah sesi... Yatağında birkaç dakika ezan ve silah seslerini dinledikten sonra sıkıntıyla kalktı, eliyle saçlarını karıştırarak penceresine yaklaştı. Sokak, önünde bomboş uzanıyordu. Evler derin uyku; ya yeni bir günün belirsiz, puslu sabahlarına uyanmak için yorgun rüyaların kucağındaydı ya da kendisi gibi uyuyamayanlarla eskiyordu ömürleri.

Hizbinin avlusunda Cihat'ı gördüğünden beri Serhat'a ulaşması gerektiğini düşünüyordu. Bu fikir zihnine takılmış, bir türlü uyutmamıştı. Sabaha doğru daldığı kısa bir an iç içe geçen yüzler görmüştü. Serhat'ın güven veren, şüpheci, yakışıklı yüzü. Bir kaç yıl önceki hali, henüz yorgunluktan göz torbaları oluşmamış, gözlerinin etrafında

derin çizgilere yol vermemiş ve saçlarında birden bire beyazlar belirmemiş haldeyken. Ve Cihat'ın yüzü! Duruşu, duruşundaki tehlikeli umutsuzluk. Evden bir an önce çıkmak istiyordu. Ancak henüz çıkılacak saat değildi. Birden Melike'yi görmesi gerektiğini hatırladı. Bir küfür savurduğunu fark edince ev sahibi Hamza dayıya benzediğini düşündü, güldü. Güne iyi başlamadığını biliyordu. "Ölmek için kötü bir gün." dedi yüksek sesle. Bunu niye söylediğini kendisi de anlamadı. Üzerini giydi, biraz da oyalanarak. Tabancasını sakladığı yerden çıkardı, son anda almaktan vazgeçti. Tekrar yerine koydu. İhtiyaç duymamayı umdu. Eyvana çıkıp ortalığı dinledi. Zarife hanım namazını kılmış, mutfağa geçmişti. Memo, Zarife hanıma erken çıkacağını söyleyince karşısında ısrarlı bir yüz ifadesi gördü. Akşama kadar yemek yemeyebilir yahut yemek yeme fırsatı bulamayabilirdi. "Tedbirli olmak iyidir, " diyordu. Zarife hanımı kırmadı. Kahvaltısını yaparken bir karara varmaya çalışıyordu. Önceliği Serhat'a mı vermeliydi, Melike'ye mi?...

Zarife hanımla vedalaşıp avluya indi. Banyo kapısının karşısında pek kullanılmayan bir kiler vardı. Hamza dayıdan öğrendiği kadarıyla bir zamanlar lazım olur diye kilerde gizli bir kapı inşa etmişler. Vakti zamanında ani ev baskınlarında epey işlerine yaramış. Eve ilk yerleştiği gün gidip kontrol etmişti. Şimdi yine gözatmak istiyordu. "Tedbirli olmak iyidir." Kiler ilk gördüğü haldeydi. Odunları bir kenara çekerek kapıyı ortaya çıkardı. İlk görüşte anlaşılmıyordu. Küçük, tahtası zamanla kararmış, içine yerleştiği duvardan ayırd edilemez hale gelmiş bir kapıydı. Kilidini çekip üst boşluktan parmaklarıyla kendisine doğru çekti. Kapı zorlanarak da olsa açılmıştı. Kafasını dışarı çıkarıp sokağa baktı, kimseler yoktu. Beklenmedik bir durumda buradan kendisini sokağa atabilirdi. Sol yöne doğru ilerleyip sağa döndüğünde eski kiliseye doğru koşabilir, ara sokaklarda izini kaybettirebilirdi. Ya da köşeye geldiğinde sola dönerek caddeye çıkabilir, oradan çocuk mezarlığına kadar ilerleyebilirdi. Her halûkarda baskının nerden geldiği, nereleri

tuttukları ve nerede konumlandıkları önemliydi. Ve bu da ancak evin damından anlaşılabilirdi. Herşeyi yerli yerine koyup avluyu geçti. Hamza dayıya yakalanmak istemiyordu. Hızla sokağa çıktı. Üzerine aldığı ince deri ceket sabah serinliğine iyi gelmişti. Şehir yeni yeni uyanıyordu.

Caddeye vardığında etrafına göz gezdirerek bir sigara yaktı. Caddenin karşısında biraz ötede surlara yakın yerde gençlerin futbol alanı olarak kullandığı büyük bir alan vardı. Sabahın erken saatinde alanda iki genç gördü. Bir kaç adım atıp görebileceği bir konuma geldi. Dikkat çekmeden incelemeye çalıştı. Yirmi- yirmi iki yaşları arasında iki gençti. İkisi de sarışın, uzun boylu ve atletik yapılıydı. Geniş şalvar tipi kot pantalon ve mavi eşofman üstü ile spor ayakkabılarıyla futbol sahasına gelmiş görünüyorlardı. Başka zaman olsa daha dikkatli davranır, iç güdülerine güvenerek tetikte dururdu. Biraz ilerde duran ticari taksiyi şüpheli bulur, geri dönerek silahını alır ya da başka bir yol düşünürdü. Ancak şimdi kafası dolu, uykusuz, dikkati

dağınıktı. Gençlerin giyinişi, saç stilleri, bakımlı oluşlarıydı belki de yanıltıcı olan. Hızlanarak gençleri geride bıraktı. Ansızın ters birşeylerin döndüğünü hissetti. Anlık bir hissediş, ilkel bir sezgi... Şehirde artık toplumsal bir tik haline gelmiş on metrede bir ardına bakma refleksinden nefret ettiğinden dönüp bakmadı. Kalbinin hızı , arkasından koşar adım gelen ayak sesleriyle birlikte artmaya başladı. Yaktığı sigarayı fırlatıp seçeneklerini gözden geçirirken soluklarını hemen ensesinde hissetti. Manevra yapmaya fırsatı kalmadan başına şiddetli bir darbe aldı. Ve üçüncü adımda dizlerinin bağı çözülüp yere düştü. Başına gelen darbenin bu denli etkili olmasının nedenini sonradan anlayacaktı. 4 - 5 cm çapındaki bir su borusuyla vurmuşlardı. Üzeri siyah bantla sarıldığından cop görünümünü almıştı. Yerden yarım yamalak doğrulup satır darbelerini savuşturmaya çalıştı. Satırın keskinliğinden dolayı bedenine değip değmediğinden emin olamıyordu. Bir ara iki elinin avuç içini iyi bir zamanlamayla el çırpar gibi kapatıp o hızla satırı tutmaya

çalıştı. Girişimi boşa gidip sol avuç içi sıyrılsa da, bu hareket elinde satır bulunduranı ürküttü. Diğerine boruyla bayıltması için işaret verdi. Böylelikle daha rahat neticeye ulaşacaklardı. Elinde boru olanı son darbe için boruyu kaldırdığında Memo ayağını, ayaklarının arasına yerleştirip eliyle gövdesini itti. Saldırgan kafa üstü yere serilmişti. Diğer saldırgan panikleyip arkadaşını yerden kaldırmak için yere çömeldiğinde Memo bu kez onun göğsüne tekmeyi indirdi. Uzanmış olana da ayak topuğuyla karnına bir darbe indirdikten sonra kalkıp oradan uzaklaşmaya çalıştı. On metre sonra arkasına baktığında kimseyi göremedi, ticari taksi de gitmişti. Henüz kepenklerini açmamış bir dükkanın duvarına yaslanarak derin bir nefes aldı. Yaralarını yokladı. Başının ön sol yanı beş-altı santim açılmıştı. Kan şakağından, kulağının ve saçlarının arasından elbiselerine, ceketine bulaşmıştı. Başının arkasındaki yarayı ise sırtındaki ıslaklıktan anladı. Önce bu ıslaklığı terlemesine bağlamıştı. Ancak yapış yapış, yoğun ıslaklığın ter olamayacağını

düşündürttü. O vakit başının arkasına aldığı darbeyi fark etti. Bildiği bütün küfürleri savurdu.

Bu esnada Hamza dayı Hewsel'deki bahçesine gitmek için evden çıkıyordu. Dilinde eski bir şarkının melodisiyle azık bohçasını eline almış, yürüyordu. İlerde siyahlar giyinmiş birinin yerde, sırtını duvara vererek oturduğunu gördü. Yanına yaklaştıkça endişeden yüzü titremeye başladı. Tanımıştı, Memo'ydu. Memo'nun kıpırdayan dudaklarından iki sözcüğü seçebilmişti: "Cihat'ı bulmalıyım."

Meryem evi toparladıktan ve dikkatlice, hiçbir ayrıntıyı aksatmadan giyindikten sonra yola düşmüştü. Avinar'la birlikte kalabilirdi ama iyi olduğunu söylemiş ve ısrar etmişti. Avinar'ı sedirde uzanır halde bir karara varmaya çalışırcasına dalgın gözlerle bırakmıştı. Cihat'ı bulmaya gidiyordu. Şarkı söylemek eskisinden daha iyi olmasını sağlamamıştı. Zaten aksi bir beklenti içine de girmemişti. Fakat şarkı söylerken arındığını ve bütün duyguların ötesine geçtiğini hissediyordu.Ve o sınırda kararını

perçinleyecek bir güç bulduğunu biliyordu. Hiçbir öfke, hiçbir pişmanlık, nefret ya da arzu , hiçbir şey yoktu o sınırda. Herşeyden vazgeçen kadınların belli belirsiz sezdikleri bir rahatlamayla sokaklardan, caddelerden geçiyor, ara sıra etrafına ilgisiz bakışlar atmanın dışında başı önde yürüyordu. Uzun bir yürüyüşten sonra vilayete, oradan Ofis'e doğru yol aldı.önceki gün olduğu gibi iyi bir kumaştan dikilmiş uzun bir elbise üzerindeydi. Yeşil elbisesinin küçük beyaz çiçekleri başkasında yaz havası verirken onda aynı etkiyi yaratmıyordu. Sonbahara erken yakalanmış bir hüznün ağırlığını taşıyordu daha çok. Birazdan uzun, kıvırcık saçlarını örtecek olan aynı renkteki şal omuzlarında eğreti duruyordu. Lüks bir mağazanın önünde durdu. Vitrin camında bir süre kendi yansımasını seyretti. Kol çantasının ağırlığını yine fark etti. Bu çanta, daha doğrusu çantanın içindeki, kaderini ve buna bağlı olarak birçok kaderi değiştirebilir miydi? Ruhunu şüpheyle karartmak ve yanıltmak istemiyordu. Sonuç ne olursa olsun, yine birçok defa olduğu gibi yol ağzındaydı. Geri

dönmek mümkün olmayacaktı ve doğrusu dönmek de istemiyordu.

"Seçimlerimiz birçok kaderi etkiler. Bunu iste ya da isteme! Sorumluluğunu yüklen ya da yüklenme! Bir önemi kalmamıştır, çünkü taşı yuvarlamışsındır artık." Bu sözleri söyleyeni düşündü, iç geçirdi. "Keşke şu an yanımda olsaydın Burhan abi. Başım her dara düştüğünde nasıl sana koştuysam... Şimdi sana her zamankinden daha çok ihtiyacım var." Mağazadaki tezgâhtar kızın hoşnutsuz bakışlarını üzerinde hissedince oradan uzaklaştı. Düz, sportif bir ayakkabı geçirmişti ayağına. Yaz sıcaklarında ayakları şişerdi. Bir kez Cihat'ın zorlamasıyla doktora görünmüştü. Böbreklerden demişti doktor, bol bol su içmelisin! Ciddiye almamıştı. 'Ben sulak, serin topraklardan geliyorum. Bedenim, sıcaklardan çatlamış topraklara isyan ediyor' demek istemiş, tuhaf karşılanacağını düşünerek vazgeçmişti.

Güneş giderek tepede yükseliyor, sıcaklık artıyordu. Mevsimin son demleriydi. Terledikçe ürkmüş bir kuş gibi gölgeliklere sığınarak yoluna devam etmeye çalıştı.

Sonunda öğleden sonra istediği yere ulaştı. Karşısında durup baktığı bina üç katlıydı. Van'dan ayrılıp bu şehre ilk geldiklerinde Cihat'la birlikte ziyaret ettikleri ev değildi. Zamanla eski ev ihtiyaçlarını karşılamayınca bu üç katlı apartmana geçip yerleşmişlerdi. "Şeyh Abdurrahman ve müritlerinin evi!" diye geçirdi içinden. Şehrin giderek yayıldığı, Ergani yolu üzeri dedikleri tarafta kalan dış mahallelerden birindeydi. Bir kaç yıllık ömrü vardı. Cihat'la gelip görmüşlerdi ama Meryem içeri girmeyip geri dönmüştü. Binanın dış yüzü beyaza boyanmıştı. Pencereleri ise yeşilin bir tonuydu. Binanın kasvetli havası mutlak ölümün dışında hiçbir fikre yol vermez gibiydi. Cihat'la binayı seyrettiklerinde, "Apartmanın bir katı Şeyh Abdurrahman ve nefise yengeye, alt katın bir dairesi dayımın en yakın adamı, aynı zamanda özel danışmanı ve koruması olan Osman Eroğlu ve yeni evlendiği eşi Nursena'ya; diğer daire ise dayımın kaynına ait." demişti. Osman'dan bahsederken sesinin değişmesi Meryem'in dikkatini çekmiş, "Ondan korkuyor musun?" diye sormuştu.

Cihat, "Korkmak değil de kötü bir önsezi diyelim. Adam uğursuzun teki..." demiş, devam etmek istememişti. Sanki bahsetse, ismini ansa adam hemen yanlarında belirecekmiş gibi yere tükürmüştü. Meryem geriye kalan kattaki dairelerin kime verildiğini sormuş, "Yoksa senin için mi ayırmışlar?" demişti. Cihat'ın yüz ifadesini görünce sorusunun cevabını aldığına ikna olmuştu. Cihat soruyu geçiştirerek binayı anlatmaya koyulmuştu. İkinci ve üçüncü katlarda iki daire olduğunu, birinin kadınlara, mesela Nefise yengenin misafirlerine, diğerinin de erkeklere tahsis edildiğini, her iki dairenin içerdeki bir kapıyla birbirine bağlandığını anlatmış, küçük geçitleri düşün demişti. Cihat'ın eğlenceli bir oyun gibi ele aldığı bu yapı Meryem'i ürkütmüştü sadece. Binanın altında bodrum katında neler olduğunu tasavvur etmek dahi istemiyordu. Ve Şeyh Abdurrahman'ın Cihat'a yönelik planlarını da.

Binaya yaklaştıkça çevresinde park etmiş arabaların, otomobillerin çokluğu dikkatini çekti. Arabalardan pek anlamazdı ama son

model olanlardan bazılarını tanıyabildi. Bu cahilliğini de Avinar sayesinde giderebilmişti. Araba merakı yüzünden gazete, dergi, TV reklamlarında boy gösteren arabalara titizlikle bakar, özelliklerini anlatmaya başlardı. Ne yaptığının ayrımına varınca da gülerek, "Türkçede 'zenginin malı züğürdün çenesini yorarmış' denilir ya, bizim de halimiz bu minvalde." derdi... Derin bir nefes alıp şalı saçlarına örttü. Elbisesini düzeltti. Bir metre yükseklikteki duvarlarla çevrili bahçe kapısına gitti. Kapı açıktı. İçeri girdiğinde kendisini yıllar önceki bir duyguyla cebelleşirken buldu. Yetiştirme yurduna adım attığı ilk günkü kadar çocuk ve çaresiz hissetti kendisini. Bahçe gibi düzenlenmiş girişte taburelere oturan sakallı genç, yaşlı adamlar gördü. Cihat yoktu aralarında. Üzerine çevrilmiş bakışları önemsemeden binaya girdi. En üst kata çıktı. Her katta Cihat'ın anlattığı şekilde iki daire vardı. Üst katta Şeyh Abdurrahman'ın dairesinin bulunduğunu biliyordu. Kapının önündeki ayakkabılardan kadınlara ait olan daireyi çıkardı. Ayakkabıların çokluğu ve çeşitliliği

şaşırtıcıydı. Yüksek topuklulardan naylon ayakkabılara kadar çeşitlilik her sınıftan, her kesimden kadınların toplandığını gösteriyordu. Kapının önünde sergilenmesi gücün kibrini ve güvenliğini ortaya seriyordu. Kapının önünde bir süre bekledi. İçindeki şüpheye yenilmemek için kapıyı çaldı. Başı örtülü genç bir kız kapıyı açtı. Meryem'e ifadesiz gözlerle baktı. İçerden ilahilerin sesi yükseliyordu. Meryem düz bir sesle:

"Nefise yengeyi görmeye geldim, " dedi. Yenge sözcüğü genç kızın dikkatinden kaçmamış, ilgisini canlandırmıştı.

"Siz Meryem hanımsınız!" Bu kızın kendisini nerden tanıdığını anlamadı. Bu evde kendisi hakkında mı konuşuluyordu? Neler olup bitiyordu?

"Evet, ben Meryem. Yengemi çağırabilir misin?" Bilerek 'yengem' demişti. Kısa bir an da olsa varlığını, konumunu duyumsatmak için. Neden olmasın?

"Oturma odasına geçin, ben çağırayım." Meryem'e eğlenceli bir seyirlikmiş gibi bakıyordu. Meryem aldırmadı.

Oturma odasında beklerken diğer odalardan gelen seslerin yoğunluğu altında adeta eziliyordu. Az önceki tahmininde yanılmıştı. Mevlüt okunuyordu. Buğulu sesli bir kadın mevlüdü okurken, diğer kadınlar 'merhaba' ya eşlik ediyor, ilahi coşkuyu artırıyordu.

"(...) Merhaba ey sırr-ı furkân merhaba!
Merhaba ey derde dermân merhaba!
(...)"

Bu mevlüdün niye okunduğunu sorgular buldu kendisini. Kutlu bir olay mı yaşanmıştı? Adak mı verilmişti? Bir beladan mı kurtulunmuştu? Bir süre odanın ortasında çıplak ayakları halının üzerinde üşüyerek dalgınca dikildi. Öyle ki Nefise hanımın yüzünü aniden karşısında görünce irkildi. Nefise hanım yarım ağızla "Hoşgeldin." deyip koltuklardan birine oturttu, karşısına da kendisi kuruldu. Meryem son görüşmelerinden bu yana Nefise hanımın kilo aldığını, zenginliğin ve rahatlığın getirdiği bir güvenle daha da katılaştığını, hükmetmeye daha fazla alıştığını farkedebiliyordu. Güç, konum nasıl da insanı

değiştirebiliyor, iyicil özelliklerin son kırıntısını da yutabiliyordu?! Nefise hanımın gözlerinde bir an zalimce bir pırıltıyı seçti. Kendini örümcek ağlarına yakalanmış bir sinek gibi hissetti. Sinek gibi küçük, önemsiz; tuzaklardan habersiz. Ağlara takılmış sinek, kanat çırpmanın, debelenmenin faydasızlığını biliyor muydu acaba?

Boğazını temizledi, Şeyh Abdurrahman'ın sağlığını, halini- ahvalini sordu, ardından Nefise hanımın, bilcümle akrabaların sağlığını sorup sıhhatli olmalarını diledi. Nefise hanım tüm soruları , "Allaha şükür! Allaha hamd olsun!" yanıtlarıyla geçiştiriyor, Meryem'in bir an önce asıl konuya gelmesini istiyordu adeta. Soruları bitince Meryem durdu, yeniden boğazını temizledi. Son bir gayretle kafasını kurcalayan soruyu sordu:

" Allah kabul etsin, mevlit veriyorsunuz. Hayırdır?" Nasıl soracağını bilememişti ama karşısındaki kadının bu soruyu beklercesine atılması gözünden kaçmadı.

"Evet, evet büyük bir musibetten, uğursuzluktan kurtulduk!" Meryem, 'senden âlâ uğursuz mu olur?' diyecekti, onun yerine,

"Öyle mi?" dedi. Kadın soruların devamını bekledi, Meryem'den ses çıkmayınca devam etti. Hevesi kırılmamıştı.

"Elbette! Şeyh Abdurrahman artık yıllardır erteleyip durduğu ve bu yüzden ızdırap çektiği gönül ziyaretlerini yapabilir, verdiği sözleri yerine getirebilir." Meryem, kadının neye işaret ettiğini anlamamıştı.

"Nasıl yani?"

"Demem o ki, yerini gönül rahatlığıyla bırakabileceği birini buldu. Buldu demeyelim de hazırlıkları netice buldu." Meryem'in kafası karışmıştı. Neyin hazırlıkları yapılmış, ne planlanmıştı? Sakin kalmaya çalışarak yine,

"Öyle mi?" dedi. Meryem'in ilgisizliği Nefise hanımı kızdırmıştı. Sinirden yanakları kıpkırmızı kesildi. Hıncını alırcasına,

"Yeğenimiz Cihat, dayısının işlerini devralmayı kabul etti!" Sesini yükseltmişti. Meyrem'in aniden solan yüzü kadını

keyiflendiriyordu. Bu haberi Meryem'e vermek kendisi için beklenmedik nimetti.

"Ah canım, haberin yok muydu? Demek Cihat'ımız fırsat bulamadı sana söylemeye. Eh, artık diğer haberi de kendisi söylesin. Söylemek bana düşmez."

"Hangi haberi?" Titreyen ellerini gizlemek için dizlerinin altına koymuştu. Sesini ifadesiz tonda tutmaya çalışmış, başaramamıştı.

"Dedim ya, söylemek bana düşmez. İkinizin arasındaki mesele ne de olsa..." Kadının neyi ima ettiğini belli belirsiz sezebiliyordu. Cihat bu son aylarda Meryem'den habersiz o kadar çok şey yapmıştı ki! Şimdi karşısına çıkıp başka biriyle evleneceğini söylese şaşırmazdı. Gerçekten şaşırmaz mıydı? Meryem kendinden şüphe etmişti ama Cihat'ın sevgisinden ve bağlılığından kuşkulanmamıştı. En son görüştüklerinde, "Her şeyi senin için yapıyorum."demiş bu sözlerini kurcalamamıştı. Cihat yine aynı savunmayla mı karşısına çıkacaktı? Kim inanırdı artık!

"Cihat'ı görmek istiyorum." dedi sert bir dille. Hâlâ Cihat nezdinde bir değeri varsa, kendisine dokunmaya cesaret edemezlerdi. Nefise hanım gözlerini kıstı. Söyleyeceklerini tartıyor, Meryem'in vereceği tepkiyi hesaplıyordu.

"Cihat burda değil. Nerde olduğunu da bilmiyorum. Kadın kısmına mı söylenir böyle şeyler?"

"Öyleyse gidip Şeyh Abdurrahman'a sorun."

"Delirdin mi kızım? Şeyh, müritleriyle toplanmışlar o dairede. Nasıl gider kapıyı çalarım? Tövbe Yarabbi! Onların sohbetlerini nasıl bölerim?"

"Ara kapıdan oraya geçildiğini, Şeyh'in de istediği zaman bu tarafa geçebileceğini biliyorum. Eğer birini yollamazsanız gider bahçede oturur, Cihat gelinceye kadar beklerim. Olmazsa karşı tarafa geçerim. Bunun utancı üzerinize yapışır."

Nefise hanım Meryem'in ciddi olduğunu anlamıştı. Ellerini çırparak, "Hay Allah ne yapacağım ben şimdi!!" Kendi kendisine konuşurken Meryem'e kinayeli laflar

dokundurmaktan da geri kalmıyordu. Sonunda az önce kapıyı açan kızı yanına çağırdı, 'Nursena' diye birine gönderdi, eşi Osman'ı çağırması için. Osman! Cihat'ı korkutan adam. Ne yapacaklardı, Osman'a mı teslim edeceklerdi? Belki münafık, iffetsiz diye alıkonulacak, başkalarına yapıldığını duyduğu eziyetleri kendisine de reva göreceklerdi. Yok canım! O kadar da değildi. En azından Cihat'tan çekinirlerdi. Ya Cihat, kendisini gözünden, kalbinden, geleceğinden çıkarmışsa? Hayır, abartıyordu. Ellerinin titremesini durdurmak için parmaklarını birbirine kenetlemişti. Parmakları kanı çekilmişçesine bembeyaz kesilmişti. Korkuya yenilmemeliydi. Kendi korkularına... Odanın ortasında gidip gelmeye başladı. Ne düşüneceğini bilmez halde odada dolaşıyor, koltuklara çarpıyor, kendine geliyor, yeniden dolaşmaya devam ediyordu. Nefise hanımın bakışları geçen zaman boyunca kızgınlıktan acımaya doğru değişim göstermiş ancak kalbinin merhametini esirgemişti ondan.

Sonunda odanın kapısı açıldı. İçeriye tıknaz, kısa boyuna rağmen heybetli görünen, siyah sakallı, gür saçlı bir adam girdi. Hemen arkasında ağır, pahalı bir kumaştan dikildiği anlaşılan kara çarşaflar içinde sadece gözleri görünen bir kadın belirdi. Meryem bir an o gözlere takıldı. Tanıdıktı ama hangi zamanda, hangi yüze ait olduğunu bir türlü çıkaramadı. Geçmişine ait bir çift bakış olduğuna neredeyse emindi. Lakin geçmişinin hangi kesitine? Osman olduğunu tahmin ettiği adama döndü. Adamın sıkkın, hoşnutsuz yüz ifadesinin sadece görünürde olduğuna, içten içe soğuk bir sükunet ya da durgunluk yaşadığına dair bir sezgiyle yerinde adeta dondu. Bu sükunet dondurucuydu, hesaplanmamış hiçbir insani duyguyu barındırmıyordu. Onu kıvrandıran bu önseziye rağmen, adamın 99'luk tesbih çeken parmaklarının hızı ve maharetinden tedirgin olduğunu anladı. Buraya gelmemeliydi!.. Hayır, hayır! Eğer hata yaptığını düşünürse daha baştan kendisini savunmasız bırakacak, bu da karşısındakilere muazzam bir rahatlık sağlayacaktı. Osman'ın bakışlarından

etkilenmemeye çalışarak, Cihatı görmek istediğini söyledi kararlıca. Karşısındaki adamda herhangi bir refleks görmeyince tekrar etti istemini. Adam neyi düşünüyor, hesaplıyordu? Yeniden konuşacakken adam elini kaldırarak duyduğunu gösterdi.

"Ben Osman Eroğlu, "dedi. "Şeyh Abdurrahman'ın ve şimdi de Şeyh Cihat'ın özel danışmanıyım." sakin, insanın içine işleyen bir sesle Cihat'ın burda olmadığını , iş dolayısıyla şehir dışına çıkması gerektiğini söylediğinde Meryem şaşkınlıkla dinliyordu onu.Sesin ahengi ve hitabetteki ustalık Meryem'i afallatmış, neredeyse inanmasına yetmişti. Kendisini toparlamaya ve Osman'ın yarattığı yanılsamaya kapılmamaya çalıştı. O vakit Meryem, Cihat'ın neden Osman'dan çekindiğini anladı. Osman ilk bakışta karşısındakini değerlendiriyor, kişiliğini çözümleyip parçalara ayırıyor, zaaflarını açığa çıkararak ruhunu ele geçirecek bir strateji belirliyordu. Hükmetmeye, ele geçirmeye alışık zihnin yıkıcı gücü... Meryem ninesinden kalma bir duayı mırıldanarak elini boynundaki muskaya götürdü. Şeytan bizzat

bu odanın içindeydi, elindeki tespihiyle ruhlara dadanmıştı. Korkusunu göstermemeye ve sesini kontrol etmeye çalışarak Cihat'ın ne zaman geleceğini sordu. Osman düşünür gibi yaptı. Fakat gözleri aslında her şeyin düşünüldüğünü gösteriyordu.

"Şêxê civan bu akşam da gelebilir, yarın da. Beklemek istiyorsunuz galiba. Öyle anlaşılıyor. Elbette burası sizin eviniz. Ama sizi alt kattaki daireye alalım. Buranın kalabalığı çok olur, rahat etmezsiniz. Oysa sizi rahat ettirmek şeyhimizi memnun edecektir. Zevcem Nursena size eşlik eder, her ihtiyacınızı karşılar." Bu teklif beklenmedikti. Osman'a aldanmaması gerektiğini biliyor ama bu teklifi red edecek mantıklı bir sebep bulamıyordu. Sonuçta daha yarım saat önceye kadar Nefise hanıma kendisi benzer bir talepte bulunmuştu. "Beklerim, " demişti. "Cihat gelinceye kadar beklerim." Şimdi kabul etmeyip gitse korktuğu, söylediğinin arkasında durmadığı düşünülürdü. Kabul etse... Nelerle karşılaşırdı? En kötü ihtimal ne olabilirdi?

Meryem teklifi kabul ettiğini belirten bir işaret yaptı. Aynı anda Osman'ın rahatladığı gözünden kaçmadı. İyiye yorumlamak en iyisiydi. Çantasını omzuna asıp kapıya yöneldiğinde Nefise hanımla göz göze geldi.Birkaç saniyelik bu bakışmada Nefise hanımın gözlerinde ilk kez acımayla birlikte kaygı gördü. Meryem için ilk kez tasalanmış, yazgısına acıma dolu bir bakış fırlatmıştı. O vakit Meryem hayatının hatasını yaptığını anladı. Geri dönülmez bir hataydı bu. Cihat bile kurtaramazdı onu. Üstelik hiç kimse bu adresi bilmiyordu, ne Serhat ne de Ronya... Kendi ayaklarıyla kapana doğru yürümüş, tuzağa gelmişti. Önünde Osman, çarşafların hışırtısı içindeki Nursena arkasında kendi kaderine doğru ilerlerken, "Allahım aklımı koru! cesaret ver!" diye mırıldanıyordu. Birden hafızasının sisleri arasından çarşaflı kadın Nursena'nın kim olduğunu çıkarabilmiş ve bu bilginin nedense onu şaşırtmadığını farketmişti.

Ronya haberi alır almaz avukat Yılmaz Cihangir'le birlikte hastaneye koşmuştu. Yılmaz yarım saat önce hastanenin

merdivenlerinden çıkarken Ronya'ya bahçede beklemesini, içerinin yeterince kalabalık olduğunu ve yapabileceği bir şey olmadığını söyleyerek gözden kaybolmuştu. Önce bahçede biraz yürümüş, yer açıldığında bir bankın köşesine ilişivermişti. bahçe bir boşalıp bir doluyor, hastane kapısı girip çıkanlarla tıkanacak gibi oluyordu. "Şehirde ne kadar çok hasta varmış! Toplum olarak mı hastayız ne?!" diye hayretle bakınmıştı etrafına. Oturduğu banka hasta yakınları oturuyor, bazen evden getirdikleri yiyecekleri yemeye, bazen sıkıntı atmaya, bazen dertleşmeye kalıyorlardı. "Özel hastanelere gidemeyen bizim gibi fakir-fukara kesim buradan eziyetlere katlanarak ayrılıyorlar."diye düşündü iç geçirerek. Beklemekten sıkılmıştı. Polislerin bir an olsun hastane bahçesini, çevresini boş bırakmamaları, herkese potansiyel suçlu muamelesinde bulunmaları yeterince bunaltıcıydı. Yine cebindeki zarfa dokundu. "Neden bunu yazdı?"

Sabah evden çıktığında soluğu büroda almış, Serhat yerine ortağı Yılmaz'la

karşılaşmıştı. Yılmaz, yüzünü görür görmez ne olduğunu sormuş, hemen doktora gitmelerinde ısrar etmişti. Ronya reddetmişti. Kısaca aramayı anlatmış , olayı büyütmeye kalkmamıştı. Yılmaz'ın sıcak ilgisini sonradan düşünmüştü. Zira Avinar'ın anlattıklarının etkisiyle Yılmaz'a soğuk davranmış, Yılmaz da bu soğukluğun sebebini anlarcasına Ronya'yı yadırgamamıştı. Suçunu kabullenmiş insanlara has bir bakışla süzmüştü Ronya'yı. Bu kabulleniş samimi gelmişti. Daha fazla üzerine gitmeye gerek yoktu. Ne de olsa avukat Serhat bir keresinde, "Bencilleri ve korkakları sıkıştırmak anlamsız. Ne yaparsan yap onları olduklarından farklı hale getiremezsin." demişti. Ve Yılmaz her ikisi birdendi. Ronya, onu elinde uçak biletleriyle bulmuştu. Biletlere dalgın gözlerle bakıyor, elinde evirip çeviriyordu. Ronya merakına yenilip sormuştu:

"Bir yere mi gidiyorsunuz? Biletler size ait olmalı." Yılmaz hemen yanıt vermemiş, özür dilercesine bakmıştı.

"Evet, nişanlımla birlikte İstanbul'a gidiyoruz."

"Tatile mi?" Ronya sesindeki alaycı tonu gizleyememişti.

"Bu zamanda tatil yapmak çılgınlık sayılır değil mi? Ya da şöyle demeliyim, 'yaşamak' kulağa çılgınca gelmiyor mu?" Ronya'nın yanıt vermeyeceğini anlayınca devam etmişti.

"Tatile değil sevgili Ronya. Bu şehirden tümden taşınıyoruz... Biliyor musun, Serhat, devrimi sevdiği kadına kavuşmak için bekliyordu; bense evlenmek için! Sonunda nişanlımın ailesi devrimin öngörülemez bir tarihte olacağını hesaplayarak, "Ya şimdi ya da hiçbir zaman!" diyerek sıkıştırmaya başladılar." Sinir boşalmasını andıran bir kahkahayla konuşmasını tamamlamıştı. Ronya ne diyeceğini bilememiş; kendini tutamayarak:

"O yüzden mi fakir-fukaradan para almaya başladın?" demişti.

"Ah, o mesele! Ben de ne zaman suçlamaya başlayacaksın diyordum."

"Gerçek payı yok mu?"

"Serhat ve Serhat'ın erdemli çocukları!.. Suçlamayı boşa çıkarmayacağım Ronya. Ama söyler misin hangi avukat benden farklı davranıyor? Kıt-kanaat geçindiklerini mi sanıyorsun? Hukuka ahlaki bir içerik kazandırmak için uğraştıklarını mı sanıyorsun?

Ronya, kendini aklamanın, haklı çıkarmanın en iyi yolunun başkalarını suçlamaktan, herkesin birbirine benzediğini öne sürerek herkesi dahil etmekten geçtiğini biliyordu." Bir suçu, bir yanlışı meşrulaştırmak istiyorsan genelleştir!" ilkesi her yerde iyi prim yapıyordu. Ronya konuyu kapatmanın yolu olarak Serhat'ın nerde olduğunu sormanın iyi olacağını düşündü. Yılmaz, Serhat'ın nerde olduğunu bilmediğini, en son dün karşılaştıklarını söylemişti. Bir görüşmeye gideceğini, bu görüşmenin önemli olduğunu aktararak ayrılmıştı. Ronya nedensiz bir kaygıyla:

"Kiminle görüşeceğini söylemedi mi? Nereye gideceğini?" diye sormuştu.

"Hayır, bu son dönmelerde iyice ketum olmuştu. Ve doğrusu ben de onun üzerine

gidecek cesareti kendimde bulamıyordum." Yılmaz'ın sesindeki bıkkınlık Ronya'nın sorularına noktayı koymuştu. Ronya başını sallayarak Serhat'ın odasına yönelmişti. Hemen sonra Yılmaz seslenmiş:

"Senden önce, yarım saat kadar önce galiba, Şeyh Cemil'in torunu mu ne, Mazlum diye biri geldi buraya. 'Şeyh Cemil seni görmek istiyormuş. Acilen gelebilirsen iyi olur, ' dedi. Tamamen unutmuşum..." Ronya şaşırmıştı. Daha bu sabah Şeyh Cemil'i hatırlamış, ona uğramayı düşünmüştü. "Bu kadar acil ne olabilir?"

Son bir kez Serhat'ın odasına bakmak istemişti. Masasını düzeltip notları, dosyaları düzene koymuş, avukat Serhat'ın yokluğuyla odanın ne denli boş göründüğünü farkedip kalbi sıkışmıştı. "Nereye gitmişti?" Ne zaman dönecekti?" Çekmeceler genelde kilitli dururdu. Yedek anahtarlar Ronya'da vardı. Önceki gün avukatın anahtarları kaybettiğini, bir ara anahtarları alıp yeni bir tane çıkaracağını söylediğini hatırlamıştı. En üst çekmeceyi açtığında gözüne kapalı bir zarf ilişmişti. Zarfın üzerindeki ad kendisinindi.

Yazı avukatındı; avukatın bozuk el yazısını tanımıştı. Acaba anahtarları kaybettiğini bilerek mi söylemişti? Zarfı açıp açmamayı düşünürken telefon çalmış, Yılmaz birkaç kelime konuştuktan sonra kapatıp Ronya'yı çağırmıştı. "Hastane" kelimesi Ronya'nın buz kesilmesine neden olmuştu. Yılmaz Ronya'yı korkuttuğunu anlamış, Memo'nun saldırıya uğradığını, hayati tehlikesinin olmadığını rahatlatıcı bir şekilde açıklamıştı. Ronya o an Memo için mi, yoksa Serhat için mi endişelenmişti, emin olamadan Yılmaz'ın arabasıyla hastaneye gelmişti.

Yılmaz'ın kapıdan çıkıp kendisine doğru geldiğini görünce hemen yanına koştu.

"Durumu nasıl? Yarası çok ağır mı?" diye sordu.

"Koluna, başına, boynunun arkasına dikişler atıldı. Çok kan kaybetmiş. Neyse ki bünyesi güçlü. Doktor, dikişler açılmazsa erken toparlanır diyor. Allahtan evinde kaldığı yaşlı adam onu görüp getirmiş." Ronya, Memo'nun hastaneden ne zaman çıkacağını sordu. Onu görmek istiyordu. Yılmaz:

"Birazdan burada olur." dediğinde Ronya şaşırdı. Memo'nun birkaç gün hastanede yatacağını düşünmüş, bu arada Serhat'a ulaşabileceklerini hesaplamıştı. Üstelik Serhat'ı nerede arayacaklarını dahi bilmiyordu.

"Memo senin şu yüz ifadeni görseydi ayağa kalktığına sevinmediğini düşünürdü Ronya."

"Ah, evet. Yani hayır. Üzgünüm. Şimdi Serhat'ı sorup duracak. Aklım ona takılmıştı."

"Sordu zaten. Serhat nerde, niye gelmedi deyip durdu. Neredeyse ifadesini almaya gelen polislerle kavga çıkaracaktı. Araya girmek zorunda kaldım. Neyse gelir şimdi... Sen yüzünü göstermek istemediğine emin misin?"

Ronya konuşmaya bile değmez gibisinden bir işaretle Yılmaz'ın teklifini geri çevirdi. Yılmaz birkaç günlük sakalla çevrili çenesini kaşıyarak etrafa göz atmaya başladı.

"Bugün kanlı başladık ha! Bakalım gün nasıl sona erecek? Serhat'a bir ulaşabilseydik!" Kendi kendine konuşur gibiydi.

Memo, yanından ayrılmayan yaşlı bir adamla hararetli bir tartışma içindeydi. Onu ikna etmeye çalışıyor olmalıydı. Memo'ya yaşlı adamın, bir ev sahibinden daha fazla anlam ifade ettiği anlaşılıyordu. Yanlarına geldiklerinde selamlaştılar. Ronya, geçmiş olsun diyerek durumunu sorduğunda, Memo bakışlarını yüzünde gezdiriyordu. Ne olduğunu sordu. Ronya omuzlarını kaldırıp Yılmaz'la göz göze gelmemeye çalışarak,

"Ani ev baskını, biraz hır-gür, itiş-kakış işte. Bildiğin şeyler!.." Şişen yüzünün el verdiği kadarıyla gülümsemeye çalıştı. Ronya, Yılmaz'la birlikte az önce tanıştırıldıkları ev sahibinden, Memo'yu dinlensin diye eve götürmesini istedi. Adam çaresizlikle boynunu büktü.

"Taş gibi inatçı. Hiç bir söz onu ikna edemiyor, etkilemiyor ki!"

"Serhat'ın nerde olduğunu sen de bilmiyor musun Ronya?" Ronya Memoya döndü. Gözlerindeki yoğun karanlık ürkütücüydü. Kendisini sakin olmaya zorladı:

"Dün öğlen eve gelmiş, Gülten ablaya beni sormuş. Gülten abla içeri davet etmiş

ama acelesi olduğunu söylemiş. Dün öğleden sonra da Yılmaz'a önemli bir görüşmeye gideceğim diyerek bürodan ayrılmış. Bütün bildiğim bu." Yılmaz araya girme ihtiyacı duydu,

"Evindeki telefondan aradım, kaldıran olmadı. Belki geç gelmiştir ya da yine koltuğunda sızıp kalmıştır." dedi. Memo'nun ters bakışlarına aldırmadan,

"Sizi gideceğiniz yere bırakayım mı? Yoksa büroya gideceğim." dedi Ronya'ya dönerek, "Sanırım sen şu akrabana gideceksin. Bugün büroya uğrama fırsatın olur mu?" diye sordu. Ronya kafasında bazı hesaplar yaptı.

"Eğer Memo'nun bana ihtiyacı yoksa, önce o akrabaya uğrayacağım. Sonra eve gidip Gülten abla bir şeyler duymuş mu diye bakayım diyorum. Akşama doğru büroya gelirim." Memo da konuşmaya katıldı:

"Ben de Serhat abinin evine gideceğim, yedek anahtarı bende. Etrafa bir bakınırım. Akşama doğru büroda buluşuruz."

"Sen iyi olduğundan emin misin? Bak, eğer istersen seni eve götüreyim; bu dikişlerle çok hareket etmemen lazım."

"İyiyim Ronya. Şefkatini başka zamana sakla." Memo'nun alaycı vurgusuyla Ronya bozulmuştu. Ondan bir teşekkür beklemiyordu fakat bu kadar kabalığı da hak etmiyordu. Yılmaz, Memo'ya yanıt verecekken Ronya durdurdu onu. Değmezdi, hele şimdi hiç sırası değildi. Memo ev sahibini yolladıktan sonra, soğuk bir şekilde Yılmaz'la tokalaştı. Yılmaz yanlarından ayrılıp arabasına yöneldi. Ronya'yla yalnız kalmışlardı. Hastaneden çıkıp bir süre sessizce yürüdüler. Sonunda Memo sessizliği bozdu,

"Dün, Meryem'le birlikte gittiğiniz akrabanın evine mi gidiyorsun yine?"

"Evet, bu sabah beni çağırmış, gidip görmeliyim."

"Neler oluyor Allah aşkına?! Meryem niye seninleydi? Bütün bunlar Cihat'la mı ilgili? Bana anlatmadığın çok şey var Ronya. Serhat'a değer verdiğini bilmesem..."

"Devam et Memo, onun kötülüğünü mü istiyorum. Böyle mi düşünüyorsun sahiden?"

"Boşver, benim ne düşündüğüm önemli değil. Sadece ne biliyorsan anlat!.."

"Ben hiç bir şey bilmiyorum. Bilsem anlatmaz mıyım?"

"Cihat'ın hizbilerle ne işi var Ronya? Beni delirtmek mi istiyorsun?"

"Çünkü Cihat'ın dayısı hizbilerin bir yöneticisi! Üst yöneticilerinden biri..." Bu açıklama Memo'yu afallatmıştı. Duyduklarına inanmaz şekilde Ronya'ya bakıyordu. Saçlarını karıştırıp vay be! vay be! deyip durmaya başladı. Birden sağlam eliyle Ronya'nın kolunu tutup,

"Cihat'ı nerede bulabiliriz? Bir adres ve bana!" dedi. Ronya kolunu çekmeye çalıştı. Delirmişti Memo, başka açıklaması yoktu. Serhat'ın onun hakkında söylediklerini hatırladı ürpererek. Soğukkanlılığını korumaya çalışıyordu.

"Cihat'ın bütün bunlarla ne ilgisi var? Biz Serhat'tan konuşmuyor muyduk?"

"Cihat bütün bunların merkezinde, anlamıyor musun? " Anlıyordu elbette.

Baştan beri Meryem anlatmaya çalışmış ama Meryem'in bile inanmak istemediği bu gerçeği kendisi de görmekten kaçınmıştı.

"Memo bak, Cihat'ın adresi yok bende. İnan bana Meryem bile günlerdir ona ulaşmak için paraladı kendini. Bu sabah Şeyh Abdurrahman'ın evine gideceğini söyledi. Cihat'ın dayısı... Eve gittiğimde sorarım ona ne yaptı, Cihat'ı gördü mü diye. Büroya geldiğimde de her şeyi anlatırım size. Tamam mı? Lütfen biraz sakin ol! Bu halinle hiç bir faydan olmaz Serhat'a."

"Serhat'a neyin faydalı olacağını sen nereden bileceksin? Daha dün tanıdığın adam hakkında bana ahkam mı keseceksin?" Ronya bıkkınlıkla iç geçirdi, "Ne halin varsa gör." diyecekti, Serhat'ın hatırına dişlerini sıktı. Üstün körü bir vedalaşmayla yanından ayrıldı. Onunla uğraşacak hali yoktu. Şeyh Cemil'in evine doğru yürürken birden Memo'nun Melike'yi hiç sormadığı, bugün ev baskınından söz ettiği halde Melike'nin akibetiyle ilgilenmediği dikkatini çekti. Oysa Melike, Memo'yla kız kardeşi hakkında konuşacağını ima etmişti. Kararlaştırdıkları

saatte, ne Melike kalabilmiş ne de Memo gelebilmişti. "Belki de uğradığı saldırıdan dolayı aklından uçmuştur." diye düşündü ve nedense bu düşüncesini inandırıcı bulmadı.

Kapıyı yine Mazlum açtı. Üzgün görünüyordu. Gece uyumadığı gözlerindeki yorgunluktan anlaşılıyordu. Yoksa ağlamış mıydı? Kaygılanarak,

"Cemil dede iyi mi?" diye sordu. Eski zamanlarını, dedesini anımsatan Şeyh Cemil'i de kaybetmek istemiyordu.

"Gece fenalaştı. Sabah kendine gelir gelmez seni sordu. Sanırım seninle helalleşmeden ruhu huzur bulmayacak." Son sözcüklerde sesinin titremesine engel olamamıştı. Ronya boğazının düğümlendiğini hissetti. İçeri girmek istemiyordu, onunla henüz konuşmadığı, anlatmadığı çok şey vardı. Henüz dedesinden kalma bir sıcaklığın, kalbinin soğuk çeperlerini kırmasına zaman bulamamıştı. Mazlum, tereddüdünü görünce dikkatini dağıtmak için yüzüne ne olduğunu sordu. Kaza mı geçirmişti? Ronya, bu gencin devletle hiç karşı karşıya gelmediğini düşündü. Dedesinin korunaklı ruhani

dünyasında büyümüş ve gerçek dünyaya karşı savunmasız bırakılmıştı. Gerçeği "Gerçek dünyanın" burası olduğu da herkes için tartışmalıydı. Kısaca:

"Evet bir kaza geçirdim. Ciddi bir durum yok." diye yanıtladı. Mazlum, "Haydi gel, bundan kaçamazsın! Hiç birimiz kaçamayız, istesek de..." dedi anlayış gösteren bir yumuşaklıkla. Bu ses tutunmasını sağladı.

Şeyh Cemil, duvar boyunca serilen yüksek, temiz yer döşeğinde uzanmıştı. Gözleri kapalıydı. Çarşafların rengi, yüzünün sakallarının rengiyle birbirini tamamlarcasına beyazın farklı tonlarındaydı. Gözlerini açar açmaz:

"Ronyam, sen misin ışığım?!"

"Benim, dede. Kusuruma bakma ancak gelebildim. İyisin değil mi? Eski topraksın sen, atlatırsın bunu da." Şeyhin iyi görmeyen gözleri, yüzünde odaklanınca Ronya açıklama yapma ihtiyacı duydu. Şeyh kaşlarını çatmış, yüzüne ne olduğunu soruyordu. Mazlum'a verdiği cevabı tekrarladı. İyi olduğunu, merak etmemesini

istedi. "Sen hele bir iyileş de bana bir şey olmaz." dedi.

"Ronyam seni bulmuşken bırakmak istemezdim. Fakat bu dünyadaki vadem doldu, biliyorum. Allah utandırmasın bizi; dosta, düşmana mahcup etmesin yeter!"

"Cemil dedem böyle konuşma! Birbirimize daha yeni kavuşmuşken... Şimdiye kadar Allah için yaşadın, bundan sonra benim için yaşamalısın. Dedeme bir söz verdim."

Ronya şimdi ölümün soluğunu yanı başında, teninde hissederken ne kadar aptalca davrandığını, telafi edilemez hatalar işlediğini anlıyordu. Şimdiye kadar Şeyh Cemil'i sormayarak, aramayarak hafızasını, geçmişin uyandırdığı acıları dondurabileceğini ummuştu. Kalbini buza keserek, bütün dış etkilere kapatmıştı kendisini. Böyle yaparsa hayatı daha çok kolaylaşacak sanmıştı. Dün, yalan söylemişti Şeyhe; dedesi ölmeden önce çağırmış, son bir kez kendisini görmek istemişti. Ama gitmemişti. Ronya gitmek istememişti. Kendisini acıdan korumak için kaçmış, uzak

durmuş ve en çok kendisini aldatmıştı. Kendisine yalan söyleyerek her şeyin üzerini örtmüştü. Şimdi bütün örtüler tek tek açılıyor, kül karıştırılıyor, köz yüzeye çıkıyordu. Şeyh Cemil, Ronya'yı saran acının, utancın nedenlerini anlamışçasına onu yaşamın ötesinden süzüyor, esenliğe kavuşması için sessizce dua ediyordu. Sonunda konuşmaya başladığında her ikisi de sakinleşmişti.

"Kendini suçlama Ronyam. Kaderin önünde duramazdın! İnsan bazen büyük acılar karşısında aklını kaçırmamak için kaçmayı seçer. Kaçış tek çare olarak önünde durur. Fakat asıl olan gücünü biriktirip geri dönmeyi bilmektir."

"Ben geri dönerken yine vicdanımdan kaçmak için geri döndüm dede. Güçle, inançla alakası yok. Dedeme ve kardeşime arkamı döndüm, onları inkar ettim. Bunun bağışlanacak bir yanı yok. Bu yüzden beni avutacak sözler söyleyerek kalbimin yarasını sağaltma."

"Onlar seni bağışladılar kızım. Deden son nefesinde seni ve kardeşini koruyamadığından üzüntü içindeydi. Sizlerin

nasıl büyüdüğünüzü göremeyeceği için... Şimdi karşısında böyle akıllı, kendini bilen, cesur davranan bir genç kız görseydi gururlanırdı. Aynısı kardeşin içinde geçerli. O da iyi bir delikanlı oldu." Ronya'nın gözlerinden yaşlar yuvarlanıyordu kalbini ele geçiren keder, kendisine bir şans daha tanımıyordu. Kardeşinden bahsediyordu. Şeyh Cemil nerde yaşadığını biliyor muydu? Nasıl olduğunu, neler yaptığını? Ronya sormaya cesaret etti, bu ilgi şeyhi memnun etmişti. Ona kardeşini anlattı. Amcasının onu okuttuğunu, ziraat mühendisi olduğunu, toprakla haşır neşir olmayı sevdiğini, amcasının ona güvenerek Ege'deki zeytinliklerini kardeşine bıraktığını hafif bir sesle yavaşça anlattı. Geçen yıl sevdiği kızla nişanlandığını, mutlu olduğunu ekledi dikkatlice. Bu son bilgi Ronya'yı daha fazla ağlatmaya yaradı sadece. Kardeşinin hiçbir önemli anında yanında olamamıştı. Dedesinin son nefesinde yaşadığı bir daha teselli bulmayacak üzüntüyü şu an kendisi de yaşıyordu.

"Fakat hep bir yanı eksik kaldı Ronyam. Bütün başarılarında, mutluluklarında hep bir yanı kimsesiz kaldı. Çünkü sen yoktun yanında. Yine de seni izlemekten hiç vazgeçmedi. Ne yaptığını, nasıl olduğunu sürekli izledi, öğrendi. Hiç vazgeçmedi senden. Bir adım arkandaydı hep."

"Neden yapıyor bunu? Benden daha iyi olduğunu kanıtlamak için mi? Nasıl bir oyun oynuyor benimle? Bu şekilde intikam mı alıyor benden?"

"Ronya! Ronyam! Sakin ol, hiçbir kötü niyeti yok. Hazır olmanı bekliyor sadece. Geçen hafta burada oturduğun yerdeydi. Adresini bıraktı sana. 'Eğer gelirse onu bir daha asla bırakmam' dedi." Bu sözlerinden sonra Şeyh, sessizce bir köşede oturan Mazlum'a işaret ederek adresi vermesini istedi. Mazlum adres kağıdını dedesinin bir kitabının arasından çıkarıp Ronya'ya uzattı. Ronya almaya davranmadığından, Mazlum avucuna bıraktı.

Odanın havası giderek ağırlaşıyordu. Şeyh Cemil, zamanı az kalanlara has bir ivedilikle son yükümlülüklerini yerine getirmeye

çalışıyordu. Mazlum'dan iki bardak su istedi, Bir bardağı Ronya'ya uzatırken kendi suyunu da torununun yardımıyla içti. Oturur vaziyette kalmak isteyince Mazlum özenle sırtını yastıklara dayadı. Ronya dalıp gitmişti. Yüzündeki ifade, gözlerindeki bakış derin kederinin ağırlığı altında silinmişti. Dalgınca Şeyh Cemil'in gözlerine baktı. Önce ne sorduğunu ve neyi öğrenmek istediğini anlamadı. Sonra Şeyhin Meryem'le ilgili bir soru sorduğunu ayrımsadı. Meryem iyi miydi, bunu merak ediyordu. Ronya kaşlarını çatarak Meryem'i en son bıraktığı haliyle hatırlamaya çalıştı. Söylediği şarkı zihninde canlandı ve birden şarkının anlamını bütünüyle kavradığını hissetti. Şu anda kendi acısından daha ciddi sorunlar vardı. Nedeni hatırlatılmadan yas tutmak için ihtiyaç duyduğu zamanı sonra bulabilirdi... Ronya kelimelerini dikkatle ölçerek:

"Bu sabah Şeyh Abdurrahman'ın evine gitmeyi düşünüyordu. Benden sonra evden çıkmış olmalı. Birazdan eve gittiğimde neler olup bittiğini öğrenirim."

"Tek başına o beladan kurtulamaz." Korkunç bir önseziyle doluydu Şeyh Cemil'in sesi. Bir nasihat ya da uyarı değildi bu.

"O da bunun farkında Cemil dede. Hatırlarsan 'Bir şeyler yapmalıyım' diye kıvranıp duruyordu."

"Yardıma ihtiyacı var. Sabaha doğru onun sesiyle uyandım. Yardım istiyordu. Uyandığımda etrafımı saran çiçek kokusunu duydum. Serin bir rüzgarın dalgalandırdığı fesleğen kokularına, kadife çiçeklerinin ve güllerin kokusuyla donanmıştım. Sonra kendimden geçmişim."

Ronya Şeyh Cemil'i şaşkınlıkla dinlerken bir görüntü canlandı zihninde. Yediği tokadın şiddetiyle yere çakılırken Meryem'in haykırarak atıldığını, o esnada iri kıyım polislerden birinin kollarında debelendiğini ve geriye doğru fırlatıldığını hatırlıyordu. Avlu duvarının dibine doğru toprak olan bölüme, çiçeklerin arasına sırt üstü savrulduğunu, düşmenin etkisiyle çiçeklerin dalgalandığını ... Bu görüntü şimdi tüm ayrıntılarıyla canlıydı. Hatta o an havadaki

çiçek kokularını buruk bir hasretle içine çektiğini de anımsamıştı.

"Cemil dede, Şeyh Abdurrahman'ın ev adresini bulabilir misin bana?"

"Emin değilim geri döneceğinden!"

"Ben... Ben bilmiyorum... Bir adres olsa elimde kendimi tümden çaresiz görmem."

"Bakarız bir çaresine. Sen merak etme... Mazlum'la gönderirim... En geç yarın sabaha. Dikkatli ol Ronyam." Şeyh Cemil artık kesik kesik konuşuyordu. Çok yorulmuştu. Mazlum'un endişeli genç yüzü, onun bitkin, beyaz ömrüne doğru eğilmişti. Yastıklarını düzeltip tekrardan uzanmasını sağladı. Ronya vedalaşmak için elini, omzunu öperken, şeyh gözlerini açıp:

"Dedene senden bahsedeceğim. Sen de kendini suçlamayacağına, iyi olacağına dair söz ver bana, " diye fısıldadı. Ronya tutamayacağı bir sözü daha vermek istemiyordu. Yaşlı adamın beklentili gözleri onu köşeye sıkıştırmıştı. Onu bir daha göremeyeceğini anlamıştı. Yaşlı adam elini kaldırdı:

"Ben de tutamadığım sözler verdim. Rabbim bizi azaptan korusun. Bunun kefaretini ödemeye çalıştım, Rabbim kabul etsin. Sen de yeterince ödedin Ronyam. Ettiğimiz yeminler imanımızı korur, tazeler, umudumuzu güçlü kılar. Unutma, birine verdiğin söz, ettiğin yemin onun bütün nesebine verilmiş demektir! Eğer seni bir daha göremezsem hakkını helal et can yoldaşımın torunu. Beni azat et dedene verdiğim sözden." Ronya ne yapacağını bilmeyerek Mazlum'a döndü. Mazlum'un çektiği acı yüz ifadesinden anlaşılıyordu. Başını sallayıp dedesinin istemini yerine getirmesi için ısrarla, çaresizce bakıyordu Ronya'ya. Sonunda Ronya sesinin titremesine aldırmadan:

"Varsa bir hakkım helal olsun dede! Verdiğin söz de helal olsun. Sen de hakkını helal et!" dedi.

"Helal olsun kızım, torunum, ışığım. Bundan sonra neye ihtiyacın olursa Mazlum yükümlü olacak. Bu ev senin evindir, ne zaman istersen dönebilirsin. Sana kucak

açacaklardır. Benim vasiyetimdir çocuklarıma."

Ağlayarak odadan ayrıldı. Artık kendini tutmak zorunda değildi. Mazlum'a yıllar önce terkettiği kardeşine sarılırcasına sarıldı. Ev adresini yazıp Mazlum'a verdi. Binadan çıktığında bu kapıdan tekrar gireceğine dair kuşkuluydu.

Avinar çantasını hazırlamış bekliyordu. Otobüsün kalkmasına daha vardı. Kendisini daha iyi hissediyordu. En azından başındaki zonklama kesilmiş, ağrıları azalmıştı. Gülten Hanımın protein ve ağrı kesici takviyesi işe yaramıştı. Dün, bütün bu olanlardan önce gidiş biletini almış, babasına telefon etmişti. "Eve döneceğim, " demişti. Soluklandı, "Geçici bir dönüş, " dedi kendi kendine. Artık bir daha aşağılanma, dayak, zulüm olmayacaktı hayatında. Artık her sabah uyandığında günü gözaltına alınıp alınmayacağını düşünerek geçirmeyecekti. Yolda yürürken takip edilme korkusu yaşamayacaktı. İnsanların hiç varolmamış gibi kaybolmalarına seyirci kalmayacak,

arkadan ölüme itilenlere karşı çaresizce haykırmayacaktı. Hele bir memleketine ulaşsın, sonrası kolaydı. Kararı kesindi fakat onu buraya bağlayan arkadaşları, dostları vardı işte! Onların kolaycı, erken pes etmiş görünmek istemiyordu. Elinden geleni yaptığına inanıyordu. En son Bedran'la da konuşmuş, açmazlarını ortaya dökmüş, tartışmış ve sonuca bağlamışlardı. Dağın Piri'ne ulaşmada gerekli ayarlamaların gecikeceğini bildiğinden, kendi yolundan gidecekti. Bir süredir bağlı olarak çalıştığı Bedran'la da vedalaşmıştı.

Gülten Hanımın sesini duydu yeniden "Nerede bu kedi? Nereye kaçtı? Görüyor musun yaptığını, en zor anımızda sıvışıp gitti. Sanki devlet onun peşindeymiş gibi... Ben boşuna bizim rahmetliye benziyor dememiştim." Avinar sabahtandır defalarca dinlediği bu sözlere yine güldü. Baskından sonra kediyi ortalıkta görmeyince baş ağrısına rağmen Gülten Hanımla arama çalışmalarını birlikte yürütmüşler, ancak kedinin izine rastlamamışlardı. "Operasyonel güçlerini boşuna sahaya sürüp sonuçsuz aramalarla

yıpratma Gülten abla, " diyerek takılmaya çalışmış ama Gülten Hanımı ne ciddiyetinden ne de arayışından vazgeçirebilmişti.

Kapı çaldığında oturduğu sedirden kalkmaya üşendi. Üzerine çöken uyuşukluğun nedeni aldığı darbe miydi yoksa sıcakların etkisi mi anlayamadı. Aslında elleri buz gibiydi. sıcaklar düne göre biraz kırılmıştı. Gülten Hanım kapının eşiğinde Ronya'yla kucaklaştığında Avinar rahatladığını hissetti. Hiç değilse birileri geri dönebiliyormuş. Ronya'nın ağlamaklı gözleri dikatini çekti. Ne olduğunu sordu. Kötü bir haber mi almıştı? Ronya Şeyh Cemil'in evinden geldiğini söylediğinde Avinar halsizce güldü.

"Bugünlerde şeyhlerle, sofilerle çok içli dışlı olduk. Allah sonumuzu hayır eylesin!" dedi. Avinar'ı iyi görmek Ronya'ya da iyi gelmişti. Artık sağ gözünü kapatmak üzere olan şişliğe dokunarak gülmeye gayret etti.

"Yanağına ezilmiş çiğ et koymayı neden akıl edemedim?!" diyerek kime kızdığı anlaşılmayan Gülten Hanım söylene söylene merhem aramaya gitti. Bu kez Ronya, Gülten Hanımın neden kızdığını sordu. Avinar

eğlenir gibi, kedinin kayboluşundan ve arama çalışmalarından bahsetti. Masada Meryem'in sabah kurduğu sofra hâlâ duruyordu. Meryem'in gelip gelmediğini sordu. Avinar olumsuz anlamda başını sallamakla yetindi. Bu kez Nefel'den haber olup olmadığını sordu. Cevabını Gülten Hanım verdi. Bir yandan Ronya'yı birkaç lokma yemeğe zorlarken diğer yandan Nefel'in geri geldiğini, birkaç parça eşya toplayıp vedalaştığını anlatıyordu. Melike'nin iyi olduğundan bahsetmişti. Duydukları silah seslerinin başka bir sokaktan geldiğini, zaten Melike'nin de bu karmaşadan sıyrılarak kaçmasının kolaylaştığını söylemiş Nefel'e. Bu gece ikisi birlikte şehri terkedeceklermiş. Ronya,

"Peki, neden Nefel geri döndü? Birkaç parça giysi için dönmez o." Gülten Hanım düşünceli bir şekilde,

"Benim de pek aklıma yatmamıştı. Galiba aradığı bir şey vardı. Çünkü birkaç kez odasına girip çıktı. Melike'nin yatağına baktı. Melike'nin bir emaneti burda kalmış olmalı dedim, sordum, söylemek istemedi." Avinar ciddi bir ifadeyle,

"Belki silahını ya da bombasını bırakmıştır. Nefel de onu almaya gelmiştir." dediğinde Gülten Hanım bembeyaz kesildi.

"Aa kızım, bu bir çorap mıdır ki unutsun? Maazallah, öyle olsa baskında bulunmaz mıydı?" Tüyleri diken diken olmuştu. Baskında ele geçirilecek bir silahın yaratacağı sonuçları düşünmek dahi istemiyordu. Tahta masaya üç kez vurdu. Ronya Nefel'le vedalaşmadığına hayıflanıyordu. Bir daha birbirlerini görme ihtimali o kadar azdı ki! Gülten Hanım iç çekerek:

"Nefel de sizi görmediğine üzülüyordu. Avi dinlenirken sessizce odasına girip öptü. Sonra beni öz anasıymışım gibi kucakladı., kokladı. Kızlara selam söyle dedi. İnanıyorum ki, mutlaka bir gün yine bir arada olacağız. Bu evin bana öğrettiklerini asla unutmayacağım. Bir kusurum olmuşsa bağışlasınlar beni. Hepinizi kendimle birlikte götürüyorum, dedi. Arkasından o kadar çok ağladım ki!" Bu sözler Avinar'ın da az sonra vedalaşmasını zorlaştıracaktı.

Ronya, "Bir veda hikayesini de ben anlatayım, " dedi. Önce avukat Yılmaz'la

birlikte hastaneye gittiklerinden, Memo'nun saldırıya uğramasından bahsetti. Meryem ve Cihat'la ilgili ayrıntıları bilerek atladı. Ardından Şeyh Cemil'le konuşmalarından, vedalaşmalarından söz ederek kardeşiyle ilgili öğrendiklerini anlattı. Boğazı düğümlendi. Gülten Hanım gözlerinden yaşları yuvarlamıştı bile. Serhat'ın ortalıkta görünmediğine kaygılarına hiç değinmedi. Bu durum Avinar'ın dikkatinden kaçmamıştı:

"Peki ya Serhat abi? Ondan hiç sözetmedin. Hastaneye Yılmaz yerine onunla gitmen gerekmiyor muydu?" Bu soru Gülten Hanımın da kafasını karıştırmıştı. Endişeyle Ronya'ya baktı. Bu bakışlar olmasaydı Ronya, doğruyu söylemeye hazırdı. Ancak bugün görüp yaşadıkları Gülten Hanıma fazlasıyla yeterdi. Serhat'ın acil bir iş görüşmesi için dün şehirden ayrıldığını, Gülten ablanın da zaten onun telaşını fark ettiğini söyledi. Gülten Hanımdan, "Doğru, doğru, " onayı alınca devam ederek, bugün ya da yarın geri döneceğini ekledi. Avinar tatmin olmamıştı. Bir şeyler döndüğünü sezmişti; yine de sessiz kalmayı tercih etti.

Gülten Hanımın hazırladığı merhemi yüzüne süren Ronya dinlenmek için odasına yöneldiğinde Avinar da onu izledi. Odaya girer girmez Serhat'ı sordu. Ronya az önce anlattıklarını tekrarladı. Yorgundu, dinlenmek istiyordu. Avinar birkaç saat sonra otobüsünün kalkacağını hatırlatınca Ronya hüzünle iç çekti. Belki de Avinar'ın eve dönmesi en iyisiydi. Buralar yeterince karışmıştı ve üstelik Serhat'ın tehlikede olduğunu bilirse çılgınca davranmaktan çekinmezdi. Onunla da uğraşmasınlardı. Sonra aniden Avinar'ın dönmemek üzere ayrılacağını anımsadı. Dün gece, "Sonsuz bir veda!" dememiş miydi? Böyle dramatik adlandırmaları severdi. Fakat bu yine de onun Dağ Masalcılarına karışacağı gerçeğini ortadan kaldırmazdı. Arkadaşını oturtup sarıldı ona. Bir süre sessizce, umutsuzluğa inat sımsıkı kucakladı. Ronya otogara kendisinin bırakacağını, itiraz istemediğini belirttiğinde ikisinin de gözleri dolu doluydu.

Gülten Hanımla vedalaşması pek kolay olmadı. Bırakmak istemedi. Ronya'nın ikna çabaları olmasaydı, "Kardeşlerini, anasını

özlemiş, hasret gidersin, oralar daha rahattır, gidip biraz dinlensin v.s. v.s" Avinar'ın evden çıkması zorlaşırdı.

Nihayet evden çıktıklarında yolda Avinar,

"Serhat abiyi görmeden gitmek olmazdı ya, Şeyh Cemil'in dediği gibi hakkını helal etsin. Çok emeği geçti, yardımı oldu bana. Unutmam mümkün değil, " dedi. Kendilerine son bir kıyak yapıp taksiye binmişlerdi. Taksi şoförünün Ronya'nın yüzüne tuhaf tuhaf bakmasına ikisi de aldırış etmedi. Camdan dışarıyı seyrederken, "Herşeye rağmen özleyeceğim bu şehri ." dedi Avinar.

Otogara geldiklerinde birdenbire içine daldıkları kalabalıkla şaşkına döndüler. Yolcu alıp boşaltan otobüslerin motor sesleriyle havaya savrulan toz, bagajlara doldurulup boşaltılan valizler, kasalar, torbalar, gürültü, kargaşa, itiş-kakış, ter kokularına karışan parfüm, kolonya kokuları, ağlayan bebeklerin, bağırıp duran kadınların tiz sesleri, muavinlerin uyarıları, bilet kuyruğundaki kızgın yüzler, resmi- sivil polislerin telsiz cızırtıları, seyyar satıcılar. Ve bütün bu karmaşayı iyice çekilmez hale

getiren bir kasetçinin tezgahından yükselen arabesk sesleri...

Ronya şu geçen zaman boyunca otogarın keşmekeşliğini nasıl unuttuğuna hayret ediyordu şimdi. Avinar Ronya'nın şaşkınlığından eğlenircesine,

"Ben de dün senin gibi çarpılmıştım bu düzensiz güzelliğe." dedi. Aynı anda otobüsün anonsunun yapıldığına kulak kabartınca Ronya'yı kucakladı.

"Özleyeceğim seni. Biraz Nefel'den alıntı gibi olacak ama Meryem'i benim yerime öp. Ve deki, eğer Cihat'la sadece borçluluk duygusuyla birlikteyse henüz yol yakınken vazgeçsin. Aşk olmadan bir erkeğin derdi çekilmez!" Ronya hüzünle gülümsedi, Avinar yine yaptı yapacağını. Yine yaşına uymayan, ömrünü aşan laflar söylüyordu.

"Tamam söylerim. Sen de kardeşlerini benim yerime öp. Ve Dağ Masalcılarına selam söyle." Fısıltıyla söylenmiş bu son cümle Avinar'ın gözlerinde ışık olarak yansıdı. Çınlayan bir sesle,

"Mutlaka söyleyeceğim. Hoşçakal Ronya!" dedi. Otobüse elinde küçük bir

valizle bindi. Valizi yerleştirip yerine oturduğunda Ronya'nın hala gitmediğini gördü. Camdan el salladı. Gitmesi için işaret etti. Ronya gülümsemekle yetindi, otobüs hareket edinceye kadar yerinden kıpırdamadı...

Avinar koltuğuna oturduğunda yanına yaşlıca bir kadın geldi. Yerleşmesine yardımcı oldu. Yaşlı kadın sürekli "Allah siz gençleri korusun, " diye mırıldanıyordu. Bu şehre ilk adım attığı günü hatırladı. Utangaç, acemi bir sevgili gibi heyecan duymuş, yerinde duramaz olmuştu. Bütün gezip dolaşmalarından sonra anlamıştı ki, kentin tarihi dokusu, ihtişamlı surları, labirenti andıran eski şehrin sokakları, sur dibi sefaletleri, giderek göç alıp sağlıksız büyüyen gövdesi, yoksulluk, sefahat, lüks, gasp, hırsızlık, fuhuş, savaş, bombalamalar, patlayan silahlar, çöl sıcakları... Her biri şehri, Ortadoğu'nun Kudüs'ünden, Beyrut'undan aşağı kılmıyordu. Aynı mistisizm, aynı güç ve binlerce yıllık aynı umut. Aynı başkent havası... Aynı çılgınca düşler ve arzulu ürperişler... Sadece bir

ülkenin değil bütün bir bölgenin kaderini değiştirecek aynı Tanrısal kader... Yanındaki yaşlı kadının elindeki tespihle dualarına devam ettiğini görünce, farklı dillerde de olsa aynı bin yıllık dua ve yakarışları da eklemeliyim diye düşündü. Başka ülkeler, başka diyarlar gezip görmüşlüğü yoktu ama okuduğu kitaplar, izlediği filmler her defasında ortak bir kaderi hatırlatmıştı.

Geride bıraktığı Ronya'yı düşündü. Yüzündeki ifadeye takıldı bir an; kaygılıydı Ronya, üzgündü, çaresizdi. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı, farkındaydı. Ronya, onun uzak kalmasını istemiş ve kendisi de ilk kez ısrarcı olmamıştı. Yaşlı kadının duaları hızlandı, sesi yükseldi. Otobüsün içinde beklenmedik bir hareketlilik yaşanıyordu. Avinar camdan dışarıyı görmeye çalıştı, otobüs yavaşlıyordu. Şehir çıkışında polis bariyerleri trafiği durdurmuştu. İçini kaplayan huzursuzluk, yaşlı kadının dualarıyla iyice depreşiyordu. Bir an kadından susmasını isteyecekti, vazgeçti. Tanıdık bir, 'Bırak ne olursa olsun' duygusunun kendisini el geçirmesine izin

verdi. Kalbinde, bedeninde hissettiği dinginlik, kimliğini uzatırken sakinleşmesini sağlamıştı. Polislerin kollarında götürüldüğünde - kaybedilmeye karşı tedbir olarak öğretildiği şekilde - kimlik bilgilerini haykırırken ve sivil arabaya tıkılırken de devam etti o kuvvetli dinginlik. Bu şehir onu bırakmaya niyetli değildi. Bu düşünce zihninde dolanırken gözleri karardı. Arabanın arka koltuğunda polislerin arasında yığılıp kaldı.

Ronya, Meryem'in dönüp dönmediğini kontrol etmek amacıyla eve uğramayı düşündüyse de son anda büroya yöneldi. Evin boş odalarını, sessiz avlusunu, neşesiz havasını kaldıracak halde değildi. Avinar'ı yolculadıktan sonra içine kötü bir his çöreklenmişti. Şeyh Cemil'den korkunç önsezi yeteneği mi kapmıştı ne? Yarın, varış saatini hesaplayarak Avinar'ı arayacaktı, belki bu kötü hissin olası nedenlerinden birini bertaraf edebilirdi. Yaklaşık oniki saat sonra memleketine varırdı. Yarın öğlen onu evde yakalayabilirdi. Bunun doğru olmasını diledi.

Büroya geldiğinde Yılmaz'ı yalnız buldu. Memo henüz gelmemişti. Yılmaz'a umutla baktı. Fakat olumlu bir reflekste bulunmadı Yılmaz. Yüzü bir gün içinde adeta çökmüştü. Ronya daha fazla kalmak istemedi. Meryem'in dönüp dönmediğini merak ediyordu. Bir yanıyla Memo'nun gazabıyla da karşılaşmaktan kaçınıyordu. Yılmaz'a,

"Eğer Memo'yu görürseniz Meryem'in henüz dönmediğini ve Cihat'ın adresine ulaşamadığımı söylersiniz. Bir adres bulmaya çalışıyorum. Yarın ya bize uğrasın ya da burda görüşelim." Yılmaz kaşlarını çatmıştı,

"Meryem Cihat'ın nişanlısı değil mi? Memo'yla ne ilgisi var?"

"Ben de henüz emin değilim. Belki Memo bir açıklamada bulunur. Ha, bu arada Avinar memleketine döndü, az önce yolculadım onu."

"İyi, iyi... Bir baş belası ortalıktan eksilmiş oldu."

"Sizin birbirinizle derdiniz ne?" Yılmaz omuzlarını silkti,

"Benden hoşlanmıyor ve benim de ondan hoşlandığım söylenemez. Neyse artık önemi

kalmadı. Nasılsa birbirimizi bir daha görmeyeceğiz."

"Tamam öyleyse, ben gidiyorum... Unutmadan, Memo'ya Melike'nin de gittiğini, onu görme şansını kaybettiğini de söyler misiniz?"

"Kim bu insanlar? Ne olup bitiyor Allah aşkına?"

"Ona sorun. Yarın tekrar uğrayacağım. Eğer bir haber alırsanız..." Yılmaz, Ronya'nın sözünü tamamlamasına izin vermedi.

"Haber alacağız Ronya, almak zorundayız. Onu birdenbire yok edemezler. Ben sabah savcılığa başvuracağım, gözaltı kayıtları incelensin diye. Bir avukatı öylesine gözaltına alamazlar. Baroya bildirmeleri lazım. Bir sürü işlemi var bunun. Her halûkarda onu bulmadan bir yere gitmeyeceğim."

Bu sözler Ronya'da ilk kez Yılmaz'a karşı sempati duymasını sağlamış, diğer yandan da kaygılarını artırmıştı.Nasıl da düşünememişti?! Haklıydı Yılmaz, bir avukatı rastgele gözaltına alamazlardı. Memo haklı olabilir miydi? Tüylerinin diken diken

olduğunu hissetti. Tüm bu olanların ortasında kalacak olan Meryem'i tasavvur dahi edemiyordu. Eğer Memo kuşkularında haklıysa... Meryem, Cihat'ı bulup olacakları önleyemezse...

İçi kavrulmuş bir halde eve geldiğinde Gülten Hanımı bir Brezilya dizisi izlerken buldu. Canı çok sıkıldığında kendini televizyon izlemeye verir, herşeyi birkaç saatlik de olsa unutmaya çalışırdı. Ronya, Brezilya dizilerindeki entrikaları, sınıf çatışmalarını, güzel ama yoksul kızları Gülten Hanımdan öğrenmişti. Ronya'nın geldiğini görünce Avinar'ı sağ salim yolculayıp yolculamadığını sordu. Sesi küskündü. Meryem hâlâ dönmemişti. Ve karanlık çökmek üzereydi. Endişesini göstermemeye çalışarak Gülten Hanımın yanına, kanepeye oturdu. Aklı Meryem'deydi. Gülten Hanım,

"Meryem niye gelmedi? Yengesi mi bırakmadı? Öyle de olsa merakta kalacağımızı bilmiyor mu? Allahım sen bu kızlara akıl, bana da sabır ver!" diye söylenmeye başladı. Ronya bir süre daha

Gülten Hanımla oturduktan sonra yorulduğunu, dinleneceğini öne sürerek yanından ayrıldı.

Avlunun ışığı açıktı. Kavak ağacının gölgesindeki sedir boştu. Masa terkedilmişlikle çevrelenmişti. Işığı yanmayan odalar ve sessizliğin ağır hüznü Ronya'da ağlama hüznü uyandırıyordu. Odasına gitti. Avludan gelen soluk ışıkta penceresinin pervazına oturdu. Dizlerini karnına çekmiş, kollarını dizlerine dolamıştı. Meryem'le geceleri yaptığı pencere sohbetlerini hatırladı. Avinar'ın kavalını, Nefel'in kahkahasını, Melike'nin ayak seslerini özledi. Ay ışığında laciverdi gökyüzüne yüzlerini dönen, düşünceli, dalgın, gizemli, çocuksu, şen-şakrak, üzüntülü tüm bu avlu kadınlarını yad etti, özledi. Her biri ayrı zamanlardan ve ayrı diyarlardan gelen tüm bu kadınları birlikte yaşamaya iten ve onları sevilesi kılan güç, aralarındaki ortak yazgının kaçınılmaz ördüğü bağlardı. Ve bu da daha iyi yaşama uğraşlarına, daha iyi bir gelecek çabalarına kadınca bir ses katıyordu. Meryem'in bir gece

fısıltıyla aktardığı sözlerini hatırladı, "Bizim gibi kadınlara bakır sesli kadınlar denir, biliyor muydun? Dünya var olalı beri biz de varız. Hayatı yoğurup biçimlendirirken kendimizi de yoğururuz. Yoğurduklarımızla büyür, çın çın öteriz. Kendi neslimizi asıl, hafızalarda sürdürürüz. Anadan kıza geçen, dönüp dolaşan ve kendini koruyan hafıza silsilesinde. Bu yüzden yok olmayız, bakır gibi zamanın başlangıcından sonra değerimiz inkar edilse de varlığımız silinemez." demişti. "Nerden duydun bunları?" diye sormuştu Ronya. Meryem siyaha çalan gözlerini kıpraştırarak "Sarê teyzem anlattı, " diye eklemişti bir sırrı paylaşırcasına. Şimdi seslerden yoksun bu evde Meryem'in anlattıklarını daha iyi anlıyordu. Aynı anda Avinar'ın kafasına taktığı şarkı geceye doldu. Boğazı düğümlendi. Bugün kaç kez ağlamış, kaç kez o sınıra gelmişti, saymamıştı.

"Diyarbekir etrafında bağlar var
Fitil işler yüreğimde yarem var
Sen gidersen benim başka kimim var
İsterem ki bir gün evvel gelesen aman."

Burnunun direği sızlıyordu. Birden adına yazılan zarfı hatırladı. Nasıl da unutmuştu?! Aptalca bir unutkanlıktı bu. Belki yaşadığı kaygıları giderecek bir şeyler vardı zarfta. Hemen odasının ışığını yakıp zarfı dikkatle açtı. İki ayrı mektup vardı, biri Serhat'ın yazısıydı, tanıdığı, bildiği yazı. Diğeri ise Serhat'a hitaben yazılmıştı. Önce Serhat'ın yazığı mektubu okumaya başladı:

"Sevgili Ronya,

Bugün seni görmek niyetindeydim, bir türlü ulaşamadım sana. Zaten bugünlerde kim kimi zamanında bulabiliyor ki! Zaman, bizim için elde edilmesi zor lüks halini almış. Bize bir çakıltaşını çok görenlerden zamanı çalmaya uğraşıyoruz. Bu aralar Dağın Piri'ni anımsıyorum sık sık. Zamana çok şey sığdırmaya çalışan bilge adamı. Ezilenlerin zamanını ilan eden yalnız isyancıyı... Bu sözlerim yanıltmasın seni, ben zamanımın dolmak üzere olduğundan neredeyse eminim. Neredeyse!.. Peşimdeler Ronya. Nefeslerini ensemde hissediyorum. Bu yüzden bu mektubu yazıyorum sana.

Hatırlarsan bir sohbetimizde Zerya'nın giderken yazdığı nottan bahsetmiştim. Israrına rağmen içeriğini atlamıştım. O gün, o notta sadece, adıma postalanmış bir mektuptan söz ediyordu. O mektup çok sonra elime geçti. Ekte onun mektubunu bırakıyorum. Okuman ve saklaman için. Bendeki anlamını ve değerini biliyorsun, ancak bir kadının ellerine emanet edebilirim mektubu.

Sana emanet edeceğim bir şey daha var. Daha doğrusu biri. Tahmin edersin. Onu yalnız bırakmamaya çalış Ronya. Onun çaresizliği yıkıcıdır. Bu yüzden ona umut vermeye çalış. Onun yıllardır bana verdiği gibi. Dün Zerya'nın aslında uzun zaman önce şehit düştüğünü öğrendim. Oysa Memo beni hep yaşadığına inandırttı. Belki ben de buna kanmayı seçtim. Kimbilir?! O bir şehit artık Ronya. Çocukluğundan beri tanıdığın, sevdiğin, sevdalandığın, onun uğruna her şeyi yapabileceğin biri şehit düştüğünde ne hissedersin? Ne hissedilir? Ben korkunç bir boşlukta salınıyorum. Sanki Zerya kendisiyle birlikte, yaşadığıma dair tüm

işaretleri de alıp götürdü... En çok, ona layık bir yas tutamayışıma hayıflanıyorum. Oysa bu yaşam uğraşısından, bu çaba ve yorgunluktan sonra, onun için yıllarca yas tutabilir, kendimi dünyaya kapatabilirim. Belki de Memo bunu bildiğinden dolayı benimle bu iyi niyetli oyunu oynadı. Zerya'nın yaşadığına inandırdı beni. Yaşadığımıza, soluk alıp verdiğimize inandırdı. Onu suçlamıyorum. Benim için bu çıldırtıcı oyuna katlandı. Kim buna katlanabilirdi ki?! Benim için kızkardeşinin matemini tutma hakkından ve sorumluluğundan feragat etti. Ben bunun hakkını nasıl öderim? Hele ki Zerê'yi kaybettikten sonra! Eğer diğer dünyaya inancım olmuş olsaydı bir şekilde kavuşma umudunu güçlü tutar, bununla avunurdum... Memo'ya bu haberi aldığımı, bu gerçeği bildiğimi söyleme. Şimdi değil. Öğrenmesi gerektiğinde, diğer dünyada Zerya'yı bulacağıma inandığımı söyle. Buna inandığımı bilerek hakettiği huzuru bulsun.

Çok şey yükledim sana, farkındayım. Ama aylardır en çok konuştuğum, en çok içimi

döktüğüm sen varsın. Yılmaz beni terk edecek hem de samimi gözyaşları dökerek. Galiba onun dürüstçe bağlı kaldığı bir ben varım. Nişanlısına bile dürüstçe bağlı değildir inan. Yine de sen istediğin an yardımına koşacaktır. Benim için seni reddetmeyi göze alamayacaktır.

Hoşçakal Ronya! Keşke ben yanılıyor olsam. O vakit Kekê Ferzend'in dediği gibi, mahşer gününde sevdiklerimizle birbirimizi bulur ve büyük bir halay kurarız. -çılgınca bir fikir değil mi?- Ne de olsa bu dünyada kefaretimizi geleceğimizden vazgeçerek ödedik biz. Kefaretimiz geleceğimizdi bizim.

Bu dünyadan koparılıp alındığımda bir tek Meryem konusunda gözüm arkada kalacak. Meryem'den dolayı kendimi bağışlamayacağım. Ona özgürce yaşayabileceği, özgürce şarkı söyleyebileceği bir yaşam sunabilirdim. Olmadı. Ve ne yazık ki bundan sonrasına dair onun için dileyeceğim başka bir iyi dileğim yok. Nasıl kendim için de bulamıyorsam...

Serhat Çınar

Ronya bir süre dalgınlıkla, ışıklı kavak ağacının dallarını seyretti. Dalların hafif rüzgarla birlikte salındığını, yaprakların dalgalandığını ve birbirlerine, söze-sözcüklere ihtiyaç duyulmayan eski bir şarkıyı söylediklerini farketti. "Sonbahar geliyor" diye düşündü. Her iki mektubu özenle katlayıp kimsenin bulamayacağı bir şekilde gizledi. 'Hayattan bir şeyleri çalmakla, gelecek kaygısıyla saklamakla uğraşıp duruyoruz, ' dedi kendi kendine... Zerya'nın mektubunu okumak için zamanın gelmesini bekleyecekti. Her hikaye nasıl ki kendi zamanını yaratıyorsa beklemek için de zaman gerekiyordu.

Yürek parçalayan bir sesin kara bazalt taşlardan yapılı duvarlara çarpa çarpa fısıldayarak: "Bu topraklarda sonu güzel mutlu biten hikayeler olmayacak mıydı anne? Böyle mi olmalı?" dediğini işitti.

10. BÖLÜM

Bu ülkede hikayeler mutlu sonla bitmezdi. Devlet üzerimize bir kurşun gibi çökmüştü. Barut kokusu rüyalarımıza, soframıza, beşiklerimize sinmişti. Ellerimiz ve kalbimiz, geçmişimiz ve geleceğimiz barut dumanının gerisinde görünmez olmuştu. Barut kokusundan güllerin nasıl koktuğunu

hatırlamıyorduk artık. Bir zamanlar çiçeklerin, çocukların, yağmur sonrası toprağın, güneşin nasıl koktuğunu hatırlamıyorduk. Yaprakların nasıl yeşile kestiğini, ayın solgun ışığıyla suyu nasıl dalgalandırıp tutkuyla yaktığını hatırlamıyorduk. Kaçamak buluşmalar, kara sevda uğruna kendinden geçişler, aşk şarkılarıyla dertlenmeler geride kalmıştı. Genç kızların davetkâr yürüyüşleri, göz süzmeler, paylaşılan sırlar, sevgilinin dudaklarında varılan yaşamın tadı... Hepsi söylene gelen destanların birer parçasıydı sanki. Geride kalmıştı. Artık ölme ve öldürme üzerine hayatın doğrulandığı sınırlarda yaşıyorduk. Hayat bir şekilde devam ediyordu nasılsa! Ara sıra haberini aldığımız davul seslerinden yoksun sade düğünlerde, boy atan çocukların şen hallerinde, kadınlığın gizemine varan ergen kızların utangaç kızarıklığında ya da Çiçek gibi karnı büyüyen doğurgan kadınların vakur, çalımlı yürüyüşlerinde hayatın devam ettiğini izlerdik; yabanıl, hürmetkâr, sevgi dolu, uzak bakışlarla... Ve bundan şikayet ettiğimiz

yoktu. Dağın Piri'ne inanıyorduk. Onun hayalini kurduğu dünyaya inanıyorduk. Nasıl bir dünya olduğunu çok fazla anladığımızdan değil hani. Fakat kadının erkekle, çocuğun büyükle, insanın insanla, dağın denizle, kavruk esmerin beyaz tenliyle eşit olduğunu biliyorduk. Bu onun hayaliydi. Ve bize hayallerinde yer vermesi sebepti bu inancın derinliğinde...

Bütün bunları Burhan abiden öğrenirdim. Bazı vakitler, yapacak işi, uğrayacak yeri olmadığında Rêwan da gelir ortak olurdu sohbetlerimize. Rêwan'a sorular sorardık ve o, sabırla, yumuşak bir sesle Dağ Masalcılarını anlatırdı bize. Nasıl yaşadıklarını, o yaşamın zorluklarını, güzelliklerini. Gözlerinde sönmek bilmez kıvılcımla en çok güzelliklerini anlatırdı, arkadaşlıklarını, arayışlarını, eylem hazırlıklarını, halaylarını, öfkelerini, ateşin etrafındaki kahkahalarını... Ardından sırt çantalarında nasıl bir dünya taşıdıklarını açıklamaya girişirdi: "Biz tarihin mülk ve veraset sistemini alt üst ettik sırt çantalarımızla." Neyi alt-üst ettiklerini

anlamazdım ya, konuşma şekli hoşuma giderdi. Konuşurken gözlerini kapatıp başını arkaya atışı, ellerini nereye koyacağını bilemediğinde gülümsemesi, heyecanı hoşuma giderdi... Burhan abinin yanında kendimi güvende hissederdim, hiç bir kötülüğün ulaşamayacağı korunaklı bir yerdeydim sanki. Ama Rêwan'ın yanında , Rêwan'la birlikteyken gökyüzüne yükselebilecekmişim gibi inancıyla dalardım... Sonra iç çekerdik Burhan abiyle. Kendimizi Rêwan'ın anlattığı Masalcılarla hayal etmeye cesaret edemezdik. O hayalin içinde yaşamayı düşünmekten korkardık. Onun Leyla'sı vardı, yazgılı olduğu kadını; benimse Cihat'ım. Onları bu tutkunu olduğumuz sırdan uzak tutar, gölgelerinin dahi bu sırrın sınırlarında gezinmesine izin vermezdik... Bu yüzden Cihat'ı her defasında suçluluk duygusuyla karşılamaya hazırlardım kendimi. Bir borcun ağırlığıyla, mahcubiyetiyle sarmalar, teskin etmeye çalışırdım. Cihat da her defasında bendeki değişiklikleri anlar, çözerdi. Ne de olsa çocukluğuma, ilk gençliğime, kadınlığıma

tanık olmuştu. Ben değiştikçe o sezinliyor, benim değişimim onu şaşırtıyor, korkutuyor ve ne yapacağını bilmez bir halde içine kapanıyordu. Yaralı bir hayvan gibi inine çekiliyor, bütün yaşayanlardan gizlenir olmuştu. Bir soruyla başlamıştı ilişkimiz, ilgisini, endişesini hep sorularla göstermiş kendisince böyle bir yol bulmuştu. Birbirimize yanıt beklemeyen sorular sormuş ve zamanla tanımanın, bilmenin güvenini oluşturmuştuk. Buğulu sesiyle her yüzüme dokunduğunda beni bir adım daha çekmişti kendisine... Ve şimdi sorularını kaybetmişti sanki. Sesinin neşeli tınısını duymaya hasret kalmıştım. Ve ne yapacağımı bilemezdim. "Neden suskunsun?" diye sorardım ona. Kıvranıp duran bir çaresizlikle bir an gözlerimin içine bakar, bu bakışın vahşi bir ikileme dönüştüğünü izlerdim. Sonra ifadesiz bir sesle, "Sebebi yok." derdi.

"Kadın karşısında kendini çaresiz hisseden, terk edilmiş gören erkekten korkmak lazım, " demişti Huba ana. "Öylesi anlarda erkekler her türlü kötülüğü yapar ve ardından içtenlikle gözyaşı dökerler. Onların

doğası böyle." Cihat'ın bana kötülüğü dokunmazdı, bilirdim. Tek bir saç telime zarar gelmesine dayanamazdı. Fakat beni seven ve beni ondan uzaklaştıran herşeyden nefret etmekten kendisini alıkoyar mıydı, emin değildim?! Aslında ona dair emin olmadığım hiç bir şey kalmamalıydı. Çünkü bu, benim yükümlülüğümdü. Çünkü onu ben zehirlemiştim, onun zehiri de panzehiri de bendim. Güvenilir insanlar arasında sonsuz sene yaşayacağım yanılgısına kaptırmıştım kendimi. Ölümcül bir yanılgı... Kaderim evden kaçan kızların akıbetinden farklı değildi oysa. Kaderim Cihat'ın insafındaydı. Ona zincirlenmiştim, onun da bana zincirlerle bağlı olduğu gibi. O benim uğruma geçmişini, ailesini karşısına almış, her şeyi terk etmişti. Bu bir bakıma omuzlarıma binen yükten çok, kalbime çöken ağır bir taştı. Bu yüzden ben de onun uğruna geleceğimden vazgeçmiştim. Geçmişe karşılık gelecek; yetmez miydi, adil değil miydi? Omzumdaki yükü hafifletmeye çalışsam ya da kalbimdeki taşı kımıldatıp gün yüzüne bakmaya çalışsam, yapış yapış bir suçluluk duygusu beni

nefessiz bırakır, boğazımdan yükselir gözlerimi kör ederdi adeta. Ama işte bazen her şeyi unutmayı seçerdim. Öylesi anlarda Cihat'ın yüzü, bir kâbusa uyanırcasına boşlukla dolardı. Huba ana bizi birbirimize öldürücü kılan bağı anlar ve tasalanırdı bizim için. Gözleri kaygıyla kapanır, dudakları eski zamanlardan kalma bir duayı mırıldanırdı, bilirdim. O vakitlerde anılarımız, hayallerimiz vatan tutmazdı içimizde. Sığınabileceğimiz bir vatanımız da olmazdı. Kış ortasında içim susuzluktan kavrulurdu.

Huba ana, zihnimi meşgul etmek, kalbimi oyalamak maksadıyla kadim hikayelere daldırırdı yeniden. Bu topraklarda binlerce yıl önce yaşayan tanrılardan bahsederdi: Aya, Tuşgu, Avi, Sardi... diye başlar, devam ederdi. Burhan abi sohbetimize denk geldiğinde annesinin aslında kadın tanrıları sıraladığını söyler, takılırdı Huba'sına; " Sen feministsin, " derdi. Feministin anlamını ne ben ne de Huba ana hiç bir zaman öğrenemezdik. Burhan abi söylemişse iyi bir şeydir der, kabullenirdik...

Huba ananın bu tanrıları nasıl bildiğini merak ederdim. Her sorduğumda cevap vermekten kaçınır, önemli bir sırrı saklayanlara has bir ketumlukla, "Öğreten iyi insanlar tanıdım, " derdi. Bu kez bana niye öğrettiğini merak ederdim.

"Bütün tanrıları, ilahları öğrenmek, bilmek iyidir. Bu yolla insanı anlamayı öğrenir, bilirsin. Bir Müslüman kilisede namaz kılarsa, bir Yahudi camide rabbini bulursa, şu bizim Zımzım dağındaki binlerce yıllık Meherkapı yada adına ne dersen de, o kapının ardında Hz. Ali'nin atıyla birlikte durduğuna inanırsan, o vakit bu topraklarda çocuklar huzur içinde büyüyebilir..." Bu sözlerin derinliğinde yatan anlama pek kafa yorduğum söylenemezdi. Beni büyüleyen daha çok Huba ananın dudaklarında şekillenen isimlerdi. Belki de isimsizliğimdi beni böyle etkileyen. Kalın bir sis ötüsünün altında belli belirsiz seçilen ve hemen sonra kaybolan bir gölge gibi ismimi arardım bütün bu isimler arasında. Tekrarladığım her isimle içimin derinlerinde saklı bir yerin kıpırdadığını sezer, nedenini çözemezdim.

Bu duyguyu Huba anaya söylerdim. Yüzünü göremediğim bir kadının rüyalarıma girdiğini ve beni çeşitli isimlerle çağırdığını anlatırdım. Huba ana beni dikkatle dinler, sonunda sabırsızlıkla suçlardı beni. Neye sabır göstereceğimi bilemezdim. Gücenmezdim de ona. Bilirdim ki, onun olmamı istediği, yoğurup şekil vermek istediği kadın olamayacaktım...

Sureti olmayan kadın neden rüyalarıma giriyordu, neden çeşitli isimlerle çağırıyordu beni? Bu soruların cevabını bulabileceğim kimse yoktu. Hiç bir akrabama ulaşamamış, hiç bir köylüme rast gelmemiştim. Apê Mecit ceviz ağacının gövdesine girip kaybolmuştu, babam zaten hudut boylarında mayınların arasında kaybolmuştu. Ninem kendi kör karanlığında kaybolmuştu. Serhat abi bulamamıştı kimseyi.

Serhat abi, arada bir işi şehre düştüğünde arabasını sapa yollara vurur, bizi ziyarete gelirdi. Huba anayla kahkaha atar, Burhan abiyle fısıldaşır, Ethem babayla gürültülü tartışmalara girer, Rêwan'la kuytulara çekilirdi. Bana ise içtenlikli ilgisini ve sıcak

sohbetini bırakırdı. "Meri"derdi, "Meri iyi misin?" Onu hayranlıkla seyrederdim. Bazen elleri dolu dolu gelirdi. İhtiyacım olup olmadığına bakmadan giysiler, ayakkabılar getirir, bir borcu öder gibi gönül rahatlığıyla ayrılırdı yanımdan. Onun da bir bedel ödediğini içten içe sezerdim. Aynı acıyı çekenlerin sadece bilebileceği bir sezgiydi; bir iç çekişte, elin bir hareketinde, gözlerin anlık dalgınlığında, tesadüfi bir çağrışımla beliren heyecanda yani küçük ayrıntıların birbirini bulduğu bir yakınlık... Akrabalarımdan, köyümden haber getiremez ve bundan duyduğu mahcubiyeti gizlemezdi. Ona kızamazdım, gönül koyamazdım. Bilirdim ki, elinden geleni yapmıştır; yorgun yüzü, çökmüş geniş omuzları ve gözlerinde takatini yitirmemek için sürekli çabalayanlara has derin bakışları deliliydi bunun. Bu yüzden onun için sürekli kaygılanmaktan, tasalanmaktan kurtulamazdım... Serhat abi şehre geldiğinde Cihat onu bir an bile yalnız bırakmazdı. Onu izler, ağırlar kendisince korumalığını üstlenirdi. Birlikte Huba ananın evine geldiklerinde eski Cihat'ı karşılardım

yeniden. Uzun kirpiklerle çevrili gözlerinin gülerken kısıldığı, keyifliyken neşe dağıttığı, sorularıyla beni köşeye sıkıştırdığı, kaçamak dokunuşlarıyla heyecanlandırdığı Cihat! Sadece Serhat abinin yanında, o anlarla sınırlı... Elinden gelen buydu, anlardım. Ve ben bir kez daha fark ederdim, bu dünyada Cihat'ın beni emanet edebileceği tek kişi Serhat abiydi. Cihat'ın içindeki karanlık düşünceler, yüzündeki kasvetli hava Serhat abinin gidişiyle yeniden ortaya çıkardı. Tıpkı Leyla'nın beni gördüğünde değişen havası gibi. Onun da Cihat benzeri bir durumda olduğunu tahmin etmem zor değildi. Çeşitli bahanelerle eve uğradığında yüzünün şekli değişir, acı çektiğini görürdüm. Burhan abinin benimle çok rahat konuşup şakalaşması, beni ciddiye alıp değer vermesi, durmadan bir şeyler öğretmesi içini kemirir, canını yakardı. Sessiz bir kıvranışla seyrederdi. Üzülürdüm onun için ama yakınlık duymazdım. Kadınların acılarına duyarlı olmamız öğretilmişti. Güçlü erkekler dünyasında birbirimize dayanak olmamız gerektiği kanımıza yazılmıştı adeta. Yine de

Leyla'ya sevgi duyamazdım kalbimde. Onun sıradanlığı, girişimsizliği, olanlara razı gelişi, boyun eğiciliği sadece soğukluğumu derinleştirirdi. Zaman zaman sebepsiz yere hissettiğim vicdan azabıyla onunla konuşmaya, kendisini değiştirmesi gerektiğini anlatmaya çalışırdım. Gözlerinde tatmin olmamış sevgi açlığının yarattığı susuzlukla bana bakar, sonra arkasını dönüp giderdi. Burhan'ı elinden alan ben değildim, bunu anlatamayışıma hayıflanırdım. Leyla'nın anlamadığı Cihat'ın ise belli belirsiz gördüğü gerçek, ilgimin tamamen Rêwan'a kaymış olduğuydu. Rêwan kusursuz bir hayalin acı verici ölçüde gerçeğe büründüğü kişiydi benim için. Onu rüyalarımda görürdüm. Bunu kimselere söyleyemediğim bir utanç gibi saklardım. Düşlerimde ellerinin, soluğunun sıcaklığını gerçekmişçesine hisseder, günboyu, rüzgârda titreyen gaz lambasının ışığı gibi sararır, tükenirdim. Rêwan, gece karanlığından çıkıp geldiğinde ise kafam karışır, ne yapacağımı bilemez olurdum. Gözlerinde her zamanki ışığı görürdüm. Oysa ben, beni gerçekten gördüğünü,

önemsediğini gösteren küçük bir parıltı arardım. Rüyalarıma konuk olan ile karşımda gördüğüm kişi arasında küçük, cılız bir bağ bulamadan geçerdi günler.

Eğer kar yağmaya devam etmeseydi, gidebileceğimiz başka bir yer, başka bir şehir, başka bir ülke varolsaydı; Cihat, bir an bile tereddüt etmeden beni alıp götürürdü. Kimsesizliğimiz bizi buraya bağlamıştı. Son gelişinde Amed'teki dayısının davetini söylemişti. İkircikli bir halde bahsetmişti onlardan. Dayısını kötülemek istememiş ama sevilecek, sayılacak yanını da dökmemişti ortaya. "Dinlerine bağlı, biraz tutucu bir çevre, " deyip geçiştirmişti. O vakit sözlerinden beni kabul etmeyeceklerinden çekindiğini ve bunu göze alamadığını çıkarmıştım. Bu yüzden başka çare kalmayıncaya dek dayısının davetini kabul etmek niyetinde değildi. Biriktirdiği paralar her şeye sıfırdan başlamamız için yetersizdi. Ben de açıkça söylemeye cesaret edemesem de burdan ayrılmak istemiyordum. Kim bilir belki baharda çok şey değişebilir, gelecek günleri kapana kısılmış bir yaban keçisi gibi

ürpererek beklemezdim. Cihat da yaralı bir hayvan gibi dönüp durmazdı etrafımda. Ne bekliyordum? Neyin değişeceğini bekliyordum? Bildiğim, bir şeyler değişmeliydi sadece.

Bu sebeple, Huba anayla, cesur birkaç kadınla birlikte kar, tipi, fırtına demeden yollara düşmeyi hevesle kabul ettim. Burhan abi benim bu gizli grubun içinde yer almamı istememişti. Sonuçta ben emanettim, geçiciydim, misafirdim burada, gözlerini kaçırarak sıralamıştı bunları. Kalbim üzüntüyle dolsa da söylediklerini yalanlayamazdım. Huba ana kararı bana bırakmıştı, kişiliğimin sağlamlığından emindi. "Çiçek olsa bir kötekte hepimizi ele verir, anasını bile..." diyerek kıkır kıkır gülmüştü. Huba anayı böyle mutlu kılan, yaptığımız işin, düştüğümüz yolun Dağ Masalcılarıyla ilgili olmasıydı. Kuşatmayı yarmayı kafamıza koymuştuk. Rêwan, bizi götürecek arabayla, şoförle, teslim alacak kuryeyle alakadar olmuş, her şeyi ayarlamıştı zaten. Grubumuzun kadınları olarak erzak toplar, güzelce yerleştirir, itinayla saklar,

kontrol noktalarındaki mal sayımında fazlalık çıkmasın diye her yolu denerdik. Kontrol noktalarında ise soğukkanlıca davranır, komşu köye hastalık ziyaretinden tutalım, gelin çeyizi teslim etmeye kadar türlü nedenler uydururduk. Kadın başımızla yollarda oluşumuz onlar için tehlikesiz can sıkıntısıydı, o kadar. Topladığımız, sakladığımız, özenle yerleştirdiğimiz yiyecekleri, sıcak tutacak rengarenk işlenmiş çorapları, eldivenleri, çeşitli öteberiyi bizi bekleyen kuryeye bir makbuz karşılığında teslim eder, geri dönerdik. Huba ana makbuzu değerli bir hazineymişçesine saklar, görevini yerine getirmenin pırıltısıyla Rêwan'a uzatırdı. Ethem babanın tüm bu olanlardan haberi olmazdı. Huba anaya, "Yine dolunayım tüm ışıltısıyla parlıyor, " dediğinde Huba anayla gizlice bakışırdık. Bazen kurye zamanında gelmez, soğuk, bakımsız, terkedilmiş zom'lardan birine sığınırdık. Onun gelmesini beklerdik sabırla. Yakalandığımızda başımıza ne geleceğini Allah bilirdi ya, ben etrafımı kalkan gibi saran kadınlara güvenirdim. Kadınlar ise,

bana tekinsiz gelen Sarê teyzeye güvenirlerdi. Bu güvenin altında Sarê teyzenin olağanüstü güçlere sahip olmasının yattığından kuşkulanırdım. Çöküк göz çukurlarının ortasında iki koyu parlaklık sadece beni değil, şoförümüz Adnan abiyi de ürkütürdü. O gözler üzerine dikildiğinde seni yutacakmış gibi hareket edemez olurdun. Ya da yalnızca bizi etkilemeyi başarıyordu, emin değildim. Adnan abiyi Dirêj diye çağırırdık. Orta boylu, göbekli, saçı, bıyığı gür bir adamdı. Biz kadınların derdini çekmekte, idare etmekte ustaydı. "O bizim horozumuz, " derdi Huba ana. Bu söz onu utandırır, kadınları kahkahalarla güldürürdü. Genelde sakin bir adamdı ama aksiliği tuttuğunda yaka silkerdik ondan. Öylesi anlarda bir tek Sarê teyze başedebilirdi onunla. Sarê teyzenin hışmından korktuğunu fark etmiştim. Ona, "Pirebok" derdi. Cadının bizim dilimizdeki karşılığıydı bu. Zamanla bu adlandırmanın haksızca yapıldığını anlamıştım. Ondan korkanlar onu cadılıkla suçlardı. Ben onun cadılığına hiç rastlamamıştım, fakat bu bakışın, hiç çocuk doğurmamış kadınların rahminde karanlığı

büyüttüğüne inanılan eski bir gelenekten geldiğini öğrenmiştim.

Sarê teyze, Huba anayla aşağı yukarı aynı yaşlardaydı. Huba ana, "Sarê benim dünya ahiret kızkardeşimdir." demişti ben sorduğumda. Bir zamanlar güzel olduğu anlaşılan yüzü zayıf, derin kırışıklıklarla doluydu. Onda, Huba ananın umutlu duruşu, cesaretli neşesi yoktu. Huba ana onu bağışlatmak istercesine, "Onun içi kararmış, " dedi. "Eskiden, genç bir kızken kıpır kıpır, hayat doluydu. Onu gören bir daha görmek ister, buna can atardı. Ondan bir gülücük almak için genç erkekler birbiriyle yarışırdı." Onu bu hale getirenin ne olduğunu merak ediyordum. Bir keresinde cesaretimi toplayıp sordum. "Peki, ne oldu da böyle karardı, kurudu?" Huba ana gözlerimde benzer bir işareti arayarak "Aşk onu kırdı, " dedi. Sonra yadırgar bir sesle devam etti:

"Çoğu genç kızın başına gelen bir olayı felakete çevirdi. Zaten çocukluğunda da abartıyı seviyordu... Evlerine gelip giden bir hayvan tüccarının oğluna vurulmuştu. Tüccarın oğlu gençti, deneyimsizdi, işleri

devralmaya hazırlanıyordu. Bizim Sarê de sabırsızdı, yerinde durmayı, beklemeyi bilmezdi. Sarê'nin babası bir bazırganı damat olarak kabul etmezdi. Daha iyi bir kısmet bekliyordu. Bazırganı geri çevirdi tabi, geri çevirmekle kalmadı, alay etti. Onurunu kırdı adamın. Beter etti yani. Rahmetli babası zorba bir adamdı. Şimdi, babasına 'rahmetli' dediğimi duysa köpürür. Tanıdıklarına ' o adamın yeri cehennemdir, rahmetli demeyin, hiç bir rahmet üzerinde olmasın' der durur. Neyse, bu Sarê'nin içine dert oldu. Sevdiği adama haber gönderdi, kaçalım dedi. Bazırganın oğlu dünden razı. Bu şekilde babasının kırılan gururunun acısını da çıkartmış olacak. Kararlaştıkları gün ve saatte Sarê bizimle vedalaştı, bir ceylan gibi sekerek uzaklaştı. Belirledikleri yerde bekledi Sarê. Sevdiği adam gelmedi. Bekledi Sarê, güneş doğana kadar. Anası, kardeşleri onu bulup zorla eve götürünceye kadar bekledi. Gelmedi bazırganın oğlu. Kimisi yolda başına bir kaza geldiğini, kimisi Sarê'nin babasının onu öldürttüğünü söyledi. Kimisi korktuğundan, geri döndüğünden bahsetti.

Kimisi de tüccar kısmı söz tutmazmış, kanı bozukmuş, para kokusunu almayınca çekip gitmiş dedi. Kimse tam olarak öğrenemedi işin aslını... İşte o vakit Sarê, sevdiğini beklerken, artık gelmeyeceğini anladığında kalbi kırıldı. Bir taş alıp habire kalbine vurduğunu, bu yüzden sol göğüs kafesinin çöktüğünü söyleyenler oldu. Yine o gece sabaha kadar, bizden üstün olanların gelip onunla konuştuğunu, ona bir takım büyüler öğrettiğini söyleyenler de çıktı. Lakin benimle o geceye dair hiç konuşmadı. Aslında yıllarca hiçbirimizle tek kelime konuşmadı. Kocası öldükten sonra yeniden görüşmeye başladık. "

"Kocası mı? Evlendi mi yani? Hani adam gelmemişti?!"

"Dur anlatacağım sabırsız kuzum. Ben de sırasını karıştırdım işte! Hah tamam Sarê'yi eve getiriyorlar. Günlerce, haftalarca odasından çıkmıyor. O yerinde duramayan kız gitmiş, başka biri gelmiş yani... Babası korkmuş ondan, bu kız bir gece uykumda beni öldürecek deyip duruyormuş hanımına. Yine de bu korku onu zorbalığından

vazgeçirmedi. Sarê'yi bir akrabasıyla evlendirdiler. Sarê'nin itiraz etmediği, ağzından tek kelime çıkmadığı söylendi. Yıllar yılı Sarê'nin çocuğu olmadı ya da doğurmak istemedi. Allah bilir ya! Adam başka bir kadınla evlenmeye niyetlendi, doğurgan bir aileden gelen genç bir kızla. Sarê ona, 'Evlenme! Evlenirsen senin sonun olur, ' demiş. Bu da söylenti tabi. Adam dinlememiş. Tam düğün günü hem kocası, hem de Sarê'nin babası aynı saatte birdenbire düşüp öldüler. Taziye sırasında biz yine Sarê'yle konuşmaya başladık. Onların ölümleri bir şekilde Sarê'nin kayıp aşkına, sevmediği kocasının gözleri önünde geçip giden ömrüne ödenen bir bedeldi adeta. Taziyede onu gördüğümde gözleri kupkuruydu. 'İki cenazen var, hiç mi üzülmüyorsun?' diye sorduğumu hatırlıyorum. Dudaklarını büzüp, 'Onlara söylemiştim. Başlarına gelecekleri biliyorlardı. Dinlemediler! Neden üzüleyim öyleyse?!' dedi. Sarê işte, ne diyeceksin? Sen kafanı ağrıtma bunlarla..."

Huba ana başımın ağrımasını istemiyordu ya, Sarê teyzenin etrafımda, yakınımda olması başımı ağrıtmaya yetiyordu. Ondan nefret etmiyordum; uğursuzluğuna, kötülüğüne de inanmıyordum. Ama o yakınımdayken kalbimin bütün sırlarını okuyup birden ortalığa saçacakmış gibi bir duygu yakamı bırakmazdı. Sözlerinin kehanete dönüştüğünü, hatta bu kehanetin kendisi olduğunu görmezden gelemezdim. Sivri yüzü, karanlık göz çukurları karşımda durduğu müddetçe istesem de yapamazdım.

Yolculuk hazırlığı yaptığımız günlerden birinde evde toplanmış, Adnan abiyi bekliyorduk. Yola erken çıkmak için sıcak yataklarından çıkmış kadınların uyku mahmurluğunu gidermek niyetiyle çay demlemiştim. Ethem baba, misafirliğe gideceğimizi düşündüğünden biz kadınları baş başa bırakmıştı. Kadınlar açılabilmek maksadıyla birbirlerine komik olaylar anlatarak gülüyor, çıkardıkları gürültüye aldırış etmiyorlardı. Anlattıkları olaylardan çok, onların bu haline gülüyordum bende. Konu kadın-erkek ilişkilerine geldiğinde

seslerini alçaltmış, kahkahalarını yükseltmişlerdi. Çayı bahane ederek odadan çıktım. Elimde çay tepsisi ile geri döndüğümde Sarê teyze erkekler hakkında utanç yüklü, sefil meseleleri anlatmaya başlamıştı. Erkeğin zayıflığının nasıl da korkunç sınırlara varabildiğini tiksinmiş bir sesle anlatıyor, yüzünün şekli anlattıklarına uyum göstererek değişiyordu. Vücudumu ateş basmış, yüzüm kızarmış olmalıydı. Kadınlardan biri beni göstererek Sarê teyzeyi susturmaya çalıştı, "Nişanlı kız, erkeğinden soğutacaksın." dedi. Sarê teyze tamamen aldırmaz bir havada çayını kırtlama şekerle yudumlarken, "Bir şey olmaz, " dedi. "Zaten kızcağız evlenemeyecek." Bu söz o kadar keskin, sakin bir gerçeklikle söylenmişti ki elim ayağım birden bire buz kesti. Sıcaklığı çekilen ellerimden çay tepsisinin yere düşüp bardakların kırılmasıyla ortalığa sessizliğin çökmesi, Huba ananın ayağa kalkması ve Burhan abinin içeri girmesi aynı anda oldu. Ya da bana öyle geldi. Rengi solmuş yüzümü gören Burhan abi Huba anaya dönüp ne olduğunu sordu. Kaşları çatılmıştı. Huba ana

oğlunu tersleyerek, "Kadınların işlerine karışma!" deyip gönderdi. Bana da sertçe çıkıştı: "Sarê'nin söylediklerine kulak verme demedim mi sana?" Haklı olabilirdi tabi. Fakat oğlunu da beni de terslemesi hayra alamet değildi. Ve benim için ilk kez kaygılanıp korktuğunu düşündüm.

O günden sonra garip bir uyuşukluk içersinde günleri karşılamaya başladım. Sarê teyzenin sözlerindeki kehanet zihnimi meşgul ediyor, olasılıkları kafamda evirip çeviriyordum. Bu sözler bir uğursuzluğa işaretti ve ben bu uğursuzluğun neyi içerdiğinden bir türlü emin olamıyordum. Burhan abi halimdeki uyuşukluğu sezinliyor, beni oyalamak, uyuşukluktan çıkarmak için zaman buldukça bir şeyler öğretmeye devam ediyordu. Bir gece Ethem baba kardeşinin evinde yatıya kaldığında, Burhan abi gizlediği yerden tabancasını çıkardı. Huba ana gözlerini kısıp şüpheyle nedenini sorunca, "Meryem Can'a kullanmayı öğreteceğim. Belki bir gün kendisini korumak maksadıyla kullanması gerekir." dedi. Huba ana, "Allah korusun! Allah yazdıysa bozsun! " dediyse de

karşı çıkmadı. Kaderimin tekinsizliğini anlamış olmalıydı. İlk kez bir tabancayı elime alıyordum. Bunun bir 14'lük olduğunu söyledi. Şarjöründe on dört mermi olan, on dört ihtimal olan bir silah. "Adı var mı bu tabancanın?" diye sordum. Gülerek, "Biz kendi aramızda Refik diyoruz, " dedi. Refik'in arapçada arkadaş anlamına geldiğini duymuştum. Tabancanın gerçek adı mı, yoksa kendileri mi bu adı koymuşlar, emin olamadım. Dikkatli bir komutanın ciddi bir askeri derse hazırlanması gibi yavaş yavaş anlatmaya başladı. Önce tek tek parçalarını anlatıyor, sonra uygulamalı olarak tabancayı parçalara ayırıyor, şarjörü çıkarıp, emniyetini açıyor, namluda mermi olup olmadığını kontrol ediyor, mekanizmayı çekip kapağını çıkarıyor, yayını yerinden çekip namlu boşluğunu gösteriyordu. Yeniden tek tek takıp tamamlıyor; bu kez benim tabancayı sökmemi istiyordu... Öğreninceye kadar defalarca söküp taktım. Sonunda elim hızlanmıştı. İyi bir öğrenciydim. Takdir edilmek her zaman hoşuma gitmişti. Burhan abinin takdirini kazanmak ise beni coşturdu

adeta. Öğrendiğime kanaat getirince nasıl kullanılacağına geçti. Tabancanın tepmesini hesaplamam gerektiğini, nişan alırken hedefin biraz aşağısına almak gerektiğini defalarca tekrarladı. Tabancayı elime tutuşturdu. Emniyetini açıp nişan aldım, tetiği çektim. Bir tık sesi çınladı. Dışarıda kar vardı. Burhan abi bahçede pratikte göstermek istediğinde Huba ana şiddetle karşı çıktı: "Kışlayı başımıza indireceksin!" Burhan abiye döndüm tabancayı hiç kullanıp kullanmadığını sordum. Yüzüme sevecenlikle bakıp, "Kullanmadım Meryem Can. Şimdiye kadar ihtiyaç duymadık. Dua edelim, sen de ihtiyaç duymayasın..." dedi.

İlk kez o an fark ediyorum ki; Burhan abi benim Cihat'la gitmemi istemiyor, Dağ Masalcılarına katılmamı istiyordu. Açıktan ifade ettiği hiç olmadı. Ama tüm bu öğrettikleri, anlattıkları, dikkatimi, ilgimi yönelttiği konular buna hazırlanmam içinmiş. Dağın Piri'yle yan yana duran kızkardeşinin fotoğrafını hatırlamıştım. O fotoğrafı sadece kız kardeşini göstermek için değil, istesem benim de onun gibi olabileceğimi kanıtlamak

uğruna bilinçli seçtiğini ta içimden anlıyor, sarsılıyorum. Bana bir hayal oluşturmak istemişti. Bunun gerçekleşebilir olduğunun kanıtlarını sunmuştu. Bu kendi hayaliydi de. İçinde yer alamayacağını bildiği bir hayalin inancını yaratmak ve bu yolla hasretinin ağırlığını hafifletmek istemişti. Uzun bir süre bastırılmış bir acının ortasında hissediyordum kendimi ve ağlamaya başladım. Hıçkıra hıçkıra ağladım. Uzun süreden sonra ilk kez, teselli beklemeden, hiç bir şey ummadan ağladım. Burhan abinin Huba ananın şaşkın bakışları giderek anlayışlı bir şefkate dönüşmüştü. Burhan abi benim anladığımı anlayarak sarıldı bana. Benim bu düşün, bu hayalin peşinden gidemeyeceğimi, onu reddettiğimi anlamış ve bağışlamıştı.

O günden sonra üzerimdeki uyuşukluk, yerini sürekli değişen ruh haline bıraktı. Hiç olmadık yerde zihnim bir düşünceye takılıyor, dalıp gidiyordum. Hiç olmadık zamanlarda burnumun direği sızlıyor, ağlama isteğini güçlükle bastırıyordum. Beni oraya getiren nedenler ve şimdi bulunduğum yer arasında sıkışıp kalmıştım. Cihat'a arkamı

dönemezdim. Ona karşı duyduğum suçluluk duygusu içimi kemiriyor, sevgimi bulandırıyordu. Oysa Rêwan, kalbimin çarpmasına neden olan Rêwan ise bana uzak bakışlarla bakmaya devam ediyordu. Onun gözlerinde herhangi biri olmayı sürdürüyordum. Kar günlerinin tek düzeliğinde benim için hiç bir ümit yeşermiyordu ve bahara daha çok vardı...

Bir akşam bulaşıkları yıkayıp mutfağı düzenlerken çocukken babamdan duyduğum bir kılamı hatırladım. Bu anımsayış, beni bir zamanlar mutlu olduğum köyüme, köyümün akşam üstlerine götürdü. Dünyanın en güzel, en yumuşak, en hüzünlü vakitlerine. Gözlerimi kapatıp babamın, annemin, kardeşlerimin, ninemin yüzlerini zihnimde canlandırmaya çalıştım. Seslerini, kokularını, sıcaklıklarını, nasıl yürüdüklerini, nasıl gülüp ağladıklarını hatırlamaya çalıştım. Unuttuğum o kadar çok ayrıntıyla düğümlenmiştim ki! Gözlerimi açıp elimdeki işe odaklanmaya çalıştım. Bu kez gözlerimin önünde Rêwan'ın sureti belirginleşti. Şarkım bir iç çekişle başlayıp yüz yıllık bir aşk

acısının sözcükleriyle gölgelenerek devam etti. Dünyanın en eski kederiyle dalıp gitmiştim. Günlerin sarkacında ağır ağır sallanırken müziğin en hassas tınılarına tutunuyordum. İçimde usanmış bir yalnızlıkla baş etmeyi bırakmıştım. Ne de olsa kalbini anlatamayan, aşkına karşılık bulamayan ya da bulmayı beklemeyen kadınlar kavmindendim.

"Sesin çok güzelmiş Meryem Can! Etkileyici...Böyle güzel bir ses nadir bulunur. Farkında mısın?" Rêwan mutfak kapısında duruyordu. Omzunu kapıya dayamıştı. Bir süredir beni izlediği anlaşılıyordu. Bana Burhan abi gibi seslenmesi canımı sıkmıştı. Bir kız kardeş, herhangi biri olmak istemiyordum onun için. Bir baksa, bir görebilse beni. Bir duyabilse... Yüzüme beklentiyle bakıyordu. Bir şeyler söylememi bekliyordu. Ne söyleyecektim? "Senin ettiğin bağlılık yeminlerini biliyorum. Kendini ülkeye adadığını. Bir adağa dönüştüğünü. Bu yüzden susuyorum..." bu sözcükleri mi söylemeliydim ona? Yoksa "Küçük bir umut versen bana, hayal ettiğin devrim

gerçekleşinceye kadar bekler, hatta bunu gerçekleştirmen için elimden geleni yapardım..." bu sözcükler mi? Yeminine ters düşmesini, çiğnemesini istemezdim elbet. Kadınlığım kadar kesin bir inançla biliyordum ki, onu yolundan alıkoymaz, döndürmezdim. Ben sadece tutunmamı, önümü görmemi sağlayacak bir ışık demeti istiyordum. Farkında olduğunu, düşündüğünü gösteren bir işaret, bir ilgi...

"Ben... bilmem. Hem farkeder mi? Yani sesimin güzel oluşu?!" Ne aptalca bir cevap! Kalbimin çırpınışını böyle mi harcamalıydım?

"Öyle deme Meryem Can! Ozan Mızgîn'i dinlemiş miydin?"

Başımı olumsuz anlamda salladım. Bana Ozan Mızgîn'in sesiyle neler kazandırdığını, nasıl ölümsüzleştiğini, halkın belleğinde edindiği yer ile asla unutulmayacağını anlatmaya başladı. Sonra sesimin ne denli değerli olduğunu, istersem müzik çalışmalarında yer alabileceğimi, bu konuyu Cihat'la konuşabileceğini söyledi. Onu dinlerken kalbimin parçalandığını sezinledim.

Parçalanmış bir kalpten geriye ne kalır? Ondan beklediğim sözcükleri hiç bir zaman söylemedi. Bana söylediği sözcükler hiç bir zaman ondan beklediklerim değildi. Huba ananın Sarê teyze için söylediği "Aşk onu kırdı" sözünü daha iyi anlıyorum.

"Benim için artık bir önemi yok. Cihat izin vermez şarkı söylememe. İstese bile ailesinden, çevresinden çekinir..." Rêwan'ın itiraz etmesine fırsat bırakmadan devam ettim.

"Yine de çok sağol... Sahiden! Fakat ben... Ben bu şarkıyı seni düşünerek söylemiştim. Senin için. Senden başka düşündüğüm yok."

Bu sözleri nasıl söyleyebilmiştim? Hangi cesaretle? Buna hakkımın olduğunu nasıl umabilmiştim? Rêwan'a yabancı olan bu sözcüklerin onu şaşırttığını, kafasını karıştırdığını ve anlamını çözmeye çalıştığını görebiliyordum. Ben, kalbim çarpa çarpa onun ne söyleyeceğini beklerken, o dikkatle yüzüme bakıyordu. Gözleri giderek kısıldı, kaşları yavaş yavaş çatıldı. Yüzündeki her değişimi nefesimi tutarak izliyordum. Duyduklarının ikimizi de ne denli tehlikeli

sınırlara doğru ittiğini kavrayabilmişti, elleri titriyordu, fark etmiştim. Burhan abi heyecanla mutfağa girdiğinde ikimiz de hala susuyorduk.

"Heval, az önce haberlerde söyledi, arkadaşlar hizbilere karşı eylem yapmışlar, bir çok kayıpları var, birazdan ayrıntıları verecek. Müthiş bir haber." İçine daldığı sessizliği kıramadığını anlayınca durakladı. Önce Rêwan'a, sonra bana baktı. "Bir sorun mu var?" diye sordu. Rêwan yanıtladı, sesi sakin, kendinden emin çıkıyordu artık.

"Yok abi, bir sorun yok. Meryem Can bize dair yanlış bir fikre kapılmış. Daha doğrusu bir yanlış anlama demeliyim.Ne de olsa henüz çok genç ve sorumlulukları ağır. Yanlış anlamalar üzerinden doğru olmayan, yanıltıcı sonuçlar çıkarabilir insan. Öyle değil mi Meryem Can?"

Burhan abi durumu anlamamıştı. kafasını sallayınca, Rêwan önemsiz bir mesele gibisinden bir işaret yaptı. Ben arkamı dönmüş, Rêwan'ı yanıtlamaktan kaçınmıştım. Onun nezdinde önemsiz bir meseleydi, bir yanlış anlaşılmaydı. Sorduğu soruyla

inanmadığım bir yanıt vermemi bekliyor, hak vermemi istiyordu. Benden cevap alamayınca Burhan abiyi haberleri izlemek üzere götürdü.

"Allah'ım, merhamet et!" boğazımdan yükselen bu fısıltıyla duvara yaslanıp mutfak zeminine çöktüm. Huba ana beni bulduğunda ne kadar zaman geçmişti, bilmiyordum. Koluma girip beni kaldırdığında, odama götürdüğünde, üzerimi değiştirip yatağa yatırdığında, ateşimi ölçtüğünde, hep aynı duayı mırıldanıyordum. Sonra bu duayı mırıldanan sesin Huba anaya ait olduğunu ayırt ettim. Üzerine çöken halsizlik gözlerimi açık tutmamı engelliyordu. Bayılmaktan korkuyordum. "Ana ne oldu bana?" Gözlerim kapanmak üzere. Huba anayı, zor duyuyordum.

"Korkma kızım. Ben şimdi Sarê teyzeni çağırtırım. O bilir ne yapması gerektiğini. Şifalı otlardan anlar, kaynatır, içirir sana. iyileşirsin. Çiçek'i de çağırtırım. Yardımı dokunur." Tam çıkacakken tekrardan neyim olduğunu soruyorum. Yine aynı telaşlı ses.

"Meryem'im sen sakin ol. Kanaman var. Hiç böyle bir şey görmemiştim. Allahım sen

onu koru. Sevdiklerine bağışla... Burhan şimdi Sarê teyzeni getirecek. Sakın korkma, tamam mı?" Onun korktuğunu anlamıştım, ölüyor muydum? Bu çok da önemli olmasa gerekti. Sarê teyzeyi anımsayınca gülmeye başladım. Ya da güldüğümü sanıyordum. Karanlık bir boşluğa, beni isteyen boşluğa yuvarlanmadan önce,

"Sarê teyze aşk beni de kırdı. Baksana bir halime, nasıl da kanıyorum?!" dedim usulca.

Yarı uyanık yarı uykulu bir halde yatakta günlerce kaldım. İlk günlerde bilincim sürekli gidip geliyordu. Kendimi toparlamam pek kolay olmadı. Bilincim gidip geldiği sırada, öncesinde de, sonrasında da odamda hiç yalnız başıma bırakılmadığımı sezinliyordum. Gözlerim kapalı da olsa etrafımın endişeli fısıltılarla çevrili olduğunu anlayabiliyordum.

İlk gün tanımadığım hoşnutsuz çınlayan bir kadın sesi duydum. "Beni ne diye çağırdınız? Ben doktor muyum? Burhan, ' abla, acele gel!' dediğinde doğum falan var sandım. Ben ne yapayım bu bakireyle?! Hastaneye kaldırın." Bu söylediklerinin etrafımdaki kadınlarda bir rahatlama

dolaştığını hissediyorum. Bakireliğimin onayı bu! Kadınları rahatlatıyor. O durumda bile utanç duymam şaşılacak şey. Kadınlığın utanç hali öyle güçlüymüş ki, yarı baygın durumda bile yakalıyor beni... Ardından hastaneye götürüp götürmeme tartışmaları başlıyor. Çiçek ısrarlı:

"Kanı çekilmiş, görmüyor musunuz? Ölü gibi bembeyaz. Götürelim onu." Sarê teyzenin kısık sesli, kesik kesik tüyler ürpertici kahkahalarını duyuyorum. Ardından konuşmaya başlıyor. Yine uğursuz bir kehanet adeta:

"Kutsal kelamda denilir, 'Gerçek şu ki, kim Rabbine suçlu, günahkar olarak gelirse, hiç şüphe yok onun için cehennem vardır. Onun içinde ise ne ölebilir, ne de dirilebilir. Bu kızcağız da ne ölü ne diri şimdi. Cehennemde olduğumuzu söylemez miydiniz? Alın size kanıtı!" Çiçek dayanamıyor, tersleyerek araya giriyor:

"Allah aşkına Sarê teyze bu kızın ne günahı olabilir ki?"

"Biz kadınlar doğuştan günahkârız Çiçek. Çünkü hem kalp, hem rahim taşıyoruz.

Erkeklerde ikisi de yok. Bu kızın hem kalbinin hem rahminin kanaması boşuna değil."

"Yine başladı bu kadın... Sarê teyze deli deli konuşma Allah için. Anaa! Onu dışarı çıkar, sinirimi alt üst ediyor."

Sesler yavaş yavaş azalıyor ya da ben kendimden geçiyorum. Sarê teyzenin cehennemle ilgili söyledikleri zihnimin çengeline takılıyor. Ben ne ölüyüm ne de diri. Belki de haklı Sarê teyze, neden hıncımızı ondan alıyoruz ki?!

Bir zaman sonra yine sesler. Bu kez Ethem baba öfkeli, kuşkulu, kadınların işlerinden ürktüğü açık.

"Ne yaptınız kızıma? Evime doluşan bu kadınlar da kim? Siz cadılar ne yaptınız kıza?"

"Çık dışarı Ethem efendi. Burada işin yok senin. Git, başka işlerle uğraş."

Uyuyor, uyanıyorum. Huba ana kendini suçluyor. Yollarda soğuk aldığımı ve yahut mikrop kaptığımı varsayıyor. Burhan abinin koruyucu, güvenilir sesini duyuyorum. İçimi tarifsiz bir acı kaplıyor.

"Uyanmadı mı hala? Hastaneye götürelim. Böyle olmaz. Cihat dışarda bekliyor. Meraktan delirecek çocuk, odaya da almıyorsunuz." Sarê teyze hışımla itiraz ediyor:

"Bu soğukta, bu kıyamette dışarı çıkarılır mı? Bırakmam kızı! Onun dermanı hastanede bulunmaz."

Cihat...Beni beklemekten, merak etmekten, sevmekten, taşımaktan kurtulmayacak. Huba ana onu teskin etmeye, yanına gidiyor. Beni teskin edecek kimse yok... Gözlerimi açıp Huba anaya sesleniyorum takatsizce.

Günler geçtikçe kendimi toparlıyorum. İlk günlerin telaşı, fısıldaşmalar, suçlayıcı sözler artık yok. İyiki de yok. Odam daha sakin. Sarê teyze kalabalıktan sıkılmış, benim de sıkıldığımı varsayıyor. "Boşaltın etrafını, nefesi çıksın, " diye çınlıyor sürekli. Kimseyi odama bırakmamakta kararlı. İyiki de bırakmıyor. Huba ananın gelişine izin var, yanıma sürekli uğruyor, sıcaklığını esirgemiyor.Burhan abi kapı aralığından

kafasını uzatıyor, soruyor. Sarê teyzenin kaşlarını çatışına,

"Sınır ihlali yok kraliçem!" diye yanıt veriyor. Çiçek ambargoyu delemiyor. Sanırım birbirlerine tahammülleri olmadıklarından bu ambargo ikisinin de işine geliyor... Sarê teyze güçlendirici çorbalar pişiriyor, şifalı otlar kaynatıyor; içiriyor. Bu yoksullukta zor bulunan et suyuna ekmek doğrayıp yediriyor. Bu bakım, bu özen ruhuma iyi gelmiyor.

Bir sabah alnıma sıcak bir elin dokunuşuyla uykudan sıçrayarak uyanıyorum.

"Korkuttum mu seni? İyi misin diye bakmak istedim sadece. Hâlâ çok solgun görünüyorsun. Buz gibisin. Bütün kanın çekilmiş sanki. Şimdi böyleysen birkaç gün önce Allah bilir nasıldın?" Elbette Cihat'tı. Özür dilercesine bakıyordu bana. Çok uzak bir geçmişten bakıyordu adeta. Yorgundu, her halinden belliydi. Uzun kirpiklerinin gölgelendirdiği gözaltları mor halkalarla kaplıydı. Ne yapmıştım ben ona? İkimiz de zorlu bir savaştan çıkmışçasına bitkin ve kimsesiz görünüyorduk. Elimi uzatıyorum.

Elimi sevgiyle tutuyor, sıcaklığı yine ürpertiyor.

"Üşüyor musun? Seni ısıtmamı ister misin?" diyerek muzip bir bakış atıyor. Günlerden sonra ilk kez gülümsemeye çalışıyorum. Yetiştirme yurdundaki ilk kaçış girişimimi hatırlamıştım. Nereye gideceğimi bilemediğim o gece birdenbire yanımda belirmişti. Yine böyle üşüyordum. Montunu vermeyi teklif etmiş, "Ben üşümem, sıcakkanlıyımdır." demişti. Terslemiştim onu, hiç acımadan. Buna rağmen yanımdan ayrılmamış, yakalandığımız takdirde başına bela olacağımı düşünmeden yurda kadar eşlik etmişti. O soğuk gecede bir başıma bırakmamıştı. Her zamanki gibi... Rollerimiz pek değişmiyor şu hayatta, nasıl başladıysak öyle, diye düşünüyorum bir an. O günlerden bu yana sanki bir asır geçmiş. Ne garip birçok şeyi hatırlamıyorum artık.

Gülümsememden cesaret alarak alnımdan öpüyor. Dudakları sımsıcak,

"İyisin değil mi Yarê Can? Öyle korkuttun ki beni! Şu Sarê cadısı seni hastaneye götürmeme izin vermedi. Hatta seni görmeme

bile karşı çıkıyordu. Sana ne olduğunu kimsenin söylediği de yoktu. Delirecektim az daha."

Sarê teyze iyi bir kadın Cihat. Benim iyiliğimi düşünmüş olmalı. Benim ve senin iyiliğini... Bana özenle bakıyor. İyiyim ben. Bu kadar çok merak etme beni. Bana bir şey olmaz. Kötülere bir şey olduğu nerde görülmüş?" Serhat abinin sözünü tekrarlamıştım. Aslından tam beni ifade eden bir cümle. Fakat Cihat, kötü birisi olduğumu aklından dahi geçirmez. Serhat abinin tekrarladığım cümlesini anlayarak gülüyor.

Ona bütün gerçekleri anlatmak istiyorum. Onu nasıl kandırdığımı, sadakatine layık olmadığımı, sevgisini, güvenini hiç düşünmeden bir kenara bırakabilecek karakterde olduğumu anlatmak istiyorum. Rêwan'ı, Rêwan'ı düşündükçe nasıl yanıp tutuştuğumu, kalbimin çarpa çarpa nasıl parçalandığını, son yürek atışıma kadar ondan vazgeçmeyeceğimi anlatmak... Korkularım depreşiyor, yalnız kalacak güçte değilim. Susuyorum. Suskunluğum

zayıflığımı örtüyor. Derin bir çekiyorum. Bunu farklı yorumluyor:

"Yakında buralardan gideceğiz Yarê Can! Hiç canını sıkma. Bir süreliğine dayımın yanında kalırız. Yanına çağırıp duruyor zaten. Onlarda kalamasak bile Serhat abi yardımcı olur bize. Hiç kaygınız olmasın diyor. Ben de çalışırım. Şimdiye kadar biriktirdiklerime ekleyip hayalini kurduğumuz gibi köyüne döneriz. Orda, ceviz ağacının yanında, istediğin büyüklükte bir ev yaparız." Bu benim hayalim. Bir zamanlar sahip olduğum ve onu da dahil ettiğim hayal... Şevkle anlatıyor. Her bir ayrıntısını atlamadan tasvir ediyor. Ve ben bu hayalin artık gerçekleşmeyeceğini anlıyorum bir şekilde.

"İyi, " diyorum."Gidelim buradan." Bu cevabım duraksatıyor onu. Gözlerindeki bakış değişiyor, düşündüğü her neyse bir süredir kafasını meşgul ettiği açık. Söylemesini bekliyorum.

"Rêwan'ın selamları vardı. Sürekli seni sorup duruyordu. Çok endişeli görünüyordu. Gereğinden fazla... Geçmiş olsun dileklerini iletmemi istedi." Ah, demek buymuş!

Dikkatli bakışlarını üzerimde hissediyorum. Rêwan'ın adı geçer geçmez gözlerinde tehlikeli bir ışık belirmişti. Onun içini kemiren benimse hayatımı acılaştıran ismi duyduğumda yüzümü pencereye doğru çevirip:

"İyi, " diyorum. "Teşekkürlerimizi iletseydin kendisine." Yüzümün her hareketini izleyen bakışları, çektiği eziyeti bir an yansıtıp kayboluyor. Üzerime eğilip kısık bir sesle,

"O mu yaptı? O mu seni hasta düşürdü?" diye soruyor. Üzerime yine bir halsizlik çöküyor. Bir an önce gitmesini öyle istiyorum ki!

"Gel, yanıma uzan." diyorum. Ne düşündüğümden emin olamıyor, yine de isteğime boyun eğiyor. Ağır-aksak hareketlerle yanıma uzanıyor. Başımı göğsüne dayıyorum.

"Yetiştirme yurdundayken de böyle olmuştum." İkna olmasını sağlayacak bir ses tonuyla devam ediyorum:

"Zaman zaman oluyor böyle. Sanırım yorgunluğun ve üzüntünün de etkisi var. Suçu

başkasında arama. Benim kendime dikkat etmem lazım. Rahmimle alakalı bir sorun..." Hâlâ ikna olmuş değil, tereddütlü. Benimle ilgili herşeyi bildiğini düşünse de, "Kadınlık" konusu ona hâlâ yabancı. Benimle öğreniyor.

"Üzüntülerini benimle paylaşmıyorsun Yarê Can! Niye üzüldüğünü, neye dertlendiğini anlatmıyorsun bana."

"Çünkü bu son zamanlarda benden uzak durdun. Bir yabancı gibi davrandın. sana ulaşmam mümkün değildi." Bu sözlerim onu sarsıyor. Kızgınlığı kendine yöneliyor, sezinliyorum. Beni uzun kollarıyla sarıyor, sıcak kollarında ısınıyorum.

"Herhalde bu hastalığımdan dolayı beni terk etmezsin. Malum, erkekler soylarının sürmeyeceğine dair en küçük bir ihtimale bile dayanamazlar. Hani ola ki..."

"Bu düşünceler nasıl aklına geliyor? Sarê cadısı, tamam tamam, Sarê teyzen kulağına fısıldıyor bu düşünceleri, aklını karıştırıyor, değil mi? Ben, seni asla terk etmem. Ne olursa olsun!" Bunu mu istemiştim? Ona varolandan başka bir hikaye anlatırken neyi bekliyordum? İçimde ne bir üzüntü, ne de

suçluluk duygusu. Karıncalanmış bir hisle göğsünde uyuya kalıyorum.

Saatler sonra uyandığımda Cihat gitmişti. Eğer yastığımın altında adıma düzenlenmiş yeni nüfus cüzdanımı bulmuş olmasaydım rüya gördüğümü farz edecektim. Yeni kimlik hazır olduğuna göre gidişimiz yakındı. Huba anayı nasıl bırakacaktım? Sarê teyzeyi, Burhan abiyi, Ethem babayı? Yatağımdan kalkıp odanın içersinde birkaç adım attım. Giderek dengemi sağlayabiliyorum. Eskiden göz alıcı olan ama artık kararmış bakır çerçeveli aynaya yöneliyorum. Yüzümün yuvarlaklığı süzülmüş. Cihat'ın hakkı var, rengim hâlâ korkutucu bir soluklukta. Burnumun çevresindeki çiller belirginleşmiş bu beyazlıkta. Yüzümü buruşturuyorum. Uzun kıvırcık saçlarımı toplayıp örüyorum. Gözlerimin koyuluğu ayna gibi boşluğu yansıtıyor. Parmaklarımı gözlerimin altında beliren hafif morartıya götürüyorum. "Ne ölü, ne diri, " diyen Sarê teyzeyi hatırlıyorum.

Omuzlarıma büyük, kalın bir kefiye atıp, odamdan çıkıyorum. Huba ana mutfakta. Yüzü loş ışıkta bile parlıyor. Mutlu bir

kadının yüzü. Beni görünce gülümseyişi büyüyor. Neden kalktığımı soruyor. Onu özlediğimi söylüyorum. Yemek hazırlıyor. Mutfaktaki küçük masanın yanına sandalye çekip oturuyorum. Hamaratlı ellerini seyrediyorum. Davranışlarında, duruşunda bir değişiklik var. Sarê teyzenin nerde olduğunu soruyorum.

"Cihat'ın geleceğini duyunca evime gideyim dedi. Gönülsüzdü. Kalması için ısrar ettiğim halde kalmadı. İnatçılığını biliyorsun. Sen daha iyi misin?

"İyiyim Huba ana. Emeklerinizin hakkını nasıl öderim bilmiyorum." Elinde kepçeyle durup yüzüme bakıyor. Ben bu yüzü asla unutamam.

"Bak hele, neler de söylüyor? Bırak şimdi bunları. Sen hele bir iyileş, Ethem babanın hizmetini sana bırakacağım. İyice çekilmez oldu. Derdini sen çekersin artık." Gülümsüyorum.

"Bana anlatmayacak mısın?" diye soruyorum. Neyi sorduğumu anlıyor. Sevincini bastırmaya çalışarak, uzun süredir görmediği kızıyla buluşmasını anlatıyor.

Dünkü yolculuklarında kuryeyi yayla evinde beklerken kuryeyle birlikte üç kişinin daha geldiğini ve bunların Dağ Masalcıları olduğunu anladıklarında koşup sarıldıklarını, içlerinden birinin kızı Bınevş olduğunu sarılırken kokusundan bildiğini yavaş yavaş ortaya döküyor. Buluşmanın her bir ayrıntısında heyecan, ayrılırken her bir ayrıntısında hasret söze dökülüyor. Onun adına, onunla birlikte seviniyorum. Kalkıp kucaklıyorum onu, soğuk bedenimin gücü yettiğince.

Artık daha iyiydim. Burhan abi beni ayakta, evin içinde dolaşır görmekten memnundu. Her zamanki gibi gün boyu dışarda, karanlık çökmeden evde olmaya uğraşıyor, Huba anayı telaşlandırmaktan kaçınıyordu. Beni utandırmak istemediğinden hastalığımla ilgili hiç konuşmamış, sormamıştı. Sevincini, "Meryem Can, " diyen seslenişinde gösteriyordu. Ona tüm yaptıklarından dolayı teşekkür etmek istiyordum fakat sözlerin çok yavan kalacağından çekinmiştim. Ev halkı beni yormamaya dikkat ediyordu. Ev işlerini tekrar

üstlenmek niyetindeydim, izin çıkmıyordu. Bu yüzden Huba anayı rahatlatmak amacıyla Ethem babayla ilgilenmeyi üzerime aldım. Yemeğini hazırlıyor; yağına tuzuna dikkat ediyor, ilaçlarını içiriyorum. Bu arada homurdanmalarını, huysuzluklarını savuşturuyor, itiraz kabul etmiyorum. Bazen çok kızdığında, " O kadınlar sana ne yaptılar? Sana ne içirdiler öyle? Eskiden daha yumuşak başlıydın, bu kadar katı değildin..." diye veryansın ediyor. Hakkı var. Giderek daha az konuşur oldum, daha az güler. Cihat daha çok ziyaretime gelir oldu, daha duyarlı. Rêwan daha az uğrar, kapıdan işlerini halledip döner oldu. Hiç görüşmez karşılaşmaz olduk.

Bir akşam Huba anayla sedire oturmuş, Burhan abiyle Ethem babanın takışmasını dinliyorduk. Konu elbette siyasetti. Baba-oğul bir tek siyaset tartıştıklarında birbirlerinin sınırını unuturlardı. Bu tür anlarda Huba ana onlara göz kulak olmamız gerektiğini hatırlatırdı. Neme lazım, birbirlerinin boğazına sarılabilirlerdi. Huba ana hem onları dinliyor, hem de Çiçek'in doğacak çocuğu

için patik örüyor. Ben dalgınca rengarenk iplerle oynuyorum. Burhan abi dünyanın Kürtleri istemediğinden bahsediyor. Dünyada yalnız bırakıldığını, ne Müslüman devletlerin, ne de demokratik geçinen Batı devletlerinin Kürtleri görmek istemediğini, olan bitene gözlerini kapatıp sessiz kaldıklarını söylüyor. Sanki hiç var olmayan bir halkmışız gibi, sanki bu topraklarda bin yıllardır yaşayan biz değilmişiz gibi, "Filistinliler bile bizden bir nebze daha iyi durumda. Evet, onlar da yalnız bırakıldı, bu doğru. Fakat hiç değilse Filistin halkı olarak tanınıyor, kabul görüyor, ya biz?!" diyor Burhan abi. Ethem babanın öfkesi anladığım kadarıyla daha farklı bir konuda,

"Eğer biz kendi aramızda birlik içinde olsaydık, hiç bir devletin bizi tanımasını beklemezdik. Sorun bizim kendi aramızda. Biz daha birbirimizi kabul etmemişiz. Sen kalkıp dünyadan hesap soruyorsun!"

"Bizi bu hale getiren zaten onlar baba! Bütün suçu kendimizde aramaktan vazgeçelim artık. Gör bak işte, şimdi bu halk

Dağın Piri'yle nefes alıp veriyor. Onun etrafına kenetleniyor."

"Sen de görürsün bak onu nasıl yalnız bırakacaklar."

Burhan abi babasını gerçekleri görmemekle suçluyor, Ethem baba oğlunu hayalcilikle... Tartışmalar süre giderken aklım Burhan abinin söylediklerine takılıyor. Dünyanın bizi neden istemediğini anlamam çok zor. Biz de herkes gibi değil miydik? Bize kurşun sıktıklarında, bomba yağdırdıklarında biz de ölmüyor muyduk? Canımız yandığında, sevindiğimizde döktüğümüz gözyaşlarının rengi aynı değil miydi?

Kapı çalınıyor. Huba ana oğluna sesleniyor. Bu saatlerde kapıyı açmama izin yok. Burhan abi kalkıyor. Konuşmalarından bir arkadaşının geldiğini çıkarıyorum. Baskın olacağı haberini veriyor. Hazırlıklı olmamız isteniyor. Burhan abi düşünceli, arkadaşını yolluyor. Huba ana huzursuz. Oğlunu evden uzaklaştırmak istiyor.

"Amcanlara gidebilirsin, kalabalık orası..." diyor ısrarla. Burhan abi için kaçmak

bir tür yenilgi. Korkmak, saklanmak... Onuruna yedirmesi kolay değil. Anasını çiğnemesi ise imkansız. Son bir denemeyle,

"Güzel anam, seni duyan da hiç baskın görmemişiz sanır. Almaya niyetleri olsa orası, burası fark etmez, " diyor. Huba ana bu, söylediğinden geri dönmez.

Burhan abi montunun yakasını kaldırıp gece vakti karlı sokaklara dalıyor. Bildiği sokakların aşina güveniyle ayakları sağlam basıyor. Onun Güveni bana da cesaret veriyor. Olacaklara aldırmaz bir halde yatağa giriyorum.

Sabaha doğru kapı gümlemeleriyle bütün sokak uyanmış, aynı anda tüm kapılar zorlanmıştı. Bir orduyu aratmayacak güçle evlerimiz, sokağımız, rüyalarımız ablukaya alınmış, hareket etmemiz yasaklanmıştı. Olduğumuz yerde duruyoruz. Zaten bir yere gittiğimiz de yok. Her zamanki baskınlardan farklı olarak daha amansız ve kıyıcılar. Buna da şaşırdığımız yok. Birini arıyorlar. Adı, bir ihanetin kıskacında söylenmemesi gereken yerlere iletilmiş önemli birini. Korku onları saldırganlaştırıyor. Bütün sokak, bütün evler,

sıcak yataklar, tandırlar, su kanalları, kavaklar alt-üst ediliyor, aranılan bulunamıyor. Bizi evlerimizin önünde kar yığınlarının üzerinde bekletmeye devam ediyorlar. Soğuk, ayaklarımdan ilerleyip vücudumu ele geçiriyor. Zangır zangır titremeyeyim diye omuzuma attığım kefiyeye daha sıkı sarılıyorum. Huba ana halimi farkediyor, üzülüyor. Yanıma gelmek için adım atıyor, gözlerinde cesaret verici bakışlar var. O bakışlara takılarak ben de ona doğru adım atıyorum. Aynı anda sert, acımasız ve bezdirici bir gölge aramıza giriyor ve Huba anayı sarsıyor, itiyor, karların üzerine fırlatıyor. Haykırıyorum. Kendi dilimde, boğuk, nefret dolu bir sesle ömrümden büyük beddualar sıralıyorum. Bu kez bana yöneliyorlar, çekiştirip hırpalıyorlar. Vahşi, yabancı bir nefretin gücüyle karşı koyuyorum. Ethem baba araya girmeye, beni ellerinden almaya çalışıyor. Ethem babaya benim için korkmamasını, bu tür dayaklara alışkın olduğumu söylemek istiyorum. Sesleniyorum, seslenişimi duymuyor bile. Benzer görüntüler diğer evlerde de yaşanıyor,

sokak dalgalanıyor. Gürültü ve keşmekeşlik her yerde. Boyun eğmeyi reddediyoruz. Burhan abi bu görüntüleri görseydi, "Yalnızlığını bilen bir halkın kendi öfkesinden aldığı güçtür bu, " der heyecanla atılırdı öne. Keşke burda yanımızda olsaydı ve iyi ki de burda değil. Aynı anda her iki duyguyu birlikte yaşıyorum.

Kış güneşi soluk yüzünü gösterdiğinde toparlanıyorlar. Eli boş dönmek istemediklerinden yanlarında üç kişiyi de götürüyorlar. Genç, orta yaşlı ve bir de henüz on beşinde bir çocuk. Bütün karşı koyuşlarımıza, engelleme çabalarımıza rağmen götürüyorlar. Çocuğun anası haykırışlar içersinde göğsüne vuruyor. Buradaki kadınlar acıyla bütünleştikleri an, saf acı oldukları an göğüslerine vurmaya başlıyorlar. Sanki göğüs kafesi bütün kafesler gibi kırılmalı, yok edilmeliymiş gibi. Götürülen çocuğun anasını, kız kardeşini, halasını göğüslerini döverken gördüğümde zihnime doluşan bu düşünceler, beni de aynı hareketi yapmaya yöneltiyor. Sanki ülkenin bütün kadınları toplanmış bu hareketi

tekrarlıyor. Hepimiz aynı anda göğüs kafesimize vuruyoruz. Çıkan tok sesler kara bulutları, puslu havayı dağıtabilirmiş gibi... Biri kolumdan tutup eve doğru çekiştiriyor.

Huba ana sobanın önünde ısınmamı sağlıyor. Odun ateşinin çıtırtılarını dinlerken ne çok üşüdüğümü anlıyorum. Yüzümüz, kollarımız yara bere içinde kalmış. Ethem baba fena öksürüyor. Sırtına aldığı yünlü battaniye ciğerlerini ısıttıkça gevşiyor. Odaların hali içler acısı. Eşyalar tarumar edilmiş durumda. Huba ana hiç durmuyor. Oradan oraya koşturuyor, düzeltiyor, ayıklıyor, yerleştiriyor, kullanılmaz durumda olanı ayrıştırıyor. Ben ve Ethem baba geceliklerimizle sırtımıza attığımız battaniyelerle, bu insan üstü çabaya dalmışız. Götürülenlerden biri onun oğlu, Burhan abi olabilirdi. Duyduğu rahatlama ve ardı sıra gelen suçlulukla ne yapacağını bilmez halde koşturuyor. Huzursuz bir hareketlilikle adeta çırpınıyor. Sonunda kalkıp ona yardım ediyorum.

Çiçek, çocuklarla geldiğinde evi hal yoluna koymuş, ortalığı düzeltmişti.

Çocuklar dedelerine doğru koşuyor, Çiçek büyüyen karnını örtmeye çalışarak babasının durumunu soruyor. Burhan'ın baskından önce evden ayrıldığını öğrenince rahatlıyor. Hazırladığım kahvaltı tepsisini elimden alıp babasının yemesine yardım ediyor. Torunları etrafındayken Ethem baba huysuzluk yapmıyor, göze alamıyor. Hep beraber kahvaltıya oturuyoruz. Çocuklar ninelerine baskını anlatıyor. Büyüklerin dikkatinden kaçan bir çok ayrıntıyı çocukların gözünden görmek, onların dilinden işitmek tuhaf bir sızıya neden oluyor. Çiçek, Huba anayla konuşma niyetinde, sofranın kaldırılmasını bekliyor. Ethem babaya sedirin üzerinde yatak yapıyor, uzanmasını sağlıyor. Çocuklara televizyonu açıyorum. Mutfakta Çiçek'in anasına Sarê teyzeden bahsettiğini duyuyorum. Başka zaman olsa cüretkar bir şekilde mutfağa girip sözlerini kesmem. Fakat bu kez konuşmalarını tamamlamalarına fırsat vermeden mutfağa dalıyorum. Sarê teyzeye ne olduğunu soruyorum. Çiçek, samimi bir üzüntüyle baskın sırasında dipçiklendiğini,

yüzünün yarısının aldığı dipçik darbesiyle içe doğru çöktüğünü anlatıyor.

"İnatçı kadın hastaneye gitmeyi red ediyormuş. Gelirken uğrayayım dedim. Kardeşinin kızı, 'kimseyi istemiyor' deyince vazgeçtim. ' Yukarıdakiyle hesaplaşma zamanım geldi, beni rahat bırakın, ' diyormuş..." Sarê teyzenin tam da böyle davranacağını tahmin ediyordum. Huba anaya onu yanımıza getirmeyi öneriyorum. "Hayatta kabul etmez, " diyor. Üzgün, gözleri yaş dolu. Sonra kendisinin de uğrayacağını söyleyerek gitmeme izin veriyor. Evde bulabildiğim birkaç tane portakal, bir parça kavurma ve bir kase tereyağıyla çıkıyorum.

Sarê teyzenin evi sokağın diğer ucunda. Kocasının ölümünden sonra evin bakımıyla ilgilenmemiş, ilgilenilmesine de müsaade etmemiş. Bu yüzden harap bir görünüşü var. Kapıyı, gözleri ağlamaktan şiş genç bir kadın açıyor. Yeğeni olduğunu anlıyorum. Ben de kendimi Huba ananın yeğeni olarak tanıtıyorum. Sarê teyze beni kabul eder diyorum. Yüzüme tereddütle baktıktan sonra içeri alıyor. İçerinin ağır kokusu girer girmez

beni çarpıyor. Kendini 'Hasret' olarak tanıtan genç kadın, özür dilercesine başını sallıyor.

"Havalandırmaya çalıştım ama kokuyu gideremedim. Aslında halam titiz bir kadındır, fakat pencereleri açmaz, açtırmazdı bir türlü. 'Evime dünyanın kötülükleri doluşmasın' derdi. Takıntı yapmıştı kendisine. Biz yeğenleri onu bazen bir yerlere gönderir, evini baştan aşağı temizler, havalandırırdık. Son dönemlerde kendisini iyice bırakma niyetindeydi. Huba haladan çekinirdi. Huba halam onu oyalayacak şeyler bulurdu. Bu aralar biz de pek uğramaz olduk, kendi halinde bıraktık." Sesindeki üzüntü içten bir pişmanlığı yansıtıyordu. Sarê teyzenin elli yıla dayanan bitmek bilmez matemi kendi ölümünü beklemeye dönüşmüştü. Çevresinde hissedilen uğursuzluk ve tekinsizlik havasını bilerek, bir cezanın ödenmesi gereken bedeli olarak yaydığını fark ediyorum. Huba ananın anlatımlarından Hasret'in, Sarê teyzenin gençliğine benzediğini çıkarmam zor değil. Güzel, alımlı ve kırılgan. İnsanın gözlerinin alamayacağı bir çekicilik. Sarê teyzeyi

mahfeden bir aşkın felaketini henüz öğrenememiş, kendi halinde kendisini seven, mutlu eden bir adamla evlenmiş.

Sarê teyzenin odasına giriyorum. Yerde serili yatakta uzanıyor. Bir soba ve yer minderleriyle serili yıpranmış ağır bir İran halısından başka bir şey yok. Köşede her serhatlının evinde görülen semaveri saymazsam tabi. Duvarda ayrı ayrı köşelerde üç erkek fotoğrafı. Hayatının üç ayrı dönemine hüküm sürmüş, birbirinden farklı üç erkek. Böyle tahmin ediyorum. Hasret tahminimi doğruluyor. Kapının girişinde asılı fotoğraf Sarê teyzenin babası. Anlatımların da etkisiyle zalim adama öfkeyle bakıyorum. Kocasına bakmadan geçiyorum. Sevdiği adamın resmi bir fotoğraf makinesinden çıkma değil. Elle çizilmiş bir kara kalem resmi. Şaşırarak bakıyorum Hasret'e, gülümsüyor;

"Zamanında babam daha genç bir çocukken resme meraklıymış. Halam ona çizdirmiş. Daha evlenmeden üstelik. Babam pek gönüllü değilmiş lakin babaannem, ' Hiç değilse elinde avunacak bir resmi olsun, '

demiş. Babam herhalde onun resim üzerinde büyü yapmasından mı ne çekiniyormuş." Kıkırdamaya başlayınca halasının uyanacağını hatırlayarak eliyle ağzını kapatıyor. Boşa bir çaba. Sarê teyze uyanıyor. Yanına oturuyorum. Beni tanıyınca rahatlıyor. Hasret bir-iki saat yanında kalıp kalamayacağımı soruyor. Gidebileceğini söylüyorum. Hastayken bana bakan, üzerime titreyen, ağzıma kaşık tutan bu kadını yalnız bırakmam mümkün değil. Vefa borcundan da öteye en savunmasız anımda beni kolladığı, erkeklerin bakışlarından koruduğu için. O hastalık zamanında Cihat'la ya da diğerleriyle uğraşmamak, direncimi toplamama yardımcı olmuştu... Sarê teyzenin yüzüne aldığı darbe, Çiçek'in anlattığından daha kötüydü. Korkunç görünüyordu. Gözlerimi kaçırmamak için ilk dakikalarda kendimle epey cebelleşiyorum. İnsan her şeye alışırmış derler. Ben de üzerinden vakit geçtikçe Sarê teyzenin yarısı çökmüş yüzüne aşina olmuştum. Zorlukla konuşabiliyordu. Hasret, ona ağrısını dindirecek ilaçlar içirdiğini söylemişti. Beni tanıdığında gülmeye çalışmış, başaramayınca

sağlam eliyle savuşturmuştu. Hazırladığım portakal suyunu içiriyorum ona, hoşuna gidiyor. Yanında sessizce oturuyorum. Odada sadece onun hırıltılı bir acıya dönüşen nefes alışı duyuluyor. Sonra birden sağlam kalmış tek gözünü açıp üzerime dikiyor, yarım bıraktığı bir sohbete devam edercesine:

"Eğer gelmemesinin nedeni, bu dünyadan koparılmış olması ise, diğer dünyada onu göreceğim zaten. O vakit onu bağışlayacağım. Beni terk ettiği, bıraktığı için çektiğim her şeyi unutacak, onu bağışlayacağım. Ama orda değilse, orda beni beklemiyorsa geleceği güne, göreceğim güne dek onu lanetimle bekleyeceğim." Susuyor. İçinde yıllardır biriktirdiği her şey son anlarında gün yüzüne çıkmak istiyor adeta. Yüzünü bana çevirdiğinde, beni gördüğünü, kaderimle ilgilendiğini anlıyorum:

"Bir gün gelecek bir aşk bunca acıya değer mi diye soracaksın. Bunu sorduğun an, bu aşktan ümidini kesmişsindir artık. Bir şeyler onarılamaz biçimde kırılıvermiştir içinde. Kırılan şeyin ne olduğunu düşünürsün ve anlarsın ki kırılan sadece hayalin değil,

hayatındır. Hayatın tam ortadan kırılmıştır. Artık ne eskisi gibi sevebiliyor, tutkunu olduğun kişiyi bağışlayıp aşka tutuluyorsundur, ne de her şeyi geride bırakıp yoluna devam edebiliyorsundur. Anımsamak, her ayrıntıda, her çağrışımda anımsamak bir lanet gibi ömrüne yapışıp kalmıştır. Hayat seni olmadık yerlere sürüklese de, bu zehrin ağzında bıraktığı kekremsi tat hep seninle olacak, yavaş yavaş içine işleyecektir. Hayatının eksildiğini, içinin bakır gibi karardığını gün be gün, an be an hissedecek, anlayacaksın... Haydi git artık, kızkardeşimle yalnız bırak beni!.."

Arkamı döndüğümde Huba anayı görüyorum. Ne zaman geldiğini, ne kadar süredir orada durduğunu fark etmemiştim. Gözlerine dolan yaşları ağzına sımsıkı bastırdığı kefiyesiyle durdurmaya çalışıyor gibiydi. Onları yalnız bırakıp eve dönüyorum. Sarê teyzenin o sözleri Cihat'la ilgili söylemediğini, asıl Rêwan'ı kastettiğini bahçeye girdiğimde fark ediyorum. Olduğum yerde duruyorum. Ama nasıl bilebilirdi ki?! Nasıl anlayabilirdi? Sahiden de, "Bir aşk

bunca acıya değer mi?" diye sormuştum kendime, yataktan çıkamadığım zamanlarda... Birinin seslendiğini işitiyorum. Üst üste adımı haykırıyor. Kafamı kaldırdığımda kapının eşiğinde durmuş Burhan abiyi görüyorum. Kaygılanmış. Bahçenin ortasında öylece dikilip durmam onu meraklandırmış. Hiç yapmayacağım bir şeyi yaparak ona koşuyor, sarılıyorum. Yüz ifadesi şaşkınlığa dönüşüyor. "İyi misin?" diye soruyor. Onu görmek iyi geliyor bana. Hayatın her zamanki gibi süreceğine, kötülüğün bizi yenemeyeceğine dair güvenimi tazeliyor... Bir an sonra Burhan abi başını kaldırıp "Leyla" diye fısıldıyor. Arkamı dönüyorum. Burhan abi beklemediğim bir şekilde yanına gidiyor, Leyla'yı kucaklıyor. Başını göğsüne yaslayıp, saçlarını öpüyor. Leyla'nın şaşkınlığı benimkinden büyük. Ve ikimiz de korkuyoruz.

Akşam Huba ana geldiğinde Leyla'yı yanımızda görmekten memnun. Burhan abi Sarê teyzenin durumunu soruyor. Huba ana, artık fazla zamanının kalmadığını söylüyor,

kabullenmiş bir sesle. Bu kabullenmişliğin hangi aşamalardan geçip nasıl ortaya çıktığını biliyorum. Hiç bir kabullenişe kolay ulaşılamıyor; geride zorlu bir mücadele ve tutunup doğrulduğumuz sabrın gücü var... Huba ana da Sarê teyze gibi bir eliyle acısını savuşturup baskında kimi aradıklarını soruyor. Burhan abi yüzlerimize bakıyor, Ethem baba hafifçe doğruluyor, yanına koşup destek oluyorum. "Rêwan!" adını duyuyorum. Başım önümde, kalbimin çırpınışı anlaşılmasın diye Ethem babanın yerini düzeltmekle oyalanıyorum.

"Rêwan'ı arıyorlarmış. Aldığımız habere göre Rêwan'ı ihbar etmişler. Ve üstelik ihbar eden kişi tanıyan, bilen biriymiş..." Burhan abiyi daha fazla dinlemiyorum. İçimde yeniden beliren kuşkunun beni ele geçirmesine fırsat vermeden kalkıp Ethem babanın yemeğini hazırlıyorum. Düşünmemek için, zihnimi dağıtmak için bildik uğraşlara salıyorum kendimi.

Günlerce ben, Huba ana ve Hasret sırayla Sarê teyzenin başında durmamıza rağmen, herhangi bir iyileşme belirtisine

rastlamıyoruz. Huba ana pes etmiyor, arada hastaneye götürmeyi teklif ediyor ama yine büyük bir dirençle karşılaşıyor. Altıncı günden sonra yedinci günün sabahında yine omzuma kalın bir kefiye atıp yola düşüyorum. Şu geçen bir hafta boyunca Cihat'tan hiç haber alamadığımı düşünüyorum. Bu kadar görmemezlik etmez, on dakikalığına da olsa mutlaka uğramaya çalışır, hiç olmazsa kapıdan görüp giderdi. Bu habersizlik canımı sıkıyor. Depreşip duran kuşkularımı yeniden bastırıyorum. Hava soğuk, fakat parlak bir açıklıkta. Sarê teyzenin kapısına vardığımda kar taneleri saçlarımı yakalıyor. Hayretle gökyüzüne bakıyorum. Bitmeyecek miydi bu kar?

Sarê teyze saçlarımdaki kar tenelerini fark edince, "Bu son kar artık. Son karlar yağıyor." diyor. Onu konuşkan görünce rahatlıyorum.

"Kendini daha iyi hissediyor musun teyzem?" diye soruyorum yanına oturduğumda. Benim iyi olmamın ne önemi var gibisinden elini sallıyor. Portakal suyunu içiriyorum.

"Yukarıdakinin işine karışılmaz deyip duruyoruz. Lakin yukarıdaki de şaşırmış, gençlerle uğraşmaktan vazgeçmiyor." Bunu ne diye söylediğini bilmemek beni ürpertiyor. Sormaya fırsat bırakmıyor, uykuya dalıyor. Huba ana yanımda olsaydı, bu sözlerdeki anlamı sorup yanıtını isterdim. Şayet Huba ana, Sarê teyzenin sözlerine özel bir önem vermemiş olsaydı, belki sıkıntıyla odanın içinde bir ileri, bir geri dolaşıp durmazdım. Son kar taneleri yağıyor. Zaman akıp gidiyor. Birden Sarê teyzenin nefesi sıklaşıyor. Zor nefes alıyor. Uyandırmaya çalışıyorum. Şimdi burda, elimde ölüverse ne yaparım bilmiyorum. Yeniden sesleniyorum. Gidip Huba anayı çağırsam... Bu düşünce aklımdan geçer geçmez nefes alışları daha iyiye gidiyor. Ansızın gözlerini açtığında irkiliyorum. Kim olduğumu anlamıyor. Soruyor.

"Tanımadın mı beni teyze? Ben Huba ananın yeğeni!" 'Huba' adı geçer geçmez yüzündeki haşin ifade ağlamaklı bir çocuk yüzüne dönüşüyor.

"Sen hâlâ burada mısın? Huba'nın sana ihtiyacı var benden daha çok."

"Bana neden ihtiyaç duysun ki? Sabah geldiğimde bir sorun yoktu. Bana ne gördüğünü söyle Sarê teyze!" Bu kadın huzuru hakediyor, saygıyı, sessizliği... Uzun süre yas bağlayan ömrü, anlayışı, şefkati, merhameti hak ediyor. Oysa ben onu birkaç sözcük için sarsıp duruyorum. Tekrar gözlerini açıyor, zorlukla elini kaldırarak sevdiği adamı gösteriyor:

"Ben, onun o gece neden gelmediğini biliyordum zaten. Öldürdüler onu. Babamın emriyle öldürdüler. Cenazesini bir uçurumdan attılar; ruhuna dua okunmasın diye, ruhu başıboş dolaşsın diye. Allahın rahmetinden uzak kalsın diye. Ona bir mezar taşını bile çok gördüler. Onu affetmedim çünkü, 'ölüm bile beni durduramayacak' demişti. 'Ölümden kaçıp sana geleceğim' demişti. Sözünü tutmadı. Bu yüzden onu bağışlamadım... Ethem'den yardım istedi. Ethem, babamla karşı karşıya gelmek istemediğinden yardım etmedi. Babamın himayesine sığınmışlardı. Ethem her dağı taşı, her çalı dikeni bilirdi.

Yardım etseydi pusuya düşmezdi, kaybolmazdı... Ben Ethem'i bağışladım ama yıllardır duyduğum hasret bağışlar mı onu, bilmem?! Huba için yaptı, ben olsam ben de sevdiğim için yapardım..." Sarê teyze geçmişe dalıp gitmişti. Geçmiş olayları, Ethem babanın neden öyle davrandığını düşünmek istemiyorum. Birbirlerini yeterince acıtmışlardı. Sarê teyzenin, Huba ananın ısrarlarına rağmen neden o evde kalmadığını, Ethem babanın neden "Sarê cadısı" diye bağırıp işkillendiğini, birbirini görmekten niye kaçındıklarını artık anlıyorum... Ethem baba o gece yardım etseydi, her şey nasıl bir seyir alırdı acaba? Boşa giden birçok ömrün sebebi miydi sahiden? Yoksa kendi elleriyle belirledikleri kaderlerini mi yaşadılar?... Sarê teyze bir süre sonra beni yeniden fark ediyor. Kapı açılıp kapanırken Hasret'in geldiğini anlıyorum. Sarê teyze ellerimi tutuyor, elleri soğuk, en az benim ellerim kadar.

"Şüphe duyuyorsun, şüphe duyuyorsan haklısın! Kadın kalbi yanılmaz. Hâlâ burada mısın sen? Koş git, cenazeye yetişemeyeceksin!.." Bu sözler beni yerimden

sıçratıyor. Ayağa fırlıyorum. Sözlerindeki anlamı ilk kez en çıplak haliyle anlıyorum. Kalbim çarpa çarpa kapıya giderken son bir kez dönüp bakıyorum. Gözleri kapanmış, uzaktaki merhametin gülümseyişi donmuş yüzünde.

Koşuyorum. Parıltılı leylak rengi elbisem ayaklarıma dolanıyor, yakalıyor. Karların üzerine düşüyorum. Başımı örten ince şal dalgalanıyor. Kefiyeyi Sarê teyzenin evinde bırakmışım. Şalı saçlarımdan çekip koşuyorum yine. Hiç bir yere, hiç bir acıya varmak istemediğim halde koşuyorum. Hiç bir kötülüğe, hiç bir gerçeğe takılmak istemediğim halde koşuyorum. Sonunda soluk soluğa evin bulunduğu tarafa varıyorum. Huba ana sokağın öteki ucunda duruyor. Burhan abiyi bekliyor. Yanına koşuyorum. Beni görüyor, yüzümdeki ifadeyi seçiyor. Damadı ağır adımlarla, sarsıla sarsıla yanımıza geliyor. Huba ana bir ona bir bana bakıyor. Anlıyor, gözlerimde Sarê teyzenin kehaneti. Anlıyor, onun sözlerinde, benim bakışlarımda oğlunun ölümünü görüyor. Anlıyor. Öylece duruyoruz, yan yana. Rüzgâr

rengarenk elbiselerimizi kar taneleriyle birlikte sağa sola savuruyor. Son kar taneleri... Burhan abiyi son kar taneleri götürdü diye çocukça bir düşünceye kapılıyorum bir an. Yavaş yavaş insanlar etrafımıza birikiyor. Bir haykırış duyuyoruz. Çiçek bu. Karnındaki bebekle ağlıyor, dizlerine vuruyor, göğsünü dövüyor. Kadınlar göğüslerine vurmaya başlıyor. Ben ve Huba ana öylece duruyoruz. Burhan abinin gelmesini bekliyoruz. Yürek parçalayan bir çığlık kopuyor. Bir ölüm çığlığı bu. Leyla kendinden geçiyor. Ben ve Huba ana öylece bekliyoruz...

Burhan abinin cenazesini sessiz, öfkeli bir kalabalıkla gömdük. Sinsice ona yaklaşıp arkadan vurmuşlardı; iki kişi, iki el silah. Sonra ellerini kollarını sallayarak kaçmışlar. Öyle anlattılar. Yanında tabancası olsaydı ateş eder miydi? "Biz halk olarak kendimizi korumayı bilmeyiz, " derdi. O kendisini korumak için silahını kullanır mıydı? Emin değilim. O hiç kimseye ateş edemezdi. Defalarca düşünüp durdum bunu. Bir gazeteci, birine kıyabilir miydi? Gerçeği

arayan biri, insandaki gerçeği görmez miydi? "Bizim gazeteciliğimize inanmıyorlar" der gülerdi. Sonunda ölüm olan, bütün izlerin birbirine karıştığı bu tozlu yolda yürürken gerçeğin gücüne dayanarak gülerdi.

Burhan abiyi, bütün engellemelere, sindirme ve korkutma çabalarına rağmen büyük bir kalabalıkla gömdük. Artık yaşamadığına inanamayarak gömdük. Cenaze boyunca, taziye günleri boyunca Cihat yanımızdan hiç ayrılmadı. Gözlerine çöken puslu acı o günden sonra bir daha silinmedi. Bir oğul gibi Ethem babaya destek oldu, taziyeye gelip gidenlerle ilgilendi, günlerce doğru dürüst uyumadı. Huba ananın damadıyla birlikte polislerin sorularına muhatap oldu, koşuşturup durdu. Bu arada Serhat abi de haberi duyar duymaz gelmişti. Huba anaya en çok destek olanlardan biri oydu. Beni gördüğünde kucaklamaktan çekinmedi, "Meri iyi misin Meri?" diye sordu, teselli etmeye çalışmadı. Biliyordu bazı acılar teskin edilemezdi. Ne, zaman ne de insan çare olabilirdi; insanın insana iyi gelmediği acılardan biriydi bu... Serhat abi,

aile adına savcılığa başvuruda bulundu, "meçhullerin" peşini bırakmayacaktı, söz vermişti. Huba ananın ne o gün ne de sonraki günler ağladığını hiç görmedim. Bir acı çölünün ortasında kavrulmuş, susuzluktan kurumuştu sanki. Rêwan her şeyi göze alarak cenazeden sonra eve uğradı. Cenaze törenine gizlice katılmış, herkes mezarlıktan ayrıldığında Cihat'la birlikte mezarının başında kalmıştı. Burhan abiyle son kez vedalaşmıştı. Ertesi gece, geç vakitte bize geldi. Şehirden ayrılacaktı. Bahar geliyordu, öyle diyorlardı. Ve baharla birlikte Rêwan bize anlattığı gibi Dağın Piri ile buluşmak üzere yola çıkacaktı. Huba ana Rêwan'ı kendi doğurduğu oğulmuş gibi kucaklamıştı, dudaklarında kadim zamanın dualarıyla. Rêwan, Huba anayı öz anasıymışçasına sarmış, ellerinden öpmüştü. Giderken,

"Dağın Piri'ne sizden söz edeceğim. Burhan abiyi anlatacağım." dedi üzüntü dolu bir hasretle, heyecanını göstermeye utanarak. Onun veda sözlerinden daha ağır gelen, bir daha görüşemeyeceğimizi anlatan derin bakışlarıydı. Gidenlerin dönemeyecekleri

bilgisiyle çevrelerine attıkları o uzak bakış... Rêwan, bahar günlerinin sonunda Dağın Piri'ne ulaştı mı, ulaştıysa bizden bahsetti mi, Burhan abiyi anlattı mı, öğrenemedik. Öğrenmemiz mümkün olmadı. Fakat bahsetmediyse bile, anlatmayı unuttuysa bile Rêwan'a hayıflanmazdık. Çünkü ruhumuzun en saklı yerinde şu gerçek içimizde çınlardı: Dağın Piri bizi bilirdi, bizi duyardı, bizi düşünürdü. Bu çınlayış bizi yaşama çağırırdı... Rêwan vedalaşma anında Cihat'a aldırmayarak elimi tuttu. Cihat'ın bakışları üzerimizdeydi.

"Hoşçakal Meryem. Kimbilir belki yine görüşürüz." dedi

"Güle güle, yolun açık oslun, " dedim. Ardından usulca, "Bİr daha görüşmeyeceğiz, bunu sen de biliyorsun." diye ekledim. Yüzünde hafifçe beliren kederli gülümseyiş her şeyi anlatıyordu zaten.

Aynı gün Sarê teyzenin de cenazesini kaldırdık. Kadınlar son dualarını edip hayatı boyunca bulamadığı huzuru ölümünde bulsun diye ellerini açıp rahmet dilediler. Kendisine merhamet göstermeyen kadına rahmet diledik

hep birlikte. Erkekler çarçabuk cenaze namazını kılıp ayrıldılar yanından. 'Son anında bile erkeklerin rahatını kaçırmayı başarıyor' diye düşündüm. Bu görüntüyü görse kıs kıs gülerdi yine. Huba ana yanımda, o gözyaşlarını salmadığı için ben de ağlamadım. Yüreğim onunla birlikte kavrulsun diye. Eğer bir yüreğim vardıysa... Gözlerimin altındaki mor halkalar beni yaşayanlar dünyasından iyice uzaklaştırıyor. "Ağla!" diyor Cihat, "Neden ağlayıp rahatlamıyorsun?" Bahar kapıda diyorlardı. Bunun bana bir mutluluk vaat ettiğinden emin değilim. Fakat başkaları için umut var. Dağ Masalcılarının kesinliği kadar eminim bundan.

Son gün!.. Huba ananın evinde geçirdiğim son gün! Cihat bir saat sonra beni almaya gelecek. Gideceğiz. Serhat abinin yaşadığı şehre doğru yola çıkacağız. Bu mahalleyi, bu şehri, bütün bu insanları geride bırakacağız. Huba ana, "gitme" dese gitmem. Her şeye razıyım. Oysa, gidersem bahtımın karalığını geride bırakacağımı söylüyor. Sarê teyzenin gördüğünü o

görmüyor. Kendi sonuma doğru yol alacağımı görmüyor. Burhan abiden, Sarê teyzeden sonra bu acı bizi yeterince öldürdüğü için gitmemi istiyor. Yeniden başlamam için. Halbuki yeniden başlamanın imkan dahilinde olmadığı topraklardayız. Cehennemi bir döngüdeyiz sürekli. Ve bu döngüyü kırmak öyle zor ki!

Burhan abinin odasına gidiyorum. Hiç bir şeye dokunulmamış. Onun elinin, gözünün, nefesinin değdiği her şey olduğu gibi duruyor. Yatağı, dolabı, elbiseleri, yazı masası, kitapları, masanın üzerinde duran kağıt ve kalem... Yarım kalmış bir yazı. Bir şiire başlanmış. Tanıyorum şairini. Burhan abi, "Son dönemde keşfettim, " demiş, hevesle okumuştu. "Bu şair Filistinli. Acılarımız ve özlemlerimiz ne kadar da benzer, dinle, anlayacaksın!.." Burhan abinin sesini duyuyorum yeniden. Boğazımda düğüm düğüm olmuş acıyı yutkunmaya çalışıyorum, sonunda şiiri onun el yazısından okumaya cesaret edebiliyorum:

"Dünya üzerimize kapanıyor, son geçide itiyor bizi

Ve biz çıkmak için o geçitten bedenlerimizi parçalıyoruz.

Dünya bizi sıkıştırıyor.

11.BÖLÜM

"Dünya üzerimize kapanıyor, son geçide itiyor bizi..." Meryem, karanlıkta otururken, Burhan'ın masasında okuduğu şiiri hatırlamaya çalışıyordu. Sadece zihnini oyalamak için değil, korkularını bastırabilmek maksadıyla da. Bütün dünyanın üzerine kapandığını ve altında kaldığını, ezilmek üzere olduğunu hissediyordu. Son geçit denilen neydi? Bir geçit olduğundan kuşkuluydu artık. "Allah'ım merhamet et, cesaret ver, " dedi fısıltıyla. Bu duaya en son Huba ananın evinde sığınmıştı. Ve şu anda karanlığın içinde gücünü toplamaya ihtiyacı vardı. Osman gibilerin "Allah adına" neler yaptığını duymuştu; herkesin ağzında bir türlü uyanamayacağın sonsuz bir kâbus diye anılmaya başlamışlardı. Ve Cihat da bu kâbusu yaşatanların yanında yer alacak ve hatta yengesi yalan söylemiyorsa başında bulunacaktı. Parmağındaki yüzüğe dokundu. Cihat neredeydi şimdi? Onu aradığını

duymamış mıydı? Onu tümden kaybetmiş olabilir miydi? Sakal bıraktıktan sonra tek bir kez uğramıştı yanına, o kadar. Bir de Avinar'ın onu gördüğü gece... Avinar'ı hatırlayınca evdekiler sökün etti zihnine. Ronya, Nefel, Gülten abla... Şimdi ne yaptıklarını merak etti. Uyuyorlar mıydı? Sanmıyordu. "Meryem nerde kaldı?" diye ortalığı ayağa kaldırmamışlarsa iyiydi. Gerçi evdekilere geç dönebileceğini söylemişti. Yengesinin alıkoyduğunu, yatıya bıraktığını düşünmüşlerdir muhtemelen. Yengesinin acıyan bakışlarını hatırladı. Çok mu kötü bir sonla yüzleşecekti? Belki de o bakışların nedeni Osman'ın kendisiydi. Bildiği, tanıdığı Osman'ın neler yapabileceği bilgisiydi.

Üzerine kapı kilitlendikten sonra geçen zamanı hesaplamaya çalıştı. Gece yarısını bulmuş olmalıydı. Cihat'a tahsis edilen daireye götürüleceğini sanmıştı. Bunun yerine yan taraftaki daireye kapatılmıştı. Pencereleri koyu renk boyayla boyanmış, küçük bir yerdi. İçeri ilk adım attığında yetiştirme yurdunda kapatıldığı 'ceza odasını' hatırlamıştı. Yerdeki baştan başa serili halı

dışında görünürde hiç bir eşya, mobilya yoktu. Özel olarak düzenlendiği anlaşılıyordu. Toprak rengi bir halı ve boşluk... Pencereleri açmaya çalışmış, açamamıştı. Elektrik düğmesiyle oynamış, bozuk olduğunu anlamıştı. Ve sonra bütün bu olanlara şaşırmadığını fark etmişti. Tıpkı çarşaflı kadını tanıdığında şaşırmadığı gibi. Kendi kendine "Çok şey görüp yaşamanın bedeli." demişti. Her şeyin bir bedeli olduğunu en iyi bilenlerden birisiydi. Pencereye yakın köşede halının üzerine oturup beklemeye başlamıştı. Osman'ın kendisini buradan götüreceğine kesin gözüyle bakıyordu. Her ne planladıysa burada gerçekleştiremezdi. Ya da bir planı var mıydı? Uzun süre buraya kapatamazdı. Açlıktan öldürmeyi mi düşünüyordu? Temiz iş olurdu. Ne gelen, ne giden vardı. Cihat'a da iyi bir yalan uydururlardı. Fakat Osman, hiç bir şey yapmadan bekleyecek birine benzemiyordu. "Cihat'ı benden koparmak için ne düşünüyor acaba?" dedi karanlığın içine doğru. "Bu karanlığı irademi zayıflatmak, ruhsal olarak çökertmek amacıyla yarattınız

biliyorum. Ama bunu başaramayacaksınız!" diye bağırdı sinirli bir ses tonuyla. Derin derin nefes alabilseydi, pencereleri kırabilseydi...

Ansızın sesler duydu. Dışardan binanın arka tarafı hemen hemen boş bir arazi görünümündeydi. Yalvaran bir erkek sesi, korku dolu, "Ne istediyseniz söyledim, " diyordu. Meryem ayağa kalkıp bir pencereden diğerine geçip durdu. Hiç bir şey göremiyordu. Adamın çığlıkları gittikçe azaldı... Meryem bir ara duyduklarını hatırladı, "Bu hizbiler verdiğin bilgilerle yetinmiyorlar. Hele de daha önce kendilerinden biriysen ve arkanı döndüğünü ve yoldan saptığını düşünüyorlarsa asıl o zaman kork onlardan! İnanılmaz acılar içersinde istedikleri her türlü itirafı yapacaksın. Tövbe edeceksin yani, ölümüne bir tövbe! Sonra ruhunun arındığına inandıklarında seni ölüme layık görecekler. Ondan önce değil. Ondan önce sadece korkunç işkenceler var ruhunu özgürleştirecek olan!" Ürperdi. Böyle bir son mu onu bekliyordu kendisini? Sesler sönmüş,

ortalığa yeniden karanlığın uğultusu çökmüştü. Güzel şeyler düşünmek istedi. Fakat korkunun pençesindeyken güzel olana dair ne varsa hepsinin silindiğini iyi biliyordu. Yetiştirme yurdunda, henüz çocukken ceza odasına kapatıldığında dahi bu denli ürktüğünü hatırlamıyordu. En azından kendisini oyalayacak masallar, hikayelerle hayatını kolaylaştırabiliyordu. Artık masalların sihrini kaybetmişti. Belki de asıl sorun buradaydı. Daha fazla düşünmemek için oturduğu yere uzandı, dizlerini karnına doğru çekti. Serhat avukatın sesi çınladı bir an, "Sorun korkup korkmamak değil Meri, herkes korkar. Ben korkmuyor muyum sanıyorsun? Sorun..." Devamını hatırlamıyordu. "Sorun ne Serhat abi? Korktuğun halde ne yapacağın mı? Korkunun yerine ne koyacağın mı?" dedi karanlığa doğru. Cevabı duyabilmek için gözlerini kapattı….

Avinar gözlerini açtığında karanlık bir hücrede olduğunu farketti. Kafası zonkluyordu. Bir yere mi çarpmıştı? Sabahki baskını hatırlayınca güldü. Kıskıvrak

yakalanmıştı. Kurtulamamıştı. Bütün çabalarına rağmen bu şehirden çıkamamıştı. Sabah isteselerdi alıp götürürlerdi. Neyi beklemişlerdi? Babasını düşündü. İyi ki eve geleceğine dair kesin bir ifade kullanmamıştı. "Ayarlayabilirsem bugün yola çıkarım." demişti. Gitmese bekleyecek, sonra yine bir işi çıkmıştır diye düşünecekti. Burdakiler kendisinin gittiğine, ordakiler gelmekten vazgeçtiğine inanacaktı. Arada kaybolup gidecek miydi? Duyduğu, tanık olduğu tüm kayıp haberlerini hatırladı. Kaybolan tüm o insanlar... Kimi zaman kendisini onların yerine koyar, nasıl bir dehşet çizgisinde durduklarını hissetmeye çalışırdı. Şimdi kaderi onlardan farksız mı olacaktı? Belki sırf bu yüzden sabah herkesin gözü önünde almamışlardı. O halde korkmanın, bir zavallıyı oynamanın faydası yoktu. Bunu arkadaşlarından, çevresinden öğrenmişti. Bütün tecrübeler de bunu söylüyordu: Seni ortadan kaldırmaya karar vermişlerse yapacağın hiç bir şey kararı etkilemezdi. "O zaman biz de son saatlerimizi güzelleştirelim, " diye mırıldandı. Ayağa kalmaya çalıştı,

başı dönüyordu, kavak ağacının altında olduğu gibi. Bir an avluda şadırvandan akan suyun sesiyle sedirde uzanmayı özledi. Hatta sürekli aynı kaseti dinleyen adamın akşam saatlerinde avluya çöken hayalini bile... Kendisiyle dalga geçti; daha bu sabah şehirden kaçmaktan bahsediyordu. Bu kadar hisli olmaya gerek yoktu. Çıplak ayaklarıyla betonun soğukluğunu hissetti. Spor ayakkabısını, kemerini almışlardı. Annesinin hediyesi altın kolyesi de yoktu boynunda. Hücre kapısını olanca gücüyle vurmaya başladı, bir yandan da "Nöbetçi!" diye bağırıyordu. Ses veren olmayınca kulağını kapıya dayadı. Yakınlarda fısıltıya benzer sesler, inlemeler duyuyordu. Tam anlaşılmayan sözcükler. Tekrardan kapıya vurup bağırmaya başladı. Aksi bir ses, mazgalı açıp ne istediğini sordu. Mazgaldan gelen yoğun ışık gözlerini kamaştırmış, karşıdaki yüzü görmesini engelliyordu. Tuvalete gitmek istediğini söyledi. Küfürlü bir cevap geldi. Avinar pes etmedi, bu kez sesini yükselterek tuvalete gitme isteğini yineledi, ısrar etti. Nöbetçinin küfürleri,

Avinar'ın ısrarı karşılıklı gidip gelirken birden mazgal kapatıldı. Yine karanlıkta kalmıştı. Avinar ısrarının nöbetçiyi şaşırttığını anlayabilmişti. Bu iyi miydi? Birazdan görecekti. Bir takım gürültüler işitti. Küfürler, yerde sürüklenen birinin kesik kesik inlemeleri, aniden yükselen mehter marşı müziği Avinar'ın kalp atışlarını hızlandırmıştı. Tüm bu sesler mesainin başladığına mı işaretti? Daha önce bu tür yerlerden, sorgulardan geçenler anlatmış, Avinar dinlemişti. Önce sakinleşmesi lazımdı. Fakat hukuk öğrencisi olmanın avantajlarını kullanabilirdi. İfade vermeyi kabul etmeyecek, hiç bir kağıdı imzalamayacaktı. Kimlik bilgilerini zaten avaz avaz haykırmıştı. Eğer işlem yapar, kayıt tutarlarsa buradan çıkmak ihtimal dahilinde olabilirdi. Düşünüyor, zihnini, ruhunu her türlü olasılığa hazırlıklı kılmaya çalışıyordu. Hiç bir şeye hazırlıksız yakalanmamalıydı. Bedran bu tür durumlarda, "Stratejik düşün!" derdi. Birden alınışının Bedran'la ilgili olabileceği sezgisiyle sarsıldı. Olabilir miydi? Hiç bir açık vermemişti, bundan emindi.

Öyle ki Ronya'ya, Nefel'e dahi tek kelime etmemişti. Melike'yle ilgili Ronya'yla konuşurken Dağ Masalcılarına yönelik sempati ve heyecan duyduğunu göstermiş, ötesine geçmemişti. Melike'nin varlığını Bedran'a söylemişti elbette. Ama Melike'ye Bedran'dan söz etmemişti. Şu geçen birkaç ay içinde lojistik, ilaç v.s. eksiklerini giderip kuryeye teslim etmiş, çeşitli polis noktalarına yönelik yapılması düşünülen eylemler için keşif ve istihbarat çalışmalarında bulunmuş, kılıktan kılığa girmişti. Herhangi bir yerde, bir an hata yapmış olabilir miydi? Hafızasına güveniyordu. Güçlü bir hafızası vardı. Her ayrıntıyı kaydeden bir hafıza hangi durumlarda tehlikeliydi? Hayır, şimdi bunun sırası değildi. Hiç bir hata yapmadığına emindi. Neredeyse! İkinciliğe düşmemeliydi. Sırtını duvara verip beton üzerine çöktü. Dizlerini kendine doğru çekti. Yapılacak, uğraşılacak bir şey olmadığında geçmişe mi gider insan? Geçmiş günler mi hatırlanır? Müziğin sesi artık sinir bozucu olmaya başlamıştı. Elleriyle kulaklarını kapattı. Ama mehter marşının davulları, zilleri kafasının

içinde çalıyordu sanki. Lisedeki tarih öğretmenini hatırladı. Adam tarihe olan tutkusunu aşırı boyutlara taşıdığında, tarihin içersinde yaşıyormuşçasına kendini kaybederdi. Hele de Osmanlı tarihi olunca... Bir gün sınıfa bir teyp getirmiş, öğrencilerin meraklı, muzip bakışları altında mehter marşını dinletmeye çalışmıştı. Birkaç memur çocuğu dışında sınıftaki tüm öğrenciler protesto edip dersten çıkmışlardı. Okulda olay olmuştu. Ailelere kadar intikal etmiş, ailelerin hoşnutsuzluğu karşısında müdür, öğretmeni izine göndermek zorunda kalmıştı. Ancak Avinar'ın da içinde bulunduğu bir grup öğrenciden de acısını çıkarmıştı. Gülerek hatırladı o günleri. Hücre kapısı büyük bir gürültüyle açılınca yerinden sıçradı. Geçmişe fazlasıyla dalmıştı. Ayağa fırladı. Az önceki nöbetçi elindeki gözbağını göstererek "Arkanı dön." dedi sinsi bir sırıtışla. Avinar diklendi, tuvalete gitmek istediğini söyledi. Nöbetçi, Avinar'ın bakışlarından rahatsız olduğunu göstermek istercesine kafasına vurdu. Omuzlarından tutup duvara yapıştırdı. Avinar sırf konuşmak niyetiyle, burada yasadışı

tutulduğunu, gördüğü muameleden dolayı savcılığa şikayet edeceğini, -sesindeki alaycı tonu bastırarak- bir hukuk devletinde yaşadıklarını, hiç bir suçun cezasız kalmayacağını sıraladı. Susmuyordu. Nöbetçi bir an şaşırarak dinledi. Gözbağını iyice sıkarken Avinar'ın kulağına, "Sen akıllı kızsın, öyle görünüyorsun. Söylediklerine inanmıyorsun ya!" dedi sahte bir gücenikle. Ardından kulağı tırmalayan kahkahalar koyverdi. Avinar istifini bozmadan, "İnanırım ya da inanmam, bu benim sorunum. Ama şikayet ettiğimde bu senin sorunun olacak." deyince adam yeniden kahkahalarını patlattı. Avinar'ı kolundan tutup hücresinden çıkardı. Koridorda ilerlerken, "Sen daha muamele görmemişsin avukat hanım, " diyor, kendisine eğlence çıkmasının keyfiyle abartılı hareketlerle yol gösteriyordu. Avinar koridor boyunca yürüdüklerini anlayabiliyordu. Gözlerini örten, kalın, sert, kirli gözbağının sıkı düğümleri kafasının zonklamasını artırıyordu. Sanki karanlık bir geçitte yol alıyorlardı. "Son geçit." Bunu bir yerden hatırlıyordu. Meryem'den mi

duymuştu? Bir şiirden olmalıydı. Neler de anımsıyordu? Son geçit! Vaziyete uygundu aslında.

Aynı saatlerde Memo da benzer duygular içindeydi. Kendini kapana kısılmış hissediyordu. Sızlayan kolunu ovuşturarak bir süre sesleri dinledi. İçerdeki adamın inlemelerinden başka bir ses duyulmuyordu. Kolunu yavaşça bir-iki kez hareket ettirdi. Bedran'ı bekliyordu. Ronya'nın yanından ayrıldıktan sonra Serhat'ın evine gitmiş, hiç bir ize rastlamamıştı. Ev her zamanki düzenindeydi. Serhat'ın bıraktığı bir not, bir adres, bir işaret bulabilme ümidiyle çekmeceleri, dolapları karıştırmış, vaktini boşa harcadığını anladığında hiddetten haykırmıştı. Neredeydi? Nereye gitmişti? Hırsla evden çıkmış, avukatın birkaç tanıdığına, müdavimi olduğu lokanta ve çay bahçesine uğramış, elle tutulur bir bilgiye ulaşamamıştı. Avukatın kayıplarda olduğu haberi hızla yayılmıştı. Tekrar Serhat'ın dairesine dönmüş, beklemişti. Pencereden sokağı gözlerken avukatın arabasının biraz ilerde park edildiğini anlayınca öfkeyle

küfretmişti. Nasıl da gözden kaçırmıştı? Araba sokakta duruyor, yanından geçiyor, görmüyordu bile! Demek ki onu evinden alıp götürmüşlerdi. Ya da henüz sokaktayken... Hiç kimse görmemiş miydi? Merdivenlerden koşar adım inmiş, arabaya yaklaşmıştı. Anahtarları üzerindeydi. Neden? Cebinden küçük bir çakı çıkarıp kapıyı açmış, üzerindeki anahtarları çekip bagaj kısmına yönelmişti. Soğukkanlılığını koruyarak derin bir nefes almış, bagajı açmıştı. Bagaj boştu. Ne düşünmüştü ki?! Öldürüp buraya atacaklarını mı? Hâlâ insaf bekliyordu demek. Durup etrafına bakınmış, karşıda, apartmanlardan birinin altında kuru temizleme dükkânını görmüştü. Bir şey öğrenebilir miydi? Dükkânda genç bir çocuk çalışıyordu. Kuru temizlemenin yoğun buhar ve nem kokusu dükkâna adımını attığı anda yüzüne çarpmıştı. Müzik sesi dükkanı doldurmuştu. Genç çocuk briyantinli saçlarıyla havalı bir tipe benziyordu. Teypteki Sezen Aksu kasedi, çocuğu başka bir dünyaya daldırmıştı. Memo biraz da küçümseyerek bakmış, ardından yan binada

oturan avukat Serhat'ı tanıyıp tanımadığını sormuştu. Genç çocuk şüpheli gözlerle Memo'yu süzmüş, nedenini sormuştu. Polis miydi? Avukatın arkadaşı olduğunu söyleyen Memo, bu çocuktan bilgi alamayacağını fark etmişti. Çekip gidecekken çocuk arkasından bağırmıştı, "Avukatı tanırım elbette. Kim tanımaz ki! Buradan geçerken selam verir, hal hatırımızı sorardı. O kibar, düşünceli bir insan. Senin gibi eşkiya tipli arkadaşlarının olacağını hiç sanmam." Memo bu yoruma gülsün mü, öfkelensin mi bilememişti. Çocuğun iyi niyeti ortadaydı. Geri döndüğünde, çocuk korkup geri adım atmıştı. Elini kaldırıp korkmamasını söylemiş, "Bugün ya da dün Serhat abiyi gördün mü, ya da herhangi bir terslik gözüne çarptı mı?" diye sormuştu. Çocuk başını olumsuz anlamda sallamış, bu birkaç gündür hiç karşılaşmadığını belirtmişti. O esnada dükkân sahibi, buhardan yüzü kıpkırmızı halde içerdeki odalardan birinden çıkmış, ne olduğunu sormuştu. Çocuk kısaca anlattığında dükkan sahibi gözlerini yuvarlatmış, nefes nefese, "Biz hiç bir şey bilmiyoruz. Çıkın

dükkânımdan. Bir derdiniz varsa gidin karakola." dediğinde Memo kendisini tutamamış, adamın yakasına yapışmıştı. Böyle korkak tiplerin bir de akıl vermesi yok muydu? "Sorun zaten karakolun kendisiyse nereye gidersin? Buna bir yanıtın var mı?" Dikişli kolunun ağrısını önemseyecek durumda değildi. Adamı yere fırlatıp dükkandan çıkmıştı. Şimdi ne yapacaktı? Nereye gidecekti? Avukatın arabasına atlayıp bir telefon kulübesinin önünde durmuş, Yılmaz'ı aramıştı. Serhat'tan yana haber yoktu. Ronya'nın da az önce uğradğını söyleyen Yılmaz, "Sakın bir delilik yapma!" diye uyarmıştı. Sanki yapabilecek bir delilik imkanı varmış gibi!.. Telefonu kapatıp başka bir numarayı aramış, Bedran'a şifreli bir mesaj bırakmıştı. Arabaya döndüğünde akşam çökmek üzereydi. Boşa giden saatler... Aynadaki yüzüne bakmış, "Çocuk boşuna eşkiya suratlı demiyor, " diye düşünmüştü. Birkaç günlük sakal, yorgun bir yüz, çökmüş gözler, ensesindeki sargılar, kaygıyla kırışmış bir alın, "Hiç güven verici bir suratın yok." demişti kendi kendine. Dikiz aynasını

düzeltmeye çalışırken arkasından bir fotoğraf düşmüştü. eski bir fotoğraf. Bunun varlığından bile haberi yoktu. Kaç yıllıktı. Babası henüz sağken, köyde yaşıyorlarken. Memo atının üstünde. Hemen yanında Zerya Serhat'ın koluna girip, sevgiyle başını omzuna dayamış, gülüyor. Serhat altı-yedi yaş büyük onlardan. Memo onların sevincini paylaşmasa da yanlarında duruyor, arkalarında onları kollamaya, korumaya hazır bir şekilde... "İkisini de koruyamadım." demişti vahşi bir hırıltıyla. Kalbi çatlayacak gibi atıyorken arabayı kaldığı eve sürmüştü. Fotoğraf gömleğinin cebinde duruyordu. Asıl sahibine verinceye dek yanında durmasına karar vermişti. Zarife hanımın telaşlı sorularını geçiştirerek odasına girmiş, sakladığı yerden tabancasını çıkarıp kemerine yerleştirmiş, ince koyu renk bir ceketle gizlemişti. Zarife hanımın bütün ısrarlarına rağmen oturmamış, yememiş, dinlenmemişti. Arabaya atlamış, aynı yerden iki kez geçmemeye çalışarak dolaşmış, sonunda manifaturacı Süleyman'ın evinin bulunduğu sokağın başında arabayı

durdurmuştu. Ondan sonrası çok da zor olmamıştı. Silahını çıkarıp hızla kapıyı çalması, adamın ürkek gözlerle kamburunu çıkararak kapıyı açması, adamı yakasından tutup loş sokak arasına çekmesi, tabancayı şakağına dayayıp Şeyh Abdurrahman'ın ve yeğeni Cihat'ın adresini istemesi birkaç dakikayı ancak bulmuştu. Adamın şaşkınlıktan açılmış gözleri bu isimlerin telaffuzuyla değişmiş, ürkeklikten sıyrılmıştı. Kararlı bir savaşçının bakışlarıydı artık. "Bilmiyorum, Allah için, bilseydim de söylemezdim." demişti. Memo adamdaki değişimin farkına varmıştı. Adam karşısındaki düşmanın kimlerden olduğunu anlamış ama Memo'yu henüz tanımamıştı. Memo'nun tanınıp tanınmamak gibi bir derdi yoktu zaten. Adamın suratını tabancayla dağıtırken hissettiği tek duygu, yaralı kolunun ağrısıydı. Adamı ensesinden sürükleyip sokağın başına kadar götürmüş, arkasından bağırıp yardım isteyen karısıyla kızının çığlıklarına aldırış etmemişti. Bagaja kilitleyip yola çıkmıştı. Bu kadar!.. Yol aramasını, kontrol noktalarını hesaplamak

aklından bile geçmemişti. Onu yönlendiren; kaybıyla, çaresizliğiyle baş etmesini sağlayan öfkesiydi. Saf, katıksız, hiç bir değer tanımayan öfkesi... Bir süre sonra, inşaatı tamamlanmadan bırakılmış, ara sıra sadece evsizlerin, sokak çocuklarının kullandığı bir yapıya doğru sürmüştü arabayı. Etrafı kolaçan edip arabayı dikkat çekmeyecek bir köşeye park etmiş, durup havayı dinlemişti. Havada bir tehdit sezmeyince adamı bagajdan çıkarıp belirlediği yere götürmüştü. Her taraf çimento torbalarından arta kalanlarla, priket ve demir artıklarıyla, eski gazete parçalarıyla, bira şişeleriyle doluydu. Etraf, sokak çocuklarının uğrağı olduğu halde temiz sayılırdı. Asıl barınaklarının surların dibinde, zamanla yıkımlarla, bakımsızlıkla beraber surlarda oluşmuş oyuklarda olduğunu biliyordu. Kendilerine göre bir dünya yaratmışlardı... Ortalıkta bulduğu tellerle adamın ellerini, ayaklarını bağlayıp kapısız odalardan birine, bir köşeye atmış, Bedran'ı beklemeye koyulmuştu.

Ön cephesi açıklığa bakan, ikinci kata çıkan betonarme merdivenlerde oturmuş,

bekliyordu. Oturduğu yerden geleni gideni görebiliyordu. Eğer polisin yaklaştığını fark ederse bu, manifaturacı Süleyman'ın sonu olurdu. Adamı öldürüp uzaklaşırdı ordan. Karanlık gökyüzünün altında ışıkları kıpraşan, çisildeyen şehre doğru baktı. Nefretle, tutkuyla, acıyarak, acıma dileyerek seyrediyordu. Etraftaki sokak lambalarının aydınlattığı bir loşlukta oturuyordu. "Şehirlerde hiç bir zaman tam karanlık olmaz, " diye düşündü. Hafif bir akşam esintisi, terden ıslanmış darmadağınık kafasına değiyor, tenini ürpertiyordu. Şehrin ışıkları, gökyüzünden inmiş yıldızlar gibi parlak, soğuk ve yabancıydı. Vaad ettiği ışıltılar uzaktı, hem de çok uzak. Hiç bir kente devlet bu denli yığılmış mıydı? Hiç bir şehir bu kadar devlet postalı altında ezilmiş miydi? Hiç bir şehir kahramanlığı ve ihaneti bu denli iç içe yaşamış mıydı? Kahramanlarına yaşam hakkı tanımayan, yutan, kaybeden bu şehirden nefret ediyordu. Ve biliyordu ki, buraya tutkuyla bağlanmasının nedeni de, kahramanlarını güzelleştiren de, o büyülü havası, her

karışına, her taşına sinen tarihi dokusuydu... Ellerinin titrediğini ayrımsadı. Manifaturacının kanı ellerine bulaşmıştı. Tiksinerek yüzünü buruşturdu. Buralarda su bulunmazdı. Çevresine bakındı, merdivenlerden inip eski inşaat alanını dolaştı. Nihayet çimentonun harcı için kurulması gereken çeşmeye rastladı. Ellerini yıkayıp başını çeşmenin altına verdi. Başı serinlemiş, rahatlamıştı. Bulduğu bir şişeye su doldurup arabaya yöneldi. Torpido gözünde bir el feneri vardı. Feneri aldı, yukarı çıktı. Süleyman yerde, bıraktığı vaziyetteydi. Ayağıyla dürterek su isteyip istemediğini sordu. Adam inliyordu, istemediğini söyledi. Boğazına dolmuş kanın hırıltısıyla:

"Bırak evime gideyim. Hiç bir işine yaramam." dedi. Memo, onu dikkatle dinliyordu. Buz gibi bir sesle yanıt verdi:

"Adresleri ver, bırakayım." Memo'nun tehlikeli havasından çok, gözlerindeki soğukluk manifaturacıyı sarstı. Gözlerini kapatınca , Memo elindeki su şişesini adamın yüzüne boca etti. Süleyman'ın dağılmış

suratındaki kan, suyla birlikte akıyor, teninde kırmızı lekeler bırakıyordu. Memo tekrar eski yerine, merdivenlere döndü. Bedran gelmek bilmiyordu. Belki de yanlış iz üzerindeydi. Belki bu zaptedilmez öfkesi onu doğru düşünmekten alıkoyuyordu. İhtimaller, ihtimaller... Bedran'ın kısa bir süre önce söylediklerini hatırladı, bir çeşit uyarı tonuyla vurgulamıştı Bedran, "Herkes çeşitli bağlarla birbirine bağlı, " demişti Memo'nun gözlerinin içine bakarak devam etmişti. "Ama bu özgürlüğü ortadan kaldırmıyor.Önemli olan elindeki özgürlükle ne yapacağındır. Bizler şu anda toplumun özgürlüğü için mücadele ediyoruz. Bunun sağladığı gücün farkındayız, değil mi? Bir çeşit sınırsız güç. Özgürlük için mücadele edenlerin de, buna karşı savaşanların da farkında olduğu ve büyüsüne kapıldığı bir güç. Sıradan, kendi halinde bir insan olmayı bırakıp da bu savaşın şu ya da bu tarafında yer aldın mı, bu gücü kabullenmek zorundasındır. Düşün elindeki güç -hak edip etmediğin ayrı bir konu- öyle sınırsız ki, meşruiyetini ister Tanrıdan, ister devletten, ister halktan almış ol, bunu nasıl

kullanacağın tamamen sana bağlı. Senin kendini ahlâklı ve vicdanlı kılıp kılmadığına bağlı. Savaşın olduğu yerde vicdanın, duygunun işi olmaz diye düşünmeye başladın mı, o an özgürlük adına verdiğin savaşı kaybetmişsin demektir. Sen, başka bir şeye dönüşmüş, özgürlük dışında herhangi bir amaç için savaşıyorsun demektir. Bulunduğun yerin başlangıç noktanla alakası kalmamıştır."

Bir takım seslerin ayrımına varan Memo, düşüncelerinden sıyrılarak ayağa fırladı. Bir kolonun gölgesine sığındı. İnşaat alanına doğru iki kişi geliyordu. Kendilerine yoldan geçen iki arkadaş havası verseler de adımları temkinli, hesaplıydı. Tetikte bekliyorlardı. Kısa bir an sonra, kararlaştırılmış ıslık sesini duyan Memo, gizlendiği yerden çıkıp merdivenlerden inmeye başladı.

Ronya, sabaha dek çok az uyuyabilmişti. Uyku sırasında işittiği Genç, yaşlı kadın sesleri gerçek ile rüyalar alemi arasında gidip gelmesine ve yatağında sıkıntıyla dönüp durmasına neden oldu. Nefes nefese uyanmıştı; tek başına, yoğun kıvamlı,

yapışkan bir karanlığın ortasında adım atmaya çalıştığını hatırlıyordu. Karanlıkta ilerliyordu. Bir yerlere tutunma dürtüsüyle elini uzattığında soğuk bir duvara rastgelmişti. Duvar yukarı doğru eğimli bir hal alıyor, uzayıp gidiyordu. Tıkıldığı yerin kesif kokusu bir tünelde olduğuna işaret ediyordu. Sınırsız uzunlukta olduğu hissine rağmen bu geçidin sona ereceğine, sonunda gün ışığına kavuşacağına inanmak istiyordu. Adım atarken bedenini, duyularını, algılarını saran yoğun karanlık giderek, kendi varlığına, varolduğuna dair inancını sarsıyor, varlığını kanıtlamak için bir başkasına ihtiyaç duyuyordu. Ağzından çıkan isimler seslenişten çok, çığlığa benziyordu. Önce Meryem'i çağırıyor, ardından Avinar'ı. Sıra Serhat'a geldiğinde yatağından fırladı.

Gülten Hanım başucundaydı. Elinde bir bardak suyla nasıl bir kâbus gördüğünü soruyordu. Ronya "Hatırlamıyorum, " diyerek kalktı. Anlatmak istemiyordu. Saç dipleri, yüzü, boynu terden sırılsıklam olmuş, saçları birbirine dolanmış, yüzüne yapışmıştı. Evin

sessizliği ve Gülten Hanımın yüz ifadesi aynı anda içini burktu. Gülümseyerek,

"Hadi ben duş aldıktan sonra ufkumuz açılsın diye güzel bir kahvaltı sofrası hazırlayalım." dedi onu da kendisiyle birlikte sürükleyerek. Gülten Hanım,

" Şimdi Nefel burda olsaydı, küçük burjuvalar gibi siz de sıkıntıdan kendinize oyalanacak iş arıyorsunuz , derdi. Hatırlıyorsun, değil mi?" dedi.

"İlahi Gülten abla, gören de Nefel'i aylardır, yıllardır görmüyorsun sanır. Daha dün ayrıldık birbirimizden . Ne o dertli, üzgün yüz ifaden!"

"Tamam da, ne bileyim herkes birden bire gidince... Onların başına bir bela gelecek diye ödüm kopuyor. Allah seni inandırsın, Avinar için korkmam ama Nefel'le Melike'den yana korkum var." Ronya sözünü kesmeden dinledi onu. İçinden, "Belki de Avinar için korkmalısın, " diye geçirdi gördüğü kâbusu hatırlayarak.

Kavak ağacının altındaki masaya kahvaltı sofrasını hazırladılar. Geçmiş günlerin alışkanlığıyla, bardak, çatal, tabak

sayısını eskisine göre ayarlamışlardı. Bu yanlışlık ikisini de duraksatmış, suç ortağıymışçasına birbirlerinden gözlerini kaçırmalarına neden olmuştu. Boğazının düğümlendiğini hissettirmek istemeyen Ronya, çayları doldurmaya yöneldi. Biraz rahatladığında Gülten Hanıma gün boyunca ne yapacağını sordu. Bir planı var mıydı? Misafirliğe gitmeyi düşünüyor muydu?

"Sabah Serhat'ı bekleyeceğim. Bugün uğraması lazım. Çok oldu onu görmeyeli. Sohbetini özledim. Bugün gelmesi gerektiğini bilir." Böylesi bir kesinlik Ronya'nın kalbini sızlattı. Ona Serhat'la ilgili gerçeği asla söyleyemezdi. Gülten Hanım ciddi bir yüz ifadesiyle konuşmasına devam etti. Ronya'nın konuyu anlamasıyla gülümsemesi bir oldu. Gülten Hanım öğleden sonra postaneye uğrayacağından, telefon bağlatmak için başvuru yapacağından söz ediyordu. "Bu zamanda telefonsuz olmuyor kızım, " diyordu. Ronya,

"Demek sonunda paraya kıymaya karar verdin ha, ablam." diye takıldı. Gücenerek savunmaya geçen ev sahibini savuşturması

kolay olmadı. Kapının çalınmasıyla birbirlerine baktılar. Her kapı sesi yüreklerini sıkıştırıyordu. Gülten Hanım ağır adımlarla kapıyı açmaya gitti. Bir anlık duraksamadan sonra sevinçli selamlaşmalar, kucaklaşmalar, öpüşmeler geldi... Kapıdaki kadının sesi Ronya'ya yabancıydı. Konuşmalarından Gülten Hanımın son eşinin kızkardeşleri olduğunu anladı. Uzun süredir görüşmüyorlarmış. Avluya eşarplı, ince, uzun mantolu iki kadın girmişti. Mantolarını çıkardıklarında modaya göre giyindikleri göze çarpmıştı. Ronya Gülten Hanımın bir anlık bakışında yadırgayan bir parıltı yakaladı. " Hele şunlara bak sen. Memleket ne halde, bunlar afra-tafra derdine düşmüş, " der gibiydi. Hemen ardından biraz da kibirle ev sahibi rolünü üstlenerek sağa-sola koşuşturmaya başladı. Misafirlerini kahvaltıya davet etti. Birazdan onları misafir odasına alırdı. Ronya'yı 'bizim kızlardan biri' diye tanıttı. Kadınların ilgisini çekmemişti, onlar daha çok Gülten Hanımı süzüyor, iyi göründüğünden söz ediyorlar, nasıl bu kadar genç kaldığını soruyorlardı. Ses tonlarında

hem küçümsedikleri hem de çekemedikleri seziliyordu. Öyle ki Ronya'nın yüzündeki morluklara bile dikkat etmemişlerdi. Gülten Hanım göz önünde olmaktan hoşlanıyordu.

"Neden haber vermediniz, hazırlık yapardık. Öğlene güzel bir sofra kurardık, meftune yemeğini, patlıcan dolmasını kendi ellerimle yapardım size. Özlemiş olmalısınız. Halinizden anlaşılıyor ki, evde sıcak yemek yapmaya fırsat bulamıyorsunuz." Ronya, Gülten Hanımın sataşmalarını, incelikli dokundurmalarını eğlenerek dinliyordu. Rahatlamıştı. Serhat'ın gelişini beklemeyecek, yeterince meşgul olacaktı Gülten Hanım. Aklı onda kalmayacaktı. Odasına çıkmayı düşünürken tekrar kapı çalındı. Bu kez Ronya kapıyı açmak için atıldı. Kapıdaki Mazlum'du. En az kendisi kadar yorgun ve uykusuz görünüyordu. Ronya hemen dedesi Şeyh Cemil'in sağlığını sordu. Mazlum, şimdiye dek içine hapsetmiş de, artık zamanı geldiğine karar vermişçesine derin derin nefes alıp verdi. Dünden bu yana pek bir farklılık olmadığını anlattı. Ronya'nın içeri girmesi yönlü ısrarlı davetini nezaketle geri çevirdi.

"Dedemin istemi üzerine Şeyh Abdurrahman'ın ev adresini araştırdık. Hemen heyecanlanma adrese ulaşamadık. Taşınmışlar, yeni adresini bize söylemek isteyen çıkmadı. Açıkçası ondan korkuyorlar ve haksız da sayılmazlar. Meryem hanımın dün oraya gittiğini söylemiştin. Geri döndü mü?" Başını umutsuzca sağa-sola sallayan Ronya, Mazlum'un duruşundaki, konuşmasındaki inceliğe hayran olmuştu. Sadece dedesi söz konusu olduğunda hırçınlaşıyordu galiba. Diğerleri gibi kasıntı bir tip çıkmazdı ondan. Bu kültürü, nezaketi dedesinden almıştı.

"Hiç bir adres yok mu elimizde?" Mazlum bu soruyu bekliyordu.

"Aslında... Sürekli gittikleri, yuvalandıkları birkaç kitapçı adresi var elimizde. Ne kadar işine yarar, emin değilim. Eğer istersen bir bakalım."

"Teşekkürler Mazlum. Sen adresi ver ben birazdan giderim. Senin gelmen gerekmiyor. Tehlikeli olduklarını kendin söyledin, benim tek gitmem daha iyi."

"Bak Ronya, onların tehlikeli oluşu beni zerre ilgilendirmez. Yazgımız neyse onu yaşayacağız. Sonuçta korkmak, inançsızların işidir. Bu sizin cephede de, bizde de öyle." Son söylediklerinin ters etki yaratmasını önlemek istercesine gülümsedi. Yüzündeki çocukça ifade Ronya'yı da gülümsetmişti.

"Tamam hadi gidelim. Yalnız, bu sözler senin yaşına hiç uymuyor. Sanki Cemil dedem karşımda, öyle hissettim. Hem sizin cephe, bizim cephe diye bir şey yok Mazlum. Biraz düşünsen yaklaşımımızın özündeki ortaklığı fark edeceksin." Sözlerini bitirir bitirmez kendi söyleme şekline takıldı. "Sanki hareketin başıymış gibi konuştum." dedi kafasını sallayarak.

İçerden çantasını alıp Gülten Hanımla vedalaştı. Dedesinin bir tanıdığına uğrayacağını söyledi. Mazlum arabasını hemen yakında park etmişti. Ara sokaklardan ilerlemek zor olsa bile ana caddeye rahatlıkla ulaşabilirlerdi. Ronya kitabevine gitmeden Yılmaz'ı görmek istiyordu.

Büronun bulunduğu binaya geldiklerinde Yılmaz da binadan çıkıyordu.

Kapıda yakalamışlardı. Berbat görünüyordu. Yılmaz lafı dolandırmadan konuşmaya başladı.

"Sabah ilk işim savcılığa gitmek oldu. Savcıyla görüştüm. 'Avukat olması münasebetiyle gözaltına alınsaydı haberimiz olurdu' dedi. Buna rağmen resmi başvuruda bulundum, acilen araştırılmasını istedim. Ondan bir sonuç alır mıyız, bugün anlarız. Şimdi, bazı tanıdıkları araya koymaya, bilgi almaya çalışacağım. Siz nereye?" Ronya da kısaca durumu anlattı. Nereye gittiklerini, Meryem'in henüz eve dönmediğini söyledi. Meryem'den bahsederken ilk kez sesi titriyordu. Sebebini bilmediği bir huzursuzluk boğazına yapışmıştı sanki. Yılmaz parmaklarıyla kıvırcık saçlarını karıştırdı, "Sizinle gelmemi ister misiniz?" diye sordu. Ronya elini kaldırdı, kendileri halledeerlerdi. Ansızın Memo'yu hatırladı. Nasıl da unutmuştu? Memo'nun nerde olduğunu sordu. Yılmaz aldırmaz bir havada omuzlarını silkti.

"Adliyeye gitmeden önce uğramıştı. Bu sabah. Ev sahibini geçici olarak güvenli bir yere taşımaktan bahsediyordu. Meseleyi

tam anlatmadı. Artık nasıl bir belaya bulaşmışsa... Akşama doğru tekrar uğrayacağını söyledi. Sen de o vakit uğra, bakalım ne bulabilmişiz? Ben büroda bulunmaya çalışırım."

Mazlum'la yola çıktıklarında aklında Memo vardı. Ne yapıyordu? Neredeydi? Yılmaz haklı mıydı, belaya mı bulaşmıştı? Camdan dışarıyı seyrederken Serhat'ın mektubunu düşünüyordu. Memo'yu kendisine emanet ederek hata etmişti. Üzerinden yirmi dört saat geçmeden Memo'yu bir kez olsun hatırlamamıştı.

"Beni görür görmez tanıdığını biliyorum. Merak ettiğim, beni şimdiye dek hiç düşünüp düşünmediğin..." Meryem, kara çarşaflar içinde sadece yüzünün küçük bir bölümü görünen kadını inceliyordu. Kaçınılmaz kuşkular ve kasılmalar içinde sabahı zor etmişti. Ve işte karşısındaki kadın, sabah ezanından sonra, havanın ışımasıyla birlikte içeri girmişti. Geçmişinden çıkıp gelen kara bir gölge gibi... Sesi değişmemişti, tıpkı gözlerindeki boşluğun süregeldiği gerçeğiyle. Sesinde sadece daha özgüvenli bir

tınlamaya rastlamıştı, o kadar. Başka zaman olsa, Meryem, çarşaflı kadının sorusuna cevap vermeden önce düşünür, kelimelerini dikkatle seçerdi. Şimdi boşvermişlik havasıyla sonuçları umursamamaya karar vermişti.

"Elbette, zaman zaman seni düşündüm Kehribar! Yoksa Nursena mı demeliyim? Doğrusu şaşırttın beni. Bu kadarını senden bile beklemezdim. Nasıl bir oyun oynuyorsun bilmiyorum ama müthiş iş çıkarttığın ortada."

"Bunun oyun olduğunu mu sanıyorsun Meryem? Gördüğüm bütün eziyetlerden sonra Allah'a sığındığıma ve iman yolunu bulduğuma inanmıyor musun?" Sesine utanç ve nefret karışmıştı. Oda loştu, çizgiler belirsizdi.

"İman yolu mu? Pes doğrusu! Sen kim, iman kim Kehribar? Gerçi senin için pek değişen bir şey olmamış. Yine hayatta kalmak için her yolu deniyor, her role bürünmeye çalışıyorsun."

"Bana ikide bir Kehribar deme!.. Sanki senden yana değişen bir durum mu var? Hele

bir haline bak. Sen de yine ceza odasına kapatılmışsın, yine işlediğin günahların cezasını çekiyorsun. Desene baştan beri sadece kendi kaderimizi oynuyoruz." Haklıydı Kehribar. Baştan beri değiştirilemeyen kaderin döngüsüne kapılıp gitmişlerdi. Buna rağmen geri adım atmadı.

"Olabilir ama ben hiç değilse karnım doysun, biraz daha hayatta kalayım, aldığım parayla takıp takıştırayım diye erkeklerin altına atmıyorum kendimi..." Çok acımasızca davranmıştı. Söyledikleri Kehribar için bile fazlasıyla ağırdı. Bütün bu olup bitenin acısını ondan çıkarmanın anlamı yoktu. Sarê teyze duysa hayatta bağışlamaz, "Erkeklerin pisliğini kadına yükleme!" derdi. Fakat özür dilemek de içinden gelmiyordu.

"Sen kendini çok mu günahsız, tertemiz sanıyorsun? O gün ve daha sonraları benim için kılın kıpırdadı mı? Ya diğer kızlar için? Her şeye gözlerini kapatıp kendini kurtarmanın derdine düştün. Şimdi bana ahlâkçılık taslama!"

"Gözde'yle konuşmaya çalıştım. Bir çare bulalım, bir yol bulalım

dedim.Vicdanım sızlamadı mı sanıyorsun? Ama o durumda tek başıma ne yapabilirdim?"

"Eğer ki çare olamıyorsan yargılama hakkına da sahip değilsin... Yapmak isteseydin... Kıyameti koparabilirdin, okulu başına toplayabilirdin. Bunu zaten iyi beceriyordun. Tanıdıkların vardı, avukatlar vardı..."

Avukatlar! Meryem endişeyle başını geriye attı, avukat Serhat'ı nasıl öğrenmiş olabilirdi? Sonrasında mı öğrenmişti? Avukat tehlikede miydi? Nursena durmuyordu; içinde biriktirdiği onca acının, utancın, aşağılanmanın hıncıyla konuşuyordu. Meryem dikkatini yeniden verdiğinde Cihat'tan bahsediyordu.

"Beni erkeklerin altına yatmakla suçluyorsun, sen de bir erkekle kaçtın sonuçta. Neyin karşılığında?.. Osman bey ilk senden söz ettiğinde hemen çıkardım. 'Ne yaparsak yapalım, Meryem yaşadığı sürece genç şeyhimizi onun pençesinden asla kurtaramayız' dedim. Okuldayken sizi hep izlerdim. Onun sana nasıl hayran hayran baktığını, çevrende dolanıp durduğunu

görürdüm. Sen onu bir iblis gibi baştan çıkarmıştın." Meryem son tanımlamayla birlikte şaşırarak güldü:

" Bu tür sözcükler senin ağzına pek yakışmıyor. Bu durum sana da birazcık tuhaf gelmiyor mu?" Aslından Kehribar'ın söylediklerinden çok, Cihat'tan bahsederken ki hayranlık tınısına takılmıştı.

“Cihat" deyince adeta kendinden geçiyordu. Aşk mıydı bu, bağlılık mı? Güce duyulan tapınç mı? Sırf bu yüzden bile olsa Kehribar'ın kendisini yaşatmayacağını bildi Meryem. Çarşafını çıkarıp yanına oturmasını istedi. Yukarıda gördüğü kızlardan biri yemek tepsisini sessizce Meryem'in önüne bıraktı, tek kelime etmeden çıktı. Kısa bir duraklamadan sonra Kehribar Meryem'in karşısına oturdu. Yetiştirme yurdundan kalma sessiz bir acılıkla karşılıklı birkaç lokma yediler. Meryem, sessizlik kırılsın diye Osman'la nasıl tanıştıklarını sordu. Kehribar gözlerini dikti, soruda alay sezmeyince çarşafını indirdi. Sağ yanağı boğazına kadar yanık iziyle kaplanmıştı. Asit yanığına benziyordu. Kezzap mıydı yoksa? Kehribar

üzerine çevrili bakışlardan rahatsız olmuştu. Kıpırdandı, gözlerini kaçırarak,

"Osman bey beni bu halimle kabul etti, " dedi.

"Sen ondan çok daha iyisini hak ediyorsun. Bu yara iziyle bile güzelsin, inan." Kehribar'ın dudakları titredi, böyle bir şefkati beklemediği anlaşılıyordu. Okulun kapısında nasıl kezzap döktüklerini, günlerce hastanede kaldığını, Osman'ın olayı duyduğunda hastaneyi ziyaret ettiğini, ilgilendiğini yavaş yavaş anlatmaya başladı. Sesinde az önceki hayranlık, heyecan yoktu. Bir kabullenmişlik, bir razı gelmişlik hissediliyordu.

"Osman bey bu tür olayları tasvip etmediğini sürekli belirtiyor, " diye tamamladı anlatımını. Bu tesadüf Meryem'e tuhaf gelmişti. Bütün bu olayların ne zaman yaşandığını sordu. Kehribar gözlerini kısarak,

"Senin gidişinden sonraki ilk kışı geçirmiştik. Hani o uzun kış. Hatırlarsan kar bitmek bilmiyordu. Galiba bahara girmek üzereydik. Osman bey o vakit oralardaymış." dedi. Kesin bir tarih vermemişti ama Meryem

tahmin etmişti. Kuşkularında haklı çıkmak istemiyordu ikinci kez... Yemek getiren kız, yine sessizce içeri girip tepsiyi alırken, Kehribar'a yukarıdan çağrıldığını söyledi. Kehribar çarşafını yeniden takıp düzeltirken Meryem'i başıyla selamladı. İkisi de birbirini bir daha görmeyeceklerini sezinlemişler ve bu vedayı hak ettiği sessizlikle yapmışlardı. Kehribar çıkıp giderken arkasından çarşafı kadar koyu acabalar bırakıyordu.

Meryem ayağa kalktı, odanın içersinde bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladı. Kehribar'ın yukarı çağrılışının nedensiz olmadığını biliyordu. Kapının önünde erkek sesleri duydu. Kulak kabarttı. Kendi aralarında konuşuyorlardı. Daha genç, tez canlı bir erkek sesi, manifaturacı Süleyman diye birinden söz ediyor, gecenin bir vakti evinden alınıp götürüldüğünü anlatıyordu. Bir müddet sonra Osman'ın "Merak etmeyin hallederiz. Kimlerin işi olduğu belli. Bizi yıldırmaya çalışıyorlar. Yanlarına bırakmayız Elhamdülillah..." dediğini duydu Meryem. Bunları öylesine sakin bir kesinlikle söylemişti ki, Meryem

kanının donduğundan emindi. Hemen eski yerine gidip halının üzerine oturdu. İçinden bildiği tüm duaları ve bedduaları okumaya başlamıştı. Osman, iki adamıyla birlikte içeri girip karşısında durduğunda taşa dönmeyi diledi. Hemen şimdi taş kesilmek için Huba anadan öğrendiği bütün Tanrılara, ilahlara, Yaradana, Rabbe yakarıyordu.

Gün ışıklarını görmese, aydınlığa dokunmasa dahi Avinar, sabah olduğunun farkındaydı. Ara sıra çarpılan kapıların, şangırtıların dışında, etrafa genel bir sessizlik çökmüştü. Beynini patlatan, midesini bulandıran müzik bile kısa süreliğine susturulmuştu. Gerçi her halükarda mehter marşının davulları kafasının içinde gümbürdeyip duruyordu. İlk anlarda, "Topraklarımızı zaptettikleri yetmiyormuş gibi beynimizi de bu marşlarla zaptetmeye çalışıyorlar, " diye öfkelenmişti. Sonraki saatte düşünmemeye çalışmıştı: "Düşünmezsen yoktur!" Bu, onların politikasıysa biz de onlara karşı kullanırız demişti. Bir müddet işe yaradı. Müzik

sustuktan sonra zihnini nasıl yorduğunu anlayabildi. Amaç ta buydu zaten; yormak, uyutmamak, sürekli diken üstünde tutmak, düşündürtmemek, uyuşturmak ve yine yormak... Burnundan akan kan nihayet durmuştu. Yüzüne yediği birkaç yumruk, kanının oluk oluk akmasına neden olmuştu. Bu kadar çok kanın akmasına şaşırmıştı. Bir insan vücudu kaç litre kan barındırır? Lisedeki biyoloji hocasını hatırlamıştı. Sevmezdi biyoloji dersini, bu yüzden ders dinlemişliği de pek olmamış, "Ne işimize yarayacak bu bilgiler?" demişti çoğu kez. Oh olsun! O vakitler dersi iyice bellemiş olsaydı, şimdi hücresinde kara kara düşünmezdi! Gülmeye başladı, her tarafı ağrıyordu. Başına vurmamaya dikkat etmişlerdi, kafasındaki kırık yüzünden. "Kafadan çatlak zaten, " teşhisi koymuşlardı. Böbreklerine ve ciğerlerine aldığı darbeler nefesini kesmişti. En çok da yolculuk için özel olarak giydiği kıyafetlerinin giyilmez duruma getirilmesine sinirlenmişti. Başından beri aldığı karara uyuyordu. İşleri onlar adına kolaylaştırmayacaktı. Bütün bunların ön

hazırlık olduğunu biliyordu. Ve yine korktuğu başına gelmişti: Bedran'ı soruyorlardı. Önüne bir fotoğraf koymuşlardı. Nerden bulurlardı böyle iyi fotoğrafçıları?! Nedense ona hiç rastgelmezdi. Bedran'ın biraz uzaktan çekilmiş güzel bir fotoğrafı. Ve o karede bulunan kendisi. Karşılıklı, yanyana ya da konuşurken değil, tesadüfen yanından geçiyormuş gibi. Bu yüzden bir hikaye uydurması zor olmadı. Uydurduğu hikayenin mantıklı dayanaklara sahip oluşu onları çıldırtmıştı.Hikayesine karşılık aldığı kaburga kırığı susturmuştu onu. İyi niyetli davranıp ifadesini sunduğunu ama madem ki kabul edilmiyordu, o vakit susacağını belirtmişti göğsünden yükselen hırıltılarla...

Parmaklarını hareket ettirmeye çalıştı, acısı bütün ağrıları bastırdı. İnlemek istemiyordu, dudaklarını sımsıkı kenetledi. Babasının anlattığı hikâyelerden biri aklına geldi, parmak ağrısı çeken vezirin durumunu anlatıyordu. Vezir çektiği ağrılardan dolayı işlerini savsaklıyor, yataktan çıkamıyormuş. Padişahın ısrarlı çağrıları üzerine, parmak acısını söylemeye utandığından, bir gözünü

çıkararak padişahın karşısına çıkmış. Padişah vezirine küçümseyerek bakmış ve "Ben de parmak ağrısı çektiğini, bu yüzden yataktan çıkamadığını sanıyordum" demiş... O vakitler bu hikayeyi dinlediğinde "Ne saçma!.." diyerek karşı çıkmıştı. Ama yaşanmayınca anlaşılmıyormuş... Parmaklarını yeniden hareket ettirmeye gayret etti. Yere boylu boyunca serildiğinde, kırk beş numaralı demir pençeli bir ayakkabı parmaklarını ezmişti. Uzun bir süre kaval çalamayacağına hayıflandı. Kavalını çantasında gördüklerinden emindi. Yine babasını hatırladı. Hâlâ Agıri'ye bakıp kaval çalıyor muydu? Avinar henüz 8-9 yaşlarındayken kaval çalmaya heveslendiği o çocukluk zamanlarını iç geçirerek yad etti. Babası bu hevesinden dolayı, Agıri'nin eteklerinde yetişen kamışlardan bir kaval yapmış, eline vermişti. Parmaklarını kaval çalar gibi oynatınca anılar girdabına kapıldı. Babası sırf Avinar okul okusun diye Bazid'e taşınmayı kabul etmiş, büyük zengin ailelerin çobanlığını üstlenmişti. Agıri'nin karşısına düşen tepelik yere kerpiçten ev yapmışlardı

kendi elleriyle. Evlerini nasıl da neşeyle yaptıklarını bugün gibi anımsıyordu. Babasının getirdiği kırmızı toprak yığınını samanla, suyla karıştırıp, ayaklarıyla çiğnemişlerdi. Annesi ve kardeşleriyle birlikte odun külünü de katıp günlerce ezmişlerdi. Kurudukça yumuşamış, iyice demlendikten sonra kalıplara koyup güneşin önüne vermişlerdi. Babası onlara katılarak ustalığıyla hem çalışmış, hem de nasıl yapılacağını öğretmişti. Anası bile o zamanlar daha güler yüzlü daha az huysuzdu. Evlerini yaptıktan sonra, köylerinden göçertilen köylüler ilçeye akın etmiş, tepede evler yapmaya başlamışlardı. Kerpiçten evler şehrin varoşu gibi göze çarpmış, belirmişti... Parmakları oynadıkça anıların üzerindeki ağlar dağılmaya, kopmaya başlıyordu. Rubar ismi belirdi aklında. Tam da evlerini bitirdikten sonra gelmiş, misafir olmuştu onlara. Uzun boylu, esmer, yakışıklı yüzü, ses tonundaki etkileyici yumuşaklık çarpmıştı Avinar'ı. Bir gece askeriyeye ait arazide yoğun silah sesleri gelmiş, hemen ardından Rubar görünmüştü kapıda... Parmakları şimdi

hüzünlü bir şarkının ezgisine geçmişti. Bu kez Rubar'ı anlatıyordu; özgürlük uğruna herşeyi geride bırakan Kürt savaşçısını. Parmakları bir ağıdın ezgisine dönüyor, Iğdır'da bir vadide vurulduğu haberinin geldiği gece olduğu gibi yeniden sarsılıyor. Gözyaşları kanının kuruduğu yanaklarında ince bir yol açıyor kendisine... Kavalını indirir gibi parmaklarını indirdi. Canı bu kez çok daha fazla acıyordu. Rubar'dan sonra Dağ Masalcılarına katılmaya giden kardeşinin silueti gözlerinin önünde canlanmıştı. Gülümsedi, "Korkmuyorum, " dedi. "Benden yana kaygın olmasın. Ben bildiğin gibiyim..."

Aynı anda hücre kapısının hemen önünde tanıdık bir ses işitti. Kulaklarına inanamadı. Güçlükle ayağa kalkıp kulağını kapıya dayadı. Hayır, yanılmıyordu. Fakat nasıl olurdu? Kapıyı yumruklamaya başladı. Bir yandan da sesi duyulsun diye, "Nöbetçi!" , "Nöbetçi!" diye bağırıyordu.

"Bizi neden bekletiyorlar? Cihat'ın içeride olup olmadığını görmek bu kadar zormu?" Mazlum, Ronya'nın sorusunu omuz silkerek karşıladı. Kendi aralarında bir karara

varmaya çalıştıklarını düşünüyordu. Bekleyip göreceklerdi. Kitabevi ara sokaktaydı. Ara sokağa girer girmez Ronya, tehlike anlarında onu yoklayan bildik tekinsizliği derinden hissetti. Mazlum'dan yayılan güvenliğin, rahatlığın ters ucundaydı adeta. Kitabevinin önündeki çocuk, genç, orta yaştan insanların kuşkuyla süzen bakışları olmasa dahi, içerinin loş, kasvetli havası ve güneş görmeyen, rutubet kokan çalışanlarının ifadesiz yüzleri burada istenmediklerini açıkça gösteriyordu. Nezaketen Kovulmamışlarsa Mazlum yüzündendi. Çalışanlardan biri Mazlum'u tanımış, daha doğrusu dedesi Şeyh Cemil'in -eski bir vefa borcu olarak- ziyaretine gidip gelirken Mazlum'u gördüğünü hatırlamıştı. Çalışanlardan biri arka tarafa açıldığı belli olan küçük bir koridordan geçip kapıdan kayboldu. İçerde dikkatle kitapları inceleyen on iki-on üç yaşlarındaki bir çocuk, Ronya'dan yana bakmamaya çalışarak dolaşıyordu. Eline aldığı kitap Ronya'nın da ilgisini çekmişti. Mazlum'a işaret ederek

okuyup okumadığını sordu. Mazlum hafifçe gülümseyerek,

"Dışarıda bekleyelim en iyisi, " dedi ve Ronya'yı kitabevinden çıkmaya yöneltti. O vakit Ronya, öylesine sorulmuş bir soruyla açılacak sohbetin tek kelimeyle tedbirsizlik olduğunu anlayarak, düşüncesizliğinden dolayı utandı. Dışarıda gözleri güneşten kamaşınca bir kez daha dini yerlerin loş, dünyadan geçmiş, daimi bir durgunluk ve gölgeler sınırında bir ortama sahip olduğunu düşündü. Adeta mevcut dünyanın diğer alemlerin bir gölgesi, zayıf bir yansıması olduğunu sürekli anımsatmak maksadıyla böyle bir atmosfer yaratılıyordu. Kitabevinin yan taraflarında yükselen binalardan birinin duvarına yaslandılar. Mazlum soruya dair:

"Ben o tür kitapları okumam, " dedi. "Dini siyasallaştıran, bunun siyasal, ideolojik alt yapısını oluşturan kitapları tercih etmem. Belki içinde ne var, ne öğretiliyor diye bir göz atarım ama o kadar. Berisiyle ilgilenmem yani. Kendinden olmayanları kötüleyen, düşmanlaştıran, kanını helal kılan hiç bir düşüncenin, yayının veya vaazın dinle

ilgisi yoktur. Dedemin ve babamın bana bıraktıkları en değerli miras bu düşünce, yaklaşım biçimi ve özüdür. Din yaşam kültürüyle, ahlâkla, erdemle ilgilidir. Bu manevi sınırların ötesi münafıklıktır."

"Madem böyle hoşgörülü bir anlayışa sahipsin, neden Meryem'e hışımla yöneldin?" İçine dert olmuştu bu konu. Ve gözlediği kadarıyla Mazlum'un da dertlendiği bir hususta... Mazlum bir an gözlerini kapattı, soluk yüzü pembeleşmişti.

"Ne desen haklısın? O konuda ben de kendimi bağışlayamıyorum. Öfke yakışmaz bize. Hele de bir genç kız söz konusuysa. 'Dedem bir genç kızın kalbini kırmak zulümdür' derdi. Hayatı kırmakla eşdeğerdir... Dedemin hastalığı korkutuyordu beni... Bu, geçerli, haklı bir sebep sayılmaz... Meryem hanım, dedemi sıkıştırdığında... İşleyeceği günahın vebalini üstlenmesi için... Rızasını almaya uğraşıyordu biliyorsun, bir çeşit fetva istiyordu. Eğer dini hukuka bağlı değilsen neden böyle bir rızaya ihtiyaç duyasın ki?! Yine de bunun kefaretini ödemek bile içimi rahatlatmadı."

Birden Ronya, bedenini saran panik havasıyla, o günkü tartışmaların özünü kaçırdığını, zihnini daha çok Cihat'la ilgili meşgul ettiğini anladı. "İşleyeceği günah!" Bununla neyi kastetmişti Mazlum? Sormaya korkuyordu. Alacağı cevaptan korkuyordu. Buraya Serhat için gelmişti. Serhat'ın izini bulmak üzere onca adres gezmişlerdi. Fakat Meryem de en az avukat kadar tehlikede olabilirdi. Ve iki gündür Meryem'den de tek bir iz yoktu. Nasıl da yalnız, kimsesiz bırakmışlardı Meryem'i?

"Belki umut istiyordu dedenden. Vazgeçirmesini. Yanında yer almasa dahi, karşısında durarak caydırmasını. Bir yardım çığlığıydı belki, hiç birimizin duymadığı, duymak istemediği..." Bu sözler dudaklarından döküldüğünde içini yakan suçlulukla gözlerinin dolmasını engelleyemedi. Mazlum'un kolundan tutarak, oradan gitmeyi istedi. Mazlum ne olduğunu anlamaya çalışıyordu.

"Nereye?" diye sordu. Bilmiyordu. Arabaya yöneldiklerinde kamburumsu bir beden taşıyan sakallı bir genç yanlarında

bitiverdi. Mazlum'a hitaben, "Şêxê civan sizi kabul etmeye hazır. Beni takip edin." dedi.

Ronya şaşkınlıkla Mazlum'a döndü, şêxê civan denilen Cihat mıydı? Dayısının yerini almaya mı hazırlanıyordu? Meryem'in kadersizliğine acıdığını hissetti; geri dönülemez bir yola mı girmişti Meryem?

Cihat, Ronya'nın kendisiyle görüşmek için kapıda beklediğini duyunca hayretle oturduğu kürsüden fırladı. Kitabevinin arka bölümlerinde gözden uzak bir odadaydı. Etrafında yeni yetme birkaç gençle hararetli bir tartışmanın tam ortasındaydılar. Mahalli düzeyde kimin, nerde vazife alacağı, nasıl bir çalışma tarzı yürütecekleri, halka yaklaşımda gözetecekleri yol-yordam üzerine tartışıyorlardı. Dayısı, henüz pişmemiş, olgunlaşmamış yaşta olanların yoğrulmasının daha kolay olduğunu, bu yüzden eğitimlerine önem vermesi gerektiğini ısrarla vurguluyordu. Gençlere yatırım, geleceğe yatırımdı ne de olsa. Pratik işler daha sonra da yapılabilirdi. Önce ruhu kurtarmak yani hikmetle yoğurmak lazımdı. Kadınları davaya kazanmak, en az gençler kadar önemliydi.

Bir ailede kadın kazanıldı mı, aile-çevre kazanılmış demekti. Özellikle güzel söz, incelikli hitabet, ikna yeteneği ve geri adım atmama önemli meziyetler olarak görülüyordu. Cihat, Osman'ın daha farklı yöntemleri benimsediğini ama dayısına hürmeten açıktan karşı çıkmadığını, bunun yerine ihtiyaç durumunda kendi bildiğini uyguladığına tanık olmuştu. Osman'ı karşısına almak akıllıca değildi. Dayısının gözünden düşürecek bir açığını yakalamaya çalışıyordu. Osman bunu sezinlemiş olmalı ki, Cihat'ı yalnız bırakmıyor, işi çıkıpta yanından ayrıldığı zamanlarda Hamit'i bırakıyor, gözünü üzerinden ayırmamasını sertçe tembihliyordu. Esasta Cihat'ın dayısına pek itibar ettiği yoktu. Onun da son veche de Osman'dan farkı olmadığını, "Allah, kuluna kafi değil mi?" ayetini tekrarlayarak münafık ve zındıklara, din-devlet ve aile tanımazlara karşı kahredici kesildiğini, tövbe kabul etmediğini biliyordu. Gerçi hakkını yememeliydi, dayısı davasında yükseldikçe dünya malından, şöhretinden elini-eteğini çeker olmuş, tevekkül ve tefekkür arasında

durmuştu. Yine de dayısına itibar etmiyordu. Meryem'in varlığı onlar için bir tehdit, kendisi içinse zincirin kırılgan halkasıydı. Dayısına açıkça söylemişti, tek bir saç teli dahi zarara uğrasa, bunu onlardan bilecekti. O vakit bir daha yeğeninin yüzünü göremeyecekti. Meryem dışında önüne ne konulursa konulsun itiraz etmeyecekti. Dayısının, "İnsanda nasıl ki, iki kalp yoksa Allahû Teala'nın sevgisine şirk koşmak doğru değildir yeğen. Kadın dediğin erkek için yaratılmıştır..." nasihat ve vaazlerini gerilerek karşılamış, geri çevirmişti. Dayısının bazı vazifelerini vekaleten üstlendiğinden beri bu konu rafa kalkmışa benziyordu. Ronya'nın gelişiyle eski kuşkuları yeniden depreşti. Ronya neden arasındı ki? Hem de buralara gelecek kadar! Meryem'le mi ilgiliydi? Kalbinin serçe misali göğüs kafesinde çırpındığını hissetti. Meryem'i görmeyeli uzun bir süre olmuştu. Dün gece dayısına uğradığında yengesinden Meryem'in uğradığını öğrenmişti. "Seni bekledi, sen dönmeyince daha fazla kalmak istemedi, ısrar da ettik. İnatçılığını bilirsin." demişti.

Yengesinin sözlerinde değil ama gözlerinde yakaladığı bir anlık bakış Cihat'ı huzursuzlaştırmıştı. Israrla sormasına rağmen yengesi, "Yok oğul, her zamanki Meryem'di, " diye geçiştirmişti... Dün Meryem, bugün Ronya. Neler dönüyordu? Bu sabah Meryem'i görmek üzere bazı ayarlamalar yapmaya çalışmış, ancak ayarlayamamıştı. Görüşülmesi gereken önemli kişilere verilen randevuları iptal ettirememişti. Yine çevre illerden birkaç genç gelmişti, şimdi onlarla görüşüyordu. Hamit, kapının önünde dikilmiş, Cihat'ın kararını bekliyordu. "Görüşecek misin?" diye sordu sinirli bir tavırla.

"Dur biraz, kafamı toparlayayım." Kürsülerinde kıpırdanan gençler olup biteni anlayamıyorlardı. Hamit, tasvip etmediği belli ama saygısından dolayı susmayı seçmiş bir tavırla dikilmeye devam etti. Ona kalsa gelenleri hiç durmaz kovar, hatta Ronya mıydı neydi, o kıza haddini bildirirdi. Hele Şeyh Cemil'in torunu... Onun ne işi vardı o kızla?.. Cihat'ın eski yaşamından kalma kişilerle ilişiğini kesmemesi canını

sıkıyordu... Cihat, "Geri dönemeyeceğim bir sınıra mı vardım?" diye düşündü. Her defasında "Mutlaka yakında bitecek, " demişti. Kendisini mi kandırmıştı. Meryem! Bİr tutku dalgasıyla sarsıldı. Hamit'e dönerek gençleri buradan çıkarmasını ve gelenleri içeri almasını istedi. Hamit hoşnutsuzlukla yüzünü astı. Yine de istenileni yerine getirdi. Cihat Ronya'yı karşılamak üzere kapıya yöneldiğinde Hamit bir adım gerisindeydi.

Memo, Bedran'ın istemi üzerine -kesin talimatı demeliydi belki de- ev sahibi Hamza dayısıyla Zarife hanımı, Gülten Hanımın evine yerleştirmişti. Manifaturacı Süleyman'ın oğulları, babalarını götürenin kim olduğunu anladıkları anda intikamlarını bu yaşlı insanlardan alırlardı. Memo düşündükçe Bedran'a daha çok hak veriyordu. Ani bir öfkeyle, evinde kaldığı bu insanların uğrayacağı zararı hesaplamadan bir eyleme girişmişti. Üstelik sonuçsuz bir eylem. Süleyman'ın ağzından tek kelime bile alamamışlardı. Adam sağlam çıkmıştı. Kendini dava arkadaşlarına kanıtlama derdinde... Memo sinirli bir kahkaha attı.

Avukatın bürosuna uğrayacaktı. Yılmaz yeni bir bilgiye ulaşmış mıydı bakacaktı. Ronya'nın bir akrabasıyla evden çıktığını Gülten Hanımdan duymuştu. Meryem henüz dönmemişti. Avinar memleketine gitmişti. Melike ile Nefel'in nerde olduğunu Allah bilirdi! Gülten Hanım, misafiri olmasına rağmen Hamza dayıyla Zarife hanımı güler yüzle karşılamış, içten bir konukseverlikle ağırlamıştı. İstedikleri kadar kalabilirlerdi. Zaten evin alışılmadık sessizliği canına tak etmişti... Gönül rahatlığıyla onları yerleştirdikten sonra aklı Ronya'ya takıldı. Nereye gitmiş olabilirdi? Böyle bir vakitte öylesine, sırf eğlence olsun diye evden çıkmazdı. Elini kısa kesimli saçlarının arasında gezdirip düzeltircesine bir hareket yaptı. Ronya'yı tanımıyordu ki! Nasıl davranacağı konusunda kesin bir fikre sahip değildi. Tek bildiği Serhat'ın ona güvendiği, inandığıydı. Bu inanç tereddütsüz yaklaşmasına sebepti. Kafasındaki dağınık, tutarsız düşünceleri bir kenara bırakıp dikkatini elindeki olasılıklar üzerine yoğunlaştırmaya çalıştı. Yapamadı. Bedran'ın

öfkesi hala kulaklarında çınlıyordu. Süleyman'ı gördüğünde "Ne yaptığını sanıyorsun, kim olduğunu sanıyorsun?" diye adeta kükremişti. Memo geri adım atmamıştı, sinmemişti de. "Gerekirse bütün oğullarını tek tek öldürür, evini de ateşe veririm." demişti. Bedran gözlerini kısıp uzun uzun süzmüştü. Memo'nun herşeyi yapabileceğini anlamıştı. "Öyleyse bana anlat, " demişti. "Atlamadan, düzgün bir şekilde anlat!" Memo merdivenlerin üzerine çökmüş, fazla zamanları kalmadığını bilerek Serhat'ı, aralarında geçen konuşmaları, aldığı tehditleri ve en son kaybolma hikayesini anlattı. Bedran sessizce dinlemişti. Karanlıkta kalan yüzünün ifadesini seçememiş ama konuşmaya başladığında sesinin titrediğini sezmişti. Serhat'ı tanıdığını söylüyordu. Bu, nedense Memo'ya garip görünmemişti. Serhat'ı bu yörede tanımayan pek yoktu. Dostu da düşmanı da aynı orandaydı.

"Peki istediğin şu adres, Şeyh Abdurrahman, diğer yöneticilerden farkı ne? Daha doğrusu Serhat abiyle bağlantısı ne?" Memo duraksamadan,

"Cihat'tan dolayı. Cihat'ın dayısı. Serhat abi Cihat'ı çok sever, onu kullanmış olabilirler." Bedran'a yanıt verirken nedense içinde bir his, tanımlayamadığı bir hususu atladığını fısılıdıyordu. Yanlış yolda olduğundan kuşkulanmıştı ansızın. Bedran'ın söylediklerini algılaması uzun sürdü. Cihat'ı tanıdığını mı söylüyordu? Cihat'ı nerden tanıyabilirdi ki?! Bu Cihat kimdi?

"Cihat tutunamayan biri. Oradan oraya savrulan biri. Onun değişmez, sabit, tutunduğu tek bir kişi vardı. Şimdi ne oldu o kişiye, bilmiyorum." Bedran derin bir iç çekip devam etmişti, "Cihat'la ilgili ne öğrendiysen anlat. Onun Serhat abiye kötülüğünün dokunacağını sanmam. Kendi ölümünü göze alır, Serhat abininkini asla! İzin vermez yani... Tabi dünyada vazgeçemeyeceği o kişiyi koz olarak kullanmazlarsa..." Memo meraklanmıştı:

"Bahsettiğin o kişi kim Allah aşkına?" Bedran bir anlık bir dalgınlıktan sonra Memo'ya eğilip, "Meryem" demişti. Bu isimle birlikte bazı görüntüler Memo'nun zihninde canlanmıştı: Cihat'ın adı her

geçtiğinde daha da solan Meryem, üzüntüyle başını eğmiş yüzüyle oynayan Meryem, bir çare bulmak için durmadan düşünen Meryem... Bedran'a onu tanıdığını söylememişti. Nerde oturduğuna, iki gündür görünmediğine dair tek kelime etmemiş, neden söylemediğini de bilmemişti. Bedran'ı dinlerken içinden, "Ne yani şimdi Meryem'i mi bulmalıyım?" diye geçirmişti. Meryem Sırra kadem basmıştı. Hem de en gerekli olduğu anda...

Yılmaz bürosunda yoktu. Kapıcı sabah adliyeye gittiğini, geri geldiğinde genç bir kızla kapıda görüştüğünü ve sonra arabayla ayrıldığını anlattı. Tarif ettiği kız Ronya'ydı. Ronya ile zamanları bir türlü kesişmemişti. Şimdi, Bedran'la belirlediği randevuya gitmeliydi. Süleyman'ı bu akşam şehirden çıkarmaya karar vermişti Bedran. Bu haliyle serbest kalması tehlikeliydi. "Karargâha göndeririz, orda arkadaşlar ilgilenirler" demişti. "Belki işe yarar bilgiler bile verir, " diye de eklemişti. Ne yapsındı o bilgileri? "Benim Serhat abiyi bulmamı sağlayacak bilgiler ver bana..." Ara sokaklara hızla

dalarken alışıldık bir refleksle arkasını kolluyordu. Bedran onu bekliyor olacaktı.

"Bunun kim olduğunu söyleyin bize!.. Neden susuyorsunuz Meryem hanım? Tanıdığınızı biliyoruz." Meryem, önüne konulan fotoğrafa kontrol edemediği bir şaşkınlıkla bakıyordu. Bu fotoğraf... Fakat nasıl olurdu? Fotoğrafın altındaki tarihe baktı, bir hafta önce çekilmişti. Ve üstelik burada, bu şehirde! "Rêwan" diye bağırmamak için kendini zor tuttu. Dudaklarını sımsıkı kenetledi. Osman ne istiyordu, neden Rêwan'ın peşindeydiler? Birden Rêwan'dan Bedran diye bahsettiklerini ayırd etti. Demek adını değiştirmişti. Görmediği zamandan bu yana saçlarına beyazlar konmuştu. Saçlarını bu kadar erken ağartan neydi, hangi keder, hangi dertti?..

"Tanımam, bilmem, " dedi. "Ben ne bilirim elin adamını..." Fotoğraf inanılmaz bir güç vermişti kendisine. Demek aynı şehirde, aynı havayı solumuşlardı. Aynı gökyüzünün altında, aynı karanlığa batmışlar, güneşin doğuşunu aynı anda karşılamışlardı. Varsın birbirlerini görmesinlerdi. Ne önemi vardı?

Sonunda bir gün kesişmeyecek miydi yolları? Bu dünyada ya da başka dünyalarda, farklı zamanlarda? Ne fark ederdi? Bir gün görmeyecek miydi onu?

Odada doksandokuzluk tesbihini çekerek bir aşağı bir yukarı gidip gelen Osman'ın sabrı geniş ama zamanı dardı. Her an Cihat'ın durumdan haberdar olacağı endişesini taşıyordu. Ellerini arkasında bağlayıp Meryem'in önünde dikildi.

"Meryem hanım yalan söylüyorsunuz. Bir yalanın başınıza ne işler açacağını benim söylememe gerek yok. Siz akıllı bir hanımsınız. Hem de tasvip etmediğimiz bir seviyede. Hak Teala beşere akıl vermiştir ki, iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırabilsin. Sizin aklınız ise hep fitneye çalışıyor. Böyle olmaz..." Osman'ın ağır ağır, kelimelerin üzerine basa basa konuşması Meryem'in sinirlerini bozuyordu artık. Konuşmasını etkileyici bulmuyordu. Güneşin altında kamaşan yılanın cazibesi sona ermişti. Ama kendini kaybederse Osman'ın onu istediği yöne çekeceğine emindi.

"Asıl siz fitneye çalışıyor, olmadık yerlerde fitnelik arıyorsunuz Osman bey. Kötülüğü ayartıyorsunuz. Dayım Şeyh Abdurrahman bu beyhude iftiralarınızı duyarsa çok üzülecektir." Osman'ın yüz ifadesi değişmişti. Kendini kontrol etmeye dönük çaba harcadığı anlaşılıyordu. Yılların disiplini ve kontollü yaşamı en zayıf anında onun yardımına koşuyordu. Tekrar yürüdü.

"Bakın Meryem hanım yalan söylemeye devam ederseniz asıl siz üzüleceksiniz. İftira atmadığımı Allah biliyor ya! Kanıt mı istiyorsunuz? Van'daki gazetecinin, Burhan Kara'nın cenazesinde, fotoğraftaki adam siz ve ... Ve Cihat, şêxê Civan yan yana duruyordunuz. Serhat komünistini zaten söylemeye gerek yok, o hep yanınızdaydı. "

"Bunu nerden biliyorsunuz? Orada mıydınız?"

"Biz her yerdeyiz Meryem hanım. Bir hadis-i şerifte denildiği gibi, ' Ayakları Allah yolunda tozlanan kimseyi Allah û Teala cehennem ateşine haram kılar.' Biz de hak yolunda hergün bir yerdeyiz. Şimdi bırakalım

bunları, siz şu devlet düşmanı Bedran'la konuşmamışsanız bile şêxê civanla birlikte görmüşsünüzdür onu. Bunu kabul etmeniz kâfi."

Meryem şimdi daha iyi anlıyordu. Bu adam sanıldığından da kurnaz ve tehlikeliydi. Eğer Cihat'la Rêwan'ın ilişkisini kanıtlayabilirse hem Cihat'tan kurtulacak, haliyle Cihat'ın şimdi bulunduğu mevkiye kendisi yükselecek hem de Cihat'ın etkisini kullanarak koruduğu -kendisi de dahil- herkesi devre dışı bırakıp yok edebilecekti. Serhat'ın şimdiye dek hayatta kalması bundan dolayıymış. Cihat'ı yanlış mı değerlendirmişti? Boşuna mı günahını almıştı?

"Burhan Kara'yı siz mi öldürdünüz?" Riskli bir soruydu. Fakat susmak, tepkisiz kalmak Burhan abinin hatırasına saygısızlık olurdu. Osman sahte bir üzüntüyle başını ağır ağır sallayarak bir duaya başladı. Duasını bitirdikten sonra elleriyle yüzünü tavaf etti.

"Hak Teala her mümini kötü ölümden korusun. Bizi hayırlı bir ölümle

şereflendirsin... Şimdi, benim söylediklerime tanıklık yapacak mısınız? "

"Hayır, neden yapayım ki!.."

"Belki sevdiklerinizin canı hürmetine..." Tehdit ediyordu. Meryem geri adım atmadı. Bunun üzerine Osman, Benden bu kadar dercesine, sahte bir üzüntüyle boynunu büküp kapıda duran iki kişiye işaret verdi. Önceden konuşulmuş, kararlaştırılmış olduğu belli, bir plânı uygulamaya geçtiler. İfadesiz yüzleri korkutucuydu. Meryem, gözlerini kapatıp Rêwan'ı düşünmeye çalıştı. Cihat canlandı zihninde, "Cihat" diye fısıldadı. "Cihat duy beni!" Bir kimsesizdi, kim arayıp soracak, yokluğunun peşine düşecekti?! Cihat bile bir süre sonra aramaktan vazgeçecekti. Ona, "Kaçıp gitmiş, yurtta yetişenlerden hayır mı gelir?" diyeceklerdi. Cihat inanacaktı. Meryem'in onu terkettiğine inanacaktı... Osman tüm bu sözleri Meryem'in kulağına fısır fısır söylemişti. Ardından hemen yanında dikilen iki kişiyi göstererek:

“Bu çocuklar işinin ehli. Kanının akmasına izin vermeyecekler. Ama öyle bir

acı çekeceksin ki, cehennem azabı hafif kalacak." dedi sesinde engelleyemediği ürpertili bir zevkle...

Meryem tekrar, "Cihat" diye fısıldadı. "Cihat nerdesin?"

Ronya, Cihat'la yalnız konuşmak istediğini söylemişti. Fakat Hamit'in odayı terk etmeye niyeti yoktu. Sonunda Cihat, ağırlığını koyarak dışarı çıkmasını, Mazlum'a çay ikram edip ağırlamasını kesin bir dille isteyince Hamit boyun eğdi. Çıkarken Ronya'ya fırlattığı bakış öldürücüyü. Cihat, Ronya'ya oturacak yer gösterdi. Ronya, Cihat'ın davranışlarında gerginlik hissetti, bunu olağan saymaya karar verdi. Ne de olsa görüşmeyeli çok olmuştu ve aradan geçen zaman boyunca Cihat'ın gözle görülür bir konum değişikliği olmuştu. Gözlerinin içi gülen, utangaç, alçak gönüllü halinden geriye çok az şey kalmıştı. Yaşından büyük gösteriyordu artık, solgundu, gözleri eski sıcaklığını yitirmişti. Durgun bir perde inmişti gözlerine. "Yorgundu bu çocuk!" Ronya'nın aklından geçen bu cümle, içindeki sevecenliği depreştirmişti. Memo yanılıyordu,

Cihat'ın bir ilgisi yoktu. Serhat abiye kötülüğü dokunmazdı.

"Seni rahatsız ettik Cihat, kusura bakma. Çevren geniş, belki yardımın dokunur diye düşündük."

"Elimden ne gelirse hazırım Ronya, Meryem'in kızkardeşleri sayılırsınız. Size yardım etmez miyim?" Demek Meryem iyiydi. Aynı anda ikisi de Meryem'in iyi olduğunu düşünmüştü.

"Serhat abiyle ilgili..." Cihat dikkat kesildi.

"İki gündür Serhat abiyi bulamıyoruz. Nerde olduğunu bilen kimse yok. ortağı Yılmaz, savcılığa başvurdu. Gözaltında tutulduğu kabul edilmiyor. Gidebileceği her yere baktık. Her yere sorduk. Sonuç sıfır. Belki bazı haberler kulağına çalınmıştır..." Sesi sendeledi, tıkandı, durdu. Cihat'ın bakışları da Ronya'yla birlikte sendeledi, durdu. Önce inanamazmış gibi Ronya'ya baktı, sonra gözleri kısıldı.

"Bizimkilerin yaptığını mı düşünüyorsunuz? Ben... Ben izin verir miyim başına bir kötülük gelmesine? Hışımla ayağa

kalktı. Sakallarından rahatsızlık duymuşçasına uzamış sakallarını çekiştirdi.

"Hayır, hayır seni suçladığımız yok! Fakat zaman daralıyor. Onun dostunu da düşmanını da tanırsın. Eğer hayatta olduğuna dair en küçük bir iz ..." Sözünü tamamlayamadı Ronya. Boğazı düğümlenmişti. Cihat Ronya'nın kürsüsünün önüne çöktü, ellerini tuttu. "Bir zamanlar bu eller sıcacıktı, " diye geçti Ronya'nın aklından.

"Bak Ronya, Meryem'im üzerine yemin ediyorum ki, Serhat abinin nerde olduğunu bilmiyorum. Bu işte, bizimkilerin parmağı olsaydı haberim olurdu bir şekilde... Sana söz, araştıracağım ve bulacağım..." Ayağa fırladı.Yine sakallarını çekiştiriyordu. Kendi kendine, "Hey Allahım, ben onlar için, sırf onların güvenliği için tüm bunlara katlanıyorum, " diyerek hızla odayı adımlamaya başladı. Sonra birden odanın ortasında durdu, "Ah Serhat abi, sana buralardan git demiştim. Buralarda yaşanmaz artık, demiştim..." Sürekli tekrarladığı bu cümle ile Ronya içten içe ona acıdığını

hissetti. Eğer Memo, ona acıdığını bilse öfkeyle patlardı, umursamadı. Cihat'ın herkesten daha çok yük sırtladığını anlamıştı. Kaldıramayacağı kadar ağır bir yük... Ronya, kalkmaya davrandı. Burada işi kalmamıştı. Serhat'a dair yine eli boş dönecekti. Yapılabilecekler yapılmıştı. İçindeki kanayan sızıyı durdurmaya çalışmak boşunaydı. Vedalaşırken,

"Meryem'e selam söyle Cihat. Gülten abla özlemiş onu, 'bir ara yüzünü göstersin bize' diyordu. Çok kalmasın oralarda..." dedi. Bu sözler üzerine Cihat'ın yüzü bembeyaz kesildi. Alnındaki bir damar hızla atmaya başladı. Ronya korkarak ne olduğunu sordu. Cihat zorlukla,

"Meryem yanınıza dönmedi mi?" diye sordu. O vakit anladı Ronya,

"Dün akşam gelmeyince, yengenin misafir ettiğini zannettik. Orada değil mi?"

"Yengem, beklemekten sıkıldığından dolayı Meryem'in çıktığını söyledi. Kalmak istememiş." Ronya kaşlarını çatıp bir süre düşündü. Meryem'in son söylediklerini, son şarkısını... O sabah olanları, baskını kısaca

anlattı Cihat'a. Avinar'ı, Serhat'ı arama çabalarını... Fakat birlikte Şeyh Cemil'in yanına gitme sebebinden bahsetmedi. Özellikle de Mazlum'un bugün sözünü ettiği fetva meselesinden sonra söylemeyi aklına bile getiremezdi.

"Seni görmeden geri dönmezdi. Gerekirse kapıda beklerim, bahçede, caddede beklerim, Cihat'ı görmeden dönmem diyordu. Adresi bizde olmadığından gidip soramadık da. Yengen sahip çıkar diye düşündük..." Sesi giderek söndü. Tanrım nasıl da yanılmışlardı!.. Cihat zangır zangır titriyordu. Sinir krizinin başlangıcıydı. Ronya onu sakinleştirmeye çalıştı. Cihat duymuyordu bile. Bütün dünyası adeta yerle bir oluyor, sarsılıyordu. Kollarını uzatıp duvara dayandı. Başını eğmişti. Kendini toparlamaya çalışıyor, kontrolünü yitirmemek için zorlu bir çaba harcıyordu. Boyun damarları şişmişti. Ronya bu çabayı adım adım izliyordu. Meryem'in kurtulması için Cihat'a ihtiyaçları vardı. Yeniden onu sakinleştirmeye uğraştı.

"Bunu Meryem için yapmalısın. Sağ duyulu hareket etmen lazım, anlamıyor musun? Kendini bırakmamalısın..." Sonunda Cihat sakinleşebilmişti.

"Onu karşımda koz olarak kullanacaklar. Benim tek zayıf yönümün o olduğunu biliyorlar. Düşünmeliydim bunu. Onlara güvenemeyeceğimi biliyordum. Yine de cesaret edemezler diyordum. Düşünmeliydim bunu..." Ronya zor duymuştu bu sözleri. Fısıltılar arasında, "Onlar" derken kimi kastettiğini anlamamıştı. Kalp atışları hızlanmış, sormaya korkmuştu.

Cihat ani bir hareketle cebinden, kitabevinin ve yengesinin telefonu olan bir kâğıt parçası çıkardı. Meryem'e, acil durumlarda lazım olur diye ona verecekti.

"Bir haber alırsanız bu numaralardan birine not bırakın. Avukattan 'abi' diye söz edin, anlarım. Meryem'den de... Hayır, hayır ona gerek kalmayacak. Onu bulacağım. Siz gidin artık. Teşekkür ederim Ronya. Gelip bulmasaydın beni, belki hiç birinden haberim olmayacaktı."

Ronya başıyla selamladı. Gitme vaktiydi. Yüzündeki alt-üst olmuş ifadeyi normale döndürmeye çalışarak kapıyı açtı. Mazlum'a gülümsemeyi başardı. Hamit'in keskin bakışları altında arabaya doğru yürürken dengesini bulmaya gayret ediyordu.

Cihat, Mazlum'un elini sıkıp dedesiyle ilgili iyi dileklerde bulunarak uğurladı. Mazlum'un arabası gözden kaybolunca, Hamit'e kitabevinde kalmasını, kendisinin eve uğrayacağını söyledi.

Yengesinin vermeyi unuttuğu bir emanet vardı. Alıp geri dönecekti. Hamit karşı çıkmadı. Cihat'ın arabayla uzaklaştığını görür görmez telefona sarıldı. Osman'la görüşmek istediğini bildirdi...

"Serhat abi ne işin var burda?" Avukat Serhat'ın sesini duyar duymaz kapıyı vuran Avinar, nihayet amacına ulaşmıştı. Serhat'ın, "Avi, sen misin?" sorusu hemen yanıtını bulmuştu. Avukatı yakın hücrelerden birine almışlardı. Bu yüzden birbirlerini duymaları kolaylaşmıştı.

"Koşuşturmaya biraz ara vereyim dedim. Buradan daha konforlu bir tatil köyü

bulamazsın. Hizmette kusur yok, her konuşmana kulak kesiliyorlar... Ara ara buralara tatile geldiğimden buranın sakinleriyle içli dışlı olduk. Peki ya sen?"

"Ah, bende baro çalışmaları üzerine staj yapmanın en uygun yeri burasıdır diye düşündüm. Hazır sen de burdayken!" Avinar aynı dalgacılıkla karşılık vermişti. Serhat'ın gülüşünü duydu. Kendisi de gülmeye başladı. Nöbetçinin uyarıları bir işe yaramıyordu. Canı yansa da avukatın sesini duymak iyi gelmişti. Kısa bir sessizlikten sonra dinlenildiğini gözeterek konuştu,

"Sizi burada tutmak haksızlık Serhat abi. Çok yüklenmediler ya sana! İyi misin? Ne istiyorlarmış senden? Savcılıkla görüştürmediler mi?"

"Teker teker sorsan şu sorularını... Mahkeme salonunda olsan albay, senden kurtulmak için her yolu denerdi." Yine gülüyordu. Avinar'ın itirazı gecikmeden geldi, ustalıkla savuşturdu.

"Hadi ama, merak etme. İyiyim ben. Gayet nazik davrandılar bana. Ne istediklerinden ben de emin değilim. Olmadık

bazı kurgular üzerinden illegal faaliyetlerle ilişkilendirmek istiyorlar. Konuşmaya bile değmez. Çok tutamazlar. Bugün savcının geleceğinden bahsediliyordu. Bakarsın çıkarırlar. Şimdi bırak beni, sen nasılsın, ne zaman aldılar seni?" Avinar ellerine, çıplak bacaklarına, karnına, kaburgalarına bir göz attı. Morartılar, çürükler ve eziklerle vücudu adeta istilaya uğramıştı. Sakince,

"İyiyim, " dedi. "Bilirsin işte, hoş geldin partileri düzenlemekten bir türlü vazgeçmiyorlar." Birbirlerine değer veren insanların kendi acılarından uzaklaşıp karşıdakinin acısına odaklandığı anlardan biriydi. Birbirlerini yokluyorlar, birbirlerinin yaralarını sağaltma çarelerinden yoksun olduklarından gerçeği bambaşka bir şekilde kuruyorlardı. Yapabildikleri bir avuntu oyunu gibi... Avukata sabah baskınını, ardından memlekete gidiş macerasının daha baştan fiyaskoyla sonuçlandığını anlattı. Gizli saklı konular olmadığından rahatlıkla anlatabiliyordu. Avinar'ı sonuna kadar dinleyen Serhat, güzel şarkı söyleyen kızı sordu, ne yapıyordu, durumu iyi miydi?

Meryem'i kastediyordu. Avinar bir an durup son saatleri hatırlamaya çalıştı. Şarkı söyleyen kız nişanlısına gitmişti, geri dönmemişti. Ronya'nın gözlerindeki kaygıyı hatırladı. O vakit üzerinde durmamış, baskının yarattığı gerginliğe vermişti. Ronya'nın kaygısı Serhat'a yönelik miydi yoksa Meryem'e mi? Ronya'nın adını vermeden olanları anlatmaya çalıştı. Ardından dinleyenlerin dikkatini dağıtmak niyetiyle, hükümetin son politikalarından söz etmeye başladı. Son dönemlerde bir nüfus planlaması modası almış başını gitmişti. Politikadan hukuka geçti. Uluslararası sözleşmeler, savaş hukuku üzerine konuşmaya devam etti. Sonunda nöbetçinin hücre kapılarına vurarak küfür yağdırmasına yol açtı. Avinar umursamıyordu. Avukat araya girmek zorunda kaldı.

"Biraz dinlen Avi. Akşama fırsat bulamayacaksın." Sesindeki acılık çare olamama gerçeğindendi. Avinar bu gerçeği kendisini ele geçiren keder eşliğinde sezinledi. Bu gerçeğin altında sürekli vermeye hazır olmuş ruhun, kendisini sunsa

bile değiştiremeyeceği bilgisi yatıyordu. Serhat'ı daha fazla üzmek istemiyordu. Dinlenmeye karar verdi. Daha önce dikkatini çekmeyen şekilsiz bir topak gördü köşede. Ayağıyla dürtükleyip inceledi: Kandan ve kirden keçeleşmiş, bir köşesi kemirilmiş pis bir battaniyeydi. Güçlükle çömelerek yakından baktı. Ya betonun üzerinde oturmaya devam edecekti ya da bu pis paçavrayı tercih edecekti. Midesi kalkıyordu fakat bu tür yerlerde titizlenmek komik kaçardı. Öbeğin üzerine tüneyip başını dizlerine dayadı, uyumaya çalıştı... Beyninde patlayan müzik sesiyle yerinden sıçradığında ne olduğunu, nerde olduğunu bir an hatırlayamadı. Durumu anladığındaysa içinden sayıp dökmeye başladı. Nerdeyse müzik namına her şeyi hayatından çıkarmaya çok yaklaşmıştı. Bu kez ortalığı inleten farklı bir müzikti. "Mehter marşının günümüzdeki versiyonları, " diye düşündü. Kapıya yaslanıp avukata seslendi. Müzikten dolayı sesi arada kayboluyor, tam olarak çıkmıyordu. Yine de yılmadı. Farklı bir ses karşılığını verdi.

"Götürdüler onu, ne bekliyordun ki?" Söyleyiş tarzından bu sesin nöbetçilerden birine ait olmadığını anlamıştı. Cevabını bile bile nereye götürdüklerini sordu. Ses, aynı pervasızlıkla:

"Nereye götürmüş olabilirler? Sen kendini ciddi ciddi tatil köyünde zannettin galiba, " dediğinde Avinar köpürdü.

"Salaksın sen! Dünyadan habersiz aptallardan mı sandın beni? Uğursuz! Seninle vakit harcayamam şimdi." Adamın cevaben ne dediğini işitmedi. Umursamadı da. Aklı Serhat'taydı. Bırakırlar mıydı acaba? Tutuklanma ihtimali neydi? Serhat'ın yerine Yılmaz'ı alsalardı ya! Sonra bu düşüncesinden dolayı utandı. Yılmaz'dan hoşlanmasa dahi, kimsenin bu, bağışlaması ve onarılması olanaksız zulüm izbeliklerinden geçmesini isteyemezdi. Bir an Serhat'ı hiç göremeyeceği duygusuna kapıldı. Bu duygu onu içine aldı, sarstı, yerden yere vurdu. Zor nefes alıyordu.

Hücrenin demir kapısı gürültüyle açıldığında Avinar ayakta dikilmiş haldeydi. Bu kez; "Arkanı dön, " komutu vermeyen

nöbetçi Avinar'ı döndürüp gözlerini bağladı. Kolundan tuttu, koridora çıkardı. Aklında sadece Serhat vardı. Nöbetçi köşeyi dönsün diye onu çekiştirdiği esnada birinin kendisini çağırdığını duydu. Serhat'tı. Heyecandan gözbağını çıkarmak için davrandığında nöbetçinin müdahalesine uğradı. Balyoz gibi ağır bir el, koluna indirip geriye doğru büktü küfürler eşliğinde. Serhat karşı koydu. Ortalık bir anda karışmıştı. Avinar'ın,

"Serhat abi, Serhat abi sorun değil!" haykırışına aldıran yoktu. Sonunda ortalık biraz durulunca -Avinar bunda yanlarına gelen bir amirin etkili olduğunu düşündü- Serhat, kederden çarpılmış sesiyle;

"Beni birazdan bırakacaklar. Durumunla ilgilenilmesini sağlayacağım. Dışarıya iletmek istediğin bir şey var mı? " Avinar, kendi kalbinin çırpınışını duyuyordu. Dışarıya ne iletebilirdi? Söylenecek ne vardı?

"Yok abi, iyi olduğumu söyle..."

"Her şey düzelecek inan bana. Güçlü ol Avi, inancını koru!" Bu sözler Serhat'tan duyduğu son sözler oldu. Ardından koşmak

bağırmak istese de önünde sadece karanlık vardı. Yoğun, çürümüş, kesif bir karanlık...

Avukat Yılmaz Cihangir'in bürosundaydılar. Ronya, ısrar ettiği halde Mazlum evine dönmemiş, "Fırtınanın tam ortasına düştük, sonuna kadar gitmek lazım değil mi? Sizi öylece bırakıp gidemem ya!" demişti...

Cihat'ın yanından ayrıldıktan sonra eve uğrayıp Meryem'in dönüp dönmediğini yoklamışlardı. Gülten Hanım, onları birkaç lokma yemeleri için zorlamıştı. Ronya boyun eğmişti. Gülten Hanımı geri çevirmekle bir kırgınlığa sebep olmak istemiyordu. Serhat'ın yokluğu, kızların yokluğu yeterince azap vericiydi. Sofrada Zarife hanımla da tanışmışlardı. Geçici taşınma sebeplerini söylemek istememişler, Ronya da üstelememişti. Memo ile nasıl olsa karşılaşırdı. Kendisiyle birlikte bu yaşlı insanları da belaya bulaştırmış olma ihtimali fazlasıyla can sıkıcıydı. Yemekten sonra Gülten Hanım, Ronya'yı mutfağa çağırarak

eline katlanıp bantlanmış not pusulası vermişti.

"Tanımadığım on üç, on dört yaşlarında bir kız çocuğu bir-bir buçuk saat önce geldi. Elinde küçük çömleklerden vardı, hani güveç yapıp fırına attıklarımızdan. 'Ablam size güveç gönderdi, ' dedi. Ablan kim, yeni mi taşındınız, diye sordum. 'Yok, biz bu sokakta oturmuyoruz. Ablam güveci tabaklara doldurduğunda kim olduğumu anlar, ' dedi ve gitti. Durduramadım onu. Güveci tabaklara doldurduğumda naylona sarılı bu notu gördüm. Hele bir aç oku, kimden gelmiş." Ronya, şaşırmıştı. Kim bu şekilde, niye not göndersin? Notu zorlukla açtı içinden tanıdık bir el yazısı çıktı: Nefel'di. İyi olduklarını bildiriyordu. Gülümsedi. Güzel bir haber almayı hak etmişlerdi. Notu Gülten Hanıma da okudu:

"Bu not elinize geçtiğinde, bilin ki biz artık şehri terk etmişizdir. Selamınızı, hayallerinizi ileteceğim Dağ Masalcılarına... Ablamın ellerinden öpüyorum... Çok emeği geçti, çok hakkı var üzerimizde. Unutmayacağım, ona layık olmaya

çalışacağım. Sizleri de unutmayacağım. Kavak ağacının altında geçirdiğimiz zamanları değerli anılar olarak kendimle götürüyorum. Hoşçakalın, güzel kadınlar. Yeniden görüşünceye dek." Notu dinleyen Gülten Hanım ağlamaya başlamış, biraz sonra durulup gözyaşları arasında,

"O neydi öyle, 'layık olmaya çalışacağım.' sanki burası terörist yetiştirme yurduymuş da ben de komutanıyım, " diyerek gülmüş, Ronya da sarılmıştı ona. Bu notu paylaşıp üzerinde yorum yapacakları kimse kalmamıştı... Gülten Hanımın Serhat'ı ya da Meryem'i sormasına fırsat vermeden evden ayrılmışlardı. Notu Gülten Hanıma emanet etmişti. Titizlikle, hatta abartılı bir titizlikle saklayacağından emindi.

Yılmaz telefonla konuşuyordu. Ronya, Memo'nun yine geciktiğini düşünüyordu. Neyin peşindeydi, ne yapmaya çalışıyordu? Kaşlarını çatmış olmalıydı ki, Mazlum, "Hayırdır, kafanda kiminle kavga ediyorsun?" diye sordu. Ronya 'önemi yok' gibisinden elini kaldırdı. Mazlum halinden hoşnut görünüyordu. Sabahtan beri kaç kez,

'Seni evde beklemezler mi, merak etmezler mi?" diye sormuş, her defasında 'Dedem senin yanında olduğumu biliyor sen dert etme. Senin sayende başka bir dünya tanımış oluyorum.' diyordu. Haklıydı galiba ama Meryem'in sayesindeydi. Meryem olmasaydı, Ronya Şeyh Cemil'e ziyaretini sürekli erteleyeceğini biliyordu. Ve Meryem'i incitmemiş olsaydı Mazlum'un da bir kefaret gibi bütün bu olayların içine atılmayacağını biliyordu. Tüm bu olanlar Mazlum için farklı bir deneyimdi. Ronya'nın dahil olduğu dünya, ona yabancıydı, gizemliydi. Belki dedesi de, bu deneyimlerden geçmesi gerektiğini düşünmüştü.

Yılmaz telefonu bıraktığında bıçkın görünüyordu. Lafı dolandırmadan,

"Avinar gözaltına alınmış, " dedi.

"Ne? Ama otobüse bindi, kendim yolculadım, nasıl olur?"

"Ne oldu? Yeni bir gelişme mi var?" Memo odaya aniden dalmıştı. Gözleri oturanların yüzünde dolaşıyordu. Mazlum'u hoşnutsuzlukla süzdü. Mazlum'sa onu ilgiyle inceliyordu. Yılmaz,

"Avinar'dan söz ediyoruz, " dedi. "İnsan haklarından aradılar. Şehir çıkışında otobüsten indirmişler. Avinar kimliğini haykırmış. Çevreden biri derneğe telefon etmiş. Onlar da savcılığa başvurmuşlar. Az önce gözaltında tutulduğu doğrulanmış. Avinar'ı daha önce Serhat'la gördüklerini hatırlayan bir arkadaş, Serhat'a haber vermeyi düşünmüş. Ben de Serhat'ın ortalarda görünmediğini, neler yaptığımızı anlattım. Kendileri de alakadar olacaklarmış."

"Neden almış olabilirler ki? Baskın sırasında götürebilirlerdi." Ronya üzüntüden ne yapacağını bilmez haldeydi. Daha Serhat'a ulaşamamışlarken... Onlar türlü acılar içindeyken, kendisi koşuşturmaktan başka ne yapmıştı? Sonuçsuz koşuşturmalar, çare olmayan çabalar... Yoo, haksızlık etmemeliydi. Birilerinin koşuşturması, çabalaması boyun eğmekten iyiydi, hâlâ umudun var olduğuna işaretti... Yılmaz olasılıkları sıralıyordu.

"Belki izlemede olduğundan almamışlar ve şehirden ayrıldıklarını gördüklerinde karar vermişlerdir. Ya da son anda bir ihbar

olmuştur. Ve yahut canları öyle istemiştir. Bir çok olasılık var. Avinar çıkmadan öğrenemeyeceğiz."

"Ne kadar tutarlar?" Mazlum sormuştu ve bu sorunun cevabını Mazlum'dan başka herkes biliyordu. Yılmaz avukatlığın verdiği alışkanlıkla yadırgamadan yanıt verdi. Memo'nun küçümseyici bakışlarını görmezden gelmişti.

"Eğer üç gün içinde bırakılmamışsa, gözaltı süresini tümden kullanacaklar demektir. Birkaç gün eksik ya da fazla otuz günü bulur."

Mazlum derin bir nefes alıp verdi. "Meryem'in durumu mu vahim, Avinar'ın mı?" diye mırıldandı. Bu sözleri sadece Ronya anladı. Dudakları gerilmişti. Memo'nun sabırsız, sert sesi odada çınladı

"Bilgilendirmeniz bittiyse Serhat abinin durumuna geçelim. Bir gelişme var mı? Asıl sorunumuz oydu, hatırladınız mı?"

"Avinar da daha az önemsiz değil." Ronya kızmıştı, Memo'ya ilk kez ateş püsküren gözlerle bakıyordu. Acıları karşılaştırmak, birinden birini önemseyip

değerli kılmak doğru gelmiyordu ona. Yılmaz ortamı sakinleştirmeye çalıştı. Memo'ya dönüp bir telefon beklediğini söyledi. Telefonla birlikte somut bilgiler elde edebileceklerdi. Ronya da Yılmaz'a bakarak Cihat'la görüşmelerini anlattı. Cihat'ın adı geçer geçmez Memo ayağa fırlamıştı. Ronya aldırmadı, anlatacaklarının tümünü bitirdi. Cihat'ı buldukları kitabevine, verdiği telefon numarasına değinmedi. Memo adeta kükreyerek,

"Cihat yalan söylüyor ve siz de inanıyorsunuz!" dediğinde Yılmaz yine aralarına girmek zorunda kaldı. Bu kez Ronya, ortalığı dağıtmak dışında Memo'ya ne yaptığını sordu. Memo gururu incinmiş bir öfkeyle bakıyordu. Yaptıklarını ortaya dökse gerilimi arttırırdı yalnızca.

"Sadece yer yoklaması yaptım. Şüphelendiğim bir-iki hizbiye sordum." dedi. Ne demek istediğini anlamamışlardı. Yılmaz sormayınca Ronya da üstelemedi. Memo ne aktaracağından emin değildi zaten. Bedran'ın yanından az önce dönmüştü. Manifaturacı Süleyman dışında iki hizbi daha ellerindeydi.

İkisinden birinin önemli mevkilerde yer almış bir yöneticinin akrabası olduğu söyleniyordu. Bu yüzden güvenli bir yerde tutuluyordu. Hizbilerin onu her yerde aradıklarını öğrenmişlerdi. Hatta misilleme söylentileri de ortalıkta dolaşıyordu. Bu üçünün bu gece şehirden çıkarılması, karargâha yollanması plânlanmıştı. Her şey ayarlanmıştı. Bedran da milislerle gidecekti. Karargâhla bazı plânlamalar üzerinde görüşeceklermiş. Erken dönmeyi tasarlıyordu. Sabahın ilk ışıklarında şehirde olurdu. Memo da onun yakınlarında olmasını istiyordu. Varlığı güven vericiydi. Sarsılmaz bir gelecek inancının cisimleşmesiydi. Bedran'a bakarken kendi tekinsizliğine, fevriliğine hayıflanıyordu. Bir fırtına sevdiklerini kuşattığında ilk sarsılan kendisi oluyordu her defasında. Fırtınaya set olmayı başaramıyordu. Vedalaşırken Bedran son anda, Meryem'i bulup bulamadığını sormuştu. Memo omuzlarını silkmiş, Meryem konusuyla ilgilenmediğini söylemişti. Ama şimdi, bu konu kafasına takılmıştı. Sakinleşmiş bir halde, Ronya'ya döndü. Meryem'in durumunu sordu, eve

gelmiş miydi? Acaba konuşur muydu kendisiyle? Ronya, Meryem'in henüz dönmediğini, Cihat'ın aslında onu hiç görmediğini anlatırken Memo'nun yüz ifadesinden bir anlam çıkarmaya çalışıyordu. Bu kez neyin peşindeydi?.. Yılmaz düşünceli bir halde başını salladı,

"Bir oyun hazırlanıyor ve yahut çoktan oynanmaya başlanmış. Biz henüz bunun ayrımında değiliz, " dedi dalgınlıkla. Memo, ne demek istediğini soracakken telefon çalmaya başladı. Nefeslerini tutup Yılmaz'a baktılar. Yılmaz'ın konuşması pek uzun sürmedi.

"Öyle mi? Tamam biz hemen oraya gidiyoruz." Telefonu kapatıp ayağa kalktı. Derin bir nefes alıp odadakilere baktı.

"Serhat'ı savcılığa çıkaracaklar. Adliyeye götürmüşler." Memo heyecanla kapıya yönelmişti bile. Yılmaz, Ronya'nın da gelmek istediğini görünce vazgeçirmeye çalıştı. İşlerinin ne kadar süreceği belli değildi. Tutuklanma kararı çıkmazsa zaten Serhat'ı Gülten ablaya getireceklerdi. Memo da bu görüşü destekledi.

Ronya, Mazlum'un arabasına binerken içindeki tuhaf hisse anlam veremiyordu. Serhat'ın izini bulmuşlardı, bu habere sevinmeli, rahatlamalıydı. Lakin tanımlayamadığı bir kaygının pençesine düşmüştü.

Cihat, yengesinin omuzlarını sarsıyordu. Meryem'in nerede olduğu sorusu yanıtsız kalmış, yengesi sızlanıp durmuştu sadece. Sonunda Cihat,

"Yenge, eğer Meryem'in nerede olduğunu söylemezsen şuracıkta kafama sıkarım, ölümüm için ağlarsın artık!" Bu tehdit işe yaramıştı. Yengesi bir anda yaprak gibi sararıp titremeye başladı.

"Osman, Osman götürdü onu. Benim bir suçum yok. Osman, 'gel misafirimiz ol, ' dedi. Kızcağız seni görmeyi çok istiyordu, beklerim diyordu. Osman götürdü..." Cihat'ın aklı almıyordu olanlara. Osman ne istiyordu Meryem'den? Nereye götürdüğünü sordu.

"Kızlardan biri sabah görmüş, yemek götürürken. Senin dairenin yanındaki küçük, boş daireye..." Cihat, sözün devamını beklemeden merdivenlere koştu. Kafasında

binbir türlü düşünceler geçiyordu. Tamam, Osman'ı sevmezdi, hatta ölümünü isteyecek kadar tiksinirdi ondan. Fakat Osman'ın kendisine karşı herhangi bir rahatsızlığını görmemişti. Demek ki, o da ustalıkla oynamıştı; içindeki kini yansıtmamıştı. Boş daireye geldiğinde kapının aralıklı olduğunu gördü. Güvendiği sadık üç adamı hemen arkasındaydı. Onu korumaya hazır pozisyon almışlardı.

Cihat, kapıyı yavaşça açtı, içeri girdi. Boştu. Yerdeki halılar dışında hiç bir mobilyanın olmadığı küçük bir daireydi. Meryem'i burda bulamayacağını biliyordu. Osman işe karışmışsa oyun karmaşık ve tehlikeli sayılmalıydı. Kolayca atlatılacak, halledilecek hiç bir işe girişmezdi. Odaları dolaştı, Meryem'den geriye tek bir iz bile yoktu. Elektrik düğmeleri çalışmıyordu, pencereler koyu renge boyanmıştı. Merdiven sahanlığından gelen ışık odayı yeterince aydınlatmıyor, loş ve kasvetli bir hava veriyordu. "Bu ne biçim bir oda? " diye düşündü. Daha önce bu odaya hiç gelmemiş, merak etmemişti de. El feneri istedi, ışığa

ihtiyacı vardı. Yengesi yalan söylememişse Meryem sabaha dek bu odanın karanlığına tıkılmıştı. Çocukken Meryem'in yetiştirme yurdunda kapatıldığı ceza odalarından ilk bahsedişini hatırladı: "Küçük, karanlık bir yer. Dolabın içindesin sanki. Elektrik açık olsa, cılız bir ışık dahi olsa korkmam. Ama karanlık... Vücuduma dikenler saplanıyor adeta. Anlıyorsun değil mi Cihat?.." Anlamamıştı, anlamak istemişti ama. Bu yüzden aynı gece kendisini daracık, karanlık bir dolaba kilitlemişti... Meryem'i bütün acılarından kurtarmak, belalardan korumak üzere yemin etmişti. Şimdi, yıllar sonra bir arpa boyu yol alamadığını görüyordu. Yumruklarını sıktı... Birkaç el feneri getirdiler. Cihat, Meryem'in bu dairede kalıp kalmadığına dair bir işaret arıyordu. Yanındaki adamlardan biri, el feneriyle halının kıvrılmış köşesini aydınlattı. Cihat'a gösterdi. Cihat eğilip parlayan nesneyi avucuna aldı. Bir yüzüktü. Meryem'e verdiği yüzük... Aynı anda buğulu, hırıltılı, tüyler ürpertici bir sesle haykırdı...

Memo arabada Yılmaz'ı bekliyordu. Yılmaz'la birlikte DGM binasına girmek istemiş ama razı ettirememişti. "Bir terslik yaparsın, başına iş açarsın, bir de seninle uğraşmayalım, " demişti. DGM binasının etrafı sivil-resmi polislerle doluydu. Sivil-resmi arabalar ya park ediyor ya da ayrılıyordu. Mesai saati geçtiği halde sürekli bir hareketlilik vardı. "Kalabalığa bakılırsa nöbetçi DGM'ler dosyalara beş dakikadan fazla zaman ayıramıyorlar, " diye düşündü katıksız bir kinle. Gözleri çıkış kapısındaydı. Sonunda dayanamayıp arabadan çıktı. Zaman geçtikçe gerginliği artıyordu. Terden gömleğinin vücuduna yapıştığını hissetti. Bir takım sivil giyimli adamların kuşkuyla kendisini izlediğini fark etmişti. Sakin görünmeye çalışıyordu. İfade vermek bu kadar uzun sürer miydi? Bir müddet sonra iki sivil yanına geldi, kimliğini istediler. Biri kimliğine bakarken diğeri neden beklediğini sordu. Kimliğe bakan sivil yanlarından uzaklaşıp telsizle kimlik bilgilerini aktarıyor, sistemden bakılmasını istiyordu. Memo olabildiğince sakin kalmaya çalışarak

avukatını beklediğini, avukatının şu anda içeride olduğunu anlatmaya çalıştı. Yanlarına iki polis daha geldi, ellerini arabaya dayamasını istediler, üstünü aradılar. Silahını arabada gizlemişti. Boynundaki, ensesindeki sargıların nedenini sordular, neye karışmıştı? Yılmaz geri geldiğinde soruları henüz bitmemişti. Sivillerden yakayı Yılmaz sayesinde kurtardı. Onu tanıyorlardı ve işgüzârlıkla Serhat Çınar'ın bu aralar görünmediğini söylüyorlardı. Yılmaz dönüp bakmadı bile,

"Büroya gidelim, " dedi Memo'ya. Yüzü bembeyazdı. Taşlaşmıştı adeta. Memo kendisini en kötüsüne hazırlayarak Serhat'ı sordu. Tutuklanmış olmalıydı. Yılmaz dudaklarını kımıldatmaya çalıştı, yapamadı. Memo araya girdi, "Tamam, tutuklandıysa sorun değil. Yarın görmeye gideriz. Birkaç parça eşyasını hazırlarım ben. Hallederim merak etme." Yılmaz yine,

"Büroya gidelim, " dedi. Araba hızla yol alıyordu. Memo o vakit çok daha kötü bir durumla karşı karşıya olduğunu anladı. Kalbi çarpmaya, elleri titremeye başladı. Daha

kötüsü ne olabilirdi?.. Hızını artırdıkça artırdı. hiç bir şey sormadı, söylemedi. Yılmaz ölümcül bir dalgınlık içindeydi. Yüzü cama dönüktü. Sessizlik, darmadağınık hayatlarını bir arada tutma gayretini ifade ediyordu adeta. Yol boyunca korudukları sessizlik, birbirlerine sunabildikleri son bir armağan gibiydi.

Büroya vardıklarında Yılmaz ağır hareketlerle arabadan inip binaya yöneldi. Memo ise ani bir refleksle silahını gizlediği yerden çıkarıp beline taktı. Geceydi, caddeler ıssızdı. Ruhuna çöreklenen ağırlık hareket etmesini engelliyordu. Ayakları yere çivilenmişti sanki. Bir an her şeyi geride bırakıp uzaklara gitmeyi istedi. İdris'in, "Yine kaçıyorsun, her zaman kaçıyordun zaten." suçlaması yeniden zihninde çınladı. Bu kez itiraz etmedi. Haklıydı. Belki de hep haklıydı. Onun acıyla, ölümle baş etme yöntemi böyleydi. Kaçıyordu fakat, hayatını lime lime etmiş bütün ölümler bir yana, Serhat'ın ölümüyle baş etmesi mümkün değildi. Onun ölümünü taşıyamazdı. Bunu,

Zerya'ya duyduğu sevgi ve bağlılık kadar kesin bir inançla biliyordu.

Yılmaz'ın karşısındaki koltuğa oturduğunda hiç bir şey sormadı, sadece bekledi. Yılmaz sigara yakmıştı. Sigara dumanıyla perdelenmişti yüzü.

"Serhat'ı görmedim, " dedi ağır ağır. "Bizden önce götürmüşler oraya. Savcı, 'Serhat'ın ifadesini aldım, bıraktım, ' dedi. Serhat'ın imzasını görmeseydim inanmazdım." Memo, Yılmaz'ın söylediklerinin anlamını biliyordu. Buna rağmen gerçeğe çarpmamak için zamanı uzatıyordu. Sordu:

"Peki nerde bu adam? Başını alıp gitti mi? Çıksaydı, rastlamaz mıydık? Buraya geleceğini mi düşündün?"

"Rastlayamazdık, çünkü Serhat o binadan hiç çıkmadı. Daha doğrusu çıktı ama bildiğimiz şekilde değil. Sordum. Oradan oraya koşturdum. Tanıyanlara sordum, tanımayanlara eşkalini verdim. İşin garibi, hepsi bu işin içinde olduğu halde, kimse sorumluluk üstlenmek istemedi. Serhat'ı arka çıkışa götürüp orada onu bekleyen bir arabaya

bindiriyorlar. Araba eski model, siyah, yarı minibüs biçimindeymiş." Memo, bir kemirgenin kalbini kemirmeye koyulduğunu hissediyordu. Zorlukla, onu götürenlerin kimler olduğunu sordu. Yılmaz,

"Buraya gelecekler ve ne istediklerini öğreneceğiz, " dedi. Bir türlü sona ermeyen bir gecenin tam ortasında duruyorlardı adeta. Yönlerini kaybetmişlerdi.

Meryem, oda kapısının öte yanından gelen gürültülerle uykusundan uyandı. Bir an nerede olduğunu, hangi zamana takılı kaldığını anımsayamadı. Geçmiş ve bugün içiçe geçmiş, zihni karışmıştı. Ayağa kalktı. Yandan çapraz yapıp boynuna astığı çanta olanları hatırlamasını sağladı. Çantayı almamış olmalarına şaşırmıştı. Evden çıktığından beri bu çanta yanındaydı ve kimse içinde ne olduğuyla ilgilenmemişti. Ne de olsa mühim meseleleri vardı. Hem genç bir kızın çantasında bilinmedik ne olabilirdi ki?

Osman'a gelen acil bir telefondan sonra aniden onu alıp bir arabaya bindirmişlerdi. Hemen aynı anda, "Cihat öğrendi, " diye düşünmüştü. Yüzüğü bir işaret

olarak halının köşesine bırakmıştı. Bulmuş muydu acaba? Arabada etrafını görmesin diye başının üstüne kalın bir örtü atmışlardı. Gelinlerde böyle yapılırdı ya da sorguya götürdüklerinde. Her yerde aynıydı demek. Arabadan indirildiğinde tökezler gibi yapmış, başındaki örtüyü düşürmüştü. Kısa bir süre de olsa çevresini, getirildiği sokağı görebilmişti. Önünde durdukları bina, dar sokak yabancı gelmemişti. Odaya itilip kapı üzerine kilitlendiğinde yere serili döşeye uzanıp uyumuştu. Zihnini toplayabilmesi, dinlenmesi gerekiyordu. Ama uykuları bölük pörçüktü. Dinlenememişti. Üzerine çöken ağırlık onu uyuşturmuştu adeta. Odadaki tek pencereye gitti. Bu pencere boyanmamıştı. Açmaya çalıştı, sıkışmıştı. Geceydi, dışarıya binanın ışıkları yansıyor, doğal olmayan bir aydınlanma sağlıyordu. Pencere bir duvara bakıyordu. "Küçe çıkmaz" dedi, duvarın alt kısımlarına mavi bir boyayla yazılmış eğri büğrü yazıyı okuyarak. Yazının bir uyarıdan çok, eğlenir gibi bir hali vardı. İkinci kattaydılar; merdivenlerden çıkarken saymıştı. Pencereden bakarken birden nerede

olduğunu hatırladı. Eve çok yakındı. Gülten Hanımın evi birkaç sokak ötedeydi. Bir keresinde Ronya ile alışverişe çıktıklarında geç kalmış, kestirmeden eve dönmeye çalışırlarken Ulu camii'nin arka sokaklarında yönlerini şaşırmışlardı. O gün, bütün bu sokakları gezmiş, kendi şaşkınlıklarına doyasıya gülmüşlerdi. Pencereyi kırıp aşağı atlasa... Şimdi değil, son çare olarak başvurabilirdi. Pencerenin önünden ayrılıp kapıya yanaştı. Konuşulanları anlamaya çalıştı. Sürekli telefon çalıyor, cevap veriliyor, kapatılıyordu. Bir süre durup dinledi. Tam döşeğe yönelmişti ki, Osman'ın telefona çağrıldığını duydu. Demek hâlâ buradaydı. Neyi bekliyordu? Kulağını kapıya dayadı; Osman'ın yumuşak, genizden gelen sakin ses tonunu tanıdı. Kısa kısa cevaplar veriyordu. Yakaladığı bir cümleyle afalladı. Yanlış mı duymuştu? Hayır, Osman kelimesi kelimesine, "Tamam Hamit, avukatı aldınızsa belirlenen yere götürün... Götürdünüz mü?.. O zaman haber vermemi bekleyin... Allahın izniyle... Tamam, tamam..." demişti. Avukat ellerinde miydi?

Kastettikleri Serhat mıydı? Değildir. Bu şehirde onlarca avukat var. Garezleri sadece Serhat'a mıydı?.. Ne kadar inkâr ederse etsin aklı, yüreği tam tersini söylüyordu. Kendisinin alıkonulması, Cihat, Rêwan tümü bağlantılıydı birbirine. Döşeğin üzerine yığılır gibi çöktü. Kımıldamadan, bütün kanı çekilmişçesine oturup kaldı. O durumda ne kadar zamanın geçtiğinden emin değildi. Yatsı ezanının okunduğunu işitmişti. Zihni Serhat'la ilgili anılarla meşguldü. Onu sağ bırakmayacaklardı. Neyin karşılığında tutulmuş olursa olsun, onu sonunda öldüreceklerdi. Gözlerine yaş hücum etti. Onsuz bir dünyayı düşünemiyordu. Vebali büyük bir ölüm olacaktı. Yaşadıkları şu cehennemi hayatı dayanılır kılan onun gibi insanlardı. Sarê teyzenin sözleri kulağında çınladı, "Ne ölü, ne diri... Cehennem de bu zaten..." Daha çok ağlamaya başladı. Eli eski bir alışkanlıkla boynuna gitti, ninesinin verdiği muska yerinde değildi. Evden çıkmadan önce kendisinden bir parça hediye vermek istediğinden muskayı Ronya'nın giysi dolabına asmıştı. Muskanın hikâyesini

bilmese bile gizemi ve gücü içindeydi. Elini kalbine doğru indirdi, gözlerini kapatıp hayatında yer almış bütün kadınlardan öğrendiği eski dillerde dualar okumaya başladı. Dualar sona erdiğinde gözlerini açtı. Kendiliğinden bir karara varmıştı.

"Eğer onun ölümünü engelleyemiyorsam, onunla birlikte ölmeyi seçerim." Bu karar onu rahatlatmış, ortak bir yazgıyı paylaşmanın hüzünlü dinginliğini sunmuştu.

Kapı açıldı. Osman, kablosunu uzattığı telefonla odaya girip kapının hemen yakınına bağdaş kurdu. Telefon numarasını çevirmeye başladı. Meryem'in ağlamaklı gözleri dikkatini çekmişti. Telefonun cevap vermesini beklerken,

"Üzülmeyin Meryem hanım, yakında herşey sona erecek. Allahın izniyle hayır ile şer-i birbirinden ayıracak, yerli yerine oturtacağız. " dedi.

"Eğer inandığın şekilde Allahın bir adaleti varsa, diğer dünyada seni ebediyen cennetinden mahrum etmesini dileyeceğim. Lanetim üzerinde olsun!" Bu sözleri öyle

hafif bir sesle ve inançla söylemişti ki, Osman yanlış duyduğunu düşündü. Meryem'in bakışlarıyla karşılaştığında duyduklarının doğru olduğunu anlamıştı. Meryem'in ilk kez tanık olduğu şekilde, yüzü yoğun bir nefret dalgasıyla kırıştı. Meryem'i yutacakmış gibi ağzını açtı. "Şeytanın gerçek yüzü, " diye düşündü Meryem, keyiflenmişti. Numara cevap verdiğinde Osman yine her zamanki sükunetini koruyordu.

"Doğrudur şêxê civan, Meryem hanım şu an yanımda. Sıhhati yerinde." Meryem, Osman'ın Cihatla konuştuğunu anlamıştı. Kulak kesildi. Osman ne isteyecekti? Cihat'ın ne sorduğunu, ne öğrenmek istediğini az çok tahmin ediyordu.

"Bedran'ın yerini öğrenmeliyiz... Haşim bey ve birkaç müslüman ellerinde... Kendi halinde insanlar... Elbette... Fotoğrafı gördünüz mü? Kimden bahsettiğimizi anlamışsınızdır!.. Avukat sizi dinleyecektir. O bilir yerini... Onu konuşturmalısınız. Sabah ezanına kadar... Meryem hanımı üzmek istemeyiz. Eğer siz konuşturmazsanız... Bizim çocuklara kalırsa..."

Serhat'ı Cihat'ın ellerine vereceklerdi. Cihat'ı buna zorlayacaklardı. Meryem duyduklarından çılgına dönmüş halde,

"Sakın Cihat! Sakın yapma! Cihat dinleme onları! Cihat seni asla affetmem!" diye bağırmaya başladı. İçeriye Osman'ın adamları doluştu. Meryem'i susturmaya çalıştılar. Meryem ellerinde debeleniyordu. Osman telefonu kapattı. Ağır hareketlerle Meryem'in karşısına geçti. Bütün gücüyle Meryem'in suratına bir tokat attı. Meryem döşeğin üzerine savrulup duvara yapışmıştı. Çantasının üzerine yığılırken burnunun kanadığını anladı. Eline kan bulaşmıştı. Aynı anda telefon çaldı. Osman telefonu yine sükunetle kaldırdı; telefonda Hamit'le konuşuyordu,

"...dingin yanındaki hülleye götürün, " dedi. Kapattı. Telefonu salona götürürken adamlarını yanına çağırdı. Kapıyı kapatmıştı. Kendi aralarında konuşmaya başladılar. Bir karara varmaya çalışıyorlardı.

Meryem hâlâ döşeğin üzerindeydi. Cihat'ı durdurmalıydı. Cihat'ı durdurmanın yolu ise Meryem'in ona ulaşmasıydı. Bir an

önce kapatıldığı bu yerden çıkmalıydı. Çantasını açıp elini içine daldırdı. Silahı çıkardı. Tabanca Melike'nindi. Bir gece tesadüfen Melike'nin sakladığı yeri görmüş, baskından hemen sonra da gizlediği yerden çıkarıp yanına almıştı. Nefel sonradan geri dönüp aradığı halde bulamamıştı. Evde mermiyi namluya sürmüş, silahı hazır hale getirmişti. Tabancayı döşeğin altına, elinin ulaşabileceği şekilde gizledi. Örüklerinden kurtulmuş saçları yüzünü örtüyordu. Saçlarını düzeltti. Osman içeriye girdiğinde Meryem kontrolü sağlamıştı. Osman kapıyı kapatıp kilitledi, anahtarı cebine attı. Osman'ın ifadesiz yüzü, Meryem'in kalp atışlarını hızlandırmıştı. Fakat korkmuyordu. Artık korkmuyordu. Bir karar almıştı ve sonuna kadar gidecekti. Son tereddütünden de kurtulmalıydı. Osman yeniden Meryem'e yaklaşıp saçlarından tuttu, bir daha vurdu. Meryem yine duvara doğru savruldu. Yerinden doğrulduğunda elbisesinin sıyrıldığını, çıplak bacaklarının açıkta olduğunu gördü. Osman onu seyrediyordu. Aniden yüz ifadesi değişti. Elini kemerine

attı. Meryem o anda son tereddütünü yendi, silahı sakladığı yerden çıkardı. Emniyetini açıp doğrulttu. "Burhan abi aynen öğrettiğin şekilde... Kendimi korumak için kullanacağım." diye fısıldadı. Tabancayı gören Osman'ın yüzü değişmişti. Elini kaldırıp,

"Yapmayın Meryem hanım. Size zarar vermeyeceğimi tahmin edersiniz. Beni vurursanız sizi de yaşatmazlar." dedi. Meryem gülümsedi. Ninesi, Sarê teyzesi, Burhan abisi yanındaymışçasına gülüyordu. Nişan alıp tetiğe bastı. İki kez. Öğretildiği gibi... Osman aldığı darbeyle geriye doğru sendeledi, yere düştü. Kafasına isabet etmişti. Kafatasını parçalamıştı. Yerde biraz çırpındı. Tamamen hareketsiz kaldığında, Meryem doğruldu. Silahının emniyetini kapatıp çantasına yerleştirdi. Nefes nefese kalmıştı. Osman'a bakmamaya çalışarak emekledi, cebinden anahtarı çıkardı. Elleri titriyordu. Silah sesine gelirlerdi. Kapıyı birkaç girişimden sonra açabildi. Daire kapısını açıp hızla merdivenlerden indi, alt katın loşluğuna son anda sığındı.

"Bedran kim Memo? Neden bu adamı istiyorlar?" Memo Yılmaz'a baktı, ne diyecekti şimdi? Çaresizlikle başını ellerinin arasına aldı. İki hizbi üyesi az önce gitmişlerdi. Serhat'a karşılık Bedran demişlerdi. "Serhat'ın en yakın arkadaşlarısınız. Bütün işlerini, görüştüğü kişileri bilirsiniz. Devlet düşmanları birbirini bulur, iyi tanır. İsterseniz mutlaka ulaşırsınız, " diye eklemişlerdi kibirle. Gelenlerin korumaları aşağıda beklemişlerdi. Eğer Serhat'a bir faydasının dokunacağını bilseydi Memo, böyle kollarını sallaya sallaya gitmelerine izin vermezdi. "Beni de götürün Serhat abinin yanına, " demişti hınçla. "Beni alın onun yerine. Ben ondan daha fazla tehlikeliyim."

"Şu an bize lazım olan o. Cihat efendimiz sizi ne yapsın?"

"Cihat mı? Cihat bu işin içinde! Serhat'ın tek bir saç teline zarar gelirse Cihat'ı kendi ellerimle boğacağım! Söyleyin ona!" Yılmaz, Memo'yu tutmaya çalışmıştı. Bu tehdit, ikisinden daha genç olanı kızdırmış, elini

silahına götürmesine neden olmuştu. Yaşça daha olgun olanı durdurmuştu arkadaşını. Amacına ulaşmış gibi başını sallamış, "Öğlen zamanına bir saat kala elimizde olmalı. Yerini daha sonra size bildiririz." deyip çıkmışlardı.

"Baştan beri Cihat'ı bulmamız gerektiğini biliyordum."

"Cihat konusunda yalan söylüyor olabilirler Memo. Cihat neden Serhat'ı alıkoysun ki? Onun Serhat'a bağlılığı dayısına bağlılığından kat kat güçlü. Tahmin bile edemezsin. Bunlar Cihat'ın adını kullanıyordur belki. Onu hedef olarak öne sürmüş olabilirler." Yılmaz'ı dinlemiyordu.

"Eninde sonunda Cihat'ın ölümü elimden olacak!"

"Serhat seni asla bağışlamaz."

"Serhat abi Bedran'ı da vermemi istemez." Yılmaz, yorgunluktan güçlükle açtığı gözlerini Memo'ya dikti, mırıldanarak, "Demek yerini biliyorsun, " dedi. Memo anlatıp anlatmamakta ikircikliydi. Yılmaz'a pek güvenmezdi. Serhat'a birçok kez, "Senin bu ortağın üç kağıtçının teki, sırf sana sadık diye katlanıyorum." demişti. Tamam, son

günlerde Serhat için yaptıklarını yaşadığı müddetçe unutmayacaktı. Bu böyle de olsa, karakterine ilişkin yargıları değişmeyecekti.

Sonunda bazı önemli ayrıntıları atlayıp Bedran'la ilgili bildiklerini anlattı ve Bedran'ı neden istediklerine dair tahminini de. Bedran'ın elinde önemli bir yöneticileri vardı ya da bir yöneticinin akrabası, hangisiyse artık. Bu şahsı istiyorlardı. Bedran onların canını çok sıkmış olmalıydı. Yılmaz, Bedran'ın şehre döneceği zamanı sordu, ne yapmayı düşünüyordu? Memo umarsız bir nefes alarak,

"Sabah şehirde olacak, " dedi. Geldiğinde görüşürüm, anlatırım. Gerekirse bir eylem plânı hazırlarız. O, ne yapacağını bilir..." Yılmaz, dikkatle Memo'yu süzüyordu. Kendi yorgunluğu kadar, Memo'nun çaresiz bitkinliğini de görüyordu. Akıl böylesi anlarda istenmeyen, ön görülemeyen yollara sürükleyebilirdi. Akıl, mantık yetisini yitirebilirdi.

"Beni iyice dinle Memo, ne düşündüğünü, ne plânladığını bilmiyorum şu an. Fakat Bedran'ın canı yanarsa Yalnızca

Serhat değil, bu halk da bağışlamaz seni. O Dağ Masalcılarından biri. Dinliyor musun beni? O, halka ait biri..."

"Serhat, bu halka ait değil mi? Ronya nasıl da haklıymış: Acıları karşılaştırmak en büyük haksızlık."

"Memo, ne anlatmak istediğimi biliyorsun. Sözlerimi çarpıtma!"

"Tamam, tamam! Anladım... Eğer Serhat ölürse kendimi hiç affetmeyeceğim. Hepsi benim suçum. Engelleyemedim... Anladım Yılmaz abi! Anladım..." Çocuklar gibi hıçkırmaya başladı. Serhat'ı bir daha görmeyeceğini sezmişti. Yılmaz da ilk kez Serhat'ı sonsuza kadar kaybettiğini anlıyordu. Memo'yu oturduğu yerden zor kaldırarak, Gülten Hanımın evine doğru yola çıktılar. Kadınların şefkatine ihtiyaçları vardı. Kadınların içten merhameti ölümün yükünü hafifletebilirdi...

Cihat, derme çatma bir bostan evinde hayatının nasıl bu noktaya geldiğini düşünüyordu. Meryem'in sesini telefonda duyduğundan beri kendisini Sırat Köprüsü'nün tam ortasında hissediyordu.

Anlatılırdı işte; kıldan ince, kılıçtan keskinmiş. Kendisi de bu köprünün ortasındaydı. Geri dönmek istese dönemez, aşağıya baksa cehennem. Bu köprünün sonuna kadar gitse bile bir cennet bulacağından kuşkuluydu artık. Aslında kuşkulu da değildi; vaat edilen bir cennet yoktu, yitirmişti. Etrafına bakındı. Hülle dedikleri bostan evinin içi eşyadan yana yoksuldu: Seyyar bir elektrik, birkaç tane tabure, bir kahveci sehpası, piknik tüpü, kararmış bir çaydanlık, köşede katlanmış eski bir yolluktan oluşuyordu. Bostan evinin kapısında durdu, geceyi dinledi; nehrin akışını damarlarında, kanında duyuyordu. Karpuz tarlalarının, bostanların ortasındaydılar. Islak toprak kokusu, yeşilliğin hafif keskin kokusuyla birleşiyor, geceye karışıyordu. Kurbağa sesi duydu, kulak kesildi. Cırcır böceğinin giderek yakınlaşan gürültüsünü işitti. Elini evin ağaç duvarlarında gezdirdi. Ağaçlardan sağlam direkler yapılıp toprağa çakılmıştı. Evin damı da yine ağaç kolonlarından oluşturulmuştu. Yapraklarla tüm açıklar kapatılmış, mevsime

uygun güvenli bir sığınağa dönüştürülmüştü. Hemen yakınında bir ceviz ağacı vardı. Her tarla gibi evin kurulduğu bu bahçenin sınırları da çitlenerek belirlenmişti. Dut ağaçları çeper oluşturacak şekilde çit boyu sıralanmıştı. Bostan ürünleri gibi bahçenin meyve ağaçları da çeşitliydi. Can erik ağacını tanıdı, ayva ağacını da. Pek anlamazdı tarla, bostan işlerinden ama öğrenirdi. Yeter ki Meryem'i yanında olsun. Böyle bir yerde Meryem'le; şehrin insanı yutan, yabancılaştıran, başka bir şeye dönüştüren keşmekeşliğinden uzak yıllarca yaşayabilirdi. Bencillikten, mülkten, görünmekten, beğenilmekten azade bir halde; sade, dingin bir hayat için neler vermezdi! Sürekli birilerine kendini kabullendirmekten, uygun anı kollamaktan, boyun eğmekten yorulmuştu. Meryem'in köye dönme, köye yerleşme hayalini ilk kez tüm kalbiyle destekliyordu. Orda istedikleri özgürlüğü ve huzuru yakalayacaklardı. Çok çalışmaları gerekse bile bundan zevk duyacaklardı... Kendisini bu hayale kaptırmıştı. Biraz ötesinde ortaya çıkan gölgeler sırtından bir ürperti dalgasının yayılmasına neden oldu.

Son bir engel kalmıştı. Serhat dinlese, konuşsa kendisiyle, Rêwan'ın yerini söylese... Sonrasında Rêwan'la görüşür, elindeki adamları geri alması kolaylaşırdı. Kimsenin canı yanmazdı. O da Meryem'i alır, giderdi buralardan. Meryem'in çığlığını yeniden kafasının içinde işitti; "Sakın yapma Cihat!" Şimdi bu uyarı o kadar saçma geliyordu ki! Kimsenin canı yanmayacaktı. Plânı üzerinde biraz daha düşündü, giderek daha akla uygun buluyordu.

Serhat'ı bostan evinin içine sürüklediler. Kollarından tutan iki kişi, Cihat'ın komutunu beklemeden kürsüye oturtup ellerini arkadan bağladılar. Kaçmasını engellemek için ayaklarını da bir iple bağlayıp aynı ipi arkadan bileklerine geçirdiler. Cihat sessizce izliyordu. İtiraz edip karşı koysa dahi sözünün dinlenmeyeceğinden emindi. Kurallar, işlemler herkes için geçerliydi. Kimseye ayrıcalık tanınmazdı... Serhat'ın kafası eğikti. Üzerindeki beyaz gömlek kirlenmiş, yer yer çamur ve kan lekelerinden nasibini almıştı.Bu gömlek kısa bir süre önce tertemiz, tiril tirildi. Serhat'ın her koşulda şık ve titiz

giyinmeye özen gösterdiğini bilmeyen yoktu. "Ceketi nerede acaba?" sorusu geçti aklından. Bizim çocuklar mı el koydu? Savcılıktan sonra alınıp buraya getirildiğini öğrenmişti.

Birkaç kez üst üste Serhat'ı çağırdı. Onu getirenlerden biri hemen arkasında dikilmişti, düşerse tutabilsin diye. Gereksiz bir tedbirdi. Serhat plânına onay verecekti. Bu son zorluğun üstesinden de birlikte geleceklerdi. Tekrardan, "Serhat abi! Serhat abi duyuyor musun beni?" diye seslendi. Birkaç saniye sonra Serhat, tanıdık bir ses duymanın şaşkınlığıyla başını kaldırdı, gözlerini kırpıştırdı. Cihat tam karşısındaki kürsüye oturmuş, ona doğru eğilmişti. Bakışları Cihat'ın üzerinde durdu. Gülümsemeye çalıştı, yüzüne aldığı darbeden dolayı gülümsemesi dudaklarında çarpıldı. Arabada kendisini alanlardan biri nefretini dizginleyememiş, vurmuştu üst üste... Elini kaldıracakken ayaklarının geriye doğru çekildiğini fark etti. Elleri, ayakları bağlanmıştı. Başını sağa sola salladı. Canının acımasından çok içinde bulunduğu durumun vahametiyle ilgileniyordu. Cihat'la

kaderlerinin bir kırılma noktasında birleşeceğini sezinlemişti hep. Ama böyle bir durumda?! Ellerini çözmesini ya da karşılıklı konuşabilecekleri bir yere gitmeyi istemedi ondan. Bir istemde bulunabilecek çizgiyi çoktan aşmışlardı. Yaşadığı, hayal kırıklığının ötesiydi. Belki de Cihat'ı suçlamamalıydı. Bazı kişiler olduklarından fazlası olamazdı. Cihat da bütün bağlılığına rağmen olaylara karşı durabilecek bir yapıda değildi. Bunu baştan beri anlamamış mıydı? Lakin işte o küçücük belli belirsiz umut zerresi var ya!

"Benden ne istiyorsun Cihat? Söyle de kurtul!"

"Abi bak ben her şeyi düşündüm. Sen de kabul edersen bu çıkmazdan kurtulacağız... Yeminim olsun kimse zarar görmeyecek..."

"Ne istediğini söyle bana!"

"Abi, zor durumdayım... Meryem'i alıkoydular... Eğer sen Rêwan'ın nerde olduğunu söylersen Meryem'i bırakacaklar."

"Ne Rêwan'ı, ne Meryem'i? Neden söz ediyorsun Cihat?"

"Rêwan'ın şehirde olduğunu ben de az önce öğrendim. Burda 'Bedran' kodunu kullanıyormuş. Haşim ve birkaç kişiyi daha eylem düzenleyerek ele geçirmişler. Bedran yani Rêwan'ın elindeymişler. Rêwan'ın nerde kaldığını sen bilirsin. Seni severdi, sayardı. Gelmişse seninle iletişime geçmiştir... Abi gözünü seveyim, sen yerini söyle, ben gider konuşurum. Dinler beni, elindekileri bırakır, kimse zarar görmez. Sonra, yeminim olsun Meryem'i alıp gideceğim buralardan. Neresi olursa...

"Rêwan'ı Burhan'ın cenazesinden sonra görmedim. Dediğin gibi şehre gelmişse bile haberim olmadı. Benim sürekli göz önünde olduğumu, takip edildiğimi biliyordu. Bu yüzden beni aramamıştır." Cihat'ın rengi Serhat'ın sözleriyle yavaş yavaş soldu, beklediği bu değildi. Kürsüsünden fırladı. Barakanın içinde sertçe birkaç kez dolandı. Tekrar Serhat'ın karşısına oturduğunda, çaresizlik ve öfke arasında gidip geliyordu. Yumruklarını sıkmış, gözleri yaşla dolmuştu. Konuştuğunda boğuk, buğulu sesi pürüzlenmişti.

"Kurbanın olayım abi, beni mecbur bırakma! Mutlaka bir fikrin vardır. Meryem'in hatırına biraz düşün!"

Serhat derin bir nefes aldı. "Meryem... Merî" diye düşündü. Ona hiç bir yardımı dokunmamıştı. Tanıdığı, tanımadığı herkese bir şekilde faydası dokunmuş, vicdanını bir nebze de olsa dinlendirebilmişti. Meryem bütün bunların dışında hayatının bir istisnasıydı. Ne bir akrabasını bulabilmişti, ne iyi bir hayat, mutlu olabileceği bir gelecek verebilmişti. Meryem'in yetiştirme yurdundan kaçmasını onaylamış ama güvenli bir yer sağlayamamıştı. Rêwan'ın onu kendisiyle birlikte dağa götürmesini Cihat'tan dolayı istememiş fakat onu Cihat'tan da koruyamamıştı. Tıpkı Zerya'nın en ihtiyaç duyduğu anda onun yanında olmayışı gibi. Rêwan'ı reddetmesinin nedeni belki de Zerya'yı kaybettiği duygusuydu. Cihat, kaldıramazdı. Hem Meryem yaşadığı zorluklardan, büyük acılardan sonra rahat yaşamayı hak etmişti. Neler de ummuştu? Sonuçta Meryem yine derin bir açmazda, güzelliği, hoşgörüyü bilmeyenlerin

pençesindeydi. Suçluluk duygusuyla sarsıldı. Keşke Rêwan'a, "Götür onu buralardan, Dağ Masalcılarının kervanına kat, " deseydi. "Meryem seninle gelmek isteyecektir, inan bana, " deseydi...

Cihat'ın hâlâ kendisini beklediğini görünce:

"Üzgünüm Cihat, keşke Merî için yapabileceğim bir şey olsaydı, " dedi iç çekerek.

"Yapabilirsin abi, sadece bağlantıları ver yeter. Meryem için abi!"

"Meryem'i bu tuzağa çeken sensin. En baştan beri, buralarda çok kalmayın, dayın eninde sonunda pençesini sana geçirir dedim. Dinlemedin. Kendine çok güvendin. Bak işte şu an ki halimize..."

"Beni mecbur bırakma!" dediği anda... Serhat önce ne olduğunu anlamadı. Gözleri karardı, arkadaki adam tuttu onu. Sonra yüzünden süzülen kan ve gözyaşının ayrımına vardı. Kendi kanıydı, gözyaşları Cihat'ındı. Cihat hem ağlıyor hem dövüyor, bir an durup sarılıyor, ağlıyor yine dövüyordu. Bir ritüelin tam ortasına düşmüştü sanki. Bir kitaptan,

eski kabilelerin yiyecekleri hayvanı öldürdükten sonra gözyaşı döktükleri aklında kalmıştı. Gülmeye başladı. Kısık, kederli, kesik kesik gülüyordu. "Şu halimize bir bak, " diye düşündü yeniden.Cihat'ı avutmak, her şeyin düzeleceğine inandırmak isterdi fakat Cihat, teselli edilmenin uzak sınırlarında geziniyordu... Cihat yalvarıyordu artık; Meryem için, Serhat için, kendisi için yalvarıyordu. Çaresizliği kapana kısılmış vahşi bir hayvan gibi saldırganlığa dönüşüyor, değer verdiği canını emanet edebileceği bir dostuna uyguladığı şiddet paramparça olmasına neden oluyordu. En dibe batmıştı. Debelendikçe geri dönemeyeceğinin imkansızlığını fark ediyordu.

"Seni onların eline vermek istemiyorum. Sana inanılmaz zulümler yaparlar, neden beni dinlemiyorsun? Abi kurbanın olayım, bir çare bul."

"Çare yok Cihat. Çare sende, istersen durdurabilirsin onları. İstersen beni onlara vermezsin. Bunu sen de biliyorsun. Hadi diyelim ki Rêwan'ın yerini ya da

bağlantılarını verdim. Seninkiler beni sağ bırakır mı? Hayır. Rêwan'ın zarar görmesini engelleyebilir misin? Hayır. Hadi diyelim Rêwan'a ulaştın, Rêwan elindekileri teslim eder mi? Plânın daha baştan çökmeye mahkum, üstelik üzerine kurduğun varsayım temelsiz. Bende istediğin bilgi yok. Bu yüzden uzatmadan ya bırak gideyim ya da öldür." Bu sözleri gücenmeden, suçlamadan en sakin haliyle söylemişti. Cihat dehşetle bakıyor, son söylediklerinin idrakine vardıkça sarsılıyordu. Serhat 'beni öldür, ' demişti. Bunu nasıl düşünürdü? Onu tanıdığından beri çocukça bir inançla Serhat'ın ölümsüz olduğuna inanmıştı. Sanki Serhat, ezelden beri yaşayanlar arasında dolaşıp durmuş, iyiliğin gücünü göstermeye çalışmıştı. Şimdi bu inancı komik, kabul edilemez saçmalık olarak görüyordu. Gerçekte Serhat, azıcık ona, Meryem'e değer vermiş olsaydı, mutlaka bir yol bulur, bunca acıya gerek kalmazdı. Yine de onu diğerlerinin eline veremezdi. Ona yapılabileceklerini düşünmek bile istemezdi. Bu kadar saygıyı hak ediyordu. Serhat'ın

yanında duran adamlardan biri, eline bir silah tutuşturdu. Cihat, silahla birlikte barakadan çıktı. Otların üstüne oturdu. Nehrin sonsuz bilgiyi taşıyan suları, gökyüzüne doluşan bulutlar, durduğu yerde görünmeyen şehrin parıltılı varlığı... Her şey ona artık yalandan ibaret geliyordu. Hayallerini kayıp etmişti. İçindeki yıldırıcı yenilgiyle bütün dünyayı kinle seyir ediyordu. Bir zaman öylece oturdu. Yıllarca tutulduğu, yoğun özlemlerin, bekleyişlerin, vazgeçişlerin, kırıklıkların sağanağından sonra şimdi hiç bir duygunun yangısını hissetmiyordu içinde. Yorgun bir sesle barakadaki adamlardan birini çağırdı. Hamit'in nerde olduğunu sordu. Hamit, Osman'ı görmeye gitmişti. "Öyle mi, " dedi. "Serhat'ın ayaklarını çözün, suyun kenarına gidelim." diye ekledi ifadesizce.

Serhat, elleri arkada bağlı şekilde bostan evinden çıktığında başını kaldırıp gökyüzüne baktı. Yıldızlar görünmüyordu. Bulutların hareketine bakarak "Yağmur yağacak, " dedi. "Sonbaharın ilk yağmuru... Yaz bitti mi?"

Kapı tokmağının gürültüsü yeniden avluyu doldurunca Ronya, odasından kaygıyla fırladı. Memo'yla Yılmaz'ı az önce Gülten Hanımın misafir odasında uzanır halde bırakmıştı. Geldiklerinde her ikisi de berbat durumdaydı. Serhat'a dair bütün soruları suskunlukla geçiştirmiş, ısrarlarının sonucu sabah gün ışırken anlatacaklarını belirtmişlerdi. "Neden gün ışırken" diye sormamıştı. Konuşacak mecalleri yoktu. Dokunsan yıkılacaklarmış gibi ayakta sallanıyorlardı. Gülten Hanım önlerine yemek koymuş, dokunmamışlardı. Suçu işleyen değil fakat bildiği halde önleyemeyen insanların kahredici bezginliğiyle başlarını öne eğmişlerdi. Gülten Hanım meselenin Serhat'la ilgili olduğunu anlamış ama sormamıştı. Mazlum'u da vakit geç olduğundan evine göndermemiş, ona da bir yatak hazırlamıştı.

Ronya, üzerine aceleyle geçirdiği ince hırkayı düzelterek kapıya gitti. Mazlum'un ve Memo'nun aynı anda avluda belirmesine şaşırmamıştı. Kapıyı açmadan kim olduğunu sordu. Telaşlı, korkmuş bir kadın sesini

hayretle ayırt etti ve aynı anda soluğunu tutarak kapıyı açtı. "Meryem!" deyip onu içeri çekti. Kapıyı kapatırken sokağı gözetledi. Bomboştu. Meryem'i kucaklayarak sedire oturtmayı başarmıştı. Meryem soğuyan teri içinde tir tir titriyordu. Ronya Mazlum'dan bir battaniye istedi. Battaniyeyi omuzlarına atıp Meryem'i iyice sardı, saçlarını şefkatle topladı, yüzünü ıslattığı mendille temizledi. Meryem inanamıyormuş gibi etrafına bakıyor, Ronya'nın gerçek olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Ronya'nın yüzüne dokundu, ellerini tuttu. Hâlâ titriyordu. Mazlum bu arada bir bardak süt ısıtmıştı. Bardağı uzattığında Meryem'in bakışları Mazlum'un üzerinde durdu. Çok gerilerde kalmış anılardan bir kesiti hafızasından çekip çıkarmaya çalışıyordu sanki. Bedenini ele geçiren acının nedeni o anıların derinliğinde saklı olabilirdi. Gözlerini Mazlum'dan ayırmadan sütü yarısına kadar içti. Bardağı Mazlum'a uzattığında kalbini burkan, içini kavuran acının nedenini hatırladı. Mazlum'u hatırladı ve buraya neden koştuğunu da... Kıl payı kurtulmuştu onlardan. Sokaklarda

nefessiz kalana dek koşmuş, bir süre sonra kaybolduğunu anlamıştı. Telaş içinde yön duygusunu yitirmişti. Doğru sokağı bulana dek yakalanacağı korkusuyla durmadan hareket etmişti... Mazlum'la konuşmak istedi. Boğazı yanıyordu. Sesi çatlamıştı. Yutkundu. Kısılmış sesiyle,

"Dedene söyle, çok çabaladım. Başka çarem kalmamıştı... İlahi adaleti ben uyguladım. Osman'ı öldürdüm." diye fısıldadı. Hemen ardından ölümcül bir unutuşun içinde her şeyi geride bırakmak istedi. Meryem'in söylediklerinin etkisi ani bir kar fırtınasından farksız olmuştu. Ronya gözlerini korkuyla açmış Mazlum'a bakıyor, dudaklarında sarsılmış sözcükleri toparlayamıyordu bir türlü. Mazlum dudaklarını sımsıkı kenetlemişti. Memo, "Ne dedin sen?" diye bağırdığı an, Meryem onun varlığını fark etti. Ve Serhat'ı, Serhat'ın zamansızlığını... Kendisi için değilse bile Serhat için hâlâ umut olabilirdi. Battaniyeyi sedirin üzerine bırakıp ayağa kalktı. Memo'ya doğru yürüdü. Kısık sesle, duraklayarak,

toparlama çabasıyla, kendini adeta paralayarak anlatmaya çalıştı:

"Çok üzgünüm Memo... Benim yüzümden... Cihat'a yapma dedim... Serhat'ı konuşturmasını istediler... Yoksa Cihat... Serhat onun yanında. Osman'ı öldürdüm. Serhat'ı o kaçırdı, kötü insandı... Telefona 'Dingin yanındaki hülleye götürün' dedi. Serhat'ı oraya götürdüler. Memo başını ellerinin arasına almış, delirmemek için çırpınıyordu adeta. Yılmaz da uyanmış, Meryem'in söylediklerini işitmişti. Demek Serhat'ı Cihat'ın eliyle öldürteceklerdi. Bu korkunç bir haksızlıktı. Yılmaz hızla Meryem'in yanına geldi, sarıldı. Sakinleşmesini isteyerek sedire oturttu yeniden. Telefondaki konuşmaları sakince yeniden anlatmasını istedi. Meryem tekrar kesik kesik anlattı. Yılmaz, anlatımın sonunda Memo'ya dönerek,

"Nereden bahsediyor? Eğer yerini bulursak bir şansımız olabilir, Meryem'in kurtulduğunu görürse zarar vermez ona, " dedi. Memo'nun bir an önce toparlanmasını

istiyordu. Kendisini bırakırsa, dağılırsa tek şanslarını kaybedebilirlerdi.

"Sanırım tahminlerde bulunabiliriz." Herkes Mazlum'a baktı. Mazlum kâğıt kalem istedi. Ronya hemen getirdi.

"Mardinkapı mezarlığının ana giriş kapısının sol tarafındaki yeri biliyor olmalısınız. Hewsel bahçelerine, Gazi köşküne gider. İşte o yola saptığında ikiyüz, ikiyüzelli metre sonrasında eskiden değirmen olarak kullanılan taştan bir yapı bulunuyor. Oraya halk arasında "ding" deniliyor. Bir yol işareti gibi düşünün. Hatun Kastal çeşmesini geçtikten sonra zaten aşağıları bahçeler. Çocukken ruhani dünyadan sıkıldıkça oralarda gezinirdim. Hülle denilen yer de bostan evi. Bahçe ve bostanlarla ilgilenenler ağaç direklerinden küçük hülleler kuruyorlar." Masadaki kâğıdın ortasına çizgi çizdi. Nehre inen yolları işaretledi. Yılmaz meseleyi anlamıştı. Yılmaz da yol üzerindeki kontrol noktalarını ekledi. Memo'ya döndü:

"Meryem oyunlarını bozmuş olabilir. Bu yüzden toparlanmaya çalış. Şu an Meryem hepimizden çok daha ağır bir yük omuzlamış

durumda. Anlıyor musun Memo?" Memo başını salladı. Yol güzergâhını yeniden ele aldılar. Karakollara ve kontrol noktalarına takılmadan gidebilecekleri bir yol belirlemeye çalışıyorlardı. Kestirmeden gitmeleri imkansızdı, yolu uzatmaları gerekecekti. Kafa kafaya verip ihtimaller üzerinde tartışırlarken, Ronya Meryem'le ilgileniyordu. Giysilerini değiştirmesini istedi, Meryem reddetti. Bunun üzerine sıcak tutacak bir hırka giydirip ayaklarına kalın çoraplar geçirdi. Birkaç lokma yesin diye ısrar etti, Meryem yine reddetti. Avinar'ı sordu. Birkaç saniyelik tereddütten sonra Ronya gerçeği söylemeye karar verdi. Bir şeyleri saklamaktan yorulmuştu. Avinar'ın gözaltına alındığını söyledi. Meryem bu gerçeği sindirmek için gözlerini yumdu, bekledi. Ronya'ya eğilerek,

"Öyle mi?" dedi.

"Onun kurtulduğunu sanmıştım. Memleketine döndüğünü... Hiç değilse o gidebilmiştir diyordum. Hasret giderebilmiş, çocukluğunun sabahlarına uyanabilmiştir diyordum..." diye ekledi bir sırrı

açıklarcasına. Bakışları masanın etrafında hararetle konuşanlara takıldı, "Onlarla gitmeye mecburum..." bu sözleri kabullenilmiş bir yazgının soğukluğuyla dile dökmüştü. Başını kaldırdı, elektrik ampulünün aydınlattığı kavak ağacını seyir etti.

"Bizim köyün hemen aşağısında bir dere akardı. Küçük, kendi halinde bir dereydi. Kavak ağaçları salınırdı boylu boyunca. O dereyi muhteşem, sevilesi kılan kavaklardı. Kavaklar insanlardan daha çok bilirdi, hayatlarının suya bağlılığını, asıl değerli olanın küçümsenmiş dere olduğunu bilirdi. O kavakların altında bir evim olsun isterdim. Cihat hep ceviz ağacının yanında bir ev tasarlamıştı. Benim için fark etmezdi elbet, köyümde olaydım da."

"Olacaksın Meryem, hayalinin geçmişte kaldığını düşünme sakın!" Meryem başını sallamakla yetindi. Gözleri bu kez odanın kapısında durup avluya çıkmaya cesaret etmeyen, hıçkırmamak için ağzını mendille kapatmış Gülten Hanıma takıldı. Gidip ellerinden öptü, kucakladı. Arkasında

tanımadığı yaşlı bir kadın destek oluyordu. "Gel seni kollarımda uyutayım" diyen Gülten Hanıma gülümseyerek olmazlığını hissettirdi. Onu tekrardan odasına gönderdi. Yatağında rahatça ağlayacağını biliyordu. Sonunda Yılmaz seslendi:

"Meryem, sen Mazlum'un arabasına bineceksin, şayet bir kontrol noktasına takılırsak hastane bahanesini ileri sürersiniz. Hasta numarası yap diyeceğim, zaten kötü görünüyorsun. Memo benimle gelecek. Hemen arkanızda olacağız." Son anda durdu. Silahın nerde olduğunu sordu. Meryem ürpererek silahı odada bıraktığını söyledi. Ne diye yalan söylediğini kendisi de bilmiyordu. Sadece son ana kadar yanından ayırmak istemiyordu. Çantasının içinde özel olarak aranmadığı müddetçe dikkat çekmezdi...

Ronya'nın kendileriyle gelme talebini geri çevirdiler. Ronya gözleri dolmuş bir şekilde Meryem'e sımsıkı sarıldı. "Geri döndüğünde her şeyi yeniden konuşuruz. Tüm bu belalardan kurtulacaksın. Yeter ki bana, bize geri dön!" Bu sözlerine yakıcı bir sızı eşlik etmişti... Meryem yine başını

sallamakla yetindi. Hafifçe gülümsedi. Başına örttüğü kalın şalın altında yüzü ufalmıştı. Mazlum'un kolunda arabanın arka koltuğuna bindi. Gözden kaybolunca ya dek kapıda durmuş, endişeyle arkalarından bakan Ronya'yı izledi. Araba hızla Dicle'ye yol alıyordu.

Arka koltukta sessizce oturan Meryem, geç saatte üzerine ölü toprağı serilmiş, şehrin cadde boyu sıralanan dükkanlarını, ışıkları sönmüş evlerini, apartman dairelerini seyrediyordu. Yetiştirme yurdundan son kez ayrıldığı günü anımsadı. Cihat'la birlikte taksinin arka koltuğunda oturdukları o gün, geleceğin belirsizliği kaygısının üstesinden gelmeye çalışmışlar, o ise sadece Cihat'a güvenmişti. Şimdi son yolculuğuna çıktığında güveneceği Cihat yoktu artık. Suç kendisindeydi. Cihat'ı suçlamasının bir gereği yoktu. Onu kendisine bağımlı kılarak kendi korkularını örtbas etmeye çalışmış, bundan ötürü her türlü oyunu oynamıştı. Ve bilinen en eski, en etkili sözcüklerden yararlanmıştı: Aşk, sevgi, sadakat... Cihat'a karşı hissedemediği duygular. Ama bütün bu

yaşadıklarının, yaşattıklarının tek sorumlusu kendisi miydi? Ailesini yok edenlerin, köyünden kopartanların, dünyanın çarkını erkeğin ruhuna göre döndürenlerin hiç mi sorumluluğu yoktu? İçindeki isyan dalgasını kıran yine bir kadın sesi oldu: Kehribar. Suçlamaları kafasının içinde yanıp sönmeye başladı. Kehribar, Osman'ı öldürdüğünü duyduğunda ne düşünmüştü acaba? Günün birinde, sığınacak yeni bir yuva kurmaya çalışırken hayatını dağıtan bu kadını bağışlayacak mıydı? Böyle olmasını istememişti, son ana kadar silahı kullanmayı düşünmemişti. Osman'ın parçalanmış kafatası zihninde canlandı. Tepeden tırnağa ürperdi. Osman'ın ölümü hak ettiğinden şüphesi yoktu. Fakat... Şeyh Cemil ilahi adalete güvenmesini istemişti. Peki ya o adalet yoksa? Bütün bu acılar, gözyaşları boşa gitmeyecek miydi? Derin bir iç geçirerek dikkatini yola verdi. Kontrol noktalarına takılmamak için yolu epey uzattıklarını fark etti. Dağkapı'dan Urfakapı'ya doğru hızla yol alıyorlardı. Mazlum ara sıra dikiz aynasından ona bakmakla yetiniyordu. Konuşmaya niyeti

yoktu. Bu suskunlukta bir suçlamadan ziyade gecikmiş bir özür, erken bir anlayışlılık vardı.

Durdurulmadan Urfakapı'yı geçmişlerdi. Eski halden ilerleyerek hafif bir eğimle buğday pazarının yanından geçtiler. Araba dik olmayan bir yokuştan inmeye başladı. Dönemeçten sonra çok geçmeden yeniden keskin bir eğim aldılar. Meryem, Mazlum'un çok iyi araba kullandığını düşündü. Rahat ve hakimdi. Ben û Sen mahallesine girmişlerdi. Bir dönemeci daha atlattıktan sonra düz yolda hızını artırdı Mazlum. Mardinkapı mezarlığına ulaşacaklardı.

"Zamanında yetişir miyiz?" diye sordu Mazlum. "Nereye yetişmeliyiz?" Aklından geçen bu soruya rağmen sessizlikle karşılık verdi. Serhat'a yetişmeleri gerektiğini biliyordu elbette. Ya da Cihat'a. Birini kurtarmak, diğerini de kurtarmak demekti. Bu kez "Özür dilerim, " dedi. Meryem'in anlamadığını görünce, "Dedemle görüşmeniz esnasında takındığım tavır için. Öfkelenmek tabiatıma pek uygun düşmez. Kendimi kolay kaybetmem yani. O gün dedemin sağlığından

duyduğum endişe beni çekilmez yapmıştı. Sana öyle kızmamalıydım."

"Önemi yok, " diye mırıldandı Meryem. Başındaki kalın büyük şalı omuzlarına atarak sarıldı, üşüyordu. Elleri buz gibiydi. Kime yönelttiği belli olmayan bir konuşmaya tutundu: "Herkes bir çeşit suçluluk duygusu içinde. Kimisi erken öleceği için, kimisi sevdiklerinin arkasından gereğinden fazla yaşadığını düşündüğü için. Kimisi birilerinin yazgısına müdahale ettiğinden dolayı, kimisi müdahale edemediğinden dolayı suçluluk hisseder..." Ansızın susmuştu. Mazlum, devam etmesini istiyordu; onu çürüten, takatini kıran acıyı belki dindiremezdi. Fakat bugün birini öldürmüştü. Ne kadar haklı olursa olsun, bu ölümü kaldırabilecek bir savaşçının ruhundan ve meşruiyetinden yoksundu. Dedesinden öğrenmişti: Ölüm eylemini meşru kılan uğruna ölebileceğin değerleri savunma amacıdır... Meryem'e baktı, yine dalıp gitmişti. Caddeleri aydınlatan sokak lambalarının ışığında, güzel yüzü gibi giderek solan hayatını seyrediyordu adeta. "Keşke her şey onun için daha farklı

olsaydı." diye geçirdi içinden. "Allah'ım merhametini göster bize! Günahlarımızı bağışla. Bizi bu dünyanın ve diğer dünyanın azabından koru!"

"Sağol Mazlum, ama benim için dua etmene gerek yok." Mazlum, duasının işitilmesine şaşırmıştı. Dudaklarının kıpırdamadığını sanıyordu. Yoksa Meryem kalbini mi okumuştu?

Arabanın farları şehrin mezarlığını aydınlatmaya başlamıştı. Mezarlık oldukça geniş bir alana yayılmıştı. Meryem, "Ben ölürsem beni burada gömmesinler, köyüme götürsünler isterim. Eğer zahmet vermeyeceksem..." dedi fısıltıyla. Mazlum bu erkenci vasiyete itiraz edecekken vazgeçti. Kendisi gibi ölümden sonraki hayat için didinip duran bir ailede vasiyetler yaşamlarının birer parçasıydı.

Mardinkapı mezarlığının giriş kapısından sağ yapıp hafif eğimli yola saptı. Birazdan varmış olacaklardı. Hatun Kastal çeşmesinden geçip dinge vardılar. Mazlum arabayı yavaşlatıp biraz daha yol aldıktan sonra sola saparak toprak yola girdi. Taş

değirmenin yakınında durdu. Arabayı boş caddede bırakmış olsaydı şüphe çekebilirdi. Meryem'e arabada beklemesini söyleyip dışarıya çıktı. Yılmaz'ın arabasını bekliyordu. Etraf karanlıktı. Gökyüzünde birikmiş bulutlar yağmurun habercisiydi, sonbaharın ilk yağmuru... "Yağmur bastıracak." diye düşündü Meryem'e göz atarak. Meryem camı yarıya kadar indirmiş, başını cama yaslamıştı. Arabanın iç lambası açıktı. Küçük lambanın cılız, sarı ışığı Meryem'in kıvırcık saçlarından yansıyor, yüzünün çizgilerini belirsizleştiriyordu. Yeniden gökyüzüne baktı, "Son karanlık an." dedi. Birazdan gün ağarmaya başlayacaktı. Yakınlaşan motorun gürültüsüyle hareketlendi. İşaret vermek üzere farlardan birini yakıp söndürdü. Yılmaz büyük bir ustalıkla arabasını yanaştırıp, motoru kapattı. Memo kapıyı açmıştı bile.

Memo arabadan inip hızla bagajın kapağını kaldırdı. Üç tane el feneri çıkardı. Birini Yılmaz'a diğerini de Mazlum'a uzattı. "Şimdi toprağa karışma zamanı." dedi son umut kırıntısıyla. Kimsenin konuşmasına fırsat vermeden nehrin kıyısına kadar inen

patika yola daldı. Yılmaz da arkasından. Bu arada Mazlum, Meryem'den yanına gelmesini istemişti. Meryem denileni yaptı. Dolanarak Mazlum'un yanına geldi. "Gidelim." dedi Mazlum. Meryem başını salladı ancak hareket etmedi. Durmuş, havayı kokluyordu. Toprak kokusu, dalında unutulmuş domates kokusu, ıslak yaprak kokusu, çakıl taşlarının kokusu başını döndürmüştü. Rüzgâr esmeye başladı. Ağaçların hışırtısı, tanıdık bir zamana sürüklemişti onu. Gözlerini yumup kollarını açtı. Mazlum'un ısrarlı sesini duymuyordu bile. Çok geçmeden Mazlum'un sıcak parmaklarını bileğinde hissetti. Bu sıcaklık, teninin soğukluğunu fark ettirmiş, bütün bu yolculuğun, ürpertilerin ve yorgunluğun nedenini hatırlatmıştı. Mazlum bileğinden tutup çektiğinde karşı koymadı, hızla çekip koşturduğunda da... Onunla birlikte koşuyor, onunla birlikte duruyor, etrafı dinliyor, arıyor, arıyordu. Ne kadar vakit geçti bilmiyordu. Ama ağaçların arasından geçtikçe tanıdık kokulara çarpıyor, bostanlığa gömüldükçe tanıdık hislere batıyordu.

Bileğini sıkan Mazlum'un parmakları ona burada olmalarının nedenini hatırlatıyor, canını yakıyordu. Çitlerden atladılar, bostan evlerine yakınlaştılar, attıkları her adımda canlılık belirtisi görmeye çalıştılar. Yorgundular zaten. Meryem'in ayağı takıldı, yere düştüğünde Mazlum'un parmaklarından kurtuldu. Uzanmak için birkaç saniyelik izin istedi. Mazlum, "Zaman yok, biliyorsun onları bulmamız lazım, " dedi adeta yalvararak. Ağaç dallarının arasından havanın yavaş yavaş aydınlandığı seçiliyordu. Bulutlu havalara özgü gri-parçalı bir aydınlanmaydı. Meryem ilk kez Mazlum'a gülümsedi; kederli, içten bir gülümseyişti bu. Mazlum belli belirsiz sezmiş, bağışlandığını anlamıştı. "Merak etme Mazlum, Cihat'ı hissediyorum, yakınımızdalar. Nehrin kenarındalar..." dedi. Bu önsezi Mazlum'u hayretler içinde bırakmıştı. Bu kez uzanıp elini tuttu. Meryem çantasını son anda aldı. Mazlum, "Öyleyse zamanımız kalmadı!" diye bağırdı çekiştirirken. Nehrin derinden gelen uğultusunu duyuyorlardı. Koştukça Rüzgâr da hızını artırmıştı. Yağmur bulutları birikmiş,

nehir yakınlaşmıştı. Ağaçların arasından nefes nefese çıktılar, hafif eğimli bir yükseltiden inmeye başladılar. Ayakkabıları nehrin kıyısına vardıklarını gösteren kum ve çakıl taşlarıyla dolduğunda, ilk damlalar da yağmaya başladı. Nehir az ötede bütün görkemiyle akıyor, yağmur damlaları üzerinde şakıyordu. Ansızın çok yakınlarında patlayan bir silah sesi önlerine serilen bu el değmemiş güzelliği parçaladı ve Meryem haykırarak dizlerinin üzerine yığıldı.

İç parçalayıcı çığlığı duyan Cihat, şaşkınlıkla etrafına bakındı. Ortalık henüz tam aydınlanmamıştı. Hava kapalıydı, yağmurluydu. Kimseyi göremedi ama çığlığın sahibini tanımıştı. Meryem'di bu. Yanılması mümkün değildi. Boş gözlerle elinde tuttuğu silaha baktı, sonra yerde kıvranan Serhat'a. Göğsüne aldığı kurşun yarasından boşalan kan, beyaz gömleğini kızıla döndürmüştü. Paniğe kapıldı, "Serhat abi!" diye seslendi. Her şey birden saçma gelmeye başlamıştı; anlamsız, kasvetli...

Bostan evinden çıktıktan sonra nehrin kenarına oturmuşlardı. Karşılıklı. Eski

günlerden arta kalan samimiyet beklentisiyle... Cihat silahını yer bırakmış, avukatın ellerinin çözülmesini istemişti. Sigara uzatmış ama sessizliği kıramamıştı. Birazdan öldüreceği adamı ne denli sevip saydığını, kendi hayatından daha çok değer verdiğini düşünmemeye çalışmıştı. Onun acı çekerek ölmesinden ziyade, acısız ve saygın bir ölümü hakkettiğine inanıyordu. Ve bunu dostuna karşı bir görev olarak belliyordu. Çeşitli ölümler görmüştü, hem de en korkuncundan. Benimsememişti, bulaşmamıştı. Okuduğu birkaç fıkıh kitabının hiç birinde bu tarz öldürme biçimine yer verilmiyordu. Fakat bulaşmamak, onu masum kılmıyordu. Serhat'tan öğrenmişti. "Zulmü seyretmek zalimin parçası olmaktır, " demişti. "Zalim seyredilmekten hoşlanır, güç alır. Öyle bir an gelir ki, seyreden, zalimin yerinde olmaya can atar. Onun yerini aldığında ise zalime rahmet okutur. "

Adamlarından biri omuzlarının üzerinden, "Şeyh efendi gidelim artık, birazdan başımıza toplanırlar, " dedi. Diğerleri de onaylayan sesler çıkardılar. Cihat

aldırmadı onlara. Serhat gözlerini kapatmış, kesik kesik inliyordu. Yağmur saçlarını, yüzünü, kanlı göğsünü yıkıyordu. Onu yağmurdan korumak istedi. Bir şeyler arandı, bulamadı.

Serhat, sigarasını içtikten sonra Cihat'a dönüp, "Fırsatım olmadı, bizimkilere söylemeye. Avinar gözaltında. Onunla ilgileneceğime söz vemiştim. Bu durumda... Verdiğim sözü senin üstlenmen gerek. Yılmaz'a ilet ya da Ronya'ya. Onlar bir yolunu bulup ulaşır." dediğinde Cihat boğazının düğümlendiğini hissetmişti. Son anında bile başkalarını düşünen bu adamın varlığı, bu dünyanın bencilliğine, adaletsizliğine karşı bir mihrap gibiydi. Öfkeyle, "Bunu neden yapıyorsun?" diye sormuştu. Kendini tutamayıp üst üste "Neden?!" diye bağırmıştı. Serhat ilgisizce omuzlarını kaldırmış, "Bir sebebi yok, " demişti. Aynı aldırmazlık havasıyla devam etmişti konuşmasına:

"Erdemli olmaya çalıştığımı mı düşünüyorsun? Değil. Öyle bir niyetim yok. Ben sadece hayatın bana sunduğu imkanları

değerlendirmeye ve benim olanı korumaya çalıştım. Onur mücadelem bunun bir parçası. Dostlarım da, düşmanlarım da bu yorucu çabamı kendini adayış olarak görüp ya takdir ediyorlar ya da nefret. Oysa ben onuruna sahip çıkan herkes gibiyim. Sadece benim imkânlarım daha fazlaydı, o kadar. Sanırım dinlenmeyi artık hakkediyorum. Ölüme hazırım. Senin elinden olmasını istemezdim ya... Hadi Cihat, zamanı geldi, yolumuz ayrılıyor bundan sonra. Bu topraklar benden çok daha değerli evlatlarının kanını kurban olarak kabul etti..." Bu sözlerden sonra susmuştu. Cihat ağlamıştı... Yanındaki adamlardan biri eğer yapamayacaksa halledebileceğini söylediğinde kontrolünü kaybedip adamı yumruklamıştı. Ardından ellerini kuma gömüp toprak niyetine avuçlamış, yüzüne sürmüştü. Tabancayı doğrulttuğunda Serhat aldırmadan gözlerini kapatmış, nehrin uğultusunu dinlemeye koyulmuştu. Yüzüne değen yağmur damlaları Serhat'ı gülümsetmişti. "Bunaltıcı sıcaklardan kurtulduk, yaz bitti." diye mırıldanmıştı silah sesinden hemen önce...

Cihat'tan yumruk yemiş genç adam, yine cesaretini toplayarak, birilerinin yaklaştığını, hemen gitmeleri gerektiğini söyledi. Cihat duymazlıktan geldi. Silahın kabzasını sıkan parmakları uyuşmuştu. Boşta kalan eliyle Serhat'ın göğsündeki yaraya bastırdı. Kan durmak bilmiyordu. Adının çağrıldığını işitti. Tanımadığı bir sesti. Ayağa kalktı. İki kişi yaklaşıyordu. Öndeki genç adamı bir yerlerden hatırlıyor gibiydi. Ne zaman görmüştü onu? Ronya'nın kendisiyle birlikte kitabevine getirdiği genç adam değil miydi? Yıllar mı geçmişti üzerinden? Bakışları, zihni aynı anda bulanmış, ayakta sallanıyordu. Bir iki adım ilerledi. Bu kez arka taraftan adını çağırdıklarını duydu. Tanıdığı bir sesti. Tam ortasında kalmıştı. Zihninin oyun oynadığından şüphelendi, silahını doğrulttu. Onunla aynı anda yanındaki adamlar da silahlarını çekmişlerdi. Cihat'ın çevresini sardılar. Onu korumaya almışlardı. Cihat onlardan kurtulmak istiyor, kendisini uzaklaştırmak istemelerine karşı koyuyordu. Ona doğru gelenlerden Yılmaz'ı tanıdı. Yılmaz'la birlikte koşanı çıkaramadı.

Çıldırmış bir vaziyette Serhat'a doğru koştuğuna göre Serhat'ın yakını olmalıydı. Diğer taraftan gelen genç adam ise birinin bileğinden tutmuş, çekiştiriyordu. Elbisesinin, saçlarının dalgalanmasından çekiştirilen kişinin bir kadın olduğunu anladı. Meryem miydi? Meryem... Dudaklarından "Yarê can!" kelimeleri dökülürken elindeki silahı usulca yere bıraktı.

Meryem, Mazlum'un elinden kurtularak kollarını göğsünde kavuşturdu. Üşüyordu, hem de çok. Yerde kanlar içinde yatan Serhat'ın, silah doğrultmuş Cihat'ın görüntüsü şaşırtmamıştı onu. Bu görüntüyü son günlerde kaç kez rüyasında gördüğünü anımsamıyordu. Ne yaparsa yapsın, bu sonu engelleyemeyeceğini rüyalarından biliyordu. Her defasında başa dönmüştü, her defasında döngüyü kıramamıştı...

Mazlum, Cihat'a doğru ilerleyip Serhat'ı alıp gitmeleri için izin isterken Cihat sadece Meryem'e bakıyordu. Meryem birkaç adım öne çıktı, Memo'ya seslendi. Serhat'ı alıp gitmesini istedi. "Onu kurtarmalısın Memo!" dedi son bir dilek, son bir dua

edercesine... Memo, Serhat'ın yanına ulaşmıştı bile. Cihat'a kalkan olan adamları hareketlendiğinde, onları durduran yine Cihat oldu. Yılmaz arabasını getirmeye koşmuştu.

Hemen ardından siyah renkli yarım minibüs modelli araba görüş sahalarına girdi. Hamit arabadan fırladığı gibi Cihat'ın yanına koşturdu. Meryem tanımıştı onu. Osman'ı yalnız bırakmayan adam. "Osman'ın ölümünü haber vermeye gelmiştir" diye düşündü. Bir hengâme yaşanıyordu. Meryem bu keşmekeşte kimsenin dikkatini çekmeyeceğini anladı. Cihat'ın bakışlarından son bir kez daha kaçabileceğini anladı. "Beni bağışla Cihat." dedi fısıltıyla.

Nehre doğru koşmaya başladı. Kıvırcık saçları yağmurda ıslanmış, dalgalanmıyordu artık. Dizlerine kadar suya battığında anlık bir duraksamadan sonra yürümeye devam etti. Şu kısa ömrü boyunca nasıl yaşayacağını belirleyememişti. Kaderi hep başkalarının elinde olmuştu. Kader ipliği kısa örülmüştü zaten. Hiç değilse nasıl öleceğini kendisi seçebilirdi. İlk kez kendi adına konuşmuş olacaktı. Bundan sevinç bile duymalıydı.

Suyun kuvvetini gövdesiyle karşılayarak derinlere doğru ilerlemeye başladı. Giderek daha çok suya batıyor, suyun basıncından nefesi kesiliyordu. Çantasından silahı çıkarıp suyun üzerinde tutmaya çalıştı. Kıyıya doğru baktı. Mazlum'un haykırdığını gördü, sesi duyulmuyordu. Elini kaldırmıştı. Vedalaşıyor muydu?.. Yağmur görüşünü bulanıklaştırmıştı. Bedenini saran panik duygusu sudan çıkması için zorluyor, baskı uyguluyordu. Bu baskıyla baş etmeye çalıştı. Cihat'ı gördü belli belirsiz. Adamlarının kollarında çırpınıyor, ileri atılmaya çabalıyor, kurtulamıyordu. Boğulan oydu sanki. Cihat'ın onlardan asla kurtulamayacağını düşündü. Hamit iki kişiyle birlikte nehre doğru koştuğunda, Meryem silahın namlusuna mermi sürdü. Tabancanın emniyetini açtı. Onlardan korkmuyordu. Hamit yaklaşıyordu.

Nehrin suları onu sürükleyip derine doğru çekerken Rındê geldi aklına. Tabancanın namlusunu şakağına dayadı... Huba anayı, Sarê teyzeyi, Periler şahının kızını; gerçek ya da masal, tanıdığı bütün kadınları hatırladı. Eski anıları, huzurlu

hayalleri yaşama isteğinden çok, hüzün uyandırmıştı ruhunda. Rındê'nin şarkısını her yere taşıyan ırmaklar, onun hikayesini de taşır mıydı? Peki ya Rêwan düşünür müydü onu, Huba ananın evine sığınmış güzel sesli kızı hatırlar mıydı? Ronya'ya anlattığı köyünün deresini yad etti. Bu nehir, köyünün deresiyle buluşur muydu bir vadide?.. Bundan böyle köyünü özlemeyecek, suyun derinliklerinde her şeyden uzak süzülüp duracaktı. Tetiğe bastığında, bütün özlemleri, korkuları, iç çekişleri, bekleyişleri, kuşkuları, aşkı, nefreti, tutkuyu her şeyi geride bırakmıştı artık...

12.BÖLÜM

Ben öldüğümde ilk yağmurlar yağmaya başlamıştı. Yaz bitmişti. Sonbaharın hüzünlü şarkısı söyleniyordu artık. Dünyanın en eski şarkısıydı bu. Ölümlerin, dertlenmelerin, ayrılıkların eşlik ettiği bir mevsimin en yalın ezgisiydi... Oysa sıcak yaz günlerinin ılık gecelerinde umuda düşülür hep. Sevdaya tutulmuş olanların sıcak tuttuğu bir umuttur bu. Sıcak yaz günlerinde hayaller de sıcak, kasvetten uzak olurdu... Yaz bitmişti. Fakat beklemek, ummak, hayal etmek hayata ve insana dairdi; tükenmek bilmezdi. Yılların eskitemediği sevdaların sıcak küllere sarılıp korunulması bundandı. Evimizin avlusuna doluşan gece misafirinin dinlediği şarkıda bu bitmeyen seremoninin izleri yok muydu? Yine Dağ Masalcısına dönüşen çocuğunun, sevdiğinin yolunu gözleyenlerin dirençli bekleyişinde korunan;

kavuşma hayalinin gücü değil miydi? Bu topraklar, bu bekleyişin gücünü korumaya, beslemeye ve yaratmaya devam ettikçe onlar da beklemekten usanmayacaktı. Geçmişin kederli anımsamaları, geleceğin yarım hayalleri her günü bir ayinin kefaretine bağlamıştı. Sevinçli anlarını gölgeleyen, gülüşlerini donduran, güneş içmiş bir çiçeği seyrettiklerinde kalbi sızlayan, hayatı hissettiklerinde acı çeken bir sınırdaydılar. Sevmenin, sadakatin, yaşamanın kefareti buydu! Dünya zulümden, güçlüden yana görünse de, var olduğumuz topraklarda asıl güç, içten içe toprağın derinliklerine kök salarcasına tutunan umudun gücünü bilenlerdeydi. Ben bunu öğrenmiştim. Çocuklarına bir parça ekmek, bir çift işlemeli yün çorap götüren yahut dağ sırtlarında, vadilerde çocuklarının cenazelerini toplayan, gül kokusu diye koklayıp saklayamadıkları bedenlerinin yerine bir parçalarını göğüslerinde saklayan, yıllarca sevdiklerinin kaybolmuş bedenlerini arayıp kemiklerini dualarla ve kendi toprağının şefkatiyle sarmak isteyen kadınların ülkesiydi buralar. Kınalı,

gerdanlıklı, taklacı güvercinler gökyüzünde süzüldükçe bu kadınlar da vazgeçmeyecekti.

Ben öldüğümde hayat ağacından dökülen bir yaprak kadınların kulaklarını çınlatmış, kadınlar anlık bir sessizlik içinde ruhumun huzur bulmasını dilemişti. Bir kadın daha göçtü, dünya bir güzellikten daha yoksun kaldı, bir renk daha soldu, ıssızlaştı, demişlerdi.

Dağın Piri bize kutsal olanın insan yaşamı olduğunu öğretmişti. İnsanca yaşam severek, anlayarak, hissederek ve inanarak yaşamaktı. İnandığın biçimde ve onu koruyarak, onun gerçekleşmesini sağlayarak... Biz insanca yaşayabilmek için elimizden geleni yapmıştık. Yetmemişti. Ömrümüz ve nefesimiz yetmemişti. Ama nefesi yetenler devam etmişti. Bizim gibi özgürlüğün büyüsüne kapılanlar devam etmekten vazgeçmemişti... Avinar bunlardan biriydi. Sonunda hayalini gerçekleştirebilmiş, Dağ Masalcılarına katılabilmişti. Bir aylık amansız sorgudan sonra yaralarını sağaltarak, hepimizin hayallerini ve arzularını sırtlayarak gitmişti. Bazı yaraların iyileşmeyeceğini

bilmişti. Sarê teyzenin son günlerinde anlattıklarını hatırlamıştım; yaraları içten içe sızlayan Avinar'ı, Ronya'yı, Nefel'i ve diğer bakır sesli kadınları düşündükçe... Sarê teyze dudağında hiç sönmeyen sigarasıyla: "Siz kadınlar bakır gibisiniz, sevincinizde de, eleminizde de çın çın çınlarsınız. Amaa, yaşadığınız hayat size uymadı mı ya da siz uymak istemediniz mi, göz çanaklarınızda tuz biriktirirsiniz. Zamanla kararan bakır kaplar gibi renk değiştirir, yavaş yavaş hayatın tadını da, tuzunu da kaçırırsınız..." demiş, kahkaha atmıştı. Haklıydı elbet! Dünyanın çok eski zamanlarında değerli bulunup hayatı kolaylaştıran ve süsleyen bakıra benzerdik bir bakıma. Sıcaklığı, sevgiyi, tutkunun alazını, öfkenin kıvılcımını iyi hisseder ve hissettirirdik. Bizi bakır gibi dövüp kolay işleyeceklerini, hazırladıkları kafesten evlerine, yuvalarına alaşımla kaplama olacağımızı düşünürlerdi. Bakraç, sini, çanak, güğümlere dönüştürdüklerinde ya da duvarları, camekanları, el ve kolları süsleyen aksesuara dönüştürdüklerinde ve yahut hayatlarını

yaldızlayıp örttüğümüzde kazandıklarını sanırlardı. Her kazananın kapıldığı gaflete saplanırlardı. Sarê teyzenin hakkı vardı. Bakır gibi kadın da gözyaşlarından akıttığı tuzlarla gücünü, güçsüzlüğünü biriktirir. Bakır acılığıyla zehirlenen kaplar bakırın intikamıdır. Kadının özgürce salınmasının erkeğin ağzında zehir tadı bırakması tesadüf olmasa gerektir.

Sarê teyzeyi Ronya'ya anlatmaya fırsat bulamamıştım. Çünkü bazı anıları, bazı kişileri anlatmak kolay değildir. Onlar kendi zamanlarını yaratır. Ronya'ya anlatamamıştım ama yaşadıkça, bakmayı öğrendikçe bütün bunların bilgisine sahip olacağını biliyordum. Ronya, benden sonra dostunu kaybedenin huzuru bulamayacağını öğrenmişti, bununla yaşamaya çalışıyordu. Ona bıraktığım muskayı bulduğunda gözyaşlarıyla toprağıma gömmeyi düşünmüş, sonra caymıştı. Boynundan hiç çıkarmayarak beni hep yanında taşıyıp durdu. Ortalık biraz yatıştıktan, günler bu topraklardaki "olağan" seyrine kavuştuktan sonra kardeşini bulmaya gitti. Kayıp yanının sızısını bir nebze olsun

dindirebilmek, kardeşinin gözlerinde yarasını dağlayabilmek ve kendisiyle birlikte dünyayı bağışlayabilmek için uzunca bir yol gitmişti. Kardeşini güneşler ve zeytinlikler içinde mutlu halde gördü. Savaşın amansızlığından ve yıldırıcı gazabından uzak Ege topraklarında gündelik, sıradan yaşamanın kendine has dinginliğine ve sevincine dokundu. Sadeliğin, doğanın çekiciliğini unuttuğunu anlamış ve o güzellikleri benim görmeyişime hayıflanıp durmuştu... Gülten ablanın evine bakan dairede perdeyi sallandıran, onu uzaktan izleyen "hayaletin, " kardeşi olduğunu öğrendiğinde nedense şaşırmamıştı. Her şeyi görüp geçirmiş gözleri buna sebepti ve bu gözlerin etrafı, Xacort kadınlarının gülerek söylediği gibi çok görmekten dolayı erkenden çizgilerle tanışmıştı. Kardeşi onu yıllarca uzaktan izlerken bağışlamanın yollarını aramıştı. Bazen bağışlamak için karşıdakinin cehennemini iyi görmek gerekir. O da Ronya'nın derinliğine eğildiğinde, orada demlenen yoğun bir acıyla yüz yüze gelmişti. Kimbilir belki bir gün annelerini de

bağışlayabilirlerdi... Kardeşinin ısrarına rağmen kalmamış, ülkesine geri dönmüştü. Nasıl olsa birbirlerini bulmuşlardı, uzaklık sadece bir yanılsamaydı. Nasıl olsa, her bahar küçük beyaz çiçeklerle donanan zeytin ağaçlarının umut serptiği bir dünyanın yolunu vermişti ona... Gülten ablayla birlikte ihtiyacı olanlara evlerini açmış, kavak ağacının altında eski günlerin tadını aramışlardı. Gülten abla eski neşesini yitirmişse de şefkatini korumuştu. Yaz gecelerinin davetsiz konuğu, artık eski Diyarbekir türkülerini çalmayı bırakmıştı. Ya bir türlü gelmeyen yari beklemekten vazgeçmişti ya da çekip gitmişti.

Benim öldüğüm gün, Şeyh Cemil de son nefesini vermişti. Mazlum dedesini gömdükten sonra Ronya'yı hiç yalnız bırakmadı. Benim ölümüm Mazlum'un dünyasını alt üst etmişti galiba. Dedesinden öğrendiklerini, bütün bu ölümlerin ardındaki sebeplerle muhakeme ederek, sorgulayarak bu halka adadı kendisini. Mevlana'nın, "Kadın hak nurudur sevgili değil, kadın yaratıcıdır adeta yaratılmış değil..." sözünü

benimseyerek vaazlarına konu edinecekti... Vasiyetimi yerine getirebilmek için beni köyüme götürmek istedi. Çok uğraştı, olmadı.

Hayattayken olduğu gibi ölümüm üzerinde de hak iddia eden Cihat, beni alıkoydu. Onu cezalandırmak için ölümü seçtiğimi düşündüğünden bana ve benimle birlikte bütün dünyaya karşı kin duydu. Elini eteğini yaşayanların dünyasından çekip kalbini kapattı. İyiliğe, güzelliğe, sevgiye dair ne varsa cezalandırdı. Dayısından devraldığı vazifesini kinle biçimlendirip dünyanın üzerine saldı. Beni acıtacağını düşünerek Kehribar'la evlendiğinde beni asla unutmayacağını anlamıştı. Nerde güzel sesli bir kız çocuğunun şarkı söylediğini duysa ağlaması bundandı. Beni her hafta ziyaret ettiğinde baş ucuma diktiği ceviz ağacının fidanıyla konuşup durması da bundandı.

Memo, Serhat'ın gerçeği bildiğini öğrendikten sonra kız kardeşinin cenazesine ulaşmaya çalıştı. Bir gezgin olup çıktı. Oğlunun kemiklerini arayan yaşlı bir adamla birlikte şehitleri aramaya koyuldular. Yollarla

ve yolculuklarla hayatlarını yeniden inşaa etmeye uğraştılar. Her konakladıkları ocak, her konakladıkları insan, onlarda izler bıraktı, bu izleri takip ederek kaybolmamaya çalıştılar. Yakıp yıkılan köylerin, göçertilen kasabaların, kahkahası eksilmiş şehirlerin hüznünden umut yaratmaya ahdettiler. Çünkü hüznün nedenini anlamışlardı: Gezip dolaştıkları diyarlar yaşlıların bilgeliğinden, çocukların sevincinden, gençlerin hayallerinden ve kadınların seslerinden yoksun kılınmışlardı... Zorlu arayışlardan sonra kız kardeşinin cenazesini bulup annesine teslim etti. Taziyesini kurup yasını tuttu. Yeniden yollara düştü. Yaşama uğraşı içinde değildi. Yaşamak için özel bir çaba harcadığı yoktu. Yaşamak için, hele de iyi yaşamak için didinip duranları küçümsemeye devam ederek uzaklığını korudu. Yapması gereken neyse onu yapıyor, olanları olduğu gibi soğuk mantığı içinde karşılıyordu. Ronya'yla, Gülten ablayla, Mazlum'la ilişkisini koparmayı düşünmedi hiç. Onu her yerde görmek mümkündü.

Yılmaz, olanlardan sonra durmadı daha fazla. Söylediği gibi yaptı. Giderken ayıplanmamak için kaçkın olmadığını, geçici bir taşınma olduğunu anlatıp durdu. Orduların bile savaşa ara verip dinlenmeye, toparlanmaya gerek duyduğunu söylemiş. Bu söz ona mı ait, emin değilim. Fakat süslü konuşmalar yapmaktan, nutuk atmaktan hoşlandığını bilmeyen yok zaten. Nişanlısıyla debdebeden uzak, sade bir düğünle evlenmiş, soranlara "Yası tutulacak çok insan var, eğlencenin sırası değil." dediği rivayet ediliyor. Günlük yaşamın hayhuyu içinde, koruduğu vicdan kırıntısını da tüketmiş, Avinar'ı haklı çıkarmıştı galiba. Savaşın en zor anında kaçıp çağın dinine yani paraya iman etmişti. Savaşın boyutu değiştiğinde, "Biz çok bedel ödedik" diyerek şurda-burda boy gösterdiğini görmek şaşırtmayacaktı bizi.

Rêwan'ın o sabah geri dönüş yolunda pusuya düşürülüp yaralandığını, yaralı haliyle kaçıp saklandığını Memo sonradan öğrenecekti. Ölümün kıyısındayken bulmuş arkadaşlarını. İyileştikten sonra bir daha şehir çalışmalarına dönmedi. Yaşadıklarımızı çok

sonradan Memo'dan duydu. O vakit artık komutanlığa yükselmiş, işi başından aşkındı. Hikâyemizi dinlediğinde neler hissetti, neler düşündü, bilemedim. Zaten Xacort'tan sonra beni düşünüp düşünmediğini, beni aklından geçirdiyse bile hislerinin renginin ne olduğunu öğrenememiştim!

Serhat mı? Serhat abi dünyadaki iyi insanlar adına yaşamalıydı. Benim ona kalan ömrümü emanet ettiğime, benim sayemde kurtulduğuna inanarak yaşadı. Yaşadığı hiç bir ana halel getirmeyerek... Zerya'nın taziyesinde Memo ve annesi Seyran hanımla yasını tutup geçmiş ömrünü seyre dalmıştı. Zerya'nın can yakan mektubu cebindeydi. Geri vermişti Ronya, tek bir satırına göz atmadan... Zerya'nın ilgisizlikle, sessizlikle suçladığı, yakındığı, kederlendiği mektubun her satırına yönelik ömrünün her anını telafi ederek geçirmeye çalışmıştı. Zerya'dan yola çıkarak bütün bir ülkeye yönelmişti, tereddütsüz, sakınmasız. Mümkün olsaydı, mektubu yazmaya iten nedenlere karşılık, sözcüklerin ardındaki kederli sevgiliye karşılık ömrünü takas ederdi.

"(...) Yoktun sen, hiç bir anımda... Anılarımda yaşayan sen, giderek silikleşiyor, kırgınlığın sis perdesi altında görünmez hale geliyordun. Yoktun sen, hiç bir kederimde, hiç bir sevincimde... Yaşadığımı kanıtlayan oluşlarda yoktun. Seni nasıl bağışlayabilirim? Hiç bir şey yapmadın bana ama bu uzaklık ve sessizlik, kırıcıydı zaten. Kalbim bu kadar parçalanmışken seni hangi bütüne yerleştirebilirim? Hiç bir ümit, hiç bir oluş... Ne beklentinin sancılı sarkacındaki iniş çıkışlar, ne korkunun kasılmaları, ne ümidin kalp çarpıntıları, ne de acının paslı hançeri... Varlığım, izim silinmiş gibi. Öyleyse bu acının anlamı ne? (...)" demişti Zerya.

Bunlar benim hayal ettiklerim... Gerçeğin bambaşka olduğunu, olayların bambaşka şekilde geliştiğini ve farklı sonuçlandığını söyleyenler de oldu...